

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem
letu 2007/2008

Državni izpitni center
Ljubljana, december 2008

Letno poročilo o izvedbi "Nacionalnega preverjanja znanja" v šolskem letu 2007/2008 je na podlagi 3. člena Pravilnika o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 67/05 in 64/06) sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja na 36. seji, dne 19. 11. 2008.

Izdajatelj

Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja
dr. Janez Bečaj

Založnik

Državni izpitni center
mag. Darko Zupanc

Uredniški odbor

Katarina Rigler Šilc, urednica
mag. Mojca Novak, tehnična urednica
dr. Janez Bečaj
Stanislav Dražumerič
Marija Mojca Maleš
Igor Selan
dr. Andrejka Slavec Gornik
Mojca Škrinjar
dr. Mojca Štraus

Avtorji prispevkov

Državna komisija

dr. Janez Bečaj
Stanislav Dražumerič
Marija Mojca Maleš
Katarina Rigler Šilc
dr. Mojca Štraus

Državni izpitni center

dr. Gašper Cankar
mag. Darja Domajnko
Saša Masterl
Miran Povše
Marija Prelovšek
Erika Semen
mag. Alenka Tratnik
Joži Trkov
Matejka Žagar

Predmetne komisije

Angleščina
Biologija
Državlјanska vzgoja in etika
Fizika

Geografija

Glasbena vzgoja
Italijanščina
Kemija

Likovna vzgoja
Madžarščina
Matematika

Nižji izobrazbeni standard

Nemščina
Slovenščina

Športna vzgoja
Tehnika in tehnologija

Zgodovina

dr. Karmen Pižorn
dr. Jelka Strgar
dr. Irena Šumi
dr. Jurij Bajc, Branko Beznec, Zlatka Ferlinc,
Erika Semen, dr. Ivo Verovnik
Danijel Lilek, dr. Franc Lovrenčak,
Fikreta Markovič, Jelka Zamuda
dr. Branka Rotar Pance
Marino Maurel, Neva Šečerov, dr. Nives Zudič Antonič
dr. Saša Aleksij Glažar, Marjetka Križaj,
Erika Semen
dr. Matjaž Duh
Maria Pisnjak, Valika Balaško
Aleš Kotnik, Sonja Kosič, Nada Marčič, Nada Nikolič,
Boštjan Repovž, Mateja Sirmik, Vesna Vršič,
dr. Amalija Žakelj
Sonja Dobravc, dr. Stane Košir, Ivanka Smrekar,
mag. Aleksander Vališer
dr. Vesna Kondrič Horvat, Brigita Lovenjak
Katja Arzenšek, Milena Čuden,
mag. Vida Gomivnik Thuma,
dr. Martina Križaj Ortar, Darinka Rosc Leskovec
dr. Stanislav Pinter
Milan Fakin, Erika Semen, Drago Slukan,
dr. Amand Papotnik, Jana Tomažin
Marjan Rode, Elissa Tawitian

Jezikovni pregled

Katarina Rigler Šilc
Darka Tepina Podgoršek

Računalniško oblikovanje

Bojan Primožič

Tisk

Državni izpitni center

Naklada

700 izvodov

ISSN: 1581-5315

VSEBINA

Kazalo preglednic	5
Kazalo slik	6
Predgovor	8
1. Uvod	9
1.1 Zakonska podlaga za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli	9
2. Poročila	10
2.1 Poročilo o delu Državne komisije v šolskem letu 2007/2008	10
2.1.1 Osnovni podatki o poteku nacionalnega preverjanja znanja	10
2.1.2 Delo Državne komisije	11
2.1.3 Delo predmetnih komisij	12
2.1.4 Novosti v šolskem letu 2007/2008	12
2.2 Poročilo o delu predmetnih komisij (PK)	15
2.2.1 Predmetna komisija za slovenščino	15
2.2.2 Predmetna komisija za italijanščino	16
2.2.3 Predmetna komisija za madžarščino	17
2.2.4 Predmetna komisija za angleščino	17
2.2.5 Predmetna komisija za nemščino	19
2.2.6 Predmetna komisija za matematiko	20
2.2.7 Predmetna komisija za biologijo	22
2.2.8 Predmetna komisija za kemijo	22
2.2.9 Predmetna komisija za fiziko	23
2.2.10 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo	25
2.2.11 Predmetna komisija za geografijo	26
2.2.12 Predmetna komisija za zgodovino	27
2.2.13 Predmetna komisija za državljansko vzgojo in etiko	28
2.2.14 Predmetna komisija za glasbeno vzgojo	28
2.2.15 Predmetna komisija za likovno vzgojo	29
2.2.16 Predmetna komisija za športno vzgojo	30
2.2.17 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard	30
3. Priprava in izvedba nacionalnega preverjanja znanja	32
3.1 Vzorčenje	32
3.2 Priprava gradiva za nacionalno preverjanje znanja	33
3.3 Nacionalno preverjanje znanja za učence s posebnimi potrebami	34
3.3.1 Učenci s posebnimi potrebami v zunanjem preverjanju znanja	39
3.4 Nacionalno preverjanje znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom	40
3.5 Nacionalno preverjanje znanja za odrasle	42
3.6 Dostava in zbiranje gradiva	42
3.6.1 Dostava tajnega gradiva na šole	42
3.6.2 Vračanje tajnega gradiva	43
3.7 Priprava in izvedba vrednotenja preizkusov znanja	43
3.7.1 Usposabljanje ravnateljev in učiteljev za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja ter potek vrednotenja nacionalnih preizkusov; poročilo Zavoda RS za šolstvo	44
3.7.2 Izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca	45
3.7.3 Moderacije navodil za vrednotenje	46
3.7.4 Vrednotenje preizkusov nacionalnega preverjanja znanja	48
3.8 Vpogledi v ovrednotene preizkuse in poizvedbe	51
3.8.1 Poizvedbe rednega roka	51
3.8.2 Poizvedbe naknadnega roka	56

4. Dosežki in rezultati nacionalnega preverjanja znanja	58
4.1 Uvod v analize dosežkov nacionalnega preverjanja znanja	58
4.1.1 Priprava kvalitativnih opisov znanj na izbranih območjih dosežkov	58
4.1.2 Smernice za analizo dosežkov nacionalnega preverjanja znanja	60
4.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2007/2008	63
4.2.1 Predmetna komisija za slovenščino	63
4.2.1.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu drugega obdobja	64
4.2.1.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja	75
4.2.2 Predmetna komisija za italijanščino	88
4.2.2.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine ob koncu drugega obdobja	89
4.2.2.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine ob koncu tretjega obdobja	90
4.2.3 Predmetna komisija za madžarščino	92
4.2.3.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine ob koncu drugega obdobja	92
4.2.3.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine ob koncu tretjega obdobja	94
4.2.3.3 Sklepne ugotovitve	97
4.2.4 Predmetna komisija za angleščino	97
4.2.4.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja	97
4.2.4.2 Sklepne ugotovitve	106
4.2.5 Predmetna komisija za nemščino	107
4.2.5.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz nemščine ob koncu drugega obdobja	107
4.2.6 Predmetna komisija za matematiko	113
4.2.6.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja	113
4.2.6.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu tretjega obdobja	128
4.2.7 Predmetna komisija za fiziko	147
4.2.7.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz fizike ob koncu tretjega obdobja	147
4.2.8 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo	167
4.2.8.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz tehnike in tehnologije ob koncu tretjega obdobja	168
4.2.8.2 Sklepne ugotovitve	184
4.2.9 Predmetna komisija za geografijo	184
4.2.9.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz geografije ob koncu tretjega obdobja	185
4.2.10 Predmetna komisija za zgodovino	199
4.2.10.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz zgodovine ob koncu tretjega obdobja	200
4.2.11 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard	216
4.2.11.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja	201
4.2.11.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom iz matematike ob koncu tretjega obdobja	220

4.2.11.3	Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom iz naravoslovja ob koncu tretjega obdobja	223
4.2.11.4	Sklepne ugotovitve	227
4.3	Ugotovitve in ocene državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2007/2008	228
4.3.1	Preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja	228
4.3.2	Preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja	228
4.3.3	Nekatere značilnosti poročil predmetnih komisij	231
4.3.4	Ocena kakovosti preizkusov in objektivnost vrednotenja	232
4.3.5	Primerjava dosežkov glede na spol in regije ter razporeditev šol	233
5.	Dodatek	235
6.	Priloge	239
6.1	Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2007/2008	239
6.2	Člani organov za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja	240

Kazalo preglednic

Preglednica 3.1	Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev (drugo obdobje)	35
Preglednica 3.2	Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev (tretje obdobje, redni rok)	37
Preglednica 3.3	Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev (tretje obdobje, naknadni rok)	38
Preglednica 3.4	Število odraslih na nacionalnem preverjanju znanja po predmetih preverjanja	42
Preglednica 3.5	Centri za vrednotenje preizkusov nacionalnega preverjanja znanja	49
Preglednica 3.6	Udeležba učiteljev pri vrednotenju preizkusov	50
Preglednica 3.7	Podatki o številu, deležu in vrsti napak na obrazcih za točkovanje za redni rok	52
Preglednica 3.8	Poizvedbe rednega roka	54
Preglednica 3.9	Poizvedbe naknadnega roka	57
Preglednica 4.1	Primerjava dosežkov po regijah	61
Preglednica 4.2	Osnovni statistični podatki	65
Preglednica 4.3	Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, drugo obdobje	74
Preglednica 4.4	Osnovni statistični podatki	76
Preglednica 4.5	Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, tretje obdobje	86
Preglednica 4.6	Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje	87
Preglednica 4.7	Osnovni statistični podatki	89
Preglednica 4.8	Osnovni statistični podatki	90
Preglednica 4.9	Osnovni statistični podatki	92
Preglednica 4.10	Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje	93
Preglednica 4.11	Uspešnost po posameznih nalogah	93
Preglednica 4.12	Osnovni statistični podatki	95
Preglednica 4.13	Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje	95
Preglednica 4.14	Uspešnost po posameznih nalogah	95
Preglednica 4.15	Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje	98
Preglednica 4.16	Osnovni statistični podatki	99
Preglednica 4.17	Porazdelitev dosežkov pri angleščini po regijah, drugo obdobje	105
Preglednica 4.18	Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje	107
Preglednica 4.19	Osnovni statistični podatki	107
Preglednica 4.20	Porazdelitev dosežkov pri nemščini po regijah, drugo obdobje	113
Preglednica 4.21	Osnovni statistični podatki – matematika, redni rok 2008, drugo obdobje	114
Preglednica 4.22	Porazdelitev dosežkov pri matematiki po regijah, drugo obdobje	123
Preglednica 4.23	Osnovni statistični podatki	128
Preglednica 4.24	Porazdelitev dosežkov pri matematiki po regijah, tretje obdobje	138

Preglednica 4.25 Razporeditev nalog glede na preverjane cilje, standarde znanj, taksonomske ravni, indeks težavnosti (IT) in indeks diskriminativnosti (ID) za tretje obdobje	141
Preglednica 4.26 Osnovni statistični podatki	148
Preglednica 4.27 Razporeditev nalog glede na preverjana področja fizike, cilje in taksonomske ravni (Bloomova klasifikacija)	148
Preglednica 4.28 Porazdelitev dosežkov pri fiziki pa regijah, tretje obdobje	164
Preglednica 4.29 Osnovni statistični podatki	169
Preglednica 4.30 Dosežki po parametrih iz mrežnega diagrama	169
Preglednica 4.31 Porazdelitev dosežkov pri tehniki in tehnologiji po regijah, tretje obdobje	183
Preglednica 4.32 Osnovni statistični podatki	185
Preglednica 4.33 Razporeditev nalog glede na preverjane cilje, standarde znanja, taksonomske stopnje, indeks težavnosti in indeks diskriminativnosti	186
Preglednica 4.34 Porazdelitev dosežkov pri geografiji po regijah, tretje obdobje	198
Preglednica 4.35 Osnovni statistični podatki	200
Preglednica 4.36 Razporeditev nalog glede na preverjane cilje, standarde znanja, taksonomske stopnje, indeks težavnosti in indeks diskriminativnosti	201
Preglednica 4.37 Porazdelitev dosežkov pri geografiji po regijah, tretje obdobje	214
Preglednica 4.38 Število udeležencev preizkusa pri posameznem predmetu glede na leto preverjanja	216
Preglednica 4.39 Število učencev glede na dosežke pri posameznih predmetih za leti 2007 in 2008	217
Preglednica 4.40 Sestava preizkusa znanja iz slovenščine glede na taksonomske ravni	218
Preglednica 4.41 Osnovni statistični podatki	219
Preglednica 4.42 Sestava preizkusa znanja iz matematike glede na taksonomske ravni	221
Preglednica 4.43 Osnovni statistični podatki	221
Preglednica 4.44 Sestava preizkusa glede na taksonomske ravni	223
Preglednica 4.45 Osnovni statistični podatki	224
Preglednica 4.46 Indeks težavnosti, indeks diskriminativnosti nalog in variabilnost določene taksonomske ravni	224

Kazalo slik

Slika 3.1 Vzorčenje tretjih predmetov po slovenskih šolah	32
Slika 3.2 Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev (drugo obdobje)	36
Slika 3.3 Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev (tretje obdobje, redni rok)	37
Slika 3.4 Primerjava dosežkov pri matematiki in slovenščini, drugo obdobje.....	39
Slika 3.5 Primerjava dosežkov pri matematiki in slovenščini, tretje obdobje.....	40
Slika 3.6 Podatki o številu, deležu in vrsti napak na obrazcih za točkovanje, redni rok	53
Slika 4.1 Primer primerjave dosežkov med spoloma	60
Slika 4.2 Primer primerjave dosežkov po šolah	62
Slika 4.3 Porazdelitev odstotnih točk pri slovenščini z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje	70
Slika 4.4 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, drugo obdobje	73
Slika 4.5 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini, drugo obdobje	74
Slika 4.6 Porazdelitev odstotnih točk pri slovenščini z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje	81
Slika 4.7 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, tretje obdobje	85
Slika 4.8 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini, tretje obdobje	86
Slika 4.9 Porazdelitev odstotnih točk pri angleščini z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje	99
Slika 4.10 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri angleščini, drugo obdobje	104
Slika 4.11 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri angleščini, drugo obdobje	105
Slika 4.12 Porazdelitev odstotnih točk pri nemščini z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje	108
Slika 4.13 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri nemščini, drugo obdobje	112
Slika 4.14 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri nemščini, drugo obdobje	112
Slika 4.15 Porazdelitev odstotnih točk pri matematiki z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje	115

Slika 4.16 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki, drugo obdobje	122
Slika 4.17 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki, drugo obdobje	123
Slika 4.18 Porazdelitev odstotnih točk pri matematiki z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje	129
Slika 4.19 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki, tretje obdobje	137
Slika 4.20 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki, tretje obdobje	136
Slika 4.21	139
Slika 4.22 Porazdelitev točk pri fiziki z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje	152
Slika 4.23 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri fiziki, tretje obdobje	163
Slika 4.24 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri fiziki, tretje obdobje	163
Slika 4.25 Porazdelitev izbire štirih možnih odgovorov	166
Slika 4.26 Porazdelitev izbire štirih možnih odgovorov	166
Slika 4.27 Primerjava reševanja nalog ali delov nalog nad modrim območjem.	167
Slika 4.28 Porazdelitev odstotnih točk pri tehniki in tehnologiji z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje	173
Slika 4.29 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri tehniki in tehnologiji, tretje obdobje	182
Slika 4.30 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri tehniki in tehnologiji, tretje obdobje	183
Slika 4.31 Porazdelitev odstotnih točk pri geografiji z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje	192
Slika 4.32 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri geografiji, tretje obdobje	197
Slika 4.33 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri geografiji, tretje obdobje	197
Slika 4.34 Porazdelitev odstotnih točk pri zgodovini z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje	208
Slika 4.35 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri zgodovini, tretje obdobje	213
Slika 4.36 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri zgodovini, tretje obdobje	214
Slika 4.37 Porazdelitev števila učencev glede na rezultate pri slovenščini za leti 2007 in 2008	217
Slika 4.38 Porazdelitev števila učencev glede na rezultate pri matematiki za leti 2007 in 2008	217
Slika 4.39 Porazdelitev števila učencev glede na rezultate pri naravoslovju za leto 2008	218
Slika 4.40 Povprečni indeks težavnosti nalog določene taksonomske ravni v preizkusu znanja iz matematike	221
Slika 4.41 Primerjava povprečnih indeksov težavnosti po vsebinskih področjih	222
Slika 4.42 Povprečje doseženih točk za posamezno postavko določene taksonomske ravni	225

Krajšave

NPZ nacionalno preverjanje znanja

DK Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli

PK Predmetne komisije za pripravo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli

Ric Državni izpitni center

ZRSŠ Zavod RS za šolstvo

IT indeks težavnosti naloge

ID indeks diskriminativnosti naloge

PREDGOVOR

Pred vami je letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2007/2008. Nacionalno preverjanje znanja je potekalo v skladu z zakonskimi določili in brez zapletov. Za uspešno izvedbo se je treba zahvaliti vsem, ki so pri tem sodelovali: predmetnim komisijam, učiteljem¹ in sodelavcem Državnega izpitnega centra ter Zavoda RS za šolstvo.

Letno poročilo je sestavljeno iz štirih poglavij. Uvodnemu poglavju o zakonski podlagi za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja sledijo poročila o delu Državne in predmetnih komisij. Tretje poglavje opisuje pripravo in izvedbo nacionalnega preverjanja znanja. Posebni podpoglavji sta namenjeni nacionalnemu preverjanju znanja za učence² s posebnimi potrebami in za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom.

Naslednje, četrto poglavje vsebuje analize dosežkov nacionalnega preverjanja znanja po posameznih predmetih v šolskem letu 2007/2008. Predmetne komisije so pripravile izčrpna in kvalitetna poročila. Za lažjo ponazoritev so v poročilih predstavljeni tudi grafični prikazi, ki prikazujejo za vsak predmet posebej porazdelitev odstotnih točk z obarvanimi izbranimi območji, primerjavo dosežkov po spolu in povprečne dosežke šol. Poročila vsebujejo tudi dve preglednici, in sicer preglednico z osnovnimi statističnimi podatki in preglednico s porazdelitvijo dosežkov po regijah. V letošnjih poročilih najdemo tudi številne koristne nasvete, ki so namenjeni učiteljem, in sicer, kako naj učinkovito poučujejo in na kaj morajo biti pri tem pozorni. Predmetne komisije poročila končajo s Sklepnimi ugotovitvami, v katerih povzamejo bistvene ugotovitve.

Zadnjemu, četrtemu poglavju sledi Dodatek – Nacionalno preverjanje znanja: kje smo in kakšna je pot naprej. Ta del poročila vsebuje pregled opravljenega dela in pogled naprej.

V šolskem letu 2007/2008 so bili ob koncu tretjega obdobja kot tretji predmet preverjani štirje predmeti: fizika, geografija, zgodovina in tehnika in tehnologija. Na vsaki šoli se je preverjal po en tretji predmet. Od letošnjega šolskega leta pa je novost, da smo šole uradno spodbudili k uporabi preizkusov vseh štirih tretjih predmetov, ki so objavljeni na spletnih straneh eRic. Tako se lahko učitelji odločijo, da znanje svojih učencev preverijo tudi iz tistih tretjih predmetov, ki šoli niso bili uradno določeni, njihovo znanje pa lahko sami primerjajo z znanjem na državni ravni.

V letošnjem šolskem letu smo učiteljem omogočili sodobnejši pristop do informacij o nacionalnem preverjanju znanja. Državni izpitni center je ob svoji spletni strani odprl še posebne strani, ki so namenjene učiteljem posameznih predmetov. Učitelji so prejeli svoja gesla in z njimi dostopajo na spletne strani, kjer so objavljene aktualne informacije o nacionalnem preverjanju znanja in tudi preizkusi.

Pomemben prispevek k nacionalnemu preverjanju znanja pomeni Posvet učiteljev o nacionalnem preverjanju znanja v Ljubljani (Kolosej). Letos je potekal že drugič, odzivi učiteljev pa so bili spet pozitivni.

Državna komisija se zahvaljuje vsem, ki so prispevali k uspešni izvedbi nacionalnega preverjanja znanja. Urednica pa se posebej zahvaljuje predsedniku in vsem članom uredniškega odbora, avtorjem³ prispevkov, koordinatoricam, oblikovalcu in tehnični urednici za opravljeno delo pri pripravi letnega poročila.

Katarina Rigler Šilc,
urednica

^{1, 2, 3} V celotnem letnem poročilu velja izraz za oba spola, za moškega in za ženskega; torej učiteljice in učitelji, učenke in učenci ter avtorice in avtorji.

1. UVOD

1.1 Zakonska podlaga za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli

Nacionalno preverjanje znanja v osnovni šoli je izvedeno na podlagi naslednjega zakona ter podzakonskih in drugih aktov:

- Zakon o osnovni šoli (Ur. l. RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo in 102/07),
- Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli (Ur. l. RS, št. 67/05 in 64/06),
- Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v devetletni osnovni šoli (Ur. l. RS, št. 65/05 in 64/06),
- Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole (Ur. l. RS, št. 61/05 in 63/06) – Podrobnejša navodila o šolskem koledarju za šolsko leto 2007/2008 – 2. del (Podrobnejša navodila datumih izvedbe nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli ter izdaje obvestil o dosežkih učencev pri nacionalnem preverjanju znanja za učence 6. razreda in zaključnih spričeval učencev 9. razreda osnovne šole),
- Pravilnik o dokumentaciji v devetletni osnovni šoli (Ur. l. RS, št. 61/05 in 63/06),
- Izhodišča nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli (sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli, december 2005),
- Navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli, 2007/2008 (pripravila Zavod RS za šolstvo in Državni izpitni center, sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja, objavljena tudi na spletni strani <http://www.ric.si>).

Na podlagi Podrobnejših navodil o šolskem koledarju za šolsko leto 2007/2008 – 2. del je Državni izpitni center pripravil Koledar nacionalnega preverjanja znanja za šolsko leto 2007/2008.

2. POROČILA

2.1 Poročilo o delu Državne komisije v šolskem letu 2007/2008

2.1.1 Osnovni podatki o poteku nacionalnega preverjanja znanja

Splošna ocena nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2007/2008 je dobra. Potekalo je skladno z zakonskimi določili, v okviru postavljenih rokov in brez pomembnejših zapletov. Udeležba učencev je bila zelo solidna, vrednotenje je tokrat potekalo še gladkeje kot v prejšnjem letu in učenci ter šole so dobili informacije v enaki obliki kot lani v določenih rokih. Tudi letos gre zahvala za dobro izvedbo preverjanja vsem, ki so pri tem sodelovali: predmetnim komisijam, sodelavcem Državnega izpitnega centra in Zavoda RS za šolstvo ter seveda vsem ravnateljem in učiteljem, ki so ovrednotili preizkuse.

Nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja

Od 9986 otrok, ki so bili v šolskem letu 2007/2008 vpisani v 6. razred osnovne šole, se jih je nacionalnega preverjanja znanja udeležilo skoraj 80 odstotkov. Preverjanje iz slovenščine je opravilo 7745⁴ učencev, iz matematike 7810, iz angleščine 7336, iz nemščine 481, iz italijanščine 39 in iz madžarščine 40 učencev. Odstotek učencev, ki so se udeležili nacionalnega preverjanja znanja, je torej približno tak kot v prejšnjem šolskem letu. Glede na to, da je udeležba prostovoljna, smo v Državni komisiji z odzivom lahko zadovoljni.

Nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja

Obveznega preverjanja znanja iz slovenščine v 9. razredu osnovne šole se je v rednem roku udeležilo 18 814⁵ učencev, kar pomeni dobrih 97 odstotkov vseh prijavljenih učencev. Preizkus iz matematike je pisalo 18.805 učencev (97 odstotkov prijavljenih). Kot tretji predmet so bili v tem šolskem letu na ustreznih vzorcih preverjeni štirje predmeti, in sicer fizika, geografija, zgodovina in tehnika in tehnologija. Preizkus iz fizike je opravilo 5014 učencev (97 odstotkov prijavljenih), iz geografije 4508 (97 odstotkov prijavljenih), iz zgodovine 4506 (98 odstotkov prijavljenih) ter iz tehnike in tehnologije 4841 učencev (98 odstotkov prijavljenih). V številu prijavljenih učencev so šteti tudi odrasli, ki so vpisani na ljudskih univerzah in v organizacijah za izobraževanje odraslih, ki izvajajo Program osnovne šole za izobraževanje odraslih. Če upoštevamo le učence, ki so vpisani v redno osnovno šolo, je bila udeležba na nacionalnem preverjanju znanja v rednem roku med 98 in 99 odstotki vseh vpisanih učencev. V naknadnem roku se je preverjanja udeležilo pri slovenščini še 165 učencev, pri matematiki 215, pri fiziki 43, pri geografiji 39, pri zgodovini 29 in pri tehniki in tehnologiji 37 učencev. Tudi z udeležbo na nacionalnem preverjanju znanja ob koncu 9. razreda smo lahko zelo zadovoljni. Nekoliko visoko pa je bilo v tem letu število poizvedb, saj jih je bilo pri nekaterih predmetih (slovenščina, geografija in zgodovina) blizu 10 odstotkov. Pri slovenščini je bilo to zaradi specifičnosti nalog v preizkusih bolj ali manj pričakovano in podobno kot v prejšnjih letih, pri preostalih dveh predmetih pa je potrebna analiza, ki naj pokaže, kje so vzroki. Kot kažejo dosedanje izkušnje, predmetne komisije potrebujejo nekaj izkušenj s sestavljanjem preizkusov, da najdejo tipe nalog in tiste načine odgovarjanja, ki so dovolj zanesljivi. Zato se verjetno večje število poizvedb pojavi predvsem pri predmetih, ki se preverjajo prvič. Tak predmet je bila lani fizika, letos pa je geografija.

⁴ Število učencev, ki so se udeležili nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja, se razlikuje od števila učencev, ki ga v poročilih navajajo predmetne komisije. Nekateri obrazci za vrednotenje, ki so jih poslale šole, namreč niso bili izpolnjeni tako, da bi jih optični čitalci lahko prebrali. Ti učenci v obdelavo podatkov zato niso bili vključeni, zaradi česar je število udeleženih učencev v poročilih predmetnih komisij ustrezno manjše.

⁵ Tudi ti podatki se ne ujemajo s podatki, ki jih predmetne komisije navajajo v svojih poročilih. Njihove analize namreč vključujejo le učence 9. razreda, ki so se udeležili preverjanja znanja v rednem roku. Števila, ki jih navajamo tukaj, pa zajemajo tudi tiste, ki so se udeležili preverjanja znanja na ljudskih univerzah.

V osnovnih šolah na narodno mešanih območjih v Prekmurju in Slovenski Istri so se nacionalnega preverjanja znanja udeležili vsi prijavljeni učenci. Preizkus iz italijanščine je pisalo 37 učencev, preizkus iz madžarščine pa 32.

V šolskem letu 2007/2008 se je pomembno povečalo število tistih učencev, ki so uveljavljali pravico do prilagojenega načina opravljanja nacionalnega preverjanja znanja. Takih učencev je bilo v prejšnjem šolskem letu 225 v 6. in 559 v 9. razredu, letos pa jih je bilo v 6. razredu 330 in v 9. na rednem in naknadnem roku skupaj 921. Ob tem se je nekaj težav pojavilo pri vrednotenju, ki mora biti prav tako prilagojeno, skupine za vrednotenje pa pogosto nimajo članov z ustreznim tovrstnim znanjem.

Zelo je naraslo število učencev 9. razreda, ki so bili vključeni v prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom in za katere je opravljanje nacionalnega preverjanja prostovoljno. Lani se je preizkusov iz slovenščine, matematike in družboslovja udeležilo nekaj čez 50 učencev, letos pa prek 100 (pri slovenščini 111, pri matematiki 107 in pri naravoslovju 110), kar je slaba polovica vseh učencev, ki so bili lansko šolsko leto vpisani v 9. razred tega programa.

Nacionalnega preverjanja znanja na ljudskih univerzah in organizacijah za izobraževanje odraslih, ki izvajajo Program osnovne šole za izobraževanje odraslih, se je udeležilo 132 kandidatov, kar je slaba polovica (46 odstotkov) vseh prijavljenih udeležencev tega izobraževanja. Ta odstotek je seveda nizek, vendar razumljiv glede na značilnosti populacije in način izvajanja programa.

2.1.2 Delo Državne komisije

Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja je imela v šolskem letu 2007/2008 skupaj 11 sej, od tega je bila ena razširjena. To smo imeli v marcu 2008, udeležili pa so se je predstavniki vseh predmetnih komisij. Na njej smo obravnavali nekatera tekoča vprašanja, povezana z delom teh komisij, ter analizirali potek posveta o nacionalnem preverjanju znanja z učitelji (Kolosej). Delo Državne komisije je potekalo brez posebnosti. Nekoliko pa se je spremenila sestava. Zaradi odstopa enega člana je Zavod RS za šolstvo imenoval novega predstavnika.

Delo Državne komisije je tudi v tem šolskem letu potekalo skladno s konceptualnimi izhodišči, ki so bila oblikovana na začetku njenega dela. Temeljna funkcija nacionalnega preverjanja znanja je torej ugotavljanje stanja, pristop pa vzdolžno formativen. Skladno s tem so ostala enaka tudi navodila za pripravo preizkusov. Približno tretjina nalog je bila usmerjenih v preverjanje znanja in poznavanja, tretjina v razumevanje in uporabo ter tretjina v samostojno reševanje novih problemov, samostojne interpretacije in vrednotenje. Prav tako nismo spreminjali obsega preizkusov in načina izvedbe. Tudi v tem šolskem letu so pripravljene preizkuse pregledali še zunanji pregledovalci, da bi tako izločili napake, ki bi jih predmetne komisije morda spregledale. Tako kot v prejšnjem letu smo tudi letos na osnovi preteklih izkušenj nekoliko spremenili Navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli. Med drugim je bilo dodano poglavje o analizah dosežkov in razširjeno poglavje o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v prilagojenih programih z nižjim izobrazbenim standardom. Predvsem so bili natančneje opredeljeni postopki opravljanja nacionalnega preverjanja znanja pri učencih s posebnimi potrebami.

Z vidika logistike tudi v tem šolskem letu ni bilo pomembnejših zapletov niti pri izvedbi preverjanja na šolah niti pri vrednotenju dosežkov. Zahvala za zadnje gre gotovo Zavodu RS za šolstvo za nekoliko spremenjen način vrednotenja, seveda pa tudi vsem sodelujočim šolam in učiteljem.

Tako kot v šolskem letu 2006/2007 so učenci in šole tudi letos dobili obvestila o dosežkih v zakonsko določenem roku. Učenci 6. razreda so dobili pisno obvestilo o doseženih točkah, izraženih tudi kot odstotek vseh možnih točk, učenci 9. razreda pa so bili seznanjeni z dosežki ob vpogledu v ovrednotene preizkuse, dosežek pa je bil zapisan v njihovih zaključnih spričevalih. Šole so poleg podatkov za svoje učence prejele tudi informacije o dosežkih celotne populacije, da so lahko z njimi

primerjali svoje dosežke. Informacije so vsebovale glavne statistične podatke za posamezne preizkuse, med drugim srednje vrednosti in stopnje razpršenosti tako za svojo šolo kot tudi za celotno populacijo. Vsi ti podatki so bili posredovani tudi v obliki grafov. Na njih so bile označene, posebej pa še opisane, štiri tipične skupine učencev skupaj z opisom nalog, ki sta jih uspešno reševali po dve tretjini učencev vsake kategorije. Šole so dobile podrobne podatke tudi o posameznih nalogah, ki so sestavljale preizkuse, tako da jim je bila omogočena tudi podrobnejša analiza s tistih vsebinskih in taksonomskih vidikov, ki so jih te naloge pokrivala.

O dosežkih nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2006/2007 smo jeseni 2007 najprej poročali predstavnikom učiteljev preverjanih predmetov na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja v Ljubljani (Kolosej). O tem, kako je treba razumeti statistične kazalnike in jih uporabiti za dobro analizo dosežkov, smo govorili na Srečanju ravnateljev osnovnih šol v Portorožu novembra 2007. Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2006/2007 smo predstavili Komisiji za osnovno šolo 14. januarja 2008, Strokovnemu svetu RS za splošno izobraževanje pa 17. januarja 2008. Poročilo je obakrat dobilo pozitivno oceno. Strokovni svet je v sklepu zapisal, da daje priznanje za izčrpno ter korektno poročilo in ga priporoča kot izhodišče za pedagoško delo v šoli in nadaljnje izobraževanje učiteljev. Posebno novinarsko konferenco pa smo, ob začetku preverjanja znanja v tem šolskem letu, organizirali 7. maja 2008.

2.1.3 Delo predmetnih komisij

V šolskem letu 2007/2008 so bile posebno obremenjene tiste predmetne komisije, katerih predmeti so se preverjali v prejšnjem letu in so morale poleg svojega osnovnega dela (priprava novih preizkusov) oblikovati še gradivo za srečanje z učitelji na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja v Ljubljani (Kolosej). Glavna težava je bila zanje v tem, da je bilo treba skupaj z analizo preteklega preverjanja večino dela opraviti na začetku šolskega leta, saj je nove preizkuse treba oddati že pred koncem koledarskega leta.

Tudi v tem šolskem letu je Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja dobila precej prošenj za povečanje števila članov v predmetnih komisijah. Zaradi zakonskih omejitev tega večinoma ni bilo mogoče narediti. V prihodnje bo potreben razmislek, koliko dela predmetne komisije v sedanjih sestavi zmorejo, saj so vsaj nekatere precej obremenjene. Intenzivnejše sodelovanje s strokovnimi skupinami na Zavodu RS za šolstvo pri usposabljanju učiteljev, dajanje informacij učiteljem na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja v Ljubljani (Kolosej) in polnjenje spletnih strani so dodatne obremenitve, ki bi jih bilo treba nekako upoštevati. Posebej je treba opozoriti na to, da nam še vedno ni uspelo najti člana predmetne komisije, ki bi pokrival italijanske vsebine v preizkusih znanja pri predmetih glasbena vzgoja in geografija.

Na osnovi nekaterih pripomb, ki jih je za prejšnje letno poročilo dal Strokovni svet RS za splošno izobraževanje, smo v tem letu poenotili obliko poročil predmetnih komisij, tako da bodo zdaj še preglednejša in primerljivejša.

V šolskem letu 2006/2007 je začela delovati predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard. Pokazalo se je, da je bilo imenovanje te komisije upravičeno, saj se je letos preverjanja znanja udeležilo že več kot 100 učencev, kar je precej več, kot smo sprva predvidevali. Ker komisija pokriva vse predmete s tega področja, je z delom precej obremenjena in bo treba razmisliti o njeni razširitvi.

2.1.4 Novosti v šolskem letu 2007/2008

Med glavnimi novostmi, ki smo jih uvedli v preteklem šolskem letu, so bila srečanja z učitelji vseh predmetov, ki so se v šolskem letu 2006/2007 preverjali z nacionalnim preverjanjem znanja. Srečanja so v organizaciji Državnega izpitnega centra potekala v Koloseju v Ljubljani, in sicer zadnji teden septembra in prvi teden oktobra 2007. Udeležili so se jih po en predstavnik vsake šole, z njimi pa smo

poskušali doseči več ciljev. Najprej smo priložnost izkoristili za to, da smo učiteljem posredovali osnovne informacije o ciljih in načinu izvajanja nacionalnega preverjanja znanja. V ospredju je bilo pojasnjevanje njegove formativne funkcije in s tem povezanega načina izvajanja. Drugi cilj je bil spoznavanje z logiko podatkov, ki jih pripravijo in šolam posredujejo Državni izpitni center in predmetne komisije. Učitelji so dobili osnovne informacije o uporabljenih statističnih postopkih skupaj z navodili, kako razumeti in uporabljati posamezne tabele in podatke. Poseben poudarek je bil na poročanju predmetnih komisij o ugotovitvah, do katerih so prišle s svojimi analizami. S tem smo hoteli učiteljem zagotoviti možnost, da že na začetku šolskega leta izvedo, na katere stvari naj bodo pri poučevanju svojega predmeta pozornejši. Gradiva, pripravljena za ta srečanja, so objavljena na spletni strani Državnega izpitnega centra. Med vprašanji in pobudami, ki so jih ob tej priložnosti dali učitelji, je zanimiv zlasti predlog, da bi z vsakoletno analizo dosežkov nacionalnega preverjanja znanja seznanili tudi srednješolske učitelje in ravnatelje. Sicer pa so prispevki učiteljev pokazali, da so med šolami, kar se tiče obravnavanja vsakoletnih dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja, precejšnje razlike. Ponekod delajo skupne analize, drugje jih morajo narediti učitelji vsak zase, na nekaterih šolah pa se z dosežki le seznanijo.

Predmetne komisije so o srečanjih v Koloseju pripravile posebna poročila o odzivu učiteljev pa tudi svoje mnenje o smiselnosti nadaljevanja takih srečanj. Splošna ugotovitev je bila, da so koristna in da jih velja organizirati tudi v prihodnje. Pokazalo pa se je, da imajo nekateri učitelji težave z razumevanjem statističnih kazalnikov, zato bo treba temu v prihodnje nameniti več pozornosti. To velja predvsem za področje družboslovja in humanistike.

Pomembno novost v šolskem letu 2007/2008 pomeni sprememba Pravilnika o merilih za ugotavljanje delovne uspešnosti direktorjev s področja šolstva. S to spremembo ravnatelj osnovnih šol niso več nagrajeni za dosežke na nacionalnem preverjanju znanja, ampak za kakovost svoje analize, kar pomeni pomembno podporo formativni funkciji tega preverjanja. Ker gre za novo nalogo, ki je za učinkovito izvajanje nacionalnega preverjanja znanja zelo pomembna, je bilo oblikovano gradivo za pomoč pri analizi, ki je namenjeno zlasti ravnateljem in strokovnim delavcem na šoli, se pravi vsem, ki se na šoli ukvarjajo s kakovostjo dela. Pravzaprav gre za dodatek ocenjevalnemu listu za ugotavljanje uspešnosti ravnateljev, s katerim je pojasnjena funkcija nacionalnega preverjanja znanja in njegova povezanost z načinom dela na šoli. Vsebinska razčlenitev posameznih kategorij na ocenjevalnem listu določa različne kakovostne stopnje uporabe dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja. Te segajo od korektno izpeljave preverjanja in sprotnega obveščanja o dosežkih pa do temeljite vertikalne analize poučevanja posameznih predmetov oziroma vsebin, s postavljanjem ciljev in preverjanjem njihovega doseganja. Tako poskušamo šole spodbuditi k bolj sistematičnemu ukvarjanju s kakovostjo pouka. V tem okviru dobi nacionalno preverjanje znanja s formativno funkcijo šele svoj pravi pomen. Zato je to gradivo lahko koristen pripomoček tudi svetom šol, ki s primerjavo dosežkov, opravljenih analiz ter postavljenih ciljev in s preverjanjem njihovega doseganja sproti učinkovito spremljajo delo na šoli.

V šolskem letu 2007/2008 smo drugič preverjali tretji predmet na štirih vzorcih šol. To pomeni, da se je na vsaki šoli preverjal le po en tretji predmet, odvisno od tega, v katerem od štirih vzorcev se je šola znašla. Tako smo dobili dovolj zanesljive podatke o znanju slovenskih učencev iz štirih predmetov, na vsaki posamezni šoli pa so dobili podatke le o znanju tistega predmeta, ki se je na tej šoli preverjal. Seveda pa ni nobene ovire, da šole ne bi preverile znanja svojih učencev tudi iz preostalih treh predmetov in ga primerjale z znanjem na državni ravni. Zato smo letos pred koncem šolskega leta vse šole prvič uradno obvestili, da bodo preizkusi vseh štirih tretjih predmetov objavljeni na spletnih straneh Državnega izpitnega centra in jih lahko uporabijo za interno preverjanje znanja. Poleg preizkusov so bila objavljena tudi moderirana navodila za vrednotenje preizkusov, tako da so interne ugotovitve primerljive s tistimi, ki jih za celotno državo posreduje Državni izpitni center. Tako so šole lahko letos, če so se za to odločile, preverile znanje svojih učencev iz šestih predmetov: poleg slovenščine (italijanščine, madžarščine) in matematike ter formalno določenega tretjega predmeta še preostale tri tretje predmete. Zanesljivega podatka glede tega, koliko šol je izkoristilo to možnost, nimamo, upamo pa, da bo sčasoma to postala ustaljena praksa. Zlasti je ta možnost dobrodošla pri sistematičnem ukvarjanju s kakovostjo, saj lahko šola znanje svojih učencev pri posameznih

predmetih preveri praktično vsaki dve ali tri leta, kar omogoča dovolj kontinuirano spremljanje kakovosti.

Med drugimi novostmi v tem šolskem letu lahko omenimo tudi nekoliko spremenjeno knjižico Informacije za učence in starše ter poenotenje poročil predmetnih komisij. Knjižici, s katero na začetku šolskega leta posredujemo učencem 6. in 9. razreda in njihovim staršem osnovne informacije o nacionalnem preverjanju znanja, smo dodali sredinski barvni dodatek, v katerem v stripu odgovarjamo na nekatera najpogostejša vprašanja glede načina in namena izvajanja preverjanja.

V tem šolskem letu je Državni izpitni center ob svojih že uveljavljenih spletnih straneh odprl še posebne strani, ki so namenjene učiteljem posameznih predmetov. Nanje lahko zdaj vstopajo neposredno sami in ne potrebujejo več pomoči svojih ravnateljev. Tu lahko dobijo temeljne informacije v zvezi z nacionalnim preverjanjem znanja in s sestavljanjem preizkusov znanja. Na teh straneh je objavljeno tudi celotno gradivo, ki je bilo pripravljeno za srečanje z učitelji preverjanih predmetov v Koloseju na začetku šolskega leta. Predmetne komisije so bile do zdaj pri polnjenju spletnih strani različno uspešne, upamo pa, da bodo sčasoma postale spletne strani učinkovita povezava med učitelji in strokovnjaki za sestavljanje preizkusov za preverjanje znanja. Na spletnih straneh eRic so neposredno dostopni tudi vsi uporabljeni preizkusi od šolskega leta 2005/2006, skupaj z moderiranimi navodili za vrednotenje. Ker so naloge zadnjih preizkusov na eRicu za učitelje opremljene tudi z opisom parametrov mrežnega diagrama, lahko tam učitelji za vsako nalogo posebej izvedo, kaj je njen cilj, katero vsebinsko področje pokriva, kakšna je njena predvidena težavnost in na katero taksonomsko stopnjo spada. Prepričani smo, da lahko tako predstavljene naloge kot dobri in strokovno preverjeni primeri učiteljem pomagajo pri sestavljanju svojih preizkusov.

V zadnjem šolskem letu je bilo kar nekaj narejenega tudi na področju sodelovanja predmetnih komisij na Državnem izpitnem centru ter predmetnih skupin na Zavodu RS za šolstvo. O tem je na razširjeni seji Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja poročala predstavnica Zavoda RS za šolstvo. Povedala je, da je bila na Zavodu RS za šolstvo oblikovana ožja posvetovalna skupina za nacionalno preverjanje znanja, ki jo sestavlja pet članov in je z delom začela v tem šolskem letu. Ena izmed njenih nalog je spodbujanje sodelovanja s skupinami za posodabljanje učnih načrtov. V tem okviru se je Zavod RS za šolstvo lotil dveh projektov, in sicer ugotavljanje povezanosti dosežkov pri matematiki in slovenščini s socialno-ekonomskim statusom družin, iz katere prihajajo učenci, ter povezanosti dosežkov nacionalnega preverjanja znanja pri slovenščini in angleščini z učinkovitostjo pouka. Glavna vez Zavoda RS za šolstvo z nacionalnim preverjanjem znanja so njegovi svetovalci, ki so člani predmetnih komisij in lahko prenašajo informacije v obe smeri. Z oblikovanjem posebne ožje posvetovalne skupine na Zavodu RS za šolstvo je omogočeno, da imajo dosežki na nacionalnem preverjanju znanja neposreden učinek na spreminjanje učnih načrtov in usposabljanje učiteljev. Prav tako pa ta povezava omogoča pridobivanje informacij, ki so potrebne pri preverjanju doseganja postavljenih ciljev tako pri izobraževanju učiteljev kot pri spreminjanju učnih načrtov. Ko bo ta povezava dobro zaživela, bo formativna funkcija nacionalnega preverjanja znanja dosegla svoj celostni namen.

2.2 Poročilo o delu predmetnih komisij (PK)

Osnovna naloga vseh predmetnih komisij je priprava in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja, poleg te pa člani predmetnih komisij pripravljajo še vrsto drugih gradiv (npr. gradivo za eRic – spletno stran za učitelje, gradivo za sklice študijskih skupin), sodelujejo na usposabljanjih predmetnih učiteljev in pomočnikov glavnih ocenjevalcev, udeležujejo se različnih strokovnih seminarjev oziroma posvetov o preverjanju in ocenjevanju znanja.

Število članov v komisiji je od komisije do komisije različno, odvisno je od števila preverjanj pri nekem predmetu. Tako nekatere komisije pripravljajo gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja in nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja, predmetni komisiji za geografijo in zgodovino pa tudi preizkuse znanja z nacionalnimi vsebinami, medtem ko predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard pripravlja gradivo za štiri predmete za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja. Predmetno komisijo sestavljajo predsednik in najmanj trije člani, od katerih sta vsaj dva učitelja. Predsednik predmetne komisije sklicuje in vodi seje predmetne komisije, odgovoren je za usklajeno delovanje komisije, strokovnost pripravljene gradiva, pravočasno oddajo gradiva za nacionalno preverjanje znanja in za varovanje tajnosti.

Predmetna komisija, katere predmet se v tekočem šolskem letu preverja na nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, izmed svojih članov predlaga glavnega ocenjevalca; tega ob soglasju predsednika predmetne komisije za eno leto imenuje direktor Rica. Glavni ocenjevalec je praviloma predmetni učitelj v osnovni šoli, k njegovim poglavitnim nalogam pa sodijo: 1) skupaj s koordinatorjem Rica in predmetno komisijo organizira in izvede izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca, 2) vodi moderacijo in poskrbi za vnos dopolnil v navodilih za vrednotenje, 3) spremlja in analizira usklajenost vrednotenja na centrih za vrednotenje, 4) sodeluje v postopku poizvedb in o njih napiše poročilo.

2.2.1 Predmetna komisija za slovenščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija 29 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije v šolskem letu 2008/2009,
- pogovor s predsednikom Državne komisije dr. Janezom Bečajem,
- pogovor o dodatni analizi s predstavnikom Rica dr. Gašperjem Cankarjem,
- analiza vprašalnikov o nacionalnem preverjanju znanja,
- priprava gradiva za posvet z učitelji slovenščine v Koloseju,
- izbira besedil,
- priprava nalog, točkovnika in gradiva za učitelje za namene študijskih skupin,
- priprava nalog, točkovnika, navodil za vrednotenje in mrežnega diagrama ob koncu drugega obdobja za en preizkus znanja,
- priprava nalog, točkovnika, navodil za vrednotenje in mrežnega diagrama ob koncu tretjega obdobja za dva preizkusa znanja,
- pregled in presoja pripomb zunanje pregledovalke,
- pregled in analiza ovrednotenih preizkusov znanja za drugo obdobje,
- moderacija točkovnikov in navodil za vrednotenje za redni rok,
- moderacija točkovnikov in navodil za vrednotenje za naknadni rok,
- pregled rezultatov in interpretacije.

Članice so pripravljale gradivo za preizkuse znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja ter gradivo za študijske skupine. Na skupnih sejah so pregledovale pripravljeno gradivo in predlagale dopolnitve

in spremembe nalog, točkovnikov in navodil za vrednotenje, tudi obrazcev za točkovanje. Na sejah so govorile tudi s predstavniki Državne komisije:

- s predsednikom Državne komisije dr. Janezom Bečajem o nalogah predmetnih komisij in o obliki preizkusov,
- z dr. Gašperjem Cankarjem in dr. Mojco Štraus o posvetu v Koloseju,
- s predstavnikom Rica dr. Gašperjem Cankarjem o analizah in o dodatni informaciji nacionalnega preverjanja znanja.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, en komplet,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja, dva kompleta,
- gradivo za usposabljanje učiteljev na študijskih skupinah,
- gradivo za posvet učiteljev slovenščine v Koloseju,
- gradivo za spletno stran eRic za učitelje,
- Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine,
- Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine,
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Sodelovanje z učitelji:

- sodelovanje na seminarjih za pripravo in vrednotenje preizkusov,
- izobraževalni seminarji – moderacija navodil,
- koordinacija vrednotenja preizkusov znanja in izpeljava poizvedb na območnih enotah Zavoda RS za šolstvo,
- predstavitev rezultatov in način interpretacije informacij o nacionalnem preverjanju znanja.

Članici predmetne komisije za slovenščino, mag. Vida Gomivnik Thuma in Darinka Rosc Leskovec, sta pripravili izobraževalne seminarje v okviru študijskih skupin za učitelje, na katerih so učitelji multiplikatorji in svetovalci Zavoda RS za šolstvo seznanjali učitelje slovenščine z nalogami in s potekom vrednotenja. Kot predavateljice so sodelovale članice predmetne komisije za slovenščino.

Izobraževanje članov komisije:

- v tem letu ni bilo izobraževanj.

2.2.2 Predmetna komisija za italijanščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija 22 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije,
- zgradba preizkusa znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja in določitev ciljev preverjanja,
- priprava nalog in navodil (točkovnik) za vrednotenje znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- moderacija navodil za vrednotenje znanja,
- pregled rezultatov in interpretacije.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz italijanščine ob koncu drugega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz italijanščine ob koncu tretjega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz italijanščine ob koncu drugega obdobja,

- Informacija o preizkusu znanja iz italijanščine ob koncu tretjega obdobja,
- Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja pri italijanščini,
- Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja pri italijanščini, prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Sodelovanje z učitelji:

- seminarji za pripravo in vrednotenje preizkusov,
- izobraževalni seminarji – moderacija navodil,
- koordinacija v zvezi z vrednotenjem preizkusov znanja in izpeljava poizvedb na OE Zavoda RS za šolstvo.

Izobraževanje članov komisije:

- izobraževanje članov predmetne komisije je potekalo v okviru sej. Predsednica predmetne komisije dr. Nives Zudič Antonič je pripravila gradivo, s katerim je člane seznanjala z novostmi na področju vrednotenja znanja (avtorji: redni prof. dr. Paolo E. Balboni, Fabio Caon in drugi).

2.2.3 Predmetna komisija za madžarščino

Število sej in obravnavana tematika na sejah

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija za madžarščino 17 sej z naslednjimi vsebinami:

- evalvacija dela v šolskem letu 2006/2007,
- določitev delovnega načrta za tekoče šolsko leto,
- pregled zbranih besedil in izbor besedil za posamezne preizkuse znanja,
- priprava nalog, oblikovanje navodil za vrednotenje ter mrežnega diagrama za preizkuse znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja,
- moderacija navodil za vrednotenje po odpisanem nacionalnem preverjanju znanja,
- sprejemanje poizvedb,
- spletna stran za učitelje madžarščine.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, en komplet,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja, dva kompleta,
- gradivo za usposabljanje učiteljev na študijskih skupinah,
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Sodelovanje z učitelji:

- z učitelji smo sodelovali v okviru študijske skupine in v drugih oblikah (osebni stiki z učiteljicami).

Izobraževanje članic komisije:

- posebnega izobraževanja članic predmetne komisije ni bilo.

2.2.4 Predmetna komisija za angleščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija 27 sej z naslednjimi vsebinami:

- priprava nalog za preizkus znanja ob koncu drugega obdobja,
- priprava nalog za preizkus znanja ob koncu tretjega obdobja,

- priprava posnetkov za slušni del preizkusa znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- standardizacija navodil pri posameznih vrstah nalog za preizkus ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- reševanje nalog za drugo in tretje obdobje,
- popravljanje nalog glede na pripombe posameznih članic v skupini,
- priprava nalog za pilotiranje,
- pilotiranje testnih nalog na ustrezni starostni skupini učencev,
- pregled rezultatov pilotiranja nalog,
- popravljanje nalog glede na rezultate pilotiranja,
- priprava gradiv za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja (pol in drugih navodil) ob koncu drugega obdobja,
- priprava na izobraževanje učiteljev za izvajanje nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja,
- priprava gradiv za izobraževanje učiteljev, ki so vrednotili preizkuse ob koncu drugega obdobja,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusa znanja ob koncu drugega obdobja,
- odpravljanje napak na obrazcih za točkovanje,
- sodelovanje na sejah Državne komisije,
- srečanje s predmetno svetovalko za angleščino Berto Kogoj (Zavod RS za šolstvo),
- priprava predloga za določitev tretjega predmeta na nacionalnem preverjanju znanja 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz angleščine ob koncu tretjega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja,
- Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz angleščine,
- gradivo za usposabljanje učiteljev angleščine za standardizirano točkovanje pisnih izdelkov učencev ob koncu drugega obdobja,
- gradivo za posvet učiteljev angleščine v Koloseju,
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Sodelovanje z učitelji:

- priprava gradiv in izvedba študijskih delavnic za učitelje angleščine, ki so v šolskem letu 2007/2008 izvajali nacionalno preverjanje znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja,
- predstavitev preizkusa ob koncu drugega in tretjega obdobja na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej) v Ljubljani za učitelje angleščine v osnovni šoli.

Izobraževanje članov komisije:

- izobraževanje članic predmetne komisije v sklopu izobraževanj, ki jih je pripravil Državni izpitni center,
- 5. letna konferenca organizacije EALTA (Atene, 8.–11. maj 2008), na kateri je na predkonferenčnem Raziskovalnem kolokviju z aktivnim prispevkom sodelovala dr. Karmen Pižorn (vir: www.ealta.eu.org),
- dr. Karmen Pižorn je 19. in 20. junija 2008 aktivno sodelovala v ekspertni skupini Evropske komisije Evropski indikator jezikovne kompetence (ang. The European Indicator of Language Competence) v Bruslju.

2.2.5 Predmetna komisija za nemščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija 21 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije v šolskem letu 2007/2008,
- pogovor s predsednikom Državne komisije dr. Janezom Bečajem,
- priprava gradiva za posvet z učitelji nemščine na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja v Koloseju (mag. Nada Holc, Brigita Lovenjak, dr. Vesna Kondrič Horvat),
- priprava nalog, navodil za vrednotenje in mrežnega diagrama za preizkus znanja ob koncu drugega obdobja (pregled, korigiranje, razprava o teoretičnih izhodiščih pri realizaciji v obliki konkretnih nalog, tehnično urejanje, jezikovni pregled konzulentke mag. Sabine Fanfule, oblikovanje navodil za pilotiranje, analiza dosežkov in pilotiranja, karakteristike naloge, sestava nalog, dopolnjevanje navodil),
- priprava nalog, navodil za vrednotenje in mrežnega diagrama za preizkus znanja ob koncu tretjega obdobja (pregled, korigiranje, razprava o teoretičnih izhodiščih pri realizaciji v obliki konkretnih nalog, tehnično urejanje, jezikovni pregled konzulentke mag. Sabine Fanfule, oblikovanje navodil za pilotiranje, analiza dosežkov in pilotiranja, karakteristike naloge, sestava nalog, dopolnjevanje navodil),
- priprava nalog ob koncu drugega obdobja za naslednji preizkus,
- sodelovanje z ilustratorjem,
- obnovitev prošnje za dodelitev točk za napredovanje v nazive,
- moderacija navodil za vrednotenje za redni rok,
- pregled rezultatov in interpretacije, analiza preizkusa,
- priprava opisov dosežkov,
- priprava prispevka za letno poročilo 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, en komplet,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja, en komplet,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja za naslednje komplete,
- gradivo za posvet učiteljev nemščine v Koloseju,
- Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz nemščine,
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Sodelovanje z učitelji

Sodelovanje z učitelji je bilo individualno, članice pa so o tem sproti seznanjale druge članice. Skupaj z učitelji smo prediskutirale nekatere stvari na srečanju v Koloseju.

Mag. Nada Holc in Brigita Lovenjak sta izvajali študijske skupine na temo nacionalnega preverjanja znanja, na katerih so učitelji v delavnicah na primerih nalog preverjali usklajenost z učnim načrtom in učbeniki. Prav tako so poskusno ocenjevali naloge in se usklajevali glede kriterijev. Sodelovanje med komisijo za nemščino in Zavodom RS za šolstvo pri izobraževanju učiteljev se je pokazalo za zelo dragoceno, pri učiteljih je bilo zelo dobro sprejeto in bi s takim načinom dela želeli nadaljevati.

Izobraževanje članic komisije:

- članice so se izobraževale individualno in svoje znanje prenašale na druge članice.

2.2.6 Predmetna komisija za matematiko

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je predmetna komisija imela 30 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled prispevkov za letno poročilo 2006/2007,
- dogovor o razporeditvi in o poteku dela predmetne komisije v skladu s prejetim Rokovnikom dela za predmetne komisije,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz matematike ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2007/2008,
- analiza odgovorov učiteljev, njihovih mnenj, stališč in predlogov iz vprašalnika o nacionalnem preverjanju znanja, ki so ga pripravili na Zavodu RS za šolstvo,
- srečanje s članico Državne komisije dr. Mojco Štraus,
- priprava gradiv za izobraževanje učiteljev o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja iz matematike in stališčih učiteljev o nacionalnem preverjanju znanja na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej) septembra 2007,
- pregled dopoljenih statističnih podatkov in analiz za pojasnjevanje dosežkov nacionalnega preverjanja znanja,
- obravnava predloga za postavitev spletne strani, do katere naj bi imeli dostop tudi učitelji,
- priprava predlogov Državni komisiji, in sicer: za imenovanje konzulenta predmetne komisije, za spremembo načina razporejanja učiteljev popravljavcev, ki poučujejo matematiko v povezavi s predmeti, ki se preverjajo v določenem letu, tako da bi bili učitelji popravljavci pri vseh predmetih enako obremenjeni, za spremembo Koledarja nacionalnega preverjanja znanja, tako da bi bila v letu 2008/2009 matematika prvi preverjani predmet,
- obravnava predlogov za novega člana predmetne komisije,
- pregled analize napak učencev pri reševanju preizkusa znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja in pregled analize napak učiteljev popravljavcev pri vrednotenju preizkusov znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja,
- povezovanje nacionalnega preverjanja znanja s smernicami in z načeli posodabljanja učnega načrta za matematiko v osnovni šoli in sodelovanje s predmetno komisijo na Zavodu RS za šolstvo, ki vodi posodabljanje učnih načrtov,
- priprava programa in gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih za tretje obdobje, sodelovanje s predmetno skupino za matematiko na Zavodu RS za šolstvo in pomoč pri izvajanju 2. kroga študijskih srečanj marca 2008,
- pregled gradiva za nacionalno preverjanje znanja iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja in vnos sprememb,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- pregled pripomb zunanjega pregledovalca za pripravljene preizkuse znanja iz matematike,
- izbira in usposabljanje pomočnikov glavne ocenjevalke,
- moderacija navodil za vrednotenje ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja (redni rok),
- moderacija navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov znanja ob koncu tretjega obdobja (naknadni rok),
- analiza učinkovitosti in kakovosti vrednotenja nacionalnega preverjanja znanja na rednem roku, ocena dela pomočnikov glavne ocenjevalke, analiza napak pri vrednotenju na osnovi poizvedb,
- utemeljevanje ciljev preverjanja in navodil ter kriterijev vrednotenja nalog na osnovi pobud učiteljev, ki so zagovarjali drugačne kriterije vrednotenja,
- pregled dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja,

- oblikovanje opisov dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike,
- oblikovanje opisov dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike,
- obravnava predloga o pošiljanju parametrov mrežnega diagrama na šole,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2007/2008,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz matematike ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2008/2009,
- razprava o prednostih in slabostih sedanjega modela nacionalnega preverjanja znanja in možnostih za oblikovanje drugačnega modela,
- pregled opravljenega dela predmetne komisije v šolskem letu 2007/2008.

Komisija je delala v dveh podskupinah (za drugo in tretje obdobje).

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- prispevki za letno poročilo 2006/2007,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja matematike ob koncu drugega obdobja, en komplet,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja matematike ob koncu tretjega obdobja, dva kompleta,
- analiza napak učencev pri reševanju preizkusa znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja (pripravila Vesna Vršič, interno gradivo predmetne komisije),
- analiza napak učiteljev popraviljavcev pri vrednotenju preizkusov znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja (pripravila Vesna Vršič, interno gradivo predmetne komisije),
- gradivo za izobraževanje učiteljev matematike na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, 2007, objavljeno na eRicu za učitelje),
- gradivo za izobraževanje učiteljev matematike za 6. in 9. razred na 2. sklicu študijskih skupin (objavljeno na <http://info.edus.si/studijske/>, podstran Matematika – OŠ),
- gradivo za usposabljanje pomočnikov glavnega ocenjevalca (moderirana različica navodil za vrednotenje),
- Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike (objavljeno na www.ric.si),
- Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike (objavljeno na www.ric.si),
- poročilo o vrednotenju rednega roka 2008 (interno gradivo predmetne komisije),
- poročilo o poizvedbah v letu 2008 (delno objavljeno v letnem poročilu 2007/2008),
- prispevki za letno poročilo 2007/2008: poročilo o delu predmetne komisije za matematiko in analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja matematike ob koncu drugega in tretjega obdobja.

Sodelovanje z učitelji:

- Strokovni posvet za učitelje matematike o nacionalnem preverjanju znanja v Koloseju, ki se ga je udeležilo 273 učiteljev. Na posvetu so bile obravnavane teme: namen in pomen nacionalnega preverjanja znanja; predstavitev in uporaba statističnih podatkov za pojasnjevanje dosežkov nacionalnega preverjanja znanja; opis dosežkov pri nacionalnem preverjanju znanja iz matematike in analiza uspeha na ravni šole; predstavitev mnenj in stališč ter predlogov učiteljev iz vprašalnika za učitelje.
- Izobraževanje učiteljev, ki poučujejo matematiko od 6. do 9. razreda, je potekalo v okviru šesturnega študijskega srečanja marca in aprila 2008. V 33 skupinah so izobraževanje izvajali člani predmetne komisije in svetovalci Zavoda RS za šolstvo. Srečanj se je udeležilo

715 učiteljev matematike. Poleg osnovnih informacij o nacionalnem preverjanju znanja iz matematike, predstavitev dosežkov učencev in opisov znanj je bil del srečanja namenjen izbrani temi iz učnega načrta, in sicer kombinatoriki in verjetnostnemu računu, ki je bila doslej v nacionalnem preverjanju znanja iz matematike skromno zastopana. Glede na posodobitve učnega načrta, redefinicije matematične pismenosti in nove trende znanj pa bo področju najbrž namenjen večji delež tako pri pouku kot pri pripravi nacionalnih preverjanj.

2.2.7 Predmetna komisija za biologijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija za biologijo 17 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled in potrditev prispevka za letno poročilo 2007/2008,
- dogovor o razporeditvi in o poteku dela predmetne komisije v skladu s prejetim Rokovnikom dela za predmetne komisije,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz biologije ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2007/2008,
- dogovor o pripravi gradiva za spletno stran,
- pregled gradiva za nacionalno preverjanje znanja iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja in vnos sprememb,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- priprava gradiva za spletno stran za učitelje biologije,
- razrešitev članice in imenovanje nove članice v predmetno komisijo za biologijo,
- priprava prispevka za letno poročilo 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz biologije ob koncu tretjega obdobja, en komplet,
- gradivo za spletno stran eRic za učitelje (trenutno neobjavljeno),
- prispevek za letno poročilo 2007/2008 (poročilo o delu predmetne komisije).

Sodelovanje z učitelji

Članica predmetne komisije za biologijo in svetovalka Zavoda RS za šolstvo Anka Zupan je na študijskih skupinah usposabljala učitelje biologije v smislu smernic predmetne komisije (izvedba pouka na višjih kognitivnih nivojih in upoštevanje procesnih znanj).

Izobraževanje članov komisije:

- udeležba izobraževanja učiteljev fizike in kemije na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, 3. in 4. 10. 2007).

2.2.8 Predmetna komisija za kemijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija za kemijo 21 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled prispevkov za letno poročilo 2006/2007,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz kemije ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2007/2008,
- dogovor o razporeditvi in o poteku dela predmetne komisije v skladu s prejetim Rokovnikom dela za predmetne komisije,
- priprava gradiv za izobraževanje učiteljev o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja iz kemije na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, oktober 2007),

- pregled gradiva za nacionalno preverjanje znanja iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja in vnos sprememb,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- priprava gradiva za spletno stran za učitelje kemije,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih,
- pregled komentarjev članov predmetne komisije o študijskih srečanjih,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz kemije ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2008/2009,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2007/2008,
- pregled opravljenega dela predmetne komisije v šolskem letu 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz kemije ob koncu tretjega obdobja, en komplet,
- gradivo za izobraževanje učiteljev kemije na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, 2007, objavljeno na eRicu za učitelje),
- gradivo za učitelje, objavljeno na spletnih straneh eRic za učitelje,
- gradivo za izobraževanje učiteljev na 2. sklicu študijskih srečanj, objavljeno na eRicu za učitelje,
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Sodelovanje z učitelji:

- izobraževanje učiteljev kemije na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, 4. 10. 2007),
- izobraževanje učiteljev na 2. sklicu študijskih srečanj z osrednjo temo Kako uporabiti ugotovitve nacionalnega preverjanja znanja iz kemije v praksi.

2.2.9 Predmetna komisija za fiziko

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija za fiziko 26 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in o poteku dela predmetne komisije v skladu s prejetim Rokovnikom dela za predmetne komisije,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz fizike ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2007/2008,
- razrešitev člana in imenovanje nove članice v predmetno komisijo za fiziko,
- priprava gradiv za izobraževanje učiteljev o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja iz fizike v Koloseju (oktober 2007),
- pregled gradiva za nacionalno preverjanje znanja iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja in vnos sprememb,
- potrditev obrazca za točkovanje,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- pregled pripomb zunanjega pregledovalca za pripravljene preizkuse znanja iz fizike,
- priprava gradiva za spletno stran za učitelje fizike,
- izbor pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- dogovor o preverjanju odpisanih nalog na izbranih šolah za namen izobraževanja pomočnikov glavnega ocenjevalca,

- priprava gradiva za izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih,
- priprava predloga za porazdelitev števila preizkusov in števila učiteljev na posameznem centru za vrednotenje,
- moderacija navodil za vrednotenje (redni rok),
- moderacija navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov znanja (naknadni rok),
- pregled dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja iz fizike v šolskem letu 2007/2008,
- oblikovanje opisov dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz fizike,
- obravnava predloga o pošiljanju parametrov mrežnega diagrama na šole,
- pregled analiz nalog izbirnega tipa za šolsko leto 2006/2007 in šolsko leto 2007/2008,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz fizike ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2008/2009,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2007/2008,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja iz fizike na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, 2008),
- pregled opravljenega dela predmetne komisije v šolskem letu 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz fizike ob koncu tretjega obdobja, dva kompleta,
- gradivo za izobraževanje učiteljev fizike na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, 2007, objavljeno na eRicu za učitelje),
- gradivo za spletno stran eRic za učitelje (objavljeno na eRicu za učitelje),
- Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz fizike (objavljeno na www.ric.si),
- gradivo za usposabljanje pomočnikov glavnega ocenjevalca (objavljeno na eRicu za učitelje),
- navodila za označevanje v preizkusih znanja (objavljeno v moderiranih navodilih za vrednotenje),
- gradivo za izobraževanje učiteljev na 2. sklicu študijskih srečanj (interno gradivo predmetne komisije),
- poročilo o vrednotenju rednega roka 2008 (interno gradivo predmetne komisije),
- poročilo o poizvedbah v šolskem letu 2007/2008 (objavljeno v letnem poročilu 2007/2008),
- gradivo za izobraževanje učiteljev fizike na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, 2008, objavljeno na eRicu za učitelje),
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Sodelovanje z učitelji:

- izobraževanje učiteljev fizike na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, 3. 10. 2007),
- izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca, ki je potekalo na Državnem izpitnem centru (18. 4. 2008),
- izobraževanje učiteljev na 2. sklicu študijskih skupin v aprilu in maju 2008 (osrednja tema: Vrednotenje preizkusov iz fizike).

2.2.10 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija za tehniko in tehnologijo 27 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in o poteku dela predmetne komisije v skladu s prejetim Rokovnikom dela za predmetne komisije,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz tehnike in tehnologije ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2007/2008,
- pregled opisov dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2006/2007,
- udeležba članov predmetne komisije na izobraževanju učiteljev fizike v Koloseju,
- pregled gradiva za nacionalno preverjanje znanja iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja in vnos sprememb,
- pregled in presoja pripomb zunanjega pregledovalca za pripravljene preizkuse iz tehnike in tehnologije,
- določitev obrazca za točkovanje,
- obravnava predloga za strukturo in vsebino spletne strani za učitelje tehnike in tehnologije,
- priprava gradiva za spletno stran za učitelje tehnike in tehnologije na eRicu za učitelje,
- dogovor o preverjanju nalog na izbranih šolah za namen izobraževanja pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- analiza preverjenih nalog na izbranih šolah za namen izobraževanja pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- izbor pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- priprava gradiva za izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih,
- moderacija navodil za vrednotenje (redni rok),
- moderacija navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov znanja (naknadni rok),
- pregled dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja iz tehnike in tehnologije,
- oblikovanje opisov dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz tehnike in tehnologije,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz tehnike in tehnologije ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2008/2009,
- obravnava predloga o pošiljanju parametrov mrežnega diagrama na šole,
- pregled dosežkov učencev, ki so v devetletnem programu OŠ obiskovali 6. razred (1. krog šol) in dosežkov učencev, ki 6. razreda niso obiskovali (prehod iz osemletnega v devetletni program OŠ),
- priprava prispevka za letno poročilo 2007/2008,
- pregled opravljenega dela predmetne komisije v šolskem letu 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za spletno stran eRic za učitelje (objavljeno na eRicu za učitelje),
- gradivo za izobraževanju učiteljev na 2. sklicu študijskih srečanj (objavljeno na <http://info.edus.si/studijske/>),
- gradivo za usposabljanje pomočnikov glavnega ocenjevalca (objavljeno na eRicu za učitelje),
- Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz tehnike in tehnologije (objavljeno na www.ric.si),

- poročilo o vrednotenju rednega roka v šolskem letu 2007/2008 (interno gradivo predmetne komisije),
- poročilo o poizvedbah v šolskem letu 2007/2008 (interno gradivo predmetne komisije),
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Sodelovanje z učitelji:

- izobraževanje učiteljev na 2. sklicu študijskih srečanj (15 srečanj z učitelji od 11. 2. 2008 do 5. 3. 2008 z vsebinami s področja nacionalnih preizkusov znanja: namen, priprava in izvedba nacionalnega preverjanja znanja iz tehnike in tehnologije; delavnica z vzorci nalog s spletne strani eRic za učitelje in njihovo vrednotenje; priprava na analizo dosežkov nacionalnega preverjanja znanja),
- izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca, ki je potekalo na Državnem izpitnem centru 16. 4. 2008.

Izobraževanje članov komisije:

- udeležba učiteljev fizike in kemije na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, 3. 10. 2007 in 4. 10. 2007).

2.2.11 Predmetna komisija za geografijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija za geografijo 23 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o nalogah in poteku dela predmetne komisije,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz geografije ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2007/2008,
- izbor glavnega ocenjevalca,
- pregled nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama za učence madžarske narodnostne manjšine,
- pregled pripomb zunanjega pregledovalca preizkusov znanja pri geografiji,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih,
- srečanje s svetovalci Zavoda RS za šolstvo za geografijo,
- priprava in pregled gradiva za spletno stran eRic za učitelje,
- poročanje z razširjene seje Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja,
- priprava gradiva za izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- priprava na izvedbo preverjanja znanja,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja – redni rok,
- moderacija navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov znanja – naknadni rok,
- priprava opisov dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz geografije,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz geografije ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2008/2009,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja iz geografije na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, oktober 2008),
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2007/2008,
- priprava prispevka za letno poročilo 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence madžarske narodnostne manjšine iz geografije ob koncu tretjega obdobja, 2 kompleta,
- gradivo za spletno stran eRic za učitelje,
- Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz geografije,
- gradivo za izobraževanje učiteljev o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja iz geografije na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, oktober 2008),
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

2.2.12 Predmetna komisija za zgodovino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija za zgodovino 25 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o nalogah in poteku dela predmetne komisije,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz zgodovine ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2007/2008,
- izbor glavnega ocenjevalca,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja iz zgodovine na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, september 2007),
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama za učence italijanske in madžarske narodnostne manjšine,
- pregled pripomb zunanjega pregledovalca preizkusov znanja pri zgodovini,
- priprava in pregled gradiva za spletno stran eRic za učitelje,
- poročanje z razširjene seje Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja,
- priprava gradiva za pomočnike glavnega ocenjevalca,
- priprava na izvedbo preverjanja znanja,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja – redni rok,
- moderacija navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov znanja – naknadni rok,
- priprava opisov dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz zgodovine,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz zgodovine ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2008/2009,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja iz zgodovine na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, oktober 2008),
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2007/2008,
- priprava prispevka za letno poročilo 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za izobraževanje učiteljev zgodovine na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, september 2007),
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz zgodovine ob koncu tretjega obdobja, dva kompleta,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence italijanske narodnostne manjšine iz zgodovine ob koncu tretjega obdobja, dva kompleta,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence madžarske narodnostne manjšine iz zgodovine ob koncu tretjega obdobja, dva kompleta,

- gradivo za spletno stran eRic za učitelje,
- Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz zgodovine,
- gradivo za izobraževanje učiteljev zgodovine na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, oktober 2008),
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Sodelovanje z učitelji:

- izobraževanje učiteljev zgodovine na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, 28. 9. 2007).

2.2.13 Predmetna komisija za državljansko vzgojo in etiko

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija za državljansko vzgojo in etiko 25 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o nalogah in poteku dela predmetne komisije v šolskem letu 2007/2008,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz državljanske vzgoje in etike ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2007/2008,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- priprava gradiv za spletno stran eRic za učitelje,
- priprava na izobraževanje učiteljev v študijskih skupinah,
- poročanje z razširjene seje Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz državljanske vzgoje in etike ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2008/2009,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2007/2008,
- priprava prispevka za letno poročilo 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja, štirje kompleti,
- gradiva za spletno stran eRic za učitelje,
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Sodelovanje z učitelji:

- izobraževanje učiteljev v okviru študijskih skupin.

2.2.14 Predmetna komisija za glasbeno vzgojo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija za glasbeno vzgojo 16 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o nalogah in poteku dela predmetne komisije v šolskem letu 2007/2008; oblikovanje letnega delovnega načrta,
- pregled in ponovna potrditev informacije o preizkusu znanja iz glasbene vzgoje ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2007/2008,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama za učence dvojezičnih osnovnih šol,

- priprava gradiv za spletno stran eRic za učitelje,
- priprava na izobraževanje učiteljev v študijskih skupinah,
- poročanje o izobraževanju predmetnih učiteljev na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej),
- poročanje o razširjeni seji Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli,
- pregled in ponovna potrditev informacije o preizkusu znanja iz glasbene vzgoje ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2008/2009,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2007/2008,
- priprava prispevka za letno poročilo 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz glasbene vzgoje ob koncu tretjega obdobja, en komplet,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz glasbene vzgoje ob koncu tretjega obdobja za učence dvojezičnih osnovnih šol, en komplet,
- gradivo za spletno stran eRic za učitelje,
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Izobraževanje članov komisije:

- vpliv sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije na pouk glasbe (udeležba na javnem zagovoru doktorske disertacije Bogdane Borota, UL Akademija za glasbo, 31. januar 2008).

2.2.15 Predmetna komisija za likovno vzgojo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija za likovno vzgojo 13 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o nalogah in poteku dela predmetne komisije,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz likovne vzgoje ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2007/2008,
- priprava gradiva za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- priprava gradiva za spletno stran eRic za učitelje,
- seznanitev z mnenjem učiteljev ob pregledu uporabljenega gradiva za nacionalno preverjanje znanja pri likovni vzgoji,
- poročanje z razširjene seje Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz likovne vzgoje ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2008/2009,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2007/2008,
- priprava prispevka za letno poročilo 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz likovne vzgoje ob koncu tretjega obdobja, dva kompleta,
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Sodelovanje z učitelji:

- izobraževanje učiteljev na srečanjih študijskih skupin.

2.2.16 Predmetna komisija za športno vzgojo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija za športno vzgojo 21 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o nalogah in poteku dela predmetne komisije v šolskem letu 2007/2008,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz športne vzgoje ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2007/2008,
- dogovor o delu predmetne komisije po zamenjavi članstva v komisiji s strani Zavoda RS za šolstvo,
- priprava na posvet športnih pedagogov v Murski Soboti,
- sodelovanje na posvetu športnih pedagogov v Murski Soboti,
- srečanje s svetovalci Zavoda RS za šolstvo in priprava na izobraževanje učiteljev na študijskih skupinah,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- priprava gradiv za spletno stran eRic za učitelje,
- poročanje z razširjene seje Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja,
- potrditev informacije o preizkusu znanja iz športne vzgoje ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2008/2009,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2007/2008,
- priprava prispevka za letno poročilo 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz športne vzgoje ob koncu tretjega obdobja, trije kompleti
- gradiva za spletno stran eRic za učitelje,
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Sodelovanje z učitelji:

- sodelovanje na posvetu športnih pedagogov v Murski Soboti (15. 11. 2007).

2.2.17 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2007/2008 je imela predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard 37 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o nalogah in poteku dela predmetne komisije,
- potrditev informacije o preizkusih znanja za nižji izobrazbeni standard iz slovenščine, matematike, naravoslovja in družboslovja ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2007/2008,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev o dosežkih na nacionalnem preverjanju znanja za nižji izobrazbeni standard na Ricu oktobra 2007,
- izobraževanje učiteljev o dosežkih na nacionalnem preverjanju znanja za nižji izobrazbeni standard na Ricu oktobra 2007,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- pregled pripomb zunanjega pregledovalca preizkusov znanja za nižji izobrazbeni standard iz slovenščine, matematike in naravoslovja,

- priprava in pregled gradiva za spletno stran eRic za učitelje,
- poročanje z razširjene seje Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja,
- priprava na izvedbo preverjanja znanja,
- izbor pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- moderacija navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov znanja za nižji izobrazbeni standard iz slovenščine, matematike in naravoslovja,
- potrditev informacije o preizkusih znanja za nižji izobrazbeni standard iz slovenščine, matematike, naravoslovja in družboslovja ob koncu tretjega obdobja za šolsko leto 2008/2009,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja za nižji izobrazbeni standard na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, oktober 2008),
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2007/2008,
- priprava prispevka za letno poročilo 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za izobraževanje učiteljev o dosežkih na nacionalnem preverjanju znanja za nižji izobrazbeni standard na Ricu (18. 10. 2007),
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence za nižji izobrazbeni standard iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja, en komplet,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence za nižji izobrazbeni standard iz matematike ob koncu tretjega obdobja, dva kompleta,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence za nižji izobrazbeni standard iz naravoslovja ob koncu tretjega obdobja, dva kompleta,
- gradivo za spletno stran eRic za učitelje,
- gradivo za izobraževanje učiteljev o dosežkih na nacionalnem preverjanju znanja za nižji izobrazbeni standard na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja (Kolosej, oktober 2008),
- prispevek za letno poročilo 2007/2008.

Sodelovanje z učitelji:

- izobraževanje učiteljev na sklicih študijskih skupin.

3. PRIPRAVA IN IZVEDBA NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA

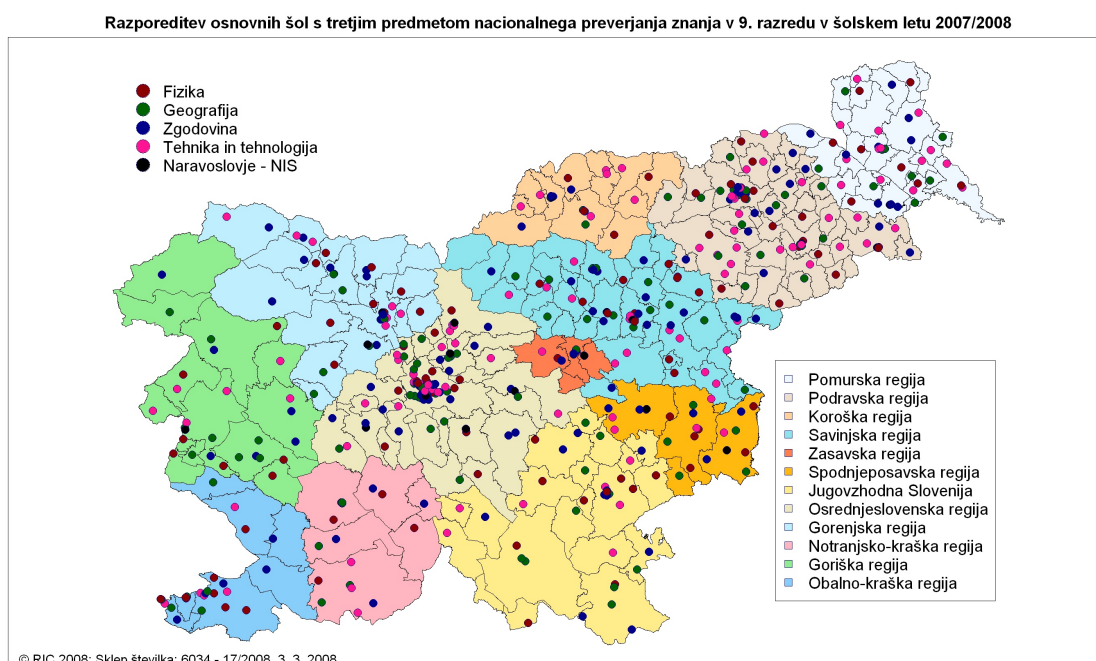
3.1 Vzorčenje

V skladu s 66. členom Zakona o osnovni šoli in 4. členom Pravilnika o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli minister, pristojen za šolstvo, vsako leto določi tretji predmet, tako da septembra med obveznimi predmeti 8. in 9. razreda po predhodni pridobitvi mnenja Strokovnega Sveta RS za splošno izobraževanje izbere največ štiri predmete, pri katerih se bo v tekočem šolskem letu izvedlo nacionalno preverjanje znanja pri tretjem predmetu. Marca tekočega šolskega leta minister določi, iz katerega tretjega predmeta se bo preverjalo znanje z nacionalnim preverjanjem znanja na posamezni osnovni šoli.

Državni izpitni center je za šolsko leto 2007/2008 pripravil predlog seznama osnovnih šol z določenimi tretjimi predmeti za nacionalno preverjanje znanja in ga posredoval ministru, pristojnemu za šolstvo. Čeprav vsi učenci ne pišejo istega tretjega predmeta, še vedno želimo pridobiti kar največ informacij o znanju slovenskih učencev. Nabor šol, na katerih se izvaja nacionalno preverjanje znanja iz posameznega tretjega predmeta, se tako določi z vzorčenjem, s katerim želimo zagotoviti kar največjo reprezentativnost dobljenih rezultatov za vse slovenske šole. Postopek določanja tretjega predmeta posamezni šoli je potekal po načelih naključnostnega razvrščanja šol v skupine, ki naj bi izvajale določenega od tretjih predmetov. Ta postopek imenujemo tudi vzorčenje šol za posamezni predmet. Vzorec šol je potekalo po statističnih regijah Slovenije, tako da so vsi štirje tretji predmeti v posamezni regiji zastopani enakovredno. Upoštevano je bilo tudi načelo o enakomerni zastopanosti posameznega tretjega predmeta med različno velikimi šolami. Velikost šole je lahko po izkušnjah drugih raziskav posredno povezana z dosežki na preverjanjih znanja. Ljudske univerze so bile združene v posebno skupino, tako da so bili vsi štirje tretji predmeti tudi v tej skupini zastopani enakovredno.

Na sliki 3.1 je predstavljeno, kako so bili posamezni od tretjih predmetov razporejeni po slovenskih osnovnih šolah.

Slika 3.1 Vzorec tretjih predmetov po slovenskih šolah

3.2 Priprava gradiva za nacionalno preverjanje znanja

Državni izpitni center je gradivo za nacionalno preverjanje znanja pripravil v rokih, določenih s koledarjem za šolsko leto 2007/2008, in v skladu z Navodili za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli v šolskem letu 2007/2008.

Avgusta leta 2007 je bilo pripravljeno in natisnjeno gradivo: Devetletna osnovna šola, informacija za učence in starše (32.000 izvodov) in prevod v italijanski jezik Scuola elementare, informazioni per gli alunni e per i genitori (300 izvodov), septembra gradivo za Posvet predmetnih učiteljev osnovnih šol v Ljubljani (Kolosej), novembra Navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli v šolskem letu 2007/2008 (1000 izvodov) in Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2007/2008 (900 izvodov) ter decembra Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2006/2007 (700 izvodov). Na spletni strani eRic so bile objavljene strukture preizkusov za predmete, ki so se izvajali na nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2007/2008, po izvajanju pa preizkusi znanja in moderirana navodila za vrednotenje; v juniju so bili objavljeni Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja in Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja.

Na začetku septembra 2007 je bil objavljen sklep ministra o izboru največ štirih predmetov za določitev tretjega predmeta, iz katerega so učenci 9. razreda opravljali nacionalno preverjanje znanja. Za leto 2008 so bili določeni: fizika, geografija, tehnika in tehnologija in zgodovina. Priprava gradiva za preizkuse znanja iz slovenščine, italijanščine, madžarščine, matematike, fizike, geografije, tehnike in tehnologije ter zgodovine se je začela v oktobru, in sicer takoj po oddaji gradiva. Za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pa se je februarja začelo pripravljati gradivo za slovenščino, matematiko in naravoslovje. Naloge in vprašanja, ki so jih pripravile predmetne komisije, je oblikoval strokovnjak oblikovalec v končni preizkus znanja, pripravljen za tisk. V procesu oblikovanja je zaradi vnosa lektorskih popravkov in slikovnega gradiva potrebna vrsta preverjanj, da se odpravijo morebitne napake. Postopek poteka s sodelovanjem koordinatorskega in člana ustrezne predmetne komisije, ki je odgovoren za strokovno neoporečnost.

Za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja smo natisnili preizkuse znanja z barvnimi prilogami, obrazce za točkovanje in navodila za vrednotenje. Preverjanje matematike in tujih jezikov v italijanščino in madžarščino smo začeli v januarju, po 3. marcu 2008, ko je bil objavljen sklep ministra o določitvi šol, v katerih se bo preverjalo znanje iz določenega tretjega predmeta, pa še fizike ter tehnike in tehnologije. Za redni rok je bilo gradivo natisnjeno na podlagi števila učencev v 9. razredu, za naknadni rok pa na podlagi prijav učencev. Za prenos je bilo shranjenih po pet preizkusov znanja s pripadajočimi prilogami v posebnih varnostnih vrečkah z oznako »Preizkus znanja – tajno«.

Za učence, ki so želeli povečano gradivo, smo pripravili: povečavo preizkusa s formata A4 na A3, preizkus na zgoščenki v obliki zapisa pdf in pri rednem roku povečavo velikosti črk preizkusa z 11 na 18, pisava Ariel (format A4). Za slepe učence smo pripravili prepis preizkusov v brajico, za matematiko pa zvočni zapis nalog oziroma besedila na zgoščenki in preizkus na zgoščenki v obliki zapisa doc, z matematičnimi izrazi, zapisanimi v obliki Latex.

Za redni rok smo natisnili: slovenščino (23.420 izvodov), lingua italiana (50 izvodov), magyar nyelv (45 izvodov), matematiko (23.365 izvodov), fiziko (6270 izvodov), geografijo (5630 izvodov), tehniko in tehnologijo (5860 izvodov) in zgodovino (5590 izvodov), prevod matematike (50 izvodov) in fizike (50 izvodov) v italijanski jezik ter prevod matematike (130 izvodov) in tehnike in tehnologije (130 izvodov) v madžarski jezik. Za učence s posebnimi potrebami je bilo pripravljenih 231 povečav in 4 zapisi preizkusov znanja v brajici, za matematiko pa zvočni zapis in preizkus v obliki zapisa doc na zgoščenki. Za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom smo natisnili: slovenščino (280 izvodov), matematiko (275 izvodov) in naravoslovje (275 izvodov). Pripravljenih je bilo tudi 6 povečav za učence s posebnimi potrebami.

Za naknadni rok smo v maju natisnili: slovenščino (680 izvodov), matematiko (765 izvodov), fiziko (180 izvodov), geografijo (165 izvodov), tehniko in tehnologijo (165 izvodov) in zgodovino (115 izvodov), prevod matematike (10 izvodov) v italijanski jezik ter prevod matematike (5 izvodov), tehnike in tehnologije (5 izvodov) v madžarski jezik. Pripravljenih je bilo tudi 7 povečav.

Za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, ki se izvaja samo v enem roku, smo natisnili preizkuse znanja: za slovenščino (9930), za lingua italiana (50 izvodov), za magyar nyelv (55), za matematiko (9885 izvodov), za angleščino (9280 izvodov) in za nemščino (640 izvodov). Pripravili smo tudi prevod matematike (50 izvodov) in angleščine (50 izvodov) v italijanski jezik ter matematike (110), angleščine (55) in nemščine (55) v madžarski jezik. Za učence s posebnimi potrebami pa je bilo pripravljenih 155 povečav.

3.3 Nacionalno preverjanje znanja za učence s posebnimi potrebami

Učenci s posebnimi potrebami so učenci, ki so slepi in slabovidni, gluhi in naglušni, ki imajo govorno-jezikovno motnjo, so gibalno ovirani, dolgotrajno bolni, imajo primanjkljaje na posameznih področjih učenja ali čustvene in vedenjske motnje. Do prilagojenega izvajanja nacionalnega preverjanja znanja so upravičeni tudi učenci, ki iz upravičenih razlogov ne morejo pokazati svojega znanja tako, kot če teh razlogov ne bi bilo (npr. poškodbe). Pravna podlaga za uveljavljanje pravice do prilagojenega izvajanja nacionalnega preverjanja znanja je odločba o usmeritvi v program vzgoje in izobraževanja oziroma mnenje ustrezne ustanove.

Učenci s posebnimi potrebami opravljajo nacionalno preverjanje znanja v skladu z Navodili za prilagojeno izvajanje nacionalnega preverjanja znanja, ki so sestavni del Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli. Prijava učencev s posebnimi potrebami k nacionalnemu preverjanju znanja poteka prek šole in v sodelovanju s starši. Šola za vsakega učenca in za vsak predmet posebej predlaga prilagoditev preverjanja znanja na posebnem obrazcu (Uveljavljanje pravic učenca/-ke s posebnimi potrebami pri opravljanju nacionalnega preverjanja znanja, ločeno za drugo in tretje obdobje). V ta namen oziroma kot pomoč šolam pri izpolnjevanju obrazca je Državni izpitni center pripravil obrazec z naborom možnih prilagoditev izvajanja nacionalnega preverjanja znanja, ki vključuje:

- prilagojeni način izvajanja,
- prilagojeni preizkus znanja ter uporaba dodatnih gradiv in pripomočkov,
- prilagojeno vrednotenje.

Prilagojeni način izvajanja obsega podaljšan čas pisanja za 25, 50 ali 100 odstotkov, prekinitve pisanja po potrebi (tudi prekinitve zvočnih posnetkov), opravljanje nacionalnega preverjanja znanja s pomočjo računalnika, računalnika z brajevo vrstico in s sintetizatorjem zvoka, z brajevim pisalnim strojem, opravljanje nacionalnega preverjanja znanja s pomočjo pomočnika (bralca, tolmača, pisarja spodbujevalca defektologa), poseben (akustičen) prostor za opravljanje nacionalnega preverjanja znanja in prilagoditev opreme v prostoru. Učenec, ki opravlja nacionalno preverjanje znanja s pomočjo računalnika, dobi posebna navodila za delo na računalniku.

Prilagojeni preizkus znanja je lahko:

- povečava preizkusa znanja z A4 na A3,
- preizkus znanja na A4 formatu, v pisavi Arial in velikostjo črk 18,
- prevod v brajico s prilagoditvijo naslovnice,
- preizkus na zgoščenki,
- zvočni zapis nalog oziroma besedila na zgoščenki,
- zapis preizkusa znanja iz matematike v pisavo Latex.

Učenec lahko pri preverjanju uporablja različna dodatna gradiva in pripomočke: dodatne liste, prilagojeni pisalni pribor, prilagojeni pribor za geometrijo, folije za pozitivno risanje, folije koordinatnega sistema, žepno (zvočno) računalo, povečevalno lupo, elektronska povečala in elektroakustične aparature.

Prilagojeno vrednotenje vključuje prilagoditve navodil za vrednotenje in motnji prilagojen načina vrednotenja (upoštevanje skromnejšega besednega zaklada, ne vrednotijo se glasoslovne in naglasoslovne naloge, večja toleranca pri vrednotenju nalog, ki preverjajo besedišče, jezikovno in pravopisno pravilnost idr.).

Ob koncu drugega obdobja je na prilagojeni način nacionalno preverjanje znanja iz matematike, slovenščine in tujega jezika (angleščina, nemščina) opravljalo 323 učencev na 149 osnovnih šolah; za te učence so bile glede na motnjo narejene naslednje prilagoditve preizkusov: 842 je bilo prilagojenih preizkusov za učence s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, 67 preizkusov je bilo prilagojenih za dolgotrajno bolne učence, 92 za učence z govorno-jezikovnimi motnjami, 39 za gibalno ovirane učence, 12 je bilo prilagoditev za slabovidne učence, 14 za naglušne, 9 za gluhe in 9 za učence s čustvenimi in z vedenjskimi motnjami.

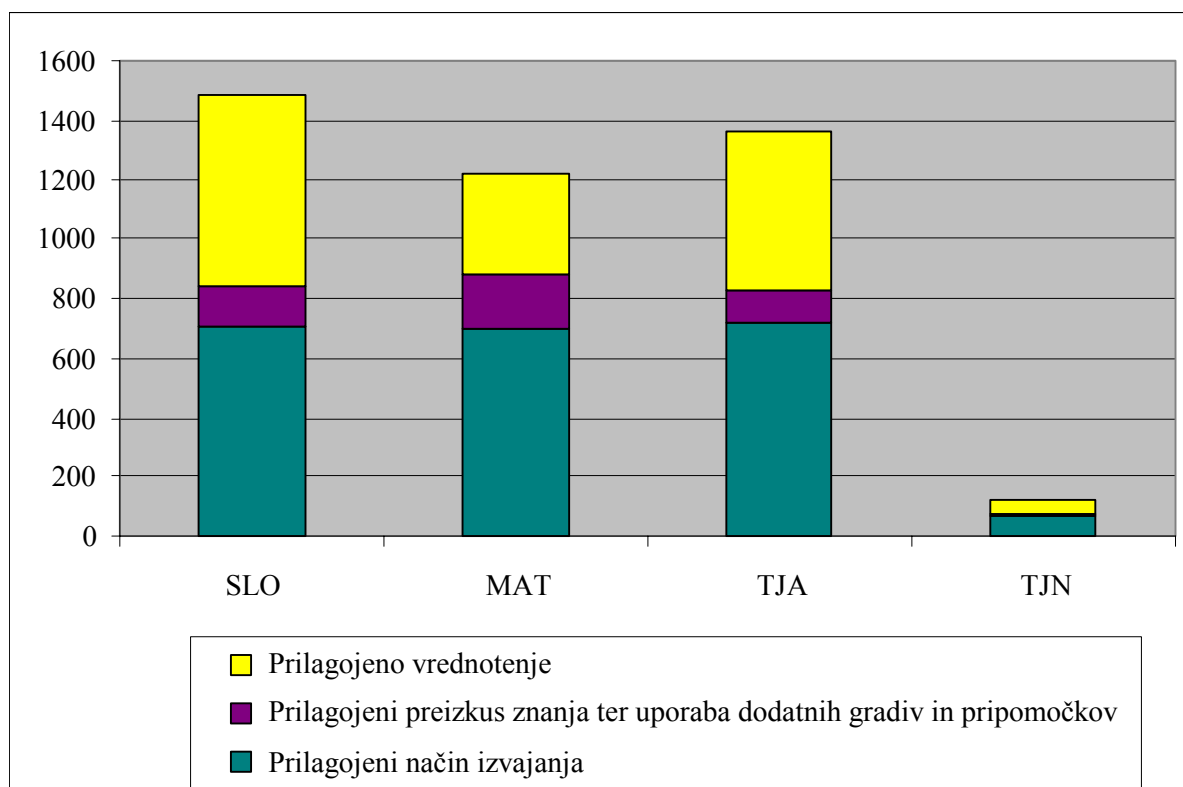
Najpogostejše prilagoditve po predmetih na nacionalnem preverjanju znanja, ki so jih bili deležni učenci, so prikazane v preglednici 3.1 in na sliki 3.2.

Preglednica 3.1 Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev (drugo obdobje)

	SLO	MAT	TJA	TJN
Prilagojeni način izvajanja				
Podaljšan čas opravljanja preizkusa za 25, 50 in 100 odstotkov	349	347	317	26
Odmori med pisanjem	117	111	184	20
Opravljanje NPZ s pomočjo računalnika, računalnika z brajevo vrstico, brajevega pisalnega stroja	4	6	4	1
Opravljanje NPZ s pomočjo pomočnika (bralca, tolmača, pisarja, spodbujevalca)	220	216	200	17
Opravljanje NPZ v posebnem (akustičnem) prostoru, prilagoditev opreme v prostoru	13	22	15	1
Skupaj (prilagojeno izvajanje NPZ)	703	702	720	65
Prilagojeni preizkus znanja ter uporaba dodatnih gradiv in pripomočkov	134	178	110	9
Prilagojeno vrednotenje	649	338	534	48
SKUPAJ	1486	1218	1364	122

Pregled prilagoditev po predmetih kaže, da je bilo teh največ pri slovenščini (1486), sledijo angleščina (1364), matematika (1218) in nemščina (122).

Slika 3.2 Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev (drugo obdobje)

Pregled vrste prilagoditev pokaže, da je pri vseh predmetih največ učencev želelo prilagojeni način izvajanja; temu sledijo zahteve učencev po prilagojenem vrednotenju, nekoliko manj pa je pri vseh predmetih zaznati potrebo po prilagoditvah preizkusov znanja in uporabi dodatnih gradiv in pripomočkov.

Ob koncu tretjega obdobja se je prilagojenega izvajanja nacionalnega preverjanja znanja 2007/2008 v **rednem roku** udeležilo 812 učencev iz 333 osnovnih šol. Po vrstah motenj je bilo število prilagojenih preizkusov znanja naslednje: 1954 za učence s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, 233 je bilo prilagoditev za dolgotrajno bolne učence, 156 za učence z govorno-jezikovnimi motnjami, 98 za gibalno ovirane, 50 je bilo prilagojenih preizkusov za učence s čustvenimi in z vedenjskimi motnjami, 56 za gluhe in 44 za naglušne učence, 30 za slabovidne in 6 za slepe učence.

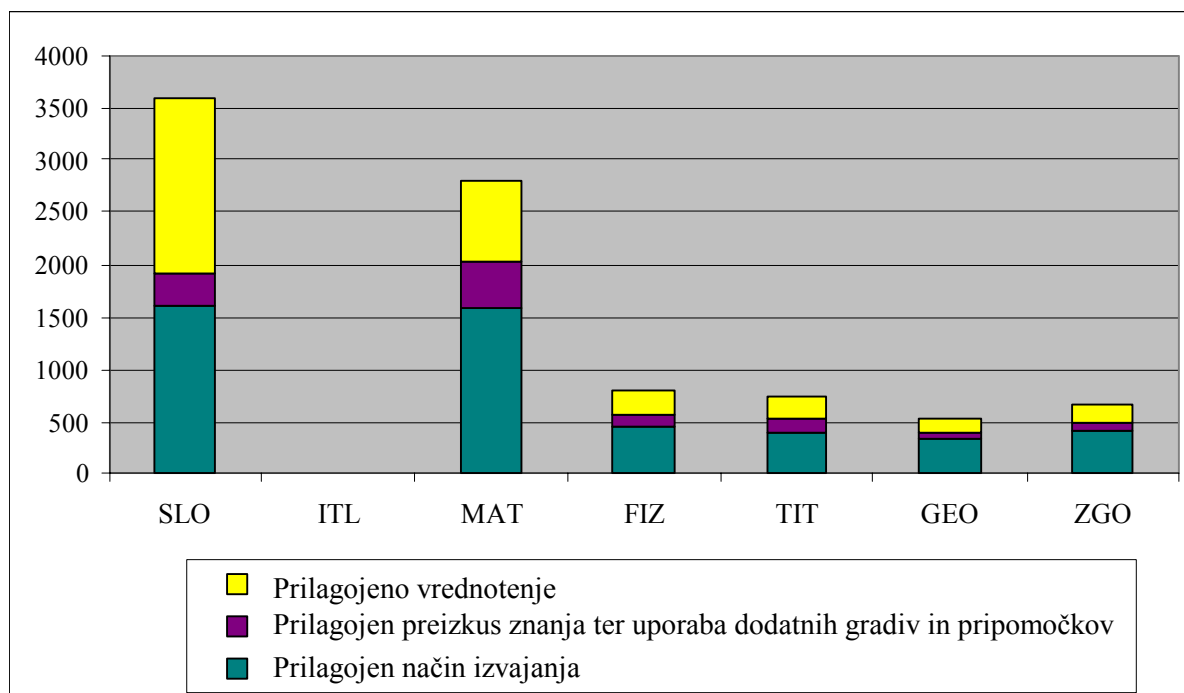
Najpogostejše prilagoditve po predmetih na nacionalnem preverjanju znanja, ki so jih bili deležni učenci, so prikazane v preglednici 3.2 in na sliki 3.3.

Preglednica 3.2 Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev (tretje obdobje, redni rok)

	SLO	ITL	MAT	FIZ	TIT	GEO	ZGO
Prilagojeni način izvajanja							
Podaljšan čas opravljanja preizkusa za 25, 50 in 100 odstotkov	824	1	819	223	212	189	205
Odmori med pisanjem	289	1	273	81	76	49	74
Opravljanje NPZ s pomočjo računalnika, računalnika z brajevo vrstico, brajevega pisalnega stroja	11		7	1	1		8
Opravljanje NPZ s pomočjo pomočnika (bralca, tolmača, pisarja, spodbujevalca)	458	1	458	141	114	90	118
Opravljanje NPZ v posebnem (akustičnem) prostoru, prilagoditev opreme v prostoru	35		40	11	8	4	17
Skupaj (prilagojeno izvajanje NPZ)	1617	3	1597	457	411	332	422
Prilagojeni preizkus znanja ter uporaba dodatnih gradiv in pripomočkov	292		428	121	119	66	80
Prilagojeno vrednotenje	1688	5	767	229	219	144	177
SKUPAJ	3597	8	2792	807	749	542	679

Pregled prilagoditev po predmetih kaže, da je bilo teh največ pri obeh obveznih predmetih preverjanja: pri slovenščini 3597 in pri matematiki 2792. Najmanj prilagoditev je bilo pri italijanščini, ki se kot prvi jezik preverja le na treh osnovnih šolah z italijanskim učnim jezikom. Pri prilagoditvah tretjih predmetov je bilo največ zahtev po prilagoditvah pri fiziki, in sicer 807, najmanj pa pri geografiji – 542. Pri tehniki in tehnologiji je bilo skupaj opravljenih 749 prilagoditev, pri zgodovini pa 679. Pri madžarščini prilagoditev ni bilo.

Slika 3.3 Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev (tretje obdobje, redni rok)

Pregled vrste prilagoditev pokaže, da je pri slovenščini in italijanščini nekaj več učencev, ki so si želeli prilagojenega vrednotenja, pri vseh preostalih predmetih (matematika, fizika, tehnika in tehnologija, geografija, zgodovina) pa so se učenci bolj kot za prilagojeno vrednotenje odločali za prilagojeni način izvajanja. Pri vseh predmetih je bilo najmanj prilagoditev, vezanih na prilagojeni preizkus znanja in uporabo dodatnih gradiv in pripomočkov.

Pri prilagajanju preizkusov znanja iz matematike za slabovidne učence (prilagoditev na A4 formatu s pisavo Arial in z velikostjo črk 18) sta bili v preizkusih znanja iz matematike rednega roka narejeni napaki: v preizkusu znanja ob koncu drugega obdobja sta se pri 2. nalogi ulomka $20/100$ in $1/2$ pri rotaciji slike izpisala napačno, in sicer kot $100/20$ in $2/1$; v preizkusu znanja ob koncu tretjega obdobja je bil pri 3. nalogi v diagramu ob sliki napisan napačen podatek, in sicer 15 % namesto 35 % za angleški valček.

Zaradi napak učenci niso mogli uspešno rešiti omenjenih nalog, zato je Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja na pobudo Državnega izpitnega centra in predmetne komisije za matematiko na svoji 31. seji dne 21. 5. 2008 sklenila, da učenci pri prilagojenem preizkusu znanja ob koncu drugega obdobja pri 2. nalogi dobijo dve točki, učencem, ki so opravljali prilagojeni preizkus znanja ob koncu tretjega obdobja, pa dve točki pri nalogah 3 c) in 3 d).

Ob koncu tretjega obdobja se je prilagojenega izvajanja nacionalnega preverjanja znanja 2007/2008 v **naknadnem roku** udeležilo 26 učencev iz 26 osnovnih šol, po vrstah motnje je bilo število prilagojenih preizkusov znanja naslednje: 19 je bilo prilagoditev za učence s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, 4 za dolgotrajno bolne učence, 4 za učence z govorno-jezikovnimi motnjami, 3 za gibalno ovirane, 2 za naglušna učenca, po 1 prilagojeni preizkus pa je bil za učenca s čustvenimi ter z vedenjskimi motnjami in za gluhega učenca.

Najpogostejše prilagoditve po predmetih na nacionalnem preverjanju znanja, ki so jih bili deležni učenci, so prikazane v preglednici 3.3.

Preglednica 3.3 Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev (tretje obdobje, naknadni rok)

	SLO	MAT	TIT	GEO	ZGO
Prilagojeni način izvajanja					
Podaljšan čas opravljanja preizkusa za 25, 50 in 100 odstotkov	11	18	2	1	2
Odmori med pisanjem	3	7	1		1
Opravljanje NPZ s pomočjo pomočnika (bralca, tolmača, pisarja, spodbujevalca)	7	9	3		2
Skupaj (prilagojeno izvajanje NPZ)	21	34	6	1	5
Prilagojeni preizkus znanja ter uporaba dodatnih gradiv in pripomočkov	7	15	2	1	1
Prilagojeno vrednotenje	34	19	7	2	1
SKUPAJ	62	68	15	4	7

Pregled prilagoditev po predmetih kaže, da je bilo teh največ pri obeh obveznih predmetih preverjanja: pri slovenščini 62 in pri matematiki 68. Pri tretjih predmetih je bilo število prilagoditev naslednje: pri tehniki in tehnologiji 15, pri zgodovini 7 in pri geografiji 4. Pri fiziki prilagoditev v naknadnem roku ni bilo.

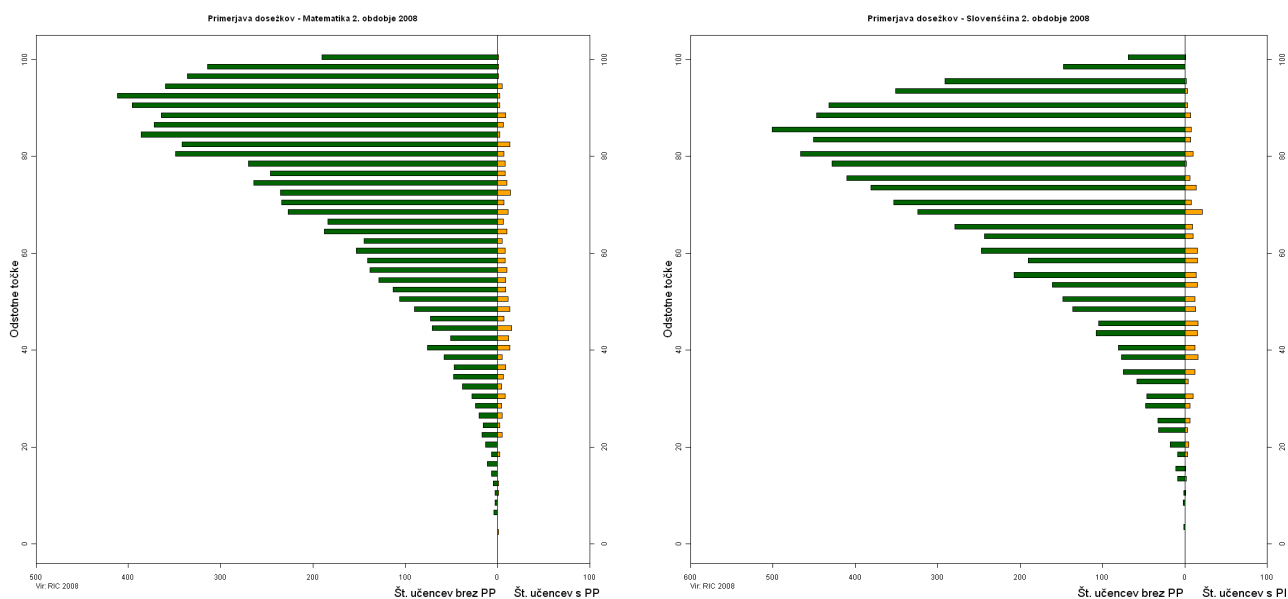
3.3.1 Učenci s posebnimi potrebami v nacionalnem preverjanju znanja

Učenci s posebnimi potrebami (PP) so učenci, ki so zaradi slepote ali slabovidnosti, gluhoste ali naglušnosti, zaradi govorno-jezikovnih motenj, zaradi ovir pri gibanju, dolgotrajne bolezni, primanjkljajev na posameznih področjih učenja ali težav v socialni integraciji usmerjeni z odločbo o usmeritvi v različne programe vzgoje in izobraževanja.

Če strokovna komisija tako presodi in se z njenim mnenjem strinjajo starši, se učenci usmerijo v program s prilagojenim izvajanjem in z dodatno strokovno pomočjo ali v prilagojeni program z enakovrednim izobrazbenim standardom. To pomeni, da od njih pričakujemo podobno učno učinkovitost kot od vrstnikov brez razvojnih težav, vendar jo lahko dosežajo pod posebnimi pogoji. Obvezno je treba delati po pripravljem individualiziranem načrtu za posameznika, ki ga vodi do istega izobrazbenega standarda. Teh učencev dosedanje analize nacionalnega preverjanja znanja niso posebej obravnavale. Njihovi dosežki so se izgubljali v množici vseh osnovnošolskih dosežkov.

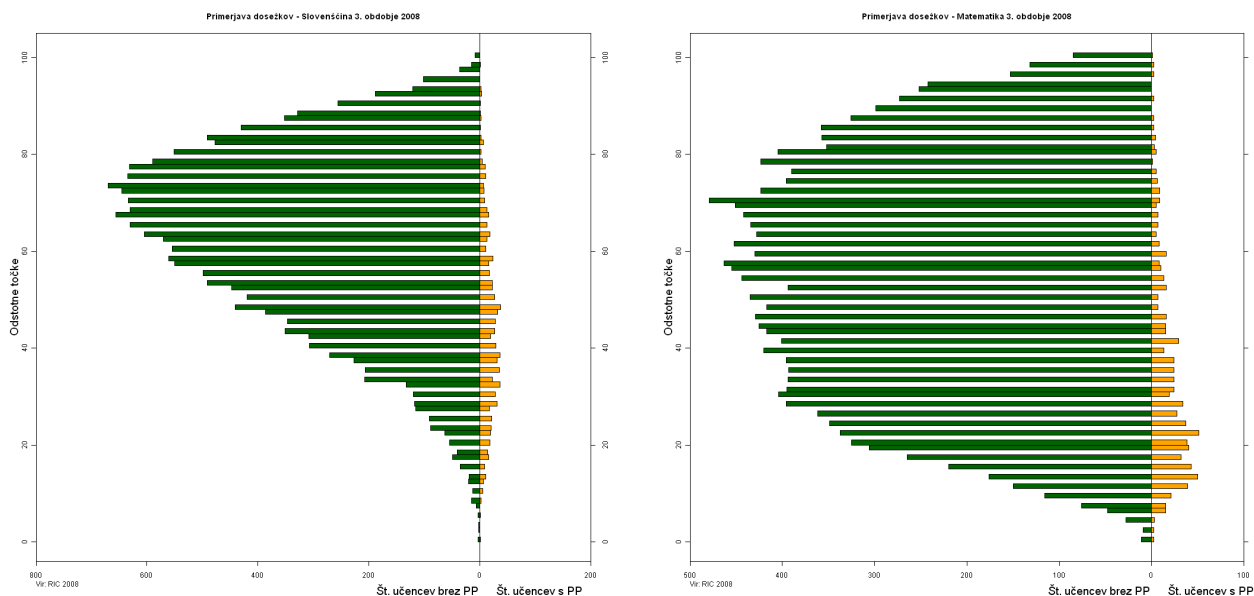
Tako pomeni komentar prvi poizkus samostojne analize za vso skupino tistih učencev s posebnimi potrebami, od katerih se pričakuje primerljiva učna uspešnost, kot jo dosežajo vrstniki brez motenj v razvoju.

Slika 3.4 Primerjava dosežkov pri matematiki in slovenščini, drugo obdobje

Ne glede na to pa analiza kaže, da se učenci s posebnimi potrebami ob koncu drugega obdobja pri slovenščini v 41 % uvrščajo pod 50 % rešenih nalog vsega preizkusa (v vsej populaciji osnovnošolcev je takih 12 %), pri matematiki pa se v 38 % uvrščajo pod 50 % rešenih nalog vsega preizkusa (v vsej populaciji osnovnošolcev je takih 10 %).

Slika 3.5 Primerjava dosežkov pri matematiki in slovenščini, tretje obdobje

Ob koncu tretjega obdobja se pri matematiki 81 % učencev s posebnimi potrebami uvršča pod 50 % rešenih nalog vsega preizkusa (v vsej populaciji osnovnošolcev je takih 43 %), pri slovenščini pa jih 67 % med učenci s posebnimi potrebami reši manj kot 50 % nalog vsega preizkusa (v vsej populaciji osnovnošolcev je takih 23 %). Učni dosežki učencev s posebnimi potrebami zaostajajo za dosežki vrstnikov. Vzrokov za to ne poznamo. Možnih je več odgovorov: od prostorskih razmer v šoli, didaktičnih pripomočkov in učil, kadra, časovnih prilagoditev, klime v razredu, prilagoditev v poučevanju in učenju, zanje prezahtevnih programih, morda pa so precenjene njihove sposobnosti in so usmerjeni v napačen program. Za natančnejše odgovore in na teh osnovanih ukrepih so vsekakor potrebni dodatni podatki in podrobnejše analize.

3.4 Nacionalno preverjanje znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom

Preizkuse znanja za nacionalno preverjanje znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pripravlja šestčlanska predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard. Na začetku šolskega leta 2007/2008 se je predmetni komisiji pridružil nov član – učitelj praktik z nalogo, da komisiji pomaga predvsem pri pripravi nalog in preizkusov znanja iz naravoslovja.

Predmetna komisija je pred pripravo novih nalog in sestavo preizkusov znanja podrobno pregledala analizo dosežkov učencev v šolskem letu 2006/2007. Bistvene ugotovitve analize je povzela v prispevke, ki so jih člani predmetne komisije predstavili na Posvetu učiteljev o nacionalnem preverjanju znanja na Državnem izpitnem centru 18. oktobra 2007 v Ljubljani. Posveta se je udeležilo 69 učiteljev, ravnateljev in drugih strokovnih delavcev, ki delajo v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom. Svoje izkušnje o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja so predstavili tudi učitelji praktiki in ravnatelji.

Na podlagi analiz dosežkov učencev in izvedbe nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2006/2007 ter pripomb učiteljev je predmetna komisija spremenila strukturo preizkusa znanja iz matematike. Za podrobnejšo analizo znanja matematike je bilo treba povečati število nalog in točk v preizkusu. Struktura preizkusa znanja iz slovenščine in družboslovja je ostala enaka kot v lanskem šolskem letu, strukturo preizkusa iz naravoslovja pa je komisija napisala na novo. Pri tem je

upoštevala veljavni učni načrt za predmet naravoslovje. Strukture preizkusov znanja je Državni izpitni center objavil na svoji spletni strani.

V šolskem letu 2007/2008 je predmetna komisija pripravila en komplet gradiva za preverjanje znanja iz slovenščine in po dva kompleta za matematiko in naravoslovje. Gradivo so prvič pregledali tudi zunanji pregledovalci gradiv in podali pripombe na vsebino in sestavo posameznih nalog ter celotne preizkuse znanja. Komisija je pripombe pregledovalcev upoštevala pri popravi nalog. Pri matematiki pa je celo popravila strukturo preizkusa znanja, ki jo je še pred preverjanjem Državni izpitni center objavil na svoji spletni strani.

V šolskem letu 2007/2008 se je število prijavljenih učencev na nacionalnem preverjanju znanja podvojilo glede na lansko šolsko leto. Na nacionalno preverjanje znanja se je prijavilo 111 učencev iz 24 šol, ki izvajajo prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom. Večjemu številu prijavljenih učencev je bilo treba prilagoditi izvedbo postopkov vrednotenja preizkusov znanja. Predmetna komisija je na moderacijo in vrednotenje povabila štiri učitelje praktike kot pomočnike glavnega ocenjevalca.

Po pisanju posameznega predmeta je v skladu s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja predmetna komisija s pomočniki glavnega ocenjevalca na Državnem izpitnem centru izvedla moderacijo navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov.

Moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz slovenščine se je začela z reševanjem praznih preizkusov znanja in s pregledom navodil za vrednotenje. Člani so dopolnili navodila za vrednotenje z ustreznimi pravilnimi odgovori ter postopek moderiranja navodil ponovili po pregledu rešenih preizkusov znanja učencev. Po končanem oblikovanju moderiranih navodil za vrednotenje je predmetna komisija s pomočniki glavnega ocenjevalca nadaljevala z vrednotenjem preizkusov.

Pregled praznih preizkusov znanja in s tem uvodni del moderacije navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz naravoslovja ni prinesel sprememb v navodilih za vrednotenje. Nekaj dodatnih opomb je komisija zapisala v navodila za vrednotenje šele po pregledu rešenih preizkusov učencev. S pomočjo moderiranih navodil za vrednotenje je po moderaciji komisija preizkuse znanja še ovrednotila.

Moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz matematike je potekala po enakem postopku kot moderacija navodil za vrednotenje preizkusov iz slovenščine in naravoslovja. Po reševanju in pregledu praznih preizkusov znanja je komisija ugotovila, da je pri prvem vprašanju 17. naloge vsebinska napaka. Vprašanje pri nalogi je učence zavajalo. Učenci so morali iz grafa ugotoviti razmerje med podatki (Koliko učencev je več v 7. kakor v 8. razredu?), vendar je bilo vprašanje zastavljeno tako, da bi moral učenec v odgovoru zanikati vprašanje (V 7. razredu je manj učencev kakor v 8. razredu.). Vprašanje ni ustrezalo učnemu cilju, ki ga je naloga preverjala, zato se je komisija odločila, da vsem učencem prizna točko pri omenjenem vprašanju. Z napako v preizkusu znanja in odločitvijo o vrednotenju prvega vprašanja 17. naloge je komisija seznanila Državno komisijo za vodenje nacionalnega preverjanja znanja. Po moderaciji navodil za vrednotenje je komisija ovrednotila vse preizkuse znanja.

Pri moderaciji navodil za vrednotenje in vrednotenju preizkusov znanja so člani predmetne komisije in pomočniki glavnega ocenjevalca pridobili zelo dragocene izkušnje, ki jih bodo lahko uporabili pri sestavljanju novih nalog in navodil za vrednotenje ter pri izobraževanju učiteljev.

Pri vpogledih v ovrednotene preizkuse znanja so učenci s starši in z učitelji ugotovili, da so pri vrednotenju v štirih preizkusih slovenščine, enem preizkusu matematike in osmih preizkusih naravoslovja nastale napake. Omenjene preizkuse so na dan poizvedb ravnatelj oziroma njihovi namestniki za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja prinesli na območne enote Zavoda RS za šolstvo v Kranju, Ljubljani in Murski Soboti. Glavni ocenjevalec in njegovi pomočniki so pri ponovnem pregledu preizkusov ugotovili, da je bilo v štirih preizkusih vrednoteno premalo število točk, v štirih preizkusih se skupno število točk ni spremenilo, v petih preizkusih pa je bilo končno število točk manjše kot pred poizvedbo. Državni izpitni center je o spremenjenem številu točk v preizkusih obvestil šole.

3.5 Nacionalno preverjanje znanja za odrasle

Odrasli, vključeni v osnovnošolsko izobraževanje, opravljajo nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja po enakih navodilih kot učenci osnovnih šol v Sloveniji. Nacionalno preverjanje znanja opravljajo v organizaciji, v katero so vključeni. Če niso redno vpisani, opravljajo nacionalno preverjanje znanja v kateri koli osnovni šoli oziroma organizaciji za izobraževanje odraslih, ki izvaja program osnovnošolskega izobraževanja za odrasle.

Preglednica 3.4 prikazuje predmete preverjanja in število odraslih, ki so v šolskem letu 2007/2008 preverjali svoje znanje v rednem in naknadnem roku nacionalnega preverjanja znanja.

Preglednica 3.4 Število odraslih na nacionalnem preverjanju znanja po predmetih preverjanja

Predmet	Število odraslih v rednem roku	Število odraslih v naknadnem roku
Slovenščina	161	3
Matematika	153	2
Fizika	21	0
Tehnika in tehnologija	0	0
Geografija	72	2
Zgodovina	56	0

3.6 Dostava in zbiranje gradiva

3.6.1 Dostava tajnega gradiva na šole

1. Dostavo pošiljk s tajnim gradivom je opravila Pošta Slovenije, s katero je Državni izpitni center podpisal pogodbo za prenos tajnega gradiva na osnovne šole.
2. Dostava gradiva na šole je potekala v skladu s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja, med 10. in 12. uro. Rok za dostavo je bil najpozneje tri dni pred preverjanjem.
3. Pošiljko je moral na šoli prevzeti ravnatelj ali njegov namestnik za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja.
4. Poštni uslužbenec je ob izročitvi gradiva od ravnatelja ali namestnika za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja zahteval osebni dokument, s katerim je ta izkazal svojo istovetnost. Od namestnika za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja je zahteval še pooblastilo, ki ga je moral podpisati ravnatelj.
5. Ravnatelj ali njegov namestnik za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja je prejem gradiva potrdil s podpisom.
6. Gradivo je bilo pakirano v vreči, ki je bila zaprta z zapiralko, na kateri je bila nazivnica. Na nazivnici sta bila navedena naslov šole in ime ravnatelja, ki je bil odgovoren za prevzem gradiva.
7. Šole so morale takoj pri poštnem uslužbencu reklamirati morebitno poškodovano vrečo ali zapiralko z nazivnico in skupaj z njim izpolniti zapisnik o poškodovani pošiljki.
8. Vrečo so šole odprle tako, da so prerezale zapiralko.
9. Poškodovano zapiralko z nazivnico so šole zavrgle, vrečo pa po dodatnih navodilih, ki so jih prejele z vsako pošiljko, shranile za vračanje gradiva ali vrnile poštnemu uslužbencu.
10. V štirih urah so šole preverile, ali so prejele vse gradivo po seznamu, ki je bil priložen k pošiljki.
11. Pravilnost prejetega gradiva po seznamu so šole potrdile na spletnih strani Državnega izpitnega centra.
12. Državni izpitni center je morebitne nepravilnosti odpravil v enem dnevu.

13. Če je poštni uslužbenec ob dostavi gradiva ugotovil, da je ravnatelj ali njegov namestnik za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja nedosegljiv, pošiljke na šoli ni izročil. Vrnil jo je na pošto, da so jo shranili v trezorju do nadaljnjih navodil Državnega izpitnega centra.

3.6.2 Vračanje tajnega gradiva

1. Prenos tajnega gradiva s šol na Državni izpitni center je prav tako opravila Pošta Slovenije.
2. Pobiranje gradiva po šolah je potekalo v skladu s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja, med 12. in 14. uro.
3. Vsak dan je po končanem nacionalnem preverjanju znanja ravnatelj ali njegov namestnik za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja zbral varnostne vrečke z gradivom, ki so mu jih izročili nadzorni učitelji.
4. Skupaj z gradivom je še isti dan ravnatelj ali njegov namestnik za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja poslal na Državni izpitni center fotokopije pripadajočih zapisnikov o poteku nacionalnega preverjanja znanja.
5. Gradivo so šole zapakirale v vreče in zaprle z zapiralko, na kateri je bila nazivnica z ustreznim naslovom. Potrebno število vreč, zapiralk in nazivnic z ustreznim naslovom so šole dobile s prejetim gradivom.
6. Ob izročitvi gradiva je ravnatelj ali njegov namestnik za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja podpisal obrazec o prejemu pošiljke v dvojniku in en izvod obdržal.
7. Gradivo je na šolah prevzel poštni delavec in ga naslednjega dne dostavil na Državni izpitni center.

3.7 Priprava in izvedba vrednotenja preizkusov znanja

Priprava na vrednotenje preizkusov znanja ob koncu tretjega obdobja se začne v januarju, ko ravnatelj imenuje učitelje, ki bodo vrednotili preizkuse znanja posameznih predmetov na nacionalnem preverjanju znanja, in seznam pošlje na območno enoto Zavoda RS za šolstvo. Zavod RS za šolstvo na podlagi seznama učiteljev popravljavcev in prijav učencev na nacionalno preverjanje znanja po šolah določi centre za vrednotenje. V letošnjem šolskem letu je Zavod RS za šolstvo za vrednotenje preizkusov znanja iz slovenščine, matematike in štirih tretjih predmetov (fizike, tehnike in tehnologije, geografije in zgodovine) določil 17 centrov za vrednotenje.

Pri pripravi in izvedbi vrednotenja preizkusov znanja poleg članov predmetnih komisij sodelujejo tudi pomočniki glavnih ocenjevalcev in ravnatelji šol. Pomočniki glavnega ocenjevalca se za svoje delo usposobijo na izobraževanju za pomočnike glavnega ocenjevalca, ki ga organizira Državni izpitni center; Zavod RS za šolstvo pa v okviru priprav na nacionalno preverjanje znanja organizira tudi usposabljanje za ravnatelje in učitelje.

Ko učenci odpišejo preizkuse znanja, člani predmetnih komisij in zunanji sodelavci, pomočniki glavnih ocenjevalcev, izvedejo moderacijo navodil za vrednotenje. Moderacijo opravijo s pomočjo vzorca odpisanih preizkusov in dopolnijo navodila za vrednotenje, tako da vanje vključijo vse strokovno sprejemljive odgovore učencev.

Na dan vrednotenja pri razlagi navodil in koordiniranju strokovnega dela vrednotenja preizkusov znanja poleg članov predmetnih komisij sodelujejo tudi pomočniki glavnega ocenjevalca; ti pred vrednotenjem učiteljem popravljavcem podrobno pojasnijo navodila za vrednotenje posameznih nalog v preizkusu znanja, seznanijo jih z znaki za popraviljanje, predstavijo obrazec za točkovanje in dajo tehnična navodila za njegovo izpolnjevanje. Med vrednotenjem usmerjajo in vodijo delo učiteljev popravljavcev.

3.7.1 Usposabljanje ravnateljev in učiteljev za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja ter potek vrednotenja nacionalnih preizkusov; poročilo Zavoda RS za šolstvo

Usposabljanje ravnateljev in učiteljev za nacionalno preverjanje znanja

Namen usposabljanja učiteljev in ravnateljev za nacionalno preverjanje znanja je bil posredovati ustrezne informacije o nacionalnem preverjanju znanja, izmenjava različnih stališč in izkušenj, ki so jih o preverjanju učitelji in ravnatelji pridobili v preteklih letih izvajanja preverjanja, ter ponovno poudarjanje namena in ciljev nacionalnega preverjanja znanja, saj je njihovo doseganje močno odvisno od mnenja in odnosa učiteljev in ravnateljev do nacionalnega preverjanja znanja.

Usposabljanje ravnateljev so izvajali predstojniki območnih enot Zavoda RS za šolstvo v okviru aktivov ravnateljev osnovnih šol.

Na prvem srečanju, ki je potekalo v avgustu in septembru 2007, so predstojniki ravnateljem predstavili okvirni časovni potek preverjanja in vrednotenja nacionalnega preverjanja znanja, da bi ga ravnatelji lahko upoštevali pri načrtovanju dela za šolsko leto 2007/2008.

Novembra in decembra 2007 je potekal drugi aktiv, kjer so predstojniki ravnateljem predstavili dosežke učencev na nacionalnem preverjanju znanja v preteklem letu in njihovo možno interpretacijo. Ravnatelji so izmenjevali izkušnje in poudarili težave, ki so jih imeli zaradi odsotnosti učiteljev ocenjevalcev v času vrednotenja. Predlagali so, da se izvedba vrednotenja poenostavi in prenese na šole, kjer je potekalo preverjanje.

Tretje srečanje predstojnikov OE Zavoda RS za šolstvo z ravnatelji je potekalo marca in aprila 2008. Na njem so sodelovali predstavniki Državnega izpitnega centra, ki so podrobno predstavili potek nacionalnega preverjanja znanja na ravni države in posamezne šole. Ravnatelji so dobili konkretne odgovore na vprašanja, ki so jih zastavili, in nasvet, na koga naj se obrnejo pri nejasnostih in zapletih pri izvedbi nacionalnega preverjanja. Predstojniki so ravnatelje še posebno opozorili na to, da bodo zagotovili ustrezno število učiteljev popravljavcev za vrednotenje preizkusov.

Usposabljanju učiteljev za nacionalno preverjanje znanja je bil namenjen drugi sklic učiteljev v študijskih skupinah, ki je potekal v marcu in aprilu 2008. Pri pripravi programa usposabljanja smo sodelovali svetovalci predmetnih skupin za posamezna predmetna področja na Zavodu RS za šolstvo in člani predmetnih komisij Državnega izpitnega centra. Sestavljavci programa smo bili tudi izvajalci študijskih skupin.

Izkušnje učiteljev z nacionalnim preverjanjem so različne, saj se nekateri predmeti preverjajo prvič in učitelji nimajo izkušenj, drugi se preverjajo vsako leto (slovenščina, matematika) in imajo vsi sodelujoči veliko izkušenj in znanja o preverjanju, tretja skupina pa so učitelji, katerih predmeti se v tekočem letu ne bodo preverjali. Pri pripravi programa usposabljanja smo upoštevali znanje, izkušnje in potrebe vseh treh navedenih skupin učiteljev.

Učitelji so se na študijskih skupinah seznanili s strukturo preizkusov in nalog (preverjanimi tematskimi sklopi, cilji, taksonomskimi stopnjami ...), dobili so dodatne informacije o tem, kako oblikovati dodatno informacijo za učence in starše o znanju učenca, seznanili so se s tehničnim vidikom vrednotenja in dobili odgovore na zastavljena vprašanja.

Program je bil enoten, a smo ga glede na potrebe učiteljev izvajali s poudarki na različnih vsebinah.

Iz analize vprašalnikov za učitelje, ki so jih izpolnjevali na vrednotenju v šolskem letu 2006/2007, je razvidno, da dobijo učitelji največ informacij o nacionalnem preverjanju znanja na študijskih skupinah.

Zavedamo se, da kot izvajalci nismo v celoti izpolnili pričakovanj, saj je vsebina podobna vsebinam študijskih skupin iz preteklih let, delno pa se prekriva z vsebinami, predstavljenimi na jesenskem Posvetu o nacionalnem preverjanju znanja v Ljubljani (Kolosej). Sestavljavci in izvajalci programa študijskih skupin bomo morali razmisliti o vsebinah in oblikah usposabljanja učiteljev za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja in zainteresirati učitelje za to obliko izobraževanja, saj je udeležba na študijskih skupinah prostovoljna.

3.7.2 Izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca

Vrednotenje preizkusov znanja na vseh centrih za vrednotenje poteka pod vodstvom pomočnikov glavnega ocenjevalca; število teh se pri posameznem predmetu določi glede na število prijavljenih učencev, število centrov za vrednotenje in število učiteljev popravljalcev v določenem centru za vrednotenje. Pomočnike glavnega ocenjevalca med svetovalci Zavoda RS za šolstvo in učitelji v sodelovanju s predmetnimi komisijami izbere Državni izpitni center. Pomočnik je lahko svetovalec Zavoda RS za šolstvo ali učitelj, ki ima izkušnje z vrednotenjem eksternega preverjanja znanja ali z vrednotenjem tekmovalnih nalog; pomočnik je pogosto tudi učitelj, ki vodi študijske skupine ali opravlja delo multiplikatorja.

Naloge pomočnikov so naslednje:

- udeležba na izobraževanju za pomočnike glavnega ocenjevalca pri predmetih, pri katerih se preverjanje znanja z nacionalnim preverjanjem znanja še ni izvedlo (v letu 2007/2008 pri predmetih tehnika in tehnologija, geografija) oziroma pri predmetih, za katere predmetne komisije presodijo, da je izobraževanje za pomočnike smiselno in potrebno (v letu 2007/2008 pri predmetu fizika),
- sodelovanje na moderaciji navodil za vrednotenje (v rednem in naknadnem roku),
- koordiniranje dela učiteljev popravljalcev v času vrednotenja na centrih za vrednotenje (v rednem in naknadnem roku),
- reševanje poizvedb na območnih enotah Zavoda RS za šolstvo (v rednem in naknadnem roku).

Izobraževanja za pomočnike glavnega ocenjevalca so v šolskem 2007/2008 potekala aprila.

Izobraževanje pri predmetih, pri katerih se preverjanje znanja z nacionalnim preverjanjem znanja še ni izvedlo (tehnika in tehnologija, geografija), je bilo namenjeno predvsem seznanitvi pomočnikov z izvedbo in organizacijo vrednotenja, s koordinacijo strokovnega dela učiteljev popravljalcev na centrih za vrednotenje in s postopkom poizvedb. Pomočniki so bili seznanjeni tudi s tem, kako bo ovrednoteno njihovo delo in do katerih finančnih nadomestil so po pogodbi upravičeni.

Koordinatorice Rica so pomočnike seznanile z organizacijo in izvedbo moderacije navodil za vrednotenje, vrednotenja preizkusov znanja na centrih za vrednotenje in s poizvedbami na območnih enotah Zavoda RS za šolstvo. Člani predmetnih komisij so največjo pozornost namenili strokovnemu vodenju vrednotenja na centrih za vrednotenje – predstavili so jim strukturo preizkusa znanja, na primerih nalog pa tudi pravila za njihovo vrednotenje. Seznanili so jih tudi z znaki za popravljanje in označevanje ter z navodili za izpolnjevanje obrazca za točkovanje.

Izobraževanje pri fiziki, ki je bil predmet preverjanja z nacionalnim preverjanjem znanja že v šolskem letu 2006/2007, je vodil glavni ocenjevalec. Pomočnikom je predstavil analizo vrednotenja v šolskem letu 2006/2007 (analizo napak na obrazcih za točkovanje in analizo poizvedb). Z vrednotenjem rešenih nalog naknadnega roka v šolskem letu 2006/2007 so udeleženi na izobraževanju na konkretnih primerih ugotavljali posebnosti pri vrednotenju nalog iz fizike, izpolnjevanje obrazca za točkovanje in uporabo znakov za označevanje v preizkusih znanja. Člani predmetne komisije in pomočniki so skupaj izoblikovali tudi splošne dogovore o vrednotenju nalog iz fizike.

Pri predmetih fizika in tehnika in tehnologija so gradiva z izobraževanj pomočnikov glavnega ocenjevalca objavljena na spletni strani eRic za učitelje.

Državni izpitni center je za pomočnike glavnega ocenjevalca pri zgodovini imenoval učitelje in svetovalce Zavoda RS za šolstvo, ki so nalogo pomočnika opravljali že v lanskem šolskem letu. V šolskem letu 2007/2008 pa se je predmetna komisija odločila, da bo izobraževanje pomočnikov potekalo le v pisni obliki. V aprilu so pomočniki po pošti prejeli gradivo z opisanimi postopki pri vrednotenju preizkusov znanja in s posebnim poudarkom na vsebinah, ki so bile v letošnjem letu v primerjavi s prejšnjim spremenjene. Učitelj praktik in svetovalec Zavoda RS za šolstvo, ki sta bila za

pomočnika glavnega ocenjevalca pri zgodovini prvič imenovana v šolskem letu 2007/2008, sta se udeležila izobraževanja pomočnikov glavnega ocenjevalca pri geografiji.

Usposabljanje pomočnikov za vrednotenje in za reševanje poizvedb v rednem in naknadnem roku pri drugih predmetih preverjanja (slovenščina, matematika) je potekalo na dan moderacije navodil za vrednotenje rednega roka.

3.7.3 Moderacije navodil za vrednotenje

Osnovni namen moderacije je dopolniti navodila za vrednotenje in vanje vključiti vse strokovno sprejemljive odgovore učencev, ki se pojavijo v vzorcu rešenih preizkusov znanja. Velikost vzorca za moderacijo navodil vsako leto posebej določi in izbere Ric. Moderacijo navodil ob koncu drugega obdobja izvede predmetna komisija, moderacije navodil ob koncu tretjega obdobja pa se poleg članov predmetnih komisij udeležijo tudi pomočniki glavnih ocenjevalcev (svetovalci Zavoda RS za šolstvo in učitelji osnovnih šol).

Po moderaciji predmetna komisija vnese popravke v navodila za vrednotenje. Moderirana navodila poleg rešitev nalog in točkovnika vsebujejo tudi splošna navodila za vrednotenje nalog in navodila za označevanje napak v preizkusih znanja; pri slovenščini, italijanščini in madžarščini pa tudi opisnike in kriterije za vrednotenje pisnih izdelkov.

Moderirana različica navodil je podlaga za vrednotenje preizkusov znanja. Navodila so tako v roku, ki je določen s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja, objavljena na eRicu in eRicu za učitelje. Učitelji popravljavci, ki vrednotijo preizkuse znanja ob koncu tretjega obdobja na centrih za vrednotenje, prejmejo en izvod moderiranih navodil tudi na dan vrednotenja preizkusov znanja.

Moderacije navodil za vrednotenje ob koncu drugega obdobja – redni rok

Moderacijo navodil za vrednotenje pri predmetih slovenščina, matematika, angleščina in nemščina so na Ricu opravili člani predmetnih komisij.

Moderacija navodil za vrednotenje za preizkus znanja iz madžarščine ob koncu drugega obdobja je potekala na Dvojezični osnovni šoli I. Lendava. Učiteljici madžarščine sta skupaj s predsednico in z glavno ocenjevalko predmetne komisije za madžarščino pregledali rešene preizkuse učencev 6. razreda in prvotna navodila za vrednotenje dopolnili z dodatnimi pravilnimi odgovori učencev.

Moderacija navodil za vrednotenje za italijanščino je potekala na območni enoti Zavoda RS za šolstvo v Kopru. Moderaciji so se poleg predsednice, glavnega ocenjevalca in svetovalca Zavoda RS za šolstvo priključili še trije učitelji italijanščine. Večino časa so namenili usklajevanju interpretacij različnih odgovorov v rešenih preizkusih znanja za italijanščino.

Moderacije navodil za vrednotenje ob koncu tretjega obdobja – redni rok

Moderacije navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja, ki jo je vodila glavna ocenjevalka, so se udeležile članice predmetne komisije za slovenščino in pomočniki glavne ocenjevalke (trije svetovalci Zavoda RS za šolstvo in 26 učiteljev osnovnih šol). Pregledali so 700 rešenih preizkusov učencev in se dogovorili, katere ustrezne odgovore učencev bodo še vključili v nemoderirano različico navodil. Po moderaciji sta glavna ocenjevalka in svetovalka Zavoda RS za šolstvo vnesli popravke za moderirana navodila za vrednotenje.

Moderaciji navodil za italijanščino in madžarščino sta potekali na dan vrednotenja preizkusov znanja na centrih za vrednotenje, za italijanščino v Kopru, za madžarščino pa v Murski Soboti. Pred vrednotenjem sta glavna ocenjevalca obeh predmetov seznanila učitelje popravljavce s preizkusom znanja in z navodili, po pregledu rešenih preizkusov pa sta v nemoderirano različico navodil za vrednotenje vnesla dodatne ustrezne rešitve. Elektronsko različico navodil sta poslala koordinatrici Rica za objavo na eRicu in eRicu za učitelje.

Člani predmetne komisije za matematiko so moderacijo navodil za vrednotenje rednega roka izvedli na vzorcu preizkusov znanja v dopoldanskem času, seznanjanje pomočnikov (pet svetovalcev ZRSS in 23 učiteljev) z navodili za vrednotenje in dopolnitev navodil pa je potekalo v popoldanskem času. Pomočniki so najprej rešili preizkus znanja iz matematike rednega roka, nato pa jim je glavna ocenjevalka podrobneje predstavila naloge v preizkusu in moderirana navodila za vrednotenje. Seznanila jih je tudi z znaki za označevanje napak v preizkusih in obrazcem za točkovanje. Sledila so navodila za opis njihovih nalog med vrednotenjem.

Navodila za vrednotenje iz fizike so najprej pregledali člani predmetne komisije. Po pregledu vzorca 40 rešenih preizkusov znanja so ob upoštevanju vseh strokovno sprejemljivih rešitev, ki so se pojavile v vzorcu, dopolnili prvotna navodila za vrednotenje. Dopolnjena navodila za vrednotenje so razdelili pomočnikom glavnega ocenjevalca (dva svetovalca Zavoda RS za šolstvo in 16 učiteljev). Pomočniki so se najprej seznanili s preizkusom iz fizike, nato pa poskušali čim enotneje ovrednotiti vzorec rešenih preizkusov znanja. Pomočniki so v navodilih za vrednotenje na nekaterih mestih predlagali spremembe oziroma dopolnitve, ki so bile sprejete, če so bile strokovno utemeljene.

Člani predmetne komisije za tehniko in tehnologijo so najprej rešili prazen preizkus znanja in pregledali navodila za vrednotenje. V navodila za vrednotenje so vnesli vse tiste rešitve učencev, ki jih v prvotnih navodilih niso predvideli, pa so se pokazale za pravilne. Tudi pomočniki (18 učiteljev) so najprej rešili prazen preizkus znanja, rešen preizkus pa ovrednotili po prvotnih navodilih za vrednotenje. V navodila so zapisali svoje predloge za moderacijo navodil, s svojimi dopolnjenimi navodili pregledali vzorec rešenih preizkusov znanja (po deset preizkusov na pomočnika) in dopolnili navodila za vrednotenje z odgovori učencev, ki so se jim zdeli ustrezni. V dogovoru s člani predmetne komisije so potrdili končno različico moderiranih navodil za vrednotenje. Člani predmetne komisije in pomočniki so se dogovorili tudi, katere znake bodo uporabljali za označevanje odgovorov pri nalogah s pravokotno in izometrično projekcijo.

Predmetna komisija za geografijo je na moderacijo navodil za vrednotenje povabila dva svetovalca Zavoda RS za šolstvo in 13 učiteljev, ki so bili imenovani za pomočnike glavnega ocenjevalca. Vsi sodelujoči so rešili prazen preizkus znanja in pri tem že našli prve dodatne pravilne rešitve nalog, ki so jih zapisali v navodila za vrednotenje. Moderirana navodila za vrednotenje so oblikovali po pregledu 400 rešenih preizkusov znanja in po primerjavi rešitev učencev s pravilnimi odgovori. V želji po objektivnem vrednotenju so v moderirana navodila pri nekaterih nalogah zapisali tudi napačne rešitve učencev in strokovno utemeljili njihovo neustreznost.

S pomočjo 15 pomočnikov glavnega ocenjevalca so člani predmetne komisije za zgodovino izvedli moderacijo navodil za vrednotenje. Sodelujoči so pregledali in rešili prazne preizkuse znanja ter pod vodstvom glavnega ocenjevalca dopolnili navodila za vrednotenje z dodatnimi pravilnimi rešitvami. Nato so pregledali še 400 rešenih preizkusov znanja ter dopolnili navodila s strokovno sprejemljivimi odgovori učencev in tako dokončno moderirali navodila za vrednotenje.

Moderacije navodil za vrednotenje ob koncu tretjega obdobja – naknadni rok

Moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja naknadnega roka je potekala na dan vrednotenja na Ricu. Pri predmetih matematika, fizika, geografija in zgodovina so se moderacije udeležili člani predmetnih komisij in tisti pomočniki glavnega ocenjevalca, ki so bili predvideni za reševanje poizvedb v naknadnem roku, pri predmetih slovenščina in tehnika in tehnologija pa tudi tisti pomočniki, ki za reševanje poizvedb niso bili predvideni.

Na moderaciji navodil za vrednotenje naknadnega roka iz slovenščine so članice predmetne komisije in vabljeni pomočniki glavne ocenjevalke pregledali preizkuse znanja naknadnega roka in na podlagi učenčevih odgovorov v preizkusih dopolnili navodila za vrednotenje. Po moderaciji je sedem članic komisije in 12 pomočnikov na podlagi moderirane različice navodil ovrednotilo 165 preizkusov znanja iz slovenščine.

Člani predmetne komisije za matematiko so skupaj s pomočniki pod vodstvom glavne ocenjevalke pregledali navodila za vrednotenje preizkusov. Navodila za vrednotenje so še dodatno razčlenili. Po končani moderaciji je popravke v navodila vnesla glavna ocenjevalka. V nadaljevanju so vsi navzoči popravili in ovrednotili 214 preizkusov naknadnega roka.

Pri moderaciji navodil za vrednotenje naknadnega roka iz fizike je razen članov predmetne komisije sodelovalo še pet pomočnikov. Tako kot v rednem roku so vsi navzoči najprej rešili preizkus znanja, ga nato primerjali z navodili za vrednotenje in v nadaljevanju usklajevali dodatne možne odgovore in rešitve. Sledilo je pregledovanje vzorca rešenih preizkusov, ki se je končalo z ugotovitvijo, da navodil za vrednotenje ni treba moderirati. Člani predmetne komisije za fiziko in pomočniki so ovrednotili 43 preizkusov znanja iz fizike v naknadnem roku.

Člani predmetne komisije za tehniko in tehnologijo in pet pomočnikov so najprej rešili prazen preizkus in pregledali navodila za vrednotenje. Ker je bilo vseh rešenih preizkusov le 37, so v celoti pregledali vse in ugotovili, da vnos dodatnih odgovorov v navodila za vrednotenje ni potreben. Vrednotenje 37 preizkusov je potekalo usklajeno.

Moderacija navodil za vrednotenje naknadnega roka preizkusov znanja iz zgodovine je potekala na dan vrednotenja. Predmetna komisija je na moderacijo povabila šest pomočnikov glavnega ocenjevalca. Skupaj s člani predmetne komisije so tako kot na rednem roku rešili prazne preizkuse znanja ter dopolnili rešitve v navodilih za vrednotenje. Temu je sledil pregled vseh rešenih preizkusov znanja učencev ter vnos strokovno pravih odgovorov. S pomočjo moderiranih navodil za vrednotenje so člani komisije, glavni ocenjevalec in pomočniki ovrednotili preizkuse znanja.

Po reševanju praznih preizkusov znanja naknadnega roka iz geografije so glavni ocenjevalec, člani predmetne komisije in 8 pomočnikov pregledali še rešene preizkuse znanja učencev. Navodila za vrednotenje so dopolnili z dodatnimi pravih rešitvami. Moderaciji je sledilo vrednotenje 39 preizkusov znanja.

3.7.4 Vrednotenje preizkusov nacionalnega preverjanja znanja

Vrednotenje preizkusov ob koncu tretjega obdobja

Vrednotenje preizkusov je potekalo na sedemnajstih centrih za vrednotenje (CV), to so osnovne šole, s katerimi je bilo dogovorjeno, da bo na njih potekalo vrednotenje. Izjema so bili preizkusi s posebnim statusom. To so preizkusi jezikov narodnosti (italijanščina in madžarščina), ki so se vrednotili na centru za vrednotenje v Kopru oziroma v Murski Soboti, preizkusi učencev s posebnimi potrebami in preizkusi brez šifer učencev, ki so se vrednotili na centru za vrednotenje LJ1 – OŠ Mirana Jarca v Ljubljani, ter preizkusi učencev, ki obiskujejo šole z nižjim izobrazbenim standardom, ki so jih člani posameznih predmetnih komisij vrednotili v prostorih Državnega izpitnega centra v Ljubljani.

Za tehnično izvedbo in organizacijo vrednotenja so bili odgovorni vodje centrov vrednotenja, to so bili predstojniki in svetovalci Zavoda RS za šolstvo, za strokovni del pa pomočniki glavnega ocenjevalca za posamezne predmete, ki so se preverjali.

Preizkuse rednega roka smo vrednotili:

- v petek, 9. maja 2008, za slovenščino, madžarščino in italijanščino,
- v torek, 13. maja 2008, za fiziko in zgodovino,
- v sredo 14. maja 2008, za geografijo in tehniko in tehnologijo,
- v petek, 16. maja 2008, za matematiko.

Preglednica 3.5 Centri za vrednotenje preizkusov nacionalnega preverjanja znanja

Območna enota ZRSŠ	Šifra OE		Naslov CV	Šifra CV
OE Ljubljana, Parmova 33	LJ	1.	OŠ Mirana Jarca, Ipavčeva 1, Ljubljana	LJ1
		2.	OŠ Milana Šušteršiča, Štembalova 2, Ljubljana	LJ2
		3.	OŠ Martina Krpana, Gašperšičeva 10, Ljubljana	LJ3
		4.	OŠ Gradec, Bevkova 3, Litija	LJ4
		5.	OŠ Tabor, Tržaška c. 150, Logatec	LJ5
OE Maribor, Trg revolucije 7	MB	6.	OŠ Tabor II, Klinetova 18, Maribor	MB1
		7.	OŠ Borisa Kidriča, Kajuhova 10, Kidričevo	MB2
OE Celje, Cankarjeva 1	CE	8.	IV. OŠ Celje, Dečkova cesta 60, Celje	CE1
		9.	OŠ Lava, Pucova 7, Celje	CE2
OE Kranj, Stritarjeva 8	KR	10.	OŠ Stražišče Kranj, Šolska ulica 2, Kranj	KR1
		11.	OŠ A.T. Linhartaradovljica, Kranjska cesta 27, Kranj	KR2
OE Novo mesto, Novi trg 5	NM	12.	OŠ Drska, Ulica Slavka Gruma 63, Novo mesto	NM1
		13.	OŠ XIV. divizije Senovo, Senovo	NM2
OE Koper, Cankarjeva 5	KP	14.	OŠ Koper, Zore Perello Godina 1, Koper	KP1
OE Murska Sobota, Slomškova 33	MS	15.	OŠ III Murska Sobota, Trstenjakova 73, Murska Sobota	MS1
OE Nova Gorica, Erjavčeva 2	NG	16.	OŠ Ivana Roba Šempeter pri Gorici, Ul. A. Gabrščka 1, Šempeter pri Gorici	NG1
OE Slovenj Gradec, Meškova 2	SG	17.	OŠ Neznanih talcev Dravograd, Trg 4. julija 62, Dravograd	SG1

Vrednotenje preizkusov so opravili učitelji predmetov, ki so se preverjali. Udeleženi je bilo 3359 učiteljev. Zaradi slabih izkušenj iz preteklega leta smo letos posebno pozornost namenili udeležbi učiteljev na vrednotenju. Težave, ki so jih imeli ravnatelji z organizacijo pouka zaradi odsotnosti učiteljev popraviljavcev v dnevih vrednotenja, smo skušali odpraviti tako, da smo vrednotenje tretjih predmetov razširili na dva dneva in s tem bistveno zmanjšali število odsotnih učiteljev na isti dan. Predstojniki so na aktivih ravnatelje še posebej opozorili, da prijavijo vse učitelje, ki poučujejo predmete, ki se bodo preverjali, in zagotovijo njihovo udeležbo na vrednotenju.

Preglednica 3.6 Udeležba učiteljev pri vrednotenju preizkusov

Predmet	SLO (ITA, MAD)	MAT	GEO	FIZ	ZGO	TIT	SKUPAJ
Prijavljeni učitelji	1100	969	396	390	395	405	3655
Navzoči učitelji	1033	905	360	352	354	355	3359
Prisotnost v %	93,91	93,40	90,91	90,26	89,62	87,65	91,90

Udeležba učiteljev na vrednotenju je bila nekoliko boljša (91,90 %) kot v preteklem letu (89,50 %), a še vedno nezadovoljiva, kar kažejo tudi podatki v preglednici. Slaba udeležba je bila predvsem pri vrednotenju tretjih predmetov. Vzrok za to je, da veliko učiteljev poučuje po dva predmeta, ki sta se

preverjala (geografijo in zgodovino ali fiziko in tehniko in tehnologijo oziroma fiziko in matematiko), in bi torej morali biti odsotni dva dneva, ko sta se ta dva predmeta vrednotila.

Postavlja se vprašanje, ali ne bi bilo bolje, da bi predmeti, ki se preverjajo, krožili in bi bili znani vnaprej. S tem bi se lahko izognili, da bi se v istem letu preverjala oba predmeta, ki ju poučujejo isti učitelji.

Zaradi težav z navzočnostjo učiteljev na vrednotenju je na pobudo ravnateljev kolegij predstojnikov Zavoda RS za šolstvo na svoji seji 23. januarja 2008 sprejel sklep, da se ustanovi delovna skupina, ki bo pripravila **predlog sprememb vrednotenja nacionalnih preizkusov znanja**, ki bo lažje izvedljiv, a bo še vedno zagotavljal verodostojnost podatkov v skladu z namenom in s cilji nacionalnega preverjanja znanja.

V predlogu, ki je bil obravnavan na 30. seji Državne komisije za nacionalno preverjanje znanja, je bilo predlagano:

- da vrednotenje nacionalnega preverjanja znanja v prihodnje poteka na šolah, kjer je preverjanje potekalo,
- da se spremembe uvajajo postopno,
- da mora vzporedno z uvajanjem sprememb potekati tudi izobraževanje učiteljev.

Proti spremembam so bili izpostavljeni predvsem naslednji razlogi: vprašljivo bi bilo zagotavljanje verodostojnosti dosežkov, obstaja možnost pristranskega vrednotenja, izkušnje vodenega vrednotenja na centrih za vrednotenje kažejo na nezanesljiv odnos nekaterih posameznikov, zaznati je bilo tudi slabe izkušnje z obrazci za točkovanje ob koncu drugega obdobja (kjer učitelji vrednotijo preizkuse na šolah) ... Spremembe bi zahtevale tudi spremembe nekaterih dokumentov pravne narave, ki zajemajo postopke vrednotenja.

Po razpravi je bila Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja mnenja, da je za poenostavljanje vrednotenja preizkusov še prezgodaj in je bolje, da s tem še počakamo. Pred uvedbo tako velikih sprememb bi bilo treba sprejeti nekatere organizacijske in tehnične ukrepe, s katerimi bi zagotovili izboljšanje kvalitete vrednotenja in boljšo sledljivost preizkusov v postopku vrednotenja (uvedba šifer za učitelje popravljavce). Da je za prenos vrednotenja na šole in zmanjšanje nadzora nad njim še prezgodaj, je potrdilo tudi veliko napak pri vrednotenju preizkusov letos.

Skupno vrednotenje preizkusov je za učitelje del usposabljanja, ki se začne z delom na študijskem srečanju, kjer učitelji prejmejo osnovne informacije o nacionalnem preverjanju znanja, nadaljuje pa se z oblikovanjem dodatne informacije, ko so znani dosežki in pripravljene primerjalni podatki za šole. Vrednotenje preizkusov se torej naslanja na predhodne informacije in se povezuje z nalogami, ki učitelje čakajo, zato je pomembno celovito poznavanje in razumevanje nacionalnega preverjanja znanja.

Vrednotenje preizkusov ob koncu drugega obdobja

Vrednotenje preizkusov nacionalnega preverjanja v 6. razredu so opravili učitelji predmetov, ki so se preverjali. Vrednotili so jih na šolah, kjer je preverjanje tudi potekalo. Tudi za to vrednotenje so bila izdelana in objavljena moderirana navodila, ki so bila učiteljem na razpolago. V dneh vrednotenja so se učitelji lahko neposredno obračali na glavnega ocenjevalca za dodatna navodila.

Preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja je za učence in šole neobvezno, zato je razveseljiv podatek, da se ga je udeležilo kar 255 šol in več kot 8000 učencev.

3.8 Vpogledi v ovrednotene preizkuse in poizvedbe

Učenec in njegovi starši imajo pravico do vpogleda v učenčeve ovrednotene preizkuse nacionalnega preverjanja znanja v navzočnosti učitelja na šoli in v roku, določenem s Podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju in s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja.

Učenec ima po vpogledu v ovrednotene preizkuse možnost poizvedbe, s katero preveri, ali je njegov preizkus znanja ovrednoten v skladu z moderiranimi navodili za vrednotenje. Poizvedbe potekajo v rokih, ki so navedeni v Podrobnejših navodilih o šolskem koledarju in v Koledarju nacionalnega preverjanja znanja.

Ob koncu drugega obdobja se vpogled in poizvedba izvedeta na šoli.

Ob koncu tretjega obdobja se vpogled izvede na šoli, poizvedbo pa opravi ravnatelj šole ali njegov namestnik za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja na območni enoti Zavoda RS za šolstvo. Preizkuse učencev, ki uveljavljajo pravico do poizvedbe, ponovno pregleda glavni ocenjevalec oziroma njegov pomočnik. Glavni ocenjevalec oziroma njegov pomočnik preveri, ali so naloge v preizkusu ovrednotene v skladu z moderiranimi navodili za vrednotenje. Če ugotovi, da je poizvedba upravičena, ustrezno navodilom za vrednotenje nalog, nalogo (ali več nalog) znova ovrednoti, popravi število točk pri nalogi in skupno število točk v preizkusu. Vsako poizvedbo posebej zapiše v obrazec za poizvedbe, vanj poleg šole in šifre učenca vpiše skupno število točk pred poizvedbo in po njej ter vrsto napake. Po končanih poizvedbah glavni ocenjevalec ali njegov pomočnik obrazce za poizvedbe preda vodji območne enote Zavoda RS za šolstvo, ta pa spremembe po poizvedbah s pomočjo računalniške aplikacije sporoči Ricu. Ric nato v rokih, ki so določeni s Podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju in s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja, šolam posreduje spremembe dosežkov po poizvedbah.

3.8.1 Poizvedbe rednega roka

Na visok odstotek poizvedb v rednem roku je tako kot lansko leto tudi letos vplivalo veliko število nepravilno, napačno ali nepopolno izpolnjenih obrazcev za točkovanje. Državni izpitni center namreč število doseženih točk učenca na nacionalnem preverjanju znanja odčita z obrazca za točkovanje in ne s preizkusa znanja. Če je obrazec izpolnjen napačno, ga optični čitalec izloči, zato je treba napako poiskati in odpraviti. Napake na obrazcih so bile različne, najpogostejše med njimi so bile:

- popravljavec ni pravilno izpolnil obrazca za točkovanje, zato se število točk na izpisih, ki so jih prejele šole, ni ujemalo s številom točk v preizkusih,
- popravljavec za posamezno nalogo ali del preizkusa ni vpisal doseženih točk in jih ni upošteval v skupnem seštevku,
- popravljavec je vpisal točke, ni pa zapolnil krogca/kvadratka,
- popravljavec je s svinčnikom zapolnil vse krogce/kvadratke pri neki nalogi,
- popravljavec ni vpisal števila točk niti zapolnil krogca/kvadratka,
- popravljavec ni pravilno seštel skupnega števila točk,
- popravljavec ni vpisal skupnega števila točk.

Podatki o številu, deležu in vrsti napak na obrazcih za točkovanje za redni rok po posameznih predmetih so prikazani v preglednici 3.7 in na sliki 3.6.

Preglednica 3.7 Podatki o številu, deležu in vrsti napak na obrazcih za točkovanje za redni rok

PREDMET	ŠTEVILO UČENCEV NA NPZ	NAPAKE NA OBRAZCIH ZA TOČKOVANJE		VRSTE NAPAK NA OBRAZCIH ZA TOČKOVANJE (%)			
		ŠTEVILO	DELEŽ (%)	N1	N2	N3	N4
SLOVENŠČINA	18814	2316	12,3	0,4	3,1	1,1	7,7
ITALIJANŠČINA	37	22	59,5	2,7	2,7	43,2	10,9
MADŽARŠČINA	32	1	3,1	0,0	0,0	3,1	0,0
MATEMATIKA	18805	2210	11,8	0,5	3,5	4,4	3,4
FIZIKA	5014	1132	22,6	0,1	3,9	1,0	17,6
TEHNIKA IN TEHNOLOGIJA	4841	851	17,6	0,3	9,4	1,8	6,1
GEOGRAFIJA	4508	1735	38,5	1,7	22,4	9,2	5,2
ZGODOVINA	4506	1255	27,9	1,3	15,4	4,5	6,7
SKUPAJ	56883	9624	16,9	0,6	6,4	3,2	6,7

Legenda:

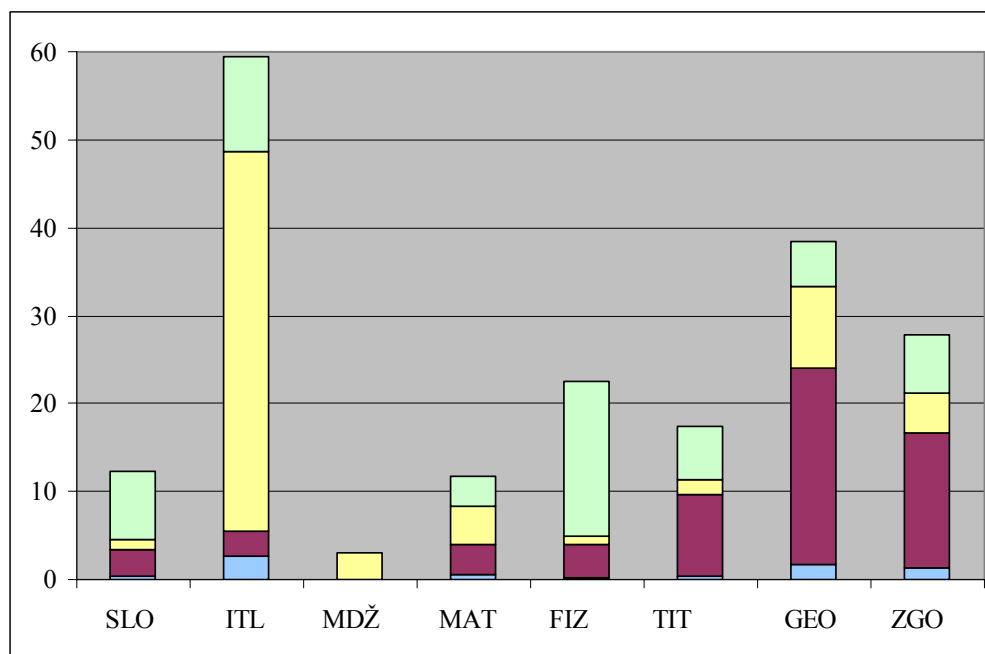
N1: skupno število točk ni vpisano

N2: en ali dva krogca/kvadratka nista zapolnjena

N3: več kot dva krogca/kvadratka nista zapolnjena

N4: vsota točk je sešteta napačno

Slika 3.6 Podatki o številu, deležu in vrsti napak na obrazcih za točkovanje, redni rok

Legenda:

	: napačno sešteto
	: manjkata več kot dve nalogi
	: manjka ena ali dve nalogi
	: manjka samo vsota

Ugotovitve:

- Zelo velik delež napak opazimo pri italijanščini (59,5 %; 22 napačno izpolnjenih obrazcev od 37 učencev), sledijo ji geografija (38,5 %), zgodovina (27,9 %), fizika (22,6 %) ter tehnika in tehnologija (17,6 %).
- Delež napak pri dveh največjih predmetih (slovenščini in matematiki) je približno enak, okoli 12 %.
- Najmanj napak je opaziti pri madžarščini (3,1 %).
- Pri vseh predmetih je najmanj tistih napak, kjer manjka samo vsota (»manjka samo vsota«).
- Pri družboslovnih predmetih (geografiji in zgodovini) ter tehniki in tehnologiji so napake pretežno posledica neoznačene ene ali dveh nalog na obrazcu (»manjka ena ali dve nalogi«).
- Visok delež neoznačenih več kot dveh nalog na obrazcu (»manjkata več kot dve nalogi«) je pri italijanščini (43,2 %) in pri geografiji (9,2 %).
- Pri slovenščini in fiziki prevladujejo napačno seštete vsote (»napačno sešteto«). Napačni seštevek izhaja iz napačno označenih posameznih nalog na obrazcu (npr. popravljaec pri slovenščini je namesto števila 2 označil število 1, pri fiziki pa je popravljaec namesto črke A označil številko ali drugo črko in obratno).
- Pri matematiki so različne vrste napak med vsemi predmeti razporejene najbolj enakomerno.

Odpravljanje napak na obrazcih je pri manjšem številu napak trajalo en dan, pri večjem številu napak pa do tri dni; to dodatno delo so opravili koordinatorice in zunanji sodelavci Rica (študentje).

V letošnjem šolskem letu so **poizvedbe rdečnega roka** pri predmetih slovenščina, matematika, fizika, tehnika in tehnologija, geografija in zgodovina potekale na vseh devetih območnih enotah Zavoda RS za šolstvo, pri italijanščini na enoti Zavoda RS za šolstvo v Kopru, pri madžarščini pa poizvedb ni bilo.

V preglednici 3.8 je prikazano število učencev, ki so se udeležili nacionalnega preverjanja znanja iz posameznega predmeta (»Število učencev na NPZ«), število in delež učencev, ki so uveljavljali pravico do poizvedb v rednem roku za posamezni predmet (»Poizvedbe«) ter število in delež sprememb po poizvedbah (»Spremembe po poizvedbah«).

Preglednica 3.8 Poizvedbe rednega roka

PREDMET	ŠTEVILO UČENCEV NA NPZ	POIZVEDBE		SPREMEMBE PO POIZVEDBAH		
		ŠTEVILO	DELEŽ (%)		ŠTEVILO	DELEŽ (%)
SLOVENŠČINA	18814	2000	10,6	večje število točk	1759	88,0
				manjše število točk	35	1,8
				enako število točk	206	10,3
ITALIJANŠČINA	37	5	13,5	večje število točk	3	60,0
				manjše število točk	1	20,0
				enako število točk	1	20,0
MADŽARŠČINA	32			večje število točk		
				manjše število točk		
				enako število točk		
MATEMATIKA	18805	850	4,5	večje število točk	750	88,2
				manjše število točk	29	3,4
				enako število točk	71	8,4
FIZIKA	5014	169	3,4	večje število točk	116	68,6
				manjše število točk	11	6,5
				enako število točk	42	24,9
TEHNIKA IN TEHNOLOGJA	4841	207	4,3	večje število točk	134	64,7
				manjše število točk	25	12,1
				enako število točk	48	23,2
GEOGRAFIJA	4508	528	11,7	večje število točk	431	81,6
				manjše število točk	3	0,6
				enako število točk	94	17,8
ZGODOVINA	4506	667	14,8	večje število točk	530	79,5
				manjše število točk	5	0,7
				enako število točk	132	19,8
SKUPAJ	56557	4426	7,8	večje število točk	3723	84,1
				manjše število točk	109	2,5
				enako število točk	594	13,4

V rednem roku so učenci uveljavili pravico do poizvedb v 4426 primerih, kar pomeni 7,8 % od 56.557 odpisanih preizkusov. Od tega je bilo največ poizvedb pri zgodovini (14,8 %), sledijo ji italijanščina s 13,5 %, geografija z 11,7 % in slovenščina z 10,6 %, pri drugih predmetih pa so deleži poizvedb manjši.

Od 4426 ponovno pregledanih preizkusov se je po poizvedbah število točk **zvišalo** pri 3723 preizkusih (84,1 %), skupno število točk je pri 594 ponovno pregledanih preizkusih (13,4 %) ostalo **nespremenjeno**, popraviljavci pa so v 109 preizkusih (2,5 %) učencem za napačno rešeno nalogo dodelili preveč točk, zato se je tem po poizvedbah število točk v preizkusu znanja **zmanjšalo**.

Pri pregledanih preizkusih učencev iz **slovenščine** so bile najpogostejše napake popraviljavcev pri vrednotenju naslednje: nepravilno vrednotenje, napačen skupni seštevek točk, odkljukan pravilni odgovor, ki je bil ovrednoten z nič točkami ali s premalo točkami, seštevek ni bil vpisan.

Tako kot v lanskem šolskem letu je bilo tudi v letošnjem največ poizvedb na obe tvorbnici (11. naloga v prvem delu – 9,8 % poizvedb – in 19. naloga v drugem delu preizkusa – 10 % poizvedb).

Pri **matematiki** je do poizvedb v največ primerih prišlo zaradi neupoštevanja točkovnika (93 %), sledijo napake pri seštevanju skupnega števila točk (3,2 %), napake v izpisu (1,7 %) in manjkajoči seštevek točk (1,6 %).

Po številu poizvedb po posameznih nalogah izstopata 12. naloga (25,3 %) in 11. naloga (10,8 %), gre predvsem za neupoštevanje točkovnika. Najmanj poizvedb je bilo pri 3. nalogi (2,2 %).

Pri **fiziki** iz obrazcev za poizvedbe lahko preberemo, da so popravljavci naredili daleč največ napak (126), ker niso točkovali pravega ali delno pravega odgovora, 24-krat so napačno sešteli točke v preizkusu, 15-krat je bilo na izpisu napačno število točk kot posledica napak pri izpolnjevanju obrazca za vrednotenje, 14-krat je na preizkusu manjkalo skupno število točk, dve nalogi nista bili točkovan, dvakrat pa je bil točkovan nepravilni odgovor.

Največ ugovorov je bilo na vrednotenje 12. naloge. Popravljavci so pri tej nalogi največkrat (41-krat) spregledali pravilni rezultat iz napačnega podatka v postavki 12.2. Pri tej nalogi je bilo tudi precejšnje število ugovorov (12) neutemeljenih, saj učenci do rezultata niso prišli načrtovalno. Popravljavci očitno niso dobro razumeli navodil pomočnikov glavnega ocenjevalca, ki so jih ti prejeli po posvetu z glavnim ocenjevalcem med vrednotenjem. Naslednja naloga glede na število ugovorov (23) je bila 13. naloga. Popravljavci so pri tej nalogi največkrat (13-krat) spregledali pravilni rezultat iz napačnih podatkov. Naslednja naloga po številu ugovorov (14) je bila 14. naloga. Ta naloga je strukturirana, zato je bila za vrednotenje zelo zahtevna. Pri vrednotenju je bilo treba upoštevati veliko različnih vmesnih korakov, ki so jih učenci uporabili pri reševanju, učitelji pa so pri vrednotenju kakšnega tudi spregledali. Število ugovorov pri tej nalogi je bilo manjše od pričakovanj. Večje število ugovorov (13) je imela samo še 17. naloga. Popravljavci so največkrat (devetkrat) spregledali pravilni rezultat za hitrost in ga niso točkovali. Najverjetneje popravljavci niso preverili pravilnosti rezultata, ki je bil zapisan v drugačni enoti, kakor je bil zapisan rezultat v navodilih za vrednotenje.

Žal se je število poizvedb glede na leto 2007 povečalo. Pomočniki glavnega ocenjevalca so zelo dobro izobraženi, žal pa tega ni mogoče trditi za popravljavce. Napak pri vrednotenju je bilo preveč, čeprav je bilo za popravljavce v okviru študijskih srečanj v organizaciji Zavoda RS za šolstvo organizirano izobraževanje, ki pa se ga niso udeležili vsi poznejši popravljavci. Nekateri popravljavci so tudi preveč samosvoji in se ob nejasnostih ne posvetujejo s pomočniki. Popravljavci so naredili največ napak pri nalogi, pri kateri so bila moderirana navodila za vrednotenje popravljena med samim vrednotenjem.

Pri **tehniki in tehnologiji** je bilo kar pri 71 preizkusih (34,3 % od skupaj 207 preizkusov na poizvedbah) ugotovljen napačen seštevek točk. Vzroki za napačen seštevek točk so bili:

- napačno sešteto skupno število točk,
- pri skupnem seštevanju upoštevan seštevek točk za naloge od 1 do 10,
- skupno število točk pravilno, vendar nepravilno pobarvana krogca za skupno število točk,
- na obrazcu je bilo izpuščeno skupno število točk.

Najmanj poizvedb je bilo za naloge od 1 do 10. Pri teh nalogah sta bili vzrok za poizvedbe predvsem dve napaki popravljavcev: z 1 točko je bil ovrednoten napačen odgovor (osem) in na obrazcu za točkovanje pobarvan napačen krogec (desetkrat). Glede na skupno število ovrednotenih preizkusov je število ugovorov za naloge od 1 do 10 zanemarljivo.

Pri nalogah od 11 do 20 je bilo ugotovljenih največ napak pri nalogah 15 (35 ali 16,9 %), 19 (26 ali 12,6 %), 17 (15 ali 7,2 %) in 20 (11 ali 5,3 %). Pri preostalih nalogah je bilo med 2 in 10 poizvedb (10. naloga – 3, 11. naloga – 2, 12. naloga – 8, 13. naloga – 7, 14. naloga – 10, 16. naloga – 3 in 18. naloga – 2).

Pri 15. nalogi je večina ugovarjala na nalogo 15.b. Nekateri popravljavci so spregledali v moderiranih navodilih za vrednotenje navodilo, da je lahko zaporedje vrstic v preglednici poljubno, zato so šteli za pravilne rešitve le tiste, pri katerih je bil zapis popolnoma enak zapisu v vzorčni tabeli na navodilih.

Pri nalogi 19.a in 19.b popravljavci v 12 primerih niso priznali pravega odgovora. Pri nalogi 19.c so učenci na sliko večinoma pravilno narisali smeri vrtenja gredi, odgovori pa jim niso bili priznani. V nekaj primerih poizvedbe niso bili utemeljene, saj so si na šolah napačno razlagali vrtenje v levo ali desno in ne v smeri urnega kazalca.

Iz zapisov na obrazcih za poizvedbe je razvidno, da so učenci pri nalogi 17.1 našli nekatere obdelovalne postopke, ki niso bili predvideni v navodilih za vrednotenje, zato nekateri popravljavci teh odgovorov niso priznali za pravilne.

Poizvedbe pri nalogi 19 so se nanašale na vse tri postavke v nalogi: 19.a, 19.b in 19.c.

Pri 20. nalogi je bilo največ poizvedb na postavko 20.b. Učni načrt sicer predvideva obravnavo postopka, vendar učitelji pri izdelkih ne obravnavajo postopka globokega vleka in ga učenci zato ne poznajo.

Čeprav se je tehnika in tehnologija v šolskem letu 2007/2008 preverjala prvič, člani komisije menimo, da so bile naloge pri tehniki in tehnologiji primerne, moderirana navodila pa dovolj jasna, natančna in enoznačna. Ustrezen je bil tudi izbor pomočnikov, ki so k izobraževanju, pripravi popravljavcev in samemu vrednotenju pristopili resno in odgovorno. V prihodnje bo treba na pripravah pomočnikov in popravljavcev na vrednotenje še bolj poudariti, da mora biti popravljavec fleksibilen in mora upoštevati tudi smiselno pravilne odgovore, več poudarka pa bomo morali dati tudi kontrolirano zapisov na obrazcih za točkovanje in seštevkom skupnega števila točk. Dopolniti bi bilo treba tudi obrazec za točkovanje s seštevkom točk za naloge od 1 do 10. Če bi učitelji imeli več kontrole pri skupnem seštevku točk, bi bilo mogoče manj odstopanj pri skupnem številu točk v preizkusih znanja in na obrazcih za točkovanje.

Na poizvedbah pri **zgodovini** je bilo 530 preizkusov (79,5 %) ovrednotenih z večjim številom točk. Glavni ocenjevalec in njegovi pomočniki so v 92 % dodelili višje število točk zaradi napak pri vrednotenju. Najpogosteje učitelji popravljavci niso upoštevali pravih odgovorov učencev kljub navedbi v moderiranih navodilih za vrednotenje. Največ napak pri vrednotenju smo ugotovili pri 10. nalogi (11,9 %), pri kateri so učenci odgovore na vprašanje poiskali na tematskem zemljevidu in njegovi legendi. Večji delež napak je tudi pri nalogah polodprtega tipa, kjer so učenci zapisali razlago, primerjavo ali utemeljitev v dveh ali več povedih (4. in 19. naloga). Poleg omenjenih napak pa so glavni ocenjevalec in njegovi pomočniki na poizvedbah opazili tudi 8 % napak pri seštevanju točk pri posamezni nalogi ali seštevanju vsote točk celotnega preizkusa.

Pri analizi obrazcev za poizvedbe pri **geografiji** smo ugotovili, da se je pri poizvedbah število točk v 85,6 % zvišalo zaradi napačnega vrednotenja oziroma zaradi neupoštevanja moderiranih navodil za vrednotenje. Najpogosteje učitelji popravljavci niso upoštevali navedb vseh pravih in strokovno še sprejemljivih rešitev. Največ napak (12,8 %) je bilo pri vrednotenju 5. naloge, pri kateri so morali učenci predlagati dve rešitvi problema. Na moderaciji je bilo v navodila za vrednotenje dodanih 12 možnih rešitev, vendar so se učitelji popravljavci srečali s problemom, kako uspešno vrednotiti polodprte in daljše odgovore učencev, v katerih pogosto izkazujejo slabo poznavanje ustrezne terminologije. Podobne težave smo zaznali pri vrednotenju 27. (7,6 % napak) in 25. naloge (6,5 % napak). V nekaterih primerih so se učitelji celo preveč togo držali navedb rešitev v moderiranih navodilih (primer napak pri 18. nalogi). Ugotovili smo tudi 7 % napak pri vrednotenju 14. naloge, pri kateri so morali učenci poimenovati nižine/nižavja, označena na nemem zemljevidu. Učitelji popravljavci niso upoštevali pravih rešitev, navedenih med opombami pri posamezni nalogi.

14,4 % napak so učitelji popravljavci naredili pri seštevanju točk v preizkusu ali zapisu in seštevanju točk na obrazcu za točkovanje. Glavni ocenjevalec in pomočniki so opazili tudi nekaj napak pri zapisu znakov za popravljanje ob odgovoru učencev v preizkusu.

3.8.2 Poizvedbe naknadnega roka

Število **poizvedb naknadnega roka** je bilo 22, kar pomeni 4,5 % od 491 preizkusov, ki so jih učenci pisali v naknadnem roku nacionalnega preverjanja znanja (preglednica 3.9). Učenci so uveljavljali pravico do poizvedb pri slovenščini (šest primerov), pri matematiki (šest primerov), pri fiziki (en primer), pri geografiji (šest primerov) in pri zgodovini (trije primeri). Poizvedb v naknadnem roku ni bilo pri predmetu tehnika in tehnologija.

Preglednica 3.9 Poizvedbe naknadnega roka

PREDMET	ŠTEVILO UČENCEV NA NPZ	POIZVEDBE		SPREMEMBE PO POIZVEDBAH		
		ŠTEVILO	DELEŽ (%)		ŠTEVILO	DELEŽ (%)
SLOVENŠČINA	165	6	3,6	večje število točk	5	83,3
				manjše število točk	0	0,0
				enako število točk	1	16,7
MATEMATIKA	215	6	2,8	večje število točk	5	83,3
				manjše število točk	0	0,0
				enako število točk	1	16,7
FIZIKA	43	1	2,3	večje število točk	1	100,0
				manjše število točk	0	0,0
				enako število točk	0	0,0
GEOGRAFIJA	39	6	15,4	večje število točk	6	100,0
				manjše število točk	0	0,0
				enako število točk	0	0,0
ZGODOVINA	29	3	10,3	večje število točk	3	100,0
				manjše število točk	0	0,0
				enako število točk	0	0,0
SKUPAJ	491	22	4,5	večje število točk	20	90,9
				manjše število točk	0	0,0
				enako število točk	2	9,1

4. DOSEŽKI IN REZULTATI NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA

4.1 Uvod v analize dosežkov nacionalnega preverjanja znanja

V tem poglavju so poročila predmetnih komisij o analizah dosežkov pri letošnjem nacionalnem preverjanju znanja ob koncu drugega in koncu tretjega obdobja. Predmetne komisije so opisale izhodišča za sestavo preizkusov znanja, osnovne statistične podatke o dosežkih na preizkusu in analize ter ugotovitve o dosežkih po posameznih nalogah oziroma po smiselnih sklopkih nalog.

Osnovni statistični podatki o preizkusih nacionalnega preverjanja znanja so predstavljeni v preglednicah v poročilu vsake komisije. Preglednice prikazujejo število učencev, ki so se udeležili nacionalnega preverjanja znanja v rednem in naknadnem roku, najmanjše in največje število odstotnih točk, ki so jih učenci dosegli na preizkusu znanja, povprečje doseženih odstotnih točk, standardni odklon in zanesljivost preizkusa znanja. Indeks zanesljivosti (Cronbachov alfa) kaže natančnost merjenja s preizkusom znanja. Čim višji je koeficient zanesljivosti, tem večja je verjetnost, da bi pri ponovnem preverjanju znanja učencev z istim preizkusom dobili enake ali podobne dosežke, pod pogojem, da se njihovo znanje v vmesnem času ne bi spremenilo.

Iz preglednic so razvidni dosežki na preizkusih znanja. Prikazani so: število nalog (postavk), možno število točk, povprečje doseženih točk in težavnost preizkusa znanja. Indeks težavnosti oziroma povprečje doseženih odstotnih točk pove, kako zahteven je preizkus znanja. Višji indeks težavnosti pomeni manj zahteven preizkus.

Preglednicam z osnovnimi statističnimi podatki sledijo analize in ugotovitve predmetnih komisij o dosežkih na preizkusu. V analize predmetnih komisij so vključeni tudi kvalitativni opisi znanj, ki so jih predmetne komisije pripravile v juniju 2008 za dosežke učencev ob koncu drugega in tretjega obdobja. Te informacije so šolam dostopne na spletnih straneh eRic, vključili pa smo jih tudi v analize dosežkov v tem poglavju letnega poročila. Priprava kvalitativnih opisov znanj je podrobneje razložena v naslednjem razdelku.

4.1.1 Priprava kvalitativnih opisov znanj na izbranih območjih dosežkov

Pomemben cilj nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2007/2008 je učencem, njihovim staršem, učiteljem in šolam ponuditi dodatno informacijo o doseženem znanju učencev. Del te informacije so učenci prejeli v obliki doseženih točk in odstotkov ob vpogledu v svoje preizkuse nacionalnega preverjanja znanja. Člani predmetnih komisij in sodelavci Državnega izpitnega centra pa smo pripravili še kvalitativne opise izbranih območij na lestvici dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja. Pri pripravi opisov smo se zgledovali po mednarodnih raziskavah znanja, kot so PISA, TIMSS in PIRLS.

Grafične predstavitve dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja smo izdelali tako, da smo dosežke vseh učencev, ki so sodelovali na nacionalnem preverjanju znanja iz danega predmeta, razvrstili od najnižjega do najvišjega, nato pa smo z višino stolpca prikazali število učencev z danim dosežkom. Na slikah v letnem poročilu so tako predstavljeni letošnji dosežki učencev ob koncu tretjega obdobja pri slovenščini, matematiki, fiziki, tehniki in tehnologiji, geografiji ter zgodovini in dosežki učencev ob koncu drugega obdobja pri slovenščini, matematiki in angleščini. Dosežki so predstavljeni v odstotnih točkah, s piko pa je označen povprečni slovenski dosežek.

Na vsaki grafični predstavitvi dosežkov učencev so s posebno barvo označena štiri območja: zeleno, rumeno, rdeče in modro območje.

Zeleno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (glede na preostale dosežke). V tem območju je 10 odstotkov učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 odstotkov in nižji od 70 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 20. in 30. kvantilom.)

Rumeno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov. V tem območju je 10 odstotkov učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 odstotkov in hkrati nižji od 45 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 45. in 55. kvantilom.)

Rdeče območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov. V tem območju je 10 odstotkov učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 70 odstotkov in nižji od 20 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 70. in 80. kvantilom.)

Modro območje označuje učence, katerih skupni dosežki so v zgornji desetini dosežkov. V tem območju je 10 odstotkov učencev z najvišjimi dosežki; njihovi dosežki so višji od 90 odstotkov dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki nad 90. kvantilom.)

Za vsako od navedenih območij smo določili naloge, ki so jih učenci reševali uspešno – uspešnost reševanja pomeni, da je dano nalogo pravilno rešilo vsaj 65 odstotkov učencev z dosežki v danem območju (tako določajo uspešnost tudi v mednarodnih raziskavah znanja). To v splošnem pomeni, da so učenci z višjimi dosežki uspešno reševali tudi naloge iz nižjih območij (znanje namreč razumemo kot naraščajoče) – učenci z dosežki v rumenem območju so zato v splošnem uspešno reševali tako naloge iz rumenega območja kot tudi naloge iz zelenega območja; učenci z dosežki v rdečem območju so poleg nalog iz rdečega območja v splošnem uspešno reševali tudi naloge iz zelenega in rumenega območja; učenci z dosežki v modrem območju pa so v splošnem uspešno reševali tako naloge iz modrega območja kot tudi tiste, ki so uvrščene v preostala območja. Za dosežke zunaj izbranega območja pa lahko v splošnem sklepamo naslednje: če ima učenec dosežek pod prvim (to je zelenim) območjem, lahko rečemo, da z nižjo verjetnostjo (to je manj kot 65-odstotno) izkazuje znanje, uvrščeno v prvo območje; če ima dosežek med dvema območjema, lahko rečemo, da z visoko verjetnostjo (to je več kot 65-odstotno) izkazuje znanje, ki je uvrščeno v spodnje območje, in z nižjo verjetnostjo (to je manj kot 65-odstotno) izkazuje znanje, uvrščeno v zgornje območje.

Predmetne komisije za nacionalno preverjanje znanja so po pregledu tako razvrščenih nalog pripravile opis oziroma sintezo vsebin, ki so skupne nalogam iz posameznega območja. Kvalitativni (oziroma vsebinski) opisi območij predstavljajo vsebino tistega znanja, ki ga (s 65-odstotno verjetnostjo) izkazujejo učenci z dosežki v izbranem območju.

Opisi izbranih območij na lestvicah dosežkov letošnjega nacionalnega preverjanja znanja so enaki za vse šole. Pri uporabi teh podatkov (še zlasti podatkov o povprečnih dosežkih na šolah) pa je treba opozoriti, da niso namenjeni neposrednim primerjavam med šolami. Na povprečne dosežke namreč vpliva veliko raznovrstnih dejavnikov, zato ni primerno, da se o uspešnosti šolskega dela sklepa le na podlagi povprečnega dosežka na nacionalnem preverjanju znanja. Prav tako je pomembno vedeti, da izbira območij na lestvici dosežkov nikakor ni povezana s šolskimi ocenami, temveč temelji le na porazdelitvi dosežkov na preizkusih nacionalnega preverjanja znanja. Pri uporabi opisov vsebin znanja po območjih je treba upoštevati tudi, da temeljijo na manjšem številu nalog iz letošnjih preizkusov in da bi že navidezno manjše spremembe v nalogi morda vplivale na uvrstitev naloge v drugo skupino. Opisi so tako pripravljani kot splošno vodilo pri ugotavljanju vsebine znanja učencev.

4.1.2 Smernice za analizo dosežkov nacionalnega preverjanja znanja

Rezultati nacionalnega preverjanja znanja omogočajo vrsto analiz, ki so zanimive za učenca, učitelja, ravnatelje, upravljavce sistema in vso zainteresirano javnost. Celotno nacionalno preverjanje znanja je namenjeno ugotavljanju znanja in informacijam, ki omogočajo izboljšave in večjo učinkovitost v šolstvu. Zaradi velikega števila možnih analiz in korakov pri analizi podatkov pa se lahko pojavijo tudi vprašanja o načinih pravilne interpretacije dobljenih rezultatov, zato so v nadaljevanju navedene smernice za boljšo interpretacijo.

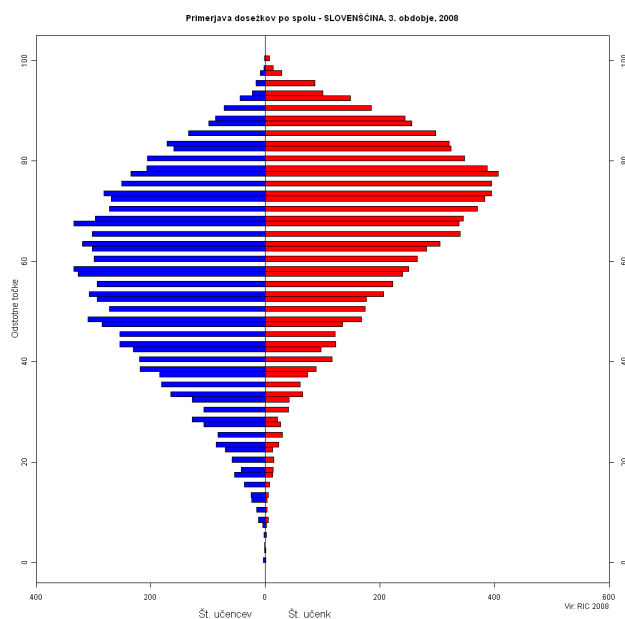
Vsaka interpretacija rezultatov mora upoštevati podrobnosti priprave konkretnih preizkusov znanja v vsakem roku, vzorčenja šol za tretji predmet nacionalnega preverjanja znanja, izvedbe nacionalnega preverjanja znanja na šolah ter vnosa podatkov v končno bazo na Državnem izpitnem centru. Pri interpretaciji statistik in rezultatov statističnih analiz je treba poleg tega upoštevati še omejitve posameznih statističnih metod in veljavnost predpostavk, na katerih temeljijo v posameznem primeru. Pri primerjanju rezultatov med različnimi roki nacionalnega preverjanja znanja se moramo zavedati, da v trenutnem konceptu priprave preizkusov nacionalnega preverjanja znanja dosežki med posameznimi leti niso umerjeni na isto mersko lestvico in jih ne moremo preprosto primerjati, zaradi česar je ugotavljanje trendov v znanju učencev zelo oteženo.

Podobno velja tudi za primerjave med predmeti. Ker so strukture preizkusov in značilnosti posameznih predmetov specifične, dosežkov pri enem predmetu ne moremo primerjati z dosežki pri drugem predmetu.

V nadaljevanju so predstavljeni primeri slik in tabel, ki so uporabljeni v poročilih o analizah dosežkov nacionalnega preverjanja znanja pri posameznih predmetih. Pri teh predstavitev dosežkov spodaj navajamo nekaj splošnih pojasnil in opozoril na omejitve pri interpretacijah. Za vse predstavitve v poročilih predmetnih komisij velja, da so pri izračunih statistik in pripravi slikovnih predstavitev zaradi jasnosti interpretacije rezultatov v izračune vključeni le dosežki učencev, ki obiskujejo redni program osnovne šole in ki so nacionalno preverjanje znanja opravljali v rednem roku. Analiza dosežkov učencev v Prilagojenem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom je predstavljena v samostojnem razdelku.

Primerjava dosežkov med spoloma

Slika 4.1 Primer primerjave dosežkov med spoloma

Slika primerjave dosežkov med spoloma predstavlja ločeni porazdelitvi dosežkov učencev in učenk pri posameznem predmetu nacionalnega preverjanja znanja po odstotnih točkah. Porazdelitvi sta postavljeni ena ob drugi tako, da sega lestvica dosežkov od najnižjih spodaj (0 odstotnih točk) do najvišjih na vrhu (100 odstotnih točk) slike. Zaradi optimalnega prikaza je slika prilagojena številu učencev in učenk, zato sredinska os med obema porazdelitvama ni vedno na sredini slike. Do praznih prostorov med stolpci porazdelitve lahko pride zaradi preračunavanja 'surovih' točk, v katerih se vrednoti preizkus, v odstotne točke (npr. na prikazani sliki se surove točke v obsegu 0–60 preračunajo v odstotne točke v obsegu 0–100).

Primerjava dosežkov po regijah

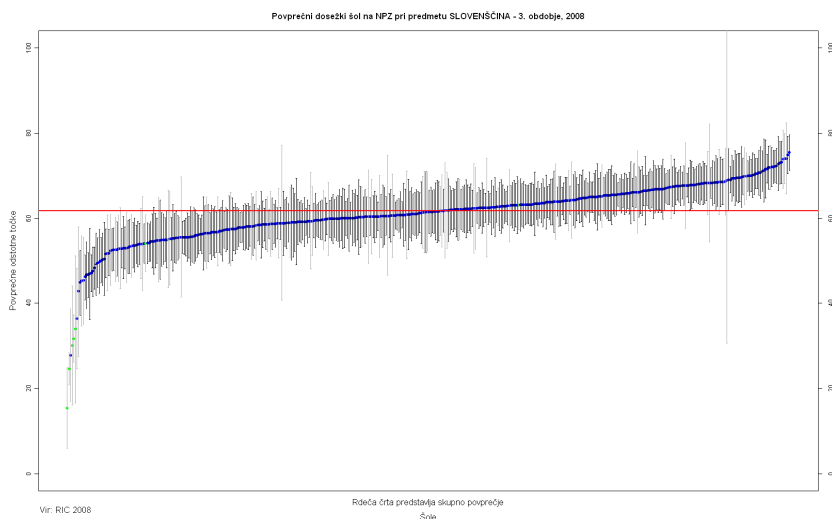
Preglednica 4.1 prikazuje dosežke učencev po statističnih regijah Slovenije. Ker so slovenske statistične regije zelo različne po številu prebivalcev, je tudi število učencev v posamezni regiji (in s tem na nacionalnem preverjanju znanja) zelo različno. V preglednici je zato poleg aritmetične sredine in standardnega odklona dosežkov vsake regije tudi število učencev, na katerih temelji podatek posamezne regije. Pri interpretaciji moramo biti posebno pozorni pri tretjih predmetih, saj je vzorčenje tretjih predmetov znotraj regije sicer naključno, vendar se vzorčijo šole in ne neposredno učenci, kar pri majhnih regijah lahko vpliva na izkazan dosežek regije. Če je v regiji zelo malo šol in še te razdelimo med štiri tretje predmete, ki se opravljajo v določenem roku nacionalnega preverjanja znanja, potem lahko na posamezni predmet v regiji pride zelo malo šol. Če so šole znotraj regije precej različne v svojih dosežkih, moramo pri primerjavah dosežkov regij pri istem predmetu v različnih rokih nacionalnega preverjanja znanja upoštevati tudi, da je lahko prišlo v določeni regiji pri posameznem predmetu do naključnega izbora šol, katerih skupni dosežek je lahko večji ali manjši od dejanskega dosežka regije pri tem predmetu in je težko podati oceno, ali je opažena razlika med različnimi roki nacionalnega preverjanja znanja oziroma odstopanje od državnega povprečja posledica vzorčenja ali dejanskih razlik v znanju učencev. Tudi število šol je v preglednici navedeno in nam omogoča sklepanje o reprezentativnosti tako vzorčenih podatkov.

Preglednica 4.1 Primerjava dosežkov po regijah

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
Gorenjska regija	62,93	17,74	1879	34
Goriška regija	62,93	17,09	1143	28
Jugovzhodna Slovenija	62,91	18,51	1523	36
Koroška regija	60,50	17,22	763	17
Notranjsko-kraška regija	60,53	17,28	470	16
Obalno-kraška regija	59,26	18,24	739	21
Osrednjeslovenska regija	64,66	17,65	4682	97
Podravska regija	59,10	18,47	2713	78
Pomurska regija	58,08	19,07	1129	38
Savinjska regija	60,65	18,13	2527	58
Spodnjeposavska regija	61,65	17,06	666	22
Zasavska regija	61,03	16,81	419	7

Primerjava dosežkov po šolah

Slika 4.2 Primer primerjave dosežkov po šolah

Na sliki dosežkov šol na nacionalnem preverjanju znanja pri posameznem predmetu so s pikami prikazani povprečni dosežki šol (aritmetične sredine dosežkov učencev). Rdeča vodoravna črta prikazuje povprečen dosežek vseh učencev v državi. Z zelenimi pikami so označeni dosežki ustanov s specifično populacijo učencev (zavodi).

S črticami so okrog povprečja posamezne šole začrtani 95-odstotni intervale zaupanja. Pri začrtanju intervalov zaupanja si predstavljamo, da učenci, ki so sodelovali na nacionalnem preverjanju znanja v letošnjem šolskem letu, predstavljajo naključno izbran vzorec širše populacije učencev, iz katere bi želeli sklepati o povprečnem dosežku šole. Z intervalom zaupanja želimo ponazoriti pričakovano nihanje povprečja za 95 % primerov, ko bi na šoli na preverjanju sodelovale druge, enako velike skupine učencev iz te širše populacije. Interval se razteza simetrično na obe strani povprečja in njegova dolžina je izračunana po formuli $CI_{95\%} = \pm 1,96 \cdot \frac{SN}{\sqrt{N}}$, pri čemer je SN standardna napaka aritmetične sredine, SO standardni odklon dosežkov učencev in N število učencev posamezne šole. Z intervalom nakažemo razpon, v katerem je z verjetnostjo 95 % povprečje šole, ki bi ga želeli izračunati iz širše populacije učencev na šoli. Interval zaupanja nas torej opozori na to, kako (ne)gotovi smo pri splošnejšem sklepanju o dosežku posamezne šole.

Naj navedemo še nekaj opozoril pri interpretaciji intervalov zaupanja. Ker želimo sklepati o povprečnem dosežku šole na podlagi dosežkov skupine učencev, ki se je nacionalnega preverjanja znanja udeležila v letošnjem šolskem letu, je kakovost ocene tega povprečja odvisna od števila teh učencev. Kakovost ocene povprečja je višja (manjši interval zaupanja), če je na preverjanju sodelovalo veliko učencev, kakor če je povprečje izračunano le na podlagi dosežkov manjšega števila učencev. Obenem je iz zgornje formule razvidno, da interval zaupanja temelji tudi na standardnem odklonu dosežkov učencev, ki so sodelovali na preverjanju, in ne le na njihovem številu. Zato se lahko v posameznem primeru zgodi, da je interval zelo majhen, čeprav morda temelji le na dosežkih nekaj učencev. To se lahko zgodi v primerih, ko so si dosežki teh nekaj učencev med seboj zelo podobni (se razlikujejo le za točko ali dve). Z namenom opozoriti na pazljivost pri interpretacijah ocen povprečnih dosežkov za šole, kjer je na preverjanju sodelovalo manj kot 20 učencev, so v teh primerih intervale zaupanja obarvani sivo.

Intervale zaupanja uporabljamo za ugotavljanje (statistične) pomembnosti razlik med dosežki šol. Če interval zaupanja dosežka šole ne pokriva povprečnega dosežka vseh učencev v državi (rdeča črta), potem lahko v splošnem rečemo, da je dosežek šole različen od državnega dosežka skupnega povprečja dosežkov. (Natančneje: pri stopnji tveganja 5 % je povprečje šole statistično pomembno različno od državnega povprečja.) Ali tako opažena razlika predstavlja tudi vsebinsko pomembno razliko v znanju učencev, pa je vprašanje, na katerega bi bilo treba iskati odgovor z drugimi metodami.

4.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2007/2008

4.2.1 Predmetna komisija za slovenščino

Izhodišča/podlage

Nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine učenci opravljajo ob koncu drugega in koncu tretjega obdobja. Ob koncu drugega obdobja lahko preverijo svoje znanje, če se tako odločijo, ob koncu tretjega pa je nacionalno preverjanje znanja za vse učence obvezno (Zakon o osnovni šoli, uradno prečiščeno besedilo, Uradni list RS, št. 70, 26. 7. 2005, 64. člen). *Strokovno podlago* za pripravo nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine predstavlja Učni načrt, Slovenščina (sprejet na 20. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, dne 29. 10. 1998, drugo in tretje obdobje).

Potek preverjanja znanja in obseg preizkusa znanja

Znanje iz slovenščine ob koncu drugega in koncu tretjega obdobja se preverja samo pisno. Rok za opravljanje preizkusa ob koncu drugega obdobja je en sam, ob koncu tretjega obdobja pa imajo učenci, ki se zaradi bolezni ali drugih utemeljenih razlogov ne morejo udeležiti preverjanja v rednem roku, pravico do opravljanja preverjanja znanja v naknadnem roku. Ob koncu drugega in tretjega obdobja učenci rešujejo preizkus znanja 60 minut.

Preizkus sestoji iz dveh delov: pri nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja je v I. delu neznano umetnostno besedilo in naloge, s katerimi se preverja doseganje ciljev in standardov iz učnega načrta ob umetnostnem besedilu, v II. delu pa neznano neumetnostno besedilo in naloge za preverjanje doseganja ciljev in standardov iz učnega načrta ob neumetnostnem besedilu. Tako zaporedje besedil je pri nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2007/2008 prvič. Ob koncu drugega obdobja obsega preizkus znanja 40 točk – prvi del, naloge so povezane z neumetnostnim besedilom, 24 točk (60 % točk v skupnem številu točk), in drugi del, naloge so povezane z umetnostnim besedilom, 16 točk (40 % točk v skupnem številu točk); razmerje med točkami je enako razmerju med številom ur za obravnavo neumetnostnih in umetnostnih besedil, določenem v učnem načrtu, in je enako tudi za tretje obdobje; ob koncu tretjega obdobja obsega preizkus znanja 60 točk – neumetnostno besedilo (drugi del) 36 točk in umetnostno besedilo (I. del) 24 točk. Število nalog v preizkusu je lahko različno, ob koncu drugega obdobja jih je v obeh delih skupaj lahko do 35 in ob koncu tretjega obdobja do 40.

Namen nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja

Dosežek pri nacionalnem preverjanju znanja je pomembna informacija za učence (in starše) o njihovem znanju v primerjavi z znanjem oziroma s povprečnim dosežkom populacije, ki je opravljala preizkus znanja. Je tudi pomembna informacija za učitelje o močnih in šibkih področjih v znanju njihovih učencev. *Z znanjem* so v tem besedilu poimenovane naslednje zmožnosti (v skladu s cilji in standardi učnega načrta):

- zmožnost samostojnega tihega branja neznanega umetnostnega in neumetnostnega besedila;
- zmožnost razumevanja in vrednotenja ter razčlenjevanja umetnostnega besedila (tj. samostojno konstituiranje pomena prebranega besedila na osnovi jezikovne/metaforične in spoznavno-izkušenske zmožnosti ter literarnovednega znanja);
- zmožnost razumevanja, vrednotenja in razčlenjevanja neumetnostnega besedila (tj. okoliščinska/pragmatična, naklonska, pomenska, besedno-slovnična, tvarna in metajezikovna razčlemba);
- zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila dane besedilne vrste;
- zmožnost tvorjenja besedila, s katerim učenec dokaže književno znanje.

Poleg informativne vloge ima nacionalno preverjanje znanja tudi formativno vlogo, saj gre za ugotavljanje doseganja ciljev in standardov iz učnega načrta. Učiteljem so ob morebitnem odstopanju v znanju njihovih učencev od pričakovanega znanja populacije ponujena/dana izhodišča za

analiziranje vzrokov za taka odstopanja. Končni namen formativnega zunanjega preverjanja znanja je odpravljanje morebitnih primanjkljajev v učnem procesu, v katerem učenci razvijajo zmožnosti oziroma pridobivajo znanje.

Tipi nalog in taksonomija

Preizkus znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja je sestavljen iz nalog objektivnega tipa (izbirni tip nalog, naloge kratkih odgovorov/dopolnjevanja oziroma odgovorov v povedi, naloge urejanja in povezovanja ter naloge alternativnega tipa). V vsakem delu preizkusa znanja je tudi naloga, pri kateri gre za vodeno samostojno tvorjenje krajšega besedila: v prvem delu ob koncu tretjega obdobja oziroma v drugem delu ob koncu drugega obdobja učenec napiše krajše besedilo, povezano z izhodiščnim umetnostnim besedilom, v drugem delu ob koncu tretjega obdobja oziroma v prvem delu ob koncu drugega obdobja pa kratko neumetnostno besedilo zahtevane besedilne vrste, v učnem načrtu predvidene pri dejavnosti pisanje.

Ravni zahtevanega znanja v preizkusu zajemajo znanje/poznavanje (30 %), razumevanje in uporabo (35 %) ter samostojno reševanje novih problemov, samostojno interpretacijo in vrednotenje (35 %). Razmerje med ravni znanja ni v vsakem preizkusu povsem enako, odvisno je od izbranega izhodiščnega besedila in od vrste ciljev/standardov v učnem načrtu, povezanih z izbrano besedilno vrsto oziroma vrsto književnega besedila.

Vsebina preizkusa znanja

Z nalogami ob neznanem umetnostnem besedilu se preverjajo zmožnost razumevanja in vrednotenja prebranega umetnostnega besedila, metaforična zmožnost (razumevanje /dela/ besedila, za katerega so značilni pomenski prenosi, ob koncu tretjega obdobja tudi v povezavi z literarnovednim znanjem) in zmožnost pisanja krajšega besedila ob izhodiščnem umetnostnem besedilu. Z nalogami ob neznanem neumetnostnem besedilu se preverjajo učenčeva zmožnost samostojnega tihega branja, razumevanja in vrednotenja prebranega besedila, njegova poimenovalna, upovedovalna/skladenjska, pravopisna, slogovna in metajezikovna zmožnost ter zmožnost pisanja krajšega neumetnostnega besedila dane besedilne vrste.

4.2.1.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu drugega obdobja (učenci so ga opravljali 6. maja 2008)

Podatki: Preverjanja znanja se je udeležilo **7683 učencev** 6. razreda. Skupni možni dosežek je bil **40 točk**; povprečni dosežek učencev je bil **28,58 točke (71,46 %)**, **indeks težavnosti (IT) 0,71**. Povprečni dosežek **I. dela** preizkusa znanja (neumetnostno besedilo, možnih 24 točk) je bil **17,44 točke (72,70 %)**, IT 0,73, v **II. delu** preizkusa znanja (umetnostno besedilo, možnih 16 točk) pa **11,14 točke (69,63 %)**, IT 0,70. Maksimalno število točk je doseglo 70 učencev (0,91 %; v preteklem šolskem letu 0,52 %). Minimalno število doseženih točk je do 3 točke (trije učenci oziroma 0,04 %; v preteklem šolskem letu pet učencev oziroma 0,11 %).

Največ učencev, 1897 (24,69 %), je doseglo 32–35 točk, 1602 učenca (20,85 %) sta dosegla 28–31 točk, 1229 učencev (16,00 %) 36–39 točk, 1148 učencev (14,94 %) 24–27 točk, 762 učencev (9,92 %) 20–23 točk, 486 učencev (6,33 %) 16–19 točk, 298 učencev (3,88 %) 12–15 točk, 151 učencev (1,97 %) 8–11 točk in 37 učencev (0,48 %) 4–8 točk. Dosežki na preizkusu znanja ob koncu drugega obdobja so povsem primerljivi z dosežki v preteklem šolskem letu, ko je nacionalno preverjanje znanja opravljala tretjina manj učencev (4357) – povprečno so dosegli 29,0 točke ali 72,4 %. Enaka kot na nacionalnem preverjanju znanja v preteklem šolskem letu je tudi razvrstitev točk po pogostosti na osnovi končnih dosežkov, zamenjani sta le tretja in četrta razvrstitev. Grafična predstavitev razporeditve po doseženih točkah kaže zvonasto krivuljo, še nekoliko bolj kot lani pomaknjeno v desno, z enakomerno in zelo ustrezno razvrstitvijo nizkih dosežkov in s preveliko zgoščitvijo visokih dosežkov. Standardni odklon je 18,04, indeks diskriminativnosti pa 0,68.

Preglednica 4.2 Osnovni statistični podatki

Število učencev	7683
Število postavk v preizkusu	26
Možne točke	40
Povprečno št. točk	28,58
Povprečno št. odstotnih točk	71,46
Standardni odklon odstotnih točk	18,04
Indeks težavnosti	0,71
Indeks zanesljivosti	0,84

I. del preizkusa znanja (neumetnostno besedilo)

Naloge se navezujejo na neznano neumetnostno besedilo – *opis živali*, prirejen po besedilu iz časopisa Delo in dom, 11. 10. 2006. Besedilo obsega pol strani, nima naslova, odstavki so oštevilčeni. V tem delu preizkusa je 17 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk I. dela je 24. Z nalogami se preverja zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in najdenja v njem (16 nalog, 18 točk) ter zmožnost tvorjenja krajšega besedila dane besedilne vrste (1 naloga, 6 točk). Od možnih 24 točk **v I. delu** preizkusa znanja so učenci povprečno dosegli **17,44 točke (72,67 %)**. Povprečni dosežek je skoraj enak kot v preteklem šolskem letu (17,45 točk ali 72,71 %).

Zmožnost sprejemanja/branja in razumevanja neznanega neumetnostnega besedila se preverja z nalogami, ki zahtevajo pomensko razčlemba (3., 5., 6., 7. in delno 8. naloga, skupaj 5 točk), okoliščinsko/pragmatsko in naklonsko razčlemba (2. in 4. naloga, skupaj 2 točki) ter metajezikovno in besedno-slovnico razčlemba (1., delno 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15. in 16. naloga, skupaj 11 točk). Zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila se preverja s 17. nalogo (tj. pisanje besedila dane besedilne vrste, ki zajema vrsto podzmožnosti, mdr. tudi pravopisno; skupaj 6 točk).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za pomensko razčlemba (3., 5., 6., 7. in delno 8. naloga, skupaj 5 točk): S temi nalogami se preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja besedila (zmožnost povzemanja teme, odgovori na vprašanja o vsebini besedila) oziroma delov besedila (zmožnost povzemanja podtem, odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih). Naloge (razen 7., naloga dopolnjevanja, odgovor zahteva vsebinsko in jezikovno pravilen zapis, dopolnitev povedi s števnikom petem, zapisanim z besedo) so oblikovane kot naloge izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom med štirimi ponujenimi. Indeks težavnosti (IT) pri teh nalogah: 3. naloga – IT 0,91; 5. naloga – IT 0,73; 6. naloga – IT 0,94; 7. naloga – IT 0,73; delno 8. naloga (a-del, prepoznavanje besed, s katerimi so poimenovane značajske lastnosti opisane pasme psov) – IT 0,65. Med nalogami za pomensko razčlemba je IT pri tej nalogi najnižji, sklepati je mogoče, da zaradi b-dela, ki preverja metajezikovno zmožnost – uvrstitev navedenih besed med pridevnike. Vse naloge v tem sklopu je uspešno rešila večina učencev, tudi učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo spodnje četrtine dosežkov (v informaciji o nacionalnem preverjanju znanja, poslani osnovnim šolam junija 2008, je to t. i. zeleno območje). Različni indeksi težavnosti povedo, da naloge dobro kažejo razlike v znanju učencev z nižjimi skupnimi dosežki, imajo pa (pre)nizko občutljivost za učence z visokimi skupnimi dosežki. Razlog za to, da naloge, ki preverjajo zmožnost branja in razumevanja besedila, ne kažejo razlik v znanju tudi med učenci z višjimi dosežki, je predvsem prekratko in premalo zahtevno izhodiščno besedilo, deloma pa tudi izbor besedilne vrste (opis je besedilna vrsta, ki je v učnem načrtu že v 1. triletju, nadaljuje in nadgrajuje se tudi v 2. triletju) in to, da je besedilo jezikovno in vsebinsko prirejeno oziroma popravljeno (kratke, lahko razumljive povedi, ustrezno zaporedje podatkov ...) in tudi zato lažje za razumevanje. Tako kot na nacionalnem preverjanju znanja v preteklih dveh šolskih letih dosežki v tem sklopu nalog in pri nalogah za okoliščinsko/pragmatsko in naklonsko razčlemba kažejo, da ima večina učencev ob koncu drugega obdobja ustrezno razvito zmožnost branja in razumevanja krajših neumetnostnih besedil, za celovitejše preverjanje bralne zmožnosti učencev pa bo v nacionalnem preverjanju znanja treba vključiti tudi daljša ter vsebinsko in jezikovno zahtevnejša besedila.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za okoliščinsko/pragmatično in naklonsko razčlemba (2. in 4. naloga, skupaj 2 točki): Nalogi preverjata razumevanje okoliščin nastanka besedila – določanje naslovnika /komu je namenjeno izhodiščno besedilo/ (2. naloga, IT 0,90) in sporočevalčevega namena /čemu je avtorica napisala besedilo/ (4. naloga, IT 0,78). Nalogi sta oblikovani kot nalogi izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom med štirimi ponujenimi, obe so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje). Tako kot naloge za pomensko razčlemba nalogi dobro kažeta razlike v znanju učencev z nižjimi skupnimi dosežki in premalo med tistimi z višjimi dosežki. Podatki so primerljivi z lanskimi – nalogi za okoliščinsko/pragmatično in naklonsko razčlemba sta imeli IT 0,93 in 0,74.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za metajezikovno in besedno-slovnično razčlemba (1., delno 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15. in 16. naloga, skupaj 11 točk): To so naloge, s katerimi se preverja obvladovanje temeljnih jezikoslovnih pojmov oziroma doseganje izobraževalnih ciljev v rabi – prepoznavanje vrste izhodiščnega besedila (1. naloga, IT 0,94), prepoznavanje vrste besed /pridevniki/ (8. naloga, b-del, IT 0,65), preverjanje upovedovalne/skladenjske zmožnosti (tri naloge) – prepoznavanje vzročno-posledičnega razmerja (9. naloga, IT 0,93), zapis vprašalnice za podčrtani načinovni prislov (12. naloga, IT 0,64), sklanjanje samostalnikov in pridevnikov v rabi (14. naloga, dopolnjevanje povedi, IT 0,97) in določanje nanašalnice za osebni zaimek v besedilu (15. naloga, IT 0,58), preverjanje pravopisne zmožnosti – zapis glavnih števnikov (10. naloga, samostojen zapis odgovora, IT 0,75), preverjanje poimenovalne zmožnosti (11. naloga, izpis protipomenk iz besedila, IT 0,90), uvrščanje besed iz povedi med glagole in določanje osnovnih oblikoslovnih kategorij /čas/ (13. naloga, samostojen zapis odgovora, IT 0,51) ter prepoznavanje značilnosti besedilne vrste opis (16. naloga, IT 0,47). Polovica teh nalog (1., 8.b, 9., 15. in 16.) so naloge izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom med štirimi ponujenimi (to pomeni, da učenec jezikoslovne pojme samo prepozna, ne poimenuje jih sam, kar bi bilo zahtevnejše). Tako kot na nacionalnem preverjanju znanja v preteklih dveh šolskih letih so razlike v dosežkih po posameznih nalogah v tem sklopu (in v celotnem preizkusu znanja) največje. Večina učencev je uspešno rešila 1., 9., 10., 11. in 14. nalogo – prepoznavanje opisa živali, pretvorbo *zaradi v ker*, pravopis (zapis števnika), izpis protipomenk iz besedila in uporabo ustrezne sklonske oblike v povedi (naloge spadajo v zeleno območje); tako kot na nacionalnem preverjanju znanja v preteklih dveh letih je zahtevnejša naloga, ki zahteva spraševanje po podatku oziroma zapis vprašalnice (12. naloga, rumeno območje, uspešno so jo rešili učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov); še zahtevnejša je naloga, ki preverja rabo osebnega zaimka (15. naloga, rdeče območje, zgornja četrtina dosežkov); dve nalogi, 13. (glagol, čas) in 16. (značilnosti besedilne vrste opis v rabi), pa spadata v modro območje, uspešno so ju rešili le učenci, katerih skupni dosežki določajo zgornjo desetino dosežkov. Dosežka pri teh dveh nalogah sta pričakovana – glagol in čas kot eno od kategorij je po učnem načrtu izobraževalni cilj za 6. razred, sklepati je mogoče, da še ni dovolj utrjen; ker pa se glagol z vsemi kategorijami kaže kot zahteven izobraževalni cilj tudi na nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, je morda razlog za nizko uspešnost tudi v načinu obravnave pri pouku – da se ne obravnava kot funkcionalni cilj na osnovi izhodiščnega besedila kot za določene besedilne vrste ključni jezikovni gradnik in da tudi naloge za njegovo razvijanje in preverjanje niso povezane z besedilom, ampak se obravnava le kot izobraževalni cilj, brez povezanosti z razvijanjem zmožnosti za sprejemanje in tvorjenje besedil; prepoznavanje povedi, ki bi sodila v opis, pa zahteva celovito uporabo znanja o značilnostih te besedilne vrste (objektivno/predstavitveno besedilo, sedanjik ...). Različna zahtevnost nalog za metajezikovno in besedno-slovnično razčlemba je v skladu z učnim načrtom in dovolj dobro kaže razlike v znanju učencev (naloge imajo visoko občutljivost). V primerjavi z nacionalnim preverjanjem znanja v preteklem šolskem letu je zaradi drugačnega izhodiščnega besedila v preizkusu za to vrsto razčlemba več nalog in 3 točke več.

Uspešnost učencev pri tvorbnih nalogah (17. naloga v I. delu preizkusa znanja, 6 točk): Naloga preverja zmožnost samostojnega pisnega tvorjenja krajšega neumetnostnega besedila v učnem načrtu pri dejavnosti pisanje predvidene besedilne vrste – napisati je bilo treba (vodeno/po navodilih) *pripoved* in v njej uporabiti ustrezne podatke iz izhodiščnega besedila. Tako kot na nacionalnem preverjanju znanja v preteklem šolskem letu so bili učenci uspešnejši pri vsebinskem delu tvorjenja besedila – ustreznost besedilni vrsti pripoved in vsebina (kriterij A, IT 0,71), ta del spada v rumeno

območje (meja med polovicama dosežkov), manj pa pri jezikovni pravilnosti napisanega – pravopisna in slovnična pravilnost (kriterij B, IT 0,55), ta del spada v rdeče območje (zgornja četrtina dosežkov).

Ravni zahtevanega znanja v I. delu preizkusa zajemajo znanje in poznavanje (delno ali v celoti 5 nalog, skupaj 6 točk), razumevanje in uporabo (večina nalog, skupaj 11 točk) ter analizo, sintezo in vrednotenje oziroma samostojno reševanje novih problemov (2 nalogi, 7 točk). Taksonomska stopnja ni edini dejavnik določanja zahtevnosti naloge; ta je vsaj toliko odvisna tudi od cilja/standarda, ki se z nalogo preverja, in od danega jezikovnega primera, ob katerem morajo učenci pokazati svoje znanje. Naloge v I. delu preizkusa, ki imajo najnižjo uspešnost, so taksonomsko različno zahtevne – 16. naloga preverja jezikovno zmožnost na ravni uporabe, 13. naloga na ravni znanja/poznavanja, 15. naloga na ravni razumevanja in 17. (tvorbna) naloga na ravni analize in sinteze (preverja zmožnost tvorjenja besedila in vrsto podzmožnosti – poimenovalno, upovedovalno/skladenjsko, slogovno, metajezikovno in pravopisno zmožnost).

Didaktično sta 15. in 16. naloga oblikovani kot nalogi izbirnega tipa (obkroževanja) z enim pravilnim odgovorom med štirimi ponujenimi, 13. naloga pa zahteva samostojen zapis odgovorov (izpis glagolov iz besedila in utemeljitev rabe sedanjika). Podatki ponovno potrjujejo, da so tudi naloge izbirnega tipa lahko različno zahtevne in da omogočajo preverjanje znanja na različnih taksonomskih stopnjah.

II. del preizkusa znanja (umetnostno besedilo)

Naloge se navezujejo na odlomek iz neznanega umetnostnega besedila – pripovedi z naslovom *Zizek*, ki jo je napisal **Tone Partljič**. V tem delu preizkusa je 7 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk je 16. Od možnih 16 točk v **II. delu** preizkusa znanja so učenci povprečno dosegli **11,14 točke (69,63 %)**. Učenci so bili pri reševanju nalog v II. delu preizkusa le za 3,07 % manj uspešni kot v I. delu (72,67 %) in le za 2,31 % manj uspešni kot v preteklem šolskem letu (povprečni dosežek 11,51 točke ali 71,93 %), kar pomeni, da so dosežki povsem primerljivi. Izhodiščno književno besedilo je bilo obakrat prozno.

Z nalogami se preverja zmožnost samostojnega tihega branja neznanega umetnostnega besedila (razumevanje in razčlenjevanje besedila oziroma dela besedila ter znajdenje v besedilu, 5 nalog, skupaj 8 točk, od teh 1 točka za slovnično-pravopisno pravilnost zapisanega odgovora), prepoznavanje značilnosti izhodiščnega besedila (1 naloga, skupaj 2 točki) ter zmožnost tvorjenja krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom (1 naloga, skupaj 6 točk – preverja se recepcijska zmožnost: razumevanje dogajanja in motivov za ravnanje književnih oseb, 4 točke, ter učenčeva poimenovalna, upovedovalna, slogovna in pravopisna zmožnost, 2 točki).

Uspešnost učencev pri samostojnem razumevanju in razčlenjevanju izhodiščnega umetnostnega besedila (2.–6. naloga, skupaj 8 točk): S temi nalogami se preverja najdenje in razumevanje bistvenih podatkov v izhodiščnem besedilu (2. naloga – razumevanje razlogov za posamezni vzdevek, 3. naloga – način odpravljanja govorne napake in 5. naloga – razumevanje ravnanja književnih oseb). Gre za nalogo povezovanja, nalogo samostojnega tvorjenja kratkega odgovora in izbirni tip naloge z enim pravilnim odgovorom med štirimi ponujenimi; IT: 0,79; 0,66 in 0,89. Z eno od preostalih nalog se preverja zmožnost razumevanja značajske lastnosti, pomembne za ravnanje glavne književne osebe, in slovnično-pravopisna pravilnost odgovora, z drugo pa razumevanje ravnanja književne osebe (4. in 6. naloga – samostojen odgovor v povedi in izbirni tip naloge z dvema pravilnima odgovoroma med štirimi ponujenimi); IT: 0,59 in 0,69. Koliko je na uspešnost pri reševanju 4. naloge vplivalo upoštevanje pravopisno-slovničnega kriterija, iz podatkov ni mogoče ugotoviti, opazna pa je razlika pri uspešnosti reševanja obeh nalog – pri 4. nalogi je odstotek učencev, ki so jo uspešno rešili, za 10 % nižji od odstotka pri 6. nalogi (59 %, 69 %). IT tega sklopa petih nalog so razvrščeni od 0,59 (4. naloga) do 0,89 (5. naloga). 2. in 5. nalogo so poleg drugih uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje), 3. in 6. nalogo tudi učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo med polovicama dosežkov (rumeno območje), 4. nalogo pa učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov (rdeče območje).

Dosežki so primerljivi z dosežki pri nalogah, ki preverjajo zmožnost branja in razumevanja neumetnostnega besedila v I. delu preizkusa. Ugotovitve kažejo, da ima večina učencev ob koncu drugega obdobja ustrezno razvito zmožnost branja in razumevanja krajših proznih umetnostnih besedil. Tako kot na nacionalnem preverjanju znanja v preteklem šolskem letu je bilo izhodiščno umetnostno besedilo kratko, lahko razumljivo prozno besedilo. Za celovitejše preverjanje zmožnosti samostojnega tihega branja, razumevanja in vrednotenja umetnostnih besedil pa bo v nacionalnem preverjanju znanja treba vključiti daljša in zahtevnejša prozna besedila ter besedila drugih književnih vrst oziroma zvrsti.

Uspešnost učencev pri prepoznavanju književne vrste (1. naloga, 2 točki): Gre za nalogo alternativnega tipa – za ponujene trditve o izhodiščnem besedilu je treba izbrati odgovor DA oziroma odgovor NE (pesemsko/dramsko besedilo, čas dogajanja, ljudsko besedilo, glavna književna oseba). IT je 0,81. Nalogo so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje).

Uspešnost učencev pri tvorbi nalogi (7. naloga, 6 točk): Vrednotijo se vsebina (književno znanje) – obnova dela dogajanja in izpostavitve motivov za ravnanje književnih oseb – in zmožnost samostojnega upovedovanja ter praktično obvladovanje pravopisno-slovničnih pravil. IT za vsebino (kriterij A) je 0,69, za pravopisno-slovnično pravilnost (kriterij B) pa 0,52 – nižji je torej IT za jezikovno uresničitev nastalih besedil/odgovorov učencev. Če pa primerjamo uspešnost učencev na vsebinski ravni (kriterij A) tvorbe naloge ob umetnostnem besedilu (II. del) in tvorbe naloge ob neumetnostnem besedilu (I. del), vidimo, da so bili učenci na tej ravni tvorbe naloge v II. delu za spoznanje manj uspešni kot pri tvorbi nalogi v I. delu (I. del – IT 0,71 /A/; II. del – IT 0,69 /A/), na ravni pravopisno-slovnične pravilnosti (kriterij B) tvorbe naloge v II. delu pa prav tako nekoliko manj uspešni (I. del – IT 0,55 /B/; II. del – IT 0,52 /B/). Če torej primerjamo uspešnost učencev pri obeh tvorbnih nalogah, vidimo, da so bili učenci pri tvorbi nalogi, povezani s književnim besedilom, nekoliko manj uspešni kot pri tvorbi nalogi ob neumetnostnem besedilu – skupni IT za tvorbo naloge ob neumetnostnem besedilu je 0,63, skupni IT tvorbe naloge ob umetnostnem besedilu pa je 0,60. Vsebinska ustreznost tvorbe naloge ob umetnostnem besedilu (književno znanje) je značilna že za besedila/odgovore učencev, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo med polovicama dosežkov; pravopisno-slovnična pravilnost pa je značilna za besedila/odgovore učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov (rdeče območje).

Iz IT za pravopisno-slovnično pravilnost (kriterij B) pri tvorbi nalogi v II. delu preizkusa znanja, ki je pri tej nalogi v šolskem letu 2007/2008 znova, in to za 3 % (ne pa za 7 % kot pri nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2006/2007 in 34 % kot pri nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2005/2006) nižji kot pri tvorbi nalogi v I. delu preizkusa (2007/2008, I. del – IT 0,55 /B/ : II. del – IT 0,52 /B/), lahko sklepamo, da imajo učenci pri samostojnem tvorjenju besedil, s katerimi dokazujejo književno znanje, še zmeraj več jezikovnih težav kot pri samostojnem pisanju v učnem načrtu predvidenih besedilnih vrst. Predvidevamo lahko, da je izkazana višja stopnja sporazumevalne zmožnosti pri tvorbi nalogi v I. delu preizkusa posledica z vajo usvojenih (jezikovnih in zgradbenih) značilnosti besedilnih vrst (razvijanje zmožnosti samostojnega tvorjenja izbranih besedilnih vrst predstavlja pomemben delež jezikovnega pouka). Vsekakor pa bo treba tudi v prihodnje spremljati uspešnost učencev pri pisanju tvorbnih nalog v obeh delih preizkusa znanja ter primerjati podatke. Če se bo odstopanje v uspešnosti v korist tvorbe neumetnostnega besedila kazalo tudi v prihodnje, bo mogoče ob upoštevanju tudi drugih dejavnikov postaviti veljavnejšo trditev od tega predvidevanja/sklepanja, zasnovanega le na osnovi spremljanja uspešnosti učencev pri nacionalnem preverjanju znanja v zadnjih treh letih.

Pri tvorbi nalogi kot celoti v I. delu preizkusa znanja v šolskem letu 2005/2006 so bili učenci precej uspešnejši kot v šolskem letu 2006/2007 (2005/2006 – IT 0,80 /skupni/ : 2006/2007 – IT 0,53 /skupni/), v letu 2007/2008 pa so se glede na dosežke umestili nekje vmes (2007/2008 – IT 0,63). To je mogoče razložiti z zahtevnostjo in dolžino (vsebino) izbrane besedilne vrste – predlani uradna čestitka in pisemska ovojnica, lani oglas z opisom predmeta, letos pripoved. Najbolj znana/utrjena besedilna vrsta je gotovo uradna čestitka in zapis na pisemski ovojnici. Oglas je za učence med vsemi

tremi najmanj znana besedilna vrsta, pisanje pripovedi pa je glede na rezultate nekje vmes. Če pa primerjamo skupni dosežek učencev in 'vsebine' /A/ pri tvorbnih nalogah v II. delu preizkusa v letih 2005/2006, 2006/2007 in 2007/2008, vidimo, da so bili učenci pri tvorbnih nalogah iz leta v leto uspešnejši (2005/2006 – IT 0,49 /skupni/, IT 0,46 /A/; 2006/2007 – IT 0,53 /skupni/, IT 0,66 /A/; 2007/2008 – IT 0,61 /skupni/, IT 0,69 /A/). V vseh letih je šlo pri tvorbnih nalogah v II. delu za (delno) obnovo dogajanja (kriterij A). Navedeni podatki za vsa tri šolska leta sicer niso neposredno primerljivi, saj so višji rezultati v šolskem letu 2006/2007 in nato v letu 2007/2008 lahko posledica različnih dejavnikov – poleg ponovitve vrste pisne naloge tvorjenja (obnova) so nanje lahko vplivali tudi drugi dejavniki, kot so: odločitev učno uspešnejših učencev za nacionalno preverjanje znanja, višja motivacija za reševanje nalog, povezanih s književnim besedilom (različni razlogi), vpliv nacionalnega preverjanja znanja na pouk (intenzivnejše tvorjenje govornih in pisnih besedil, povezanih z obravnavanimi umetnostnimi besedili) ipd. Kot je pokazala podrobna analiza vzorca že ovrednotenih preizkusov znanja (ob koncu drugega obdobja preizkusa ovrednotijo učitelji sami na šolah, Državnemu izpitnemu centru pošljejo samo obrazce za točkovanje), ki jo je opravila predmetna komisija za slovenščino v preteklem šolskem letu, pa je treba pri interpretaciji dosežkov tvorbnih nalog bolj kot pri drugih nalogah upoštevati tudi način vrednotenja nalog – pri pregledanem vzorcu nalog je pri vrednotenju tvorbnih nalog tako v I. kot v II. delu preizkusa znanja šlo za precejšnja odstopanja od moderiranih navodil, in to pri obeh kriterijih, pri vsebini in vrsti besedil in pri jezikovni pravilnosti. Vrednotenje tvorbnih nalog bo tudi v tem šolskem letu treba posebej spremljati in poskrbeti za usposabljanje učiteljev, posebej učiteljev razrednega pouka, ki učijo v 6. razredu. V šolskem letu 2008/2009 bodo nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja prvič opravljale vse šole.

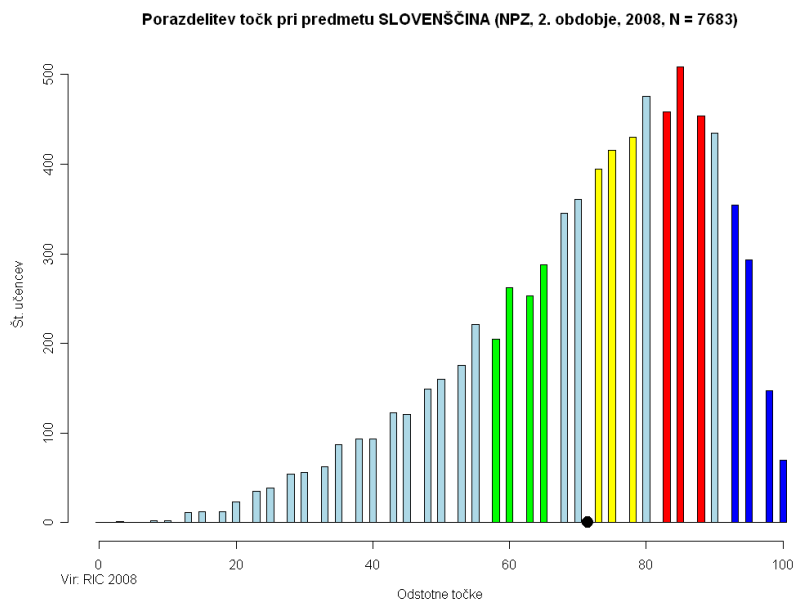
Ravni zahtevanega znanja v II. delu preizkusa znanja zajemajo znanje/poznavanje (delno 1., delno 2. ter 3. naloga, skupaj 3 točke), razumevanje in uporabo (delno 1., delno 2. naloga, 4. in 5. naloga ter delno 6. in delno 7. naloga, skupaj 8 točk) ter analizo in sintezo (delno 6. in delno 7. naloga, skupaj 5 točk). Taksonomska stopnja ni edini dejavnik določanja zahtevnosti posamezne naloge, je pa pomemben, kar se kaže pri tvorbnih nalogah (7. naloga, sinteza in uporaba, skupni IT 0,61). IT v tem delu preizkusa pa je najnižji pri nalogah, pri katerih je treba samostojno napisati dogovor v povedi, preverja pa razumevanje vpliva značajске lastnosti književne osebe na njeno ravnanje (4. naloga, razumevanje in uporaba, IT 0,59).

Razporeditev dosežkov je v skladu s cilji in standardi v učnem načrtu. Treba pa je poudariti, da ima preizkus znanja tudi v šolskem letu 2007/2008 nekoliko prenizko občutljivost (velja za oba dela preizkusa znanja, še zlasti pa za književni del) – ne omogoča namreč zaznavanja razlik v znanju učencev z visokim in najvišjim skupnim številom točk.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu drugega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti vsebine, ki so skupne nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.3 Porazdelitev odstotnih točk pri slovenščini z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje

Zeleno območje

Učenci, katerih skupni dosežki na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine ob koncu drugega obdobja določajo mejo *spodnje četrtnine dosežkov*, so v povprečju uspešno rešili 13 od skupaj 24 nalog v preizkusu znanja (tvorbni nalogi imata po 2 enoti, skupaj je torej 26 točkovanih enot) s skupaj 15 točkami od 40 možnih.

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu – opisu živali, prirejenem po besedilu iz časopisa Delo in dom, 11. 10. 2006) so to naslednje naloge:

- večina nalog (5 od 6), ki preverjajo zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in znajdenja v njem – zmožnost prepoznavanja okoliščin (2. naloga – komu je namenjeno izhodiščno besedilo, 1t, R /= razumevanje/), zmožnost prepoznavanja sporočevalčevega namena (4. naloga – čemu je avtorica napisala izhodiščno besedilo, 1t, R) ter zmožnost povzemanja teme (3. naloga – kateri od navedenih naslovov bi bil za izhodiščno besedilo najustreznejši, 1t, S /= sinteza/, in 5. naloga – na kateri od spodnjih fotografij je pes, ki je predstavljen v izhodiščnem besedilu, 1t, R) in podtem (6. naloga – kaj je o kodrastih bišonih predstavljeno v 1. odstavku izhodiščnega besedila, 1t, R);
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja besedila in metajezikovno zmožnost (1. naloga – kaj je izhodiščno besedilo, 1t, Z /= znanje/, R);
- naloga, ki preverja upovedovalno/skladenjsko zmožnost (9. naloga – preberi poved, katera od spodnjih povedi ima enak pomen, 1t, R);
- naloga, ki preverja pravopisno zmožnost, zapis glavnih števnikov (10. naloga – koliko so visoki kodrasti bišoni, podatek napiši z besedami, 1t, Z);
- naloga, ki preverja metajezikovno in poimenovalno zmožnost (11. naloga – navedenim besedam poišči protipomenke v 5. odstavku izhodiščnega besedila, 1t, Z, R);
- naloga, ki preverja upovedovalno/skladenjsko zmožnost (14. naloga – navedeni povedi dopolni z besedami v oklepajih /sklanjanje samostalnikov in pridevnikov/, 1t, U /= uporaba/).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem **umetnostnem besedilu** – pripovedi z naslovom *Zizek*, ki jo je napisal **Tone Partljič**) pa so to:

- naloga, ki preverja prepoznavanje/razumevanje osnovnih značilnosti izhodiščnega besedila (pesemsko/dramsko besedilo, čas dogajanja, ljudsko besedilo, glavna književna oseba) (1. naloga, 2t, Z, R);
- naloga, ki preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanega umetnostnega besedila – prepoznavanje/razumevanje razlogov, zaradi katerih je pisatelj dobil posamezni vzdevek (2. naloga, 2t, Z, R);
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja ravnanja književnih oseb (ugotovitev, zakaj so se učenci 4. razreda pisatelju smejali) (5. naloga, 1t, R).

Učenci s skupnimi dosežki v zelenem območju so v I. delu preizkusa znanja od skupaj 17 nalog s 24 točkami v povprečju uspešno rešili 10 nalog z 10 točkami. Taksonomsko večina nalog preverja zmožnost/znanje na ravni razumevanja (2., 4., 5., 6. in 9. naloga, delno 1. in delno 11. naloga), 10. naloga ter delno 1. in delno 11. naloga preverjajo znanje/zmožnost na ravni znanja/poznavanja, 14. naloga na ravni uporabe in 3. naloga na ravni sinteze.

V II. delu preizkusa znanja so učenci, katerih skupni dosežki spadajo v spodnjo četrtino dosežkov, od 7 nalog s 16 točkami uspešno rešili 3 naloge s 5 točkami. Taksonomsko so te naloge na ravni znanja/poznavanja (delno 1. in delno 2. naloga) in razumevanja (delno 1., delno 2. naloga in 5. naloga).

Naloga iz I. in II. dela preizkusa znanja predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta: besedilo, poved, beseda (izobraževalni cilji za 1. triletje), reklama, opis (živali), obvestilo, navodilo, odstavek, protipomenka (izobraževalni cilji za 2. triletje); kitica, pisatelj (izobraževalni cilj za 1. triletje), ljudsko (besedilo), (glavna) književna oseba – izobraževalna cilja za 2. triletje.

Rumeno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *med polovicama dosežkov, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še 7 nalog* (od tega 2 nalogi delno /tvorbni, obakrat A-del/) s skupaj 15 točkami (4 naloge, od tega 1 nalogo delno /tvorbno/, v I. delu s skupaj 8 točkami, in 3 naloge, od tega 1 nalogo delno /tvorbno/ v II. delu s skupaj 7 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja podtem oziroma delov besedila (7. naloga – v katerem odstavku je predstavljen značaj kodrastih bišonov, dopolni poved, številko odstavka napiši z besedo, 1t, R);
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja besedila in metajezikovno zmožnost (8. naloga, a-del – s katerimi besedami so poimenovane značajske lastnosti kodrastih bišonov, obkroži ustrezne besede, in b-del – kaj so navedene besede, 2t, Z, R);
- naloga, ki preverja metajezikovno in upovedovalno/skladenjsko zmožnost (12. naloga – preberi poved, vprašaj se po podčrtani besedi /načinovni prislov/, vprašalnico napiši na črto, 1t, U);
- delno naloga, ki preverja zmožnost tvorjenja besedila dane vrste, in sicer vsebino in besedilno vrsto (17. naloga, A-del, tvorjenje pripovedi z danimi podatki in z utemeljitvami iz izhodiščnega besedila, 4t, A /= analiza/, S).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) pa so to:

- naloga, ki preverja zmožnost učencev, da najdejo ustrezen podatek v besedilu (kako so pisateljevi starši skušali odpraviti sinovo govorno napako) (3. naloga, 1t, Z);
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja ravnanja književne osebe (analitično branje, kaj je pripovedovalec kje storil) (6. naloga, 2t, R, A);

- delno naloga, ki preverja zmožnost tvorjenja besedila – obnavljanje dela besedila in izpostavljanje motivov za ravnanje književnih oseb (7. naloga, A-del /vsebina/, 4t, A, S).

Taksonomske naloge, ki spadajo v rumeno območje (meja med polovicama dosežkov), preverjajo zmožnost/znanje na ravni znanja/poznavanja (delno 8. naloga v I. delu in 3. naloga v II. delu), razumevanja (7. in delno 8. naloga v I. delu, delno 6. naloga v II. delu), uporabe (12. naloga v I. delu), analize (delno 17. naloga v I. delu, delno 6. in delno 7. naloga v II. delu) in sinteze (delno 17. naloga v I. delu in delno 7. naloga v II. delu).

Navedene naloge iz I. in II. dela preizkusa znanja predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta: poved, beseda (izobraževalna cilja za 1. triletje), odstavek, samostalni, glagol, pridevnik, prislov, pripoved (izobraževalni cilji za 2. triletje); pisatelj (izobraževalni cilj za 1. triletje).

Rdeče območje

Učenci, katerih skupni dosežki na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine po drugem obdobju določajo mejo zgornje četrte dosežkov, so poleg nalog iz zelenega in rumenega območja v povprečju uspešno rešili še 4 naloge (od tega delno obe tvorbnici nalogi, povezani z umetnostnim in neumetnostnim besedilom, obakrat B-del, jezikovna pravilnost /pravopisna in slovnična pravilnost ter slogovna ustreznost/) s skupaj 7 točkami (1 nalogo in 1 nalogo delno /tvorbno/ v I. delu s skupaj 3 točkami ter 1 nalogo in 1 nalogo delno /tvorbno/ v II. delu s skupaj 4 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) sta to:

- naloga, ki preverja upovedovalno/skladenjsko zmožnost (15. naloga – na kaj se nanaša podčrtana beseda /osebni zaimek/ v navedeni povedi, 1t, R);
- delno naloga, ki preverja zmožnost tvorjenja besedila dane vrste (17. naloga, B-del, jezikovna pravilnost /pravopisna in slovnična pravilnost/, 2t, S).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) pa sta to:

- naloga, ki preverja razumevanje značajske lastnosti glavne književne osebe in zapis odgovora v povedi (4. naloga, 2t, R, U);
- delno naloga, ki poleg zmožnosti obnavljanja dela besedila in izpostavljanja motivov za ravnanje književnih oseb preverja tudi zmožnost samostojnega upovedovanja (tvorjenje besedila) ter praktičnega obvladovanja pravopisnih in slovničnih pravil (7. naloga, B-del, 2t, U, S).

Taksonomske naloge, ki spadajo v rdeče območje, preverjajo zmožnosti/znanje na ravni razumevanja (15. naloga v I. delu in delno 4. naloga v II. delu), uporabe (delno 4. in delno 7. naloga v II. delu) ter sinteze (delno obe tvorbnici nalogi).

Navedene naloge iz I. in II. dela preizkusa znanja predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta: beseda, poved (izobraževalna cilja za 1. triletje); pisatelj (izobraževalni cilj za 1. triletje).

Modro območje

Učenci, katerih skupni dosežki določajo zgornjo desetino dosežkov, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in rdečega območja v povprečju uspešno rešili še 2 nalogi s skupaj 3 točkami, obe sta v I. delu preizkusa znanja, obe preverjata metajezikovno zmožnost:

- 13. naloga, a-del – iz povedi izpiši glagola, in b-del – v kateri časovni obliki sta glagola v navedeni povedi, 2t; taksonomska naloga preverja zmožnost/znanje na ravni znanja/poznavanja in razumevanja;
- 16. naloga – katero od navedenih povedi še lahko napišemo v opisu, 1t, taksonomska naloga preverja znanje/zmožnost na ravni uporabe.

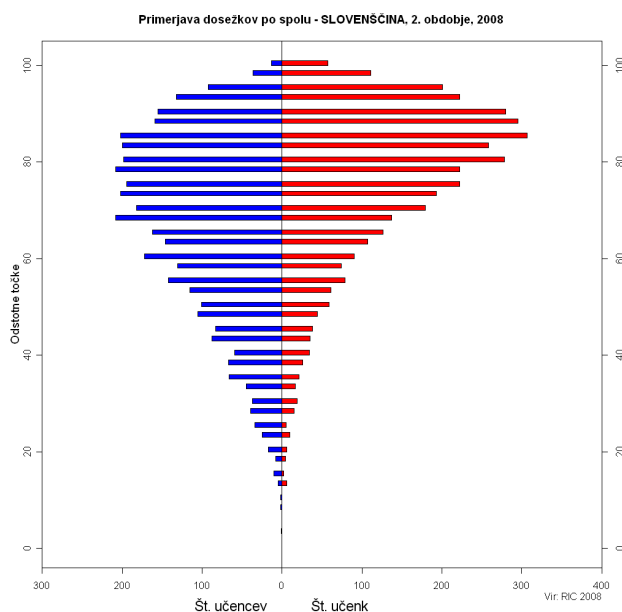
Nalogi preverjata poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta: poved (izobraževalni cilj za 1. triletnje), glagol, časovna oblika, sedanjik, opis (živali) (izobraževalni cilji za 2. triletnje).

Porazdelitev dosežkov je v skladu s cilji in standardi v učnem načrtu. V obeh delih preizkusa znanja so pričakovano zahtevnejše naloge, ki zahtevajo razlago ali utemeljevanje katere od sporočilnih enot izhodiščnega umetnostnega ali neumetnostnega besedila, in naloge, ki v I. delu preizkusa znanja preverjajo doseganje izobraževalnih ciljev v rabi. Zahtevnejši sta tudi obe tvorbnici nalogi, ki najceloviteje preverjata sporazumevalno in recepcijsko zmožnost učencev. Tako kot na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine ob koncu drugega obdobja v preteklem šolskem letu pa se kaže nekoliko prenizka občutljivost preizkusa znanja – prevladujejo naloge, ki spadajo v zeleno območje (preizkus znanja ustrezno kaže razlike v znanju učencev z dosežki v spodnji četrtini), premalo pa je zahtevnejših nalog, ki bi omogočale zaznavanje razlik v znanju/zmožnostih učencev s končnimi dosežki v zgornji desetini dosežkov (modro območje).

Porazdelitev dosežkov se nanaša na učence, ki so opravljali nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine ob koncu drugega obdobja (7683 učencev 6. razreda). Ni podatkov, kateri učenci nacionalnega preverjanja znanja niso opravljali, in ni podatkov o doslednosti upoštevanja navodil za vrednotenje nalog, kar bi lahko deloma vplivalo na (premalo enakomerno) razvrstitev dosežkov.

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.4 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, drugo obdobje

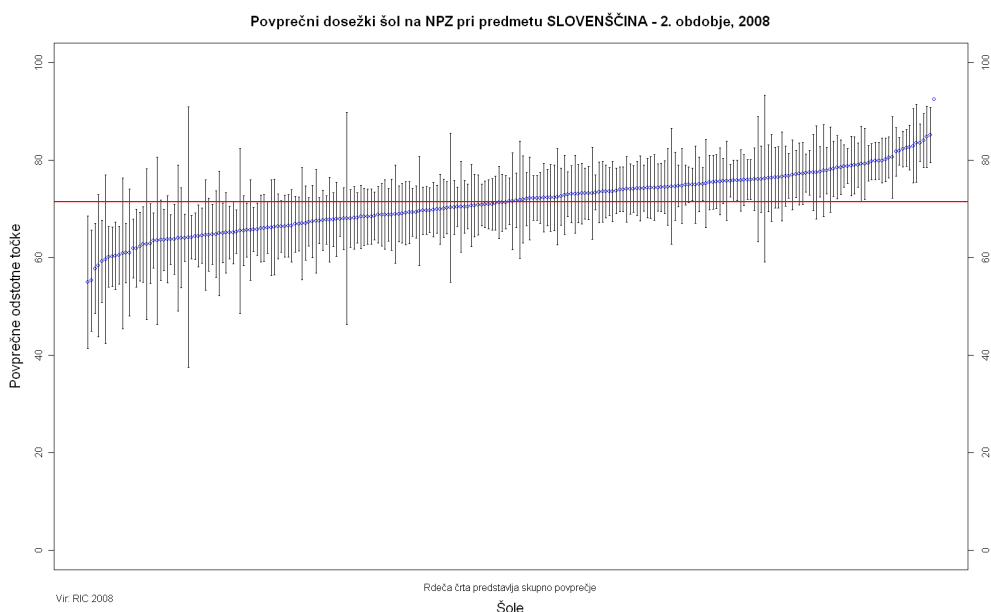

Primerjava porazdelitve dosežkov učencev in učenk

Dosežki pri nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine ob koncu drugega obdobja so po spolu v šolskem letu 2007/2008 obdelani drugič. Enako kot lani so prikazani grafično, grafikono ločeno prikazuje dosežke učencev in dosežke učenk na osnovi končnih dosežkov v odstotnih točkah. Predmetna komisija ugotavlja, da so razlike med porazdelitvama dosežkov učencev in dosežkov učenk skoraj povsem enake kot na nacionalnem preverjanju znanja v preteklem šolskem letu. Krivulja, ki prikazuje dosežke učencev, je pravilna zvonasta, nekoliko pomaknjena v desno, kaže enakomernejšo razvrstitev in manj odstopanj oziroma razlik v spodnji in zgornji četrtini dosežkov. Enaka kot lani je tudi porazdelitev dosežkov – večina dosežkov učencev spada v območje od 55 do 95 odstotnih točk, vrh grafikona je v območju med 70 in 90 odstotnimi točkami (lani med 70 in 85). Najvišjih dosežkov (nad 90 odstotnih točk) je manj kot pri dosežkih učenk, sta pa dela grafikona v sorazmerju. Enako kot lani več dosežkov kot pri dosežkih učenk spada v območje med 40 in 60 odstotnimi točkami, njihova

porazdelitev je enakomerna; le po nekaj učencev je dosegalo od 20 do 40 odstotnih točk, porazdelitev teh točk je enaka tudi pri učenkah; rezultatov, nižjih od 20 odstotnih točk, tako pri učencih kot pri učenkah skoraj ni. Grafikon, ki prikazuje dosežke učenk, je tako kot lani pomaknjen precej v desno, največ dosežkov je v območju od 70 do 90 (lani od 65 do 95) odstotnih točk, vrh grafikona je v območju od 80 do 90 odstotnih točk, kar pomeni, da imajo naloge nižjo diskriminativnost predvsem med visokimi dosežki. Manj dosežkov kot pri dosežkih učencev je v območju od 40 do 60 odstotnih točk. Razlike so kljub drugačnim vrstama izhodiščnih besedil enake kot lani, razložiti jih je mogoče s predvidoma nižjo uspešnostjo učencev pri nalogah, ki zahtevajo pomnjenje, poznavanje podatkov oziroma preverjanje izobraževalnih ciljev. Za konkretne ugotovitve o razlikah v doseganju ciljev/standardov oziroma o morebitnih razlikah v vrsti znanj in uspešnosti reševanja glede na taksonomsko zahtevnost nalog med učenkami in učenci bi bilo treba ločeno po spolu obdelati dosežke za I. in II. del preizkusa znanja in dosežke po posameznih nalogah, vsaj tistih, ki najbolj kažejo razlike v znanju.

Slika 4.5 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini, drugo obdobje

Preglednica 4.3 Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, drugo obdobje

	Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
1	Gorenjska regija	74,76	17,04	662	15
2	Goriška regija	75,57	16,28	283	12
3	Jugovzhodna Slovenija	70,29	19,18	557	18
4	Koroška regija	70,28	17,98	354	11
5	Notranjsko-kraška regija	70,47	17,86	258	12
6	Obalno-kraška regija	74,22	16,40	309	11
7	Osrednjeslovenska regija	74,20	16,97	1317	38
8	Podravska regija	70,79	18,15	1683	56
9	Pomurska regija	67,96	17,92	544	22
10	Savinjska regija	69,77	18,39	1278	36
11	Spodnjeposavska regija	68,99	19,36	275	11
12	Zasavska regija	67,84	20,58	163	4

Primerjava porazdelitve dosežkov po regijah

Tako kot podatki po spolu so tudi podatki po regijah za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja letos obdelani drugič. Ker nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja ni obvezno, dosežki nacionalnega preverjanja znanja niso neposredno primerljivi ne po letih in ne med drugim in tretjim obdobjem. Iz podatkov po regijah je mogoče ugotoviti, da se dosežki pri slovenščini po posameznih regijah tako kot na nacionalnem preverjanju znanja v preteklem šolskem letu razlikujejo glede na skupno povprečje in da je različen tudi razpon dosežkov od najnižjih do najvišjih. Razlike v povprečnih dosežkih so v primerjavi s skupnim povprečjem 71,5 tudi letos majhne (le nekaj odstotnih točk), bolj pa se po regijah razlikuje porazdelitev dosežkov oziroma razpon od najnižjih do najvišjih. Podobno porazdelitev dosežkov s povprečjem, ki je zelo blizu skupnemu povprečju, imajo letos Podravska, Koroška, Savinjska in Notranjsko-kraška regija ter Jugovzhodna Slovenija (lani Osrednjeslovenska, Gorenjska in Goriška regija); nekoliko nižji povprečni dosežek od skupnega imajo Pomurska (tudi že lani), Zasavska (lani nekaj odstotkov nad) in Spodnjesavska regija (lani blizu skupnemu); povprečne dosežke nekaj odstotkov nad skupnim povprečjem pa imajo letos Osrednjeslovenska, Gorenjska, Goriška in Obalno-kraška regija. Podatki se razen za Pomursko regijo razlikujejo od lanskih. Ker ni podatka, kolikšen odstotek in kateri učenci so opravljali nacionalno preverjanje znanja po posameznih regijah, podatki ne povedo veliko. Podatki pa so manj zanesljivi od tistih za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja tudi zato, ker preizkuse vrednotijo šole same. Analiza vzorca ovrednotenih nalog ob koncu drugega obdobja v šolskem letu 2006/2007, ki jo je opravila predmetna komisija za slovenščino, je posebno pri tvorbnih nalogah in daljših zapisih odgovorov učencev pokazala kar precejšnja odstopanja od navodil za vrednotenje. Tudi te podatke bo treba še nadalje spremljati.

4.2.1.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja (redni rok, 6. maj 2008)

Podatki: Preizkus znanja v rednem roku je opravljalo **18 653 učencev** 9. razreda. Od možnih **60 točk** so učenci povprečno dosegli **37,09 točke (61,81%)**, **indeks težavnosti (IT) 0,62**. Maksimalno število točk je doseglo devet učencev (0,05 %; v preteklem šolskem letu 31 ali 0,2 %), minimalno število (0–5 točk) pa 38 učencev (0,31 %; v preteklem šolskem letu 17 učencev oziroma 0,1 %). Največ učencev, tj. 3850 (20,64 %), je doseglo 42–47 točk; 3726 učencev (19,97 %) je doseglo 36–41 točk, 3095 učencev (16,59 %) je doseglo 30–35 točk, 2645 učencev (14,06 %) 48–53 točk, 2312 učencev (12,39 %) 24–29 točk, 1353 učencev (7,25 %) je doseglo 18–23 točk, 727 učencev (3,86 %) 54–59 točk, 658 učencev (3,52 %) 12–17 točk in 240 učencev (1,28 %) 6–11 točk. Grafična predstavitev razporeditve po doseženih točkah kaže pravilno zvonasto krivuljo z zelo enakomerno razvrstitvijo dosežkov. Po poizvedbah je razvrstitev nekoliko spremenjena, zmanjšalo se je število dosežkov učencev v intervalih 0–5 točk, 6–11 točk, 18–23 točk, 24–29 točk, 30–35 točk, 36–41 točk ter povečalo v intervalih 42–47 točk, 48–53 točk, 54–59 točk in število učencev z maksimalnim številom doseženih točk, kar kaže na odstopanja od moderiranih navodil pri vrednotenju nalog. Standardni odklon je 18,0, indeks diskriminativnosti pa 0,72. V primerjavi z nacionalnim preverjanjem znanja ob koncu tretjega obdobja v preteklem šolskem letu je povprečni dosežek na preizkusu znanja za nekaj manj kot 2 točki (1,71) oziroma za 2,85 % nižji (preizkus znanja je opravljalo 19 056 učencev, povprečno so dosegli 38,8 točke ali 64,67 %), razlikuje se predvsem dosežek pri nalogah, povezanih z umetnostnim besedilom (lani II., letos I. del preizkusa znanja), več je tudi zahtevnejših nalog, povezanih z neumetnostnim besedilom (lani I., letos II. del preizkusa znanja). Naloge so ustrezne, podatki nakazujejo, da bolj kot lani kažejo razlike v znanju tudi med učenci z visokimi in najvišjimi dosežki.

Preglednica 4.4 Osnovni statistični podatki

Število učencev	18 653
Število postavk v preizkusu	32
Možne točke	60
Povprečno število točk	37,09
Povprečno število odstotnih točk	61,81
Standardni odklon odstotnih točk	18,0
Indeks težavnosti	0,62
Indeks zanesljivosti	0,88

I. del preizkusa znanja (umetnostno besedilo)

Naloge se navezujejo na pesem **Janeza Menarta *Spoznal sem***. V tem delu preizkusa je 11 nalog, povezanih z izhodišnim umetnostnim besedilom, skupno število točk **I. dela** je 24. Od možnih 24 točk so učenci povprečno dosegli **13,71 točke (57,12 %)**. Pri reševanju nalog v tem delu preizkusa znanja so bili manj uspešni kot pri reševanju nalog v II. delu preizkusa (57,12 % : 64,55 %) in za 1,88 točke (7,83 %) manj kot pri reševanju nalog, povezanih z umetnostnim besedilom v preteklem šolskem letu (povprečno so dosegli 15,59 točke ali 64,96%). Razlog za nižjo uspešnost je zahtevnejše izhodiščno besedilo in več nalog, ki zahtevajo samostojno ubeseditvev in zapis razumevanja besedila, delov besedila, pesniških sredstev in njihove vloge, utemeljevanje ... Te vrste nalog so tudi zahtevnejše za vrednotenje (po smislu, z utemeljitvami iz besedila), bodo pa tudi v prihodnje v preizkusih znanja prevladovali, ker najceloviteje preverjajo doseganje funkcionalnih in izobraževalnih ciljev/standardov.

Z nalogami v I. delu preizkusa se preverja zmožnost samostojnega književnega branja neznanega umetnostnega besedila (razumevanje in razčlenjevanje besedila, metaforična zmožnost – 6 nalog, 10 točk), literarnovedno znanje (5 nalog, 8 točk) in zmožnost tvorjenja krajšega besedila, povezanega z izhodišnim besedilom (1 naloga, 6 točk).

Zmožnost samostojnega književnega branja se preverja z nalogami, ki preverjajo zmožnost razumevanja neznanega pesmi oziroma njenih delov (3., 4., 5. in 8. naloga, skupaj 7 točk) in z nalogo, ki preverja razumevanje besedila v povezavi z literarnovednim znanjem (7. naloga, skupaj 3 točke); literarnovedno znanje se preverja tudi s samostojnimi nalogami (1., 2., 6., 9. in 10. naloga, 8 točk), zmožnost tvorjenja poustvarjalnih oziroma 'strokovnih' besedil o književnosti pa s tvorbo nalogo (11. naloga, 6 točk).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo razumevanje izhodišnega umetnostnega besedila (3., 4., 5. in 8. naloga, skupaj 7 točk, od tega 1 točka za pravopisno-slovnično pravilnost odgovora): S temi nalogami se preverja razumevanje nenavadnih besed in besednih zvez glede na sporočilnost besedila ter razumevanje teme oziroma osrednje ideje pesmi (3. naloga – razlaga zapisa, da je pesniku všeč dopletanje črk v smiselnost besed, in pravopisno-slovnična pravilnost odgovora; 8. naloga – razumevanje verza 'rad sem v nemirnih sapah smet usode'; 4. naloga – ugotovitev, v katerih dveh kiticah se pojavlja misel o minljivosti življenja; 5. a-naloga – vsakdanji opravki in kako jih lirski subjekt opravlja, b-naloga – utemeljitev, zakaj 4. kitica ne govori o pesniškem ustvarjanju). To so naloge kratkih odgovorov, ena naloga zahteva zapis odgovora v obliki povedi (3. naloga), ena naloga je naloga izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom med štirimi ponujenimi (8. naloga). IT 3., 4., 5. in 8. naloge: 0,57; 0,61; 0,50; 0,79. Pri 5. nalogi je IT 0,50; ker je naloga sestavljena iz a- in b-dela in ovrednotena s 3 točkami, ni mogoče ugotoviti, pri reševanju katerega dela naloge so bili učenci uspešnejši; glede na taksonomsko zahtevnost in izkušnje v procesu vrednotenja pa je mogoče sklepati, da so imeli več težav z b-delom naloge (utemeljitev postavljene trditve, da 4. kitica ne govori o pesniškem ustvarjanju). Cilji/standardi, ki jih preverjajo naloge v tem sklopu, so v učnem načrtu opredeljeni kot temeljni. Prve tri naloge so uspešno rešili le učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov (rdeče območje), 8. nalogo pa tudi učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo med polovicama dosežkov (rumeno območje). Učenci s skupnimi dosežki v spodnji

četrtini (zeleno območje) so imeli z razumevanjem pesmi (besedila kot celote in posameznih kitic oziroma pesniških sredstev) težave in v povprečju niso uspešno rešili nobene od nalog v tem sklopu.

Uspešnost učencev pri reševanju naloge, ki preverja razumevanje književnega besedila v povezavi z literarnovednim znanjem (7. naloga, skupaj 3 točke, od teh 1 točka za pravopisno-slovnično pravilnost): Z nalogo se preverja razumevanje primere/ komparacije ob izbranem primeru – razlaga, kaj je s čim primerjano in zakaj /list je primerjan s peresom, skupna lastnost je škrtanje/. Naloga zahteva samostojen zapis odgovora v obliki povedi. Cilj/standard, ki ga preverja, je v učnem načrtu opredeljen kot minimalni. Naloga je v I. delu preizkusa znanja najzahtevnejša, IT naloge je 0,40, uspešno so jo rešili le učenci, katerih dosežki spadajo v zgornjo desetino dosežkov (modro območje, v to območje spada še 10. naloga, ki preverja literarnozgodovinsko znanje). Glede na način točkovanja je mogoče sklepati, da so imeli učenci težave predvsem z vsebinsko pravilnostjo oziroma s smiselnostjo odgovora. Naloga, ki zahtevajo samostojen zapis/utemeljitev razumevanja umetnostnega besedila ali dela besedila, so se pokazale kot najzahtevnejše tudi na nacionalnem preverjanju znanja v preteklem šolskem letu.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo literarnovedno znanje (1., 2. 6., 9. in 10. naloga, 8 točk): Naloga preverja zmožnost utemeljevanja dane trditve oziroma odločanja o pravilnosti ponujenih trditvev o izhodiščnem besedilu, prepoznavanja pesniških sredstev in literarnozgodovinske orientacije (1. naloga – utemeljitev, zakaj je izhodiščno besedilo pesem; 2. naloga – presojanje pravilnosti trditvev o vzdušju v pesmi, sonetni obliki, številu verzov, rimi in refrenu; 6. naloga – izpis personifikacije; 9. naloga – izpis para rimanih besed iz 1. kitice; 10. a-naloga – izbira sodobnikov Janeza Menarta, b-naloga – kdaj je Janez Menart napisal večino svojih del). To so naloge samostojnih odgovorov (1., 6. in 9. naloga), alternativni tip naloge (2. naloga) in izbirni tip naloge (10. a-naloga – izbira dveh pravilnih odgovorov med petimi ponujenimi, b-naloga – izbira enega pravilnega odgovora med štirimi ponujenimi). IT 1., 2., 6., 9. in 10. naloge: 0,73; 0,84; 0,72; 0,87 in 0,51. Cilji/standardi, ki jih naloge preverjajo, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni (1., 2. in 9. naloga) in temeljni (6. in 10. naloga). Naloga v tem sklopu so različno zahtevne, 2. in 9. naloga so uspešno rešili tudi učenci, katerih dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje), 1. in 6. naloga učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo med polovicama dosežkov (rumeno območje), 10. naloga pa le učenci, katerih dosežki spadajo v zgornjo desetino dosežkov (modro območje).

Uspešnost učencev pri tvorbi nalogi (11. naloga, 6 točk): Naloga preverja zmožnost tvorjenja 'strokovnega' besedila o književnosti, in sicer gre za kombinacijo povzemanja spoznanj o življenju, izraženih v pesmi, mnenja o pesnikovem odnosu do življenja zaradi teh spoznanj in ponazoritve tega mnenja s primerom iz pesmi ter ugotovitve o pomembnosti pesnikovega življenja in utemeljitve s sklicevanjem na izhodiščno besedilo. Cilji/standardi, ki jih preverja ta naloga, so v učnem načrtu opredeljeni kot temeljni. Odgovor je treba oblikovati kot besedilo z največ šestimi povedmi in pri tem upoštevati jezikovna (pravopisno-slovnična pravila). Kriterija za vrednotenje tvorbnih nalog ob umetnostnem besedilu sta dva: 4 točke od 6 za vsebino (kriterij A, za vsak element po 1 točka) in 2 točki za pravopisno-slovnično pravilnost ter slogovno ustreznost (kriterij B). IT vsebinskega dela tvorbnih nalog (kriterij A), povezane z umetnostnim besedilom, je višji od IT pravopisno-slovničnega dela te naloge (kriterij B) (IT 0,47 /A/ : IT 0,41 /B/). Oba dela naloge spadata v rdeče območje, uspešno so jo rešili učenci, katerih dosežki spadajo v zgornjo četrtino. Razlog za nižji dosežek pri tvorbi nalogi je isti kot pri nalogah, ki preverjajo razumevanje izhodiščnega besedila – za učence z nižjim skupnim dosežkom na preizkusu znanja je bila pesem zahtevna za razumevanje, zato so imeli težave z vsebinskim delom tvorbnih nalog (kriterij A), nižje število točk za kriterij A pa pomeni tudi nižjo uspešnost pri jezikovnem delu, saj se kriterij B (jezikovna pravilnost in slogovna ustreznost) vrednoti le, če učenec za A doseže najmanj 2 točki. Naloga je po obeh kriterijih pričakovano zahtevnejša od tvorbnih nalog v II. delu (neumetnostno besedilo, opis kraja) – vsebinski del, kriterij A: I. del – IT 0,58, II. del – IT 0,59; jezikovna pravilnost (pravopisno-slovnična pravilnost) in slogovna ustreznost, kriterij B: I. del – IT 0,41, II. del – IT 0,59. IT vsebinskega dela tvorbnih nalog (kriterij A) ob umetnostnem besedilu za tretje obdobje je tudi opazno nižji od IT vsebinskega dela tvorbnih nalog (kriterij A) za drugo obdobje (drugo obdobje – IT 0,69 /A/ : tretje obdobje – IT 0,47

/A/); enako velja tudi za IT pravopisno-slovničnega dela obeh tvorbnih nalog (kriterij B) (drugo obdobje – 0,52 /B/ : tretje obdobje – 0,41 /B/). Razlog za različno uspešnost je predvsem manj zahtevno izhodiščno besedilo za drugo obdobje, deloma pa morda tudi manj dosledno upoštevanje navodil za vrednotenje nalog (na pregledanem vzorcu ovrednotenih preizkusov znanja za drugo obdobje v preteklem šolskem letu so bila odstopanja od navodil največja prav pri tvorbnih nalogah).

Dosežek pri tvorbnih nalogi, ki preverja književno znanje, je primerljiv z dosežki v preteklih letih: nacionalno preverjanje znanja 2005/2006 – kriterij A IT 0,50, kriterij B IT 0,47; nacionalno preverjanje znanja 2006/2007 (zmožnost obnavljanja dogajanja /dela/ izhodiščnega besedila /basen/, izpostavitve bistvene sporočilne enote, ponazoritev s sklicevanjem na besedilo) – kriterij A IT 0,48, kriterij B IT 0,47; naloga je prav tako spadala v rdeče območje. Nižji dosežki kot pri tvorbnih nalogah iz neumetnostnih besedil so deloma pričakovani (naloge zahtevajo tudi vsebinsko znanje, razumevanje izhodiščnega besedila, pri tvorjenju neumetnostnih besedil pa so podatki dani), sklepati pa je mogoče tudi, da je v pouk vključenih premalo tovrstnih nalog oziroma samostojnega dela s književnimi besedili in pisnega tvorjenja besedil o prebranem. Podrobnejše ugotovitve bodo mogoče po večletnem spremljanju in primerjanju podatkov ob različnih izhodiščnih besedilih in različnih vrstah tvorbnih nalog.

Ravni zahtevanega znanja v I. delu preizkusa znanja zajemajo znanje/poznavanje (delno 1., delno 2., 9. in 10. naloga, skupaj 5 točk), razumevanje in uporabo (delno 1., delno 2., 3., delno 5., 6., delno 7. in 8. naloga, skupaj 11 točk) ter samostojno reševanje novih problemov (analiza in sinteza: 4., delno 5., delno 7. in delno 11. naloga, skupaj 8 točk). Taksonomska stopnja ni edini dejavnik določanja zahtevnosti naloge – v tem delu preizkusa je najnižji IT (0,40) pri 7. nalogi (razlaga značilnosti komparacije ob primeru iz pesmi), pri kateri gre za kombinacijo razumevanja, analize in uporabe /P/, drugi najnižji IT je pri tvorbnih nalogi, pri kateri gre za najvišjo taksonomsko stopnjo (sinteza, analiza in uporaba /P/) : IT (0,44 /skupni/; 0,47 /A/ in 0,41 /B/), tretji najnižji pa pri 10. nalogi, ki preverja znanje na ravni znanja/poznavanja; v modro območje (zgornja četrtina dosežkov) spadata taksonomsko najmanj (10. naloga) in najzahtevnejša naloga (7. naloga).

II. del preizkusa znanja (neumetnostno besedilo)

Izhodiščno besedilo v II. delu preizkusa je neznano neumetnostno besedilo – **poročilo o dogodku** z naslovom *Dvajsetletnica Trubarjeve domačije*, prirejeno po besedilu, objavljenem v časopisu Delo, 6. 10. 2006. V tem delu preizkusa je 19 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk II. dela je 36. Od možnih 36 točk **v II. delu** preizkusa znanja so učenci povprečno dosegli **23,24 točke (64,55 %)**. Povprečni dosežek je skoraj enak kot v preteklem šolskem letu (23,26 točke ali 64,61 %).

Z nalogami se preverja zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in znanja v njem (16 nalog in 2 nalogi delno, 28 točk) ter zmožnost tvorjenja krajšega besedila dane besedilne vrste (delno 2 nalogi in zadnja naloga, 8 točk).

Zmožnost sprejemanja (branja)/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila se preverja z nalogami, ki zahtevajo pomensko razčlenbo (4., 6., delno 7., 8. in 9. in 11. naloga, skupaj 9 točk), okoliščinsko/pragmatsko in naklonsko razčlenbo (1., 2., in 3. naloga, skupaj 3 točke) ter metajezikovno in besedno-slovnično razčlenbo (5., 10., 12., 13., delno 14., 15., 16., 17. in 18. naloga, skupaj 16 točk). Zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila se preverja delno s 7. in delno s 14. nalogo s skupaj 2 točkama ter z 19. nalogo (tj. pisanje besedila dane besedilne vrste, ki zajema vrsto podzmožnosti, mdr. tudi pravopisno; skupaj 6 točk).

Razmerje med nalogami in točkami za posamezno razčlenbo je povezano z izborom izhodiščnega besedila (odvisno je od besedilne vrste in zanjo značilnih jezikovnih sredstev oziroma gradnikov ter od vsebine) in se od preizkusa do preizkusa razlikuje.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za pomensko razčlenbo (4., 6., delno 7., 8. in 9. in 11. naloga, skupaj 9 točk): Naloge preverjajo zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja besedila (zmožnost povzemanja teme, odgovori na vprašanja o vsebini besedila) oziroma delov besedila (zmožnost povzemanja podtem, odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih, presojanje resničnosti navedenih podatkov). Naloge (razen 11., naloga izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom med štirimi ponujenimi, in 8., naloga alternativnega tipa) so oblikovane kot naloge

dopolnjevanja oziroma kratkih odgovorov, zahtevajo vsebinsko pravilen odgovor (po smislu, npr. ...), ne vrednoti pa se jezikovna pravilnost zapisa; jezikovna pravilnost smiselne utemeljitve v povedi se vrednoti samo pri 7. nalogi, vredna je 1 točka od 2. Indeks težavnosti (IT) pri teh nalogah: 4. naloga – IT 0,46; 6. naloga – IT 0,84; delno 7. naloga – IT 0,54; 8. naloga – IT 0,59; 9. naloga – IT 0,47; 11. naloga – IT 0,79. Naloge so različno zahtevne in dobro kažejo razlike v znanju učencev tako z nizkimi kot z visokimi skupnimi dosežki – 6. in 11. nalogo so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (v informaciji o nacionalnem preverjanju znanja, poslani osnovnim šolam na začetku junija, imenovani zeleno območje), 7. naloga je zahtevnejša, spada v rumeno območje (meja med polovicama dosežkov – zahtevnejša je zaradi vrednotenja, vrednoti se smiselnost utemeljitve in jezikovna pravilnost zapisane povedi), tri naloge, 4., 8. in 9., pa spadajo med najzahtevnejše v II. delu, uspešno so jih rešili le učenci v zgornji desetini dosežkov (modro območje). Nizki dosežki pri teh nalogah kažejo premalo natančno branje izhodiščnega besedila; besedilo ni dolgo, vsebuje pa veliko podatkov. Taksonomsko naloge niso zahtevne, preverjajo znanje na ravni razumevanja, 7. naloga še na ravni analize.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za okoliščinsko/pragmatično in naklonsko razčlenbo (1., 2. in 3. naloga, skupaj 3 točke): Naloge preverjajo zmožnost prepoznavanja okoliščin nastanka besedila – prepoznavanje naslovnika (1. naloga, IT 0,90) in časa objave besedila (2. naloga, IT 0,83) ter zmožnost prepoznavanja sporočevalčevega namena – čemu je nastalo besedilo (3. naloga, IT 0,87). Vse naloge so oblikovane kot naloge izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom med štirimi ponujenimi, vse spadajo med lažje naloge, uspešno so jih rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki spadajo v spodnjo četrtino (zeleno območje). Taksonomsko preverjajo znanje na ravni razumevanja. Večina ciljev/standardov, ki jih preverjajo naloge v teh dveh sklopih, je v učnem načrtu opredeljenih kot minimalni.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za metajezikovno in besedno-slovično razčlenbo (5., 10., 12., 13., delno 14., 15., 16., 17. in 18. naloga, skupaj 16 točk): To so naloge, ki preverjajo funkcionalne in izobraževalne cilje, obvladovanje temeljnih jezikoslovnih pojmov oziroma doseganje izobraževalnih ciljev v rabi – prepoznavanje vrste izhodiščnega besedila (5. naloga, IT 0,88); preverjanje upovedovalne/skladenjske zmožnosti (štiri naloge) – zapis vprašalne povedi za obkroženi stavčni člen in njegovo poimenovanje /predmet/ (10. naloga, a- in b-del, IT 0,57), dopolnitev povedi z besedami v ustrezni obliki /sklanjanje samostalnikov in pridevnikov, raba nedoločnika in namenilnika/ (12. naloga, IT 0,73), zapis vprašalnice za obkroženo besedo /načinovni prislov/ in prepoznavanje vrste besede (15. naloga, a- in b-del, IT 0,50) ter prepoznavanje časovnega/dobnostnega razmerja in pretvorba prislovnega določila v ustrezni odvisnik (17. naloga, IT 0,40); prepoznavanje in zapis stopnjevanih pridevnikov (13. naloga, IT 0,21); prepoznavanje časovne oblike glagolov v besedilu in utemeljitev rabe preteklika (14. naloga, a- in b-del, IT 0,74); preverjanje pravopisne zmožnosti (16. naloga, IT 0,61; pravopisno zmožnost delno preverjajo še 7., 10. in 14. naloga /jezikovna pravilnost smiselnega odgovora/ ter delno 13. naloga /pisanje skupaj oziroma narazen/) ter prepoznavanje stavčne zgradbe povedi (18. naloga, IT 0,83). Naloge so različno zahtevne, tako kot na nacionalnem preverjanju znanja v preteklih dveh šolskih letih so razlike v dosežkih po posameznih nalogah v tem sklopu (in v celotnem preizkusu znanja) največje. Najlažje naloge v tem sklopu so 5., 18. in 12. (preverjajo znanje iz besedilnih vrst, skladnje in oblikoslovja), uspešno so jih rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje); 14. naloga (oblikoslovje, delno tvorjenje) spada v rumeno območje; zahtevnejši sta 10. in 16. naloga (skladnja, pravopis), spadata v zgornjo četrtino dosežkov (rdeče območje); najzahtevnejše naloge v tem sklopu in v celotnem preizkusu pa so 17. in 15. naloga (skladnja, oblikoslovje, modro območje, zgornjih 10 odstotkov dosežkov) ter 13. naloga, ki so jo z manj kot 65-odstotno uspešnostjo rešili tudi učenci z najvišjimi dosežki na preizkusu. Naloga preverja znanje/poznavanje jezikoslovnih pojmov (izobraževalnih ciljev) v rabi – izpis stopnjevanih pridevnikov iz uvodnega dela izhodiščnega besedila, v učnem načrtu je to standard za drugo triletje, taksonomsko naloga preverja znanje na ravni znanja/poznavanja, za 1 točko je potreben (tudi pravopisno pravilen) izpis obeh stopnjevanih pridevnikov (različno stopnjevanje) – *najpomembnejših* in *najbolj znanih*. O vzrokih za nepričakovano nizko uspešnost naloge je mogoče samo sklepati – drugi stopnjevani pridevnik je v besedilu zapisan v dveh vrsticah, učenci so drugo besedo *znanih* spregledali, izpisali so samo *najbolj*; glede na nizko uspešnost nalog, povezanih s pridevnikom, tudi v preteklih letih pa je mogoče sklepati, da je kot

cilj/standard drugega triletja premalo vključen v razčlenjevanje besedil tudi pri pouku v tretjem triletju oziroma da se pri pouku premalo upošteva procesnost (Učni načrt za 7., 8. in 9. razred, str. 73: »Ob slovarsko-slovnični razčlembi besedil učenci spoznavajo naslednje jezikovne pojme in izraze zanje: /.../, iz prvega in drugega triletja pa še: /.../ pridevnik.«). Uspešnost pri nalogah, ki vključujejo jezikovne pojme (izobraževalne cilje) iz drugega triletja, je bila na nacionalnem preverjanju znanja nižja tudi v preteklih letih (prepoznavanje glagola, zaimka, prislova ...). Različna zahtevnost nalog za metajezikovno in besedno-slovnično razčlemba je v skladu z učnim načrtom in dovolj dobro kaže razlike v znanju učencev (naloge imajo visoko občutljivost tako za učence z nizkimi kot z visokimi skupnimi dosežki). Cilji/standardi, ki jih preverjajo te naloge, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni in temeljni. Taksonomske naloge preverjajo znanje na ravni znanja/poznavanja, razumevanja in uporabe.

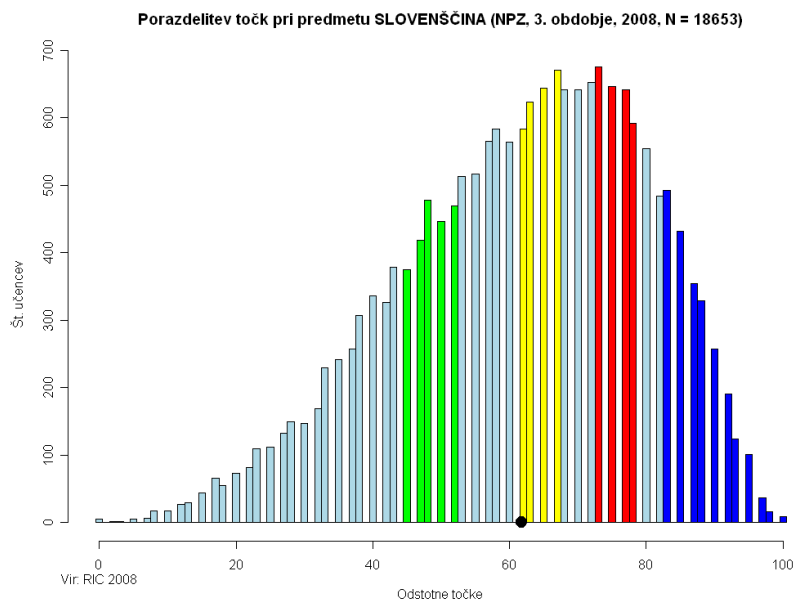
Uspešnost učencev pri tvorbnih nalogah (delno 7. in delno 14. naloga ter 19. naloga, skupaj 8 točk): naloge tvorjenja v obeh delih preizkusa najceloviteje preverjajo pisno sporazumevalno zmožnost učencev. Zmožnost samostojnega tvorjenja besedila v II. delu preizkusa znanja delno preverjata 7. in 14. naloga in v celoti 19. naloga. 7. naloga (IT 0,54) preverja razumevanje dela besedila in utemeljitev sklepanja s podatki iz besedila ter zapis odgovora v obliki povedi, taksonomske preverja znanje na ravni razumevanja in analize; naloga je zahtevnejša, uspešno so jo rešili učenci s skupnimi dosežki v zgornji četrtini (rdeče območje). 14. naloga (IT 0,74) preverja metajezikovno zmožnost, utemeljitev rabe časovne glagolske oblike v besedilu in zapis v obliki povedi, taksonomske preverja znanje na ravni znanja/poznavanja in uporabe; uspešno so jo rešili tudi učenci, katerih dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov (rumeno območje). Iz podatkov ni mogoče ugotoviti, koliko je na uspešnost nalog vplivala jezikovna pravilnost odgovora (tj. pravopisna in slovnična pravilnost). 19. naloga preverja zmožnost pisnega tvorjenja besedilne vrste *opis kraja* – učenci so morali izbrati ustrezne podatke iz predstavitve Rašice (podatki v okvirčku) in napisati opis. IT za oba kriterija sta primerljiva: A – ustreznost besedilni vrsti opis kraja in vsebina (urejeno naštevande značilnosti kraja, sedanjik, objektivnost, koherentnost/sovisnost), 4 točke od 6, IT 0,58; B – jezikovna pravilnost (pravopisno-slovnična pravilnost), 2 točki od 6, IT 0,59. Naloga tako kot tvorbna naloga v I. delu spada v rdeče območje, uspešno so jo rešili učenci s skupnim dosežkom v zgornji četrtini. V primerjavi z dosežki pri tvorbnih nalogah v I. delu preizkusa znanja so bili učenci pričakovano uspešnejši, podatki pa niso povsem primerljivi, ker je tvorbna naloga v I. delu povezana z razumevanjem izhodiščnega besedila. Podatki tudi niso neposredno primerljivi z dosežki pri tvorbnih nalogah v preteklih letih, ker gre za drugo vrsto neumetnostnih besedil (uradna besedila) in zato za deloma druge gradnike jezikovne zmožnosti, deloma se razlikujejo tudi kriteriji za vrednotenje (A – ustreznost besedilni vrsti, B – vsebina, C – jezikovna pravilnost, po 2 točki). Dosedanji podatki kažejo, da imajo učenci pri tvorbnih nalogah najmanj težav z vsebino (besedilo oblikujejo iz danih podatkov ali podatkov v izhodiščnem besedilu, upoštevati morajo okoliščine in namen), več pa z besedilno vrsto ter z jezikovno pravilnostjo in ustreznostjo. Za ugotavljanje dejavnikov, ki vplivajo na razvitost pisne sporazumevalne zmožnosti učencev, bo treba spremljati in primerjati podatke ob različnih izhodiščnih besedilih in za različne vrste tvorbnih nalog.

Ravni zahtevanega znanja v I. delu preizkusa: Večina nalog preverja zmožnost/znanje na ravni razumevanja in uporabe, znanje na ravni znanja/poznavanja preverjajo 5., delno 10., 13., delno 14., 15., delno 17. in 18. naloga, 7. naloga poleg razumevanja zahteva analizo, 19. naloga pa preverja znanje na ravni analize in sinteze oziroma samostojnega reševanja novih problemov.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.6 Porazdelitev odstotnih točk pri slovenščini z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

Zeleno območje

Učenci, katerih skupni dosežki na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja določajo mejo *spodnje četrtnine dosežkov*, so v povprečju uspešno rešili 10 od skupaj 30 nalog v preizkusu znanja (tvorbni nalogi imata po 2 enoti, skupaj je torej 32 točkovanih enot) skupaj 15 točkami.

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem **umetnostnem besedilu – pesmi *Spoznal sem ... Janeza Menarta***) sta to:

- naloga, ki preverja prepoznavanje osnovnega razpoloženja v pesmi in razumevanje temeljnih značilnosti pesemskega besedila: književna vrsta, zgradba (kitica, verzi), rima, refren (2. naloga, 2t, Z /= znanje/, R /= razumevanje/);
- naloga, ki preverja prepoznavanje rime (9. naloga, 1t, Z).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem **neumetnostnem besedilu – poročilu o dogodku z naslovom *Dvajsetletnica Trubarjeve domačije***, objavljenem v časopisu Delo, 6. 10. 2006) pa so to naslednje naloge:

- nekatere od nalog (4 od 8), ki preverjajo zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in znajdenja v njem – zmožnost prepoznavanja okoliščin (1. naloga – komu je namenjeno izhodiščno besedilo, 1t, R, in 2. naloga – kdaj je bilo objavljeno, 1t, R), zmožnost prepoznavanja sporočevalčevega namena (3. naloga – čemu je bilo napisano izhodiščno besedilo, 1t, R) in zmožnost povzemanja podtem (6. naloga – dopolni preglednico s podatki o prireditvah iz izhodiščnega besedila, 3t, R);
- naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost (5. naloga – kaj je izhodiščno besedilo, 1t, Z, R);
- naloga, ki preverja poimenovalno zmožnost (11. naloga – kaj v navedeni povedi iz izhodiščnega besedila pomeni izraz je izdal, 1t, R);
- naloga, ki preverja upovedovalno/skladenjsko zmožnost (12. naloga – besede v oklepajih postavi v pravilno obliko /sklanjanje samostalnikov in pridevnikov, raba namenilnika in nedoločnika/, 3t, U /= uporaba/);
- naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost (18. naloga – kako je sestavljena navedena poved, 1t, Z, R).

Učenci s skupnimi dosežki v zelenem območju so v I. delu preizkusa znanja od skupaj 11 nalog s 24 točkami v povprečju uspešno rešili 2 nalogi s 3 točkami. Cilji oziroma standardi, katerih doseganje preverjata ti nalogi, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni (kitica, rima) in kot temeljni (verz, sonet, refren). Taksonomsko nalogi preverjata zmožnost/znanje na ravni znanja/poznavanja (delno 2. naloga ter 9. naloga) in razumevanja (delno 2. naloga).

V II. delu preizkusa znanja so od skupaj 19 nalog s 36 točkami učenci uspešno rešili 8 nalog z 12 točkami. Vse naloge razen 5. (ta preverja standard, ki je v učnem načrtu opredeljen kot temeljni) preverjajo cilje oziroma standarde, ki so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni (1., 2., 3., 6., 11. in 18. naloga). Taksonomsko večina nalog preverja zmožnost/znanje na ravni razumevanja (1., 2., 3., 6. in 11. naloga), 5. naloga in 18. naloga preverjata znanje na ravni znanja/poznavanja in razumevanja, 12. naloga pa znanje na ravni uporabe.

Naloge iz I. in II. dela predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta: pesem (1. triletje), **kitica**, sonet, rima, refren – izobraževalni cilji za književnost v 3. triletju; pripoved o doživetju (2. triletje), opis kraja, **poročilo o dogodku**, ocena prireditve (3. triletje), poved (1. triletje), stavek (3. triletje).

Rumeno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še 4 naloge s skupaj 7 točkami (3 naloge v I. delu s skupaj 4 točkami in 1 nalogo v II. delu s 3 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki zahteva utemeljitev trditve, da je izhodiščno besedilo pesem (1. naloga, 2t, Z, R);
- naloga, ki preverja prepoznavanje poosebitve/personifikacije v 2. kitici pesmi (6. naloga, 1t, R);
- naloga, ki preverja razumevanje metafore v 5. kitici pesmi (8. naloga, 1t, R).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) pa je to

- naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost, upovedovalno/skladenjsko zmožnost in pravopisno zmožnost – prepoznavanje časovne glagolske oblike v besedilu in utemeljitev rabe te oblike (14. naloga, a- in b-del, 3t, Z, U).

Cilji oziroma standardi, katerih doseganje preverjajo naloge, ki spadajo v rumeno območje (meja med polovicama dosežkov), so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni (priklic temeljnih določil književne zvrsti oziroma vrste v I. delu in metajezikovna naloga v II. delu) in kot temeljni (izpis poosebitve; zaznavanje in razumevanje metafore). Taksonomsko naloge preverjajo zmožnost/znanje na ravni znanja/poznavanja (delno 1. naloga v I. delu in delno 14. naloga v II. delu /drugi del naloge je U/) in razumevanja (delno 1. naloga ter 6. in 8. naloga v I. delu).

Naloge iz I. in II. dela predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta: pesem (1. triletje), verz/**kitica**/rima (3. triletje)/ritem (2. triletje)/metafora ... ter poosebitev/personifikacija (3. triletje) – izobraževalni cilji za obravnavo umetnostnih besedil; poved (1. triletje), glagol, časovna oblika, sedanjik, preteklik, prihodnjik (2. triletje) – izobraževalni cilji za obravnavo neumetnostnih besedil.

Rdeče območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *zgornje četrte dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega in rumenega območja v povprečju uspešno rešili še 8 nalog (od teh oba dela, A in B, pri obeh tvorbnih nalogah, iz umetnostnega in neumetnostnega besedila) s skupaj 25 točkami (4 naloge v I. delu s skupaj 12 točkami in 4 naloge v II. delu s skupaj 13 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja metaforično zmožnost oziroma zmožnost razumevanja nenavadnih besed in besednih zvez v 2. kitici glede na sporočilnost besedila in pravilnost zapisa odgovora (3. naloga, 2t, R, U);

- naloga, ki preverja zmožnost prepoznavanja teme oziroma osrednje ideje (sporočila) pesmi (4. naloga, 1t, A /= analiza/);
- naloga, ki preverja metaforično zmožnost oziroma zmožnost razumevanja nenavadnih besed in besednih zvez v 4. kitici glede na sporočilnost besedila in samostojen zapis odgovora (5. naloga, a- in b-del, 3t, R, A);
- naloga, ki preverja zmožnost vodenega povzemanja sporočilnosti pesmi in utemeljevanja/ponazarjanja povedanega s primeri iz pesmi ter pravilen zapis besedila (11. naloga, tvorjenje besedila, A- in B-del, 6t, U, A, S /= sinteza/).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) pa so to:

- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja dela besedila, zmožnost sklepanja in utemeljevanja ter upovedovalno/skladenjsko zmožnost in pravopisno zmožnost (7. naloga – ali bi se novinarka lahko udeležila sprehoda po Rašici in nato ob 13. uri vodenega ogleda Trubarjeve domačije, utemeljitev s podatki iz besedila, odgovor v povedi, 2t, R, A);
- naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost in upovedovalno/skladenjsko zmožnost (10. naloga, a- in b-del, – vprašaj se po obkroženem stavčnem členu, vprašalno poved napiši na črto, prepoznavanje stavčnega člena /predmet/, 3t, Z, U);
- naloga, ki preverja pravopisno zmožnost (16. naloga – zapis datuma odprtja Trubarjeve domačije, ki je v izhodiščnem besedilu napisan s števkami, z besedami /zapis glavnih in vrstilnih števk/, 2t, Z, U);
- naloga, ki preverja zmožnost tvorjenja besedila dane vrste, tako vsebino, A-del, kot jezikovno pravilnost (pravopisno-slovnično pravilnost in slogovno ustreznost), B-del (19. naloga, tvorjenje opisa kraja Rašica z izbranimi podatki iz predstavitev, besedilna vrsta/opis in vsebina 4t, jezikovna pravilnost 2t, A, S).

Cilji oziroma standardi, katerih doseganje preverjajo naloge, ki spadajo v rdeče območje (v zgornjo četrtino dosežkov), so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni (7., 10. in 16. naloga v II. delu preizkusa znanja /neumetnostno besedilo/) in temeljni (tema/sporočilo, razlaga nenavadnih besed/besednih zvez glede na sporočilnost besedila v I. delu preizkusa znanja in 19. naloga /tvorbna/ v II. delu preizkusa znanja). Taksonomske naloge preverjajo zmožnost/znanje na ravni znanja/poznavanja (delno 10. in delno 16. naloga v II. delu), razumevanja (delno 3. in delno 5. naloga v I. delu ter delno 7. naloga v II. delu), uporabe (delno 3. in delno 11. naloga v I. delu /jezikovna in pravopisna pravilnost/, delno 10. in delno 16. naloga v II. delu), analize (4. naloga, delno 5. in delno 11. naloga v I. delu ter delno 7. in delno 19. naloga v II. delu) ter sinteze (delno 11. naloga v I. delu in delno 19. naloga v II. delu).

Naloge v rdečem območju predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta: poved (1. triletje), stavčni člen, predmet (3. triletje), vsi so v II. delu preizkusa znanja, navedene naloge iz književnosti ne preverjajo izobraževalnih ciljev.

Modro območje

Učenci, katerih skupni dosežki določajo *zgornjo desetino dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in rdečega območja v povprečju uspešno rešili še 7 nalog s skupaj 12 točkami (2 nalogi v I. delu s skupaj 5 točkami in 5 nalog v II. delu s skupaj 7 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) sta to:

- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja in opisa primere/komparacije (kaj je s čim primerjano in na osnovi česa je nastala primerjava) ter pravilen zapis odgovora (7. naloga, 3t, R, A, U);
- naloga, ki preverja pregledno poznavanje sodobnih književnikov in njihovih del (10. naloga, a- in b-del, 2t, Z).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) pa so to:

- 2 od nalog, ki preverjajo zmožnost branja in razumevanja besedila – zmožnost prepoznavanja teme (4. naloga – o čem predvsem govori izhodiščno besedilo, 1t, R) in

zmožnost razumevanja podtem oziroma delov besedila (8. naloga – ali so navedene trditve o izhodiščnem besedilu pravilne, 2t, R);

- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja dela besedila in poimenovalno zmožnost (9. naloga – kako je v uvodnem delu izhodiščnega besedila poimenovan Trubar, 1t, R);
- nalogi, ki preverjata metajezikovno zmožnost in upovedovalno/skladenjsko zmožnost (15. naloga – a-del, vprašalnica za obkroženi načinovni prislov /kako/, in b-del, prepoznavanje prislova, 2t, Z, R, in 17. naloga – pretvorba obkroženega prislovnega določila časa v ustrezni odvisnik in dopolnitev navedenega glavnega stavka, 1t, Z, U).

Cilji oziroma standardi, katerih doseganje preverjajo naloge, ki spadajo v modro območje (zgornjo desetino dosežkov), so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni (razlaga primere/komparacije v I. delu, vse navedene naloge v II. delu) in temeljni (pregledno poznavanje književnikov in njihovih del). Taksonomske naloge preverjajo zmožnost/znanje na ravni znanja/poznavanja (10. naloga v I. delu ter delno 15. in delno 17. naloga v II. delu), razumevanja (delno 7. naloga v I. delu ter 4., 8., 9. in delno 15. naloga v II. delu), uporabe (jezikovna in pravopisna pravilnost pri 7. nalogi v I. delu in delno 17. naloga v II. delu) ter analize (delno 7. naloga v I. delu).

Naloge iz I. dela (umetnostno besedilo) predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov (izobraževalnih ciljev) iz učnega načrta: **primera/komparacija**; prepoznavanje in ločevanje sodobnih avtorjev (Boris A. Novak in Niko Grafenauer) od ustvarjalcev iz razsvetljenstva in moderne/nove romantike (Valentin Vodnik; Oton Župančič in Josip Murn). Pri vseh avtorjih, razen pri Josipu Murnu (temeljni cilj), gre za minimalne cilje. Naloge iz II. dela (neumetnostno besedilo) pa zajemajo: poved (1. triletje), glagol, pridevnik, prislov, zaimek (2. triletje), **glavni in odvisni stavek** (3. triletje).

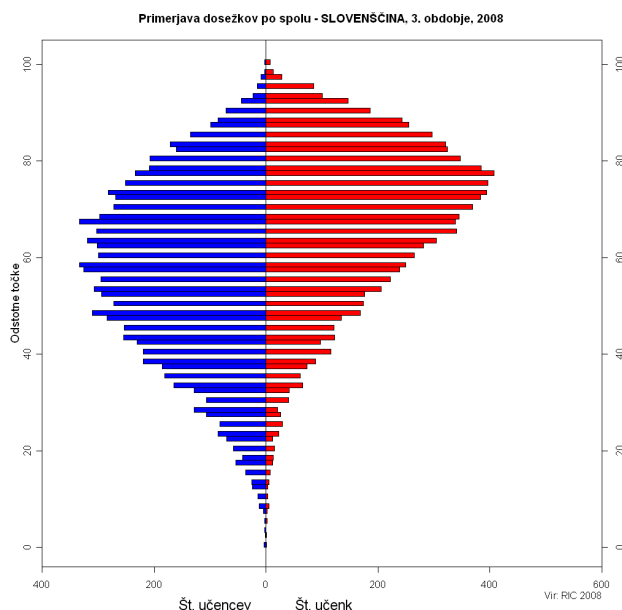
Naloga nad modrim območjem

13. nalogo v II. delu preizkusa znanja (1t, Z) so z manj kot 65-odstotno uspešnostjo rešili tudi učenci z najvišjimi skupnimi dosežki na preizkusu znanja. Naloga preverja metajezikovno zmožnost, izpis obeh stopnjevanih pridevnikov iz uvodnega dela izhodiščnega besedila, in pravopisno zmožnost (pisanje skupaj in narazen). Taksonomske preverja znanje/poznavanje strokovnih pojmov v rabi (izobraževalnih ciljev) – učni načrt, standardi, 2. triletje, str. 117 – besede iz besedila uvrsti med pridevnike in jim določi osnovne oblikoslovne kategorije. Drugi stopnjevani pridevnik je v izhodiščnem besedilu zapisan v dveh vrsticah – pogosta napačna rešitev je morda zato izpis samo prvega dela stopnjevanega pridevnika. Naloga je zahtevna tudi zaradi načina točkovanja – pravilen odgovor je samo izpis obeh pridevnikov.

Razporeditev dosežkov je, razen 13. naloge v II. delu preizkusa znanja, v skladu s cilji in standardi v učnem načrtu. V obeh delih preizkusa znanja so pričakovano zahtevnejše naloge, ki zahtevajo razlago ali utemeljevanje katere od sporočilnih enot izhodiščnega umetnostnega ali neumetnostnega besedila, in naloge, ki preverjajo doseganje izobraževalnih ciljev v rabi. Zahtevnejši sta tudi obe tvorbnici nalogi, ki najceloviteje preverjata sporazumevalno in recepcijsko zmožnost učencev.

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.7 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, tretje obdobje

Primerjava porazdelitve dosežkov učencev in učenk

Dosežki pri nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja v rednem roku so letos po spolu obdelani tretjič. Grafikon ločeno prikazuje dosežke učencev in dosežke učenk na osnovi končnih dosežkov v odstotnih točkah. Predmetna komisija ugotavlja, da sta dela grafikona povsem primerljivi z lanskima – po spolu se med seboj opazno razlikujeta, razlike so tudi nekoliko večje kot pri nacionalnem preverjanju znanja ob koncu drugega obdobja, kar je pričakovano, ker ima preizkus ob koncu tretjega obdobja višjo diskriminativnost.

Grafikon, ki prikazuje dosežke učencev kaže enakomerno razvrstitev dosežkov znotraj vseh območij. Večina dosežkov učencev je v območju od 40 do 80 točk, vrh grafikona je v območju med 50 in 70 odstotnimi točkami (lani med 60 in 70). Enakomerna (padajoča) je tudi porazdelitev najvišjih dosežkov (nad 90 odstotnih točk), teh je tako kot lani za okrog tretjino manj kot pri dosežkih učenk, in porazdelitev najnižjih dosežkov (pod 20 odstotnih točk), teh je več kot pri dosežkih učenk. Grafikon, ki prikazuje dosežke učenk, je nekoliko manj kot v preteklem šolskem letu pomaknjen v desno in kaže nekoliko višjo razpršenost dosežkov, posebno tistih v zgornji četrtini (v preizkus je vključenih več zahtevnejših nalog, ki bolje kažejo razlike v znanju učencev z visokim skupnim dosežkom točk). Največ dosežkov učenk je v območju od 60 do 90 odstotnih točk (lani od 70 do 90), vrh grafikona je v območju okrog 80 odstotnih točk (lani 85). Manj dosežkov kot pri dosežkih učencev je v območju od 40 do 60 odstotnih točk, dosežkov, nižjih od 20 odstotnih točk, pri učenkah skoraj ni.

O razlogih za razlike v dosežkih učencev in učenk je brez podrobnejših analiz mogoče samo sklepati. Deloma bi lahko bili isti kot pri nacionalnem preverjanju znanja ob koncu drugega obdobja – ker so se v preizkusu znanja tako kot na nacionalnem preverjanju znanja v preteklem letu kot najzahtevnejše pokazale naloge, ki preverjajo izobraževalne cilje (poznavanje jezikoslovnih in literarnovednih pojmov), in tvorbe naloge, in ker je več višjih dosežkov med učenkami, je mogoče sklepati, da so učenci manj uspešno reševali predvsem tovrstne naloge.

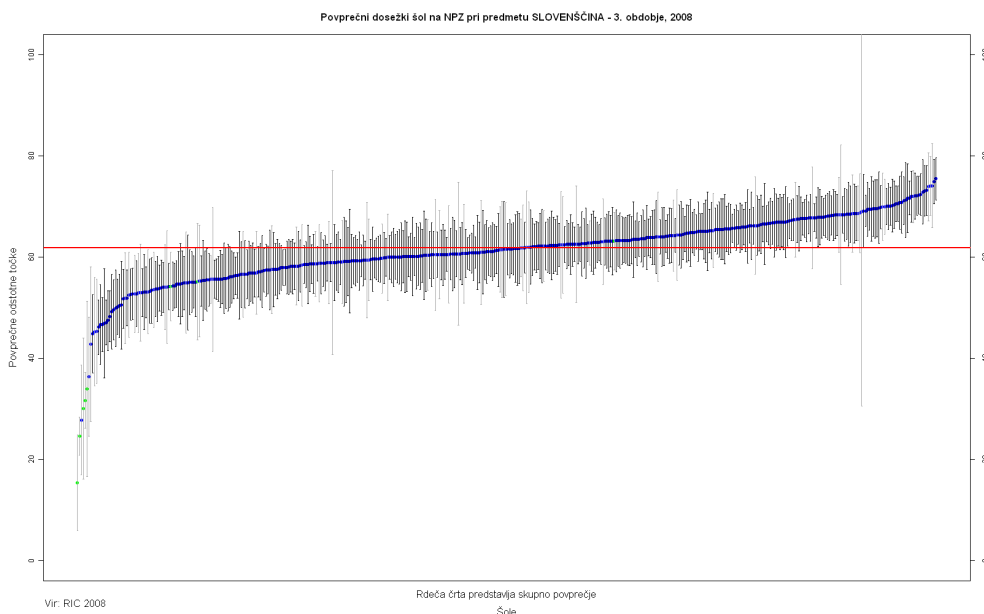
Za konkretnije ugotavljanje razlik v doseganju ciljev/standardov bi bilo potrebnih več podatkov – smiselna bi npr. bila primerjava dosežkov med spoloma ločeno za I. in II. del preizkusa znanja. Povprečni dosežek za celotno populacijo se letos razlikuje – v I. delu, umetnostno besedilo, je bil povprečni dosežek opazno nižji od lanskega, 56,83 %, v II. delu, neumetnostno besedilo, pa skoraj enak kot lani in leto prej, 64,28 %. Na nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja je bilo letos prvič zaporedje besedil obrnjeno, predmetna komisija se je za to odločila, ker je želela

ugotoviti, ali bi lahko na uspešnost vplivala tudi zmanjšana koncentracija oziroma večja utrujenost pri reševanju nalog proti koncu preizkusa. Podatki tega ne kažejo, kot verjetnejši razlog za nižjo uspešnost v I. kot v II. delu preizkusa se kaže vrsta književnega besedila (pesem, lani basen) in več nalog, ki zahtevajo daljše samostojne odgovore z utemeljitvami v besedilu. Ker ostajajo razlike v dosežkih učencev in učenk že tretje leto enake kljub različnim povprečnim dosežkom in kljub različnim vrstam besedil, je mogoče sklepati, da tudi vrsta besedila na to ne vpliva odločilno.

Koliko na razlike vplivajo še drugi dejavniki, bo deloma mogoče ugotoviti iz rezultatov raziskave, ki jo je na vzorcu šol ob koncu letošnjega nacionalnega preverjanja znanja v rednem roku opravil Zavod RS za šolstvo.

Kot je predmetna komisija navedla že lani, so razlike v dosežkih učencev in učenk deloma pričakovane in se kažejo tudi pri notranjem ocenjevanju ter v mednarodnih raziskavah. Za odločitve, ali bi bilo treba razlike zmanjševati, bo potrebno daljše spremljanje nacionalnega preverjanja znanja.

Slika 4.8 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini, tretje obdobje

Preglednica 4.5 Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, tretje obdobje

	Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
1	Gorenjska regija	62,93	17,74	1879	34
2	Goriška regija	62,93	17,09	1143	28
3	Jugovzhodna Slovenija	62,91	18,51	1523	36
4	Koroška regija	60,50	17,22	763	17
5	Notranjsko-kraška regija	60,53	17,28	470	16
6	Obalno-kraška regija	59,26	18,24	739	21
7	Osrednjeslovenska regija	64,66	17,65	4682	97
8	Podravska regija	59,10	18,47	2713	78
9	Pomurska regija	58,08	19,07	1129	38
10	Savinjska regija	60,65	18,13	2527	58
11	Spodnjeposavska regija	61,65	17,06	666	22
12	Zasavska regija	61,03	16,81	419	7

Primerjava porazdelitve dosežkov po regijah

Dosežki nacionalnega preverjanja znanja pri slovenščini ob koncu tretjega obdobja so tako kot dosežki po spolu po regijah letos obdelani tretjič. Tako kot na obeh prejšnjih nacionalnih preverjanjih znanja med regijami ni večjih odstopanj ne v povprečnih dosežkih in ne v razporeditvi dosežkov. Povprečni skupni dosežek je 61,52 % (lani 64,74 %), povprečni dosežki po regijah pa odstopajo navzgor ali navzdol le za nekaj odstotkov. Povprečne dosežke na osnovi končnih dosežkov, ki so zelo blizu skupnemu povprečju, imajo letos Koroška, Savinjska, Zasavska, Spodnjėsavska in Notranjsko-kraška regija; Pomurska, Podravska in Obalno-kraška regija (vse tudi že lani) imajo povprečni dosežek nekoliko nižji od skupnega dosežka; Jugovzhodna Slovenija, Osrednjeslovenska, Gorenjska in Goriška regija (zadnje tri tudi že lani) pa imajo tako kot na nacionalnem preverjanju znanja ob koncu drugega obdobja povprečne dosežke nekaj odstotkov nad skupnim povprečjem.

Razporeditev se deloma razlikuje od lanske in tudi od nacionalnega preverjanja znanja pri slovenščini v letu 2005/2006. Predmetna komisija za slovenščino meni, da je podatke treba spremljati še naprej, da pa brez dostopa do podatkov in brez podrobnejših analiz o vzrokih za razlike in dejavnikih, ki vplivajo na višjo ali nižjo uspešnost, ni mogoče sklepati.

Sklepne ugotovitve

Rezultati nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja (opravljali so ga učenci na šolah, ki so v devetletko s 1. razredom vstopile v 1., 2., 3. in 4. krogu postopnega uvajanja) in ob koncu tretjega obdobja (tretjič ga je opravljala celotna generacija učencev, ki so v devetletko vstopili s 7. razredom) kažejo, da so cilji in standardi iz učnega načrta, ki jih je mogoče preverjati s sprejetim načinom (s pisnim preizkusom znanja s kombinacijo nalog objektivnega tipa in tvorbnih nalog), zadovoljivo doseženi. Razlike v dosežkih po posameznih sklopih in po posameznih nalogah znotraj sklopov so večinoma v skladu z zahtevnostjo ciljev/standardov v učnem načrtu in v skladu s taksonomsko zahtevnostjo nalog. Največje odstopanje se pri nalogah, povezanih z umetnostnim besedilom, pri tem pokaže pri 7. nalogi (razlaga značilnosti komparacije ob primeru iz pesmi): naloga preverja doseganje minimalnega cilja/standarda, taksonomsko je na ravni razumevanja, analize in uporabe (vrednoti se pravopisno-slovnična pravilnost odgovora), uspešnost učencev pri reševanju pa je bila naloga nizka (IT 0,40, modro območje). Podobno je pri 3. nalogi (razlaga zapisa, da je pesniku všeč dopletanje črk v smiselnost besed): naloga prav tako preverja doseganje minimalnega cilja/standarda, taksonomsko je na ravni razumevanja in uporabe (vrednoti se pravopisno-slovnična pravilnost odgovora), uspešnost učencev pri reševanju pa je bila prav tako razmeroma nizka (IT 0,57, rdeče območje). Kot zmeraj izstopa tudi literarnozgodovinska naloga (10. naloga) – v taksonomskem pogledu gre za raven znanja/poznavanja, cilj je temeljni, uspešnost učencev pri reševanju naloge pa je, kot je običajno pri tovrstnih nalogah, nizka (IT 0,51, modro območje). Pri nalogah, povezanih z neumetnostnim besedilom, so v skladu z učnim načrtom zahtevnejše naloge, ki preverjajo metajezikovno in besedno-slovnično zmožnost na osnovi izhodiščnega besedila (s težiščem na jezikovnih sredstvih/gradnikih, značilnih za izbrano besedilno vrsto), dosežki so pričakovani in ustrezno kažejo razlike v znanju tudi med učenci z višjim skupnim dosežkom. Nepričakovana je nizka uspešnost naloge, ki preverja izobraževalni cilj pridevnik (13. naloga), višjo uspešnost bi bilo pričakovati tudi pri 17. nalogi (prepoznavanje časovnega razmerja, pretvorba v odvisnik) in pri 15. nalogi (vprašalnica, prislov); sklepati je mogoče, da je pri pouku še vedno premalo povezovanja/doseganja izobraževalnih ciljev z obravnavo besedil in bi bili učenci uspešnejši, če bi navodilo zahtevalo imenovanje vrste besede, vrste odvisnika ... (faktografsko znanje), ne pa preverjalo doseganja ciljev v rabi, na osnovi razumevanja pomena.

V obeh delih preizkusov znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja je (pričakovano) nekoliko višja uspešnost pri reševanju nalog, ki preverjajo funkcionalne cilje/zmožnosti. Pri književnosti se ob koncu drugega obdobja le pri kateri od nalog preverjajo izobraževalni cilji, večinoma so to celo izobraževalni cilji za 1. obdobje, v vseh preostalih nalogah pa razumevanje besedila; največ težav imajo učenci pri samostojnem tvorjenju besedila oziroma odgovora v povedi, s katerim dokažejo bralno zmožnost. Pri neumetnostnem besedilu so poleg tvorjenja besedila dane besedilne vrste za učence zahtevne tudi naloge, ki zahtevajo spraševanje (z vprašalnicami ali vprašanji v obliki povedi) po podatkih v besedilu ali po posameznih jezikovnih prvinah. Te vrste naloge imajo nižjo uspešnost tudi v preizkusih znanja ob koncu tretjega obdobja. Ob koncu tretjega obdobja so

učenci tudi letos manj uspešni pri reševanju nalog, s katerimi se preverja doseganje izobraževalnih ciljev (poznavanje jezikoslovnih pojmov, literarnozgodovinsko znanje), in nalog, ki zahtevajo samostojno razlaganje dela besedila, iskanje in razlaganje zakonitosti česa ter utemeljevanje/zagovarjanje individualnega razumevanja s sklicevanjem na izhodiščno besedilo.

Podatki in ugotovitve so v skladu z namenom nacionalnega preverjanja znanja smiselna in potrebna dodatna informacija o znanju učencev tako za same učence (in njihove starše) kot za učitelje in delo strokovnih aktivov učiteljev slovenščine na šolah. Informacija bo celovitejša, ko bo nacionalno preverjanje znanja izvedeno večkrat in bodo možne primerjave. V naslednjih letih bo tako treba na ravni vseh kriterijev za vrednotenje zlasti tvorbnih nalog in nalog, ki zahtevajo odgovore v povedi (vrednoti se jih 'po smislu'), v obeh delih preizkusa opazovati in spremljati uspešnost učencev pri reševanju teh nalog – z njimi se namreč najceloviteje preverja jezikovno oziroma književno znanje. Šele na osnovi večletnega spremljanja bo mogoče oblikovati ugotovitve, ali gre pri dobljenih vrednostih za naključne vrednosti ali za trende. Sledilo naj bi ugotavljanje, kaj vse in kako vpliva na to, da učenci dosegajo izkazano raven znanja/zmožnosti, temu pa načrtovanje strategij za nadaljnje delo.

4.2.2 Predmetna komisija za italijanščino

Opis izhodišč in zasnova preizkusa (mrežni diagram in povezava z učnim načrtom)

Strokovno podlago za pripravo nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine predstavlja učni načrt, *Italijanščina kot materinščina*, 1999.

Preizkus znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja je sestavljen iz enega dela in traja 60 minut.

Opis, obseg in vsebina preizkusa

Z nalogami ob neznanem (ne)umetnostnem besedilu preverjamo:

- zmožnost razumevanja in vrednotenja prebranega besedila,
- poimenovalno, upovedovalno, skladijsko, pravopisno, slogovno zmožnost,
- metajezikovno zmožnost,
- zmožnost pisnega sporočanja dane besedilne vrste.

Zmožnost sprejemanja/razumevanja neznanega (ne)umetnostnega besedila preverjamo z nalogami, ki zahtevajo:

- pomensko razčlemba,
- okoliščinsko in pragmatično razčlemba,
- besedno-slovnično razčlemba.

Pri pisanju dane besedilne vrste (tvorbna naloga) pa vrednotimo vrsto podzmožnosti, kot so: sporočilnost, jezikovna ustreznost in pravopisna zmožnost.

Tipi nalog

Preizkus znanja sestavljajo naloge objektivnega tipa (izbirni tip, naloge kratkih odgovorov na vprašanja, naloge dopolnjevanja, urejanja, povezovanja in popravljanja oziroma substitucijske naloge). V vsakem preizkusu je tudi vodeno samostojno tvorjenje krajšega besedila.

Preglednica 4.6 Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Taksonomska stopnja	Ravni ciljev	Delež v preizkusu
1. stopnja	Znanje in poznavanje	30 %
2. stopnja	Razumevanje in uporaba	35 %
3. stopnja	Sinteza znanja	35 %

4.2.2.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine ob koncu drugega obdobja

Preizkus znanja v rednem roku je opravljalo 38 učencev treh obalnih osnovnih šol. Od možnih 40 točk so učenci dosegli povprečno 32,34 točk. Dosežki so skladni s taksonomsko zahtevnostjo nalog kot tudi z zahtevnostjo ciljev učnega načrta.

Preglednica 4.7 Osnovni statistični podatki

Število učencev	38
Število postavk v preizkusu	19
Možne točke	40
Povprečno št. točk	32,34
Povprečno št. odstotnih točk	80,86
Standardni odklon odstotnih točk	12,0
Indeks težavnosti	0,81
Indeks zanesljivosti	0,72

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Izhodiščno besedilo preizkusa je opisovalno besedilo *Il labirinto di Cnosso* iz zgodovinskega učbenika. Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega besedila preverjamo z nalogami, ki zahtevajo:

- **pomensko razčlemba:** zmožnost učenčevega razumevanja neznanega besedila kot celote oziroma posameznih delov besedila in znajdenja v njem smo preverjali s 1., 3., 4., 5., 6., 7. in 10. nalogo. 6. in 7. naloga, poleg pomske/vsebinske razčlembe, vrednotita tudi jezikovno pravilnost zapisanega odgovora (pravopisna zmožnost);
- **pragmatično razčlemba:** zmožnost razumevanja okoliščin nastanka besedila (kdo je besedilo napisal, kje je bilo objavljeno, komu je namenjeno in s katerim namenom je bilo napisano) v tem preizkusu znanja nismo preverjali;
- **besedno/slovnico razčlemba:** zmožnost poznavanja in uporabe jezikovnih struktur in praktično obvladovanje pravopisa smo preverjali z 8. nalogo (sopomenke), 13. naloga preverja izpeljavo besed, 11. in 12. naloga pa preverjata poznavanje časov.

14. naloga preverja zmožnost pisnega sporočanja (kratko osebno pismo).

Povprečje indeksa diskriminativnosti je 0,31, kar kaže na manj natančno ločevanje učencev, ki so dobro reševali naloge od tistih, ki so naloge slabše reševali. Ustrezen indeks diskriminativnosti imajo 10., 11., 12. in 13. naloga. V tem preizkusu ni bilo naloge, ki bi izstopala po težavnosti.

Analiza dosežkov po postavkah v mrežnem diagramu, po posameznih nalogah.

Naloga	Taksonomsk a stopnja	Opombe	IT	ID
1.	1. stopnja	Naloga ni zahtevna.	0,97	0,60
2.	1. stopnja	Naloga preverja metajezikovno znanje, zato je indeks težavnosti precej visok.	0,68	0,09
3.	3. stopnja	Nekaj učencev ni razbralo bistvenih podatkov besedila	0,80	0,40
4.	2. stopnja	Nalogo so vsi rešili.	1,00	
5.	2. stopnja	Naloga ni zahtevna.	0,87	0,19
6.	3. stopnja	Naloga preverja tudi pravopisno zmožnost. Vprašanje ni bilo dovolj natančno in nekaj učencev je imelo težave pri posredovanju določenih specifičnih informacij.	0,87	-0,08
7.	2. stopnja	Naloga je preverjala tudi pravopisno zmožnost.	0,92	0,32
8.	2. stopnja	Manjka navodilo, da se vprašanje nanaša na besedilo	0,66	0,36

		preizkusa, nekateri učenci so namreč vključili lastno interpretacijo besedila.		
9.	3. stopnja	Učenci so imeli težave pri opredeljevanju termina labirint.	0,57	0,25
10.	1. stopnja	Naloga preverja slovnico znanje.	0,89	0,52
11.	1. stopnja	Naloga preverja poznavanje časov povednega naklona.	0,78	0,53
12.	2. stopnja	Naloga preverja jezikovno zmožnost (ednina, množina).	0,78	0,54
13.	1. stopnja	Izpeljava besed.	0,89	0,51
	3. stopnja	Nekateri učenci niso vključili vseh sestavin zahtevane besedilne vrste (razglednica): datum, naslov, kraj. Navodila niso bila povsem ustrezna. Ni bilo dovolj prostora za besedilo.		

4.2.2.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine ob koncu tretjega obdobja

Osnovni statistični podatki o preverjanju:

Preizkus znanja je v rednem roku opravljalo 37 učencev treh obalnih osnovnih šol. Od možnih 60 točk so učenci dosegli povprečno 40,57 točk (76,61 %). Dosežki so skladni tako s taksonomsko zahtevnostjo nalog kot tudi z zahtevnostjo ciljev učnega načrta. Podatki potrjujejo nekoliko slabši uspeh učencev v primerjavi z rezultati nacionalnega preverjanja znanja iz šolskega leta 2006/2007, ko je bilo povprečno število doseženih točk 42. Grafična predstavitev razporeditve po doseženih točkah kaže zvonasto krivuljo, ki je pomaknjena v desno. Pri analizi dosežkov moramo upoštevati dejstvo, da je pri tako majhnem številu učencev rezultat manj zanesljiv.

Preglednica 4.8 Osnovni statistični podatki

Število učencev	37
Število postavk v preizkusu	25
Možne točke	60
Povprečno št. točk	40,57
Povprečno št. odstotnih točk	67,61
Standardni odklon odstotnih točk	14,8
Indeks težavnosti	0,67
Indeks zanesljivosti	0,83

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Prvi del:

Izhodiščno besedilo prvega dela preizkusa je umetnostno besedilo *Pigri, stanchi e annoiati*; avtor je Antonio Ammurri.

Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega umetnostnega besedila preverjamo z nalogami, ki zahtevajo:

- **pomensko razčlemba:** zmožnost učenčevega razumevanja neznanega besedila kot celote oziroma posameznih delov besedila in znanja v njem so preverjali z nalogami od 1. do 7., z 10. in 12. nalogo. 4. naloga poleg pomenske/vsebinske razčlemba vrednoti tudi jezikovno pravilnost zapisanega odgovora (pravopisna zmožnost);
- **pragmatično razčlemba:** zmožnost razumevanja okoliščin nastanka besedila (kdo je besedilo napisal, kje je bilo objavljeno, komu je namenjeno in s katerim namenom je bilo napisano) v tem preizkusu znanj nismo preverjali;
- **besedno/slovnico razčlemba:** zmožnost poznavanja in uporabe jezikovnih struktur in praktično obvladovanje pravopisa smo preverjali z 8. in 9. nalogo (izpeljava besed), z 10. nalogo (sopomenke) in z 11. nalogo (preneseni pomen besed).

Povprečje indeksa diskriminativnosti je 0,35, kar kaže na nekoliko manj natančno ločevanje učencev, ki so dobro reševali naloge od tistih, ki so naloge slabše reševali. Ustrezen indeks diskriminativnosti imajo 4., 8. in 9. naloga. Nalogi, ki sta v tem preizkusu izstopali po težavnosti, sta: 1. naloga, pri kateri so morali učenci razbrati glavno misel besedila, in 11. naloga, ki je preverjala metajezikovno zmožnost.

Drugi del

Izhodiščno besedilo je neumetnostno besedilo *Test sull'aria*, navodilo za poskus (naravoslovno področje). 13., 14., 15. in 16. naloga preverjajo bralno razumevanje; 17, 18. in 19. pa metajezikovno zmožnost.

20. naloga preverja tvorbeno in tvarno zmožnost (pisanje kuharskega recepta).

Ustrezen indeks diskriminativnosti imata 14. in 16. naloga. Največ težav so imeli učenci pri 19. nalogi, pri kateri so dobesedni govor spreminjali v poročani govor. 15. nalogo so rešili skoraj vsi učenci.

Analiza dosežkov po postavkah v mrežnem diagramu po posameznih nalogah

Prvi del

Naloga	Taksonomska stopnja	Opombe	IT	ID
1.	3. stopnja	Učenci so imeli težave pri izbiranju rešitve, ki je povzemala glavno misel besedila.	0,38	0,06
2.	2. stopnja	Učenci so odgovorili z opisovanjem (parafraziranje).	0,91	0,15
3.	1. stopnja		0,74	0,48
4.	1. stopnja		0,92	0,52
5.	3. stopnja	Večje število učencev je imelo težave pri razumevanju vprašanja (niso izluščili bistva).	0,41	0,25
6.	2. stopnja		0,68	0,43
7.	2. stopnja		0,84	0,41
8.	1. stopnja		0,74	0,59
9.	2. stopnja		0,49	0,63
10.	2. stopnja		0,89	0,33
11.	2. stopnja	Vprašanje je preverjalo poznavanje (strokovnega) termina.	0,11	0,25
12.	2. stopnja		0,84	0,22

Drugi del

Naloga	Taksonomska stopnja	Opombe	IT	ID
13.	1. stopnja		0,61	0,32
14.	1. stopnja		0,88	0,64
15.	1. stopnja		0,97	0,18
16.	3. stopnja		0,60	0,53
17.	1. stopnja		0,89	0,16
18.	3. stopnja	Precejšnje število učencev ni uporabilo ustrezne glagolske strukture.	0,45	0,46
19.	3. stopnja	Veliko učencev je imelo težave pri izbiri ustreznega naklona in rabi časov.	0,27	0,39
20.	3. stopnja	Nekateri učenci niso vključili sestavin, pozabili so napisati naslov ali niso upoštevali postopka. Navzoče so bile številne pravopisne in jezikovne napake, besedišče ni povsem ustrezalo zahtevam besedilne vrste. Kljub temu je večina učencev dokazala, da obvlada temo in besedilno vrsto.	0,62	0,29

Sklepne ugotovitve

Učitelji, ki so preverjali znanje italijanščine ob koncu drugega in tretjega obdobja, so zahtevnost preizkusov ocenili kot ustrezno. Kot smiselna se je pokazala tudi delitev preizkusa znanja ob koncu tretjega obdobja na dva dela glede na izhodiščno umetnostno oziroma neumetnostno besedilo. S tem se je struktura preizkusa znanja iz italijanskega jezika približala strukturi preizkusa znanja iz slovenskega jezika. Edina težava, ki jo je pokazala natančna analiza preizkusa, je bila ta, da so nekatera navodila preveč splošna in so zmedla nekatere učence. Zato bo komisija morala biti pri svojem delu pozornejša in natančnejša pri oblikovanju navodil, predvsem pri delu, ki preverja pisno izražanje.

Rezultati letošnjega preizkusa so bili povprečni in primerljivi z rezultati prejšnjih let. Tudi letos so bili učenci uspešnejši pri nalogah, ki preverjajo bralno razumevanje. Učenci ob koncu tretjega obdobja so uspešno reševali tvorbo nalogo, ki je preverjala zmožnost pisnega sporočanja razlagalnega besedila. Tako učenci ob koncu drugega kot učenci ob koncu tretjega obdobja so nekoliko slabše reševali naloge, ki preverjajo poimenovalno, upovedovalno, skladijsko, metajezikovno in slogovno zmožnost.

4.2.3 Predmetna komisija za madžarščino

4.2.3.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine ob koncu drugega obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa

Strokovno podlago za pripravo nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine predstavlja Učni načrt za madžarski jezik kot materni jezik, ki je bil potrjen na seji Strokovnega sveta za splošno izobraževanje 13. 5. 1999.

Opis, obseg in vsebina preizkusa

Čas reševanja preizkusa znanja je 60 minut. Preizkus znanja sestoji iz dveh delov: v I. delu so učenci lahko dosegli 24 točk, v II. delu pa 16 točk, skupaj torej 40 točk. Naloge I. dela so se nanašale na izhodiščno neumetnostno besedilo (predstavitev predmeta) in so preverjale bralno razumevanje, jezikovna znanja ter zmožnosti vodene tvorbe krajšega neumetnostnega besedila. Naloge II. dela so se navezoval na umetnostno besedilo (odlomek iz novele) in so preverjale bralno razumevanje, književna znanja in zmožnost tvorbe krajšega poustvarjalnega besedila.

Preglednica 4.9 Osnovni statistični podatki

Število učencev	38
Število postavk v preizkusu	25
Možne točke	40
Povprečno št. točk	25,11
Povprečno št. odstotnih točk	62,76
Standardni odklon odstotnih točk	19,0
Indeks težavnosti	0,63
Indeks zanesljivosti	0,90

Tipi nalog

Preizkus znanja sestavljajo naloge objektivnega tipa (izbirni tip, naloge kratkih odgovorov na vprašanja, naloge dopolnjevanja, urejanja, povezovanja). Preizkus vsebuje tudi vodeno samostojno tvorjenje krajšega besedila. Z nalogami preverjamo:

- branje praviloma neznanega neumetnostnega besedila,
- preverjanje razumevanja prebranega neumetnostnega besedila,
- preverjanje jezikovnega znanja in zmožnosti rabe jezika,

- branje praviloma neznanega umetnostnega besedila,
- preverjanje razumevanja prebranega umetnostnega besedila,
- preverjanje književnega znanja,
- preverjanje zmožnosti tvorbe krajšega neumetnostnega besedila ali krajšega besedila na podlagi prebranega umetnostnega besedila.

Preglednica 4.10 Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Taksonomska stopnja	Ravni ciljev	Delež v preizkusu
1. stopnja	Znanje in poznavanje	30 %
2. stopnja	Razumevanje, uporaba	35 %
3. stopnja	Višji nivoji (npr. samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje)	35 %

Preglednica 4.11 Uspešnost po posameznih nalogah

Št. naloge	Možne točke	Povp. št. točk	IT	Št. naloge	Možne točke	Povp. št. točk	IT
1.01	1,00	0,71	0,71	2.01	2,00	1,68	0,84
1.02	2,00	1,89	0,95	2.02	1,00	0,79	0,79
1.03	2,00	1,74	0,87	2.03	2,00	1,08	0,54
1.04.	1,00	0,71	0,71	2.04	2,00	0,87	0,43
1.05	1,00	0,87	0,87	2.05	1,00	0,55	0,55
1.06	2,00	1,61	0,80	2.06	1,00	0,53	0,53
1.07	2,00	0,58	0,29	2.07	1,00	0,63	0,63
1.08	1,00	0,84	0,84	2.08A	2,00	1,55	0,78
1.09	3,00	2,32	0,77	2.08B	2,00	1,34	0,67
1.10	2,00	0,92	0,46	2.08C	1,00	0,82	0,82
1.11	1,00	0,79	0,79	2.08D	1,00	0,45	0,45
1.12	2,00	0,61	0,30				
1.13	2,00	1,11	0,55				
1.14	2,00	0,13	0,07				

Analiza dosežkov

Nacionalno preverjanje znanja iz madžarščine ob koncu drugega obdobja je v šolskem letu 2007/2008 pisalo 38 učencev 6. razreda dvojezičnih osnovnih šol. Učenci so od možnih 40 točk dosegli povprečno 25,11 točke, kar je 62,76 %. Učenci so bili rahlo uspešnejši pri II. delu preizkusa, kjer so od možnih 16 točk v povprečju dosegli 10,29 točke oziroma 64,31 %, v I. delu pa so od možnih 24 točk dosegli povprečno 14,82 točke oziroma 61,75 %.

I. del preizkusa znanja

Izhodiščno besedilo je bilo neznan neumetnostno besedilo – predstavitev predmeta z naslovom *A görkorcsolya*, prirejeno po časopisu *Szivárvány*. V tem delu preizkusa je bilo 14 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom. Skupno število točk je 24.

Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila smo preverjali z nalogami, ki zahtevajo pomensko razčlemba, okoliščinsko/pragmatično razčlemba, metajezikovno in besedno/slovnico razčlemba ter tvorjenje besedila.

Pomensko razčlemba (zmožnost razumevanja besedila kot celote oziroma posameznih delov besedila ter zmožnost razumevanja pomena posameznih besed) so zahtevale naloge 2.–6., skupaj 8 točk.

Naloge so bile manj oziroma srednje zahtevne, saj je najnižji IT 0,71, najvišji pa v enem primeru (2. naloga, ugotavljanje pravilnosti trditev) 0,95.

Okoliščinsko/pragmatično razčlenbo je zahtevala 1. naloga (namen nastanka besedila), in sicer za 1 točko. IT je 0,71.

Metajezikovno in besedno/slovnično razčlenbo so zahtevale naloge 7.–14., za skupno 15 točk. Z njimi smo preverjali obvladovanje temeljnih jezikovnih pojmov, pravopis in funkcionalno rabo jezika. V tem sklopu so bili učenci najmanj uspešni. Po nizki uspešnosti reševanja izstopa 14. naloga (IT 0,07), pri kateri so učenci morali veletno poved preoblikovati v pripovedno. Zanimivost naloge je ta, da smo v preizkus prvič dali ta tip naloge, sicer zahtevamo obratni postopek. Podobno težavo je učencem povzročala 12. naloga (IT 0,30), kjer so morali glagol v pretekliku iz povedi napisati v sedanjiku. Poleg tega je nizka uspešnost pri 7. nalogi (tvorjenje zloženih besed, IT 0,29), kjer pa težav ni povzročala zahtevnost naloge, temveč površno branje navodila.

II. del preizkusa znanja

Naloge se navezujejo na odlomek iz besedila *Rád nem lehet számítani* avtorja **Tiborja Gyurkovicsa**. V tem delu preizkusa je osem nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk je 16.

Z nalogami smo preverjali zmožnost samostojnega branja neznanega umetnostnega besedila, prepoznavanje književne vrste ter zmožnost tvorjenja krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom.

Samostojno razumevanje in razčlenjevanje izhodiščnega umetnostnega besedila so preverjale naloge 2.–7., skupaj 8 točk, izmed katerih je 2. naloga preverjala razumevanje v povezavi z literarnovednim znanjem (poimenovanje stranske književne osebe). Kar štiri naloge od teh imajo nizek IT: 4. naloga (postavitev zaporedja dogajanja, IT 0,43), 6. naloga (iskanje sopomenke, IT 0,53), 3. naloga (kratki odgovori za preverjanje bralnega razumevanja, IT 0,54) in 5. naloga (iskanje pravilne trditve, IT 0,55).

Prepoznavanje književne vrste je zahtevala 1. naloga, za 2 točki. To je bila najuspešneje reševana naloga v II. delu preizkusa (IT 0,84).

Tvorbna naloga je bila 8. naloga, učenci so lahko dosegli 6 točk. Vrednotili smo vsebino (2 točki), slog (2 točki), zgradbo (1 točka) in pravopis (1 točka). Rezultati kažejo, da učencem največ težav povzroča pravopis (IT 0,45).

Sklepne ugotovitve

Predmetna komisija je z dosežki učencev na nacionalnem preverjanju znanja zadovoljna, saj meni, da je cilj preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja, da se odkrijejo pomanjkljivosti v znanju, ki se lahko v višjih razredih odpravijo. Učitelji so preizkus znanja sicer ocenili za rahlo zahtevnejšega, kar je po mnenju predmetne komisije posledica tudi tega, da smo v letošnji preizkus znanja uvedli nove tipe nalog. Letos se je preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja udeležilo večje število učencev, v prejšnjih letih je bilo njihovo število pod 10. Nacionalno preverjanje znanja so učenci in učitelji ocenili kot korektno pripravljene in učencem primerne. Preizkus je pokazal, da učenci dobro obvladajo bralno razumevanje besedila, težave pa imajo pri pravopisu in pri jezikovni razčlembi. Rezultate preizkusa znanja in ugotovitve bomo učiteljem predstavili na prvem sklicu študijskih skupin.

4.2.3.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine ob koncu tretjega obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa

Strokovno podlago za pripravo nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine predstavlja Učni načrt za madžarski jezik kot materni jezik, ki je bil potrjen na seji Strokovnega sveta za splošno izobraževanje 13. 5. 1999.

Opis, obseg in vsebina preizkusa

Čas reševanja preizkusa znanja je 60 minut. Preizkus znanja sestoji iz dveh delov: v I. delu so učenci lahko dosegli 36 točk, v II. delu pa 24 točk, skupaj torej 60 točk. Naloge I. dela so se nanašale na izhodiščno neumetnostno besedilo (intervju) in so preverjale bralno razumevanje, jezikovna znanja ter zmožnosti vodene tvorbe krajšega neumetnostnega besedila. Naloge II. dela so se navezoval na dve

umetnostni besedili (pesmi) in so preverjale bralno razumevanje, književna znanja in zmožnost tvorbe krajšega poustvarjalnega besedila.

Preglednica 4.12 Osnovni statistični podatki

Število učencev	32
Število postavk v preizkusu	35
Možne točke	60
Povprečno št. točk	43,19
Povprečno št. odstotnih točk	71,98
Standardni odklon odstotnih točk	15,8
Indeks težavnosti	0,72
Indeks zanesljivosti	0,90

Tipi nalog

Preizkus znanja sestavljajo naloge objektivnega tipa (izbirni tip, naloge kratkih odgovorov na vprašanja, naloge dopolnjevanja, urejanja, povezovanja). Preizkus vsebuje tudi vodeno samostojno tvorjenje krajšega besedila. Z nalogami preverjamo:

- branje praviloma neznanega neumetnostnega besedila,
- preverjanje razumevanja prebranega neumetnostnega besedila,
- preverjanje jezikovnega znanja in zmožnosti rabe jezika,
- preverjanje zmožnosti vodene tvorbe krajšega pisnega neumetnostnega besedila,
- branje praviloma neznanega umetnostnega besedila,
- preverjanje razumevanja in interpretacije prebranega umetnostnega besedila,
- preverjanje književnega znanja,
- preverjanje zmožnosti tvorbe krajšega besedila na podlagi umetnostnega besedila.

Preglednica 4.13 Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Taksonomska stopnja	Ravni ciljev	Delež v preizkusu
1. stopnja	Znanje in poznavanje	30 %
2. stopnja	Razumevanje in uporaba	35 %
3. stopnja	Višji nivoji (npr. samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje)	35 %

Preglednica 4.14 Uspešnost po posameznih nalogah

Št. naloge	Možne točke	Povp. št. točk	IT	Št. naloge	Možne točke	Povp. št. točk	IT
1.01	1	0,97	0,97	2.01	3	2,34	0,78
1.02	1	0,41	0,41	2.02	3	2,41	0,80
1.03	2	1,13	0,56	2.03	3	2,31	0,77
1.04	1	0,91	0,91	2.04	2	1,47	0,73
1.05	2	1,88	0,94	2.05	1	0,44	0,44
1.06	1	0,81	0,81	2.06	2	0,97	0,48
1.07	2	1,81	0,91	2.07	1	0,84	0,84
1.08	1	0,53	0,53	2.08	3	2,00	0,67
1.09	1	0,97	0,97	2.09A	2	1,25	0,63
1.10	1	0,88	0,88	2.09B	2	1,09	0,55

1.11	1	0,88	0,88	2.09C	1	0,78	0,78
1.12	2	1,06	0,53	2.09D	1	0,47	0,47
1.13	1	0,97	0,97				
1.14	3	1,91	0,64				
1.15	2	1,78	0,89				
1.16	3	1,66	0,55				
1.17	1	0,94	0,94				
1.18	2	1,75	0,88				
1.19	2	1,22	0,61				
1.20A	2	1,66	0,83				
1.20B	1	0,88	0,88				
1.20C	2	1,41	0,70				
1.20D	1	0,44	0,44				

Analiza dosežkov

Nacionalno preverjanje znanja iz madžarščine ob koncu tretjega obdobja je v šolskem letu 2007/2008 pisalo 32 učencev 9. razreda dvojezičnih osnovnih šol. Učenci so od možnih 60 točk dosegli povprečno 43,19 točk, kar je 71,98 %. Učenci so bili uspešnejši pri I. delu preizkusa, kjer so od možnih 36 točk v povprečju dosegli 26,81 točke oziroma 74,47 %, v II. delu pa so od možnih 24 točk dosegli povprečno 16,38 točke oziroma 68,25 %.

I. del preizkusa

Izhodiščno besedilo v I. delu preizkusa je neznanu neumetnostno besedilo – intervju z naslovom *Nem mondom meg a tutit!*, prirejeno po časopisu *Nők Lapja Magazin*, št. 2004/7. V tem delu je bilo 20 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom.

Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila smo preverjali z nalogami, ki zahtevajo pomensko razčlenbo, okoliščinsko/pragmatsko razčlenbo, metajezikovno in besedno/slovnično razčlenbo ter tvorjenje besedila.

Pomensko razčlenbo (razumevanje besedila oziroma delov besedil ter zmožnost razumevanja pomena posameznih besed) so zahtevale naloge 3.–10., skupno število točk je 11. To so manj zahtevne naloge, saj so kar štiri imele IT nad 0,90. Za težji sta se pokazali 3. (naloge kratkih odgovorov, zahtevala je sklepanje) in 8. naloga (iskanje sopomenke besedni zvezi).

Okoliščinsko/pragmatsko in naklonsko razčlenbo sta zahtevali 1. in 2. naloga, pri katerih je bilo možno doseči 2 točki. Prvo so učenci reševali zelo uspešno, medtem ko so 2. nalogo, ki je bila naloga odprtega tipa (odnos med sogovornikoma), rešili z IT 0,41.

Metajezikovno in besedno/slovnično razčlenbo so zahtevale naloge 11.–19. S temi nalogami smo preverjali obvladovanje temeljnih jezikoslovnih pojmov in funkcionalno rabo jezika. Skupno je bilo mogoče pri teh nalogah doseči 17 točk. Pri teh nalogah so indeksi težavnosti najbolj raznoliki, ni pa bilo izstopajoče lažjih nalog. Učenci so najslabše reševali 12. nalogo (glasovni red, IT 0,53) in 16. nalogo (pravopis, IT 0,55).

Zadnja naloga je bila **tvorbna naloga**, zahtevala je tvorbo vabila za otroke. Vrednotili smo vsebino (2 točki), slog (1 točka), zgradbo (2 točki) in pravopis (1 točka). Podobno kot v preteklih letih je pri tvorbi besedil najbolj kritičen pravopis, v tem konkretnem primeru pa tudi zgradba.

II. del preizkusa

V letošnji preizkus znanja smo za razliko od predhodnih let prvič vključili dve izhodiščni besedili (seveda smo to v objavljeni strukturi tudi predvideli). To sta pesem velikega romantičnega pesnika **Sándorja Petőfija** *A tintásüveg* in pesem sodobnega madžarskega pesnika **Dániela Varrója** *Petőfi Sándor*. Na obe pesmi se je navezovalo devet nalog.

Zmožnost samostojnega književnega branja smo preverjali z nalogami, ki preverjajo zmožnost razumevanja pesmi in njenih delov, z nalogami, ki preverjajo razumevanje besedila v povezavi z literarnovednim znanjem, z izrazito literarnovedno nalogo ter s tvorbo nalogo.

Zmožnost razumevanja pesmi in njihovih delov so preverjale naloge 3.–6., pri katerih je bilo mogoče doseči skupno 8 točk. Prvi dve so učenci reševali srednje dobro (IT 0,77 in 0,73), manj uspešni pa so bili pri 5. (razumevanje rekla iz besedila, IT 0,44) in 6. nalogi (iskanje sopomenk, IT 0,48).

Razumevanje besedila v povezavi z literarnovednim znanjem so merile 1., 2. in 7. naloga, pri teh je bilo možno doseči 7 točk. Učenci so te naloge reševali srednje dobro (IT pri teh nalogah je od 0,78 do 0,84).

Literarnovedno znanje (povezati znane vrste predpisanih madžarskih pesmi z avtorji in določiti, katera je elegija) je za 3 točke preverjala 8. naloga (IT 0,67).

Zadnja naloga je bila **tvorbna**: učenci so morali obnoviti eno od pesmi po danih navodilih. Vrednotili smo vsebino (2 točki), slog (2 točki), zgradbo (1 točka) in pravopis (1 točka). Rezultati kažejo, da učencem povzročata težave pravopis in slog (tukaj upoštevamo tudi besedišče).

4.2.3.3 Sklepne ugotovitve

Predmetna komisija je z rezultatom nacionalnega preverjanja znanja zadovoljna. V primerjavi z lanskim povprečjem je rezultat višji kar za 15 %, kar pa ni posledica zmanjšanja zahtevnosti, temveč je po besedah učiteljev lanska generacija učencev dosegla svojemu znanju primeren uspeh na nacionalnem preverjanju znanja.

Učenci in učitelji so preizkus znanja ocenili za izrazito dobrega, besedila so bila po njihovem mnenju dobro izbrana. Preizkus je pokazal, da učenci dobro obvladajo bralno razumevanje besedila, težave pa imajo pri pravopisu in z besediščem, pomanjkljivosti pa so tudi v književnem znanju in pri samostojni tvorbi neumetnostnega besedila. Rezultate preizkusa znanja in ugotovitve bomo učiteljem predstavili na prvem sklicu študijskih skupin.

4.2.4 Predmetna komisija za angleščino

4.2.4.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja

Opis izhodišč in zasnova preizkusa (mrežni diagram in povezava z učnim načrtom)

Nacionalno preverjanje znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja preverja doseganje ciljev in standardov iz Učnega načrta za angleščino. Poleg učnega načrta predmetna komisija pri sestavi preizkusov znanja upošteva tudi sodobne smernice preverjanja znanja v Evropi in svetu, tako na primer *Skupni evropski jezikovni okvir za učenje, poučevanje in preverjanje* (ang. CEFR), ki temelji na komunikacijskem pristopu poučevanja in preverjanja jezikovnih spretnosti. Dobra praksa testiranja tujih jezikov sloni na preverjanju zmožnosti pisnega in govornega sporazumevanja, medtem ko je preverjanje slovničnih pravil in besedišča izven sobesedila na osnovnošolski stopnji učenja tujega jezika neprimerno in neustrezno. V preizkusu so se tako učenci lahko preverili, kako dobro znajo poslušati, brati, pisati, ali razumejo pomen posameznih besed in ali te ustrezno uporabljajo tudi v sobesedilu.

Zaenkrat preizkus zaradi zakonskih okvirjev ne vsebuje govornega dela, kar zmanjšuje veljavnost obstoječega preizkusa. Pri interpretaciji rezultatov za posameznega učenca, razreda in/ali celotne preverjane populacije učencev 6. razreda osnovne šole iz angleščine je zato ključno, da dosežene točke transparentno predstavimo glede na posamezno jezikovno zmožnost in tako jasno poudarimo dejstvo, da končni rezultat, dosežen na preizkusu znanja, ne vsebuje informacije o dosežkih govorne zmožnosti učencev. Predlagamo, da učitelji angleščine dodajo informacijo o govorni zmožnosti posameznemu učencu na pisni oziroma ustni način.

Preizkus znanja iz angleščine je v šolskem letu 2007/2008 doživel spremembo v prvem delu, in sicer se je povečalo število nalog in postavk za slušni del in tako tudi njegov delež v celotnem preizkusu. Za takšnem korak se je Predmetna komisija za angleščino odločila zato, ker je ugotovila, da so v šolah vzpostavljene ustrezne razmere za takšno preverjanje, da so učenci vajeni nalog slušnega razumevanja, da je povratni učinek na pouk ustrezen, da časovna omejitev pisanja preizkusa dovoljuje dodajanje novih nalog in da je dosedanji delež slušnega razumevanja v celotnem obsegu preizkusa nesorazmerno

majhen. Do vključno s preizkusom znanja, ki so ga učenci pisali maja 2007, je bil delež glede za posamezno jezikovno zmožnost naslednji:

1. del: slušno razumevanje (1 naloga s 7 testnimi postavkami): 17,5 %,
2. del: poznavanje/raba besedišča (2 nalogi, naloga A z 8 in naloga B s 6 testnimi postavkami): 35 %,
3. del: bralno razumevanje (2 nalogi, naloga A in B s 6 testnimi postavkami): 30 %,
4. del: pisno sporočanje (1 naloga, 3 kriteriji: vsebina, besedišče in pravopis, slovnica): 17,5 %.

Iz zgornjih podatkov lahko vidimo, da je delež slušnega razumevanja absolutno premajhen, še posebno če ga primerjamo z zmožnostjo pisnega sporočanja, ki jo učenci usvojijo kot zadnjo.

Preizkus iz angleščine ob koncu drugega obdobja (13. maj 2008) je bil sestavljen iz naslednjih jezikovnih zmožnosti, ki so dobile nove deleže v preizkusu kot celoti:

1. del: slušno razumevanje (2 nalogi, naloga A in B s 6 testnimi postavkami): 26,7 %,
2. del: poznavanje/raba besedišča (2 nalogi, naloga A z 8 in naloga B s 6 testnimi postavkami): 31,1 %,
3. del: bralno razumevanje (2 nalogi, naloga A in B s 6 testnimi postavkami): 26,7 %,
4. del: pisno sporočanje (1 naloga, 3 kriteriji: vsebina, besedišče in pravopis, slovnica): 15,5 %. Skupno število točk se je povečalo na 45, delež slušnega razumevanja pa je tako pridobil sorazmerno vrednost glede na cilje učnega načrta in teorije učenja, poučevanja in preverjanja angleščine kot tujega jezika na zgodnji stopnji.

Tipi nalog

Preizkus je obsegal naloge:

- izbirnega tipa,
- prav/narobe,
- prav/narobe/ni v besedilu,
- povezovanja,
- vstavljanja z danim naborom besed,
- kratkih odgovorov,
- odprtega tipa (pisanje kratkega vodene besedila).

Preglednica 4.15 Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Taksonomska stopnja	Ravni ciljev	Deli preizkusa
1. stopnja	Znanje in poznavanje	Slušno razumevanje: 8 postavk Poznavanje/raba besedišča: 3 postavke Bralno razumevanje: 1 postavka
2. stopnja	Razumevanje in uporaba	Slušno razumevanje: 2 postavki Poznavanje/raba besedišča: 8 postavk Bralno razumevanje: 10 postavk Pisno sporočanje: 2 ocenjevalna kriterija
3. stopnja	Samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje	Slušno razumevanje: 1 postavka Poznavanje/raba besedišča: 2 postavki Bralno razumevanje: 1 postavka Pisno sporočanje: 1 ocenjevalni kriterij

Analiza dosežkov

Nacionalno preverjanje znanja iz angleščine je potekalo maja 2008 in je trajalo 60 minut brez odmora. Svoje znanje je preverilo 7176 učencev 6. razreda osnovne šole. Maksimalno število točk, ki jih je bilo mogoče doseči, je bilo 45. Povprečno število točk, ki so jih učenci dosegli, je bilo 28,64 (63,64).

Grafična predstavitev razporeditve po doseženih točkah kaže precej umirjeno pravilno razporejeno sredinsko krivuljo.

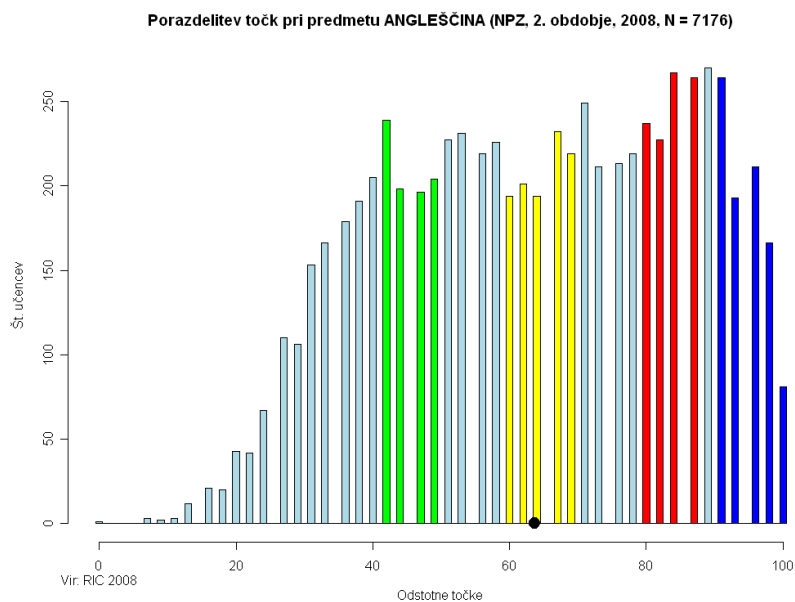
Preglednica 4.16 Osnovni statistični podatki

Število učencev	7176
Število postavk v preizkusu	45
Možne točke	45
Povprečno št. točk	28,64
Povprečno št. odstotnih točk	63,64
Standardni odklon odstotnih točk	0,22
Indeks težavnosti	0,64
Indeks zanesljivosti	0,92

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu drugega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.9 Porazdelitev odstotnih točk pri angleščini z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje

Zeleno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov*, so v povprečju uspešno rešili naslednje naloge/postavke:

1. del – slušno razumevanje:

- naloga A in naloga B sta preverjali razumevanje govornega besedila kot celote. Ker je slušno razumevanje receptivna zmožnost, ki je tudi prva, s katero se učenec sreča na poti usvajanja tujega jezika, je zato večina učencev postavke (naloga A: 2., 4., 5. in 6. postavka, naloga B: 1., 2., 4. in 5. postavka) tudi uspešno rešila. Prav tako smo upoštevali dobro prakso preverjanja znanja, in sicer da naj se vsak preizkus znanja začne z lažjimi nalogami in nato od lažjih prehaja k težjim nalogam.

Pri nalogi A so morali učenci poslušati besedilo in obkrožiti črko izbrane rešitve. Besedilo je bilo razločno govorjeno, ilustracije v preizkusu znanja so jasne in nedvoumne. Naloga je sestavljena tako, da smo se povsem izognili vplivu drugih dejavnikov (npr. branja, prepoznavanja besed, kompleksnosti reševanja itd.) na zmožnost slušnega razumevanja. Pri nalogi B so učenci prebrali šest trditvev in se glede na govorjeno besedilo odločili, ali so trditve pravilne ali napačne. Trditve so vključevale pogosto besedišče in preproste slovnične strukture. Vse testne postavke, ki so v zelenem območju, so bile v govorjenem besedilu jasno nakazane.

2. del – besedišče:

- nalogo A, 1., 4. in 7. postavko. Učenci so morali besede, ki so bile označene na sliki, povezati z ustreznimi besedami iz nabora. Naloga je preverjala prepoznavanje posameznih besed. Učenci so morali poiskati besede za stvari, ki so bile označene na sliki, in črke izbranih besed vpisati v tabelo. Pri tej nalogi učenci prepoznajo posamezne besede brez njihove rabe v sobesedilu. Pokazalo se je, da je večina učencev uspešno rešila tri postavke od osmih, to so: *bubble*, *ghost* in *glasses*.

3. del – bralno razumevanje:

- Naloga B je preverjala razumevanje kratkega zapisanega besedila. Učenci so pri tej nalogi uspešno rešili 4. postavko, ki je bila v besedilu jasno nakazana in podprta z več izrazi, kot na primer *favourite hobby*, *she is very good at calligraphy*, *she has already won several prizes*.

Rumeno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še naslednje naloge/postavke:

1. del – slušno razumevanje:

- 3. postavko v nalogi A, ki je preverjala natančnejše poslušanje in povezovanje besedila pred in po postavki: *My mother and father always cook lunch and dinner for me and my sister, but I don't eat a lot. I adore fast food restaurants and I can't do without sweets*. Verjetno je beseda *adore* otežila reševanje, vendar pa so si učenci lahko pomagali s povedjo, ki je sledila in je jasno opredelila, katero hrano ima Bob resnično rad.

2. del – besedišče:

- 5. in 8. postavko v nalogi A, pri kateri so morali učenci prepoznati pomen besed *carrot* in *mushroom*. Pri nalogi B, ki je preverjala poznavanje besedišča v sobesedilu s podanim naborom besed, kjer so bile tri uporabljene kot distraktorji, je v rumenem območju 6. postavka, katero so uspešno rešili učenci, ki so pravilno razumeli besedo *fun* in besedilo pred (*baseball is easy*) in za vrzeljo (*and anyone can play it*).

3. del – bralno razumevanje:

- 3. in 5. postavko v nalogi A, ki je preverjala razumevanje besedila s kratkimi odgovori. Pri obeh postavkah so učenci odgovora na vprašanji dokaj zlahka našli v besedilu: *Where do beavers put tree trunks? ... put them across rivers*. (3. postavka) in *How much food does a beaver eat a day? ... every day they eat 1.5 kg of vegetation*. (5. postavka). Pri nalogi B so učenci uspešno rešili 6. postavko, ki je zahtevala razumevanje trditve *Li Sija's grandmother cooks dinner on Fridays* in povezovanje te trditve z ustreznim delom besedila (*When Li Sija and her mother get home on Friday evening, they sit down and eat dinner first. Her grandmother makes it.*). Do odgovora učenci niso mogli priti brez povezovanja več oziroma vsaj dveh povedi besedila.

Rdeče območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega in rumenega območja v povprečju uspešno rešili še naslednje naloge/postavke:

1. del – slušno razumevanje:

- 1. postavko v nalogi A, ki je preverjala precej natančno razumevanje govorjenega besedila in poznavanje besedišča kot *reading*, *an article about healthy living* itd. Izgleda, da je učencem težave

povzročala beseda *article*, vendar so si učenci za uspešno reševanje te postavke lahko pomagali tudi z delom besedila *they say that food is important, you should have five meals a day*, kar avtomatično izloči rešitvi A (*they say* in ne *I say*) in B (očitno gre za daljše besedilo in ne za strip).

Naloga B, 3. postavka, je preverjala precej natančno razumevanje govornega besedila in poznavanje besedišča v trditvi, kar pa naj učencem ne bi predstavljalo posebnih težav (beseda *collect* je pogosta in se pojavlja v večini učbenikov, beseda *locomotive(s)* pa je precej transparentna in podobna slovenski besedi lokomotiva). V govornem besedilu so morali učenci razumeti, da gre Laura rada v železniški muzej, ki ima največjo zbirko lokomotiv, medtem ko bi sama sicer rada zbirala vlakce, če bi imela dovolj prostora v svoji sobi.

2. del – besedišče:

- 6. postavko v nalogi A, pri kateri so učenci morali poznati pomen besede *bat*. Glede na predvidevanja naj bi bila ta postavka nekoliko lažja, saj lahko učenci poznajo besedo iz filmskega, pravljичnega ali pustnega sveta (*bats, batman*), kar pa očitno ne drži. Naloga B skorajda v celoti sodi v rdeče območje (1., 2., 3., 4. in 5. postavka). Naštete postavke so preverjale poznavanje besedišča v sobesedilu s podanim naborom besed, kjer so bile tri besede uporabljene kot distraktorji. Učenci so morali razumeti besedilo pred in za vrzeljo in besede, podane v naboru, ter uporabiti spretnosti povezovanja delov besedila in logičnega sklepanja ter predvidevanja.

3. del – bralno razumevanje:

- 4 od 6 postavk (1., 2., 4. in 6. postavko) v nalogi A, pri kateri so učenci morali razumeti vprašanja in še posebno dobro vprašalnice (*what, when, for how long*) in posamezne dele besedila, ki so ponujali odgovore. Odgovore na zastavljena vprašanja ni bilo mogoče ugotoviti zgolj s prepisom besed, temveč je šlo za razmeroma natančno branje besedila in povezovanje povedi.

Pri nalogi B so se v rdeče območje uvrstile 1., 3. in 5. postavka; te so prav tako preverjale natančno branje in dobro razumevanje besedila in trditev v razpredelnici. Na primer, učenci so za pravilno reševanje 1. postavke morali razumeti trditev 1, ki je bila napisana v razumljivem jeziku in s pogosto rabljenim besediščem, so pa zato morali v besedilu razumeti, da Li Sija ne prihaja domov vsak dan, saj med tednom stanuje v šoli.

4. del – pisno sporočanje:

- kriterija vsebina ter besedišče in pravopis. Učenci, ki so dobili maksimalno število točk za ta dva kriterija, so upoštevali vse tri iztočnice, jih ustrezno razvili, uporabili pestro besedišče (opis vremena pozimi, oblačila, zimske dejavnosti itd.) in ga tudi večji del pravilno uporabili. Prav tako je bila večina besed pravilno zapisana.

Modro območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo *zgorjnjo desetino dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in rdečega območja v povprečju uspešno rešili še naslednje naloge/postavke:

2. del – besedišče:

- 2. in 3. postavko v nalogi A, ki sta preverjali poznavanje pomena besed *pot* (lonec) in *toe* (prst na nogi). Obe besedi ne sodita v pogosto rabljeno besedišče v drugem obdobju osnovne šole, zato jih je pravilno rešila le zgornja desetina učencev.

3. del – bralno razumevanje:

- 2. postavko v nalogi B, ki je preverjala razumevanje trditve in hkrati razumevanje dela besedila, v katerem so učenci sicer lahko prebrali poved *Every morning the pupils do an hour of gymnastics before breakfast*, vendar pa v besedilu ni bilo podano, ali imajo učenci gimnastiko tudi radi. Ta postavka je od učencev zahtevala zelo natančno branje in delno tudi sklepanje.

4. del – pisno sporočanje:

- Poznavanje, še posebno pa pravilna raba slovničnih struktur je seveda tisto področje učenja/usvajanja jezika, ki zahteva najvišje taksonomske stopnje znanja, torej poleg poznavanja in razumevanja tudi analizo, sintezo in evalvacijo. Naloga pisnega sporočanja je omogočala rabo naslednjih jezikovnih

struktur: glagol biti, *there is/there are*, *have/has got*, present simple, modalni glagol *can*, *go* + *glagolnik*, ednina/množina, osebni zaimki, svojilni zaimki ipd. Učenci, ki so pridobili 2 točki pri tem kriteriju, so pravilno in ustrezno uporabili najmanj štiri ali več od zgoraj navedenih jezikovnih struktur.

Naloga nad modrim območjem

V to območje sodi 6. postavka v nalogi B v prvem delu preizkusa (slušno razumevanje). Te postavke s 65-odstotno verjetnostjo niso rešili niti učenci z najvišjimi dosežki. Postavka je temeljila na razumevanju trditve *Laura wants to be a doctor*, ki so jo učenci z veliko verjetnostjo pravilno razumeli. Imeli pa so težave, da niso natančno in pazljivo prisluhnili daljšemu delu govornega besedila, v katerem bi lahko nedvomno našli pravilni odgovor. Ker gre za zelo natančno poslušanje in razumevanja daljšega dela besedila in ločevanje sedanjega in preteklega slovničnega časa, je to za učence bistveno zahtevnejše.

Analiza dosežkov po postavkah v mrežnem diagramu

Preverjanje slušnega razumevanja

Z naloga slušnega razumevanja so učenci pokazali, ali so prepoznali in razumeli prilagojeni avtentični angleški besedili. Navodila za reševanje nalog A in B slušnega razumevanja so učenci lahko prebrali in hkrati poslušali v svojem maternem jeziku, da bi se tako izognili preverjanju navodil namesto vsebine naloge.

Nalogi slušnega razumevanja sta se nanašali na temi iz učnega načrta, in sicer *zdravo življenje* in *predstavitev osebe*. Učenci so pri nalogi A poslušali pogovor med Anno in Bobom ter med poslušanjem obkrožili sliko, ki je ustrezala posamezni trditvi. Pri nalogi B so učenci poslušali pogovor z deklico Lauro, ki je za en dan postala manekenka, in ob tem ugotavljali, ali dane trditve pravilne oziroma napačne.

Najprej so učenci poslušali primer in šele nato začeli reševati. Besedili so slišali dvakrat, tako da so pri drugem poslušanju lahko potrdili oziroma ovrgli zapisane rešitve. Naloga A ni vsebovala nobenega bralnega vnosa, tako da so se učenci lahko posvetili zgolj poslušanju in reševanju. Pri nalogi B je bilo vnosno besedilo v obliki kratkih in preprostih trditev. Predvidevamo, da sta nalogi preverjali slušno razumevanje učencev in da so bili moteči dejavniki izključeni. Posnetka sta bila zvočno dobro slišna in govorci so govorili razločno in razmeroma počasi, primerno ravni znanja šestošolcev.

Večina učencev je nalogi rešila več kot uspešno, saj znaša indeks težavnosti (IT) za nalogi A in B skupaj 0,79, lansko leto pa 0,71. Pri slušnem razumevanju gre za receptivno zmožnost in ta je tudi prva, s katero se otrok sreča na poti usvajanja tujega jezika, zato so bili dokaj visoki rezultati tudi pričakovani.

Nalogi A in B slušnega razumevanja sta vključevali kar nekaj ciljev iz Učnega načrta za angleščino, na primer:

- Učenci pozorno poslušajo krajša besedila, ki so ustrezno zahtevna in zanimiva.
- Učenci ob poslušanju besedila rešujejo naloge, ki so opremljene z vizualnim gradivom.
- Učenci se na določeno informacijo odzovejo z nebesednim oziroma s kratkim besednim odzivom (obkrožijo oziroma zapišejo kratek odgovor).
- Učenci razumejo glavne misli sporočil/-a, še posebej naloga B.
- Učenci razumejo podrobnosti v besedilu (na primer postavka 6 pri nalogi B).
- Učenci prepoznajo zunajbesedilne okoliščine, na primer govorce, razmerja med njimi, razpoloženja itd. (na primer razlikovanje med trditvami Boba in Anne, 3. postavka pri nalogi A).

Besedišče

Preverjanje besedišča je smiselno, saj se učenci ravno na začetku usvajanja tujega jezika tako v šoli kot tudi zunaj nje nenehno srečujejo z novimi izrazi. Znano je, da otroci na začetku dojemajo

posamezne samostalnice, nato glagole in pridevnike in preostale besedne vrste. Naloga A je zato preverjala prepoznavanje posameznih pogosto rabljenih samostalnikov. Učenci so tako morali izmed danih besed poiskati ustrezen izraz v angleščini za posamezen predmet prikazan na sliki, ki je bil razločno označen s številko. Na primer: očala, goba, korenje itd. Naloga A posega v večini primerov na nižje taksonomske stopnje, zato je kar 5 postavk od 8 v zelenem oziroma rumenem območju.

Naloga B je tako kot tudi lansko leto glede na taksonomsko stopnjo posegala med višje cilje, in sicer je poleg prepoznavanja posameznih besed merila še rabo besedišča v sobesedilu. Učenci so dopolnili dano besedilo z vrzeli z ustrežno besedo iz nabora. Pri tem so morali razumeti dano besedišče pred in za vrzeljo, da so lahko smiselno dopolnili besedilo. Po pričakovanjih se je ta naloga pokazala za zahtevnejšo od naloge A, kar izkazuje kar pet postavk, ki sodijo v rdeče območje.

Skupni rezultati preverjanja besedišča (IT je 0,62) kažejo, da učenci relativno dobro poznajo najosnovnejše besede in da so jih v večini tudi zmožni povezovati s sobesedilom.

Naloga A (preverjanje besedišča na prepoznavni ravni) in naloga B (raba besedišča v sobesedilu) sta preverjali naslednje cilje Učnega načrta za angleščino:

- Učenci razlikujejo med zapisom in izgovorom.
- Učenci rešujejo naloge z ustreznim nebesednim odzivom (na primer naloga A).
- Učenci se uvajajo v rabo slikovnih slovarjev in povezujejo slike s poimenovanji (naloga A).
- Učenci so morali 6 vrzeli dopolniti z danimi besedami v naboru. Naloga je poleg prepoznavanja besedišča preverjala tudi rabo besed in besednih zvez na ravni povedi.

Bralno razumevanje

Bralno razumevanje smo preverjali z dvema naloga A in B, ki sta bili različnih tem (živali in opis življenja deklice Li Sije) in različnih vrst (kratki odgovori in naloga prav/narobe/ni v besedilu) in tako zmanjšali vpliv dejavnikov, da bi ob enaki temi in enaki vrsti naloge določeni učenci lahko reševali slabše oziroma boljše.

Temi izbranih besedil sta bili učencem znani, saj sta se navezovali na njihov izkušenjski svet, bližnjo okolico in interese. Navodila za reševanje nalog bralnega razumevanja so bila v slovenščini, italijanščini ali madžarščini glede na materni jezik otroka. Vsaka naloga je vsebovala rešen prvi primer, da bi se tako v največji možni meri izognili preverjanju navodil namesto vsebine.

Nalogi A in B so učenci rešili precej uspešno, saj znaša IT za obe nalogi skupaj 0,60, vendar manj uspešno kot slušno razumevanje in poznavanje ter rabo besedišča. Postavke so bile različne težavnosti, v prvi dve težavnostni območji (zeleno in rumeno območje) so se uvrstile štiri postavke, medtem vse preostale postavke (osem) pa so se uvrstile v rdeče in modro območje.

Cilji učnega načrta, ki sta jih preverjali nalogi bralnega razumevanja, so naslednji:

- Učenci pred branjem besedila na osnovi slik sklepajo o vsebini in vrsti besedila (predvsem naloga A).
- Učenci rešujejo naloge s kratkim besednim odzivom (naloga A).
- Učenci izluščijo glavne misli sporočila (postavke 1,2,3 in 5 pri nalogi B).
- Učenci po branju ugotovijo vrsto besedila in okvirni sporočilni namen.
- Učenci so med branjem besedila pozorni samo na določene informacije, ki jih iščejo sami ali pa jih zahteva naloga (postavke 1,3 in 5 pri nalogi A).
- Učenci med branjem razumejo podrobnosti v besedilu (postavka 1 pri nalogi B).

Pisno sporazumevanje

Z nalogo pisnega sporazumevanja smo preverjali zmožnost tvorjenja pisnega besedila v angleščini. Naloga je bila vodena. Učenci so tvorili eno pisno besedilo. Navodila in iztočnice so bila v slovenščini, madžarščini oziroma v italijanščini. Naloga je bila nakazana z dvema povedma.

Učenci so morali napisati pismo prijatelju iz afriške države in v njem opisati zimo, ki je ta ne pozna. Naloga je vsebovala tri vsebinske iztočnice, in sicer opis vremena pozimi, oblačila, ki jih nosimo pozimi, in dejavnosti v tem letnem času. Pisna zmožnost sodi med produktivne jezikovne zmožnosti, zato je povsem logično in tudi pričakovano, da so rezultati pri tej nalogi najnižji, saj znaša IT za vse tri kriterije (vsebino, besedišče/pravopis in slovnico) 0,47.

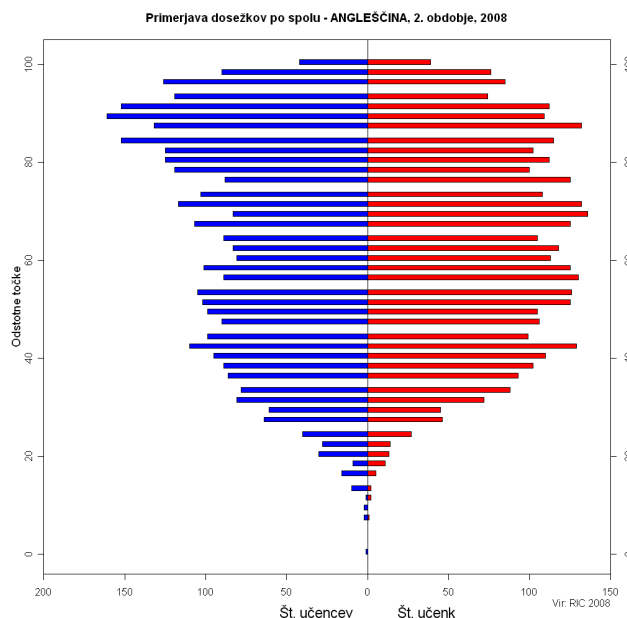
Rezultati so bili pričakovani, saj je zapis besed v angleščini izredno zahteven in dolgotrajen proces. Tudi razvijanje slovnične pravilnosti pri pisnem sporočanju se razvija počasneje kot druge jezikovne prvine. Zato je pomembno, da učenci z nizkimi dosežki pri omenjenima kriterijema (besedišče in pravopis ter slovnica), namenijo več časa in pozornosti poznavanju ter ustrezni in pravilni rabi slovničnih struktur v zadnjem obdobju osnovne šole.

Pisno sporočanje se nanaša na naslednje cilje zapisane v Učnem načrtu za angleščino:

- Učenci poimenujejo predmete in stvari (oblačila, dejavnosti pozimi).
- Učenci poznajo angleške izraze za osnovne glagole (biti, obleči, drsati).
- Učenci dokaj pravilno zapisujejo besede in ločujejo med izgovarjavo in zapisom (zapis besed kot *snow, skiing, cold*).
- Učenci upoštevajo velike začetnice in osnovna ločila, kot sta pika in vprašaj.
- Učenci preverjajo poznavanje in rabo slovničnih struktur v sobesedilu (raba sedanjika in modalnega glagola *can*).

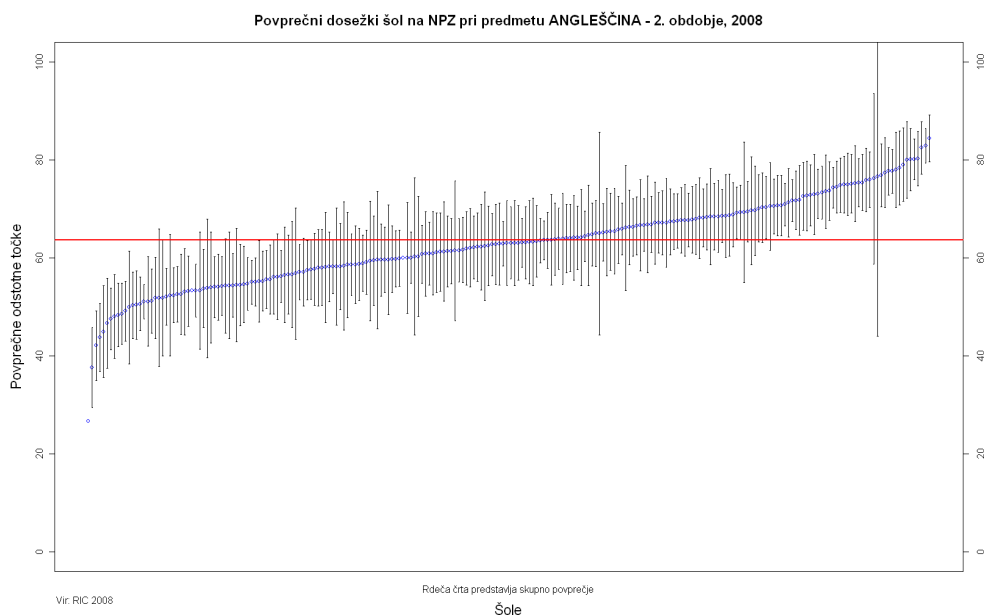
Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.10 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri angleščini, drugo obdobje

Porazdelitev glede na spol je v povprečju precej enakomerna, saj med deklicami in dečki ni velikih razlik. Le pri najnižjih rezultatih in rezultatih od 85 do 99 odstotnih točk se kaže majhna prednost učencev pred učenkami, medtem ko so deklice v majhni prednosti pri določenih rezultatih znotraj tega intervala. Pri najvišjem možnem rezultatu, to je 100 odstotnih točk, pa so dečki in deklice izenačeni. Z veliko verjetnostjo lahko ugotovimo, da preizkus daje enake možnosti za doseganje znanja in zmožnosti iz angleščine tako učencem kot učenkam.

Slika 4.11 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri angleščini, drugo obdobje

Razdelitev šol glede na povprečne dosežke učencev in učenek na preizkusu iz angleščine kaže, da je približno polovica šol nad in polovica šol pod državnim povprečjem. Razveseljivo je, da so samo 4 šole takšne, kjer niti eden učenec ni dosegel povprečnega državnega rezultata (vse štiri šole so sodelovale z zelo majhnim številom učencev). Razponi na šolah so različni, ponekod so dosežki med učenci precej izenačeni, drugod manj. Tam, kjer so odstopanja največja, je šlo v glavnem za šole z manj otroki in so zato večja odstopanja lahko posledica manjšega števila otrok in ne drugih dejavnikov.

Preglednica 4.17 Porazdelitev dosežkov pri angleščini po regijah, drugo obdobje

	Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
1	Gorenjska regija	64,63	20,23	657	15
2	Goriška regija	59,56	20,84	292	12
3	Jugovzhodna Slovenija	61,33	21,89	535	17
4	Koroška regija	59,85	21,51	331	10
5	Notranjsko-kraška regija	62,82	20,77	251	12
6	Obalno-kraška regija	68,03	20,15	331	14
7	Osrednjeslovenska regija	69,67	20,71	1291	38
8	Podravska regija	64,93	21,83	1474	49
9	Pomurska regija	60,31	20,67	326	10
10	Savinjska regija	60,22	21,36	1263	36
11	Spodnjeposavska regija	56,04	20,77	260	11
12	Zasavska regija	60,54	23,43	165	4

Učenci so po regijah različno uspešni (AS od 56 do 69), vendar razpon ni skrb zbujajoč, saj so dejavniki za različno uspešnost na preizkusu lahko zelo raznoliki in bi za njihovo razumevanje potrebovali dodatne raziskave. Povedati je tudi treba, da nismo merili govorne zmožnosti, ki bi lahko sliko dosežkov tudi spremenila.

Glede na aritmetično sredino je bila najuspešnejša Osrednjeslovenska regija, ki ji sledita Obalno-kraška in Podravska. Najnižji rezultati pa so se pokazali v Spodnjeposavski, Koroški in Goriški regiji.

4.2.4.2 Sklepne ugotovitve

Uspešnost učencev na nacionalnem preverjanju znanja iz angleščine je bila v skladu s pričakovanji, čeprav nižja od lanske. Vsaka postavka je v tem preizkusu dobro ločila med najboljšimi, dobrimi in šibkejšimi učenci. Dosežki učencev kažejo, da dobro obvladajo slušno zmožnost in da so zmožni prepoznavanja osnovnega besedišča pri nalogi s slikovnim izhodiščnim besedilom. Kot lansko šolsko leto so tudi tokrat učenci 6. razreda manj uspešni pri nalogah bralnega razumevanja, še posebno pa jim povzročata težave natančno branje in iskanje podrobnosti v besedilu. Prav tako ima večina učencev še težave pri zapisu besed in upoštevanju slovničnih pravil v pisnem sestavku. Pisno zmožnost je treba razvijati postopoma, zato je zelo pomembno, da imajo učenci možnost pisati čim več pisnih izdelkov in jih skupaj s sošolci in učiteljem tudi pregledati ter ugotoviti, kaj je dobro in katere pomanjkljivosti morajo še odpraviti.

Na osnovi dosežkov so priporočila Predmetne komisije za angleščino za vnaprej naslednja:

- Preizkus je letošnje leto vseboval eno nalogo slušnega razumevanja več kot lansko leto, in sicer šest postavk več. S tem smo zadostili kriteriju razvijanja slušne zmožnosti in podlagam v učnem načrtu, da se otrok najprej razvija na slušnem področju in veliko več razume kot zna povedati. Hkrati je preizkus zdaj bolj uravnotežen v preverjanju posameznih jezikovnih zmožnosti.
- Lansko leto smo si zastavili naslednji cilj: Naloge v preizkusu naj v večjem obsegu vključujejo višje taksonomske stopnje znanja, kot so analiza, sinteza, evalvacija itd., ki smo ga s tem preizkusom uresničili. Kar nekaj postavk namreč posega na višje taksonomske stopnje znanja.
- Letošnje leto je Predmetni komisiji za angleščino uspelo standardizirati večino popravljavcev preizkusov ob koncu drugega obdobja. Ni pa ji uspelo pripraviti vzorcev mejnih pisnih izdelkov (ang. *benchmarks*) za pisno nalogo, ki je bila vključena v sam preizkus, saj je med dnevom pisanja preizkusa in pošiljanja navodil za ocenjevanje na šole premalo časa. Uresničitev tega cilja terja premislek in iskanje rešitev v sodelovanju med Predmetno komisijo za angleščino in Ricem.
- Proučiti je treba ponovno vpeljavo preverjanja govorne zmožnosti. Tudi lani smo si zastavili ta cilj, vendar ostaja še vedno neuresničen. Predvsem sta problematični izvedba pa tudi standardizacija učiteljev itd.
- Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo zgornjo *desetino* dosežkov, so se v tokratnem preizkusu posebej izločili, kar nam ni uspelo v predhodnem šolskem letu. Spremenjen je bil obrazec za vrednotenje, ki je omogočal analizo posameznih postavk in ne samo nalog kot celote.

Verodostojnost vrednotenja

Večina nalog je bila objektivnega tipa. Vsak pravilen odgovor je bil vreden po 1 (eno) točko. Učitelji popravljavci so predhodno prejeli moderirana navodila. Predvidevamo, da so naloge ustrezno popravili in točkovali. Kot že lani želimo tudi tokrat poudariti, da je nujna vpeljava določenega sistema spremljanja vrednotenja. Še posebej je treba poudariti vrednotenje pisnega sestavka, ko gre za subjektivno vrsto naloge. Učitelji so sicer prejeli kriterije in opisnike, vendar je zaradi nestandardiziranja določenega števila popravljavcev lahko dvomljiva verodostojnost rezultatov pisne zmožnosti.

Pilotiranje nalog

Kot vsak preizkus do zdaj je tudi letošnji vseboval le pilotirane naloge, kar se je kot vedno pokazalo za izredno pomoč. Večina rezultatov pilotiranja se ujema z dejanskimi rezultati na preizkusu. Rezultati, kjer je prišlo do razhajanj, pa so verjetno posledica premajhnega vzorca pilotiranih nalog, zato kot že več let doslej predlagamo, da se čim prej sprejme strategija nacionalnega preizkušanja preizkusov pri vseh predmetih in se tako zagotovi boljša kakovost nalog, večja zanesljivost rezultatov ter mednarodna primerljivost rezultatov, še posebno z rezultati PISE in TIMMS-a in v prihodnjih letih Evropskega kazalnika za jezikovno zmožnost.

4.2.5 Predmetna komisija za nemščino

4.2.5.1 Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja iz nemščine ob koncu drugega obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa

Strokovno podlago za pripravo nacionalnega preverjanja znanja predstavlja Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Ljubljana MŠZŠ: ZRSŠ, 2000 (nemščina za 4., 5. in 6. razred). Preizkus znanja je zasnovan v skladu z informacijo o preizkusu znanja, objavljeno na spletni strani www.ric.si). Znanje učencev se je preverjalo samo pisno. Preizkus znanja je vključeval naslednje tri jezikovne zmožnosti: slušno razumevanje, bralno razumevanje ter pisno sporočanje. Sestavljen je bil torej iz treh delov: I. slušnega razumevanja, II. bralnega razumevanja ter III. poznavanja in rabe jezika. Čas reševanja preizkusa znanja je bil 60 minut. Skupno število točk vseh treh delov je bilo 50.

Preglednica 4.18 Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Taksonomska raven	Delež v preizkusu
1. Znanje in poznavanje	30 %
2. Razumevanje in uporaba	35 %
3. Samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje	35 %

Analiza dosežkov

Nacionalno preverjanje znanja iz nemščine ob koncu drugega obdobja je potekalo 13. maja 2008. Preizkus znanja iz nemščine je opravljalo 451 učencev 6. razreda. Od možnih 50 točk so povprečno dosegli 37,28 točk (74,6 %), indeks težavnosti (IT) je znašal 0,75. Ta dosežek kaže na dobro znanje nemščine in potrjuje, da so bile naloge pripravljene v skladu z zastavljenimi cilji predmetne komisije za nemščino ter s cilji in standardi v zgoraj navedenem učnem načrtu. Maksimalno število točk (50) je doseglo 22 učencev, minimalno število točk pa je bilo 13. Visok je tudi indeks zanesljivosti, saj znaša 0,90 odstotkov.

Preglednica 4.19 Osnovni statistični podatki

Število učencev	451
Število postavk v preizkusu	47
Možne točke	50
Povprečno število točk	37,2
Povprečno število odstotnih točk	74,6
Standardni odklon odstotnih točk	8,43
Indeks težavnosti	0,75
Indeks zanesljivosti	0,90

V prvem delu (slušno razumevanje) so učenci slišali tri neznana govorjena besedila, posneta na zgoščenki. S temi nalogami se preverja zmožnost poslušanja in slušnega razumevanja.

1. naloga (5 postavk) (IT od 0,94 do 1,00) je bila naloga povezovanja, kjer je bilo treba na podlagi govorjenega besedila k sličicam pripisati imena otrok. Rezultati kažejo, da učenci niso imeli težav pri reševanju te naloge.

2. naloga (4 postavke) (IT od 0,50 do 0,66) je bila naloga kratkih odgovorov. Gre za selektivno poslušanje, pri katerem morajo učenci razumeti pomembne podrobnosti v besedilu.

3. naloga (5 postavk) (IT od 0,76 do 0,98) je bila naloga izbirnega tipa, kjer so se učenci na podlagi slišane dialoga odločali, ali je izjava pravilna ali napačna.

Drugi del (bralno razumevanje) je bil sestavljen iz dveh nalog, ki sta preverjali zmožnosti branja in bralnega razumevanja.

Pri 1. nalogi (7 postavk) (IT od 0,65 do 0,89) je šlo za nalogo izbirnega tipa, pri kateri so se učenci odločali, ali so izjave pravilne ali napačne.

2. naloga (7 postavk) (IT od 0,38 do 0,89) je bila naloga kratkih odgovorov. Najzahtevnejša je bila 7. postavka, ki je zahtevala prepoznavanje podrobnosti v besedilu.

Tretji del (poznavanje in raba jezika) je zajemal štiri naloge, prve tri so preverjale poznavanje in rabo besedišča in osnovnih slovničnih struktur, zadnja pa zmožnost pisnega sporočanja.

1. naloga (5 postavk) (IT od 0,63 do 0,98) je bila naloga izbirnega tipa, kjer so učenci izločali besedo, ki pomensko ne sodi zraven. Pri 1. postavki so morali prepoznati dele stanovanja. V sklopu besed *Küche Garten Flur Kinderzimmer* je učencem težave povzročala beseda *Flur*.

Pri 2. nalogi (7 postavk) (IT od 0,54 do 0,77), nalogi izbirnega tipa, so učenci izbirali pravilen odgovor med tremi možnimi. Jezikovne strukture v določenem kontekstu učencem niso predstavljale večjih težav. Največ napak je bilo pri 4. postavki, kjer so morali prepoznati ustrezno končnico svojilnega zaimka *seine* (Karl nimmt *seine* Schultasche.).

3. naloga (5 postavk) (IT od 0,43 do 0,93) je bila naloga izbirnega tipa. Učenci so iz danega nabora besed povedi dopolnjevali z ustreznimi pridevniki. Ker so bile rešitve že podane v okvirčku, so se vrednotile samo popolnoma pravilno zapisane rešitve.

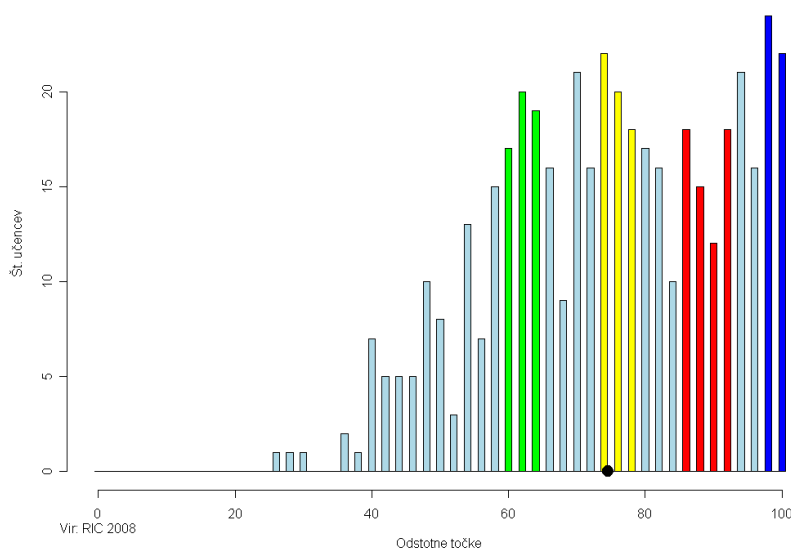
Pri 4. nalogi (IT od 0,56 do 0,62) je bilo treba napisati krajše besedilo (najmanj štiri povedi) s pomočjo slikovne iztočnice. Pri tej nalogi sta se vrednotila dva elementa: vsebina in jezikovna pravilnost.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu drugega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.12 Porazdelitev odstotnih točk pri nemščini z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje

Porazdelitev točk pri predmetu NEMŠČINA (NPZ, 2. obdobje, 2008, N = 451)

Zeleno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov*, so uspešno rešili naslednje naloge:

I. del (slušno razumevanje):

Poslušajo kratka besedila, sestavljena iz znanih informacij, in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva s pisnimi dejavnostmi.

1. naloga

Učenci so uspešno rešili vseh pet postavk naloge povezovanja, kjer so k sličicam pripisovali imena otrok, ki so bila omenjena v govorjenem besedilu. Na taksonomski ravni gre za manj zahtevno nalogo.

3. naloga

Uspešno so rešili 2., 3., 4. in 5. postavko.

Učenci so poslušali pogovor. Pri nalogi izbirnega tipa so odločali, katera izjava je ustrezna. Učenci razumejo besedilo, sestavljeno iz znanih jezikovnih informacij.

II. del (bralno razumevanje):

Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komaj presega njihov besedni zaklad.

1. naloga

Uspešno so rešili 2., 3., 6. in 7. postavko.

Učenci so morali s selektivnim branjem poiskati informacijo v štirih krajših besedilih, katera komaj presegajo njihov receptivni besedni zaklad ter odločali o tem, ali je izjava pravilna ali napačna.

2. naloga

Učenci so uspešno rešili 1., 2. in 3. postavko.

Pri nalogi kratkih odgovorov so morali razumeti tudi določene podrobnosti v besedilu.

III. del (poznavanje in raba jezika):

Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter nekatere jezikovne strukture v kontekstu.

1. naloga

Učenci so pravilno rešili 2., 3., 4. in 5. postavko.

Gre za prepoznavanje besed iz njihovega izkustvenega sveta. Pri nalogi izbirnega tipa so izločali besedo, ki pomensko ne sodi zraven.

2. naloga

Učenci so uspešno rešili 4. postavko, kjer so morali prepoznati ustrezno končnico svojilnega zaimka *seine*.

3. naloga

Uspešno so rešili 1. in 2. postavko.

Pri 1. postavki so morali poved dopolniti z besedo *slowenisch*, pri 2. pa z besedo *sportlich*. V obeh primerih jim je bila v pomoč izhodiščna poved, kjer je v prvi povedi bila beseda Slovenien, v drugi pa Sport. Najosnovnejše besedišče jim ne povzroča večjih težav.

Rumeno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega območja uspešno rešili še naslednje naloge:

I. del (slušno razumevanje):

Poslušajo kratka besedila, sestavljena iz znanih informacij, in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva s pisnimi dejavnostmi.

2. naloga

Uspešno so rešili 2. postavko. Gre za nalogo kratkih odgovorov.

Selectivno poslušanje zahteva razumevanje pomembnih informacij v slišnem besedilu.

3. naloga

Učenci so rešili 1. postavko, kjer so morali razumeti določeno podrobnost v govorjenem besedilu.

II. del (bralno razumevanje):

Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komaj presega njihov besedni zaklad.

1. naloga

Uspešno so rešili 1. in 4. postavko. Gre za razumevanje besedila, vezanega na določeno temo, kjer so morali razumeti parafrazirano izjavo.

2. naloga

Učenci so uspešno rešili 4. in 6. postavko.

Pri nalogi kratkih odgovorov so morali razumeti nekatere podrobnosti v besedilu.

III. del (poznavanje in raba jezika):

Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter nekatere jezikovne strukture v kontekstu. Učenci tvorijo krajše vodeno pisno besedilo na podlagi iztočnic.

2. naloga

Uspešno so rešili 1., 2., 3., 5. in 6. postavko. Gre za nalogo izbirnega tipa. Vključene so nekatere jezikovne strukture, ki so postavljene v določen kontekst.

3. naloga

Učenci so uspešno rešili 5. postavko.

Naloga izbirnega tipa je pri tej postavki zahtevala dopolnitev povedi s pridevnikom *krank*.

4. naloga

Pri pisnem sporočanju so bili uspešni pri postavki vsebina. Sestaviti so morali krajše besedilo na temo zimske počitnice s pomočjo slikovne iztočnice in vprašanja.

Rdeče območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega in rumenega območja uspešno rešili še naslednje naloge:

I. del (slušno razumevanje):

Poslušajo kratka besedila, sestavljena iz znanih informacij, in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva s pisnimi dejavnostmi.

2. naloga

Uspešno so rešili 1., 3. in 4. postavko.

Gre za nalogo kratkih odgovorov. Selektivno poslušanje zahteva razumevanje pomembnih informacij v slišnem besedilu.

II. del (bralno razumevanje):

Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komaj presega njihov besedni zaklad.

1. naloga

Učenci so uspešno rešili 5. postavko. Gre za razumevanje besedila, vezanega na določeno temo.

2. naloga

Uspešno so rešili 5. postavko. Naloga kratkih odgovorov spada med taksonomsko zahtevnejše naloge.

III. del (poznavanje in raba jezika):

Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter nekatere jezikovne strukture v kontekstu. Učenci tvorijo krajše vodeno pisno besedilo na podlagi iztočnic.

1. naloga

Učenci so uspešno rešili 1. postavko, kjer so morali izločiti besedo, ki ne sodi zraven. Prepoznati so morali dele stanovanja.

3. naloga

Učenci so uspešno rešili 3. in 4. postavko.

Iz nabora besed so vstavljali pravilno rešitev v prazne prostore besedila.

Vrednotile so se samo popolnoma pravilno zapisane rešitve. V nalogi so morali dopolniti povedi z ustreznimi pridevniki.

4. naloga

Pri pisnem sporočanju so poleg postavke vsebina uspešno rešili tudi postavko jezikovna pravilnost. Besedišče na dano temo so morali jezikovno pravilno uporabiti in sestaviti preprostejše besedilo.

Modro območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo *zgornjo desetino dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in rdečega območja uspešno rešili še naslednje naloge:

II. del (bralno razumevanje):

Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komaj presega njihov besedni zaklad.

2. naloga

Učenci so v nalogi kratkih odgovorov uspešno rešili 7. postavko, ki je zahtevala prepoznavanje podrobnosti v besedilu.

III. del (poznavanje in raba jezika):

Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter nekatere jezikovne strukture v kontekstu.

2. naloga

Učenci so uspešno rešili 7. postavko. V nalogi izbirnega tipa so morali v 7. postavki dopolniti poved z zahtevnejšo obliko osebnega zaimka.

Sklep

Pri sestavljanju preizkusa znanja za drugo obdobje, ki ga pišejo učenci po treh letih učenja nemščine, smo upoštevali razvijanje sporočilne sposobnosti, ki je prilagojena otrokovi starostni stopnji. To je pomemben cilj pouka nemščine na ravni zgodnjega učenja. Rezultati kažejo, da so učenci zelo uspešni pri nalogah slušnega razumevanja. Vendar pa jim bolj ustrezajo naloge izbirnega tipa in naloge povezovanja, pri katerih se po natančnem poslušanju ustrezno pisno odzovejo. Nekaj več težav imajo učenci pri zapisu besed in krajših odgovorov. Obe nalogi bralnega razumevanja sta od učencev zahtevali pazljivo in natančno branje besedil, ki sta komaj presegali njihov besedni zaklad. Tudi pri nalogah poznavanja in rabe jezika je bilo v ospredju besedilo ali del besedila. Tako učenci lahko pokažejo, kako obvladajo besedišče in jezikovne strukture. Te naloge so najbolj selektivne. Dosežki so torej pričakovani.

Preglednica 4.20 Porazdelitev dosežkov pri nemščini po regijah, drugo obdobje

	Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
1	Jugovzhodna Slovenija	70,71	14,78	17	1
2	Koroška regija	76,12	19,14	17	2
3	Podravska regija	73,07	16,77	185	10
4	Pomurska regija	75,93	16,91	232	17

451 učencev je preizkus znanja pisalo v štirih regijah: pomurski, podravske in koroški in jugovzhodni Sloveniji. Največji delež predstavljajo učenci pomurske regije, nekaj več kot polovico. Kar 185 učencev iz 10 šol pa je prispevala podravska regija.

Uspešnejši so bili učenci pomurske in koroške regije, katerih rezultati presegajo državno povprečje, učenci podravske regije so nekoliko pod državnim povprečjem, učenci jugovzhodne Slovenije pa 3,9 % pod državnim povprečjem. Glede na majhno število učencev iz te regije so z rezultatom lahko zadovoljni.

Sklepne ugotovitve

Z rezultatom 74,6 % ob koncu drugega obdobja smo lahko zadovoljni, saj nam kaže, da je pouk nemščine dobro zastavljen in da imajo učenci solidno znanje nemškega jezika. Za članice komisije, sestavljavke preizkusa znanja, je to tudi koristna informacija, saj nam potrjuje smernice, ki smo si jih zadale pri svojem delu. Dosežki učencev kažejo, da v tej fazi najbolj obvladajo slušno razumevanje, največ težav pa imajo pri pisnem sporočanju, kar pa je na tej stopnji tudi pričakovano.

4.2.6 Predmetna komisija za matematiko**4.2.6.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja****Opis izhodišč in zasnova preizkusa (mrežni diagram in povezava z učnim načrtom)**

Predmetna komisija je pri pripravi preizkusa upoštevala strukturo preizkusa, ki zajema: čas reševanja (60 minut), tipe nalog, razmerje med taksonomskimi ravnmi nalog glede na Gagnejevo klasifikacijo znanja ter vsebinska področja.

Preizkus obsega 14 nalog, katerih značilnosti opisuje mrežni diagram.

Posamezne **vsebine** so zastopane z naslednjimi deleži: števila in algebra v obsegu 54 % (izhodišče v strukturi preizkusa 55 %), geometrija v obsegu 18 % (izhodišče v strukturi preizkusa 15 %), merjenje v obsegu 16 % (izhodišče v strukturi preizkusa 15 %), obdelava podatkov v obsegu 12 % (izhodišče v strukturi preizkusa 15 %).

V preizkus so vključena znanja iz **različnih razredov**, in sicer: 64 % znanj, ki imajo težišče obravnave v 6. razredu, 32 % znanj, ki imajo težišče obravnave v 5. razredu, ter 4 % znanj, ki imajo težišče obravnave v 4. razredu šole.

Glede zastopanosti **standardov znanja** preizkus pokriva 52 % temeljnih standardov in 48 % minimalnih standardov znanj.

V mrežnem diagramu je glede na cilje opredeljena tudi **navidezna težavnost** posamezne naloge, tj. pričakovana uspešnost reševanja posameznih ciljev naloge, in sicer: 16 % ultralahkih nalog (ki jih predvidoma reši 90 % učencev), 34 % lahkih nalog (ki jih predvidoma reši 75 % učencev), 26 % srednje težkih nalog (ki jih predvidoma reši 50 % učencev) in 24 % težkih nalog (ki jih predvidoma reši 25 % učencev).

V preizkusu so štirje **tipi nalog**: naloge izbirnega tipa (10 %), naloge povezovanja in urejanja (4 %), naloge kratkih odgovorov (60 %), naloge, ki zahtevajo odgovore v obliki računskih postopkov, grafičnih prikazov ter utemeljitve odgovora (26 %).

Naloge so razporejene v štiri **taksonomske ravni**: poznavanje ter razumevanje pojmov in dejstev (36 %), izvajanje rutinskih postopkov 30 %, uporaba kompleksnih postopkov (20 %), reševanje in raziskovanje problemov (14 %).

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Ob koncu drugega obdobja nacionalno preverjanje znanja ni obvezno. V šolskem letu 2007/2008 je pisni preizkus znanja pisalo 7600 učencev 6. razreda. V preizkusu je bilo 14 nalog. Celoten preizkus je bil ovrednoten s 50 točkami. Učenci so v povprečju dosegli 37,47 točk, kar predstavlja 74,9 %. Najmanjše število točk (2) je dosegel 1 učenec, vse možne točke (50) pa je doseglo 191 učencev.

Indeks zanesljivosti preizkusa znanja je 0,92, indeks diskriminativnosti (ID) 0,50, indeks težavnosti preizkusa (IT) pa 0,75. Standardni odklon predstavlja 18,6 odstotnih točk. Učence z višjimi dosežki od učencev z nižjimi dosežki najbolj ločujejo naslednje naloge: 2. naloga (IT je 0,68, ID je 0,57), 5. naloga (IT je 0,67, ID je 0,56), 7. naloga (IT je 0,79, ID je 0,55), 8. naloga (IT je 0,85, ID je 0,54), 9. naloga (IT je 0,58, ID je 0,63), 10. naloga (IT je 0,78, ID je 0,58) in 14. naloga (IT je 0,52, ID je 0,63). V preglednici 4.21 navajamo osnovne statistične podatke.

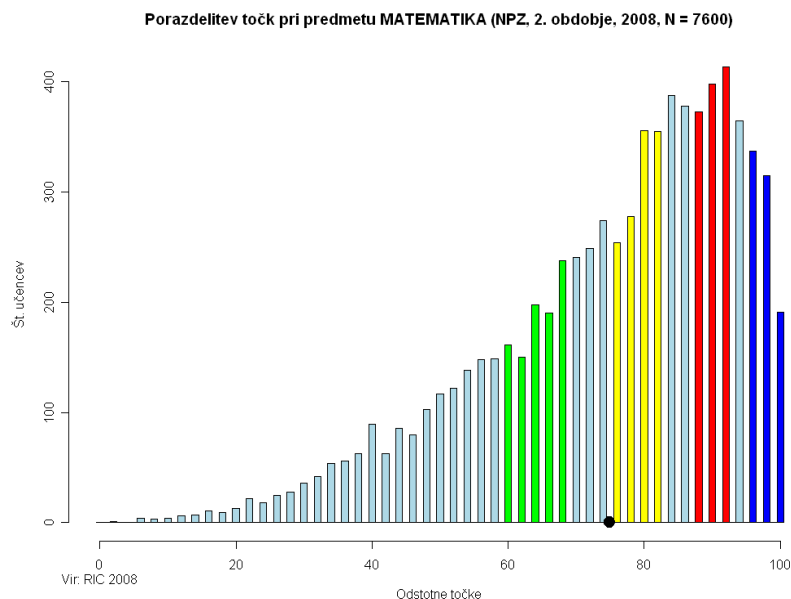
Preglednica 4.21 Osnovni statistični podatki – matematika, redni rok 2008, drugo obdobje

Število učencev	7600
Število postavk v preizkusu	50
Možne točke	50
Povprečno št. točk	37,47
Povprečno št. odstotnih točk	74,9
Standardni odklon odstotnih točk	18,6
Indeks težavnosti	0,75
Indeks zanesljivosti	0,92

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu drugega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.15 Porazdelitev odstotnih točk pri matematiki z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje

Zeleno območje

Zeleno področje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov glede na druge dosežke. To so učenci z dosežki med 20. in 30. kvantilom.

Učenci prepoznajo osnovne matematične pojme, izvajajo rutinske postopke in uporabljajo preproste strategije reševanja besedilnih problemov iz življenjskih situacij. Obvladajo risanje osnovnih geometrijskih elementov, prepoznajo dele celote na sliki in predstavijo podatke v preglednici.

Učenci znajo:

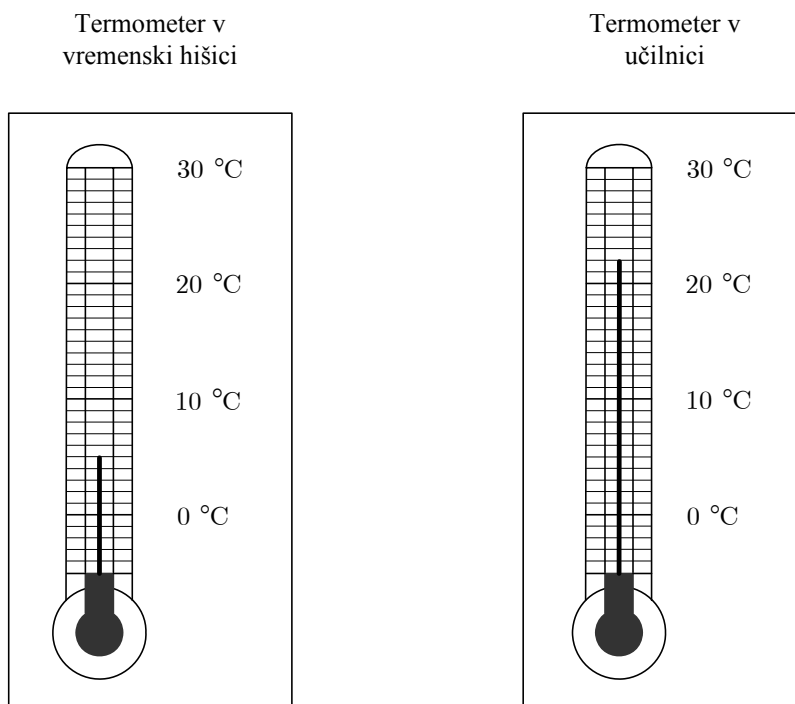
- prebrati in predstaviti decimalno število na pozicijskem računalu (1.1, 1.2);
- predstaviti decimalno število na številski premici (2.1);
- prepoznati ostri, pravi in topi kot in jih poimenovati (3.1, 3.2, 3.3);
- izračunati razliko kotov, izraženih v kotnih stopinjah (3.5);
- prepoznati del celote na sliki in ga zapisati z ulomkom (4.1, 4.2);
- deliti z enomestnim številom v obsegu do milijona in narediti preizkus (5.1, 5.2);
- brati podatke na sliki in jih predstaviti v dani preglednici (6.1 in 6.2);
- rešiti besedilno nalogo iz vsakdanjega življenja s podatki, pridobljenimi na sliki, in računati z enotami za merjenje temperature (6.3);
- vrstni red računskih operacij upoštevati v številskem izrazu (7.1, 7.3);
- narisati pravokotnico in vzporednico k premici skozi dano točko (8.1, 8.3);
- izmeriti razdaljo med premico in točko (8.2);
- zapisati odnos med geometrijskimi elementi z uporabo simbola (8.4);
- narisati in označiti pravokotnik z danimi podatki na sliki in v besedilu (10.1, 10.2);
- izmeriti dolžine stranic pravokotnika in uporabiti ustrezno strategijo za izračun obsega pravokotnika (10.3, 10.4);
- razmisliti oziroma preveriti, ali je dano število rešitev preproste enačbe, in pokazati razumevanje pojma rešitev enačbe (12.1, 12.2);

- rešiti besedilno nalogo iz vsakdanjega življenja z uporabo znanj o obdelavi podatkov: brati podatke na krožnem diagramu, računati deleže, prikazati podatke v preglednici, izbrati ustrezno strategijo reševanja problema, izračunati celoto in zapisati ustrezen odgovor (**13. naloga**).

Zgled 1:

6. naloga

Med odmorom je Špela odčitala temperaturo zraka v vremenski hišici in v učilnici.

- a) Odčitaj temperaturi v vremenski hišici in učilnici ter ju zapiši v preglednico.

	Vremenska hišica	Učilnica
Temperatura (°C)		

- b) Za koliko stopinj Celzija je bila temperatura v učilnici višja od temperature v vremenski hišici?
Odgovor:

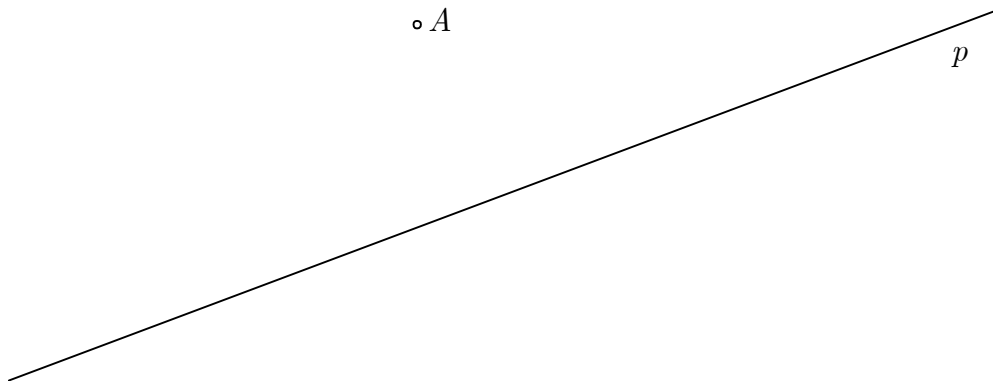
Področje: obdelava podatkov in merjenje

Kognitivno področje: poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev ter izvajanje rutinskih postopkov

Zgled 2:

8. naloga

Narisani sta točka A in premica p .

- Skozi točko A nariši pravokotnico s na premico p . Označi pravokotnico in pravi kot.
- Izmeri razdaljo točke A od premice p : $d(A, p) = \underline{\hspace{2cm}}$
- Premici p nariši vzporednico t skozi točko A in jo označi.
- Z matematičnim simbolom zapiši medsebojno lego narisanih premic: $p \underline{\hspace{1cm}} t$.

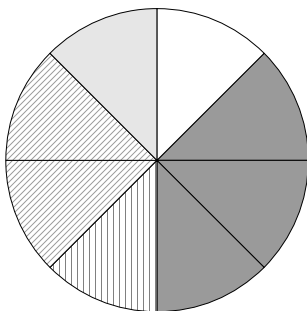
Področje: geometrija

Kognitivno področje: poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev ter izvajanje rutinskih postopkov

Zgled 3:

13. naloga

Na šoli je vsak učenec šestega razreda naročen na natanko eno mladinsko revijo. Deleži učencev, ki so naročeni na posamezno revijo, so prikazani v krogu, razdeljenem na osem enakih delov. Na revijo PIL je naročenih 18 učencev.

Legenda:

- GEA
- PIL
- KEKEC
- PIL PLUS
- PROTEUS

a) Dopolni preglednico.

Mladinske revije	GEA	PIL	KEKEC	PIL PLUS	PROTEUS
Število učencev					

b) Koliko je vseh učencev šestih razredov?

Reševanje:

Vseh učencev šestih razredov je _____.

Področje: števila in podatki

Kognitivno področje: uporaba kompleksnih postopkov, reševanje in raziskovanje problemov

Rumeno območje

Rumeno območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov. To so učenci z dosežki med 45. in 55. kvantilom.

Učenci izvajajo rutinske postopke in uporabljajo ustrezne strategije reševanja v preprostih, znanih situacijah.

Učenci znajo:

- izračunati vrednost številskega izraza z decimalnimi števili (7.2, 7.4);
- v besedilni nalogi iz vsakdanjega življenja pretvarjati časovne enote (9.3);
- izračunati obseg pravokotnika (10.5);
- izračunati vrednost potence (11.1, 11.2);
- izbrati ustrezno strategijo reševanja v večstopenjskem besedilnem problemu iz vsakdanjega življenja (14.1, 14.2).

Zgled 1:

7. naloga

Izračunaj vrednosti izrazov.

a) $12,3 + 25 : 5 =$

b) $1,5 \cdot 3 - 2,6 : 2 =$

Področje: števila

Kognitivno področje: uporaba kompleksnih postopkov

Zgled 4:

11. a naloga in 11. b naloga

Izračunaj vrednosti potenc.

a) $2^3 =$ _____

b) $10^5 =$ _____

Področje: števila

Kognitivno področje: izvajanje enostavnih postopkov

Rdeče območje

Rdeče območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov glede na druge dosežke. To so učenci z dosežki med 70. in 80. kvantilom.

Učenci izvajajo osnovne računske operacije z naravnimi in z decimalnimi števili in uporabljajo ustrezne strategije reševanja v kompleksnih situacijah.

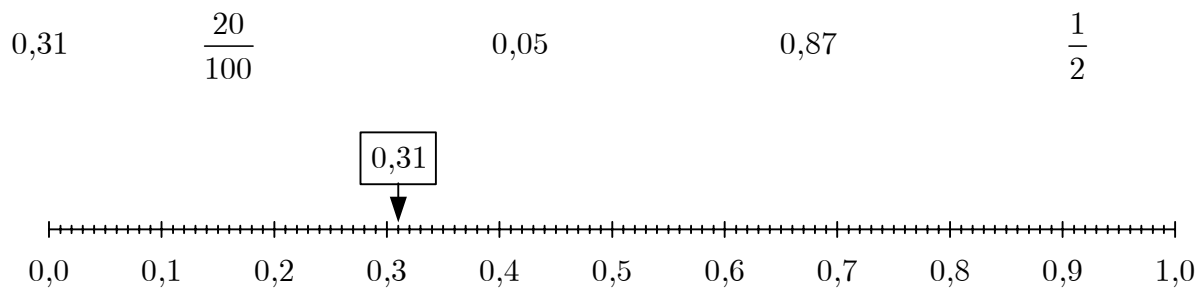
Učenci znajo:

- predstaviti ulomek na številski premici (2.2);
- izmeriti velikost kota v stopinjah (3.4);
- prepoznati in zapisati celoto in del celote z ulomkom oziroma mešanim številom (4.3);
- deliti z dvomestnim številom v obsegu do milijona in narediti preizkus (5.3, 5.4);
- izbrati ustrezno strategijo reševanja v besedilni nalogi iz vsakdanjega življenja in jo rešiti (9.1, 9.2, 9.4);
- izračunati vrednost potence (11.3);
- izbrati ustrezno strategijo reševanja večstopenjskega besedilnega problema in nadaljevati z ustrezno strategijo reševanja (14.3, 14.4).

Zgled 1:

2. naloga

Dana števila predstavi na številski osi, kakor kaže primer.

Področje: števila

Kognitivno področje: poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev

Zgled 4:

5. b naloga

Izračunaj in naredi preizkus.

b) $827118 : 27 =$

Preizkus:

Področje: števila

Kognitivno področje: izvajanje enostavnih postopkov

Zgled 5:
9. naloga

- a) Urška se odpravi v šolo ob 7.35 uri. Za pot od doma do šole porabi $\frac{1}{3}$ ure.

Kdaj bo prišla v šolo?

Reševanje:

Odgovor: Urška bo prišla v šolo ob _____ uri.

- b) Alja je prišla v šolo točno ob 8.00 uri. Za pot od doma do šole je porabila 420 sekund. Kdaj je odšla od doma?

Reševanje:

Odgovor: Alja je odšla od doma ob _____ uri.

Področje: števila in merjenje

Kognitivno področje: uporaba kompleksnih postopkov

Modro območje

Modro območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo zgornjo desetino dosežkov. V skupini je 10 odstotkov učencev, njihovi dosežki pa so tako višji od 90 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu rečemo, da so to učenci z dosežki nad 90. kvantilom.)

Učenci rešujejo naloge z uporabo kompleksnih postopkov in problemskega znanja.

Učenci znajo:

- rešiti večstopenjski problem iz vsakdanjega življenja v celoti: izbrati ustrezno strategijo, izpeljati postopek in rešitev zapisati v obliki odgovora (14.5).

Zgled 1:

14. naloga

Sadjar Lojze je pridelal 15050 ℓ soka. Pretočil ga je v pet sodov po 1000 ℓ , v štiri sode po 1500 ℓ in tri sode po 750 ℓ . S preostalo količino soka je napolnil steklenice po 0,8 ℓ .

Koliko steklenic soka po 0,8 ℓ je napolnil sadjar Lojze?

Reševanje:

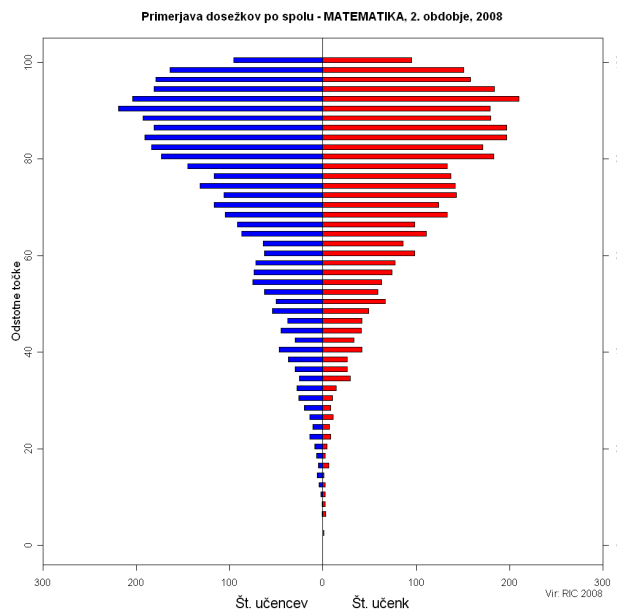
Odgovor: _____

Področje: merjenje

Kognitivno področje: reševanje in raziskovanje problemov

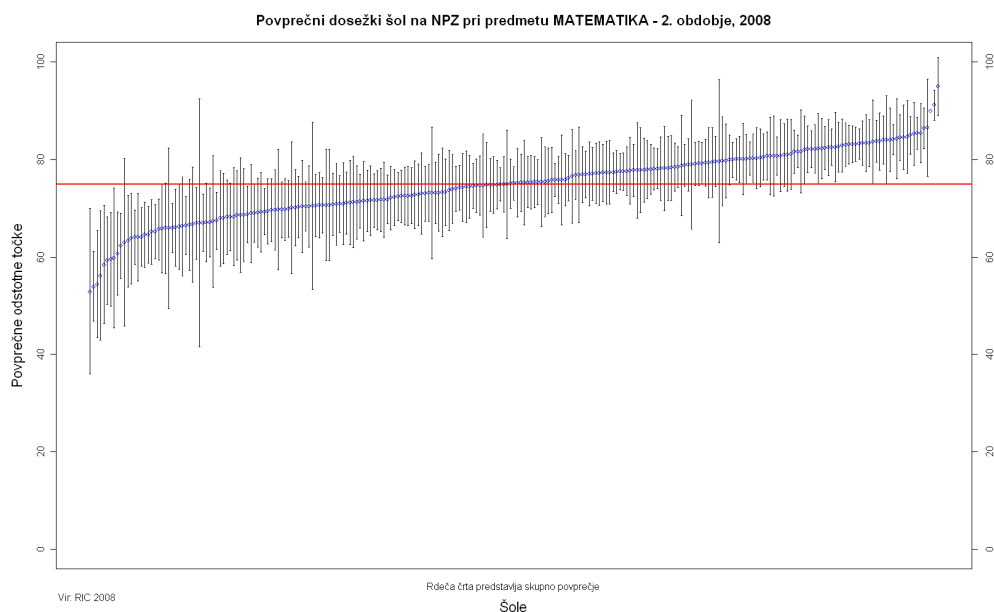
Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.16 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki, drugo obdobje

Porazdelitev dosežkov po spolu je skoraj simetrična, kar pomeni, da so dečki in deklice približno enako uspešno reševali matematične naloge.

Slika 4.17 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki, drugo obdobje

Graf prikazuje povprečne dosežke šol na nacionalnem preverjanju znanja pri matematiki ob koncu drugega obdobja.

Preglednica 4.22 Porazdelitev dosežkov pri matematiki po regijah, drugo obdobje

	Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
1	Gorenjska regija	77,34	17,15	659	15
2	Goriška regija	79,65	15,07	283	12
3	Jugovzhodna Slovenija	74,42	19,82	530	18
4	Koroška regija	74,15	17,78	343	11
5	Notranjsko-kraška regija	77,12	16,44	243	12
6	Obalno-kraška regija	76,03	18,46	336	14
7	Osrednjeslovenska regija	78,65	17,56	1277	38
8	Podravska regija	72,80	19,38	1648	56
9	Pomurska regija	71,52	19,37	590	22
10	Savinjska regija	74,03	18,00	1264	36
11	Spodnjeposavska regija	74,84	18,39	267	11
12	Zasavska regija	66,91	22,07	160	4

Pri dosežkih nacionalnega preverjanja znanja iz matematike po regijah ni opaziti velikih razlik.

Analiza dosežkov po postavkah v mrežnem diagramu, drugo obdobje

a) Vsebinsko področje

Preizkus znanja vsebuje 14 nalog, od katerih osem nalog pokriva eno samo vsebinsko področje, in sicer: sedem nalog preverja cilje s področja števil in algebre in ena naloga preverja cilje s področja geometrije. Preostalih šest nalog preverja cilje dveh ali treh vsebinskih področij (številca in algebra, geometrija, merjenje in podatki). Od skupnih 50 točk v preizkusu so lahko učenci dosegli 27 točk s

področja števil in algebre, 9 točk s področja geometrije, 8 točk s področja merjenja in 6 točk s področja podatkov. Razmerje razporejenih točk po vsebinskih področjih ustreza deležu točk opredeljenih v strukturi preizkusa.

Učenci so najuspešneje reševali naloge s področja podatkov in geometrije, nato naloge s področja števil in algebre ter na koncu naloge s področja merjenja.

Cilji s **področja števil in algebre** pokrivajo vse štiri taksonomske ravni, in sicer 9 točk prve ravni, 7 točk druge, 6 točk tretje in 5 točk četrte taksonomske ravni. Učenci so na tem vsebinskem področju v povprečju dosegli 19,51 točk, kar znaša 72,25 % vseh možnih točk s področja števil in algebre.

Največ znanja so učenci pokazali pri predstavitvi decimalnih števil na pozicijskem računalu (1.b naloga, IT je 0,93), pri prepoznavanju delov celote na sliki in zapisu dela celote v obliki ulomka (4.a naloga, IT je 0,98; 4.b naloga, IT je 0,93) ter pri iskanju rešitev v preprosti enačbi (12.a naloga, IT je 0,92; 12.b naloga, IT je 0,94). Manj uspešni so bili pri predstavitvi ulomka na številski premici (2.b naloga, IT je 0,49), pri prepoznavanju delov celote in zapisu celote ter dela celote z ulomkom oziroma mešanim številom (4.c naloga, IT je 0,56), pri deljenju z dvomestnim številom in izvedbi preizkusa (5.b naloga, IT je 0,48) ter pri reševanju zahtevnejšega besedilnega problema, kjer je bilo treba izračunati količino preostalega soka in nakazati postopek izračuna števila steklenic (14. naloga, točka 14.3, IT je 0,53 in točka 14.4, IT je 0,55).

Na osnovi statističnih podatkov in pregleda vzorca nalog je bilo ugotovljeno, da se je povečalo število napak pri računanju vrednosti izrazov.

Naloge s **področja geometrije** preverjajo poznavanje in razumevanje osnovnih geometrijskih pojmov ter izvajanje rutinskih postopkov oziroma risanje geometrijskih elementov. Učenci so dosegli v povprečju 7,69 točk, kar znaša 85,44 % vseh možnih točk s področja geometrije. Zelo uspešno so rešili nalogo, kjer so prepoznali in poimenovali narisane kote (naloga 3.a, IT je 0,89), narisali vzporednico dani premici (naloga 8.c, IT je 0,90) in zapisali odnos med premicama na simbolni ravni (naloga 8.d, IT je 0,87). Manj natančni so bili pri načrtovanju pravokotnice k dani premici (naloga 8.a, IT je 0,79) in označevanju oglišč pravokotnika (naloga 10.a, IT je 0,79).

Vsebine s **področja merjenja** zajemajo pet nalog, ki pokrivajo vse štiri taksonomske ravni. Učenci so pri vsebinah merjenja dosegli v povprečju 5,18 točk, kar znaša 64,75 % vseh točk s področja merjenja. Večino ciljev s področja merjenja je zajetih v besedilnih problemih, le ena naloga je preverjala postopek merjenja, in sicer merjenje kotov. Učenci so bili najuspešnejši pri reševanju preprostega besedilnega problema, kjer so računali z enotami za merjenje temperature (naloga 6.b, IT je 0,93), nato pri merjenju kotov (naloga 3.b, IT je 0,64) in računanju z njimi (naloga 3.b, IT je 0,76). Pri zahtevnejšem besedilnem problemu, kjer so učenci računali z enotami za merjenje časa in pretvarjali enote (9. naloga, IT je 0,58), ter pri problemu, kjer so delili z decimalnim številom in pretvarjali merske enote za merjenje tekočin (14. naloga, točka 14.5, IT je 0,25), so bili manj uspešni.

Vsebine s **področja podatkov** zajemajo tri naloge, ki pokrivajo vse štiri taksonomske ravni. Učenci so v preizkusu povprečno dosegli 5,1 točk, kar znaša 85 % vseh možnih točk s področja podatkov. Najuspešnejši so bili pri reševanju preproste besedilne naloge z branjem podatkov (naloga 6.a, točka 6.1, IT je 0,92) in s predstavitvijo podatkov v dani preglednici (naloga 6.a, točka 6.2, IT je 0,95). Nekoliko slabši dosežek so dosegli pri reševanju zahtevnejšega besedilnega problema s podatki, kjer so morali iz danega podatka in tortnega prikaza sklepati na število učencev v posameznem deležu ter izpolniti preglednico z vsaj tremi podatki (naloga 13.a, točka 13.1, IT je 0,81) ali z vsemi podatki (13.a naloga, točka 13.2, IT je 0,78).

Tudi v letošnjem šolskem letu so vsebine s področja podatkov najuspešnejše področje glede na dosežke učencev.

V preizkusu znanja so štirje **besedilni problemi**, katerih cilji pokrivajo vsebine s področja števil in algebre, merjenja in podatkov. Učenci so zelo uspešno rešili preprost besedilni problem s področja podatkov in merjenja, kjer so morali s slike odčitati predstavljeno temperaturo, podatke zapisati v

preglednico ter izpeljati računski postopek z merskimi enotami za merjenje temperature (6. naloga, IT je 0,93). Ta naloga je zajemala cilje 4. in 6. razreda. Prav tako je bil uspešno rešen tudi besedilni problem s področja podatkov in števil, kjer so morali učenci s pomočjo danih podatkov priti do deleža in ga nato uporabiti pri branju podatkov v tortnem prikazu in podatke zapisati v preglednico (13. naloga, IT je 0,80). Nekoliko manj uspešno sta bila rešena besedilna problema s področja merjenja in števil. Učencem je povzročalo težave pretvarjanje časovnih merskih enot in računanje z njimi (9. naloga, IT je 0,58). Pri besedilnem problemu 14. naloge pa so učenci delali predvsem računske napake, najpogosteje pri deljenju z decimalnim številom in pretvarjanju merske enote za merjenje tekočine (14. naloga, IT je 0,52).

b) Taksonomske ravni znanja

Naloge v preizkusu znanja so zajemale vse štiri taksonomske ravni v razmerju, kot ga določa struktura preizkusa. Devet nalog v preizkusu pokriva le eno raven, druge naloge zajemajo dve ali več taksonomskih ravni. Na prvi ravni, ki preverja poznavanje in razumevanje matematičnih pojmov in dejstev, so bile naloge ovrednotene z 18 točkami. Učenci so v povprečju dosegli 15,23 točk, kar znaša 84,61 % vseh točk prve ravni. Najuspešneje so učenci rešili nalogo, kjer so na dani sliki prepoznali del celote, in sicer eno četrtno (naloga 4.a, IT je 0,98), najmanj znanja so pokazali pri predstavitvi ulomka na številski osi (2. naloga, točka 2.2, IT je 0,49). Naloge druge taksonomske ravni, kjer so učenci izvajali rutinske postopke, so ovrednotene s 15 točkami. Učenci so v povprečju dosegli 10,97 točk, kar znaša 73,13 % vseh točk druge ravni. Najuspešneje so izpeljali računski postopek z enotami za merjenje temperature (naloga 6.b, IT je 0,93), najmanj uspešno pa deljenje z dvomestnim številom (naloga 5. b, IT je 0,48). Tretja taksonomska raven zajema uporabo kompleksnih postopkov. Naloge v preizkusu so ovrednotene z 10 točkami. Učenci so v povprečju dosegli 7,05 točk, kar znaša 70,5 % vseh točk tretje ravni. Najuspešneje so rešili nalogo, kjer so upoštevali vrstni red računskih operacij pri številskih izrazih (7. naloga, točka 7.1, IT je 0,90 in točka 7.3, IT je 0,86), manj uspešno pa so izpeljali računski postopek pri besedilnem problemu s časovnimi merskimi enotami (naloga 9.b, IT je 0,54). Naloge četrte taksonomske ravni, ki opredeljujejo reševanje in raziskovanje problemov, so ovrednotene s 7 točkami. Učenci so v povprečju dosegli 4,21 točke, kar znaša 60,14 % vseh možnih točk četrte ravni. Najuspešneje so učenci izpeljali postopek računanja s podatki iz preglednice pri besedilnem problemu s področja podatkov (naloga 13.b, IT je 0,84), slabše pa zadnji korak pri reševanju besedilnega problema, in sicer postopek deljenja z decimalnim številom in pretvarjanje merskih enot (14. naloga, točka 14.5, IT je 0,25).

c) Tipi nalog

Naloge v preizkusu so zajemale štiri različne tipe nalog. Preizkus je vseboval eno nalogo izbirnega tipa, eno nalogo tipa povezovanja in urejanja, sedem nalog tipa kratkih odgovorov, dve nalogi, ki zahtevata odgovor v obliki računskih postopkov ali grafičnega prikaza. Tri naloge so sestavljene iz dveh različnih tipov.

Učenci so bili najuspešnejši pri reševanju nalog izbirnega tipa (IT je 0,90), nato pri nalogah kratkih odgovorov (IT je 0,78), pri nalogah povezovanja in urejanja (IT je 0,68) ter pri nalogah, ki zahtevajo odgovor v obliki računskih postopkov ali grafičnih prikazov (IT je 0,63).

č) Standardi znanja in razred

Preizkus znanja vsebuje osem nalog, ki preverjajo standarde znanja 6. razreda, štiri naloge, ki preverjajo standarde znanja 5. razreda in dve nalogi, ki preverjata standarde znanja dveh ali treh razredov (4., 5. in 6. razreda). Učenci so dosegli največ točk pri nalogah, ki preverjajo temeljne standarde znanja 4. razreda (98 %), nato minimalne standarde 4. razreda (93 %), sledijo točke pri nalogah, ki preverjajo minimalne standarde 6. razreda (82 %), minimalne standarde 5. razreda (76 %), temeljne standarde 5. razreda (68 %) in temeljne standarde znanja 6. razreda (67 %).

Analiza dosežkov po nalogah glede na preverjane cilje, standarde znanj, taksonomske ravni, težavnost (IT) in uvrstitev nalog v izbrana območja dosežkov (zeleno, rumeno, rdeče, modro)

1. naloga preverja branje in predstavitev decimalnega števila na pozicijskem računalu (IT je 0,86, ID je 0,38). Učenci so uspešno zapisali predstavljeno decimalno število (80 % učencev), še uspešnejši pa

so bili pri predstavitvi danega decimalnega števila na pozicijskem računalu (93 % učencev). Naloga se v celoti uvršča v zeleno območje.

2. naloga preverja predstavitev decimalnega števila in ulomka na številski premici (IT je 0,68, ID je 0,57). Učenci so bili uspešni pri predstavitvi dveh števil na številski premici (86 % učencev), manj uspešni pa so bili pri predstavitvi naslednjih dveh števil (49 % učencev). Iz statističnih podatkov ni razvidno, ali znajo bolje predstaviti decimalno število ali ulomek. Naloga se uvršča v zeleno (2.1) in rdeče (2.2) območje.

3. naloga preverja poznavanje in razumevanje geometrijskih pojmov in izvajanje rutinskih postopkov s področja geometrije in merjenja (IT je 0,81, ID je 0,49). Učenci so bili uspešni pri prepoznavanju in poimenovanju ostrega in pravega kota (91 % in 95 % učencev), nekoliko manj so bili uspešni pri prepoznavanju in poimenovanju topega kota (80 % učencev). Manj uspešni so bili pri merjenju ostrega in topega kota (64 % učencev), še kar uspešno pa so izračunali njuno razliko (76 % učencev). Naloga se uvršča v zeleno območje, le točka 3.4 je v rdečem območju.

4. naloga preverja poznavanje in razumevanje pojmov o delih celote (ulomkih) (IT je 0,82, ID je 0,42). Učenci so zelo dobro prepoznali del celote na sliki in ga zapisali z ulomkom (98 % oziroma 93 % učencev), manj uspešni pa so bili pri zapisovanju mešanega števila (56 % učencev). Naloga se uvršča v zeleno (4.1, 4.2) in rdeče območje (4.3).

5. naloga preverja izvajanje rutinskih postopkov z naravnimi števili (IT je 0,67, ID je 0,56). Učenci so bili uspešni pri deljenju z enomestnim številom in pri preizkusu z množenjem (86 % oziroma 85 % učencev), manj znanja pa so pokazali pri deljenju z dvomestnim številom in izvajanju preizkusa (48 %). Naloga se uvršča v zeleno (5.1, 5.2) in rdeče (5.3, 5.4) območje.

6. naloga preverja branje podatkov na sliki, njihovo predstavitev v preglednici in uporabo preproste strategije pri reševanju besedilnega problema iz življenjske situacije (IT je 0,93, ID je 0,30). Učenci so bili zelo uspešni pri branju in predstavitvi podatkov v preglednici (92 % oziroma 95 %), prav tako so bili uspešni pri izvedbi postopka za izračun temperaturne razlike (93 %). Naloga sodi v celoti v zeleno območje.

7. naloga preverja uporabo kompleksnih postopkov z naravnimi števili (IT je 0,79, ID je 0,55). Učenci poznajo vrstni red računskih operacij (90 % oziroma 86 %), nekoliko manj uspešni so pri računanju izraza z decimalnimi števili (75 % oziroma 65 %). Naloga sodi v zeleno (7.1, 7.3) in rumeno (7.2, 7.4) območje.

8. naloga preverja poznavanje in razumevanje osnovnih geometrijskih pojmov ter načrtovanje osnovnih geometrijskih elementov (IT je 0,85, ID je 0,54). Učenci so bili uspešni pri risanju pravokotnice in označevanju pravega kota (79 % učencev), tudi pri merjenju razdalje točke od premice so bili uspešni (82 % učencev), najuspešnejši so bili pri risanju vzporednice (90 % učencev) in uporabi simbola za vzporednost (87 % učencev). Naloga sodi v celoti v zeleno območje.

9. naloga preverja uporabo preprostih strategij pri reševanju besedilnega problema iz življenjske situacije (IT je 0,58, ID je 0,63). Učenci so bili uspešni pri računanju tretjine ure in izračunu časa (58 % učencev), še uspešnejši pa so bili pri pretvarjanju časovnih enot (60 % učencev), manj uspešni pa so bili pri uporabi ustrezne strategije za rešitev problema in izvajanju računskega postopka za rešitev problema (54 %). Naloga sodi v rumeno (9.3) in rdeče (9.1, 9.2, 9.4) območje.

10. naloga preverja poznavanje pojmov in izvajanje rutinskih postopkov s področja geometrije in merjenja (IT je 0,78, ID je 0,58). Učenci so bili uspešni pri dopolnjevanju slike do pravokotnika z uporabo podatkov na sliki in v besedilu (86 % učencev), označevanju oglišč pravokotnika (79 % učencev), uspešni so bili tudi pri branju potrebnih podatkov za izračun obsega in uporabi obrazca za obseg pravokotnika (80 % učencev), manj uspešni pa so bili pri računanju obsega pravokotnika (67 % učencev). Naloga sodi v celoti v zeleno območje.

11. naloga preverja izvajanje rutinskih postopkov pri računanju potenc (IT je 0,65, ID je 46 %). Učenci so bili uspešni pri računanju vrednosti potence z osnovo 2 (73 % učencev), manj uspešni pa so bili pri računanju vrednosti potenc z osnovo 10 in 4 (61 % učencev). Naloga sodi v rumeno (11.1, 11.2) in rdeče (11.3) območje.

12. naloga preverja razumevanje pojma rešitve enačbe (IT je 0,93, ID je 0,42). Učenci so pokazali dobro razumevanje pojma rešitev enačbe (92 % oziroma 94 % učencev). Naloga sodi v celoti v zeleno območje.

13. naloga preverja branje podatkov na tortnem prikazu, predstavitev podatkov v preglednici in izbiro ustrezne strategije pri reševanju preprostega problema (IT je 0,80, ID je 0,46). Učenci so bili uspešni pri prepoznavanju deleža v besedilni nalogi iz vsakdanjega življenja, ta delež so prepoznali tudi na tortnem diagramu in podatke pravilno zapisali v preglednici (81 % oziroma 78 % učencev), uspešni so bili tudi pri izbiri ustrezne strategije za izračun vseh učencev v 6. razredih (84 % učencev), prav tako so bili uspešni tudi pri samem izračunu (79 % učencev). Naloga sodi v celoti v zeleno območje.

14. naloga preverja uporabo ustrezne strategije pri reševanju zahtevnejšega besedilnega problema iz vsakdanjega življenja, povezanega z merjenjem in decimalnimi števili (IT je 0,52, ID je 0,63). Učenci so bili uspešni pri izvedbi strategije za izračun količine soka v sodih (67 % učencev), količino soka v sodih je izračunalo nekoliko manj učencev (60 %), še manj učencev je izračunalo količino preostalega soka (53 % učencev), manj uspešni so bili tudi pri izbiri ustrezne strategije za izračun števila steklenic (55 % učencev), najmanj uspešni pa so bili pri natančnem izračunu števila steklenic (25 % učencev). Naloga sodi v rumeno (14.1, 14.2), rdeče (14.3, 14.4) in modro (14.5) območje.

Sklepne ugotovitve in predlogi za izboljšave pri šolskem delu

Pri interpretaciji rezultatov se seveda zavedamo omejitev, ki jih ima preizkus (npr. preizkus ni pilotno pretestiran, zaradi omejenega obsega nalog ne pokriva enakomerno vseh taksonomskih in vsebinskih področij, rezultati tudi niso neposredno primerljivi med generacijami, preizkus ni obvezen za vse učence 6. razreda idr.). S statistično in kvalitativno analizo dosežkov lahko ugotavljamo le, kakšno je bilo znanje učencev na danem preizkusu, najmočnejša in najšibkejša področja učencev, ki so pisali dani preizkus, in katere so bile najpogostejše napake oziroma nevrvalgične točke učencev pri danem preizkusu, ne moremo pa sklepati o trendih znanja med generacijami niti ne moremo ocenjevati realnega znanja učencev na posameznem področju.

Ugotovitve glede na analizo dosežkov

Najuspešneje so učenci reševali naloge pri obdelavi podatkov in geometriji. Uspešni so bili pri reševanju preprostih besedilnih problemov, kjer so računali z enotami za merjenje temperature, brali podatke na tortnem in slikovnem prikazu ter predstavili podatke v dano preglednico. Pri načrtovalni nalogi so pokazali dobro poznavanje strategije načrtovanja, vendar ugotavljamo nenatančnost pri načrtovanju in nedoslednost pri označevanju.

Manj uspešni so bili pri reševanju zahtevnejših besedilnih problemov, pri računanju z enotami za merjenje časa in pri pretvarjanju enot za merjenje tekočin.

Pri številih so največ znanja pokazali pri predstavitvi decimalnih števil, pri prepoznavanju delov celote na sliki in pri zapisu dela celote v obliki ulomka ter pri iskanju rešitev v preprosti enačbi. Nekoliko manj uspešni so bili pri predstavitvi ulomka na številski premici, pri prepoznavanju delov celote in zapisu ulomka, pri deljenju z dvomestnim številom in pri izvedbi preizkusa deljenja. Pri besedilnem problemu so učenci delali predvsem računske napake, najpogosteje pri deljenju z decimalnim številom.

4.2.6.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu tretjega obdobja

Opis izhodišč in zasnova preizkusa (mrežni diagram in povezava z učnim načrtom)

Predmetna komisija je pri pripravi preizkusa upoštevala strukturo preizkusa, ki zajema: čas reševanja (60 minut), tipe nalog, razmerje med taksonomskimi ravni nalog glede na Gagnejevo klasifikacijo znanja ter vsebinska področja.

Preizkus obsega 14 nalog, katerih značilnosti opisuje mrežni diagram.

Posamezne **vsebine** so zastopane z naslednjimi deleži: števila v obsegu 35 % (izhodišče v strukturi preizkusa 30 %), algebra v obsegu 19 % (izhodišče v strukturi preizkusa 20 %), geometrija v obsegu 20 % (izhodišče v strukturi preizkusa 20 %), merjenje v obsegu 15 % (izhodišče v strukturi preizkusa 15 %), obdelava podatkov v obsegu 11 % (izhodišče v strukturi preizkusa 15 %).

Glede zastopanosti **standardov znanja** preizkus pokriva 59 % minimalnih, 35 % temeljnih in 6 % zahtevnejših standardov znanj.

V mrežnem diagramu smo za posamezni cilj opredelili tudi **navidezno težavnost**, tj. pričakovano uspešnost reševanja posameznih ciljev v preizkusu, in sicer: 20 % ultralahkih nalog (ki jih predvidoma reši 90 % učencev), 30 % lahkih nalog (ki jih predvidoma reši 75 % učencev), 30 % srednje težkih nalog (ki jih predvidoma reši 50 % učencev) in 20 % težkih nalog (ki jih predvidoma reši 25 % učencev).

V preizkusu so štiri **tipi nalog**: naloge povezovanja in urejanja (15 %), naloge kratkih odgovorov (6 %), naloge, ki zahtevajo odgovore v obliki računskih postopkov ali grafičnih prikazov (59 %) ter utemeljitve odgovora (20 %).

Naloge so razporejene v štiri **taksonomske ravni**: poznavanje ter razumevanje pojmov in dejstev (32 %), izvajanje rutinskih postopkov (24 %), uporaba kompleksnih postopkov (24 %), reševanje in raziskovanje problemov (20 %).

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Pisni preizkus znanja je v rednem roku pisalo 18 652 učencev. Povprečno število doseženih točk je 28,64 ali 53,03 %. Vse možne točke oziroma 54 točk je doseglo 86 učencev oziroma 0,46 %, najmanjše število točk oziroma 0 točk je doseglo 13 učencev oziroma 0,07 %. Večina nalog ima IT med 0,30 in 0,70, ena naloga je z IT nad 0,70 (3. naloga), dve nalogi sta z IT pod 0,30 (5. naloga in 14. naloga).

Indeks zanesljivosti preizkusa je 0,95. Indeks diskriminativnosti (ID), ki nam pove, kako dobro naloga ločuje med bolj in manj uspešnimi učenci, je pri večini nalog zadovoljiv. Med učenci z višjimi in učenci z nižjimi dosežki najbolj ločujejo naslednje naloge: 2. naloga (IT je 0,63, ID je 0,73), 8. naloga (IT je 0,6, ID je 0,70), 3. naloga (IT je 0,78, ID je 0,61), 10. naloga (IT je 0,49, ID je 0,67), 13. naloga (IT je 0,32, ID je 0,65), 4. naloga (IT je 0,58, ID je 0,65), 5. naloga (IT je 0,28, ID je 0,65). Najnižji indeks diskriminativnosti je pri 9. nalogi (IT je 0,55, ID je 0,42), vendar tudi ta še vedno ločuje med učenci z višjimi in nižjimi dosežki. Lahko trdimo, da so naloge dobro in premišljeno pripravljene in oblikovane. V preglednici 4.23 navajamo osnovne statistične podatke.

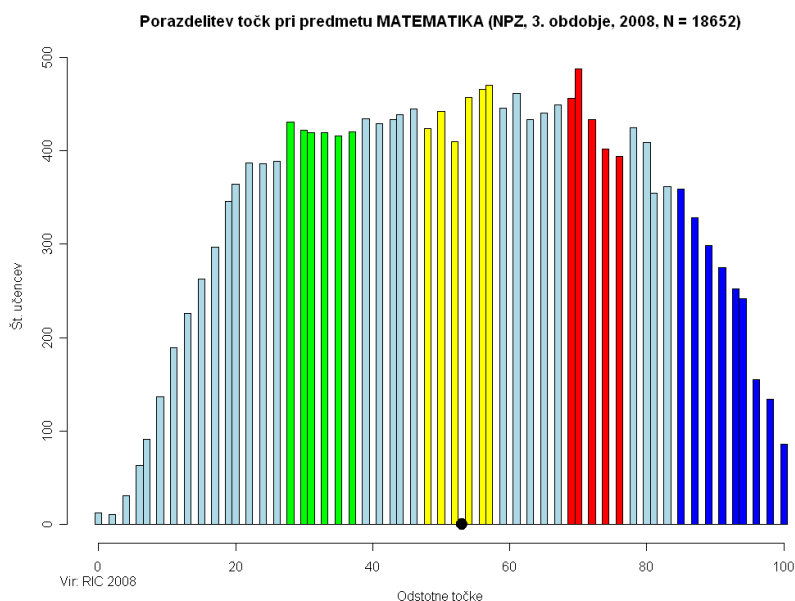
Preglednica 4.23 Osnovni statistični podatki

Število učencev	18 652
Število postavk v preizkusu	54
Možne točke	54
Povprečno št. točk	28,64
Povprečno št. odstotnih točk	53,03
Standardni odklon odstotnih točk	23,90
Indeks težavnosti	0,5303
Indeks zanesljivosti	0,95

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.18 Porazdelitev odstotnih točk pri matematiki z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

Zeleno območje

Zeleno področje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo *spodnje četrtine* dosežkov glede na preostale dosežke. To so učenci z dosežki med 20. in 30. kvantilom.

Učenci so pokazali osnovno matematično znanje o številih, algebri, obdelavi podatkov in o geometriji.

Učenci znajo:

- kvadrirati decimalna števila **(1.4)**;
- ponazoriti ulomek kot del celote **(2.1)**;
- razumeti in brati podatke na tortnem diagramu **(3.1)**;
- brati podatke na tortnem diagramu in izraziti dele celote z ulomkom oziroma odstotki **(3.2)**;
- rešiti preprosto linearno enačbo **(6.1)**;
- brati podatke na linijskem diagramu **(8.2)**;
- uporabiti simbolni zapis za pravokotnost in vzporednost **(11.3)**;
- začeti postopek konstrukcije trikotnika: načrtati osnovnico trikotnika in višino ali načrtati osnovnico trikotnika in priležni kot **(12.2)**.

Zgled 1:

1. d naloga

Izračunaj:

d) $0,4^2 =$

Področje: števila

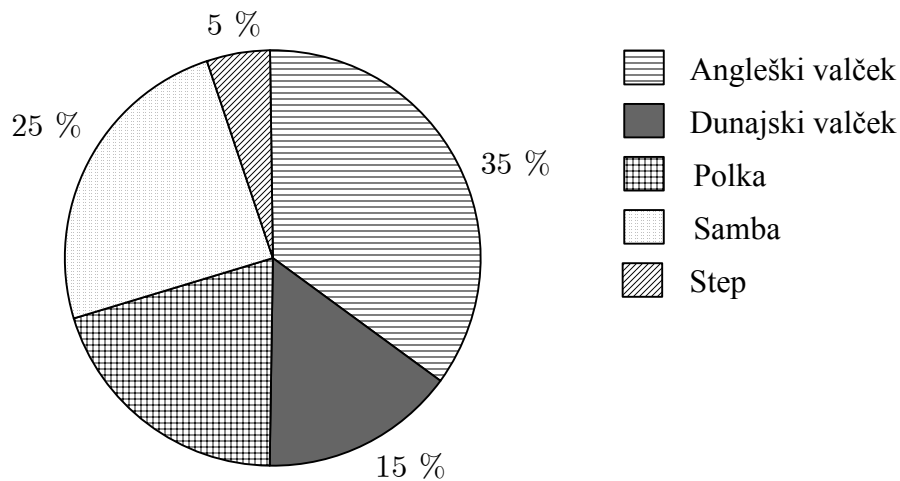
Kognitivno področje: izvajanje rutinskih postopkov

Zgled 2:

3. a naloga in 3. b naloga

V 9. a oddelku so učence vprašali, katere ples plešejo najraje. Vsak je lahko izbral en ples. Njihove izbire prikazuje diagram spodaj. Angleški valček je izbralo 7 učencev.

Izbrani plesi – delež učencev

a) Za katerega od navedenih plesov se je odločilo najmanj učencev?

Odgovor: _____

b) Za kateri ples se je odločila četrtnina učencev?

Odgovor: _____

Področje: obdelava podatkov

Kognitivno področje: poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev

Zgled 3:

6. a naloga

Reši enačbe:

a) $3x + 2 = 14$

Področje: algebra

Kognitivno področje: izvajanje rutinskih postopkov

Rumeno območje

Rumeno območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo *med polovicama* dosežkov. To so učenci z dosežki med 45. in 55. kvantilom.

Učenci izvajajo rutinske postopke in uporabljajo ustrezne strategije reševanja v preprostih, znanih situacijah.

Učenci znajo:

- deliti ulomke (1.3);
- prepoznati okrajšani ulomek in ponazoriti ulomek kot del celote (2.2, 2.3);
- brati ulomek na številski premici (2.5);
- povezati podatke v besedilu in na tortnem prikazu in uporabiti ustrezno strategijo reševanja problema z odstotki oziroma deleži (3.3, 3.4);
- pretvarjati enote za merjenje mase ali uporabiti ustrezno strategijo pri reševanju preproste besedilne naloge iz vsakdanjega življenja (4.1, 4.3);
- sešteti podobne enočlenike in poenostaviti izraz s spremenljivkami (7.1);
- brati podatke na linijskem diagramu (8.1);
- načrtati krožnico skozi dano točko v koordinatnem sistemu (9.1);
- prepoznati in zapisati mimobežnice k dani premici na skici kocke (11.1).

Zgled 1:

1. c naloga

Izračunaj:

c) $\frac{5}{6} : \frac{1}{12} =$

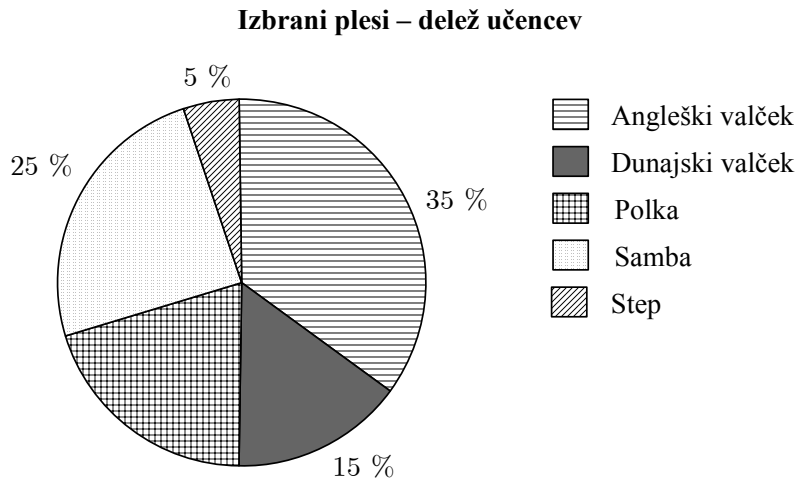
Področje: števila

Kognitivno področje: izvajanje rutinskih postopkov

Zgled 2:

3. c naloga in 3. d naloga

V 9. a oddelku so učence vprašali, katere ples plešejo najraje. Vsak je lahko izbral en ples. Njihove izbire prikazuje diagram spodaj. Angleški valček je izbralo 7 učencev.

c) Koliko učencev je v 9. a oddelku?

Odgovor: _____

d) Zapiši število učencev, ki so izbrali polko.

Rešitev: _____

Področje: obdelava podatkov

Kognitivno področje: izvajanje rutinskih in kompleksnih postopkov

Zgled 3:

7. a naloga

a) Obkroži črko pred izrazom, ki je enakovreden izrazu $x - 2x + 7x - 5ax$.

- A ax^4
- B ax
- C x
- D $5x^3 - 5ax$
- E $6x - 5ax$

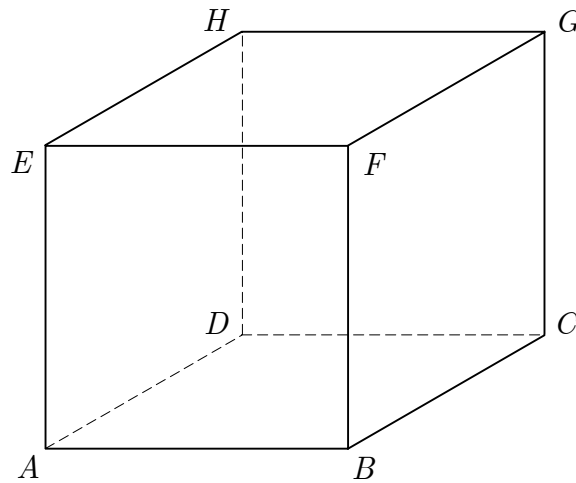
Področje: algebra

Kognitivno področje: izvajanje rutinskih in kompleksnih postopkov

Zgled 4:

11. a naloga

Na sliki je kocka $ABCDEFGH$.

- a) Skozi točki A in B nariši premico AB . Zapiši tri premice, ki gredo skozi oglišča kocke, pri čemer za vsako od njih velja: ni vzporedna premici AB in s premico AB nima nobene skupne točke.

Premice: _____

Področje: geometrija

Kognitivno področje: poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev

Rdeče območje

Rdeče območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov glede na preostale dosežke. To so učenci z dosežki med 70. in 80. kvantilom.

Učenci uporabljajo ustrezne strategije pri reševanju kompleksnih problemov.

Učenci znajo:

- upoštevati vrstni red računskih operacij v izrazu in računati z racionalnimi števili (1.1);
- množiti ulomke (1.2);
- brati ulomke na številski premici (2.6);
- rešiti besedilno nalogo iz vsakdanjega življenja, ki vključuje računске operacije z decimalnimi števili (4.2, 4.4);
- rešiti linearno enačbo z ulomkom in linearno enačbo z oklepajem (6.2, 6.3);
- kvadrirati dvočlenik (7.2);
- prepoznati odstotni delež v nalogi s premim sorazmerjem, izbrati ustrezno strategijo reševanja problema in zapisati ustrezen odgovor (8.3, 8.4);
- analizirati geometrijsko situacijo v odnosu med krožnico in središčem in prepoznati geometrijsko mesto točk (9.2);
- rešiti besedilni geometrijski problem z uporabo ustrezne strategije (10.1, 10.2, 10.4);
- pretvarjati dolžinske merske enote (10.3);

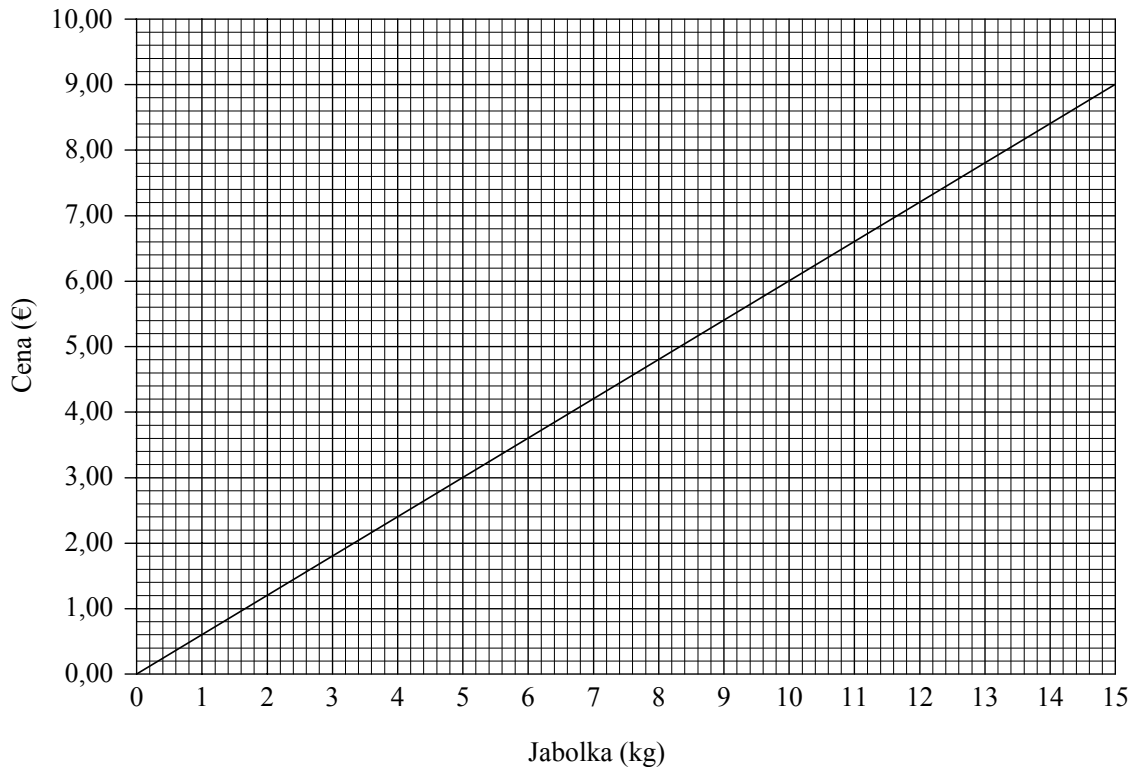
- narisati in označiti skico trikotnika: osnovnico, višino z označenim pravim kotom, kot oziroma načrtati trikotnik (12.1, 12.4);
- v problemski situaciji uporabiti obrazec za obseg kroga in prepoznati polmer (13.1).

Zgled 1:

8. c naloga

Opomba: V rdeče območje se uvršča samo naloga 8.c, 8.a se uvršča v rumeno območje, 8.b pa v zeleno območje.

Graf prikazuje zvezo med ceno jabolk in količino jabolk.

a) Z grafa preberi, koliko stane 1 kg jabolk.

Odgovor: _____

b) Koliko kilogramov jabolk stane 7,20 €?

Odgovor: _____

c) Koliko bo treba plačati za 400 kg jabolk, če bo prodajalec ponudil 10-odstotni popust?

Reševanje:

Odgovor: _____

Področje: števila

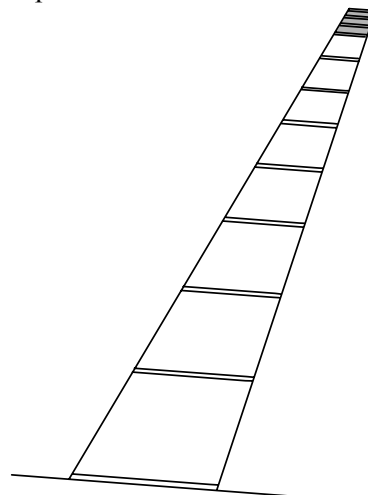
Kognitivno področje: izvajanje rutinskih postopkov in uporaba kompleksnih postopkov

Zgled 2:

10. naloga

Ravno pot na dvorišču smo tlakovali s kvadratnimi betonskimi ploščami z dolžino stranice pol metra. Porabili smo 15 plošč. Položili smo jih v eno vrsto tako, da je razdalja med sosednjima ploščama 3 cm. Tudi razdalji od začetka poti do prve plošče in od zadnje plošče do konca poti, sta vsaka po 3 cm. Način polaganja plošč kaže slika. Koliko metrov meri celotna pot?

Reševanje:

Odgovor: _____

Področje: geometrija in merjenje

Kognitivno področje: uporaba kompleksnih postopkov, reševanje in raziskovanje problemov

Modro območje

Modro območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo *zgornjo desetino* dosežkov. V skupini je 10 % učencev, njihovi dosežki pa so tako višji od 90 % preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu rečemo, da so to učenci z dosežki nad 90. kvantilom.)

Učenci uporabljajo ustrezne strategije pri reševanju kompleksnih problemov, rešitve kritično vrednotijo in utemeljijo.

Učenci znajo:

- brati ulomke na številski premici in jih zapisati kot okrajšane ulomke (2.4);
- rešiti problemsko nalogo, povezano z vsakdanjim življenjem, in zavzeti kritičen odnos do rezultata (5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5);
- utemeljiti računanje kvadrata dvočlenika (7.3);
- analizirati geometrijsko situacijo in ugotoviti, da danemu pogoju ustreza krožnica (9.3);
- prepoznati in zapisati sečnice ravnine na skici kocke (11.2);
- izbrati smiselno strategijo reševanja problema in kritično oceniti rezultat (13.2, 13.3);
- razumeti problem v življenjski situaciji, izbrati ustrezno strategijo reševanja in interpretirati rešitev (14.1, 14.2, 14.3).

Zgled 1:

5. naloga

Na plastenki tekočega gnojila je naslednje navodilo: Gnojilno raztopino pripravimo tako, da v 1 liter vode dodamo 10 ml gnojila in premešamo.

- a) V kakšnem razmerju moraš zmešati gnojilo in vodo?

Reševanje:

Odgovor: Gnojilo : voda = 1 : _____

- b) Koliko raztopine dobiš, če uporabiš 1 dl gnojila in upoštevaš navodila na plastenki?

Reševanje:

Odgovor: _____

- c) Za največ koliko tednov ti bo zadostovala plastenka, ki vsebuje 500 ml gnojila, če zalivaš vse rastline enkrat na teden in pri vsakem zalivanju porabiš 0,4 dl gnojila?

Reševanje:

Odgovor: _____

Področje: števila in merjenje

Kognitivno področje: uporaba kompleksnih postopkov ter reševanje in raziskovanje problemov

Zgled 2:

14. naloga

Jaka in njegov oče skupaj tehtata 99 kg. Če bi oče shujšal za 3 kg, bi bil trikrat težji od Jaka. Koliko kilogramov tehta Jaka in koliko njegov oče?

Reševanje:

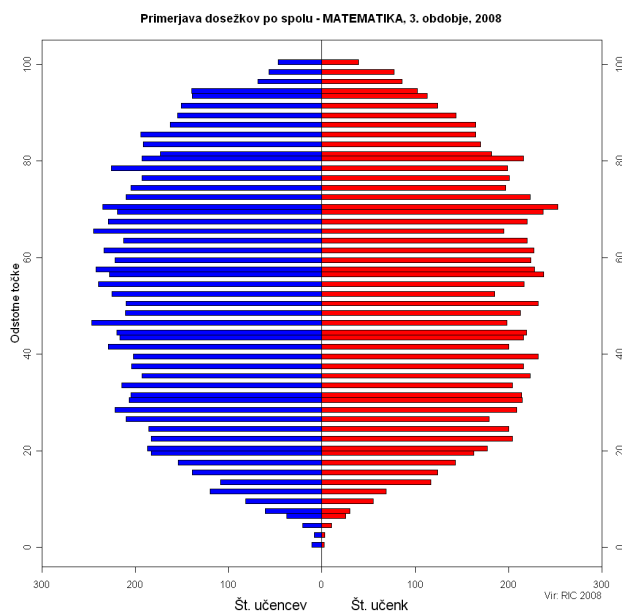
Odgovor: Jaka tehta _____ kg, njegov oče pa _____ kg.

Področje: algebra

Kognitivno področje: reševanje in raziskovanje problemov

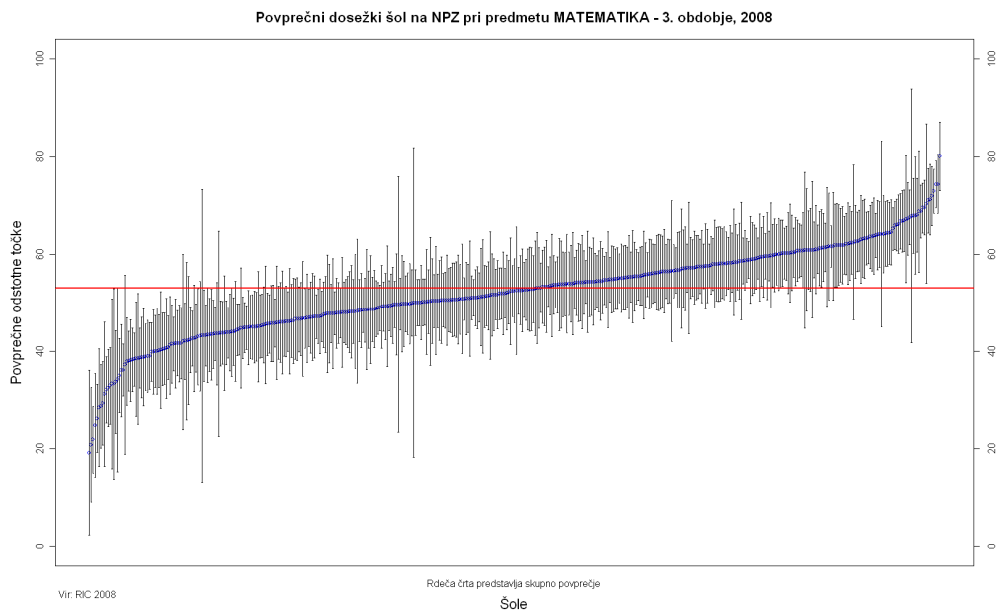
Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.19 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki, tretje obdobje

Primerjava dosežkov po spolu ne kaže velikih razlik med spoloma.

Slika 4.20 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki, tretje obdobje

Graf prikazuje povprečne dosežke šol na nacionalnem preverjanju znanja pri matematiki ob koncu tretjega obdobja.

Preglednica 4.24 Porazdelitev dosežkov pri matematiki po regijah, tretje obdobje

	Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
1	Gorenjska regija	53,73	23,42	1877	34
2	Goriška regija	56,80	22,68	1128	28
3	Jugovzhodna Slovenija	53,22	23,78	1508	36
4	Koroška regija	51,53	23,04	759	17
5	Notranjsko-kraška regija	55,28	23,66	469	16
6	Obalno-kraška regija	52,67	22,90	762	24
7	Osrednjeslovenska regija	57,12	23,72	4683	97
8	Podravska regija	49,04	24,15	2698	78
9	Pomurska regija	44,82	23,65	1156	38
10	Savinjska regija	52,90	24,15	2523	58
11	Spodnjeposavska regija	51,45	23,19	665	22
12	Zasavska regija	50,24	22,98	424	7

Iz dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ugotovimo, da med regijami ni večjih razlik.

Analiza dosežkov po postavkah v mrežnem diagramu, tretje obdobje**a) Vsebinsko področje**

Najuspešnejši so bili učenci pri nalogah s področja obdelave podatkov. Indeks težavnosti pri teh nalogah je 0,77. Dobro so reševali tudi naloge s področja geometrije (IT je 0,53), nekoliko slabše pri številih (IT je 0,51). V povprečju so bile najslabše rešene naloge s področja merjenja (IT je 0,40) in algebre (IT je 0,45).

Pri **številih** so učenci v povprečju dosegli 50,68 % vseh možnih točk tega področja. Najuspešneje so reševali naloge, ki preverjajo ponazarjanje ulomka kot dela celote (naloge 2.1, IT je 0,89), deljenje ulomkov (1.3 naloga, IT je 0,70) in kvadriranje decimalnih števil (naloge 1.4, IT je 0,73). Samo dobra polovica učencev je bila uspešnih pri računanju v množici realnih števil in uporabi vrstnega reda računskih operacij (naloge 1.1, IT je 0,52, in naloga 1.2, IT je 0,58) ter pri računanju odstotnega deleža v besedilni nalogi (naloge 8.3, IT je 0,51). Nižje rezultate ugotavljamo tudi pri branju okrajšanega ulomka na številski premici (naloge 2.4, IT je 0,34), pri izbiri smiselne poti v besedilni nalogi o razmerju dveh količin (5. naloga, IT je 0,28) in pri kritičnem ocenjevanju dobljenega rezultata v geometrijskem problemu (naloge 13.3, IT je 0,23).

Pri **algebri** so učenci v povprečju dosegli 44 % vseh možnih točk tega področja. Učenci solidno obvladajo reševanje preprostih linearnih enačb brez oklepajev (naloge 6.1, IT je 0,89, in naloga 6.2, IT je 0,52), precej uspešno seštevajo podobne enočlenike (naloge 7.1, IT je 0,67) in brez večjih težav uporabijo pravilo za kvadriranje dvočlenika (naloge 7.2, IT je 0,53). Manj uspešni so pri utemeljevanju računanja kvadrata dvočlenika (naloge 7.3, IT je 0,41), pri izbiri smiselne strategije reševanja problema, pri uporabi obrazca za obseg kroga (naloge 13.2, IT je 0,30), pri razumevanju problema v življenjski situaciji in pri izbiri ustrezne strategije reševanja ter pri interpretaciji rešitve (14. naloga, IT je 0,24).

Pri **obdelavi podatkov** so učenci v povprečju dosegli 76,8 % vseh možnih točk tega področja. Večina učencev razume in uspešno bere podatke na tortnem diagramu, jih predstavi z ulomki (3. naloga, IT je 0,78), bere podatke na linijskem diagramu in je uspešna pri reševanju besedilnega problema (naloge 8.1 in 8.2, IT je 0,73 oziroma 0,77).

Pri **merjenju** so učenci v povprečju dosegli 49,37 % vseh možnih točk tega področja. Večina učencev je uspešnih pri načrtovanju trikotnika (naloge 12.2, IT je 0,83), pretvarjanju enot za merjenje mase in

razumevanju pojmov neto in bruto v besedilnem problemu iz vsakdanjega življenja (naloga 4.1, IT je 0,62, in naloga 4.2, IT je 0,56). Manj uspešni so pri pretvarjanju votlih merskih enot (naloga 5.1, IT je 0,38) in pri izbiri smiselne poti reševanja v besedilni nalogi z razmerji (naloga 5.3, IT je 0,20), pri reševanju geometrijskih besedilnih problemov in pri zapisu smiselnega odgovora (naloga 10.1, IT je 0,42, in naloga 10.4, IT je 0,41).

Pri **geometriji v ravnini** so učenci v povprečju dosegli 49,6 % točk, pri **geometriji v prostoru** pa 60,6 % točk iz omenjenih področij. Večina učencev je uspešnih pri načrtovanju krožnice z danimi podatki (naloga 9.1, IT je 0,74), pri načrtovanju trikotnika, če sta dana osnovnica, kot in višina (naloga 12.4, IT je 0,60), poznajo lastnosti in odnose med geometrijskimi elementi: prepoznajo in zapišejo mimobežnice, sečnice ravnine na dani kocki (naloga 11.1, IT je 0,61); prevajajo iz formalnega v matematični jezik: pravokotnost, vzporednost (naloga 11.3, IT je 0,90). Manj uspešni so pri ocenjevanju in analiziranju števila rešitev v dani situaciji (naloga 9.3, IT je 0,39). Težave imajo tudi pri izbiri strategij oziroma pri reševanju besedilnega geometrijskega problema, ki zahteva razumevanje pojma obseg kroga in uporabo ustreznega obrazca za obseg kroga (naloga 13.1, IT je 0,41).

b) Taksonomske ravni znanja

Po Gagnejevi klasifikaciji znanja so v preizkusu naloge, ki preverjajo poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, izvajanje rutinskih postopkov, uporabo kompleksnih postopkov ter reševanje in raziskovanje problemov.

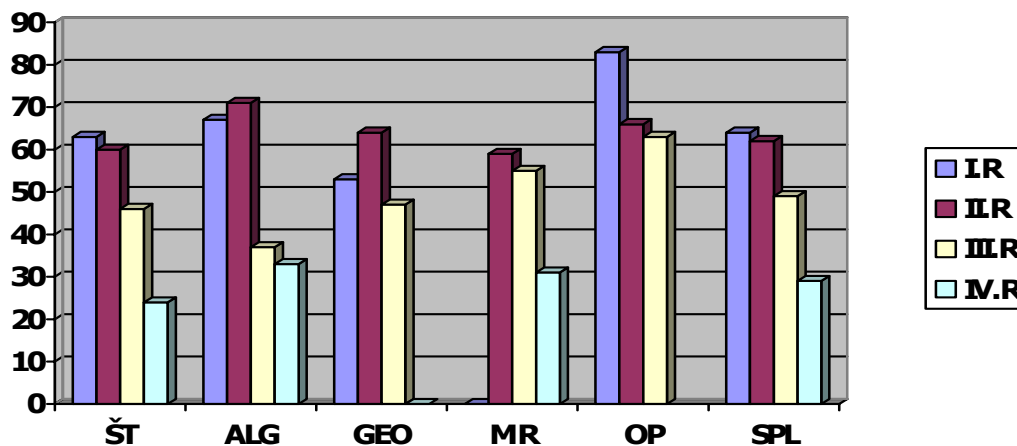
Če analiziramo preizkus kot celoto, ugotavljamo, da sta najvišja in med sabo skoraj enaka povprečna dosežka pri poznavanju in razumevanju pojmov in dejstev (IT je 0,64) ter pri izvajanju rutinskih postopkov (IT je 0,62). Razlika v uspešnosti med prvo in drugo taksonomsko ravno je v razponu dosežkov. Razpon med najnižjim in najvišjim dosežkom je pri razumevanju pojmov in dejstev od 0,34 do 0,90, pri izvajanju rutinskih postopkov pa od 0,52 do 0,74. Iz razponov dosežkov bi lahko sklepali, da več kot polovica učencev dobro obvlada izvajanje rutinskih postopkov, ne pa tudi poznavanja in razumevanja pojmov in tudi ne uporabe kompleksnih postopkov. Tudi razpršenost podatkov tretje taksonomske ravni je zelo podobna razpršenosti prve ravni.

Nižja povprečna dosežka ugotavljamo pri uporabi kompleksnih postopkov (IT je 0,49) ter pri reševanju in pri raziskovanju problemov (IT je 0,29). Medtem ko je pri kompleksnih postopkih interval razpršenosti rezultatov od 0,22 do 0,83, je pri reševanju in raziskovanju problemov bistveno ožji in pomaknjen navzdol: od 0,16 do 0,53.

S statistično analizo smo ugotavljali tudi težavnost nalog glede na taksonomske ravni po vsebinskih področjih.

Slika 4.21

Diagram: Težavnost nalog glede na taksonomske ravni

Če analiziramo preizkus kot celoto, ugotavljamo najvišje dosežke pri prvi taksonomski ravni, uspešnost nato pada do četrte ravni. Če ugotavljamo uspešnost taksonomskih ravni glede na vsebinska področja, pa ta ugotovitev velja tudi za števila, merjenje in obdelavo podatkov, ne pa za geometrijo in algebro. Pri algebri in geometriji so bili učenci uspešnejši pri izvajanju rutinskih postopkov kot pri poznavanju in razumevanju pojmov in dejstev.

Razlike v uspešnosti med taksonomskimi ravnimi po posameznih vsebinskih področjih v večini primerov niso izstopajoče, izstopa le obdelava podatkov, kjer je uspešnost pri poznavanju in razumevanju pojmov bistveno višja kot pri preostalih vsebinskih področjih. Nižje dosežke ugotavljamo pri četrti taksonomski ravni, pri reševanju in raziskovanju problemov, kar se povezuje z reševanjem kompleksnih problemov.

Naloga 2.4 (IT je 0,34) z najnižjim dosežkom na prvi taksonomski ravni preverja branje in krajšanje ulomkov, naloga 11.3 (IT je 0,90) z najvišjim povprečnim dosežkom na prvi taksonomski ravni pa prepoznavanje odnosov med geometrijskimi elementi na modelu in zapis teh odnosov z matematičnimi simboli. Pri nalogah prve taksonomske ravni so bili učenci uspešnejši še pri nalogah, pri katerih so slikovno ponazorili ulomek kot del celote (naloga 2.2, IT je 0,70, oziroma naloga 2.1, IT je 0,89), brali podatke na tortnem diagramu in izrazili dele celote z ulomkom (naloga 3.1, IT je 0,98, in naloga 3.2, IT je 0,85), manj znanja pa so pokazali pri analiziranju števila rešitev v dani situaciji (naloga 9.3, IT je 0,39).

Pri nalogah druge taksonomske ravni so učenci najuspešneje reševali linearno enačbo (naloga 6.1, IT je 0,89), računali v množici realnih števil oziroma kvadrirali decimalno število (naloga 1.4, IT je 0,73), uporabili procentni račun v besedilni nalogi (naloga 3.4, IT je 0,63). Najmanj uspešno so reševali linearno enačbo z oklepaji (naloga 6.3, IT je 0,43).

Pri nalogah tretje taksonomske ravni so bili učenci najuspešnejši pri načrtovanju trikotnika z upoštevanjem dveh podatkov: dane osnovnice in višine ali osnovnice in kota (naloga 12.2, IT je 0,83), pri uporabi procentnega računa v besedilni nalogi (naloga 3.3, IT je 0,66) in izbiri deljenja kot strategije reševanja besedilne naloge (naloga 4.3, IT je 0,61). Manj uspešni so bili pri izbiri primerne strategije reševanja besedilne naloge z razmerjem dveh količin (naloga 5.5, IT je 0,36), pri reševanju linearne enačbe z oklepaji (naloga 3.4, IT je 0,63), pri izbiri smiselne strategije reševanja problema, pri uporabi obrazca za obseg kroga (naloga 13.2, IT je 0,30), pri pretvarjanju votlih merskih enot (naloga 5.1, IT je 0,38) ter pri določanju oglišča trikotnika z vzporednico (naloga 12.3, IT je 0,22).

Dosežki na četrti taksonomski ravni so bistveno nižji kot pri prvih treh. Učenci so bili najuspešnejši pri kvadriranju dvočlenika (naloga 7.2, IT je 0,53). Manj uspešno so reševali kompleksen problem: kritična ocena dobljenega rezultata v geometrijskem problemu z uporabo obsega kroga (naloga 13.3, IT je 0,23), razumevanje problema v življenjski situaciji, izbira ustrezne strategije reševanja in interpretacija rešitev (14. naloga, IT je 0,23) ter uporaba razmerja v besedilni nalogi (naloga 5.4, IT je 0,16).

c) Tipi nalog

V preizkusu so naloge izbirnega tipa, naloge povezovanja in urejanja, naloge kratkih odgovorov, naloge, ki zahtevajo odgovor v obliki računskih postopkov ali grafičnega prikaza ter naloge, ki zahtevajo utemeljitev odgovora. Najuspešnejši so bili učenci pri nalogah povezovanja in urejanja (IT je 0,62). Najslabše so učenci reševali naloge, ki so zahtevale utemeljitev odgovora (IT je 0,36). Indeks težavnosti pri nalogah kratkih odgovorov je 0,61. Pri preostalih tipih nalog, ki zahtevajo odgovor v obliki računskih postopkov ali grafičnega prikaza, je indeks težavnosti 0,56.

č) Standardi znanja

Naloge so preverjale minimalne standarde znanja (IT je 0,59), temeljne (IT je 0,47) in zahtevnejše standarde (IT je 0,24).

d) Ocena težavnosti nalog

Med drugim je komisija ocenila težavnost posamezne naloge (pričakovano uspešnost). Opredelila je ultralahke naloge (IT je 0,70), lahke naloge (IT je 0,63), srednje težke naloge (IT je 0,46) in težke naloge (IT je 0,32).

e) Razporeditev nalog glede na preverjane cilje, standarde znanj, taksonomske ravni, indeks težavnosti (IT) in indeks diskriminativnosti (ID) za tretje obdobje

Racionalna analiza preizkusa z vidika zastopanosti vsebinskih področij, ciljev in taksonomskih ravni nalog kaže, da preizkus ustrezno pokriva z ucnim načrtom opredeljene cilje in standarde znanja. Pregled nalog glede na preverjane cilje, standarde znanja, taksonomske ravni, indeks težavnosti in indeks diskriminativnosti za tretje obdobje prikazuje Preglednica 4.25.

Preglednica 4.25 Razporeditev nalog glede na preverjane cilje, standarde znanj, taksonomske ravni, indeks težavnosti (IT) in indeks diskriminativnosti (ID) za tretje obdobje

ŠTEVILA					
Naloga	Cilji	Standard	Taks. raven Gaganejava klasifikacija	Težavnost IT	Diskriminativnost ID
1.1	Računati v množici realnih števil: vrstni red računskih operacij v izrazu.	M	II	0,52	0,53
1.2	Računati v množici realnih števil: množiti ulomka.	M	II	0,58	0,42
1.3	Računati v množici realnih števil: deliti ulomka.	M	II	0,70	0,45
1.4	Računati v množici realnih števil: kvadrirati decimalno število.	M	II	0,73	0,30
2.1	Ponazoriti ulomek kot del celote.	M	I	0,89	0,40
2.2	Ponazoriti okrajšani ulomek kot del celote.	M	I	0,70	0,64
2.3		M	I	0,70	0,64
2.4		M	I	0,34	0,58
2.5	Brati ulomek (okrajšani ulomek) na številski premici.	M	I	0,63	0,57
2.6		M	I	0,52	0,60
4.3	Izbrati deljenje kot strategijo reševanja v besedilni nalogi in izračunati količnik naravnih števil.	M	III	0,61	0,65
4.4		M	II	0,54	0,64
5.2	Izbrati smiselno pot reševanja v besedilni nalogi o razmerju dveh količin in zapisati ustrezen in natančen odgovor.	T	IV	0,38	0,50
5.4			IV	0,16	0,48
5.5			III	0,36	0,53
5.6			IV	0,18	0,42
8.3	Računati odstotni delež v besedilni nalogi iz vsakdanjega življenja.	M	II	0,51	0,68
8.4		M	III	0,41	0,64
13.3	Kritično oceniti dobljeni rezultat v geometrijskem problemu z uporabo obsega kroga.	M	IV	0,23	0,56

OBDELAVA PODATKOV					
3.1	Razumeti in brati podatke na tortnem diagramu, izraziti dele celote z ulomkom in uporabiti procentni račun v besedilni nalogi.	M	I	0,98	0,08
3.2		M	I	0,85	0,44
3.3		M	II	0,66	0,56
3.4		M	III	0,63	0,51
8.1	Brati podatke na linijskem diagramu pri reševanju besedilnega problema iz vsakdanjega življenja.	M	I	0,73	0,48
8.2		M	I	0,77	0,32
ALGEBRA					
6.1	Rešiti linearno enačbo, linearno enačbo z ulomki, linearno enačbo z oklepaji.	M	II	0,89	0,38
6.2		M	II	0,52	0,57
6.3		M	III	0,43	0,53
7.1	Sešteti podobne enočlenike in poenostaviti izraz s spremenljivkami.	T	I	0,67	0,49
7.2	Kvadrirati dvočlenik in utemeljiti računanje kvadrata dvočlenika.	T	IV	0,53	0,46
7.3		T	IV	0,41	0,50
13.2	Izbrati smiselno strategijo reševanja problema in prepoznati uporabo obrazca za obseg kroga.	M	III	0,30	0,64
14.1	Razumeti problem v življenjski situaciji, izbrati ustrezno strategijo reševanja in interpretirati rešitev.	Z	IV	0,27	0,49
14.2		Z	IV	0,24	0,52
14.3		Z	IV	0,20	0,50
MERJENJE					
4.1	Pretvarjati merske enote za maso in razumeti pojma bruto in neto v problemu iz vsakdanjega življenja.	M	II	0,62	0,61
4.2		M	II	0,56	0,62
5.1	Pretvarjati votle merske enote in izbrati smiselno pot reševanja v besedilni nalogi z razmerji.	T	III	0,38	0,58
5.3		T	IV	0,20	0,52
10.1	Rešiti geometrijski problem v besedilni nalogi in zapisati smiseln odgovor.	M	III	0,42	0,61
10.4		M	IV	0,41	0,58
10.3	Pretvoriti dolžinske merske enote v besedilni nalogi.	M	III	0,56	0,62
12.2	Pri načrtovanju trikotnika upoštevati dva podatka: dana osnovnica in višina ali osnovnica in kot.	T	III	0,83	0,37

GEOMETRIJA V RAVNINI					
9.1	V koordinatnem sistemu načrtati krožnico skozi dano točko in z določenim polmerom, oceniti število rešitev v dani situaciji in jo analizirati.	T	II	0,74	0,34
9.2		T	II	0,53	0,37
9.3		T	I	0,39	0,13
12.1	Narisati in označiti skico trikotnika, načrtati vzporednico stranici trikotnika na dani razdalji, načrtati in označiti trikotnik, če je dana osnovnica, višina in kot.	T	I	0,54	0,34
12.3		T	III	0,22	0,40
12.4		T	III	0,60	0,46
13.1	Uporabiti obrazec za obseg kroga in prepoznati polmer.	M	I	0,41	0,63
GEOMETRIJA V PROSTORU					
10.2	Izbrati ustrezne strategije pri reševanju geometrijskega problema v dani življenjski situaciji.	M	III	0,58	0,62
11.1	Prepoznati in zapisati mimobežnice, sečnice ravnine na dani kocki.	T	I	0,61	0,42
11.2		T	I	0,33	0,40
11.3	Prevajati iz formalnega v matematični jezik: pravokotnost, vzporednost.	T	I	0,90	0,32

(Legenda: M – minimalni standard, T – temeljni standard, Z – zahtevnejši standard; I – poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, II – izvajanje rutinskih postopkov, III – uporaba kompleksnih postopkov, IV – reševanje in raziskovanje problemov)

Analiza dosežkov po nalogah glede na preverjane cilje, standarde znanj, taksonomske ravni, težavnost (IT) in uvrstitev nalog v izbrana območja dosežkov (zeleno, rumeno, rdeče, modro)

1. naloga preverja poznavanje enostavnih postopkov pri računanju v množici realnih števil; vrstni red računskih operacij v izrazu, množenje in deljenje ulomkov ter kvadriranje decimalnega števila (IT je 0,63, ID je 0,62). Učenci so uspešno kvadrirali decimalno število (73 % učencev) ter delili ulomka (70 % učencev). Nekoliko manj uspešni so bili pri upoštevanju vrstnega reda računskih operacij (52 % učencev) in množenju ulomka z mešanim številom (58 % učencev).

Naloga se uvršča v zeleno (1.4), rumeno (1.3) in rdeče (1.1 in 1.2) območje.

2. naloga preverja poznavanje in razumevanje ulomkov kot dela celote in ponazarjanje ulomkov in okrajšanih ulomkov na številski premici (IT je 0,63, ID je 0,73). Nalogo je v celoti uspešno rešilo 63 % učencev, najuspešnejši so bili pri branju osenčenega dela celote, razdeljene na 10 enakih delov (89 % učencev), nekoliko manjši uspeh so dosegli pri zapisu osenčenega dela z okrajšanim ulomkom (70 % učencev), več težav pa so imeli z upodabljanjem ulomkov na številski premici (63 % učencev), najmanj uspešni pa so bili pri branju negativnega okrajšanega ulomka (34 % učencev).

Naloga se uvršča v zeleno (2.1), rumeno (2.2, 2.3 in 2.5), rdeče (2.6) in modro (2.4) območje.

3. naloga preverja razumevanje in branje podatkov na tortnem diagramu, izražanje celote in dela celote ter uporabo procentnega računa v besedilni nalogi (IT je 0,78, ID je 0,61). Učenci so bili zelo uspešni pri razumevanju prikazanih podatkov (98 % učencev) ter pri branju prikazanih podatkov na tortnem prikazu (85 % učencev), nekoliko manj uspešni so bili pri izražanju celote, prikazane s tortnim prikazom (66 % učencev), in pri računanju dela prikazane celote (63 % učencev).

Naloga se uvršča v zeleno (3.1, 3.2) in rumeno (3.3 in 3.4) območje.

4. naloga preverja pretvarjanje merske enote za maso, razumevanje pojma bruto in neto, uporabo deljenja kot strategijo reševanja v besedilni nalogi in računanja količnika naravnih števil (IT je 0,58, ID je 0,65). Učenci so bili uspešni pri pretvarjanju merske enote za merjenje mase oziroma pri izbiri poti reševanja problema (62 % učencev) ter pri izbiri deljenja kot strategije reševanja problema (61 % učencev), nekoliko manj natančni so bili pri zapisu odgovora s pripadajočo mersko enoto (56 % učencev) ter pri izračunu količnika naravnih števil oziroma pri oblikovanju smiselnega odgovora iz dobljenega rezultata deljenja (54 % učencev).

Naloga se uvršča v rumeno (4.1 in 4.3) in rdeče (4.2 in 4.4) območje.

5. naloga preverja pretvarjanje votlih merskih enot ter uporabo preprostih strategij pri reševanju besedilnega problema o razmerju dveh količin iz vsakdanjega življenja (IT je 0,28, ID je 0,65). Učenci so bili pri tej nalogi uspešni pri zapisu ustreznega razmerja (38 % učencev), pri pravilno pretvorjeni votli merski enoti (38 % učencev) ter pri izbiri deljenja kot ustrezne poti reševanja dela problema (36 % učencev). Nekoliko manj uspešni so bili pri izvedbi postopka računanja količine raztopine (20 % učencev) ter pri upoštevanju količine gnojila v celotni raztopini (16 % učencev). 18 % učencev je bilo uspešnih pri izračunu števila tednov, v katerem bo porabljena količina gnojila.

Naloga se uvršča v modro območje. Točki 5.4 in 5.6 sta nevrtačni točki.

6. naloga preverja poznavanje enostavnih postopkov pri reševanju enačb, enačb z ulomkom in enačb z oklepaji (IT je 0,61, ID je 0,67). 89 % učencev zna poiskati rešitev enačbe oblike $ax + b = c$, 52 % učencev reši enačbo z ulomkom in 43 % učencev je bilo uspešnih pri reševanju enačbe z oklepajem.

Naloga se uvršča v zeleno (6.1) in rdeče (6.2 in 6.3) območje.

7. naloga preverja izvajanje enostavnega postopka pri računanju z enočleniki v izrazu ter kompleksnega postopka kvadriranja dvočlenika in utemeljevanje samega postopka (IT je 0,53, ID je 0,58). Učenci so bili pri tej nalogi najuspešnejši pri računanju z enočleniki. 67 % učencev je pravilno poenostavilo izraz z enočleniki oziroma izbralo ponujeno možnost. 53 % učencev je pravilno kvadriralo dvočlenik oziroma prepoznalo kvadrat dvočlenika med ponujenimi možnostmi, 41 % učencev pa je znalo postopek tudi utemeljiti.

Naloga se uvršča v rumeno (7.1), rdeče (7.2) in modro (7.3) območje.

8. naloga preverja branje podatkov na linijskem prikazu in računanje odstotnega deleža v besedilni nalogi s premim sorazmerjem (IT je 0,61, ID je 0,70). Uspešno je prebralo podatek na x osi 73 % učencev, na y osi pa 77 % učencev. 51 % učencev je pravilno nakazalo pot za računanje znižanja cene zaradi popusta in 41 % učencev je tudi pravilno izračunalo vrednost kupljenega blaga.

Naloga se uvršča v rumeno (8.1), zeleno (8.2) in rdeče (8.3, 8.4) območje.

9. naloga preverja razumevanje enostavnega postopka načrtovanja krožnice v koordinatnem sistemu z upoštevanjem opisanega pogoja, sposobnost ocenitve števila rešitev v dani geometrijski situaciji in analiziranje geometrijske situacije ob nastalih pogojih (IT je 0,55, ID je 0,42). Učenci so iz besedila razbrali podatke ter narisali krožnico v koordinatnem sistemu z upoštevanjem pogojev (74 % učencev), nato so ocenili število možnih rešitev (53 % učencev) in analizirali nastalo geometrijsko situacijo ter ugotovitev povezali s pravilnim ponujenim odgovorom (39 % učencev).

Naloga se uvršča v rumeno (9.1), rdeče (9.2) in modro (9.3) območje.

10. naloga preverja uporabo strategij pri reševanju kompleksnega besedilnega geometrijskega problema, pretvarjanje merskih enot za dolžino, natančnost računanja in upoštevanja vseh danih podatkov (IT je 0,49, ID je 0,67). 42 % učencev je upoštevalo ustrezno število plošč in razmikov med ploščami, 58 % učencev je izračunalo skupno dolžino plošč in skupno dolžino vseh vmesnih prostorov, 56 % učencev je dobljene podatke pretvorilo na enotno mersko enoto za merjenje dolžine, 41 % učencev pa je pravilno izračunalo celotno dolžino tlakovane poti.

Naloga se uvršča v rdeče območje.

11. naloga preverja poznavanje in razumevanje medsebojnih odnosov med geometrijskimi elementi v prostoru (IT je 0,61, ID je 0,55). Učenci so bili uspešni pri prepoznavanju in zapisovanju mimobežnih

premic k nosilki roba AB v dani kocki (61 % učencev), nekoliko manj uspešni so bili pri prepoznavanju in zapisovanju sečnic z ravnino kocke (33 % učencev). Zelo uspešni pa so bili pri uporabi simbolnega zapisa za pravokotnost in vzporednost med danimi premicami, ki potekajo skozi oglišča dane kocke (90 % učencev).

Naloga se uvršča v zeleno (11.3), rumeno (11.1) in modro (11.2) območje.

12. naloga preverja strategijo konstruiranja trikotnika z znano višino, stranico in kotom (IT je 0,54, ID je 0,52). 54 % učencev je narisalo skico, označilo oglišča in znane podatke trikotnika, 83 % učencev je bilo uspešnih pri načrtovanju trikotnika z upoštevanjem dveh podatkov (stranico in kot ali stranico in višino), 22 % učencev je določilo oglišče trikotnika z vzporednico in 60 % učencev je pravilno narisalo trikotnik, označilo oglišča in podatke na sliki.

Naloga se uvršča v zeleno (12.2), rdeče (12.1, 12.4) območje. Točka 12.3 je nevrvalgična točka.

13. naloga preverja uporabo strategij pri reševanju zahtevnejšega matematičnega problema s področja geometrije, kjer učenec računa osemkratni obseg kroga (IT je 0,32, ID je 0,65). 41 % učencev je uporabilo obrazec za izračun obsega kroga in iz besedila izluščilo podatek, ki ustreza polmeru kroga. 30 % učencev je upoštevalo, da je žica osemkrat ovita okrog cevi valjaste oblike, 23 % učencev pa je pravilno in natančno izračunalo in odgovorilo na zastavljeno vprašanje.

Naloga se uvršča v rdeče (13.1) in modro (13.2, 13.3) območje.

14. naloga preverja uporabo strategij pri reševanju zahtevnejših matematičnih problemov z uporabo enačbe (IT je 0,24, ID je 0,50). 27 % učencev je pri zapisu odnosa med masama uporabilo enačbo oziroma izbralo drugačno ustrezno strategijo reševanja. 24 % učencev je pravilno rešilo enačbo ali z deljenjem izračunalo vrednost prve količine, 20 % učencev pa je pravilno izračunalo še vrednost druge količine.

Naloga se uvršča v modro območje.

Sklepne ugotovitve in predlogi za izboljšave pri šolskem delu

Pri interpretaciji rezultatov se seveda zavedamo omejitev, ki jih ima preizkus (npr. preizkus ni pilotno testiran, zaradi omejenega obsega nalog ne pokriva enakomerno vseh taksonomskih in vsebinskih področij, rezultati tudi niso neposredno primerljivi med generacijami idr.). Zato s statistično in kvalitativno analizo dosežkov lahko ugotovljamo le, kakšno je bilo znanje generacije na danem preizkusu, najmočnejša in najšibkejša področja generacije, ki je pisala dani preizkus, in katere so bile najpogostejše napake oziroma nevrvalgične točke učencev pri danem preizkusu, ne moremo pa sklepati o trendih znanja med generacijami niti ne moremo ocenjevati realnega znanja učencev na danem področju.

Ugotovitve glede na analizo dosežkov

Pri številnih so bili učenci najuspešnejši pri deljenju ulomkov, kvadriranju decimalnih števil in ponazarjanju ulomkov kot dela celote. Pri algebrskih vsebinah ugotovljamo, da so učenci dobro reševali linearne enačbe brez oklepajev, uspešni so bili tudi pri seštevanju podobnih enočlenikov in kvadriranju dvočlenika. Uspešni so bili tudi pri načrtovanju krožnice z danimi podatki, prepoznavanju in zapisovanju odnosov med geometrijskimi elementi ter pri pretvarjanju merskih enot za maso. Glede na vsebinska področja so bili učenci najuspešnejši pri obdelavi podatkov, kjer so pokazali solidno znanje pri branju diagramov in s tem povezano reševanje problemov.

Nevrvalgične točke ugotovljamo pri reševanju kompleksnega besedilnega problema iz vsakdanjega življenja, ki vključuje znanje o razmerju dveh količin in pretvarjanje enot za merjenje prostornine, pri razumevanju problemske življenjske situacije in interpretiranju rešitev. Pri geometriji, kjer so bili rezultati sicer dobri, opazimo nevrvalgično točko tam, kjer je treba podatke med seboj povezati in konstruirati lik, pa tudi pri prostorski predstavljenosti, ko je treba določiti sečnice dane ravnine, določene z oglišči kocke.

Pri analizi dosežkov smo ugotovili, da ima mnogo učencev tudi težave pri izvajanju osnovnih računskih operacij v številskih izrazih, ki so minimalni standard znanja. Vzroki so seveda različni in jih neposredno iz rezultatov preizkusa ne moremo ugotoviti.

Nadalje ugotavljamo, da učenci dobro izkazujejo znanje, če je problem enoplasten, naloge direktne, nesestavljene in če izkazujejo pojme v neposrednih situacijah; težave pa so, če se koraki povezujejo, nadgrajujejo, dopolnjujejo in so podatki v nalogi implicitno izraženi, kot npr.:

- prebrati ulomek in ga okrajšati,
- uporabiti razmerje količin v problemski situaciji,
- rešiti linearno enačbo z oklepaji,
- povezati načrtovalne korake in izpeljati konstrukcijo v celoti.

Preizkus je preverjal pet kompleksnih nalog: 4. naloga (merjenje in števila), 5. naloga (števila), 10. naloga (geometrija in merjenje), 13. naloga (geometrija in algebra) in 14. naloga (algebra). Posamezna naloga je zajemala tudi več taksonomskih ravni. Nobena kompleksna naloga se ni uvrstila v zeleno območje, v celoti se nobena kompleksna naloga ni uvrstila niti v rumeno območje, v rdeče območje sta se uvrstili le dve kompleksni nalogi, tri kompleksne naloge pa so se uvrstile samo v modro območje. Analiza dosežkov iz tega zornega kota kaže, da učenci dobro obvladajo posamezne segmente matematičnih področij, dobro izvajajo rutinske postopke, vendar njihovo znanje ni dovolj povezano, zato imajo težave pri uporabi znanja v kompleksnih situacijah.

Iz rezultatov nalog preizkusa je razvidno, da učenci še premalo vidijo soodvisnost različnih matematičnih vsebin in da jim povzroča težave povezati več matematičnih korakov na miselnem in nato na operativnem nivoju. Razumevanje te soodvisnosti učencev lahko razvijemo, če najprej poskrbimo za razumevanje pojmov oziroma za pravilne pojmovne predstave.

4.2.7 Predmetna komisija za fiziko

Opis izhodišč in zasnove preizkusa

Predmetna komisija je na začetku šolskega leta pregledala obstoječa izhodišča in zasnovo preizkusa in opredelila: čas reševanja (60 minut), tipe nalog, razmerja med taksonomskimi ravni in vsebinska področja. Sprememb glede na lansko leto ni bilo.

Vsebinsko naloge pokrivajo fizikalne vsebine naravoslovja v 7. razredu (svetloba, zvok in valovanje) ter fizike v 8. in 9. razredu, to so: sile in tlak, delo in energija, gibanje, vesolje, elektrika. Delež navedenih vsebin v preizkusu je določen v skladu z njihovimi deleži v učnem načrtu in s pomenom, ki ga imajo za splošno izobrazbo. Tako namenjamo: svetlobi, zvoku in valovanju od 8 do 10 odstotkov (letos 8 odstotkov), silam in tlaku od 22 do 25 odstotkov (letos 25 odstotkov), delu, energiji in toploti okoli 20 odstotkov, prav toliko gibanju, vesolju približno 5 odstotkov in elektriki (električnemu toku, napetosti, delu in uporu) od 22 do 25 odstotkov točk (letos 22 odstotkov). Po tipih nalog naloge razvrstimo v naloge izbirnega tipa in kratkih odgovorov (od 10 do 12 nalog po eno točko) ter kratke računske naloge, naloge s slikovnim odgovorom ter strukturirane naloge (od 8 do 10 nalog po 2 do 4 točke glede na število stopenj reševanja). V mrežnem diagramu dele strukturiranih nalog razvrščamo po tipih, kjer se to da, zato imamo čisto »strukturirano« le eno nalogo. Po taksonomskih ravneh naloge razvrstimo v tri ravni: prva raven (znanje in poznavanje) okrog 20 odstotkov, druga raven (razumevanje in uporaba) približno 55 odstotkov (letos 58 odstotkov) in tretja raven (samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, analiza, vrednotenje) okoli 25 odstotkov (letos 22 odstotkov). Največji delež je odmerjen razumevanju in uporabi, ker sta po mnenju predmetne komisije za učence pri tej starosti in na tej stopnji izobraževanja pri fiziki razumevanje in sposobnost uporabe znanja na konkretnih primerih ključna iz dveh razlogov. Prvi je ta, da je pri fiziki od vseh naravoslovnih predmetov učencem zakonitosti narave najpreprosteje predstaviti s preprostimi ponovljivimi poskusi in jih tako prepričati o veljavnosti teh zakonitosti. Drugi razlog je velik pomen fizike za celotni človeški družbeno-tehnološki razvoj, ki ga učenci lahko cenijo mnogo bolj, če sami razumejo osnovne fizikalne zakonitosti, ki opisujejo naravo in tehniko okoli nas. Poleg navedenega v mrežne diagrame vključujemo pri vsaki nalogi oziroma delu naloge tudi cilj(e) iz veljavnih učnih načrtov, ki ga (jih) naloga preverja.

Strukturo preizkusa, vsebinska izhodišča pri sestavi preizkusa in vlogo ter pomen nacionalnega preverjanja znanja fizike je predmetna komisija predstavila učiteljem fizike že na začetku šolskega leta 2006/2007.

4.2.7.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz fizike ob koncu tretjega obdobja

Osnovni statistični podatki o preverjanju in kratek komentar

Iz preglednice 4. 26 je razvidno, da je nacionalno preverjanje znanja iz fizike v rednem roku opravljalo 4993 učencev. Povprečno število doseženih točk je 15,8 ali 43,8 odstotka. Število vseh točk v preizkusu je bilo 36. Najboljši dosežek 36 točk sta dosegla 2 učenca, najmanj točk, to je 1 točko, pa je dosegel 1 učenec. Težavnost nalog (IT) se precej enakomerno spreminja od 0,1 do 0,9, kar potrjuje, da je preizkus sestavljen uravnoteženo in dobro meri razlike v znanju posameznih učencev.

Povprečno število doseženih točk je na prvi pogled nizko, vendar je letošnji rezultat povsem skladen z lanskim rezultatom preizkusa znanja iz fizike. Kakor je razvidno iz vsebinskega dela analize dosežkov v nadaljevanju, je izmerjeno znanje učencev letos vsebinsko skoraj enako lanskemu – vsaj v okviru vsebin ali procesnih znanj, ki se v obeh preizkusih prekrivajo. Kot smo omenili že v lanskem poročilu komisije za fiziko, rezultati preverjanja ne kažejo zgolj uspešnosti oziroma neuspešnosti učencev pri predmetu fizika, temveč bolj razliko med tistim, kar si v skladu z učnim načrtom in s splošnimi smernicami želimo, da bi se učenci pri predmetu fizika naučili, in fizikalnim znanjem, ki ga učenci ob koncu osnovne šole pokažejo. Glavna naloga nacionalnega preverjanja znanja je po mnenju predmetne komisije za fiziko v skladu z navodili državne komisije izmeriti, kaj učenci znajo in česa ne. Zato je bolj pomembna relativna porazdelitev učencev znotraj okvirov učnega načrta, ne pa absolutni dosežki na nacionalnem preverjanju. Seveda bi višji dosežki pomenili več znanja, a če tega ni, ga ni in v prihodnjih letih si lahko samo želimo, da bomo izmerili več znanja. Nikakor ne bomo nižali zahtevnosti preizkusa zato, da bodo dosežki boljši, saj s tem svojega dela ne bi opravili korektno in s tem ne bi

koristili prav nikomur. Zagotovo bomo na podlagi rezultatov učiteljem fizike predlagali spremembe v poučevanju fizike v tistih delih oziroma na tistih področjih, kjer bomo imeli za to trdne argumente.

Na podlagi primerjave letošnjih in lanskih dosežkov učencev ugotavljamo, da sta obe meritvi usklajeni in kažeta na enakost merilnega inštrumenta – to je obeh preizkusov. Četudi iz tega ne moremo zanesljivo sklepati, da znanje fizike merimo pravilno, lahko potrdimo vsaj to, da ga merimo ves čas z "enakim metrom", če se lahko tako izrazimo. V nobenem segmentu namreč ni med dosežki letošnjega in lanskega preizkusa statistično pomembnih razlik.

Preglednica 4.26 Osnovni statistični podatki

Število učencev	4993
Število postavk v preizkusu	36
Možne točke	36
Povprečno št. točk	15,8
Povprečno št. odstotnih točk	43,8
Standardni odklon odstotnih točk	18,1
Indeks težavnosti	0,44
Indeks zanesljivosti	0,86

Analize dosežkov po postavkah iz mrežnega diagrama

Pregled nalog glede na preverjana področja fizike, cilje in taksonomske ravni (Bloomova klasifikacija) je zbran v preglednici 4.27, poleg tega sta vsaki nalogi dodana indeks težavnosti (IT) in indeks diskriminativnosti (ID). Minimalni cilji so pisani navadno, temeljni pa polkrepko. Pri strukturirani nalogi **14** smo združili kognitivno raven in cilje za vse tri točke, indeksa IT in ID pa kljub temu pišemo za vsako točko (vsak korak na poti do rešitve) posebej.

Preglednica 4.27 Razporeditev nalog glede na preverjana področja fizike, cilje in taksonomske ravni (Bloomova klasifikacija). Pri vsaki nalogi je dodan indeks težavnosti (IT) in indeks diskriminativnosti (ID). Minimalni cilji so pisani navadno, temeljni pa polkrepko.

SVETLOBA, ZVOK, VALOVANJE				
Naloga	Cilj	Taks. raven	IT	ID
1	Spozna, da zvok predstavlja širjenje tresljajev po snoveh od oddajnika do sprejemnika.	I	0,24	0,32
2	Ve, da telo vidimo, če je osvetljeno (odbija svetlobo ali samo oddaja svetlobo – svetilo) in če ta svetloba pade v naše oko. Spozna, da svetloba posreduje sliko okolice; predmet vidimo v odbiti svetlobi – slika v ravnem zrcalu.	I	0,59	0,30
3	Spozna pojav valovanja na vodni gladini, vrvi in dolgi vzmeti.	III	0,17	0,00
SILE IN TLAK				
Naloga	Cilj	Taks. raven	IT	ID
4	Loči, v kakšnih okoliščinah telo plava, lebdi in potone, in zna to opredeliti v primerjavi gostot.	II	0,55	0,12
5	Ve, da so klanec, škripec in vzvod enostavna orodja. Opiše zakonitosti, ki veljajo za opravljanje dela z orodji.	II	0,34	0,25
12.1	Predstavi silo z usmerjeno daljico v izbranem merilu.	II	0,71	0,48
12.2	Nevzporedni sili nadomesti z eno samo silo – rezultanto, kadar imata dani sili skupno prijemašče . Razloži preproste primere razstavljanja in sestavljanja sil po slikah.	II	0,17	0,51
12.3	Predstavi silo z usmerjeno daljico v izbranem merilu.	II	0,26	0,49
13.1	Pozna in našteje enote za prostornino.	II	0,50	0,52
13.2	Zna uporabiti zapis: $\rho = m / V$.	II	0,42	0,59
13.3	Pozna dogovor o enoti za silo in zna iz znane mase telesa določiti težo.	II	0,31	0,64

13.4	Izračuna tlak v tekočini (na različni globini) z upoštevanjem tlaka ob gladini. Zna uporabiti zapis $p = \sigma h$. Zna iz dane gostote zapisati specifično težo. Izračuna tlak iz sile in ploskve in zna uporabiti zapis $p = F / S$.	II	0,11	0,48
DELO, ENERGIJA IN TOPLOTA				
Naloga	Cilj	Taks. raven	IT	ID
6	Spozna Celzijevo skalo in zna pretvarjati iz Kelvinove v Celzijevo skalo in obratno. Opredeli osnovno enoto za temperaturo kelvin. Opiše termometer kot napravo za merjenje temperature. Našteje vrste termometrov in opiše njihovo uporabnost.	II	0,44	0,23
7	Pove, da je kinetična energija odvisna od mase in hitrosti. Pove, da je sprememba kinetične energije povezana s spremembami hitrosti.	III	0,44	0,13
14.1	Pove, da je sprememba potencialne energije odvisna od višinske razlike med začetno in končno lego telesa.	III	0,19	0,54
14.2		III	0,13	0,55
14.3	Pove, da se energija pretvarja iz ene oblike v drugo in da se celotna energija v zaprtem sistemu ohranja. Izračuna delo, ki je potrebno za spremembo potencialne energije, po zapisu $A = mg\Delta h$.	III	0,10	0,52
15.1	Pozna dogovor o enoti za silo in zna iz znane mase telesa določiti težo. Zna uporabiti zapis $A = F \cdot s$.	II	0,42	0,59
15.2	Zna uporabiti enačbo $A = \Delta W$. Izračuna delo, ki je potrebno za spremembo potencialne energije, po zapisu $A = mg\Delta h$.	II	0,38	0,60
GIBANJE				
Naloga	Cilj	Taks. raven	IT	ID
16.1	Loči enakomerno in neenakomerno gibanje.	I	0,88	0,26
16.2	Loči enakomerno in neenakomerno gibanje.	I	0,84	0,22
16.3	Zna izračunati pot, če je $v_z = 0$: $s = \frac{1}{2}at^2$, $s = \bar{v}t$.	II	0,45	0,23
17.1	Iz narisane grafa zna odčitati neznane vrednosti. Grafično prikaže odvisnost hitrosti od časa in odvisnost poti od časa in graf razloži.	II	0,89	0,23
17.2	Iz narisane grafa zna odčitati neznane vrednosti. Zna izračunati hitrost.	II	0,36	0,55
17.3	Iz narisane grafa zna odčitati neznane vrednosti. Zna izračunati hitrost.	II	0,28	0,48
17.4	Zna uporabiti zapis $v = s / t$.	III	0,38	0,43
VESOLJE				
Naloga	Cilj	Taks. raven	IT	ID
8	Razlikuje pojme planet, komet, meteor, zvezda, galaksija in našteje bližnje planete.	I	0,64	0,22
9	Opredeli svetlobno leto. Pove, da so razdalje do zvezd zelo različne.	I	0,26	0,36

ELEKTRIČNI TOK, NAPETOST, DELO IN UPOR				
Naloga	Cilj	Taks. raven	IT	ID
10	Pove, da je merilnik napetosti voltmeter in ve, da ga v električni krog vežemo vzporedno s porabnikom. Pozna Ohmov zakon. Opredeli upor kot količnik med električno napetostjo in električnim tokom $R = U / I$.	II	0,60	0,20
11	Pozna napetost in enoto zanjo. Ve, da je napetost sposobnost generatorja, da lahko poganja električni tok. Ve, da je enota za napetost volt.	I	0,71	0,20
18.1	Loči med vzporedno in zaporedno vezavo elementov v krogu. Uporablja dogovorjena znamenja za risanje posameznih delov električnega kroga.	II	0,82	0,30
18.2	Pove, da je merilnik napetosti voltmeter in ve, da ga v električni krog vežemo vzporedno s porabnikom.	II	0,55	0,42
19.1	Pozna Ohmov zakon. Opredeli upor kot količnik med električno napetostjo in električnim tokom $R = U / I$.	II	0,30	0,35
19.2	Pozna Ohmov zakon. Opredeli upor kot količnik med električno napetostjo in električnim tokom $R = U / I$. Izračuna skupni upor zaporedno vezanih upornikov: $R = R_1 + R_2 + \dots + R_n$. Izračuna skupni upor dveh ali več enakih vzporedno vezanih upornikov. Ve, da je skupni upor vzporedno vezanih upornikov manjši od najmanjšega: $1/R = 1/R_1 + 1/R_2$. Pozna zakonitosti cepitve toka vzporedno vezanih upornikov. Ve, da skozi manjši upor teče večji tok: $I_1 : I_2 = R_2 : R_1$.	II	0,08	0,31
20.1	Pove, da je pri vzporedni vezavi tok pred cepitvijo enak vsoti tokov v posameznih vejah: $I = I_1 + I_2 + \dots + I_n$.	III	0,81	0,27
20.2	Izračuna skupni upor zaporedno vezanih upornikov: $R = R_1 + R_2 + \dots + R_n$. Izračuna skupni upor dveh ali več enakih vzporedno vezanih upornikov. Ve, da je skupni upor vzporedno vezanih upornikov manjši od najmanjšega: $1/R = 1/R_1 + 1/R_2$. Pozna zakonitosti cepitve toka vzporedno vezanih upornikov. Ve, da skozi manjši upor teče večji tok: $I_1 : I_2 = R_2 : R_1$.	III	0,44	0,09

Iz preglednice 4.27 preberemo, kako so učenci reševali naloge po določenih delih oziroma postavkah iz mrežnega diagrama in tako ugotavljamo, katere cilje so učenci usvojili na posameznih vsebinskih področjih. Zavedati se moramo, da tovrstne ugotovitve niso enoznačne in da taka analiza ne da realne slike, ker je ciljev pri posamezni vsebini v učnem načrtu mnogo več, kot jih je bilo preverjenih na nacionalnem preverjanju znanja iz fizike. Poleg tega je posameznim vsebinam v učnem načrtu namenjenih različno število ur (od tod tudi več ali manj vprašanj za določeno vsebino v preizkusu), po vsebinah pa se spreminja tudi razmerje taksonomskih ravni.

Kot primer si pogledjmo vsebine iz naravoslovja, torej vsebinsko področje "svetloba, zvok, valovanje". V preizkusu so tem vsebinam namenjene tri točke, kar pomeni tri kratka vprašanja, ki vseh treh taksonomskih ravni pod tem naslovom ne pokrijejo v razmerju, ki je zapisan v strukturi preizkusa. Obravnava fizikalnih vsebin iz naravoslovja v 7. razredu je prilagojena matematičnemu znanju učencev te starosti, torej se vsebinsko področje "svetloba, zvok, valovanje" po matematični zahtevnosti ne more niti približno primerjati z vsebinskimi področji, kot sta "gibanje" v 9. razredu ali "sile in tlak" v 8. razredu. V splošnem je "povprečna" taksonomska raven vsebin "svetloba, zvok, valovanje" nižja od preostalih. Vendar smo v letošnji preizkus vključili tudi nalogo taksonomske ravni III, ki pa je bila očitno prezahtevna (IT = 0,17), hkrati pa tako rekoč ni ločevala med bolj in manj uspešnimi učenci (ID = 0,00).

Podobno je tudi vsebinsko področje "vesolje", ki mu namenimo glede na učni načrt le dve točki in je nujno mnogo bolj leksikonsko oziroma enciklopedično naravnano kot preostala področja, navadno taksonomsko manj zahtevno področje.

Glede na zapisano je predmetna komisija posamezna vsebinska področja po taksonomskih ravneh v letošnjem preizkusu razvrstila takole:

1. "svetloba, zvok, valovanje" bi lahko v povprečju ocenili kot poglavje taksonomske ravni I, čeprav smo letos vključili eno nalogo taksonomske ravni III,
2. poglavje "sile in tlak" je v celoti taksonomske ravni II,
3. poglavje "delo, energija in toplota" sodi med taksonomsko raven II in III, bližje III,
4. "gibanje" zajema taksonomske ravni od I do III, vendar je v povprečju taksonomske ravni II,
5. "vesolje" sodi v taksonomsko raven I,
6. "elektrika" pa podobno kot gibanje v povprečju sodi v taksonomsko raven II.

Zaradi relativno nizkega števila nalog (20 nalog, 36 točk) in omejenega časa reševanja (60 minut) je med posameznimi preizkusi nemogoče ohraniti enako razmerje taksonomskih ravni po posameznih vsebinskih področjih, prav tako je nemogoče po vsebinskih področjih ohraniti razmerje različnih tipov nalog. Kljub temu predmetni komisiji uspeva sestavljati preizkuse, ki so kot celota primerljivi tako po taksonomskih ravneh, kot po tipih nalog in seveda po razmerju točk, namenjenih posameznim vsebinskim področjem. To po eni strani pomeni, da je primerjava specifičnega znanja med dvema generacijama mogoča le izjemoma, po drugi strani pa primerjava tako rezultatov kot vsebine letošnjega in lanskega preizkusa potrjujeta, da splošne ugotovitve preverjanja znanja iz fizike lahko spremljamo in okvirno primerjamo iz generacije v generacijo.

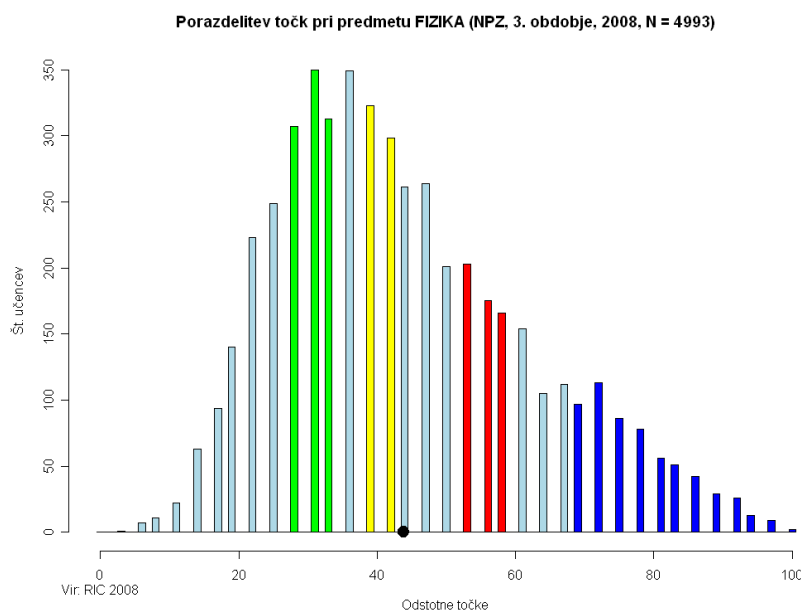
Učenci imajo pri predmetu fizika na različnih vsebinskih področjih težave predvsem (1) pri reševanju konkretnih problemov, ki so povezani z matematičnimi znanji, in (2) pri nekaterih zahtevnejših fizikalnih konceptih, ki so povezana s posameznim vsebinskim področjem. Nivo izmerjenega znanja je zato močno odvisen od vsebinskega področja. Taksonomske ravni, matematična zahtevnost in vsebina se prepletajo in onemogočajo preprosto analizo. Kljub temu smo zbrali nekaj ugotovitev, ki veljajo kolikor toliko splošno in so lahko vodilo pri prihodnjem delu učiteljev. Še prej pogledjmo nekaj značilnosti letošnjega preizkusa. V poglavje svetloba, zvok, valovanje smo vključili nalogo taksonomske ravni II, pa se to ni obneslo, ker ima naloga tako slabo diskriminativnost, da nam poleg tega, da je prezahtevna za učence v osnovni šoli, ne pove nič drugega. Kot lani se je pokazalo, da so naloge iz elektrike bolj taksonomske ravni II kot III – k temu pripomore dejstvo, da v nacionalnem preizkusu niso zajeti konceptualno zahtevni magnetni pojavi, ker se obravnava ta snov ob koncu 9. razreda. Gibanje je taksonomsko manj zahtevno, ker so pojmi iz gibanja učencem bolj domači kot, recimo, pojmi iz dela in energije ali magnetizma. To pa ne pomeni, da naloge iz gibanja učenci bolje rešujejo, ker je matematična zahtevnost tu pogosto večja od tiste pri nalogah z drugih vsebinskih področij.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Opisi območij dosežkov se nanašajo na grafični prikaz dosežkov učencev na sliki 4.22. Pri opisu posameznih območij številko naloge, na katero se ugotovitev opira, označujemo s krepkim tiskom, opombe in dodatne informacije pa so v oglatih oklepajih.

Slika 4.22 Porazdelitev točk pri fiziki z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

N = 4993, možno število točk 36, največje število doseženih točk 36 – 2 učenca, najmanjše število doseženih točk 1 – 1 učenec, povprečno število doseženih točk 15,8 ali 43,8 odstotka.

Zeleno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri fiziki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov:

- prepoznajo enoto in opisno definicijo napetosti [11],
- ločijo enakomerno in pospešeno gibanje z grafa $v(t)$ [16.a in 16.b],
- znajo brati podatke s preprostih grafov $v(t)$ ali $s(t)$ [17.a],
- znajo risbo električnega kroga predstaviti s shemo [18.a],
- znajo iz sheme električnega vezja sklepati o tem, skozi kateri porabnik teče največji tok [20.a].

Posredno smo izmerili še, da učenci z dosežki v zelenem območju:

- znajo urediti snovi po gostoti [4], ne vedo pa, ali so jih uredili od najmanjše do največje ali obratno (odgovora **B** in **C**: **B** je pravilni odgovor, **C** je enak odgovoru **B** v obratnem vrstnem redu) – drugi odgovori se niso pojavljali (manj kot 2 % populacije).

Učenci z dosežki v tem območju izkazujejo znanje delov vsebin iz elektrike, branje preprostih grafov in prepoznavanje vrste gibanj z grafov $v(t)$ ali $s(t)$. Naloge rešujejo bolj s sklepanjem kakor z znanjem fizike.

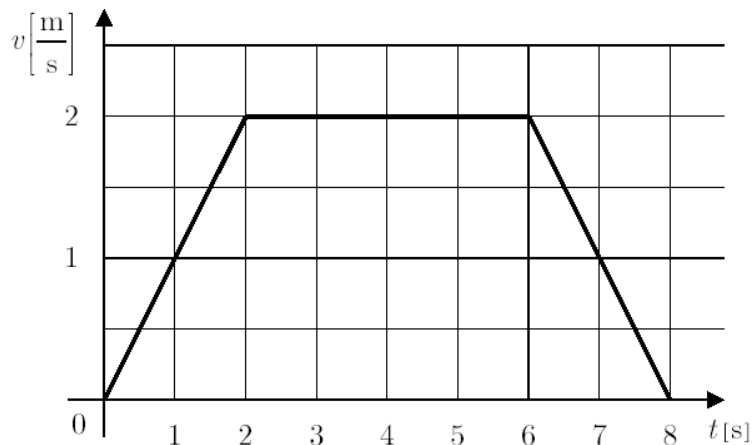
Učenci z dosežki v tem območju uspešno rešujejo predvsem naloge I. kognitivne ravni [znanje in poznavanje – 11, 16.a in 16.b], posamezne lažje naloge II. kognitivne ravni [razumevanje in uporaba – 17.a in 18.a] in presenetljivo celo naloge III. kognitivne ravni [samostojno reševanje novih problemov, vrednotenje, analiza – 20.a], kjer gre za preprosto sklepanje.

Zgled 1:

16.a naloga in 16.b naloga

Opomba: Nalogi **16.a** in **16.b** se uvrščata v zeleno območje, naloga **16.c** pa v modro območje.

Na sliki je graf hitrosti v odvisnosti od časa za dviganje hišnega dvigala.

a) Kako se je gibalo dvigalo v prvih dveh sekundah?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Enakomerno.
- B Enakomerno pospešeno.
- C Enakomerno pojemajoče.
- D Neenakomerno pospešeno.

b) Kako se je gibalo dvigalo v peti sekundi?

Odgovor: _____

c) Za koliko se je dvigalo dvignilo v prvih dveh sekundah?

Odgovor: _____

Področje: gibanje

Kognitivno področje:

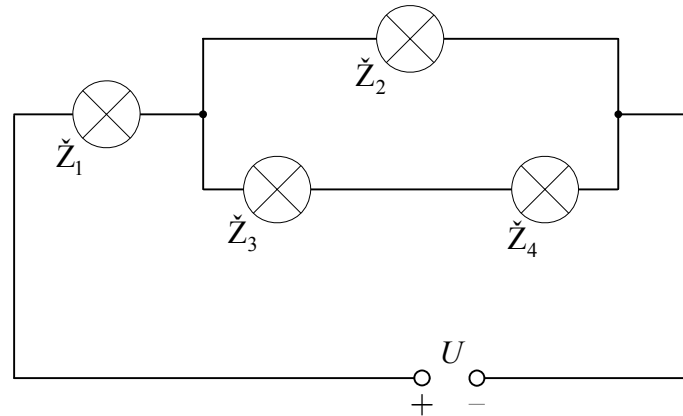
- znanje in poznavanje [a] in b)],
- samostojno reševanje novih problemov, vrednotenje, analiza [c)]

Zgled 2:

20.a naloga

Opomba: Naloga **20.a** se uvršča v zeleno območje, naloga **20.b** pa v območje nad modrim.

V vezju so štiri enake žarnice. Tok skozi žarnico \check{Z}_2 je 100 mA.

- a) Katera žarnica sveti najmočneje?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Najmočneje sveti žarnica \check{Z}_1 .
 - B Najmočneje sveti žarnica \check{Z}_2 .
 - C Najmočneje sveti žarnica \check{Z}_3 .
 - D Najmočneje sveti žarnica \check{Z}_4 .
- b) Kolikšen tok teče skozi žarnico \check{Z}_4 ?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A 25 mA
 - B 50 mA
 - C 100 mA
 - D 200 mA

Področje: elektrika

Kognitivno področje:

– samostojno reševanje novih problemov, vrednotenje, analiza [a) in b)]

Rumeno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri fiziki določajo mejo med polovicama dosežkov:

- prepoznajo opis astronomskega pojma (galaksija) [8],
- znajo iz narisane sile in podatka o velikosti sile določiti merilo, v katerem so narisane sile [12.a].

Učenci z dosežki v tem območju izkazujejo podobno znanje kot učenci v zelenem območju, nekaj več znanja pokažejo le pri vsebini iz poglavja vesolje in pri določanju merila, v katerem so narisane sile.

Učenci uspešno rešujejo poleg nalog I. kognitivne ravni [znanje in poznavanje – 8, 11, 16.a in 16.b] tudi lažje naloge II. kognitivne ravni [razumevanje in uporaba – 12.a, 17.a in 18.a], glede na učence iz zelenega območja pa ne rešijo nobene dodatne naloge III. kognitivne ravni.

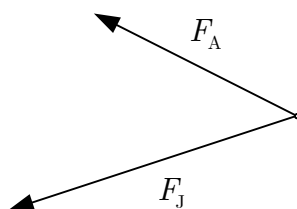
Od učencev z dosežki v zelenem območju se ne ločijo dosti, kar je glede na bližino obeh skupin učencev po rezultatu celotnega preizkusa pričakovano.

Zgled:

12.a naloga

Opomba: Naloga 12.a se uvršča v rumeno območje, nalogi 12.b in 12.c pa v modro območje.

Ana in Jana vlečeta obroč. Ana vleče s silo 90 N, Jana pa s silo 120 N. Njuni sili kaže slika v izbranem merilu.

- a) Zapiši merilo, v katerem sta narisani sili.

Merilo: 1 cm pomeni _____.

- b) Da bo obroč miroval, ga mora vleči še Eva. Dopolni sliko s silo, s katero ga vleče, in silo označi s F_E .
- c) S kolikšno silo vleče Eva?

Odgovor: _____

Področje: sile

Kognitivno področje: razumevanje in uporaba [a), b) in c)]

Rdeče območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri fiziki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov:

- vedo, zakaj vidimo osvetljena telesa v določeni barvi [2],
- razumejo, da je značilnost vzporedne vezave, da je napetost na viru enaka napetosti na porabnikih [10],
- izračunajo prostornino kvadraste posode in maso kapljevine v njej [13.a in 13.b], vendar pa iz mase ne ugotovijo teže [13.c] niti ne znajo izračunati povečanja tlaka na dnu posode zaradi kapljevine v posodi [13.d],
- razumejo zvezo med delom in spremembo potencialne energije in jo uporabijo na računskih primerih [15.a in 15.b],
- znajo na shemo električnega vezja pravilno vrisati voltmeter, s katerim merimo napetost na izbranem porabniku [18.b].

Učenci v tem območju uspešno rešujejo nekatere naloge iz vsebin sile in tlak, delo in energija ter elektrika. Poleg tega kažejo določene znake razumevanja osnovnih fizikalnih zakonitosti in zvez med posameznimi količinami.

Učenci uspešno rešujejo več nalog II. kognitivne ravni [razumevanje in uporaba – 10, 12.a, 13.a, 13.b, 15.a, 15.b, 17.a, 18.a in 18.b], pri tem še vedno bolj obvladajo uporabo enačb in zakonov, manj pa razumevanje zakonitosti. Uspešno rešujejo večino nalog I. kognitivne ravni [znanje in poznavanje – 2, 8, 11, 16.a in 16.b], glede na učence iz zelenega območja pa ne rešijo nobene dodatne naloge III. kognitivne ravni.

Zgled 1:

10. naloga

V hišni napeljavi vezemo k prvi žarnici vzporedno še eno žarnico. Kako se bo spremenila napetost na prvi žarnici?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Napetost se bo podvojila.
- B Napetost bo ostala enaka.
- C Napetost se bo za polovico zmanjšala.
- D Napetost bo v tem primeru 0 V.

Področje: elektrika

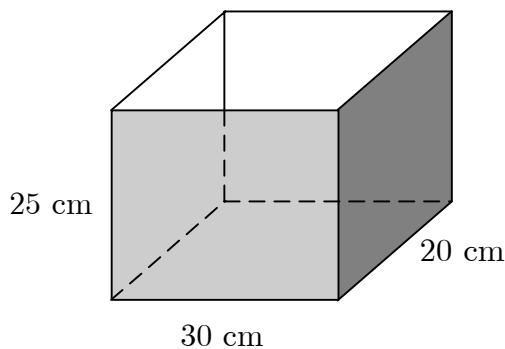
Kognitivno področje: razumevanje in uporaba

Zgled 2:

13.a naloga in 13.b naloga

Opomba: Nalogi **13.a** in **13.b** se uvrščata v rdeče območje, naloga **13.c** v modro območje, naloga **13.d** pa v območje nad modrim.

Z vodo do vrha napolnimo 30 cm dolg, 20 cm širok in 25 cm visok akvarij.

a) Koliko litrov vode je v akvariju?

Odgovor: _____

b) Kolikšna je masa vode v akvariju?

Odgovor: _____

c) Kolikšna je teža vode v akvariju?

Odgovor: _____

d) Za koliko je tlak na dnu akvarija večji od tlaka na gladini?

Odgovor: _____

Področje: sile in tlak

Kognitivno področje: razumevanje in uporaba [a), b), c) in d)]

Modro območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri fiziki so v zgornji desetini dosežkov:

- znajo iz tega, kako globoko je potopljeno telo v kapljevini, urediti kapljevino po gostoti [4],
- razumejo delovanje škripca in vedo, da s pritrjenim škripcem spremenimo samo smer sile, ne pa njene velikosti [5],
- znajo pretvarjati iz Celzijeve v Kelvinovo temperaturno skalo in obratno ter razumejo delovanje kapljevinskega termometra [6],

- razumejo energijski zakon in vedo, da je kinetična energija odvisna od hitrosti in mase telesa [7],
- znajo grafično reševati naloge iz ravnovesja sil in uporabiti izbrano merilo za določanje velikosti izbrane sile [12.b in 12.c],
- znajo iz mase določiti silo teže [13.c],
- skoraj v celoti rešijo strukturirano nalogo iz dela in energije, ki zahteva tri miselne korake in temelji na izreku o potencialni in kinetični energiji oziroma na izreku o ohranitvi energije [prvi in drugi del 14],
- v celoti rešijo naloge iz gibanja in ob tem pokažejo dobro razumevanje grafov $v(t)$ in $s(t)$ [16 in 17],
- znajo z grafa $v(t)$ izračunati pot [16.c],
- znajo z grafa $s(t)$ izračunati hitrost [17.b],
- znajo graf $s(t)$ podaljšati v območje zunaj narisane in na tem delu prebrati iskani podatek [17.c],
- znajo določiti upor izbranih upornikov v različnih vezjih [19.a], vendar jih ne uspejo pravilno razvrstiti od najmanjšega do največjega upora [19.b].

To je območje 10 % učencev z najvišjimi dosežki v celotni populaciji. Učenci z dosežki v tem območju so uspešno reševali vse naloge oziroma dele nalog iz preizkusa, razen izjem [kratke naloge izbirnega tipa 1, 3 in 9, zadnje dele nalog 13.d, 19.b in 20.b ter zadnjega koraka strukturirane naloge 14], ki so opisane v naslednjem razdelku (naloge s težavnostjo nad modrim območjem). Učenci kažejo znanje zahtevnejših vsebin iz dela in energije, sil, gibanja in elektrike. Fizikalne pojave dobro opazujejo in opisujejo. Razumejo fizikalne zakonitosti pojavov, znajo dobro sklepati in analizirati.

Učenci uspešno rešujejo naloge vseh kognitivnih ravni, vendar so tudi med nalogami, ki jih ne rešujejo uspešno, naloge vseh treh kognitivnih ravni.

Zgled 1:

14. naloga

Opomba: Učenci uspešno rešujejo prvi in drugi del naloge 14.

Opeka z maso 4 kg pade z višine 30 m. Kolikšna je kinetična energija opeke na višini 20 m?

Odgovor: _____

Področje: delo in energija

Kognitivno področje:

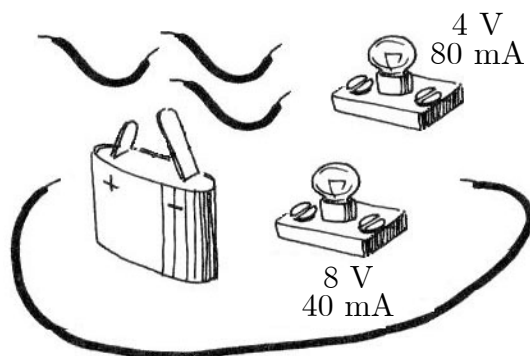
– samostojno reševanje novih problemov, vrednotenje, analiza

Zgled 2:

19.a naloga

Opomba: Naloga **19.a** se uvršča v modro območje, naloga **19.b** pa v območje nad modrim.

Sestaviti želimo električni krog. Na voljo imamo baterijo, vezne žice in dve različni žarnici. Na prvi žarnici je zapisana oznaka 4 V in 80 mA, na drugi pa 8 V in 40 mA.

Če imamo na voljo dve žarnici, lahko sestavimo štiri različne električne kroge:

- A V električni krog vežemo žarnico z oznako 8 V in 40 mA.
 - B V električni krog vežemo žarnico z oznako 4 V in 80 mA.
 - C V električni krog vežemo obe žarnici zaporedno.
 - D V električni krog vežemo obe žarnici vzporedno.
- a) Kateri od gornjih električnih krogov ima skupni upor 200 Ω ? Črko, ki označuje ustrezeni električni krog, zapiši na črto za odgovor.

Odgovor: _____

- b) Uredi gornje električne kroge od tistega z najmanjšim skupnim uporom do tistega z največjim. Ustrezno zaporedje črk, ki označujejo električne kroge, zapiši na črto za odgovor.

Odgovor: _____

Področje: elektrika

Kognitivno področje: razumevanje in uporaba [a) in b)]

Naloge nad modrim območjem

Tako smo poimenovali naloge, ki so jih tudi učenci z najvišjimi 10 % dosežkov reševali z manj kakor 65-odstotno uspešnostjo. Ugotovitve zato veljajo za celotno populacijo.

Učenci:

- ne vedo, da se zvok v praznem prostoru (vakuumu) ne širi [1],
- ne razlikujejo med trenutno sliko valovanja in časovno odvisnostjo odmika delca pri valovanju oziroma ne usvojijo formalnega opisa valovanja, ki ga matematično opišemo kot odvisnost odmika od dveh spremenljivk: kraja in časa [3],
- ne poznajo velikostnih redov za čase potovanja svetlobe od Zemlje do značilnih objektov v vesolju [9],
- ne znajo izračunati spremembe tlaka na dnu posode s kapljevino [13.d],
- ne uspe jim do konca rešiti strukturirane naloge iz dela in energije, ki zahteva tri miselne korake in temelji na izreku o potencialni in kinetični energiji [14],
- ne uspe jim izbranih upornikov pravilno razvrstiti od najmanjšega do največjega upora [19.b], tudi če znajo določiti upor izbranih upornikov v različnih vezjih [19.a],
- ne uspe jim s sklepanjem izračunati toka v eni veji vzporedno vezanih porabnikov, ko poznajo tok v drugi veji in razporeditev enakih upornikov v obeh vejah [20.b].

Celo učenci z najvišjimi dosežki ne rešujejo uspešno vseh nalog (slika 4.27). To je skladno z rezultati preizkusa iz fizike iz šolskega leta 2006/2007. Da je uspešnost nizka za naloge 3, 9, 14, in 19.b, ni presenetljivo, ker so te naloge zahtevne in je komisija sicer pričakovala, da jih bodo najboljši učenci reševali nekoliko uspešneje, a odstopanja niso zelo velika. Uspešnost učencev iz modrega območja je, denimo, 62,4 % pri nalogi 9 in 58,7 % pri zadnjem delu naloge 14, kar je malo pod kriterijem 65 %, ko nalogo štejemo za uspešno rešeno.

Splošna ugotovitev je, da celotna populacija strukturiranih nalog z več kot enim vmesnim korakom ne rešuje uspešno [14], da imajo vsi učenci težave z razumevanjem zahtevnejših fizikalnih opisov, kot je opis gibanja delcev pri valovanju na vrvi [3], in da ne vedo nekaterih pomembnih fizikalnih dejstev [1] oziroma zakonitosti [19.b]. Prav tako vsem učencem delajo težave računske naloge [13.d in 20.b] in ne znajo oceniti redov velikosti [9]. Tri značilne naloge posebej navajamo in pojasnjujemo rezultate [1, 3 in 9]. Med nalogami, ki jih učenci niso uspešno reševali, so naloge vseh kognitivnih ravni, najbolj presenetljivo je, da sta kar dve nalogi I. kognitivne ravni [znanje in poznavanje – 1 in 9]. Iz tega sklepamo, da celo učenci z najvišjimi dosežki ne poznajo nekaterih dejstev oziroma ne razumejo dobro nekaterih vsebin.

Naloge nad modrim območjem lahko na podlagi slike 4.27 razdelimo v tri skupine. Nalogi 3 in 20.b sta slabo ločevali med bolj in manj uspešnimi učenci (imata tudi najslabšo diskriminativnost, $ID = 0,00$ in $ID = 0,10$), vendar sta kljub temu bistveno različni po uspešnosti; naloga 3 je z vidika preizkusa povsem neuporabna, saj popolnoma nič ne ločuje bolj in manj uspešnih učencev (slika 4.27), hkrati pa je tako povprečna uspešnost ($IT = 0,17$) kot uspešnost najboljših 10 % učencev (modro območje, $IT = 0,22$) tako nizka, da je videti, da je bilo ali vprašanje vsebinsko absolutno pretežno ali pa celo ni bilo razumljivo postavljeno. Po drugi strani je povprečna uspešnost pri vprašanju 20.b mnogo višja ($IT = 0,44$) in so razlike med učenci vsaj približno opazne. V drugo skupino sodita nalogi 1 in 9, kjer imamo dobro ločljivost med bolj in manj uspešnimi učenci in so najboljši učenci (modro območje) blizu meje, ko za nalogo rečemo, da so jo uspešno reševali. Preostale tri naloge iz območja nad modrim, 13.d, dokončanje strukturirane naloge 14 in naloga 19.b, so očitno zelo zahtevne naloge, ki odlično ločujejo med bolj in manj uspešnimi učenci, hkrati pa najboljši učenci razen pri 19.b niso zelo daleč od meje, ko nalogo opišemo kot uspešno rešeno. Nekaj takih nalog v preizkusu ni odveč, če želimo razlikovati tudi med odličnim in izvrstnim znanjem.

Primeri kratkih nalog nad modrim območjem, ki posredno nakazujejo šibko razumevanje nekaterih osnovnih fizikalnih dejstev oziroma pomanjkljivega fizikalnega razmišljanja, so:

1. naloga, kjer je slab rezultat po eni strani posledica tega, da učenci zares ne vedo, da se zvok ne širi skozi prazen prostor, po drugi strani pa morda tudi tega, da se ne zavedajo, da "prazen prostor" zares pomeni vakuum oziroma prostor, kjer ni prav ničesar, niti zraka. Velika pogostost izbire vseh štirih ponujenih odgovorov nakazuje, da so mnogi učenci tudi ugibali. Pogostejša izbira odgovorov **B** (1482) in **C** (1648) od izbire pravilnega odgovora **D** (1184) nakazuje, da so zvok nekateri učenci morda celo zamenjali s svetlobo, za katero sta odgovora **B** in **C** lahko oba pravilna, odvisno od natančnosti, ki jo zahtevamo v odgovoru.

1. naloga

Zvok se v zraku širi s hitrostjo $340 \frac{\text{m}}{\text{s}}$. Katera od spodaj zapisanih izjav je pravilna?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Hitrost zvoka v praznem prostoru je manjša od hitrosti zvoka v zraku.
- B Hitrost zvoka v praznem prostoru je večja od hitrosti zvoka v zraku.
- C Hitrost zvoka v praznem prostoru je enaka hitrosti zvoka v zraku.
- D Skozi prazen prostor se zvok ne more širiti.

Področje: zvok

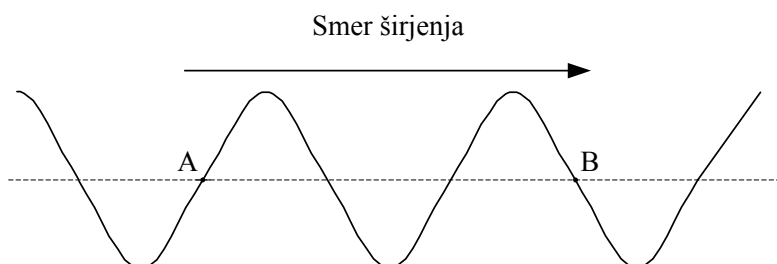
Kognitivno področje: znanje in poznavanje

3. nalogo je komisija sestavila kot težjo, a vseeno ni pričakovala tako slabega rezultata. V nalogi sprašujemo po odmiku delcev, ko se po vrvi širi valovanje. Naloga je objektivno zelo zahtevna, ker od učencev zahteva prostorsko predstavo oziroma sprašuje po nečem, s čimer učenci nimajo veliko izkušenj. Narisano trenutno sliko učenci morda zamenjujejo s sliko časovne odvisnosti izbrane točke na vrvi in zato izberejo odgovor **A** skoraj 4,4-krat pogosteje od pravilnega odgovora **C**. Ali pa učenci ne razumejo širjenja valovanja in mislijo, da se točki A in B na vrvi premakneta v desno in zato tako pogosto izbirajo napačni odgovor **A**.

Naloga je zagotovo zahtevna, učenci pa vsekakor izkazujejo sposobnost logičnega razmišljanja, saj je manj kot 10 % celotne populacije (5014) izbralo odgovora **B** (276) ali **D** (192), ki nikakor nista skladna s sliko pri nalogi **3**. Za to nalogo je tudi značilno, da ima izredno slabo ločljivost, saj so razlike med bolj in manj uspešnimi učenci majhne (**slika 4.25**) in se le učenci s celotnim uspehom več kot 90 % odločajo pogosteje (z verjetnostjo malo nad 0,4) za pravilni odgovor od katere koli druge skupine učencev, ki se vsi za pravilni odgovor odločajo le z verjetnostjo okoli 15–20 %. Pa še učenci z najboljšim uspehom pogosteje izbirajo napačni odgovor **A**. Ugotovimo lahko, da tovrstno kvalitativno obravnavanje valovanja ni primerno za osnovno šolo ali pa vsaj ni primerno za obravnavo pri naravoslovju v 7. razredu. Če bo ta vsebina v prihodnje ostala v učnih načrtih, je treba temeljito premisliti, kako jo učencem predstaviti na dovolj prijazen in razumljiv način, da jo bodo usvojili.

3. naloga

Narisana je trenutna slika vrvi, po kateri se širi valovanje v narisani smeri. V katero smer se bosta odmaknili točki A in B na vrvi v naslednjem trenutku?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A V točki A gor, v točki B dol.
- B V točki A dol, v točki B dol.
- C V točki A dol, v točki B gor.
- D V točki A gor, v točki B gor.

Področje: valovanje

Kognitivno področje:

- samostojno reševanje novih problemov, vrednotenje, analiza

9. nalogo je predmetna komisija sestavila z namenom, da preveri kvantitativno predstavo učencev o razdaljah v vesolju. Kognitivno naloga ni zahtevna, vendar je bila kljub temu relativno manj uspešno rešena. Razlog je morda, da učenci potrebnih podatkov ne pomnijo oziroma jih med poukom ne sprejmejo kot nekaj pomembnega. Po drugi strani učenci kažejo veliko zanimanje za astronomijo in pričakovali bi, da jih bo več vedelo iskane vrednosti, ki so za predstavo o tem, kakšno je vesolje, izredno pomembne. Ker naloga ni izbirnega tipa, nimamo podatka o tem, kako so se učenci odločali pri posameznem podvprašanju, in ne moremo preprosto ugotoviti, katero od podvprašanj je bilo za učence najbolj moteče. Tolažilno je le dejstvo, da je med 10 % učencev z najvišjimi dosežki, kljub temu da niso dosegli meje 65 %, več kot 62 % učencev odgovorilo pravilno.

9. naloga

Telesa v vesolju so zelo različno oddaljena med seboj. Kako daleč so telesa, včasih povemo kar s časom, ki ga svetloba potrebuje, da prepotuje dano razdaljo.

Spodaj so na levi strani našteje razdalje, na desni strani pa časi, označeni s črkami a, b, c, d, e.

K vsaki razdalji na črto zapiši črko, ki najbolje označuje ustrezni čas.

Razdalja med telesi

Zemlja–bližnje zvezde _____

Zemlja–druge galaksije _____

Luna–Zemlja _____

Sonce–Zemlja _____

Čas potovanja svetlobe

a nekaj tisočink sekunde

b nekaj sekund

c nekaj minut

d nekaj let

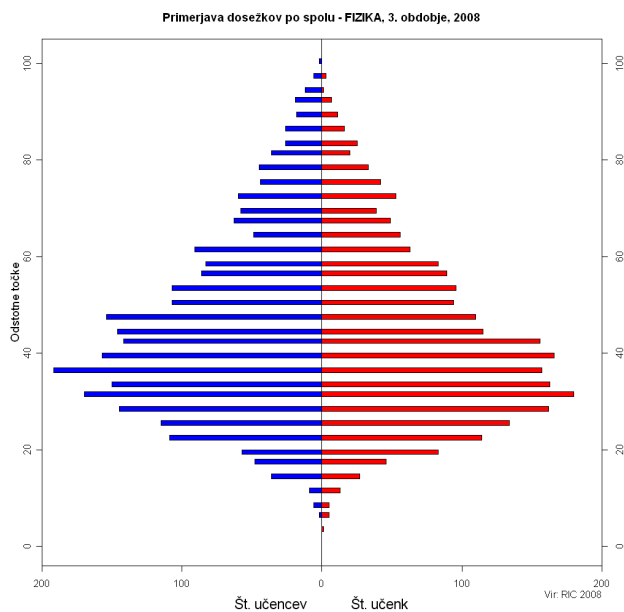
e nekaj milijonov let

Področje: vesolje

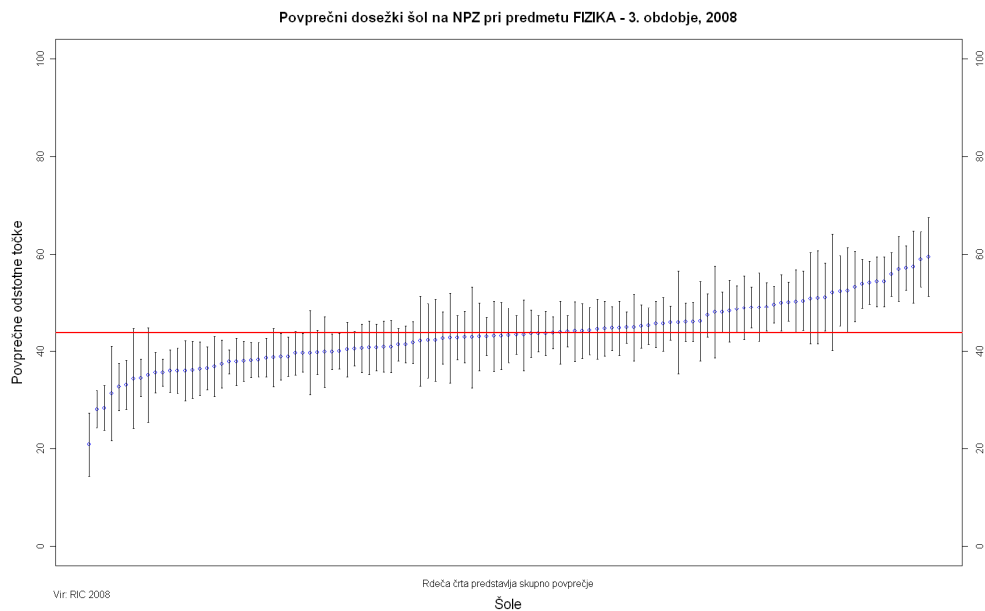
Kognitivno področje: znanje in poznavanje

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.23 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri fiziki, tretje obdobje

Slika 4.24 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri fiziki, tretje obdobje

Preglednica 4.28 Porazdelitev dosežkov pri fiziki po regijah, tretje obdobje

	Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
1	Gorenjska regija	44,52	18,66	617	10
2	Goriška regija	46,13	16,01	293	7
3	Jugovzhodna Slovenija	40,20	16,63	493	11
4	Koroška regija	45,51	17,74	146	3
5	Notranjsko-kraška regija	43,56	16,37	142	4
6	Obalno-kraška regija	45,59	18,44	243	9
7	Osrednjeslovenska regija	48,10	19,24	1182	23
8	Podravska regija	41,18	17,55	642	18
9	Pomurska regija	39,13	16,86	323	8
10	Savinjska regija	42,34	17,02	570	14
11	Spodnjeposavska regija	44,80	17,12	220	6
12	Zasavska regija	34,49	15,72	122	2

Komentar k analizam dosežkov po regijah, spolu in šolah

Porazdelitev dosežkov po regijah, spolu in šolah ne kaže posebnih odstopanj od državnega povprečja. Porazdelitev po spolu je skoraj idealno simetrična, za oba spola je največje število učencev z rezultatom okrog 30 do 40 odstotnih točk, vendar je pri višjih dosežkih le opaziti nekoliko večje število učencev. Kljub temu težko govorimo o statistično zaznavnem odstopanju (**slika 4.23**). Porazdelitev po regijah je praktično enakomerna, saj so povprečne vrednosti vseh regij tako blizu skupnemu povprečju, da odstopanje skoraj nikjer ne presega statistične nezanesljivosti (preglednica 4.28). Z drugimi besedami, med regijami ni statistično pomembnih razlik, izstopa morda le Zasavska regija, a je to posledica malo slabšega uspeha ene šole (**slika 4.24**), kjer je bil povprečni uspeh 28,1-odstoten. Za to je verjetno kakšen objektivni razlog, ki ni neposredno povezan s kvaliteto dela v šoli, zato ne sme vzbujati slabih občutkov – ne nazadnje je bila Zasavska regija po dosežkih preizkusa znanja iz fizike 2007 na petem mestu med 12 regijami. Tudi porazdelitev po šolah je relativno enakomerna, čeprav razlike med šolami obstajajo. Drugače kot pri porazdelitvi po regijah so šole skoraj linearno porazdeljene od povprečne uspešnosti okoli 30 odstotnih točk do povprečne uspešnosti okoli 60 odstotnih točk.

Sklep in komentar

Začnimo s tem, kaj učenci znajo, čeprav temu ne bomo posvetili preveč časa. Naš namen je namreč dati učiteljem koristne informacije in konkretne napotke, kje in kako bi veljalo učni proces spremeniti oziroma kje znanje učencev ne dosega zadovoljivo ciljev iz učnega načrta. Zato bomo več pozornosti namenili opaženim pomanjkljivostim v znanju ali razumevanju.

Naloge, ki so jih učenci najbolje reševali – to so naloge iz zelenega območja – so na tak ali drugačen način reproductivne naloge oziroma naloge, kjer je treba bodisi izbrati med ponujenimi odgovori ali pa zahtevajo enciklopedično poznavanje.

Med šestimi nalogami zelenega območja so kar tri povezane z grafi in zahtevajo prepoznavanje oziroma preprosto odčitavanje z grafa [**16.a**, **16.b** in **17.a**]. Od preostalih nalog sta še dve slikovni, saj gre pri eni za pretvorbo dane slike v shemo vezja [**18.a**] in pri drugi za sklepanje na podlagi narisane sheme vezja [**20.a**]. Le ena od »zelenih nalog« ni bila slikovna, saj je šlo za prepoznavanje definicije napetosti [**11**]. Celotna naloga, pri kateri smo posredno izmerili, da znajo učenci urediti snovi po gostoti, je bila po svoje slikovna [**4**]. Sklepamo torej lahko, da učenci slikovno podane naloge ali naloge, kjer je odgovor slikoven, uspešneje rešujejo. To je za učitelje morda namig, da pri podajanju snovi, preverjanju in ocenjevanju uporabljajo še več skic, slik in z njimi snov učencem približajo na razumljivejši način.

Skladno s tem je pri bolj kvantitativnih delih nalog, ki so jih učenci v "slikovnih" delih odlično reševali, opaziti znatno manjšo uspešnost. Tako naloga **16.c**, kjer je treba izračunati pot pri pospešenem gibanju z začetno hitrostjo nič, pade v modro območje, kar pomeni, da jo je uspešno reševala le skupina najboljših 10 % učencev. Enako velja za preostale tri dele naloge **17**, oba dela vprašanja **17.b** in del **17.c**, ki prav tako padejo v modro območje. Naloge **20.b**, kjer sprašujemo po številčni vrednosti toka v eni od žarnic v vezavi, za katero so učenci v nalogi **20.a** pokazali dobro razumevanje, ni uspešno reševala nobena skupina učencev [naloga nad modrim območjem; učenci v modrem območju imajo 55-odstotno uspešnost]. Vse to pomeni, da prehod od kvalitativnega (oziroma reproduktivnega) znanja h kvantitativni uporabi (oziroma bolj produktivnemu znanju) za večino učencev ni dosežen. To dejstvo lepo ilustrira tudi razlika v uspešnosti pri obeh delih naloge **18**. Iz dane slike poskusa v nalogi narisati shemo vezja [**18.a**, bolj reproduktivno znanje] že v zelenem območju učenci rešujejo z uspešnostjo 76 %, kar pomeni, da to nalogo uspešno rešuje velika večina populacije. Po drugi strani je na shemo pravilno narisala voltmeter [**18.b**, bolj produktivno znanje] šele skupina učencev v rdečem območju [uspešnost 74 %], kar pomeni, da to znanje izkazuje le približno četrtnina populacije.

V rumenem območju sta le dve nalogi, hkrati pa je razlika v znanju med območjema majhna [približno 30 odstotnih točk za zeleno in 40 odstotnih točk za rumeno območje]. Naloga **8** je reproduktivna [definicija pojma galaksija] in smo pričakovali, da bo uvrščena v zeleno območje. Učenci morda vsebin iz astronomije ne jemljejo dovolj resno, ker je tem vsebinam namenjeno malo ur in so videti manj povezane z ostalimi "težkimi" vsebinami, kot so Newtonovi zakoni ali ohranitev energije ali Ohmov zakon, in jih zato hitreje pozabijo. Res je tudi, da je učence odgovor **D** – "Galaksija je drugo ime za naše osončje", ki je bil vključen kot mamljiv napačen odgovor, precej pritegnil in da poleg pravilnega odgovora **C** (3220 učencev) in napačnega **D** (1561 učencev) drugih odgovorov učenci skoraj niso izbirali (skupaj le 233 učencev), kar je lepo razvidno s slike **4.27**. Tudi naloga **12.a**, ki jo uspešno rešujejo učenci iz rumenega območja, je bolj reproduktivna kot produktivna, saj morajo iz znanih sil in podane slike določiti merilo, v katerem sta narisani sili. Kot smo ugotavljali že lani, so vsa vprašanja, na katera odgovori pravilno večina populacije (zeleno ali rumeno območje), na stopnji prepoznavanja ali ločevanja pravilno/nepravilno ali preprostega odčitavanja ali poznavanja dejstev. Razumevanja konceptov oziroma fizikalnega ozadja pojavov večini populacije žal ne moremo pripisati.

Drug ekstrem so naloge, ki jih učenci v veliki večini niso uspešno reševali. Pri nekaterih nalogah razlogi za manjšo uspešnost niso jasni in iz rezultatov ne moremo zanesljivo sklepati na kvaliteto znanja fizike. Taki sta nalogi **1**, kjer je morda šlo za napačno razumevanja zveze "prazen prostor", in naloga **9**, kjer ne vemo, katera od značilnih razdalj je bila za učence najbolj problematična. Iz rezultatov naloge **14**, strukturirana naloga iz področja energija v treh korakih, ali naloge **19.b**, izračun uporov upornikov in urejanje upornikov po velikosti uporov, pa je očitno, da učenci po končani osnovni šoli niso pripravljene na računsko ali postopkovno zahtevnejše naloge.

Kar se tiče nalog izbirnega in odprtega tipa, so letošnje ugotovitve podobne lanskim. Pri podobnih vprašanjih, recimo nalogi **16.a** in **16.b**, ki sta bili obe med najboljše reševanimi nalogami, je opaziti pri nalogi izbirnega tipa nekoliko večjo uspešnost.

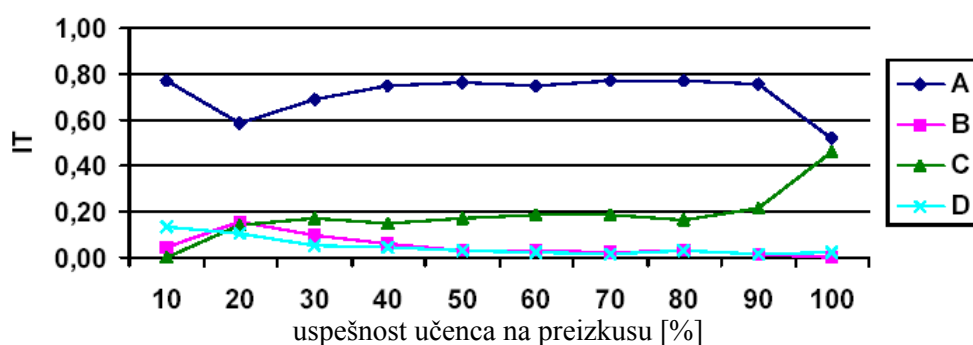
Čisto za konec še kratka ocena letošnjega preizkusa v primerjavi z lanskim. Kar se tiče ugotovitev, so te v vseh točkah, kjer je mogoča bolj ali manj neposredna primerjava, podobne. Z vidika kvalitete je bil letošnji preizkus sestavljen malenkost manj primerno kot lanski. Če je bil lanski v veliki večini nalog dobro usklajen, je bilo letos več nalog, kjer je bil uspeh učencev pri nalogi bolj ali pa manj diskriminatoren kot celotni preizkus. Če je bilo lani okoli 23 nalog, kjer je bila porazdelitev po uspehu zelo blizu porazdelitvi učencev po celotnem preizkusu, je bilo letos takih nalog le 17. Če so bile lani le tri naloge take, da so bistveno bolj ali bistveno manj ločevale med bolj in manj uspešnimi učenci kot celotni preizkus, je bilo letos takih nalog po pet. Ker so ugotovitve kljub vsemu podobne in ni nobenih diametralno nasprotnih ugotovitev kot lani, moramo biti z meritvijo vseeno zadovoljni. Lahko rečemo, da smo v lanskem in letošnjem letu dobro izmerili znanje učencev in da vemo, kolikšno in kakšno je znanje fizike v populaciji učencev ob koncu osnovne šole.

Glede na rezultate bomo v prihodnjih letih v predmetni komisiji za fiziko poskušali sestaviti preizkuse, ki bodo bolj merili razlike med manj in srednje uspešnimi učenci, saj se je letos pri nekaterih nalogah (na primer, naloge 3, 14 in 19.b) pokazalo, da z njimi nismo izmerili nič novega, saj so bile za vse učence, razen »najboljših«, prezahtevne ali slabo razumljive (naloge 3). To pomeni, da pričakujemo pri prihodnjih preizkusih znanja nekoliko večji povprečni dosežek na preizkusu, ker bomo, če se izrazimo po fizikalno, merilno območje merilnega instrumenta, to je preizkusa, naravnali glede na sedaj izmerjeno znanje učencev. Seveda to ne pomeni, da bodo učenci nujno več znali, le bolj bomo ločili med malo, malo manj in malo več znanja, ne pa tako dobro med veliko in še več znanja.

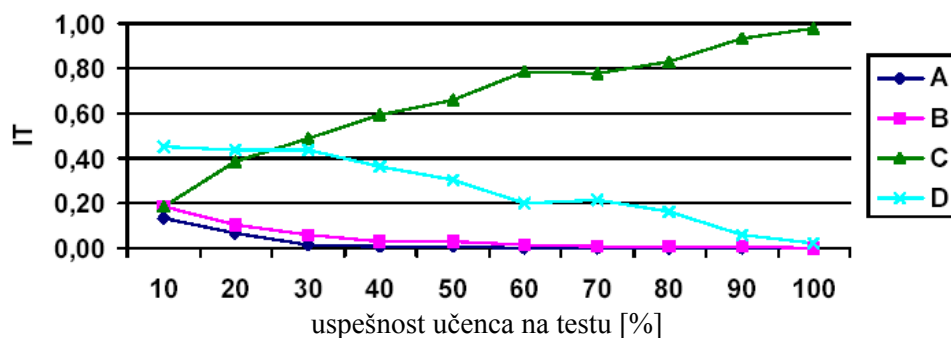
Priloge

Analiza izbire štirih možnih odgovorov pri nalogah 3 in 8 (slika 4.25 in slika 4.26) je bila narejena na vzorcu vseh udeleženi na nacionalnem preverjanju znanja, učencev 9. razreda in tudi tistih, ki so se udeležili nacionalnega preverjanja znanja na ljudskih univerzah (N = 5014), analiza reševanja nalog ali delov nalog nad modrim območjem (slika 4.27) pa samo na vzorcu učencev 9. razreda (N = 4993).

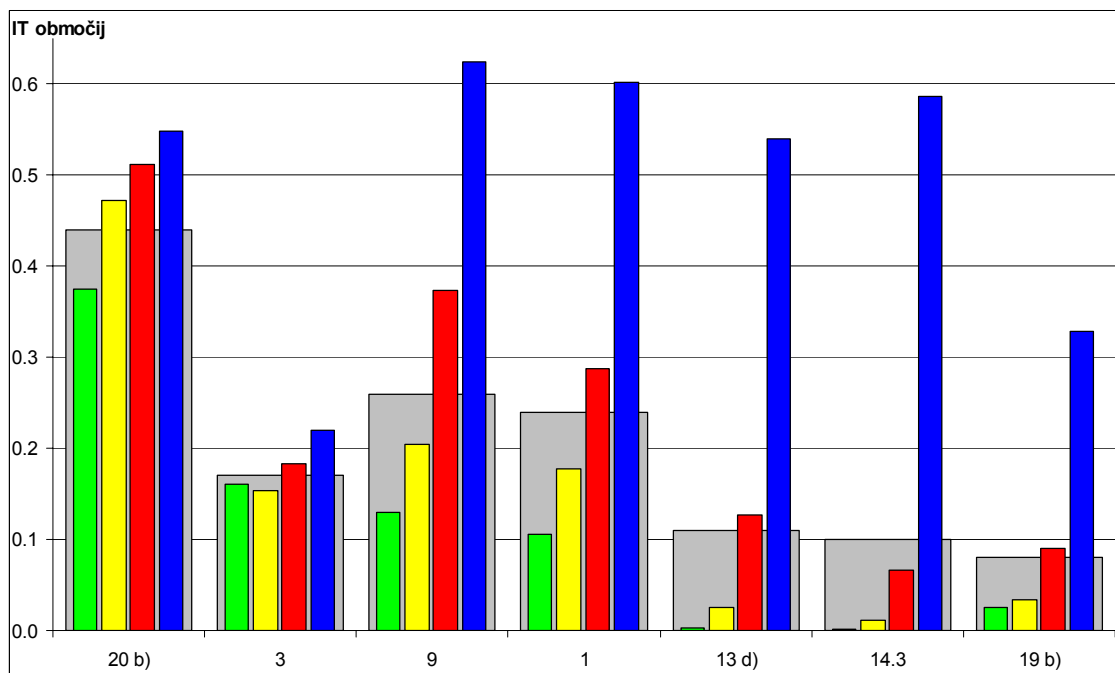
Slika 4.25 Porazdelitev izbire štirih možnih odgovorov (IT pomeni delež od celote) pri nalogi 3 glede na skupine učencev z različnim uspehom na celotnem preizkusu (NPZ, 3. obdobje 2008, N = 5014)

Slika 4.26 Porazdelitev izbire štirih možnih odgovorov (IT pomeni delež od celote) pri nalogi 8 glede na skupine učencev z različnim uspehom na celotnem preizkusu (NPZ, 3. obdobje 2008, N = 5014)

Slika 4.27 Primerjava reševanja nalog ali delov nalog nad modrim območjem.
S sivo je označen povprečni IT, z ustreznimi barvami pa IT posameznega območja (NPZ, 3. obdobje 2008, N = 4993)

4.2.8 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo

Izhodišča in zasnova preizkusa (mrežni diagram in povezava z učnim načrtom)

Člani predmetne komisije pri sestavljanju preizkusov znanja za nacionalno preverjanje znanja upoštevamo filozofijo predmeta tehnika in tehnologija. Izhajamo iz učnega načrta za tehniko in tehnologijo, ki je ciljno in projektno zasnovan.

Izhodišča za sestavo preizkusov znanja pri predmetu tehnika in tehnologija so zapisana v informaciji o preizkusu znanja oziroma v strukturi preizkusa znanja; preizkus znanja pri tehniki in tehnologiji sestavlja 20 nalog, ki se med seboj razlikujejo po vsebinah iz učnega načrta, tipih nalog in taksonomskih ravneh. Skupno število točk v preizkusu znanja je 33. Člani predmetne komisije v mrežnem diagramu poleg zgoraj navedenih parametrov za vsako nalogo določimo tudi cilj in standard, ki ga preverja posamezna naloga, ter poskušamo predvideti uspešnost reševanja posamezne naloge (navidezno težavnost).

Vsebine iz učnega načrta za tehniko in tehnologijo se v šolah obravnavajo v 6., 7. in 8. razredu. Večina učencev, ki je v šolskem letu 2007/2008 opravljala nacionalno preverjanje znanja iz predmeta tehnika in tehnologija, se zaradi postopnega uvajanja devetletne osnovne šole s predpisanimi vsebinami iz učnega načrta za 6. razred ni seznanila, zato je predmetna komisija v preizkuse znanja iz tehnike in tehnologije v rednem in naknadnem roku 2008 uvrstila samo vsebinske sklope iz učnega načrta za 7. in 8. razred, in sicer:

- človek in ustvarjanje, kjer gre za organizacijo in vzdrževanje delovnega prostora, vpliv tehnike na okolje, humanizacijo dela, strukturo delovnega procesa, delitev dela, poklicno informiranje;
- dokumentacijo, ki zajema idejo, skiciranje, pravokotno projekcijo na tri ravnine, izometrično projekcijo, utemeljevanje idej, presojo in odločitev;

- gradiva in obdelave, kjer so poudarjene tehnične in tehnološke lastnosti umetnih snovi in kovin, obdelovalni postopki, polizdelki, izdelki, pomen in vpliv umetnih snovi ter kovin na okolje;
- tehnična sredstva, med katere uvrščamo orodja, gonila, stroje, motorje, električne kroge, vire energij;
- informacijska tehnologija, kjer se vsebine nanašajo na elektronsko sporazumevanje, prenos in obdelavo podatkov in informacij, računalniško vodenje in krmiljenje;
- ekonomika, z osredotočenjem na določitev cene izdelka v okviru projektne naloge;
- promet, s poudarkom na varnostni opremi kolesa, vzdrževanju kolesa ter na principu delovanja sklopov na kolesu.

Vsebine iz učnega načrta za tehniko in tehnologijo je komisija v mrežnem diagramu zaradi preglednosti združila v štiri sklope: človek in ustvarjanje, ekonomika (5 %); informacijska tehnologija, dokumentacija (30 %); gradiva in obdelave (35 %); tehnična sredstva, prometna sredstva (30 %). Deleži posameznih vsebin v preizkusu znanja za redni rok 2008 so od izhodišč v mrežnem diagramu odstopali minimalno (največ 2 %).

V preizkusu znanja je prvih 10 nalog izbirnega tipa (naloge ABCD), drugih 10 pa so naloge dopolnjevanja in kratkih odgovorov, naloge razvrščanja in povezovanja, naloge s slikovnim odgovorom in strukturirane naloge. Strukturirane naloge lahko vsebujejo tudi naloge izbirnega tipa. Naloge izbirnega tipa so ovrednotene z 1 točko, drugi tipi nalog pa so glede na število stopenj reševanja ovrednoteni z dvema ali s tremi točkami.

Razmerja med taksonomskimi ravni smo člani predmetne komisije določili glede na priporočila Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja. V preizkusu znanja za redni rok 2008 so deleži po taksonomskih ravneh razporejeni enakomerno (I. taksonomska raven: 33 %, II. taksonomska raven: 33 %, III. taksonomska raven: 33 %).

V mrežnem diagramu smo opredelili tudi deleže minimalnih in temeljnih standardov, ki so določeni v učnem načrtu za 7. in 8. razred (49 % minimalnih in 51 % temeljnih).

Glede na poznavanje šolske prakse in izkušenj smo za posamezne naloge predvideli tudi uspešnost reševanja (21 % lahkih, 49 % srednje zahtevnih in 30 % zahtevnejših).

S tem smo v celoti sledili temeljnim opredelitvam in zahtevam predmeta tehnika in tehnologija, ki v svoji osnovi razvija smisel za razumevanje tehnike, sposobnosti opazovanja strojev in naprav, predstavljanje (razdalj, razmerij, figur, oblik), razumevanje tehničnih problemov (pravilno in hitro dojetje strukture in funkcije tehnične naprave), razvijanje spretnosti in delovnih navad ter uresničevanje idej.

4.2.8.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz tehnike in tehnologije ob koncu tretjega obdobja

Osnovni statistični podatki

Preizkus znanja iz tehnike in tehnologije je v rednem roku opravljalo 4841 učencev iz 121 šol. Število nalog je bilo 20, število postavk pa 33. Maksimalno možno število točk je bilo 33, povprečno doseženo število točk pa 18,4 (55,8 %). Standardni odklon je bil precej velik (17,4 %), iz česar sklepamo, da so razlike v znanju. Indeks težavnosti, ki nam pove, kako uspešno so preizkus reševali učenci, je 0,56 in je enak povprečnemu doseženemu številu točk v odstotkih. Indeks zanesljivosti preizkusa je 0,83.

Preglednica 4.29 Osnovni statistični podatki

Število učencev	4841
Število postavk v preizkusu	33
Možne točke	33
Povprečno število točk	18,4
Povprečno število odstotnih točk	55,8
Standardni odklon odstotnih točk	17,4
Indeks težavnosti	0,56
Indeks zanesljivosti	0,83

Povprečno število doseženih točk 18,4 po mnenju predmetne komisije predstavlja solidno oziroma dobro stanje za predmet, ki je bil tokrat prvič preverjan na nacionalnem preverjanju znanja in se v 9. razredu ne poučuje. Lahko rečemo, da dosežek predstavlja dejansko znanje učencev.

Analiza dosežkov po postavkah v mrežnem diagramu

V preglednici 4.30 so podane naloge preizkusa znanja po vsebinskih področjih. Za vsako nalogo so v okviru vsebinskega področja podani cilji, ki jih z nalogo preverjamo, taksonomska raven, indeks težavnosti (IT) in indeks diskriminativnosti (ID). Minimalni cilji so pisani navadno, temeljni pa krepko.

Preglednica 4.30 Dosežki po parametrih iz mrežnega diagrama

ČLOVEK IN USTVARJANJE				
Naloga	Cilj	Takson. raven	IT	ID
1	Odgovornost do okolja.	I	0,90	0,21
INFORMACIJSKA TEHNOLOGIJA, DOKUMENTACIJA				
Naloga	Cilj	Takson. raven	IT	ID
2	Pozna risanje delavniških risb.	I	0,72	0,35
3	Prepozna vhodne in izhodne naprave.	I	0,37	0,29
4	Prepozna pravokotno projekcijo.	II	0,73	0,32
11.1	Razume pravokotno projekcijo in jo zna uporabiti.	II	0,42	0,42
11.2	Pozna projekcije.	I	0,84	0,35
12.1	Opiše nastanek slike (dimenzije).	II	0,65	0,52
12.2	Delno skicira predmet v izometrični projekciji.	III	0,68	0,56
12.3	Pravilno skicira celoten predmet v izometrični projekciji.	III	0,46	0,52
18.1	Delno zna narisati pravokotno projekcijo.	II	0,68	0,49
18.2	V celoti zna narisati pravokotno projekcijo.	II	0,30	0,44

GRADIVA IN OBDELAVE				
Naloga	Cilj	Takson. raven	IT	ID
5	Zna razlikovati razstavljljive in nerazstavljljive zveze.	II	0,86	0,26
6	Razume bistvo preoblikovanja.	III	0,63	0,22
7	Loči različne umetne snovi.	I	0,73	0,22
13.1	Imenuje polizdelke iz umetnih snovi.	I	0,88	0,21
13.2	Razvrsti izdelke po lastnostih.	II	0,46	0,18
16.1	Pozna pripomočke za vpenjanje.	I	0,54	0,38
16.2	Pozna pogoje za varno delo.	I	0,95	0,17
17.1	Razume načine spajanja kovinskih delov.	II	0,67	0,43
17.2	Pozna elemente vijajčne zveze.	I	0,33	0,25
20.1	Razvrsti umetne snovi po klasifikaciji.	II	0,58	0,17
20.2	Razume obdelovalni postopek globokega vleka.	II	0,07	0,28
TEHNIČNA SREDSTVA				
Naloga	Cilj	Takson. raven	IT	ID
8	Analizira električna vezja in zna krmiliti elektromotor z menjalnima stikaloma.	III	0,79	0,23
9	Pozna verižno gonilo.	I	0,64	0,23
10	Razume delovanje 4-taktnega motorja.	II	0,60	0,37
14.1	Utemelji delovanje zobniškega para.	III	0,42	0,40
14.2	Določi prestavno razmerje.	---	0,17	0,28
15.1	Po stanju stikal sklepa na delovanje elektromotorja.	III	0,57	0,48
15.2	Razloži vezje z dvema vzporedno vezanima stikaloma.	III	0,50	0,46
19.1	Pozna vrste zobnikov.	I	0,03	0,17
19.2	Razume delovanje zobniškega para.	III	0,52	0,25
19.3	Analizira delovanje gonila v danem primeru.	III	0,22	0,27
20.3	Analizira delovanje svetilke v povezavi z lastnostjo gradiv.	III	0,51	0,32

Indeks težavnosti za celotni preizkus je 0,56. Večina nalog v preizkusu ima IT v območju od 0,4 do 0,9. V območju IT pod 0,4 je šest nalog (naloga 3, IT = 0,37; naloga 14.2, IT = 0,17; naloga 17.2, IT = 0,33; naloga 18.2, IT = 0,30; naloga 19.1, IT = 0,03; naloga 19.3, IT = 0,22; naloga 20.2, IT = 0,07). Največ težav so imeli učenci pri razumevanja gonil s področja tehničnih sredstev.

Uspešnost reševanja nalog po vsebinskih področjih

V preizkus znanja so bile vključene naloge iz vseh vsebinskih področij in so vključevale vse tri taksonomske ravni.

Človek in ustvarjanje

Naloga s tega področja je preverjala poznavanje simbolov in specifičnih podatkov (naloga 1). Uspešnost pri reševanju naloge je bila zelo visoka. Naloga je bila relativno lahka in na I. taksonomski ravni.

Informacijska tehnologija in dokumentacija

Področje je preverjalo več nalog. Pri nalogi, ki je preverjala prepoznavanje vhodne in izhodne naprave (naloga 3), je bila uspešnost nizka, kar lahko pomeni pomanjkanje ali celo izostanek znanja o poznavanju specifičnih podatkov.

Uspešnost pri nalogah, ki so preverjale znanje o dokumentaciji (naloga 2, naloge 4, 11.1, 11.2, 12.2, 12.3, 18.1 in 18.2), je precej nihala od relativno nizke (naloga 18.2) do zelo visoke (naloga 11.2).

Iz dosežkov je mogoče povzeti, da učenci poznajo značilnosti pravokotne in izometrične projekcije in znajo skicirati in risati predmet v obeh projekcijah.

Slabša rezultata sta bila pri preverjanju razumevanja in uporabe pravokotne projekcije (naloga 4) in pri pravilnem dokončanju celotne pravokotne projekcije (naloga 18.2).

Gradiva in obdelave

Ugotovljamo, da učenci razlikujejo razstavljive in nerazstavljive zveze (naloga 5), razumejo načine spajanja kovinskih delov (naloga 17.1) in poznajo pripomočke za vpenjanje (naloga 16.1).

Nadalje lahko ugotovimo, da razumejo postopek preoblikovanja (naloga 6), ločijo umetne snovi (naloga 7) in razvrščajo umetne snovi po klasifikaciji.

Slabše rezultate so učenci dosegli pri razvrščanju izdelkov po lastnostih (naloga 13.2) in poznavanju ter pravilnem poimenovanju elementov vijačne zveze (naloga 17.2).

Zelo slab dosežek je pri razumevanju obdelovalnega postopka globokega vleka (naloga 20.2).

Povzamemo lahko, da učenci v glavnem ločijo, imenujejo in razvrščajo umetne snovi, poznajo pogoje za varno delo in poznajo elemente vijačne zveze.

Tehnična sredstva

Naloge so preverjale samostojno reševanje novih problemov, samostojno interpretacijo in vrednotenje s področja tehničnih sredstev iz učnega načrta za 7. in 8. razred osnovne šole.

Iz analize dosežkov je mogoče sklepati, da je uspešnost reševanja močno nihala.

Učenci so pokazali dobro znanje pri nalogah, ki so preverjale analizo električnega vezja in krmiljenja elektromotorja s stikali (naloga 8, naloga 15.1 in naloga 15.2), razumevanje delovanja 4-taktnega motorja (naloga 10) in pri razumevanju delovanja zobniškega para (naloga 19.2).

Slabše rezultate so dosegli pri utemeljitvi delovanja zobniškega para (naloga 14.1) in analizi delovanja svetilke v povezavi z lastnostmi gradiv (naloga 20.3).

Najslabše so učenci reševali naloge, pri katerih so morali določiti prestavno razmerje zobniškega para (naloga 14.2), analizirati delovanje gonila v danem primeru (naloga 19.3) in poimenovati zobnike glede na obliko (naloga 19.1).

Iz izkazanih dosežkov je mogoče ugotoviti, da učenci v glavnem znajo analizirati električna vezja, razumejo delovanje 4-taktnega motorja in poznajo verižno gonilo.

Mislimo, da bi se lahko slabši dosežki s področja gonil izboljšali, če bi učenci več uporabljali konstrukcijske sestavljanke, ponazorila in tehnična sredstva, učitelji pa bolj sistematično obravnavali zakonitosti in pravila.

V nadaljevanju predstavljamo povzetek uspešnosti reševanja po posameznih parametrih v mrežnem diagramu (po vsebinah, po tipih, po taksonomskih ravneh, po razredu in po standardu). Zanimalo nas je tudi, kako natančno smo ocenili uspešnost reševanja posameznih nalog v preizkusu.

Uspešnost reševanja po vsebinah

Učenci so v povprečju najuspešneje reševali naloge s področja človek in ustvarjanje in ekonomika, čeprav je bila v preizkusu znanja za redni rok 2008 iz tega področja ena sama naloga (1. naloga; IT = 0,90). Učenci so solidno znanje pokazali tudi na področjih: informacijska tehnologija, dokumentacija ter gradiva in obdelave (povprečni IT za področje informacijska tehnologija in dokumentacija je 0,59, povprečni IT za področje gradiva in obdelave pa 0,61). Nekoliko slabše znanje opazimo na področju tehnična sredstva (IT = 0,45).

Uspešnost reševanja po tipu naloge

Učenci so v povprečju najuspešneje reševali naloge izbirnega tipa (IT = 0,63), najmanj uspešno pa naloge dopolnjevanja, povezovanja in kratkih odgovorov (IT = 0,47), čeprav je razpršenost uspešnosti

reševanja pri teh nalogah zelo visoka (standardni odklon = 0,30). Povprečna uspešnost reševanja za naloge s slikovnim odgovorom je 0,53.

Uspešnost reševanja po taksonomskih ravneh

Uspešnost reševanja po taksonomskih ravneh je v skladu s pričakovanji. Učenci so v povprečju najuspešneje reševali naloge 1. taksonomske ravni (znanje in poznavanje, IT = 0,63), nekoliko manj uspešno naloge 2. taksonomske ravni (razumevanje in uporaba, IT = 0,55), najmanj uspešno pa naloge 3. taksonomske ravni (samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje, IT = 0,50). Ob tem velja poudariti, da je razpršenost uspešnosti reševanja predvsem na 1. taksonomski ravni precej visoka (standardni odklon je 0,29) in da je v celotnem preizkusu znanja bila najslabše rešena prav naloga 1. taksonomske ravni (naloga 19.1, IT = 0,03). Druga najslabše rešena naloga v preizkusu je bila 20.2 (IT = 0,07), ki je preverjala znanje na 2. taksonomski ravni. Nizek indeks težavnosti (pod 0,3) opazimo tudi pri dveh nalogah 3. taksonomske ravni (naloga 14.2, IT = 0,17 in naloga 19.3, IT = 0,22). V območju uspešnosti reševanja od 0,3 do 0,8 se nahajajo naloge vseh treh taksonomskih ravni, v območju med 0,8 in 0,9 so samo naloge 2. taksonomske ravni, nad 0,9 pa je ena sama naloga 1. taksonomske ravni (naloga 16.2, IT = 0,95).

Uspešnost reševanja po razredu

Lahko rečemo, da razlik v uspešnosti reševanja glede na vsebine, ki se poučujejo v 7. oziroma 8. razredu, ni opaziti. Povprečna uspešnost reševanja vsebin, ki se poučujejo v 7. razredu, je 0,59, povprečna uspešnost reševanja vsebin, ki se poučujejo v 8. razredu, pa 0,52.

Uspešnost reševanja po standardu

Razlik v znanju med minimalnimi in temeljnimi standardi ni zaznati, saj je povprečni indeks težavnosti za naloge, ki preverjajo minimalne standarde, 0,55, povprečni indeks za naloge, ki preverjajo temeljne standarde, pa 0,56. Skrb vzbujajoče je morda to, da so učenci slabše reševali kar nekaj nalog, ki so preverjale minimalne standarde.

Pričakovana in dejanska uspešnost reševanja

Komisija je dobro napovedala uspešnost reševanja, saj so bile po presoji komisije lažje naloge v povprečju tudi bolje rešene, težje naloge pa slabše. Odstopanja od pričakovanj komisije se kažejo v nalogi 17. 2, saj jo je komisija uvrstila med lažje naloge, IT pa je 0,33 in pa v nalogi 8, ki jo je komisija uvrstila med težje naloge, IT pa je 0,79.

Primerjava dosežkov učencev, ki so v devetletnem programu osnovne šole obiskovali 6. razred in dosežkov učencev, ki 6. razreda niso obiskovali (prehod iz osemletnega v devetletni program OŠ)

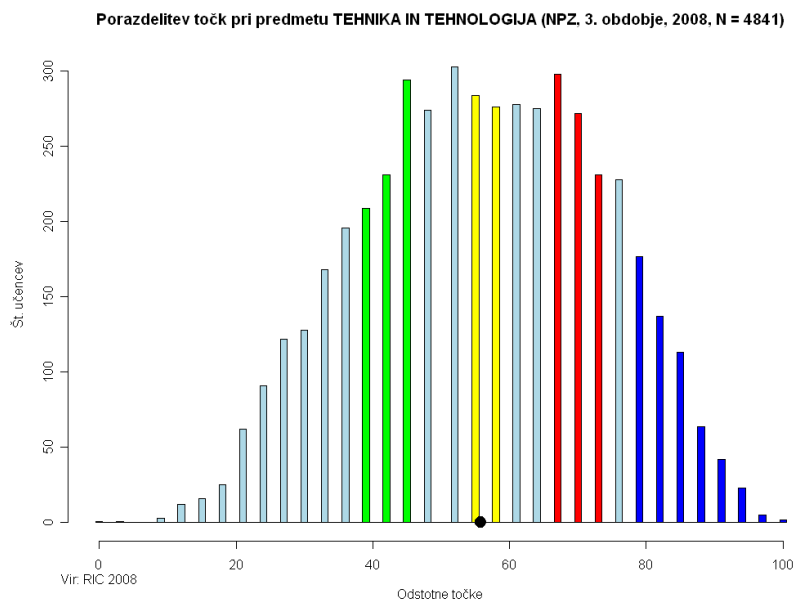
Predmetno komisijo je ob analizi dosežkov tudi zanimalo, ali obstaja statistično pomembna razlika med dosežki učencev, ki so imeli predmet tehnika in tehnologija v 6. razredu (1. krog šol uvajanja devetletnega programa) in preostalimi učenci, ki 6. razreda niso obiskovali. Iz opravljene analize je razvidno, da se dosežki učencev, ki so obiskovali 6. razred bistveno ne razlikuje od dosežkov učencev, ki 6. razreda niso obiskovali.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Slika 4.28 Porazdelitev odstotnih točk pri tehniki in tehnologiji z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

Zeleno območje

Zeleno območje zajema učence, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov.

Učenci v zelenem območju:

- poznajo simbole, s katerimi opozarjamo uporabnike na pravilen odnos do okolja in na možnost zmanjševanja količine odpadkov z recikliranjem [**1**],
- razlikujejo razstavljive in nerazstavljive načine spajanja in jih poimenujejo [**5**],
- prepoznajo in poimenujejo polizdelke iz umetnih snovi [**7**, **13.a**],
- razumejo položaj in vlogo menjalnega stikala v električnih vezjih in pogoj za delovanje elektromotorja [**8**],
- prepoznajo manjkajočo projekcijo stranski ris [**11.b**],
- poznajo nevarnosti poškodb pri delu in ustrezno uporabo osebnih zaščitnih sredstev [**16.b**].

Učenci v zelenem območju so uspešno rešili sedem postavk.

Večina nalog v zelenem območju preverja znanje in poznavanje (naloge 1, 7, 11. b, 13.a in 16.b), ena naloga preverja razumevanje (naloga 5) in ena vrednotenje (naloga 8). Nalogo 8 je predmetna komisija uvrstila v III. kognitivno raven, boljši dosežek učencev lahko pripišemo predvsem medpredmetni povezavi s fiziko v 9. razredu.

Zgled 1:

7. naloga

Polistirol je umetna snov, ki se pogosto uporablja za toplotne izolacije. Poznamo trdni in penasti polistirol. Katero je trgovsko ime za polistirol?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Stiropor.
- B Akrilno steklo.
- C Silikon.
- D Poliester.

Področje: gradiva in obdelave

Kognitivno področje: znanje in poznavanje

Zgled 2:

16. b naloga

Opomba: V zelenem območju je samo naloga 16.b, naloga 16.a se uvršča v rdeče območje.

Pri pouku tehnike in tehnologije so učenci preskušali značilnosti različnih kovin. Žilavost kovin so preskušali z večkratnim upogibanjem kovinskih trakov.

a) Poimenuj napravo za vpenjanje na sliki zgoraj.

Odgovor zapiši na črto.

b) Pri delu s pločevino obstaja nevarnost vreznin. S katerim varnostnim pripomočkom si pri prijemanju pločevine zaščitimo roke?

Odgovor zapiši na črto.

Področje: človek in ustvarjanje

Kognitivno področje: znanje in poznavanje [a) in b)]

Rumeno območje

Rumeno območje zajema učence, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov.

Učenci v rumenem območju:

- poznajo osnovne značilnosti delavniških risb in kotiranja [2],
- poznajo značilnosti pravokotne projekcije in prepoznajo posamezno projekcijo [4],
- razumejo posamezne projekcije v pravokotni projekciji, znajo prenesti posamezne dimenzije v izometrično projekcijo [12, točka 12.1] in znajo posamezno projekcijo skicirati v izometrični projekciji [12, točka 12.2],
- poznajo različne načine spajanja kovinskih delov in jih znajo uporabiti na danem primeru [17.a],
- razumejo izometrično projekcijo in znajo vsaj en pogled predmeta v izometrični projekciji skicirati v pravokotni projekciji [18, točka 18.1].

Učenci v rumenem območju so uspešno rešili 6 postavk.

Učenci v rumenem območju uspešno rešujejo predvsem naloge II. kognitivne ravni iz vsebinskega področja tehnična dokumentacija (vse naloge, razen 2. naloge); učenci razumejo značilnosti risanja v pravokotni in v izometrični projekciji, imajo prostorsko predstavo o predstavljenem predmetu [4, 12, točki 12.1 in 12.2, 18, točka 18.1], le delno pa obvladajo transformacijo ploskovno prikazanega predmeta v prostorsko projekcijo in obratno [12, točka 12.3 in 18, točka 18.2].

Učenci v rumenem področju poleg nalog II. kognitivne ravni uspešno rešujejo tudi večino nalog I. kognitivne ravni.

Zgled 1:

2. naloga

Za izdelavo posameznih delov izdelka je treba izdelati delavniško risbo. Narisane dele opremimo z merami, ki jih zapišemo na kotirne črte. Postopek imenujemo kotiranje. V katerih merskih enotah vpisujemo mere na delavniške risbe?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A V decimetrih.
- B V milimetrih.
- C V centimetrih.
- D V poljubnih enotah.

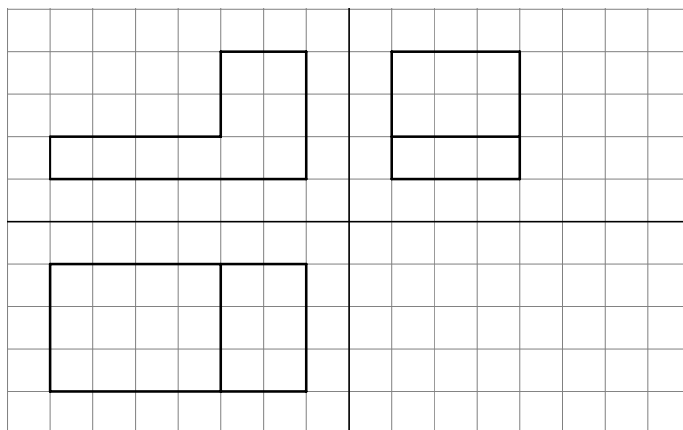
Področje: dokumentacija Kognitivno področje: znanje in poznavanje
--

Zgled 2:

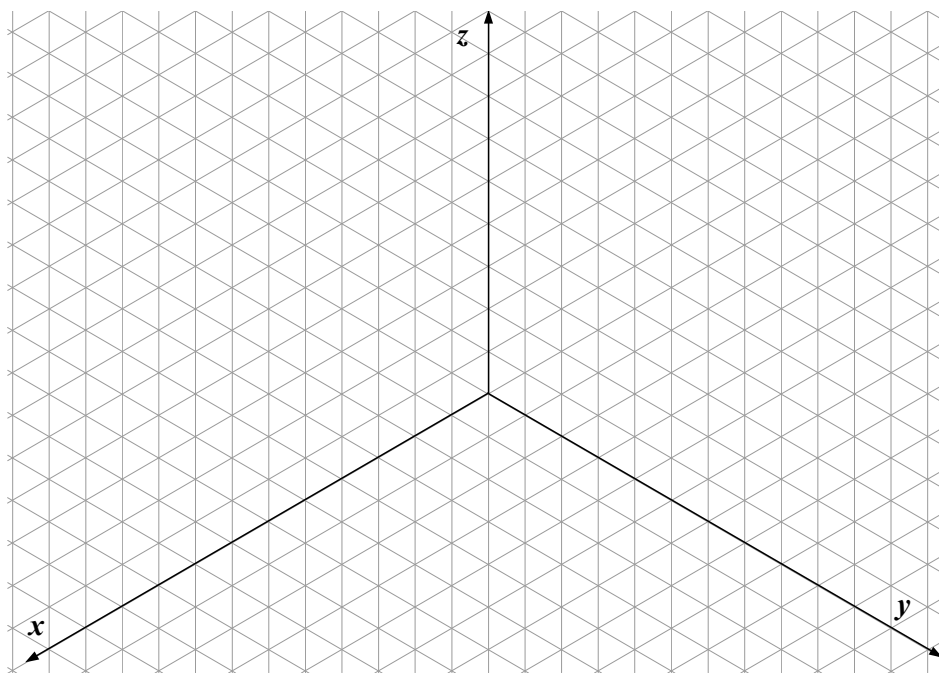
12. naloga

Opomba: V rumeno območje sta uvrščeni točki 12.1 in 12.2, točka 12.3 pa je uvrščena v rdeče območje. Učenci so dobili točko 12.1, če so pravilno določili dolžino, širino in višino, točko 12.2 pa, če so pravilno skicirali vsaj en pogled v pravokotni projekciji. Točko 12.3, ki je uvrščena v rdeče območje, so učenci dobili, če so predmet v celoti pravilno skicirali v izometrični projekciji.

Na sliki spodaj je narisano predmet v pravokotni projekciji.

V predlogi tridimenzionalne mreže spodaj nariši risbo gornjega predmeta v izometrični projekciji. Mere so dane v enotah mreže.

Področje: dokumentacija

Kognitivno področje: razumevanje in uporaba [12.1], analiza in samostojno reševanje novih problemov [12.2 in 12.3]

Rdeče območje

Rdeče območje zajema učence, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov.

Učenci v rdečem območju:

- znajo analizirati postopke za obdelavo različnih gradiv in med naštetimi postopki določiti, s katerim preoblikujemo določeno gradivo [6],
- poznajo osnovne načine prenosa gibanja z gonilne na gnano gred in prepoznajo posamezne vrste gonil [9],
- razumejo delovanje 4-taktnega motorja in znajo določiti takte v pravilnem zaporedju [10],
- imajo dobro prostorsko predstavo o narisanem predmetu, poznajo značilnosti pravokotne in izometrične projekcije in znajo v pravokotni projekciji predstavljeni predmet skicirati v celoti v izometrični projekciji [12, točka 12.3],
- znajo glede na stanje stikal v električnem krogu z več stikali sklepati, ali se elektromotor vrti ali ne [15.a], in ovrednotiti vse možnosti, da električna naprava deluje [15.b],
- poznajo namizni primež kot pripomoček za vpenjanje in ga znajo pravilno poimenovati [16.a],
- razumejo, da kateri koli zobniški par v ubiranju spremeni smer vrtenja gnane gredi in da se lahko gibanje prenaša tudi pod kotom. Znajo proučiti gonila z več zobniki in gredmi in ob shemi, modelu ali sliki pojasniti funkcijo posameznih zobniških parov [19.2],
- poznajo fizikalne lastnosti umetnih snovi in znajo analizirati delovanje električne svetilke v povezavi s temi lastnostmi [20.3].

Posredno lahko sklepamo:

- ti učenci razumejo vlogo stikal v električnem krogu in značilnosti električnih krogov z vzporedno vezanima stikaloma (logično vezje ALI); ti učenci so večinoma uspešno reševali naloge 8, 15.a in 15.b,
- ti učenci vedo, da valjasti zobniki prenašajo gibanje na vzporednih gredeh, in poznajo funkcijo stožčastih zobnikov v gonilih [19.b],
- ti učenci znajo analizirati električni krog na predstavljenem predmetu – svetilki [20.c].

Učenci v rdečem območju so uspešno rešili devet postavk.

Učenci v rdečem območju že znajo predmet v celoti pravilno skicirati v izometrični projekciji, uspešno pa rešujejo tudi nekaj nalog III. kognitivne ravni [12.3, 15.1, 15.2, 19.2 in 20.3].

Zgled 1:

6. naloga

Za izdelavo izdelkov iz različnih gradiv uporabljamo različne obdelovalne postopke.

Po katerem od naštetih postopkov oblikujemo kovino?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Obdelovanec segrejemo na napravi za lokalno segrevanje in ga upognemo po modelu.
- B Z nožem naredimo zarezo, globoko približno tretjino debeline, in naredimo zarezni pregib.
- C Obdelovanec vpnemo v primež, s kladivom rahlo tolčemo, dokler ga ne upognemo pod pravim kotom.
- D V obdelovanca zvrtno luknji s premerom 8 mm, kanemo nekaj belega lepila, vstavimo moznika in obdelovanca spojimo.

Področje: gradiva in obdelave
Kognitivno področje: analiza in samostojno reševanje novih problemov

Zgled 2:

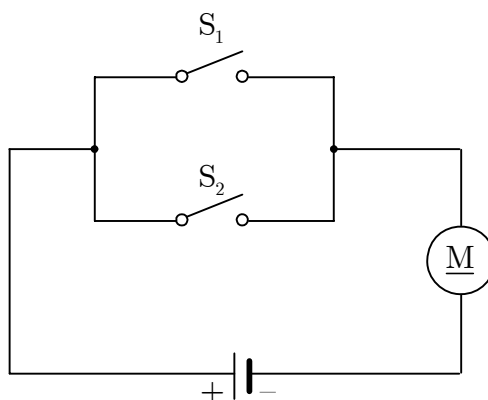
15. naloga

V preglednici so dane dogovorjene vrednosti za posamezna stanja motorja in stikala.

Preglednica: Stanje motorja in stikala

Stanje	Dogovorjena vrednost
Enosmerni električni motor se vrti.	1
Enosmerni električni motor se ne vrti.	0
Stikalo je sklenjeno.	1
Stikalo ni sklenjeno.	0

a) Shema prikazuje električni krog, v katerega so vezani motor M ter stikali S_1 in S_2 .

Za narisano shemo določi stanje stikal in motorja glede na dogovorjene vrednosti iz preglednice in izpolni preglednico spodaj.

Odgovor vpiši v preglednico.

S_1	S_2	M

b) Kakšno vrednost zavzemata v električnem krogu stikali S_1 in S_2 , če je vrednost za motor M enaka ena (1)? Zapiši vse možne kombinacije.

Odgovor vpiši v preglednico.

S_1	S_2	M

Področje: tehnična sredstva

Kognitivno področje: analiza in samostojno reševanje novih problemov [a] in b)]

Modro območje

Modro območje zajema učence, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornjih 10 % dosežkov.

Učenci v modrem območju:

- znajo izdelke iz umetnih snovi pravilno razvrstiti v skupino umetnih snovi (termoplaste, duroplaste) – učenci vedo, kaj se z izdelki dogaja pri segrevanju [13.b, 20.a],
- znajo v celoti pravilno narisati ali dopolniti posamezne projekcije pravokotne projekcije [11.a, 18.b],
- prepoznajo namen in vlogo posameznih enot računalniške opreme [3],
- z analizo določijo število zob zobniškega para in odtod število zasukov posameznega zobnika [14.a].

Učenci v modrem območju so uspešno rešili 6 postavk.

Predmetno komisijo preseneča, da šele učenci v modrem območju vedo, kaj se dogaja z izdelki iz umetnih snovi pri segrevanju in jih znajo tudi pravilno razvrstiti [13.b, 20.a].

Učenci v modrem območju v celoti obvladajo transformacijo ploskovno prikazanega predmeta v prostorsko projekcijo [12] in obratno [18] – v rumenem območju transformacijo obvladajo le delno.

Zgled 1:

20. a naloga

Pri pouku tehnike in tehnologije so učenci izdelali namizno svetilko, ki je prikazana na sliki. Podstavek so izdelali tako, da so toplotno obdelali 3 mm debelo ploščo iz PVC.

- a) V katero skupino umetnih snovi sodi snov, iz katere so učenci izdelali podstavek za svetilko?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Med duroplaste.
B Med elastoplaste.
C Med silikone.
D Med termoplaste.

Področje: gradiva in obdelave

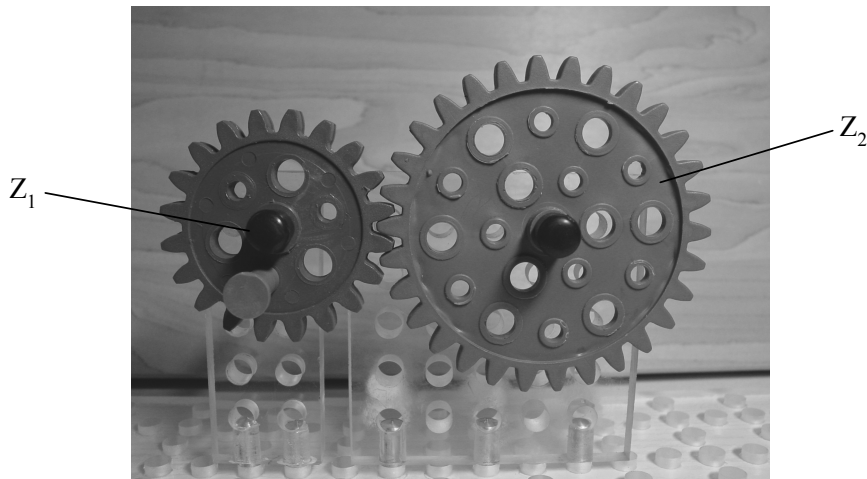
Kognitivno področje: razumevanje in uporaba

Zgled 2:

14. a naloga

Opomba: V modrem območju je samo naloga 14.a, naloga 14.b se uvršča v območje nad modrim.

V reduktorju je pogonski zobnik (Z_1) manjši od gnanega zobnika (Z_2).

- a) Kolikokrat se zavrti gnani zobnik, če se pogonski zobnik zavrti trikrat?

Odgovor: _____

- b) Kakšno je prestavno razmerje i zobniškega para na sliki? Prestavno razmerje zapiši v okrajšani obliki.

$i = \text{_____} : \text{_____}$

Področje: tehnična sredstva

Kognitivno področje: analiza in samostojno reševanje novih problemov [a) in b)]

Naloge nad modrim območjem

Naloge, ki jih tudi učenci iz modrega območja ne rešujejo uspešno, so:

- naloge, povezane s poznavanjem, z razumevanjem in analiziranjem lastnosti zobniških gonil in njihovih sestavnih delov ter z določanjem ustreznega prestavnega razmerja [19.a, 19.c, 14.b],
- s pravilnimi izrazi poimenovani trije osnovni sestavni deli vijačne zveze [17.b],
- na osnovi opisa oblike in lastnosti izdelka ovrednoteni različni tehnološki postopki obdelave umetnih snovi in uporaba ustreznega postopka za izdelavo predstavljenega izdelka [20.b].

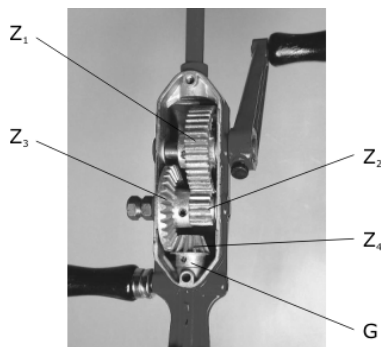
Sklepamo lahko, da imajo tudi najboljši učenci težave pri poznavanju in razumevanju zobniških gonil [19.a, 19.c, 14.b], skrb vzbujajoče pa je tudi, da učenci tehniških elementov ne poimenujejo s pravilnimi izrazi [16.a, 17.b].

Zgled 1:

19.a naloga in 19.b naloga

Opomba: V območju nad modrim sta nalogi 19.a in 19.b, naloga 19.c pa se uvršča v rdeče območje.

Na sliki ročnega vrtalnega strojčka so s črkami Z_1 , Z_2 , Z_3 in Z_4 označeni zobniki, s črko G pa gred.

a) Poimenuj vrste zobnikov glede na obliko.

Z_1 _____

Z_2 _____

Z_3 _____

Z_4 _____

b) Na sliki en zobniški par spremeni hitrost in smer vrtenja vzporednih gredi, drugi zobniški par pa spremeni smer in hitrost vrtenja gredi, ki sta med seboj pravokotni. Kateri zobniški par spremeni smer in hitrost vrtenja gredi, ki sta med seboj pravokotni?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Zobniški par Z_1 in Z_2 .
- B Zobniški par Z_3 in Z_4 .
- C Zobniški par Z_2 in Z_3 .
- D Zobniški par Z_2 in Z_4 .

- c) Gonilno ročico zavrtimo v smeri gibanja urnega kazalca. V katero smer se bo zavrtela gred G?

Odgovor zapiši na črto.

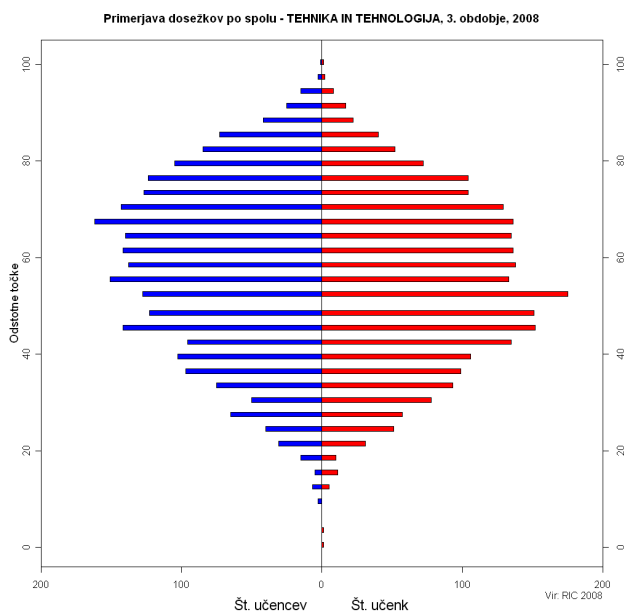
Gred G se bo zavrtela v _____.

Področje: tehnična sredstva

Kognitivno področje: znanje in poznavanje [a], analiza in samostojno reševanje novih problemov [b] in c]

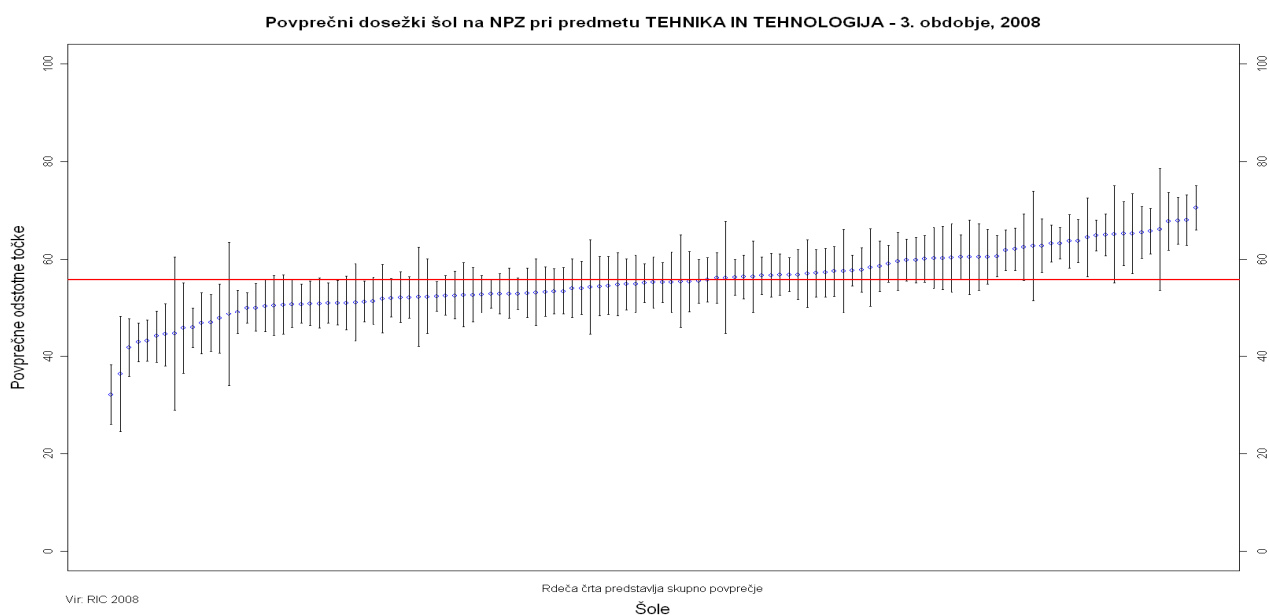
Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.29 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri tehniki in tehnologiji, tretje obdobje

Porazdelitev po spolu je skoraj simetrična. Največ učencev, tako dečkov kot deklic, je doseglo rezultat od približno 40 % do približno 80 %. Opazimo, da je nad rezultatom 75 % nekoliko več dečkov, vendar odstopanje v znanju med dečki in deklicami v tem območju ni statistično značilno.

Slika 4.30 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri tehniki in tehnologiji, tretje obdobje

Iz porazdelitve povprečnih dosežkov na šolah lahko razberemo, da je znanje učencev pri tehniki in tehnologiji na šolah zelo različno, saj se povprečni dosežek na šolah giblje od približno 42 % pa do približno 70 %. Dve šoli sta dosegli slabši povprečni dosežek od 40 %. Razlogi za velika odstopanja v znanju učencev po šolah so lahko zelo različni.

Preglednica 4.31 Porazdelitev dosežkov pri tehniki in tehnologiji po regijah, tretje obdobje

	Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
1	Gorenjska regija	53,53	16,70	408	8
2	Goriška regija	61,90	16,66	207	6
3	Jugovzhodna Slovenija	58,44	18,47	302	8
4	Koroška regija	54,32	17,17	308	7
5	Notranjsko-kraška regija	62,84	14,59	136	4
6	Obalno-kraška regija	53,01	17,01	168	5
7	Osrednjeslovenska regija	58,08	17,47	1087	24
8	Podravska regija	52,65	17,09	838	23
9	Pomurska regija	52,73	17,41	363	13
10	Savinjska regija	55,26	17,68	686	15
11	Spodnjeposavska regija	56,11	15,98	233	6
12	Zasavska regija	61,13	15,96	105	2

Preglednica 4.31 kaže, da so povprečja dosežkov v vseh regijah blizu državnemu povprečju, ki je 55,8 %. Višje povprečje od 60 % je bilo doseženo v treh regijah: v Notranjsko-kraški (62,8 %), v Goriški (61,9 %) in v Zasavski (61,1 %). Učenci so nacionalno preverjanje znanja iz tehnike in tehnologije v omenjenih regijah opravljali na največ šestih šolah (Goriška regija), najmanj pa na dveh šolah (Zasavska regija), zato bi lahko bil boljši povprečni dosežek bolj vezan na šolo kot pa na regijo. Najnižje povprečje opazimo v Podravske regiji (52,6 %), ki pa od državnega povprečja odstopa le za 3,2 %.

4.2.8.2 Sklepne ugotovitve

Glede na prikazane dosežke učencev in ob pregledu uspešnosti reševanja nalog v preizkusu predmetna komisija za tehniko in tehnologijo ugotavlja, da so bile naloge in preizkus ustrezno sestavljeni. Učenci niso imeli težav pri reševanju posameznih tipov nalog v preizkusu, prav tako nismo zaznali problemov pri razumevanju besedil in navodil za reševanje. Vsekakor lahko poudarimo, da smo preverjanje zastavili strokovno premišljeno in preudarno. Pri sestavljanju nalog smo upoštevali tudi to, da učenci v 9. razredu nimajo redne ure pouka tega predmeta. Učenci so pokazali solidno tehnično-tehnološko znanje in predmetna komisija za tehniko in tehnologijo je s pokazanim znanjem zadovoljna.

S pripravami, z izvedbo in s pozitivnim odzivom učiteljev smo dokazali, da je tehnika in tehnologija enakovreden predmet vsem drugim. Za pozitivno podobo predmeta so zaslužni zlasti učitelji in prav je, da se jim za njihovo odgovorno, vestno in strokovno poglobljeno delo tudi zahvalimo.

Z uspešnostjo reševanja nalog se je potrdila pravilna konceptualna usmerjenost tehnike in tehnologije, ki v okviru uporabe učnih strategij razvija smisel za razumevanje tehnike, razvija spretnosti in delovne navade ter oblikuje odnos do vrednotenja rezultatov in dosežkov lastnega dela.

Pravilno razumevanje preverjanja znanja in poglobljeno ter korektno izvajanje projektnega in socialno konstruktivističnega načina dela sta tisti strategiji dela, ki bosta tudi v prihodnje zagotavljali ustrezna znanja učencev v okviru tehnike in tehnologije.

4.2.9 Predmetna komisija za geografijo

Opis izhodišč in zasnova preizkusa

Preizkus je sestavljen iz 27 nalog, s katerimi lahko učenec doseže maksimalno 50 točk. Posamezne naloge so ovrednotene s točkami od 1 do 3. Naloge uvrščamo v tri vsebinske sklope: regionalna geografija sveta (9 nalog), regionalna geografija Evrope (9 nalog) in regionalna geografija Slovenije (9 nalog). Učenec eno tretjino točk osvoji ob poznavanju snovi 6., delno 7. in 8. razreda (obča, Azija, Afrika, Avstralija z Oceanijo in Amerika), eno tretjino ob poznavanju večine snovi 7. razreda (Evropa) in eno tretjino točk ob poznavanju snovi 9. razreda (Slovenija). Ta razdelitev izhaja iz zasnovanega učnega načrta za geografijo (Zavod za šolstvo, 1998, 1999). Regionalni geografiji sveta, ki jo po učnih načrtih obravnavamo v 8. in delno v 7. razredu, namenjamo le eno tretjino nalog, ker dajemo prednost matični celini in državi. Znanje obče geografije (snov 6. razreda) se preverja predvsem v okviru regionalne geografije sveta in tudi ob konkretnih primerih v okviru regionalne geografije Evrope in regionalne geografije Slovenije.

V preizkusu znanja so naloge izbirnega tipa (naloge obkroževanja, povezovanja in razvrščanja, dopolnjevanja in naloge alternativnega tipa), naloge kratkih odgovorov (beseda ali besedna zveza) ali naloge, pri katerih učenec zapiše odgovor v več povedih ter naloge slikovnih odgovorov.

Naloge, ki sestavljajo preizkus, razvrščamo v tri taksonomske ravni po poenostavljeni Bloomovi taksonomiji, z rahlim poudarkom na nalogah druge in tretje ravni.

Na prvi ravni (30 %) z nalogami preverjamo znanje in poznavanje geografskih vsebin, podatkov, dejstev, pojmov, pojavov, dejavnikov, procesov, načel in posplošitev ter osnovno topografsko znanje in temeljne prostorske predstave.

Naloge druge ravni (35 %) vključujejo izkazovanje razumevanja in uporabe znanja v novih situacijah (interpretacija geografskih podatkov v različnih grafičnih prikazih, zemljevidih i-n drugem slikovnem gradivu) ter primerjavo, razumevanje geografskih dejavnikov, pojavov in procesov.

Tretja raven (35 %) vključuje naloge, pri katerih se zahteva analiza elementov in odnosov ter sinteza, samostojno reševanje novih problemov, načrtovanje rešitev, ukrepov, razvoja, interpretacija vzročno-posledičnih povezav ter vrednotenje geografskih dejavnikov, pojavov in procesov.

Reševanje večine nalog je povezano z dodatnim gradivom ali iztočnicami v obliki besedil, zemljevidov, slik, grafičnih prikazov, klimogramov in tabel. Iztočnice v preizkusu so črno-bele, z izjemo na barvni prilogi, ki je priložena k preizkusu. Največ iztočnic je povzetih po veljavnih

učbenikih, delovnih zvezkih in atlasih za pouk geografije v osnovni šoli, čeprav je komisija posegala delno tudi po drugi literaturi, saj sta pri izboru najpomembnejša ustreznost in kvaliteta iztočnice.

V preizkusih znanja za učence šol z italijanskim učnim jezikom so vsebinske prilagoditve. Izhajajo iz učnega načrta, ki vključuje specifične vsebine, cilje in standarde znanja v zvezi s poznavanjem geografije Italije. Prilagodi se do 50 % nalog iz tematskega sklopa Slovenija (štiri do pet nalog).

Vsebinske prilagoditve so tudi v preizkusih za učence dvojezičnih osnovnih šol na narodnostno mešanem območju. Izhajajo iz učnega načrta, ki vključuje specifične vsebine, cilje in standarde znanja v zvezi s poznavanjem geografije Madžarske. Prilagodi se do 30 % nalog iz tematskega sklopa Evropa (tri naloge).

4.2.9.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz geografije ob koncu tretjega obdobja

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.32 Osnovni statistični podatki

Število učencev	4436
Število postavk v preizkusu	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	26,47
Povprečno število odstotnih točk	52,94
Standardni odklon odstotnih točk	19,85
Indeks težavnosti	0,52
Indeks zanesljivosti	0,91

Preizkus znanja iz geografije je pisalo 4436 učencev. V povprečju so učenci dosegli 26,47 (52,94 %) od 50 možnih točk. Nihče od učencev ni dosegel maksimalnega števila točk. 2 učenca (0,05 %) sta dosegla 49 (98 %) točk. 89 (2,01 %) učencev pa je doseglo 45 (90%) točk ali več.

Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev je precej enakomerna in v skladu s pričakovanji glede na strukturo preizkusa znanja. V območju med 37 (74 %) in 41 (82 %) točkami je zaznati nekoliko manjši delež učencev. Povprečno število točk znižujejo učenci z najnižjimi dosežki. 5 (0,11 %) učencev žal na preverjanju ni zbrala nobene točke. 57 (1,28 %) učencev je doseglo 5 (10 %) točk in manj.

263 (5,93 %) učencev pa je doseglo manj kot 10 (20 %) točk, čeprav bi učenci lahko zbrali kar 26 (42 %) točk, če bi pravilno rešili naloge, ki so preverjale minimalne standarde znanja. Dosegli bi lahko vsaj 15 (30 %) točk, če bi pravilno rešili naloge, ki so pri reševanju zahtevale miselne procese prve taksonomske ravni po Bloomu. Sestava preizkusa znanja je celo omogočala doseganje 14 (28 %) točk ob reševanju nalog, ki so preverjale minimalne standarde znanja iz učnih vsebin Slovenije. Torej iz vsebin in ciljev, ki se obravnavajo v 9. razredu. Od omenjenih 14 (28 %) točk pa je 5 (10 %) točk lahko učenec usvojil s prepoznavanjem pojavov, ki v učnem načrtu 9. razreda veljajo za minimalni standard znanja.

Predmetna komisija meni, da so nekateri najnižji dosežki verjetno rezultat neresnega pristopa, kar lahko potrdi z nekaterimi odgovori učencev, zapisanimi pri pregledu preizkusov znanja na moderaciji navodil za vrednotenje. Standardni odklon je 19,85 in izkazuje veliko raznolikost v znanju učencev.

Analiza dosežkov po postavkah v mrežnem diagramu

Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Preglednica 4.33 Razporeditev nalog glede na preverjane cilje, standarde znanja, taksonomske stopnje, indeks težavnosti in indeks diskriminativnosti

SVET					
Naloga	Cilji Učenec:	Standard znanja	Taksonomske ravni po Bloomu	Indeks težavnosti	Indeks diskriminativnosti
1.1	S pomočjo zemljevida določi lego Avstralije.	M	I	0,84	0,40
1.2	S pomočjo zemljevida določi lego Evrope.	M	I	0,93	0,30
1.3	S pomočjo zemljevida določi lego Afrike.	M	I	0,85	0,40
2.1	Poimenuje državo J Azije (Indijo).	M	I	0,65	0,41
3.1	Poimenuje najvišje gorovje na svetu (Himalaja).	M	I	0,59	0,52
4.1	Sklepa o posledicah eksplozije prebivalstva (Indijska podcelina).	N	II	0,60	0,38
4.2	Sklepa o posledicah eksplozije prebivalstva (Indijska podcelina)	N	II	0,57	0,42
5.1	Sklepa o posledicah eksplozije prebivalstva (Indijska podcelina).	N	III	0,49	0,42
5.2	Sklepa o posledicah eksplozije prebivalstva (Indijska podcelina).	N	III	0,32	0,37
5.3	Sklepa o posledicah eksplozije prebivalstva (Indijska podcelina).	N	III	0,49	0,46
6.1	Ob izbranih primerih (Indija) opiše sodobne probleme (oskrba s hrano).	M	III	0,83	0,24
7.1	Imenuje naravne enote Severne Amerike (Osrednje nižavje) in jim določi lego.	M	II	0,67	0,40
7.2	Imenuje naravne enote Severne Amerike (Kordiljere) in jim določi lego.	M	II	0,27	0,41
7.3	Imenuje naravne enote Severne Amerike (Apalači) in jim določi lego.	M	II	0,61	0,51
8.1	Na primeru tematske karte pokaže večino branja zemljevida.	N	II	0,42	0,43
9.1	Ovrednoti pomen podnebnih in rastlinskih pasov za razvoj gospodarstva (Severna Amerika, ZDA).	Z	III	0,40	0,42
9.2	Ovrednoti pomen podnebnih in rastlinskih pasov za razvoj gospodarstva (Severna Amerika, ZDA).	Z	III	0,40	0,43

EVROPA					
Naloga	Cilji Učenec:	Standard znanja	Taksonomske ravni po Bloomu	Indeks težavnosti	Indeks diskriminativnosti
10.1	Na zemljevidu prepozna in imenuje Severnoatlantski (Zalivski) tok.	Z	I	0,24	0,48
11.1	Ovrednoti vpliv Severnoatlantskega (Zalivskega) toka na podnebje.	Z	II	0,68	0,28
11.2	Ovrednoti vpliv Severnoatlantskega (Zalivskega) toka na podnebje.	Z	II	0,85	0,19
12.1	Ob slikovnem gradivu prepozna – opiše značilnosti tajge.	N	I	0,48	0,34
12.2	Ob slikovnem gradivu prepozna – opiše značilnosti stepe.	N	I	0,23	0,36
12.3	Ob slikovnem gradivu opiše – prepozna značilnosti sredozemskega rastlinstva.	N	I	0,17	0,37
13.1	S pomočjo slikovnega gradiva sklepa na ustrezen tip podnebja (celinsko) v pasu stepe.	N	I	0,73	0,32
14.1	Na nemem zemljevidu prepozna nižavje in ga poimenuje (Vzhodnoevropsko nižavje).	M	II	0,18	0,36
14.2	Na nemem zemljevidu prepozna nižavje in ga poimenuje (Nemško-Poljsko nižavje).	M	II	0,20	0,44
14.3	Na nemem zemljevidu prepozna nižino in jo poimenuje (Padska nižina).	M	II	0,29	0,49
15.1	Na zemljevidu prepozna Padsko nižino kot nižino z najugodnejšimi razmerami za kmetijstvo.	N	II	0,36	0,27
16.1	Navede ukrep, s katerim človek izboljšuje naravne danosti za kmetijstvo.	N	III	0,71	0,40
16.2	Navede ukrep, s katerim človek izboljšuje naravne danosti za kmetijstvo.	N	III	0,45	0,40
17.1	Ovrednoti/Utemelji pomen obmorske lege v preteklosti in današnjo vlogo pristanišča Rotterdam v pomorstvu.	Z	III	0,35	0,41
17.2	Ovrednoti/Utemelji pomen obmorske lege v preteklosti in današnjo vlogo pristanišča Rotterdam.	Z	III	0,28	0,39
18.1	Navede naravnogeografski dejavnik, na osnovi katerega se je razvila izbrana gospodarska panoga.	Z	III	0,24	0,30
18.2	Navede naravnogeografski dejavnik, na osnovi katerega se je razvila izbrana gospodarska panoga.	Z	III	0,59	0,40

SLOVENIJA					
Naloga	Cilji Učenec:	Standard znanja	Taksonomske ravni po Bloomu	Indeks težavnosti	Indeks diskriminativnosti
19.1	S pomočjo opisane lege prepozna in imenuje Alpske pokrajine Slovenije.	M	I	0,80	0,41
19.2	S pomočjo opisane lege prepozna in imenuje Dinarske pokrajine Slovenije.	M	I	0,69	0,42
19.3	S pomočjo opisane lege prepozna in imenuje Panonske pokrajine Slovenije.	M	I	0,74	0,47
20.1	Iz klimogramov odčita in primerja zimske temperature.	M	II	0,72	0,37
20.2	Iz klimogramov odčita in primerja poletne temperature.	M	II	0,72	0,34
20.3	Iz klimogramov ugotovi razliko med najvišjo in najnižjo temperaturo v enem od obeh krajev.	M	II	0,56	0,28
21.1	S pomočjo slike in kratkega opisa prepozna naravni pojav v alpskih kotlinah in dolinah (toplotni obrat) in ga imenuje.	M	I	0,54	0,52
22.1	S pomočjo slike prepozna in poimenuje način vzreje živine, značilen za Alpske pokrajine.	M	I	0,50	0,42
23.1	Razloži, zakaj se v Koprskem primorju pojavljajo dvojezični napisi.	M	II	0,42	0,48
24.1	Napiše vzrok za veliko porabo nafte in zemeljskega plina.	N	II	0,73	0,30
24.2	Napiše vzrok za veliko porabo nafte in zemeljskega plina.	N	II	0,55	0,39
25.1	Utemelji pozitivne posledice turizma (pri nastajanju več delovnih mest)	M	III	0,53	0,43
25.2	Utemelji pozitivne posledice turizma (za ohranjanje kulturne dediščine).	M	III	0,48	0,40
26.1	Navede proces, ki se sproži v pokrajini kot posledica pri poplavih rek.	M	III	0,30	0,33
27.1	Navede ukrep za rešitev problema poplav v Panonskih pokrajinah Slovenije.	M	III	0,62	0,46
27.2	Navede ukrep za rešitev problema poplav v Panonskih pokrajinah Slovenije.	M	III	0,46	0,44

Naloge v preizkusu znanja delimo v tri vsebinske sklope. V sklopu svet preverjamo znanje geografije sveta. V nalogah se prepletajo tudi učni cilji obče geografije. Z nalogami preverjamo tudi znanje geografije Evrope in geografije Slovenije.

Glede na indeks težavnosti so učenci najboljše reševali naloge, ki preverjajo znanje geografije sveta. Malo slabše so reševali naloge z vsebinskega sklopa Slovenije. Najslabše znanje so učenci pokazali pri poznavanju geografije Evrope.

Med nalogami **geografije sveta** so učenci najbolje reševali 1. nalogo s tremi vprašanji, pri kateri so določali geografsko lego celin s pomočjo zemljevida. Pri vseh treh vprašanjih je indeks težavnosti višji od 0,84, pri določanju geografske lege Evrope pa celo 0,93. Dosežki učencev niso presenetljivi, saj določanje geografske lege in orientacija na zemljevidu sveta sodita med osnovna geografska znanja. Presenetljivejša je dobro reševanje naloge 6.1, ki zahteva branje grafa in utemeljevanje. K dobremu rezultatu je verjetno prispeval nazoren graf in izbor države pri izbranem problemu. V sklopu nalog iz geografije sveta so učenci najslabše reševali nalogo 7.2. Pri zapisu imena večje reliefne enote (Kordiljere) so učenci zapisovali le njen manjši del (Skalno gorovje). Odgovori učencev kažejo na slabše poznavanje ustreznih geografskih imen in pojmov, zapisanih v učnem načrtu. Predmetna komisija opozarja, da so učna gradiva zelo raznolika in ne vključujejo vse geografske pojme in imena predpisana v učnem načrtu. Pri nalogah 5.1 in 5.2 so morali učenci poiskati učinkovito rešitev države pri problemu eksplozije prebivalstva. Zelo zanimivo je, da so učenci znali zapisati en primer rešitve problema, le redki pa tudi drugo rešitev.

Pri preverjanju znanja **geografije Evrope** so najboljše reševali nalogo 11.2, kjer so pokazali razumevanje vpliva Severnoatlantskega toka na padavine Zahodne Evrope. Njihovo znanje o vplivu toka na podnebje pa ni prepričljivo, saj pri nalogi 11.1 le 68 % učencev ve, da tok vpliva tudi na segrevanje zraka. Še zanimivejša pa je, da toka ne znajo imenovati pri nalogi 10.1. Slabo poznavanje geografskih imen nižin so učenci pokazali pri nalogi 14.1, 14.2 in 14.3. S pomočjo zemljevida niso prepoznali Vzhodnoevropskega in Nemško-Poljskega nižavja. Boljši so bili učenci pri prepoznavanju Padske nižine. Pri delu s slikovnim gradivom učenci niso dosegli zelenih rezultatov pri nalogi 12.2 in 12.3. Na slikah niso prepoznali pravilnega tipa rastlinstva. Učenci zamenjujejo strokovne termine in pri tipu rastlinstva navajajo rastlinske vrste (npr.: smreka namesto tajga, trava namesto stepa). Delno lahko slabše rezultate pri nalogi 12.3 pripišemo izboru slikovnega gradiva.

V vsebinskem sklopu nalog iz **geografije Slovenije** nobene naloge učenci niso reševali izrazito slabo, žal pa nobene naloge ni rešilo več kot 80 % učencev. Najbolje so poimenovali pokrajinske enote Slovenije pri nalogi 19.1, 19.2 in 19.3. Glede na učno vsebino, ki se obravnava že v prejšnjih razredih, bi pričakovali, da bodo učenci pri nalogi pokazali večjo sigurnost pri imenovanju pokrajin Slovenije. Pri nalogi 26.1 predvidevamo, da učenci niso zapisali pravilnega odgovora zaradi nepoznavanja terminov vzrok in učinek.

Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

Dosežki učencev so pri nalogah vseh treh taksonomskih ravni izenačeni. Učenci so nekoliko boljše reševali naloge, pri katerih so morali prepoznati pravilno rešitev ali pokazati znanje, kot naloge, kjer so izkazovali razumevanje in uporabo znanja. Proti pričakovanju pa so učenci uspešno reševali tudi naloge, pri katerih so uporabili miselne procese tretje taksonomske ravni kot so analiza, sinteza, primerjava, vrednotenje in interpretacija.

V preizkusu je bilo 15 vprašanj **prve taksonomske ravni**, in sicer z vsakega vsebinskega sklopa po pet vprašanj. Naloge so uspešno reševali, čeprav nekoliko pod pričakovanji komisije.

Najbolje so rešili nalogo 1.2, kjer so s pomočjo zemljevida določali geografsko lego Evrope. Učenci so uspešno določali geografsko lego celin tudi pri nalogah 1.1 in 1.3.

Učenci so uspešno rešili tudi naloge 19.1, 19.2, 19.3, 21.1, 22.1, ki so preverjale znanje geografije Slovenije in nalogo 13.1 iz vsebinskega sklopa Evrope. Po mnenju komisije pa bi morali biti učenci še uspešnejši pri teh nalogah, saj so naloge zahtevale predvsem prepoznavanje (iz opisa lege ali s slikovnega gradiva) in so po učnem načrtu preverjale minimalne standarde znanja.

Najslabše so reševali učenci naloge iz vsebinskega sklopa Evropa, in sicer naloge 12.1, 12.2 in 12.3, kjer so učenci s pomočjo slik prepoznavali tipe rastlinstva. Komisija predlaga, da učitelj pri obravnavi rastlinstva uporablja različne slike, ki prikazujejo isti tip rastlinstva. Menimo, da učenci svojega znanja o tipih rastlinstva ne znajo uporabiti ob konkretnem primeru na sliki.

Pri nalogah **druge taksonomske ravni** so učenci dosegli najboljši rezultat pri nalogi 11.2. Zanimivo je, da učenci med ponujenimi odgovori niso prepoznali rešitve naloge 11.1, čeprav gre za posledično povezavo obeh pravilnih rešitev.

Med boljše rešenimi je naloga 24.1, pri kateri so učenci navajali vzroke družbenega pojava. Ponovno se je pokazalo, da pri istem problemu znajo učenci navesti le en vzrok, drugi vzrok pojava pa bistveno manjši delež učencev. Učenci so v povprečju dobro rešili tudi nalogo 20.1 in 20.2, kjer so uporabili podatke pridobljene z branjem klimogramov.

Presenetljivo slab dosežek so učenci dosegli pri nalogi 14.1, kjer so s pomočjo zemljevida interpretirali oziroma prepoznali ime nižavja (Vzhodnoevropsko nižavje). Preseneča, da sta bili slabo rešeni tudi nalogi 14.2 in 14.3, čeprav sta v prehodnem obdobju devetletke pri obravnavi Evrope Padska nižina in Nemško-Poljska nižina bolj poudarjeni pri obravnavi kot pa Vzhodnoevropsko nižavje. S to nalogo ugotavljamo, da učencem pri reševanju nalog zemljevid ne koristi, kadar nimajo osnovnih znanj o geografskih pojmi in imenih.

Najboljše dosežke med nalogami **tretje taksonomske ravni** so učenci dosegli pri nalogi 6.1, kjer so ob primeru Indije interpretirali vzročno-posledične povezave med porabo in pridelavo hrane. Tako visoko rešljivost naloge pripisujemo nazornemu grafu in izboru države, ki jo učitelji največkrat omenjamo.

Najnižji so dosežki učencev pri nalogi 18.1. Učenci niso znali povezati gospodarske panoge (energetiko) z naravnimi viri Norveške. Vzrok za slabo reševanje naloge bi lahko iskali v časovni oddaljenosti obravnave te vsebine in nepoznavanju pojma energetika.

Primerjava povprečnih indeksov težavnosti prve, druge in tretje taksonomske ravni kaže na to, da so dosežki pri reševanju nalog prve taksonomske ravni prenizki glede na dosežke pri reševanju nalog druge taksonomske ravni. V skladu s pričakovanju pa so dosežki učencev pri reševanju nalog tretje taksonomske ravni. Predmetna komisija ugotavlja, da je nivo miselnih procesov znanja in prepoznavanja prenizek. Osnovni miselni procesi so temeljna podlaga za miselne procese višjih taksonomskih ravni. Pri obravnavi in preverjanju učnih vsebin in ciljev je treba ohranjati sorazmeren delež miselnih procesov vseh treh taksonomskih ravni.

Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti

26 nalog je preverjalo minimalne standarde znanja, 13 nalog nekoliko zahtevnejše standarde znanja in 11 nalog zahtevnejše standarde znanja. Komisija ugotavlja, da so učenci uspešneje reševali naloge, ki preverjajo minimalne standarde znanja in manj uspešno nekoliko zahtevnejše in zahtevnejše standarde znanja.

Učenci so najuspešneje reševali naloge, ki so preverjale **minimalne standarde znanja** v vsebinskem sklopu svet in Slovenija in so bile prve taksonomske ravni. Učenci so dokazali, da so osvojili minimalne standarde znanja tudi pri reševanju nalog tretje taksonomske ravni. Najslabše so znali odgovarjati na vprašanja druge taksonomske ravni iz sklopa Evrope.

Naloge, ki so preverjale **nekoliko zahtevnejše standarde** znanja, pa so pri reševanju zahtevale predvsem uporabo miselnih procesov druge in tretje taksonomske ravni. Dosežki učencev pri teh nalogah so v skladu s pričakovanji. Najbolje pa je bila rešena naloga 13.1, ki je preverjala nekoliko zahtevnejši standard znanja na prvi kognitivni ravni. Presenetljivo pa je, da je tudi najslabše rešena naloga 12.3, preverjala znanje na prvi taksonomski ravni.

Naloge, ki so preverjale **zahtevnejše standarde znanja**, so predvsem iz sklopa Evropa in iz sklopa svet. Najbolje so učenci rešili nalogo 11.2, ki je preverjala zahtevnejše znanje na drugi taksonomski ravni. Najnižji indeks težavnosti imata nalogi 10.1, ki je preverjala zahtevnejše znanje na prvi taksonomski ravni, in naloga 18.1, ki je preverjala zahtevnejše znanje na tretji taksonomski ravni. Največ nalog, ki so preverjale zahtevnejše standarde znanja, je bilo na tretji taksonomski ravni.

Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti

V preizkusu so prevladovala naloge kratkega odgovora, šest nalog je bilo nalog za obkrožanje in ena naloga slikovnega odgovora.

V skladu s pričakovanji so učenci najboljše reševali **naloge obkroževanja**. Povprečni indeks težavnosti 0,81.

Komisija se je za večje število **nalog kratkega odgovora** odločila iz dveh vzrokov. Učenci morajo nekatere geografske pojme, geografska imena in dejstva poznati, ne da mu jih ponudimo in jih sam izbere. Drugi vzrok je, da se morajo učenci naučiti samostojno izražati. Če želimo, da zna učenec svojo odločitev tudi utemeljiti, jo mora znati tudi izraziti.

V vsebinskem sklopu svet izstopa naloga 6.1 (indeks težavnosti 0,83), ki se kot posebnost pojavlja pri vseh kriterijih analize. Naloga glede na nazoren graf in izbran primer ni bila zahtevna, tako da je večina učencev zapisala pravilen kratek odgovor.

Najslabše so bile rešene naloge kratkega odgovora pri sklopu Evropa. Naloge sicer preverjajo nekoliko zahtevnejše znanje, vendar na prvi taksonomski ravni (prepoznavanje) in s pomočjo slikovnega gradiva in zemljevidov.

V vsebinskem sklopu Slovenija je najboljše rešena naloga 19.1 (indeks težavnosti 0,80). Glede na to, da naloga preverja minimalne standarde znanj na prvi taksonomski ravni in da je moral učenec dopolniti stavek z imenom pokrajine, komisija meni, da je naloga nepričakovano slabo rešena. Tudi ob tej nalogi ugotavljamo pomanjkanje osnovnih znanj. Zanimivo je, da so učenci na vprašanja, ki so preverjala nekoliko zahtevnejše znanje in so zahtevala večje poznavanje problema, bolje odgovarjali. Iz tega tipa nalog smo razbrali tudi nekatere napake učencev, ki zaradi slabšega besednega zaklada in nepoznavanja geografske terminologije niso sposobni pravilno zapisati svojega razmišljanja.

Naloga 8.1 je bila edina **naloga slikovnega odgovora**. Pravilno jo je rešilo 42 % učencev. Naloga je preverjala nekoliko zahtevnejše znanje na drugi taksonomski ravni. Pričakovali smo, da bo nalogo rešilo več učencev, saj gre za osnovno branje zemljevida

Dosežki učencev po dodatkih/iztočnicah pri nalogah glede na indeks težavnosti

Z dodatnim gradivom/iztočnicami pri nalogah smo preverjali branje zemljevidov, branje klimograma, opazovanje in sklepanje s pomočjo slikovnega gradiva ali besedila.

13 nalog so učenci reševali s pomočjo **zemljevida**. Povprečni indeks težavnosti je 0,46. S pomočjo branja zemljevida so učenci prepoznavali dejstva, interpretirali in prepoznavali podatke. Pri dveh primerih so s pomočjo zemljevida vrednotili vzroke in učinke. Naloge, ki so preverjale znanje geografije Evrope s pomočjo zemljevida, so učenci slabo reševali. Komisija ugotavlja, da učencem zemljevid pri reševanju nalog ne koristi, če imajo pomanjkljivo znanje.

V preizkusu znanja sta bili dve nalogi, ki so ju učenci reševali s pomočjo **besedila**. Povprečni indeks težavnosti je 0,62.

Naloga 6.1 je bila edina naloga, ki so jo učenci reševali s pomočjo **grafa**. Graf je bil zelo preprost, zato ne presenečajo dobri dosežki učencev pri reševanju te naloge.

Pri šestih nalogah smo preverjali znanje s pomočjo **slikovnega gradiva**. Glede na to, da je poleg zemljevidov slikovno gradivo najpogostejša oblika gradiva, s pomočjo katerega obravnavamo vsebine in cilje pri pouku, je povprečni indeks težavnosti 0,44 prenizek. Pri nalogi 22.1 se je pokazalo, da učenci pogosto ne razumejo strokovnih terminov (vzreja živine) in zato ne morejo pravilno rešiti naloge kljub nazorni sliki.

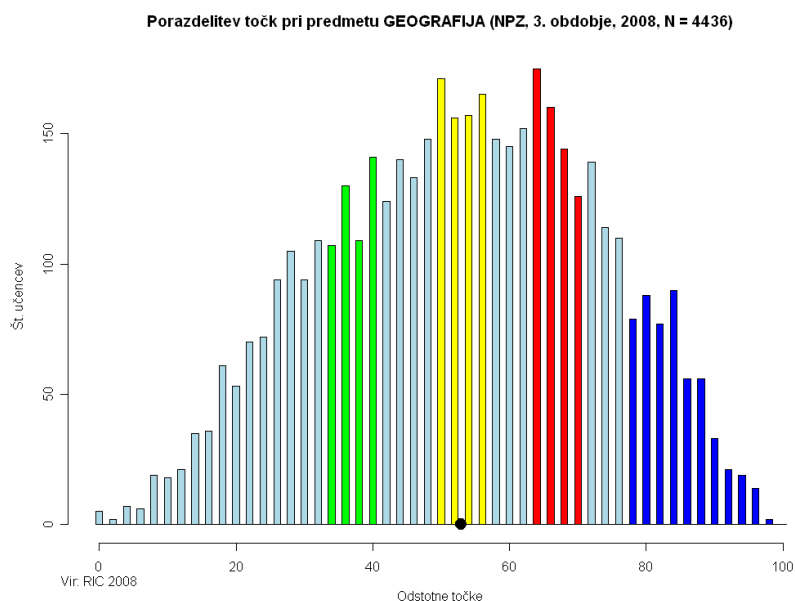
Komisija ugotavlja, da kljub skrbnemu izboru slik te verjetno pri vseh nalogah niso bile najboljše izbrane. Učiteljem pa predlaga, da pri pridobivanju učne snovi uporabljajo najrazličnejše slikovno gradivo za posamezen tip rastja, tako da se bo učenec navadil opazovati posamezne elemente na sliki.

Naloge 20.1, 20.2 in 20.3 so učenci reševali z branjem **klimograma**. Ugotavljamo, da učenci znajo brati klimogram (povprečni indeks težavnosti vseh treh nalog je 0,66) in da učenci znajo računati s podatki s klimograma.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.31 Porazdelitev odstotnih točk pri geografiji z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

Zeleno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri geografiji določajo mejo spodnje četrtine dosežkov, so uspešno rešili šest vprašanj s področij geografije sveta, geografije Evrope in geografije Slovenije. Pet vprašanj je preverjalo minimalne standarde znanja in eno vprašanje celo zahtevnejši standard znanja.

Učenci znajo:

- določiti geografsko celino – Avstralija, Evropa in Afrika (**naloga 1**),
- ob opisu lege imenovati naravnogeografsko enoto Slovenije – Alpska pokrajina (**naloga 19. a**),
- prepoznati dejstva iz preprostih opisov (**naloga 1, 19. a**),
- izkazati razumevanje učinkov morskega toka na podnebje Zahodne Evrope (**naloga 11 – trditev E**),
- iz preprostega grafa razbrati vzročno-posledično povezavo problema – poraba in pridelava hrane (**naloga 6**),
- med ponujenimi odgovori poiskati pravilnega,
- z branjem zemljevida prepoznati pravilno rešitev.

Dosežki učencev pri nalogi 6 resda izkazujejo dobro branje grafov in uporabo vzročno-posledičnega mišljenja, vendar to lahko pripisujemo izjemno nazornemu grafu in izboru države, ki je pri izbranem problemu največkrat omenjena.

Zgled:

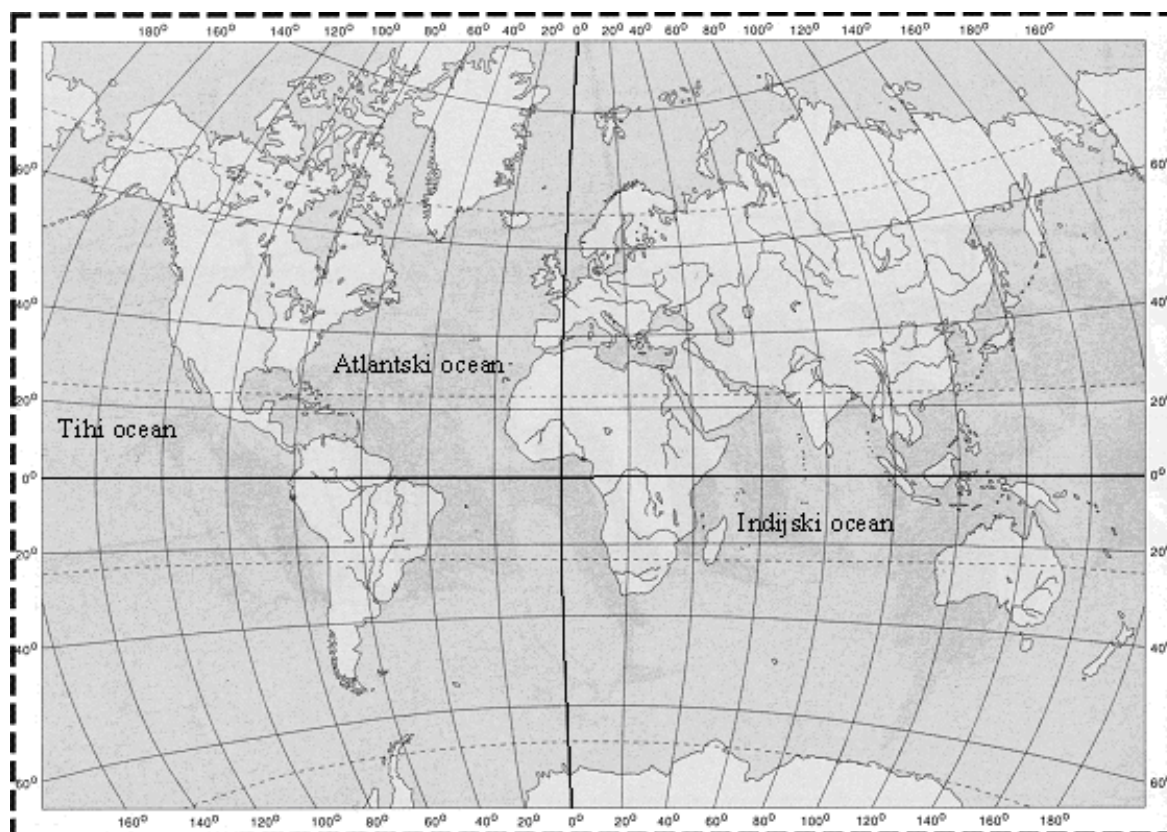
LEGA CELIN (KONTINENTOV)

1. naloga

Pri reševanju naloge si pomagaj z zemljevidom 1.

Zemljevid 1: Zemljevid sveta

(Vir: Kolenc – Kolnik, K., Otič, M., Vovk, A. 1997: Sodobni svet, Geografija za 7. razred osnovne šole. Ljubljana)

Med navedenimi trditvami imajo le tri celine pravilno opisano lego glede na ekvator in začetni poldnevnik.

Obkroži črko pred tremi pravilnimi trditvami.

- A Severna Amerika leži vzhodno od ekvatorja.
- B Avstralija leži vzhodno od začetnega poldnevnika.
- C Azija v celoti leži južno od ekvatorja.
- D Evropa leži severno od ekvatorja.
- E Afrika leži zahodno in vzhodno od začetnega poldnevnika.
- F Južna Amerika v celoti leži južno od ekvatorja.

Rumeno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri geografiji določajo mejo med polovicama dosežkov, so uspešno rešili 11 vprašanj, največ z geografije Slovenije. Sedem vprašanj je preverjalo minimalne standarde znanja, dve vprašanji nekoliko zahtevnejše in dve vprašanji zahtevnejše standarde znanja.

Učenci znajo:

- ob opisu lege imenovati naravnogeografski enoti Slovenije – Dinarska pokrajina in Panonska pokrajina (**naloga 19. b, 19. c**),
- ob besedilu imenovati opisano državo – Indija (**naloga 2**),
- z branjem zemljevida in ob opisu imenovati večjo reliefno enoto Severne Amerike – Osrednje nižavje (**naloga 7. a**),
- izkazati razumevanje učinkov morskega toka na podnebje Zahodne Evrope (**naloga 11 – trditev B**),
- poiskati osnovne vzročno-posledične povezave med podnebjem in rastlinstvom ter podnebjem in kmetijstvom v Evropi (**naloga 13 in 16 – ukrep 1**),
- poiskati vzroke in ukrepe za rešitev aktualnih geografskih problemov v Sloveniji – poraba energetskih virov, poplave (**naloga 24 – vzrok 1, 27 – ukrep 1**),
- brati podatke s klimogramov (**naloga 20. a, 20. b**),
- dati odgovor v obliki besednih zvez,
- poiskati odgovor ob slikovnem gradivu.

Zgled:

PODNEBJE EVROPE

13. naloga

Oglej si sliko 2 na barvni prilogi. Kateri tip podnebja prevladuje v pokrajinah, v katerih prevladuje tip rastlinstva, ki ga prikazuje slika 2?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Polarno.
- B Sredozemsko.
- C Celinsko.

Slika 2

(Vir: Brinovec, S. 1998: Zemljepis za 6. razred osnovne šole. Ljubljana)

Rdeče območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri geografiji določajo mejo zgornje četrtine dosežkov, so uspešno rešili 12 vprašanj. Enajst vprašanj je preverjalo znanje geografije sveta in geografije Slovenije, eno vprašanje pa vsebine geografije Evrope. Šest vprašanj je preverjalo minimalne standarde znanja, pet vprašanj nekoliko zahtevnejše in eno vprašanje zahtevnejši standard znanja.

Učenci znajo:

- ob besedilu imenovati opisano gorovje – Himalaja (**naloga 3**),
- z branjem zemljevida in ob opisu imenovati večjo reliefno enoto Severne Amerike – Apalači (**naloga 7. c**),
- s pomočjo slike imenovati način kmetovanja/vzreje živine – planšarstvo (**naloga 22**),
- imenovati vzrok za nastanek naravnega pojava – toplotni obrat (**naloga 21**),
- sklepati o vzrokih/posledicah družbenogeografskih pojavov/problemov – eksplozija prebivalstva, razvoj gospodarskih panog, poraba energetskih virov (**naloga 4, 18. b, 24 – vzrok 2**),

- načrtovati rešitve danih družbenogeografskih problemov – eksplozija prebivalstva in upadanje števila prebivalstva (**naloga 5. a – rešitev 1, 5. b**),
- utemeljevati pozitivne posledice razvoja turizma (**naloga 25 – utemeljitev posledice 1**),
- računati s podatki s klimograma (**naloga 20. c**),
- brez izhodiščnega slikovnega gradiva samostojno izkazati razumevanje/uporabo ter analizo/sintezo znanja,
- oblikovati zapis krajšega odgovora.

Zgled:

POSLEDICE EKSPLOZIJE PREBIVALSTVA (DEMOGRAFSKE EKSPLOZIJE)

4. naloga

Navedi dve posledici eksplozije prebivalstva (demografske eksplozije).

Posledica 1: _____

Posledica 2: _____

Modro območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri geografiji določajo mejo zgornje četrtine dosežkov, so uspešno rešili 15 vprašanj. Največ vprašanj je preverjalo znanje geografije Evrope. Šest vprašanj je preverjalo minimalne standarde znanja, tri vprašanja nekoliko zahtevnejše in šest vprašanj zahtevnejše standarde znanja.

Učenci znajo:

- z branjem zemljevida in ob opisu imenovati večjo reliefno enoto Severne Amerike – Kordiljere (**naloga 7. b**),
- imenovati morski tok – Severnoatlantski tok, nižavja/nižine – Nemško-Poljsko nižavje, Padska nižina in tip rastlinstva – tajga v Evropi (**naloga 10, 14 in 12**),
- na zemljevidu prikazati zahtevani podatek – izohieta 500 mm padavin (**naloga 8**),
- vzročno-posledično povezati značilnosti površja/podnebja s kmetijsko usmerjenostjo (**naloga 9. a, 9. b, 15 in 16 – ukrep 2**),
- ovrednotiti geografske dejavnike za razvoj pristanišča – Rotterdam (**naloga 17**),
- poiskati ukrepe za rešitev aktualnih geografskih problemov v Sloveniji – poplave (**naloga 27 – ukrep 2**),
- utemeljevati pozitivne posledice razvoja turizma (**naloga 25 – utemeljitev posledice 2**),
- razumeti razloge za dvojezične napise v Koprskem primorju (**naloga 23**),
- analizirati in sintetizirati geografske dejavnike in procese,
- oblikovati zapis krajšega odgovora,
- na zemljevidu prikazati slikovni odgovor.

Zgled:

PRISTANIŠČE ROTTERDAM

17. naloga

Oglej si zemljevid 6 in reši nalogo.

Zemljevid 6: Lega Rotterdama

(Vir: Enciklopedija svetovne geografije. Ljubljana, 1997)

Rotterdam velja za eno največjih pristanišč na svetu, ki se nenehno razvija in širi.

Utemelji, na podlagi katerih dejavnikov poteka razvoj pristanišča.

Utemeljitev 1: _____

Utemeljitev 2: _____

Naloga nad modrim območjem

V to območje sodijo naloge, ki jih ob 65-odstotni uspešnosti niso rešili niti učenci z najvišjimi dosežki oziroma tisti učenci, ki so drugače rešili naloge iz zelenega, iz rumenega, iz rdečega in iz modrega območja.

Naloge nižjih taksonomskih ravni (**naloga 12 – tip rastlinstva na sliki 2 – stepa, tip rastlinstva na sliki 3 – sredozemsko rastje, 14 – Vzhodnoevropsko nižavje**) so učenci slabše reševali zaradi nepoznavanja strokovne terminologije ali lastnih imen. Učenci nalog ne rešujejo pravilno tudi zaradi nerazumevanja vprašanj. Zamenjujejo pojme vzrok, posledica, proces, pojav ... (**naloga 26**). Dosežki učencev so pri nekaterih nalogah nižji tudi zaradi odgovorov, pri katerih učenci poleg pravih zapisujejo tudi strokovno neustrezne rešitve in s tem izkazujejo negotovo znanje (**naloga 18.a**). Pri nalogah, ki zahtevajo več različnih odgovorov o istem problemu, učenci praviloma najdejo le eno možno rešitev (**naloga 5.a – rešitev 2**).

Zgled:

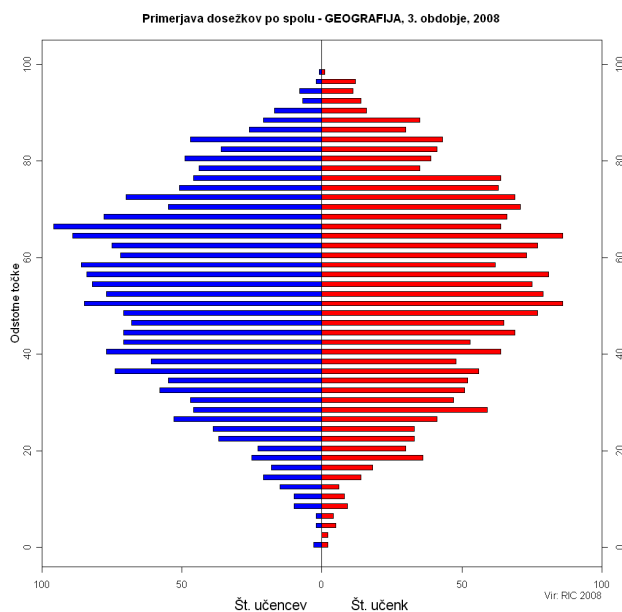
POSLEDICE POPLAV REK V PANONSKIH POKRAJINAH SLOVENIJE

26. naloga

Na črto napiši proces, ki se lahko sproži v Panonskih pokrajinah Slovenije kot posledica pri poplavih rek.

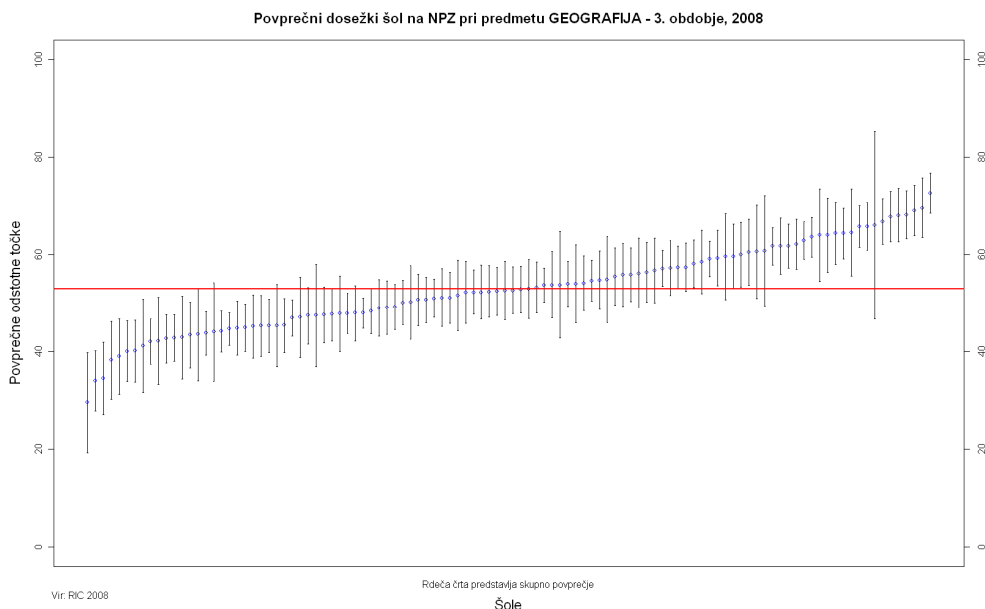
Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.32 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri geografiji, tretje obdobje

Z grafa na sliki je razvidno, da ni bistvenih razlik med dosežki učencev in učenk. Nekoliko prevladuje delež učenk med najboljšimi in najslabšimi dosežki.

Slika 4.33 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri geografiji, tretje obdobje

Pri porazdelitvi povprečnih dosežkov šol lahko ugotovimo veliko raznolikost med povprečji šol. Šole z najboljšim povprečjem so dosegle več kot 70 odstotnih točk, šole z najnižjim povprečjem pa le približno 30 odstotnih točk.

Preglednica 4.34 Porazdelitev dosežkov pri geografiji po regijah, tretje obdobje

	Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
1	Gorenjska regija	51,84	21,15	402	7
2	Goriška regija	57,95	19,36	333	8
3	Jugovzhodna Slovenija	56,05	18,62	316	8
4	Koroška regija	48,68	20,73	141	3
5	Notranjsko-kraška regija	55,72	22,09	108	4
6	Obalno-kraška regija	50,80	19,23	180	5
7	Osrednjeslovenska regija	53,56	19,63	1183	24
8	Podravska regija	52,26	20,02	619	19
9	Pomurska regija	46,71	20,11	225	8
10	Savinjska regija	51,86	19,37	700	15
11	Spodnjeposavska regija	54,68	18,13	112	5
12	Zasavska regija	53,97	17,74	117	2

Boljše dosežke od slovenskega povprečja so dosegli v Jugovzhodni Sloveniji, Notranjsko-kraški in v Goriški regiji. Nekoliko nižje dosežke pa so pokazali učenci v Pomurski in Koroški regiji.

Sklepne ugotovitve

Predmetna komisija je z dosežki na nacionalnem preverjanju znanja iz geografije v šolskem letu 2007/2008 zadovoljna, glede na to da smo znanje učencev (prav) iz geografije prvič preverjali na nacionalni ravni. Pri nekaterih vsebinah in ciljih smo pričakovali boljše dosežke, predvsem pri preverjanju minimalnih standardov znanja pri nalogah prve taksonomske ravni. Pričakovali smo tudi boljše reševanje nalog druge in tretje taksonomske ravni, saj je geografija kompleksna veda, ki temelji na primerjavi, povezovanju, posplošitvah, vzročno-posledičnih povezavah, razlagah in predvidevanjih. Komisija je pri temeljiti analizi ugotovila, da učitelji poučujejo v skladu s sodobnimi pristopi pri pouku geografije. Člani predmetne komisije pa učiteljem predlagamo, da upoštevajo z učnim načrtom predpisane vsebine in cilje.

Učitelj mora dobro poznati učni načrt in ne sme biti površen pri uresničevanju ciljev, pri obravnavi geografskih pojmov in imen, ki so zapisani v njem.

Komisija meni, da je treba bolj uresničevati procesne cilje, ki so umeščeni v učni načrt, aktualizirati problematiko in dati več poudarka znanju tretje taksonomske ravni.

Naloge tretje taksonomske ravni so pokazale, da učenci enostransko in premalo poglobljeno razmišljajo o določenih problemih. Pri nalogah, ki zahtevajo več raznovrstnih odgovorov o istem problemu, so učenci praviloma našli le eno možno rešitev. Učitelji najpogosteje uporabljajo metode diskusije, eksperimentalnega učenja, metode, ki razvijajo pri učencih kritično razmišljanje o nekem problemu (na primer pozitivne in negativne posledice procesa).

Učenci zelo pogosto zamenjujejo pojme vzrok, posledica, proces, pojav. Svetujemo natančno in dosledno uporabo strokovnih terminov v vseh fazah učnega procesa.

Analiza je pokazala, da učenci nalog, ki so imele dodano slikovno gradivo, niso najbolje reševali. Načelo nazornosti je, kot vemo, pri geografiji zelo pomembno. Učitelji naj učencem pokažejo različno slikovno gradivo, ki prikazuje npr. isti pojav, tip rastlinstva, tako da učence navaja na opazovanje in prepoznavanje različnih elementov v pokrajini, na iskanje skupnih značilnosti in razlik ter na interpretacijo enakosti, podobnosti in različnosti. Kadar je le mogoče, naj učitelj uporablja različne didaktične pripomočke za doseg istih učnih ciljev.

Predmetna komisija je pri sestavljanju nalog ugotovila, da nekateri avtorji bolj upoštevajo vsebine, cilje in pojme, ki so predpisani po učnem načrtu, in drugi manj. Zato je naloga učitelja, da ne glede na to, kateri učbenik uporablja, izvaja pouk po učnem načrtu. Dolžan je nadomestiti gradiva in znanja, ki ga učni načrt zahteva, v učbeniku pa tega ni.

Pričakovali bi, da bodo naloge, ki so jih učenci reševali s pomočjo zemljevida, bolj rešene. Zato učiteljem svetujemo, da pri pridobivanju snovi in tudi pri preverjanju še bolj uporabljajo neme

zemljevide. Marsikateri učni cilj lahko hitreje in učinkoviteje dosežemo z uporabo nemih zemljevidov. Učitelji naj učence navajajo na branje zemljevidov, še posebno tematskih, ki preverjajo znanje višjih taksonomskih ravni.

Nekatere naloge nižje taksonomske ravni so učenci slabše reševali tudi zaradi nepoznavanja strokovne terminologije ali lastnih imen. Učiteljem svetujemo, naj bodo pri navajanju strokovne terminologije natančni in naj uporabljajo različne predpisane strokovne izraze za isti termin.

Učenci se ne izražajo najbolje, zato je treba več naporov posvetiti preciznemu pisnemu izražanju, kar seveda zahteva od učencev boljše poznavanje terminov geografske stroke.

Komisija je prepričana, da so že ugotovitve z letošnjega preverjanja znanja dobre smernice za kvalitetnejše delo vseh udeležencev v izobraževalnem procesu.

Komisija se zahvaljuje vsem učiteljem, ki so sodelovali pri izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2007/2008. Zahvaljujemo se tudi Državnemu izpitnemu centru in Zavodu RS za šolstvo, da je preverjanje v rednem in naknadnem roku uspešno potekalo.

4.2.10 Predmetna komisija za zgodovino

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Preizkus znanja je sestavljen iz **20 nalog**, s katerimi lahko učenec doseže maksimalno 50 točk.

Vsebinska razdelitev izhaja iz zasnove veljavnega učnega načrta za zgodovino.

Naloge uvrščamo v šest vsebinskih sklopov: uvod v zgodovino (ena naloga), prazgodovino (ena naloga), stari vek (tri naloge), srednji vek novi vek in novejša zgodovina (pet nalog) ter sodobna zgodovina (pet nalog), in sicer tako, da učenec eno tretjino točk osvoji ob poznavanju snovi 6. in 7. razreda, eno tretjino ob poznavanju snovi 8. razreda in eno tretjino točk ob poznavanju snovi 9. razreda.

Z nacionalnim preverjanjem znanja se preverja znanje **obče in narodne zgodovine**, praviloma v razmerju 50 odstotkov obče in 50 odstotkov narodne zgodovine.

Preizkusi znanja za učence **italijanskih osnovnih šol** imajo določene vsebinske prilagoditve. Te izhajajo iz učnega načrta, ki vključuje specifične vsebine, cilje in standarde znanja v zvezi s poznavanjem italijanske zgodovine kot zgodovine matičnega naroda. V tem okviru se z nacionalnim preverjanjem znanja ob preverjanju obče in slovenske zgodovine preverja tudi znanje italijanske in regionalne zgodovine, to je zgodovine Istre, praviloma v razmerju 50 odstotkov obče, 25 odstotkov slovenske in 25 odstotkov (5 nalog) italijanske zgodovine in regionalne zgodovine Istre.

Vsebinske prilagoditve so tudi v preizkusih za učence dvojezičnih šol z **madžarskim učnim jezikom**. Zamenjane so naloge iz slovenske narodne zgodovine, pri katerih ni mogoče oziroma je zelo težko najti ustrezen prevod besedila ali kakega drugega zgodovinskega vira. Zamenjane so tudi naloge oziroma teme, ki zaradi dodatnih tem iz madžarske zgodovine pri pouku niso bile podrobneje obravnavane.

Po tehnični plati je preizkus zasnovan:

- naloge zaprtega tipa,
- naloge kratkih odgovorov,
- naloge polodprtega tipa,
- naloge obkroževanja, povezovanja in dopolnjevanja,
- zapis besede ali besedne zveze,
- zapis odgovora v več povedih.

Naloge, ki sestavljajo preizkus, razvrščamo v **tri taksonomske stopnje** po poenostavljeni Bloomovi taksonomiji, z rahlim poudarkom na nalogah druge in tretje stopnje.

Raven znanja	Kaj preverjamo?
Prva stopnja: Prepoznavanje in poznavanje (30 %)	Preverjamo znanje in poznavanje zgodovinskih dogodkov, pojavov, dejstev, pojmov, procesov, vzrokov, povodov in posledic ter kronološko zaporedje in zgodovinsko terminologijo.
Druga stopnja: Razumevanje in uporaba (35 %)	Preverjamo izkazovanje razumevanja znanja v novih situacijah ob zgodovinskih virih in uporabo znanja na konkretnih primerih.
Tretja stopnja: Analiza, sinteza in vrednotenje (35 %)	Vključuje naloge, pri katerih se zahtevajo analiza elementov in odnosov ter sinteza, argumentacija, interpretacija in vrednotenje zgodovinskih virov, dogodkov in pojavov.

Večina nalog je vezanih na **iztočnice** v obliki **besedil, zemljevidov, slik, skic, karikatur, grafov in tabel**. Iztočnice so črno-bele, z izjemo **barvne priloge**, ki je priložena k preizkusu. Besedila so citati, vzeti iz primarnih in sekundarnih virov (v slovenskem prevodu, kadar je original v neslovenskem jeziku) ali pa so vzeta iz monografij, in obravnavajo problematiko, ki jo predvideva učni načrt in s tem naloga v preizkusu. Dolžina besedil je skrčena na obseg do približno 100 besed. Večina besedil je v sodobnem slovenskem jeziku, izjema so besedila, vzeta bodisi iz del prvih slovenskih protestantov ali pa tista iz 19. stoletja. Besedila in slikovno gradivo je podnaslovljeno, s tem je učencu olajšano razumevanje sporočila. Največ gradiva je povzetega po veljavnih slovenskih učbenikih in delovnih zvezkih za pouk zgodovine v osnovni šoli, čeprav je komisija posegala tudi po drugi literaturi, saj pri izbiri iztočnic daje prednost njihovi kvaliteti, vsebini in ustreznosti.

4.2.10.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz zgodovine ob koncu tretjega obdobja

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.35 Osnovni statistični podatki

Število učencev	4450
Število postavk v preizkusu	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	24,38
Povprečno število odstotnih točk	48,76
Standardni odklon odstotnih točk	17,94
Indeks težavnosti	0,49
Indeks zanesljivosti	0,90

Preizkus znanja iz zgodovine je na rednem roku opravljalo 4450 učencev, kot prikazuje preglednica. Učenci so lahko dosegli največ 50 točk. Tega rezultata ni nihče dosegel. En učenec je dosegel 49 točk (98 %), 28 učencev (0,63 %) je doseglo 45 (90 %) točk in več. 189 (4,2 %) učencev je doseglo 40 (80 %) in več točk.

En učenec (0,02 %) ni dosegel nobene točke, 40 učencev (0,9 %) le 4 (8 %) točke ali manj. 162 učencev (3,6 %) je doseglo 9 (18 %) točk ali manj.

Komisija meni, da je povprečno število točk prenizko. Preseneča število učencev z manj kot 5 točkami. Struktura preizkusa znanja je ostala v šolskem letu 2007/2008 enaka. Tako kot leto poprej so lahko učenci že s pravilno rešitvijo osnovnih nalog (nalog, ki so preverjale minimalne standarde ali pa zahtevale miselne procese prve taksonomske stopnje) dosegli od 8 (16 %) do 15 (30 %) točk. 14,8 % učencev je doseglo 15 (30 %) in manj možnih točk, kar je za 4,6 % več kot v preteklem šolskem letu. Delež teh učencev je odločno prevelik, verjetno pa je večji glede na lansko šolsko leto tudi zato, ker se je komisija odločila, da bo upoštevala upravičene pripombe učiteljev in v preizkus znanja ni več

vključila naloge, kjer učenec iz vira (slike, grafa ali besedila) odgovor preprosto prepíše in tako izkaže le branje z razumevanjem. Razlika je vidna tudi pri frekvenčni porazdelitvi dosežkov, kjer je krivulja na levi strani razpotegnjena in tako rahlo levo asimetrična. Opisane razlike pa so verjetno vzrok za nekoliko nižjo težavnost preizkusa kot v preteklem šolskem letu.

Komisija meni, da bi tovrstno preverjanje moralo postati stalno. S tem bi dosegli, da učenci vedo, kaj so dosegli v času svojega osnovnošolskega šolanja, učitelji pa videli možnost analize svojega dela.

Analiza dosežkov po postavkah v mrežnem diagramu

Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Preglednica 4.36 Razporeditev nalog glede na preverjane cilje, standarde znanja, taksonomske stopnje, indeks težavnosti in indeks diskriminativnosti

UVOD V ZGODOVINO					
Naloga	Cilji Učenec:	Standard znanja	Taksonomske ravni po Bloomu	Indeks težavnosti	Indeks diskriminativnosti
1.1	Pravilno uporablja časovne enote.	T	II	0,77	0,39
1.2	Iz zgodovinskega besedila izlušči bistvene informacije.	T	II	0,82	0,22

PRAZGODOVINA					
Naloga	Cilji Učenec:	Standard znanja	Taksonomske ravni po Bloomu	Indeks težavnosti	Indeks diskriminativnosti
2.1	Ob slikovnem gradivu prepoznati duhovne značilnosti prazgodovinske družbe.	T	II	0,6	0,45

STARI VEK					
Naloga	Cilji Učenec:	Standard znanja	Taksonomske ravni po Bloomu	Indeks težavnosti	Indeks diskriminativnosti
3.1	Spozna značilnosti verovanja starih kultur.	M	I	0,63	0,40
3.2	Spozna značilnosti verovanja starih kultur.	M	II	0,34	0,43
4.1	Na primeru Šparte in Aten spozna grško družbo in opiše vsakdanje življenje, šolanje in vzgojo otrok.	T	II	0,49	0,37
4.2	Na primeru Šparte in Aten spozna grško družbo in opiše vsakdanje življenje, šolanje in vzgojo otrok.	T	III	0,67	0,38
5.1	Seznani se z različnimi oblikami ureditve od republike do cesarstva.	T	I	0,78	0,34
5.2	V bistvenih potezah spozna razvoj naših krajev v rimskem obdobju.	T	III	0,42	0,30

SREDNJI VEK					
Naloga	Cilji Učenec:	Standard znanja	Taksonomske ravni po Bloomu	Indeks težavnosti	Indeks diskriminativnosti
6.1	Pozna značilnosti karantanske družbe.	M	I	0,94	0,15
6.2	Pozna značilnosti karantanske družbe.	M	II	0,4	0,26
6.3	Razume značilnosti fevdalne družbe.	T	III	0,43	0,43

7.1	Pozna in zna opredeliti pojem denarnega gospodarstva.	M	I	0,76	0,35
7.2	Pozna in zna opredeliti pojem denarnega gospodarstva.	T	III	0,43	0,45
8.1	Spoznava kulturo in vlogo Cerkve po razpadu zahodnega rimskega imperija.	T	II	0,57	0,37
8.2	Spoznava kulturne spomenike srednjega veka.	T	III	0,28	0,33

NOVI VEK IN NOVEJŠA ZGODOVINA					
Naloga	Cilji Učenec:	Standard znanja	Taksonomske ravni po Bloomu	Indeks težavnosti	Indeks diskriminativnosti
9.1	Navede pogoje za geografska odkritja.	T	I	0,78	0,25
9.2	Navede pogoje za geografska odkritja.	T	II	0,91	0,35
9.3	Navede pogoje za geografska odkritja.	T	II	0,87	0,33
10.1	Na zemljevidu razbere razširjenost reformacije.	T	I	0,28	0,46
10.2	Na zemljevidu razbere razširjenost reformacije.	T	II	0,41	0,44
10.3	Na zemljevidu razbere razširjenost reformacije.	T	III	0,73	0,36
11.1	Ob odlomkih besedil ugotovi vzroke kmečkih uporov.	T	I	0,22	0,36
11.2	Ob odlomkih besedil ugotovi vzroke kmečkih uporov.	T	III	0,43	0,33
12.1	Pozna pomen zemljiške odveze.	T	I	0,03	0,16
12.2	Pozna pomen zemljiške odveze.	T	III	0,40	0,33
12.3	Pozna pomen zemljiške odveze.	T	III	0,11	0,25
13.1	Spoznava največje iznajdbe in tehnične izume prve in druge industrijske revolucije.	M	I	0,36	0,34
13.2	Spoznava največje iznajdbe in tehnične izume prve in druge industrijske revolucije.	M	II	0,66	0,34
13.3	Spoznava največje iznajdbe in tehnične izume prve in druge industrijske revolucije.	M	III	0,69	0,34
14.1	Ob besedilu opiše posledice industrijske revolucije (blišč in bedo v industrijskih mestih).	T	I	0,8	0,32
14.2	Ob besedilu opiše posledice industrijske revolucije (blišč in bedo v industrijskih mestih).	T	III	0,78	0,32

SODOBNA ZGODOVINA					
Naloga	Cilji Učenec:	Standard znanja	Taksonomske ravni po Bloomu	Indeks težavnosti	Indeks diskriminativnosti
15.1	Spozna ter opiše vpliv vojne na življenje ljudi.	T	II	0,82	0,34
15.2	Spozna ter opiše vpliv vojne na življenje ljudi.	T	I	0,25	0,24

15.3	Spozna ter opiše vpliv vojne na življenje ljudi.		III	0,27	0,44
16.1	Spozna usodne posledice londonskega sporazuma.	T	I	0,4	0,39
16.2	Spozna usodne posledice londonskega sporazuma.	T	II	0,4	0,46
16.3	Spozna usodne posledice londonskega sporazuma.	T	III	0,27	0,47
17.1	Opiše razmere, ki so povzročile svetovno gospodarsko krizo, prav tako posledice.	M	I	0,18	0,31
17.2	Opiše razmere, ki so povzročile svetovno gospodarsko krizo, prav tako posledice.	T	II	0,29	0,46
17.3	Opiše razmere, ki so povzročile svetovno gospodarsko krizo, prav tako posledice.	T	III	0,36	0,50
18.1	Opiše življenje pod različnimi okupatorji.	Z	I	0,57	0,36
18.2	Opiše življenje pod različnimi okupatorji.	T	II	0,5	0,43
18.3	Opiše življenje pod različnimi okupatorji.	Z	III	0,08	0,21
19.1	Opiše delitev Evrope na »Vzhodno« in na »Zahodno«.	T	I	0,48	0,31
19.2	Opiše delitev Evrope na »Vzhodno« in na »Zahodno«.	T	II	0,45	0,46
19.3	Opiše delitev Evrope na »Vzhodno« in na »Zahodno«.	T	III	0,34	0,46
20.1	Opiše osamosvojitve Slovenije.	T	I	0,11	0,30
20.2	Opiše vlogo DEMOS-a.	T	II	0,51	0,52
20.3	Opiše večstrankarstvo.	T	III	0,14	0,36

Legenda:

M – minimalni standard znanja

T – temeljni standard znanja

I – prva taksonomska stopnja

II – druga taksonomska stopnja

III – tretja taksonomska stopnja

Naloge v preizkusu delimo na šest vsebinskih sklopov. Dve nalogi spadata v sklop uvoda v zgodovino. Eno vprašanje se nanaša na prazgodovino. Šest nalog je zastavljenih iz poznavanja zgodovine starega veka. Sedem nalog je iz zgodovine srednjega veka. Šestnajst nalog je iz sklopa novega veka in novejšje zgodovine. Osemnajst nalog pa je iz sklopa sodobne zgodovine.

Poudarimo naj, da je komisija pri sestavljanju letošnjega nacionalnega preverjanja zgodovine upoštevala lanskoletne pripombe učiteljev zgodovine in se pri posameznih nalogah izogibala vprašanjem, kjer bi učenec z branjem vira našel preprost podatek (npr. kdo je odkril Ameriko, v besedilu pa bi bilo ime Kolumba jasno zapisano). Komisija je več nalog posvetila poznavanju dejstev, ki naj bi jih učenec poznal kot okvir preteklega dogajanja (imena, dogodki).

Nalogi iz **uvoda v zgodovino** sta bili uspešno rešeni, obe sta se nanašali na pisni vir.

Naloga iz **prazgodovine** je bila uvrščena v drugo taksonomsko območje. Komisija ocenjuje, da je naloga povzročala učencem več težav zato, ker so jim teme o onostranstvu še preveč abstraktne.

V sklopu *starega veka* večjih odstopanj pri uspešnosti odgovorov ni bilo. Več uspeha so učenci dosegli pri nalogah, kjer so morali s pomočjo slikovnega gradiva prepoznati tipične umetnostne spomenike prvih kultur, opisati šolanje grških otrok in ugotoviti, na katera načina je posameznik postal rimski cesar. Naloga, ki je zahtevala poznavanje egipčanskih predstav o vstopu v posmrtno življenje, je kljub sliki povzročila učencem več težav. Komisija meni, da so vprašanja posmrtnosti verjetno preveč abstraktna za učence te starosti in je dosežek pričakovano slabši. Poudariti moramo, da je komisija v letošnje naloge nacionalnega preverjanja znanja večkrat vstavila poznavanje dejstev, ki naj bi jih učenci pomnili. Eno takih vprašanj je pravkar omenjeno. Učenci so si slabo zapomnili temo, ki je ena temeljnih za zgodovino starega Egipta. Slabši dosežek je bil tudi pri nalogi, kjer so morali učenci s pomočjo zemljevida izpisati tri naselja, ki so bila pomembna tako v rimskem kot v sodobnem času. Učenci so ta zemljevid brali površno, kajti kot bo vidno v nadaljevanju, so pri naslednji nalogi z zemljevidom, ki je barvno zapletenejši, učenci dosegli boljši rezultat.

Naloge, ki posegajo v teme *srednjega veka*, so učenci reševali precej uspešno. Zelo dober dosežek so dosegli pri nalogi 6.1 iz tega sklopa, ko so iz besedila ugotavljali, kje je potekal obred ustoličevanja koroških vojvod. Komisija meni, da sta za tak dosežek dva razloga: ustrezen poudarek tej temi pri pouku in razumljivo besedilo naloge. Zelo slab rezultat so dosegli učenci pri nalogi 8.2 iz tega sklopa. Učenci so morali s pomočjo dveh fotografij primerjati romansko in gotško arhitekturo. Menimo, da sta za tak rezultat najmanj dva razloga: tematika romanike in gotike je uvrščena na konec obravnave srednjega veka (konec 7. razreda) in je verjetno slabo utrjena, mogoče celo izpuščena. Drugi razlog verjetno tiči v dejstvu, da je komisija za priznanje točke zahtevala zapis dveh razlik, kar pa so mnogi učenci spregledali.

Učenci so nekatere naloge iz tematskega sklopa *novi vek in novejša zgodovina* reševali zelo uspešno, nekatere zelo slabo. Le nekaj nalog je bilo rešenih s povprečno uspešnim rezultatom. Učenci so zelo dobro odgovarjali na naloge o odkrivanju novih delov sveta ter o razširjenosti reformacije, kjer so morali uporabljati zemljevid. Komisija meni, da je eden od vzrokov uspeha ustrezno besedilo oziroma primeren zemljevid. Prav tako sta temi ustrezno utrjeni, ker je tudi razumljivo, ker se obravnavata na začetku 8. razreda. Nalogi ob besedilu, ki sta zahtevali opis bivalnih razmer delavstva nekoč in danes, sta se uvrstili med uspešno rešeni nalogi. To je tematika, ki je bližja otrokovemu vsakdanjiku in zato razumljivejša. Na nekaj vprašanj so učenci odgovarjali zelo slabo. Tako je bilo vprašanje, ki je zahtevalo razlago pojma reformacija, kjer so učenci morali brez dodatnega gradiva/iztočnic poznati pojem. Znanje temeljnih podatkov in procesov je premalo utrjeno, kar bo razvidno tudi iz nadaljevanja. Enako ugotovitev lahko zapišemo ob nalogi 11.1. Zelo slabo znanje so učenci pokazali ob nalogah v zvezi z letom 1848 in s poznavanjem izumiteljev in njihovih izumov. Komisijo presenečajo slabi odgovori na vse tri naloge, ki so preverjale vsebine in cilje, povezane z dogodki leta 1848. Učenci so si pri odgovorih lahko pomagali s stripom/ilustracijo, ki je bil tudi nadslovljen. Verjetno gre predvsem za površno branje besedila in povezovanje tega s stripom/ilustracijo. Pri vprašanju izumiteljev in izumov pa ponovimo zapisano mnenje, da je bilo potrebno spominsko znanje, ki pa se, kot kaže, v naših šolah čedalje bolj opušča. Škoda, kajti brez znanja podatkov ni mogoče ustvarjalno razmišljati, vedno in v vsakem trenutku pa ne moremo iskati podatkov v literaturi.

Sklop *sodobne zgodovine* je bil za učence najtrši oreh pri letošnjem nacionalnem preverjanju znanja. Samo nalogo 15.1 tega sklopa so učenci rešili zelo uspešno. To je bilo vprašanje ob sliki, zakaj v tovarni nastopajo ženske kot večinska delovna sila. Uspešne odgovore razlagamo z ustrežno obravnavo te tematike pri pouku. Samo pet nalog so učenci rešili povprečno uspešno. To je bilo vprašanje, katere tri države so si v prvi polovici leta 1941 razdelile Slovenijo, kaj je Hitler leta 1941 hotel poudariti z obiskom Maribora, kaj označuje pojem železna zavesa in kaj so želeli z njo doseči ter zaradi katerega cilja je (DEMOS) enotno nastopil na volitvah in zmagal. Verjetno so te teme bolj poudarjene pri pouku. Sledi namreč (pre)velika skupina slabo in izredno slabo rešenih vprašanj. To so vprašanja, kjer so morali navesti še en primer, kjer so ženske uspešno nadomestile moško delovno silo med prvo svetovno vojno, politične posledice tovrstnega angažiranja žensk med prvo vojno, naloge v zvezi s problematiko angažiranja Italije v prvi vojni, naloge o svetovni gospodarski krizi ter osamosvajanje Slovenije. Daleč najslabše rešena naloga se je nanašala na vprašanje, zakaj je bil za tedanje Slovence prihod Hitlerja v Maribor še posebno boleč. Komisijo je torej ta većinoma slab

dosežek presenetil. Nenavadno je že samo dejstvo, da te teme obravnavajo v zadnjem letu šolanja, torej so gotovo (spominsko) bližje kot preostale. Zadnji sklop nalog se mnogokrat veže na prikazani vir le okvirno. To pomeni, da so morali učenci predvsem s poznavanjem tematike odgovarjati na zastavljena vprašanja. Verjetno je vsaj pri zadnjih temah nastopila časovna stiska, vendar ta ne more biti opravičilo, ki razloži vse mogoče vzroke za prikazano neznanje učencev.

Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

V preizkusu smo 15 nalog uvrstili v prvo taksonomsko stopnjo po Bloomu. V drugi stopnjo smo uvrstili 18 nalog, v tretjo pa 17 nalog.

V neskladju s pričakovanji so učenci bistveno bolje reševali naloge, pri katerih so do rešitev prišli s pomočjo miselnih procesov druge taksonomske stopnje (povprečni indeks težavnosti je 0,59) od nalog, pri katerih so uporabili miselne procese nižje taksonomske stopnje (povprečni indeks težavnosti je 0,45). Razumljivo slabše dosežke pa so dosegli pri nalogah tretje taksonomske stopnje (povprečni indeks težavnosti je 0,39).

Na **prvi taksonomski stopnji** so bili učenci najuspešnejši pri razbiranju podatka iz besedila, da je bilo ustoličevanje koroških vojvod na Gosposvetskem polju, ob knežjem kamnu. Uspešno so tudi s pomočjo slike prepoznali način upodabljanja egipčanskih bogov. Iz sheme so razbrali, kako je postal posameznik rimski cesar. Ob besedilu so razbrali, da je Mario Sardo vložil denar v banko in ugotovili, kateri pojem opisuje besedilo (karavela).

Najslabše je bila rešena naloga, kjer so morali ob stripu/ilustraciji in napisu nad njim prepoznati, da je govor o revoluciji 1848. Zanimivo je, da so tudi podobno nalogo 17.1, podkrepljeno z grafom brezposelnosti v ZDA, rešili izjemno slabo. Predvidene vzroke smo že navedli. Med zelo neuspešno rešene naloga sodi naloga 20.1, ki zahteva poznavanje pojma DEMOS. Vzroki za dosežke učencev so časovna stiska pri obravnavi ene zadnjih snovi pri pouku zgodovine in verjetno premajhen poudarek spominskemu poznavanju pomembnejših podatkov. Slab povprečni indeks težavnosti nalog prve taksonomske stopnje potrjuje spoznanje, da učencem dodatno gradivo (slike, graf, besedilo) niso v pomoč pri reševanju nalog, če ne poznajo osnovnih zgodovinskih dejstev. Verjetno bo treba v prihodnje nekaj več poudarka pri učnem procesu spet nameniti poznavanju dejstev (imena, letnice, dogodki ...).

Učenci so uspešno reševali naloge **druge taksonomske stopnje**, kjer so morali iz besedila ugotoviti stoletje ali podatek, ki ga zgodovinar razbere iz vira. Iz besedila so uspešno ugotovili prednosti karavele pred starejšimi tipi plovil in zakaj omenjenega plovila niso uporabljali za trgovanje. Očitno je tema učencem ustrezno predstavljena, zanimiva, tudi samo besedilo vira je dovolj preprosto za razumevanje. Dober dosežek so učenci dosegli pri nalogi, kjer so iz besedila morali razbrati bivalne razmere delavstva v 19. stoletju in naloga, kjer so s pomočjo slike odgovorili na vprašanje, zakaj v tovarni nastopajo ženske kot večinska delovna sila. Vse to so teme, ki so učencem blizu, razumljive in predvidevamo, da so tudi ustrezno prikazane pri pouku zgodovine.

Najslabše sta bili odgovorjeni nalogi, kjer prva zahteva, da učenec predvsem s pomočjo slike prepozna, kako so si Egipčani predstavljali vstop v posmrtno življenje ter naloga z vprašanjem, zakaj je ameriška kriza prerasla v svetovno. Tu ni bilo na voljo vira in so učenci s poznavanjem teme in z razmislekom morali odgovoriti na vprašanje.

Povedano nam pokaže, da so imeli učenci več uspeha pri nalogah, ki so bližje njihovemu vsakdanjiku. Manj so bili uspešni pri abstraktnih vprašanjih. Velike težave so imeli pri nalogah, kjer je bilo potrebno uporabiti temeljno znanje in na tem graditi razmišljanje in razlago.

Tretja taksonomska stopnja je po pričakovanjih najzahtevnejša in na tej ravni so učenci predvidoma manj uspešni. Pregled nalog te stopnje nam pokaže sledeče značilnosti: med boljše rešenimi nalogami izstopata nalogi, kjer so morali učenci s pomočjo zemljevida razbrati dve evropski veroizpovedi ob koncu 16. stoletja in ob besedilu zapisati dve razliki med bivalnimi razmerami 19. stoletja in sodobnostjo. Ocenjujemo, da sta temi učencem pri pouku dobro predstavljeni, druga tema pa je njim tudi bližje.

Slabo so reševali nalogo, kjer so morali razlikovati med romansko in gotško arhitekturo, še slabši so bili dosežki naloge, kjer so morali s pomočjo znanja razmisliti, v čem se je življenje kmečkega

prebivalstva po prikazani revoluciji (strip/ilustracija) poslabšalo. Slabi dosežki so bili tudi pri nalogah iz sodobne zgodovine, kjer najbolj izstopata naloga, zakaj je bil za tedanje Slovence Hitlerjev obisk Maribora še posebno boleč, in zadnja naloga, kjer so morali preverjati volitve v Sloveniji aprila 1990 z volitvami v SFRJ. Ponovila se je torej značilnost iz nižjih taksonomskih stopenj: naloge, ki so tematsko blizu učencem, rešujejo praviloma zelo uspešno. Naloge z gospodarskimi in s političnimi temami so praviloma zelo zahtevne. Komisija je prepričana, da bi učenci z ustreznimi poudarki pri pouku uspešneje reševali tudi te naloge. Ponovno lahko ugotovimo, da so učenci manj uspešni pri razmišljanju o problemih z različnih zornih kotov, pri primerjanju (na primer dveh slogov ali dogodkov v različnih zgodovinskih obdobjih) in utemeljevanju.

Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti

40 nalog je preverjalo temeljni standard znanja, osem nalog minimalni standard, dve nalogi zahtevnejši standard.

Pri osmih nalogah, ki so preverjale *minimalni standard znanja*, izstopa kot najboljše odgovorjena naloga, kjer so učenci ob besedilu ugotovili, kje je potekal obred ustoličevanja koroških vojvod, najslabša pa naloga, kjer so ob grafu ugotavljali leto izbruha svetovne gospodarske krize. Učencem očitno povzroča preglavice razumevanje grafa.

Pri sklopu *temeljnih standardov znanja* izstopa kot zelo dobro rešena naloga, kjer je moral učenec iz besedila izpisati en podatek, ki ga lahko zgodovinar razbere iz vira. Dober dosežek so dosegli učenci pri nalogah, kjer so ob besedilu odgovarjali na vprašanje prednosti karavele pred starejšimi plovili in zakaj karavele niso uporabljali za trgovanje. Med zelo uspešne odgovore sodi naloga, kjer so ob besedilu razbrali bivalne razmere delavstva v 19. stoletju in naloga iz sodobne zgodovine, zakaj v tovarni v času prve svetovne vojne (slika in nadnapis) nastopajo ženske kot večinska delovna sila. Predvidene vzroke dobrih odgovorov smo navedli zgoraj.

Med najslabše rešene naloge tega standarda sodijo naloge, kjer so morali učenci ob stripu/ilustraciji ugotoviti, za katero revolucijo gre. Preostale zelo slabo rešene naloge so iz sodobne zgodovine, in sicer naloga, zakaj je bil prihod Hitlerja v Maribor za tedanje Slovence še posebno boleč, ob fotografiji članov DEMOS-a ugotoviti naziv te koalicije ter primerjati volitve 1990 s predhodnimi.

Preverjanje *zahtevnejših standardov* v dveh nalogah ne kaže velikih odstopanj ne v smeri dobrih in ne v smeri slabih odgovorov.

Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti

Komisija se je odločila za uvrstitev štirih tipov nalog v preizkus znanja: 29 nalog kratkih odgovorov (beseda ali besedna zveza), eno nalogo izbire oziroma obkroževanja in eno nalogo povezovanja ter 19 nalog, pri katerih učenec zapiše kratek odgovor (odgovor v eni ali dveh povedih).

Odločitev komisije za naloge s kratkim odgovorom še vedno temelji na prepričanju, da morajo učenci znati samostojno oblikovati misel. Nepopolni, približni izrazi sicer pokvarijo boljši dosežek, vendar morajo učenci vedeti, da je od kvalitete njihovega izražanja odvisna kvaliteta njihovega razumevanja. Ker sta samo dve nalogi drugačnega tipa, ne moremo na teh dveh primerih sklepati na določene tendence.

Najbolje rešene *naloge kratkega odgovora* so naloge, kjer so učenci ob besedilu izpisali en podatek, ki ga zgodovinar razbere iz prikazanega vira, ob besedilu ugotovili prednosti karavele pred starejšimi tipi plovil ter zakaj je niso uporabljali za trgovanje.

Najslabše rešene naloge tega tipa so naloge, o katerem kmečkem uporu govori besedilo, katero revolucijo predstavlja strip, v katerem letu je (ob grafu) izbruhnila svetovna gospodarska kriza ter ob fotografiji članov DEMOS-a ugotoviti ta naziv.

Naloge z *zapisom kratkega odgovora* posebno dobrih dosežkov nimajo. Med uspešnejše odgovore sodita nalogi, kjer prva zahteva, da učenec ob besedilu opiše bivalne razmere delavstva v 19. stoletju in ob istem besedilu ugotovi razliko med 19. stoletjem in sodobnostjo.

Slabše rešene so naloge, kjer so morali učenci ugotoviti, v čem se je življenje kmečkega prebivalstva po revoluciji 1848 poslabšalo, kakšne so bile politične posledice zaposlovanja žensk med prvo svetovno vojno ter primerjava volitev 1990 z onimi v SFRJ. Pri vseh teh treh nalogah učenec ni imel na razpolago vira, ki bi mu neposredno pomagal pri reševanju naloge.

Slabši povprečni indeks težavnosti nalog z zapisom daljšega odgovora od nalog kratkega odgovora kaže, da imajo učenci težave pri zapisu razmišljanja, utemeljevanja in primerjanja. Največ točk pa učenci izgubijo pri nenatančnem izražanju in zapisu posameznih strokovnih terminov.

Dosežki učencev po dodatnem gradivu / pri nalogah glede na indeks težavnosti

Pojem dodatno gradivo/iztočnica določimo kot pripomoček, ki ga učenec uporabi pri reševanju naloge. Za letošnji preizkus znanja smo uporabili besedila, skico, slike, zemljevida in graf.

Zelo uspešno rešena naloga s pomočjo **besedila** je naloga, kjer je moral učenec izpisati en podatek, ki ga zgodovinar razbere iz vira, kje je potekal obred ustoličevanja koroških vojvod, prednosti karavele pred starejšimi plovili in zakaj karavele niso uporabljali kot trgovsko plovilo. Preostale naloge tega tipa so bile rešene zadovoljivo, kar kaže, da učenci znajo uporabljati besedilo.

Pri nalogah, kjer se je uporabljala **skica** kot iztočnica, vidimo dve skrajnosti. Zelo dobro je rešena naloga, kjer so učenci razbrali dva načina, kako postati rimski cesar. Zelo slabo pa so odgovarjali na vse tri naloge o revoluciji 1848, kjer je bil iztočnica strip/ilustracija v obliki triptiha.

Slika kot iztočnica je učencem povzročala več težav. Najbolje sta bili odgovorjeni nalogi, kako so si prazgodovinski ljudje predstavljali življenje po smrti ter kako so Egipčani upodabljali svoje bogove. Najslabše so odgovarjali na naloge iz osamosvajanja Slovenije, ko so ob fotografiji članov DEMOS-a morali zapisati ime zmagovite koalicije na volitvah 1990 in primerjati te volitve z volitvami v SFRJ. Komisija ugotavlja, da so verjetno učenci ob priloženi sliki pričakovali njeno uporabo, česar pa besedilo naloge ni predvidevalo.

Štiri naloge z **zemljevidom** kažejo povprečne dosežke. Kot najboljša izstopa naloga, kjer so učenci razbrali, katerima veroizpovedma so pripadali Evropejci konec 16. stoletja.

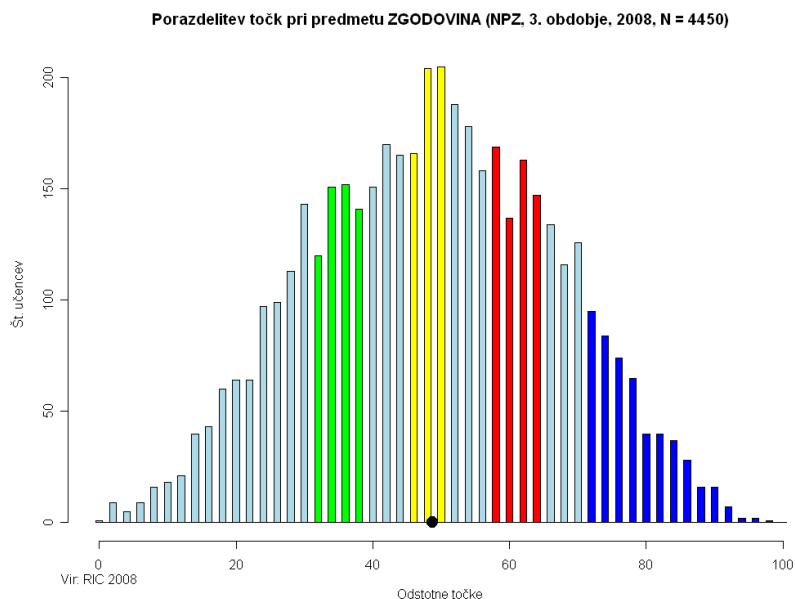
Tri naloge z uporabo **grafa** kažejo na slabo reševanje. Zapis leta začetka svetovne gospodarske krize je najslabše odgovorjena naloga, preostali dve na isto temo ne dosti bolje. Graf so lahko učenci uporabili le pri prvi nalogi, in še to predvsem s poznavanjem problematike svetovne gospodarske krize.

Iz povedanega je razvidno, da učenci še vedno najboljše rešujejo naloge z besedili. Očitno je delo pri pouku naravnano na ta način obravnave zgodovinske problematike. Slikovno gradivo dela težave, komisija tudi samokritično ugotavlja, da so slabši odgovori tudi odvisni od manj jasnih skic/ilustracij ali prepričanja učencev, da si bodo s skico/ilustracijo pomagali, pa te možnosti niso imeli.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.34 Porazdelitev odstotnih točk pri zgodovini z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

Zeleno območje

Naloge: 1.a, 1.b, 5.a, 6.a, 7.a, 9.a, 9.b, 9.c, 10.c, 14.a, 14.b, 15.a

Vsebina: uvod v zgodovino, zgodnji srednji vek na območju današnje Slovenije, razvoj denarnega gospodarstva, odkritja, reformacija, posledica industrializacije, prva svetovna vojna

Standardi znanja: pri 2 nalogah (6.a in 7.a) smo preverjali minimalne standarde znanja, pri 10 nalogah (1.a, 1.b, 5.a, 9.a, 9.b, 9.c, 10.c, 14.a, 14.b, 15.a) pa temeljne standarde znanja.

Učenci znajo:

- pravilno uporabljati časovne enote – pretvarjati letnice v stoletja (**naloga 1.a**),
- v besedilu prepoznati pomembne podatke (**naloga 6.a, 7.a**),
- iz slikovnega prikaza razbrati podatke (**naloga 5.a**),
- na zgodovinskem zemljevidu prepoznati podatek (**naloga 10.c**),
- iz slike in njenega naslova prepoznati podatek (**naloga 15.a**),
- iz preprostega besedila razumeti bistvene podatke (**naloga 1.b, 9.b, 9.c**),
- med danimi odgovori poiskati pravilnega (**naloga 9.a**),
- ob besedilu zapisati kratek odgovor (**naloga 14.a, 14.b**).

Zgled:

9. naloga

Preberi besedilo in reši nalogo.

»Zaradi podolgovatega trupa je bila hitra in je dolgo zdržala na morju, dokaj neodvisno od vremenskih razmer. To ji je omogočal sistem jader. Združevala je hitrost z okretnostjo. Zaradi omejene nosilnosti, ki ni presegala 100 ton, je bila manj primerna za trgovino.«

(Vir: Arcangeli Alessandro, Zbirka Človek in čas 6, Renesansa, 16. stoletje, Ljubljana 1998, str. 54)

a) Katerega od spodaj naštetih pojmov opisuje gornje besedilo?

Pravilni odgovor obkroži.

PORTULAN

KARAVELA

ASTROLAB

SEKSTANT

- b) Iz gornjega besedila razberi, kakšne prednosti je imelo omenjeno plovilo pred tistimi, ki so jih uporabljali do dobe odkritij.

Odgovor napiši na črto.

- c) Ob gornjem besedilu pojasni, zakaj omenjenega plovila po dobi odkritij niso uporabljali za trgovanje.

Odgovor napiši na črto.

Rumeno območje

Naloge: 3.a, 4.b, 13.b, 13.c

Vsebina: civilizacijski dosežki starih Egipčanov, starogrška družba, izumi in iznajdbe v obdobju industrializacije

Standardi znanja: 3 naloge (3.a, 13.a, 13.b) preverjajo minimalne standarde znanja, 1 naloga (4.b) temeljni standard znanja.

Učenci znajo:

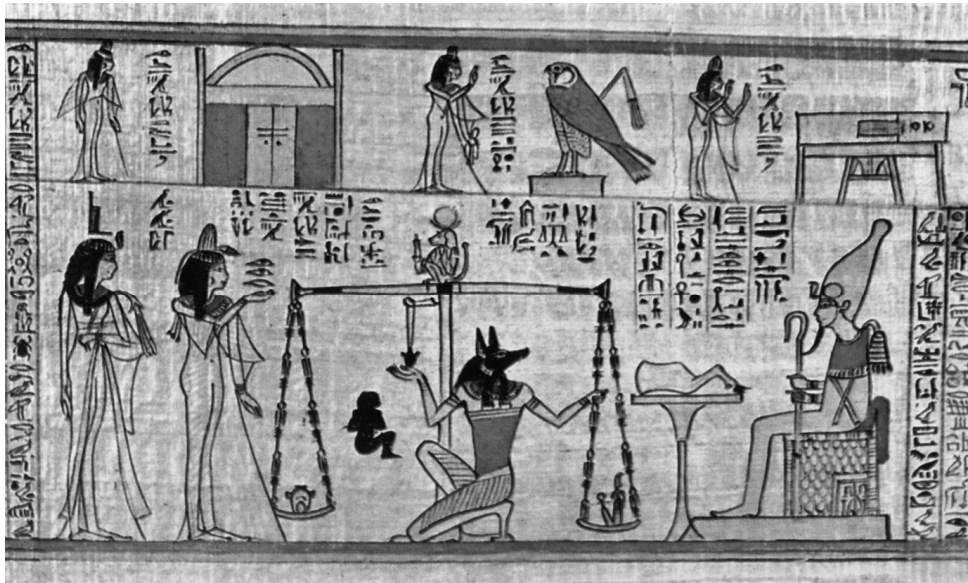
- povezati podatke iz slike s svojim predznanjem (**naloga 3.a**),
- povezati podatke iz besedila s svojim predznanjem (**naloga 4.b, 13.b**),
- zapisati utemeljitev, če ta zadeva sodobni problem (**naloga 13.c**).

Zgled:

3. naloga

Oglej si sliko 2 in reši nalogo.

Slika 2: Egipčanska Knjiga mrtvih, okoli 1000 pr. Kr.: duša umrle čaka na razsodbo

(Vir: Olga Janša – Zorn, Mira Mihelič, Koraki v času, Od prazgodovine skozi stari in srednji vek, Ljubljana 2005, str. 26)

- a) Iz slike 2 razberi, kako so Egipčani upodabljali svoje bogove.

Odgovor napiši na črto.

Rdeče območje

Naloge: 2, 8.a, 18.a, 18.b, 20.b

Vsebina: prazgodovina, srednjeveška kultura, druga svetovna vojna v Jugoslaviji, osamosvojitve Slovenije

Standardi znanja: 1 naloga preverja minimalni standard znanja (18. a), 4 naloge temeljne standarde znanja (2, 8.a, 18.b in 20.b).

Učenci znajo:

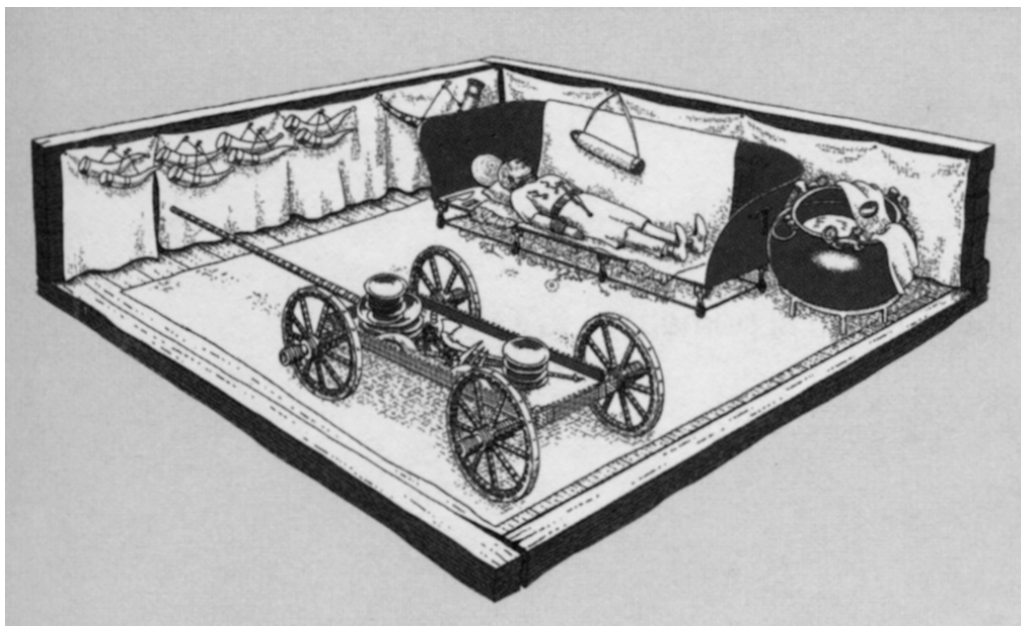
- analizirati in z razumevanjem uporabiti podatke s slike (**naloga 2**),
- razložiti zahtevnejše teme (**naloga 8.a**),
- naštetih večje število podatkov (**naloga 18.a**),
- povezati znanje iz različnih časovnih obdobj (b) (**naloga 18.b**),
- razumeti vzroke političnega povezovanja (**naloga 20.b**).

Zgled:

2. naloga

Oglej si sliko 1 in reši nalogo.

Slika 1: Knežji grob, Novo mesto

(Vir: Elissa Tawitian, Marjan Rode, Koraki v času, Od prazgodovine skozi stari in srednji vek, Ljubljana 2007, str. 15)

Ugotovi in zapiši, kako so si ljudje v prazgodovinski dobi predstavljali življenje po smrti.
Odgovor utemelji in ga napiši na črto.

Modro območje

Naloge: 3.b, 4.a, 5.b, 6.b, 6.c, 7.b, 10.a, 10.b, 11.b, 12.b, 13.a, 15.c, 16.a, 16.b, 16.c, 17.b, 17.c, 19.a, 19.b, 19.c

Vsebina: civilizacijski dosežki starih Egipčanov, starogrška družba, Karantanija, razvoj denarnega gospodarstva, reformacija, kmečki upori, leta 1848, tehnični izumi in iznajdbe industrijske revolucije, prva svetovna vojna, velika gospodarska kriza, hladna vojna

Standardi znanja: 2 nalogi preverjata minimalna standarda znanja (6. b, 13. a), 18 nalog preverja temeljne standarde znanja (3.b, 4.a, 5.b, 6.c, 7.b, 10.a, 10.b, 11.b, 12.b, 15.c, 16.a, 16.b, 16.c, 17.b, 17.c, 19.a, 19.b, 19.c).

Učenci znajo:

- analizirati slikovno gradivo in s predznanjem o abstraktni temi oblikovati samostojen odgovor (**naloga 3.b**),
- preoblikovati podatke iz besedila (**naloga 4.a, 6.b**),
- natančno brati navodila naloge in zemljevid in naštetih več podatkov za zahtevano točko (**naloga 5.b, 10.b**),
- analizirati besedilo in primerjati s sočasnimi zgodovinskimi pojavi (**naloga 6.c**),
- analizirati besedilo in primerjati s podobnimi pojavi v sodobnosti (**naloga 7.b, 19.c**),
- opredeliti in točno navesti podatke, poznati kompleksnejše zgodovinske pojave/pojme (**naloga 10.a, 16.a, 19.a**),
- povezati izumitelja in izume (**naloga 13.a**),
- ob besedilu in z uporabo splošnih pojmov sintetizirati zgodovinsko znanje (**naloga 11.b**),
- analizirati slikovno gradivo in različne perspektive in to povezati z zgodovinskim znanjem (**naloga 12.b, 15.c, 16.b, 16.c, 17.b, 17.c, 19.b**).

Zgled:

16. naloga

Oglej si zemljevid 1 in reši nalogo.

Zemljevid 1: Vzhodna obala Jadrana po prvi svetovni vojni

(Vir: Stane Berzelak, Zgodovina za srednje tehnične šole, Ljubljana 2003, str. 52)

- a) Napiši, kako se imenuje sporazum, ki ga je Italija leta 1915 podpisala z antanto.
Odgovor napiši na črto.

- b) Italija si je z vojno želela pridobiti ozemlja, kjer je živel veliko število italijanskega prebivalstva. Zakaj je Italija zapustila zaveznitvo s centralnimi silami?
Odgovor napiši na črto.

- c) Italijanske vojaške sile so ob koncu prve svetovne vojne stale globoko na svojem ozemlju. Utemelji, zakaj je Italiji kljub zelo neugodnemu vojaškemu položaju uspelo doseči večji del ozemeljskih pričakovanj iz časa pred vojno.
Odgovor napiši na črto.

Nad modrim območjem

Naloge: 8.b, 11.a, 12.a, 12.c, 15.b, 17.a, 18.c, 20.a, 20.c

Vsebina: srednjeveška kultura, kmečki upori, revolucija 1848, prva svetovna vojna, velika gospodarska kriza, druga svetovna vojna v Jugoslaviji, osamosvojitve Slovenije

Standardi znanja: 1 naloga preverja minimalni standard znanja (17.a), 8 nalog pa temeljne standarde znanja (8.b, 11.a, 12.a, 12.c, 15.b, 18.c, 20.a, 20.c).

Dosežki učencev so pričakovano nižji pri nalogah: 8.b (primerjava arhitekturnih značilnosti dveh obdobij), 18.c (primerjava dveh ločenih obdobij slovenske zgodovine), 20.a in 20.c (obdobje osamosvajanja).

Presenetili so nas slabši dosežki učencev pri nalogah 11.a (ob besedilu asociirati na dogodek), 12.a (iz besedila v stripu razbrati podatek), 12.c, 15.b (iz več zornih kotov razmišljati o dogodku), 17.a (slabše branje podatka iz grafa).

Zgled:

15. naloga

Oglej si sliko 5 in reši nalogo.

Slika 5: Ženske na delu v tovarni med prvo svetovno vojno

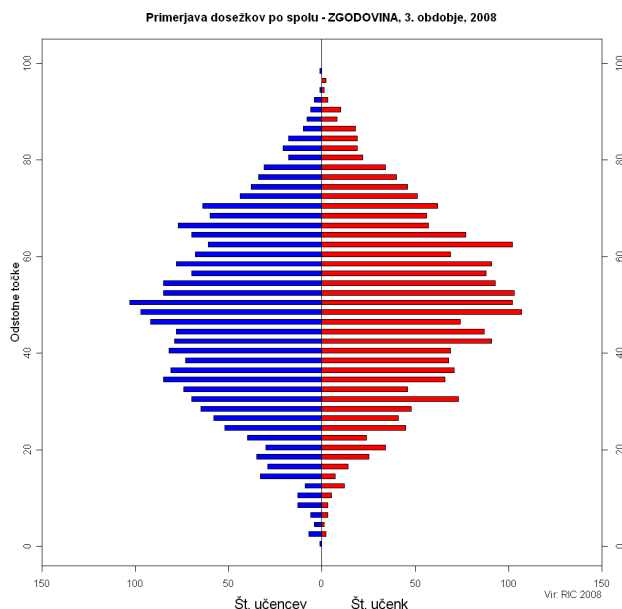
(Vir: Stane Berzelak, Zgodovina za srednje tehnične šole, Ljubljana 2003, str. 52)

- b) Zapiši še drug primer, kjer so ženske uspešno nadomestile do takrat izključno moško delovno silo.

Odgovor napiši na črto.

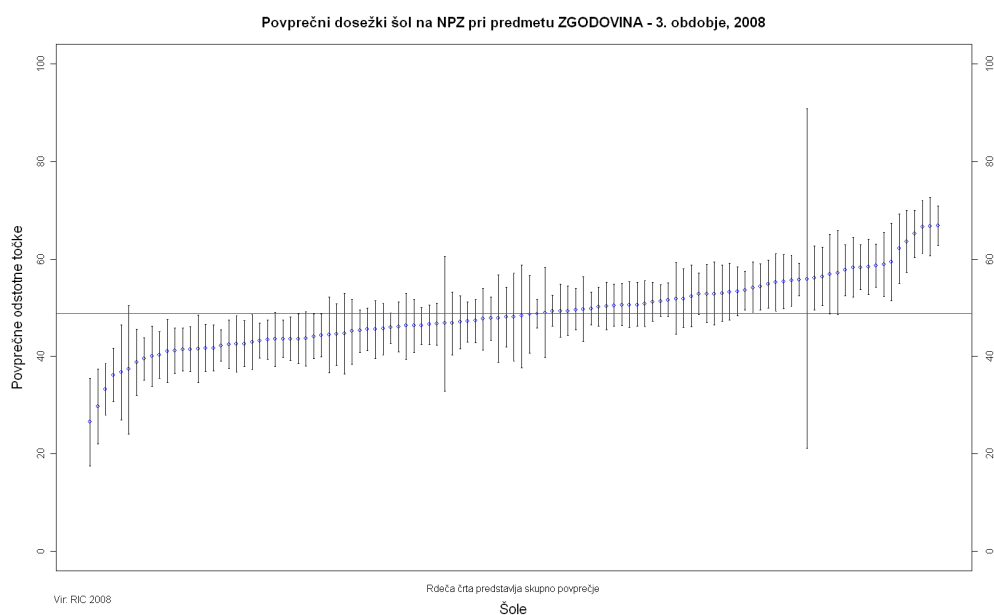
Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.35 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri zgodovini, tretje obdobje

Bistvenih razlik med dosežki deklic in dečkov na nacionalnem preverjanju znanja iz zgodovine 2008 v celoti ni. Opazne so manjše razlike le v posameznih izsekih grafa na sliki 4.35. Tako je viden večji delež dečkov kot deklic med tistimi učenci, ki so dosegli najnižje dosežke, in nekoliko večji delež deklic kot dečkov med tistimi učenci, ki so dosegli rezultat okrog republiškega povprečja oziroma nekoliko višji dosežek od povprečnega.

Slika 4.36 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri zgodovini, tretje obdobje

S preglednice 4.37 lahko razberemo, da je med slovenskimi šolami velika raznolikost v dosežkih učencev, saj je najnižje povprečje med 25 in 30 % točkami, najvišje pa je med 65 in 70 % točkami.

Preglednica 4.37 Porazdelitev dosežkov pri geografiji po regijah, tretje obdobje

	Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
1	Gorenjska regija	47,97	16,52	458	9
2	Goriška regija	51,27	17,18	304	7
3	Jugovzhodna Slovenija	52,28	19,40	410	9
4	Koroška regija	47,35	16,66	164	4
5	Notranjsko-kraška regija	49,93	18,48	84	4
6	Obalno-kraška regija	45,78	19,64	189	5
7	Osrednjeslovenska regija	49,90	17,92	1235	26
8	Podravska regija	47,52	17,14	607	18
9	Pomurska regija	44,75	17,86	248	9
10	Savinjska regija	47,71	18,38	571	14
11	Spodnjeposavska regija	50,78	17,87	105	5
12	Zasavska regija	43,20	16,07	75	1

Preglednica 4.37 razkriva, da so nadpovprečne dosežke dosegli učenci v Pomurski, Zasavski in Obalno-kraški regiji, podpovprečne pa v Spodnjeposavski, Jugovzhodni in Notranjsko-kraški regiji.

Sklepne ugotovitve

Struktura preizkusa znanja je v šolskem letu 2007/2008 ostala enaka. Komisija se je odločila, da bo upoštevala upravičene pripombe učiteljev in v preizkus znanja ni več vključila nalog, kjer učenec iz vira (slike, grafa ali besedila) odgovor preprosto prepíše in tako izkaže le branje z razumevanjem. Komisija je letos več nalog posvetila poznavanju dejstev, ki naj bi jih učenec poznal kot okvir preteklega dogajanja (imena, dogodki).

Iz preizkusa je razvidno nekaj izrazitih pomanjkljivosti bodisi poučevanja bodisi načina razmišljanja učencev. Tako so naloge, ki zahtevajo abstraktno razmišljanje (npr. naloga o onstranskih predstavah starih Egipčanov) slabše rešene. Tudi naloge z gospodarskimi in s političnimi temami so praviloma zelo zahtevne. Komisija je prepričana, da bi učenci z ustreznimi poudarki pri pouku uspešneje reševali tudi te naloge.

Znova lahko ugotovimo, da so učenci manj uspešni pri razmišljanju o problemih z različnih zornih kotov, pri primerjanju (na primer dveh slogov ali dogodkov v različnih zgodovinskih obdobjih) in utemeljevanju.

Določene teme so pri pouku verjetno slabo obdelane. Kot tako ocenjujemo nalogo o poznavanju romanike in gotike ali slovensko osamosvojitve.

Komisijo presenečajo slabi odgovori na vse tri naloge, ki so preverjale vsebine in cilje, povezane z dogodki leta 1848. Ocenjujemo, da je vzrok za slab dosežek učencev v uporabi stripa kot vira podatkov pri nalogi, kar pa je posledično verjetno odraz neuporabe tovrstnega gradiva pri učnem procesu.

V neskladju s pričakovanji komisije so učenci bistveno bolje reševali naloge, pri katerih so do rešitev prišli s pomočjo miselnih procesov druge taksonomske stopnje (povprečni indeks težavnosti je 0,59) od nalog, pri katerih so uporabili miselne procese nižje taksonomske stopnje (povprečni indeks težavnosti je 0,45). Razumljivo najslabše dosežke pa so dosegli pri nalogah tretje taksonomske stopnje (povprečni indeks težavnosti je 0,39). Verjetno bo treba v prihodnje nekaj več poudarka pri učnem procesu spet nameniti poznavanju dejstev (imena, letnice, dogodki ...). Brez znanja podatkov ni mogoče ustvarjalno razmišljati. Vedno in v vsakem trenutku pač ne moremo iskati podatkov v literaturi.

Slab povprečni indeks težavnosti nalog prve taksonomske stopnje potrjuje spoznanje, da učencem dodatno gradivo (slike, graf, besedilo) ni vedno v pomoč pri reševanju nalog, če ne poznajo osnovnih zgodovinskih dejstev.

Odločitev komisije za naloge s kratkim odgovorom še vedno temelji na prepričanju, da morajo učenci znati samostojno oblikovati misel. Nepopolni, približni izrazi sicer pokvarijo boljši rezultat, vendar morajo učenci vedeti, da je od kvalitete njihovega izražanja odvisna kvaliteta in razumevanje njihovega odgovora. Slabši povprečni indeks težavnosti nalog z zapisom daljšega odgovora od nalog kratkega odgovora kaže, da imajo učenci težave pri zapisu razmišljanja, utemeljevanja, primerjanja. Največ točk pa učenci izgubijo pri nenatančnem izražanju in zapisu posameznih strokovnih terminov.

Učenci še vedno najbolje rešujejo naloge z besedili. Očitno je delo pri pouku naravnano na ta način obravnave zgodovinske problematike. Slikovno gradivo dela težave, komisija tudi samokritično ugotavlja, da so slabši odgovori mnogokrat odvisni od manj jasnih skic/ilustracij ali prepričanja učencev, da si bodo s skico/ilustracijo pomagali, pa te možnosti niso imeli.

Uspešno reševanje nalog pa opazimo pri temah, ki so učencem blizu. To so predvsem teme iz vsakdanjika (na primer naloga o bivalnih razmerah delavstva v 19. stoletju in primerjava s sodobnostjo).

Komisija meni, da bi tovrstno preverjanje moralo postati stalno. S tem bi dosegli, da učenci vedo, kaj so dosegli v času svojega osnovnošolskega šolanja, učitelji pa videli možnost analize svojega dela.

4.2.11 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard

Analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom ob koncu tretjega obdobja

Nacionalno preverjanje znanja je bilo v šolskem letu 2007/2008 za učence v Prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom ob koncu tretjega obdobja še vedno prostovoljno in namenjeno evalvaciji dela učiteljev, pomoč pri njihovem strokovnem usmerjanju, oceni predmetnika in vsebin predmetov ter interpretaciji učenčevih močnih in šibkih strani.

V šolskem letu 2007/2008 je bilo nacionalno preverjanje znanja realizirano iz matematike, slovenščine in naravoslovja le za tretje obdobje. Vsebinsko osnovo predstavljajo učni načrti navedenih predmetov (Učni načrt za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, Slovenščina, Ljubljana, 2003, Učni načrt za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, Matematika, Ljubljana, 2003, Učni načrt za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, Naravoslovje, Ljubljana, 2003). Izhodišče za pripravo nalog predstavljajo predvsem minimalni standardi znanja, navedeni pri posameznih predmetih v učnem načrtu. Preizkusi znanja so sestavljeni po vnaprej določeni strukturi, ki je objavljena na spletu.

V preizkusu znanja so naloge pri vseh predmetih razvrščene v tri ravni po Bloomovi poenostavljeni taksonomiji:

- naloge prve taksonomske ravni preverjajo znanje in prepoznavanje vsebin, dejstev, načel, podatkov, naštevanje, poimenovanje;
- naloge druge taksonomske ravni preverjajo razumevanje, razlikovanje, primerjavo, uporabo in rokovanje;
- naloge tretje taksonomske ravni pa preverjajo sposobnost analize, sinteze, samostojno reševanje problemov, načrtovanje ukrepov razvoja, interpretacija vzročno-posledične povezave.

Glede na tipe nalog so v preizkusu uporabljene naloge izbirnega tipa (obkroževanja, razvrščanja, dopolnjevanja, povezovanja), odprtega tipa (kratkih odgovorov, daljših odgovorov) in grafičnih prikazov. Pri nekaj nalogah so imeli učenci ob nalogi sliko, shemo ali ilustracijo.

Za vse naloge so bila vnaprej pripravljena navodila za vrednotenje. Moderacijo navodil za vrednotenje je opravila skupina sestavljavcev nalog, razširjena s štirimi zunanjimi pomočniki – učitelji praktiki.

V 9. razred je bilo v šolskem letu 2007/2008 vpisanih 209 učencev. Nacionalnega preverjanja znanja pa se je udeležilo naslednje število učencev iz različnih slovenskih šol, ki realizirajo navedeni program do konca 9. razreda:

Preglednica 4.38 Število udeležencev preizkusa pri posameznem predmetu glede na leto preverjanja

Predmet	Število učencev	
	2007	2008
Slovenščina	52	111
Matematika	54	107
Družboslovje	52	
Naravoslovje		110

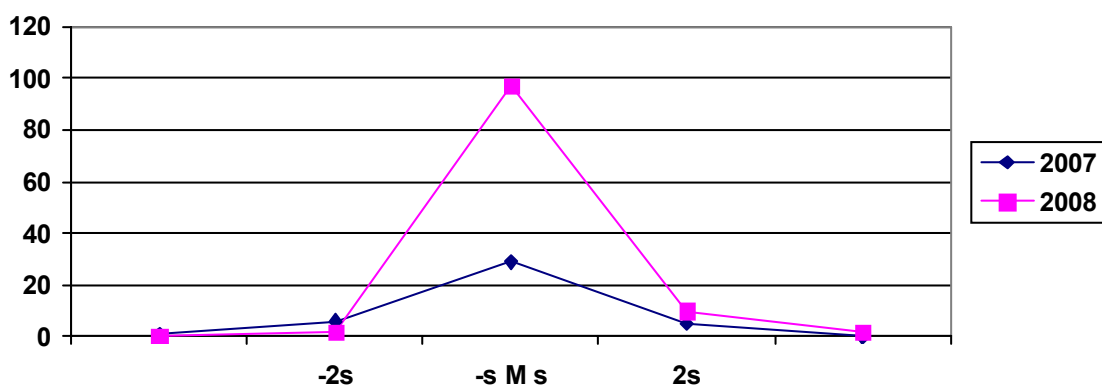
- Kljub prostovoljni udeležbi preizkusa se je število udeležencev preizkusa pomembno povečalo glede na predhodno leto, kar kaže na povečano zaupanje učencev, staršev in učiteljev do preverjanja in interpretacije dosežkov.
- Neobvezen preizkus še vedno omogoča različne špekulacije v zvezi s prijavljanjem in z odstopanjem učencev, kar zmanjšuje reprezentativnost dobljenih podatkov iz analize

preizkusov. Rezultati so zato manj reprezentativni in otežujejo sklepanje o dosežkih in posledično (zapisali bi: zmanjšuje verodostojnost priporočil v zvezi z vsebinami in s poučevanjem) na priporočila v zvezi z vsebinami in s poučevanjem.

Preglednica 4.39 Število učencev glede na rezultate pri posameznih predmetih za leti 2007 in 2008

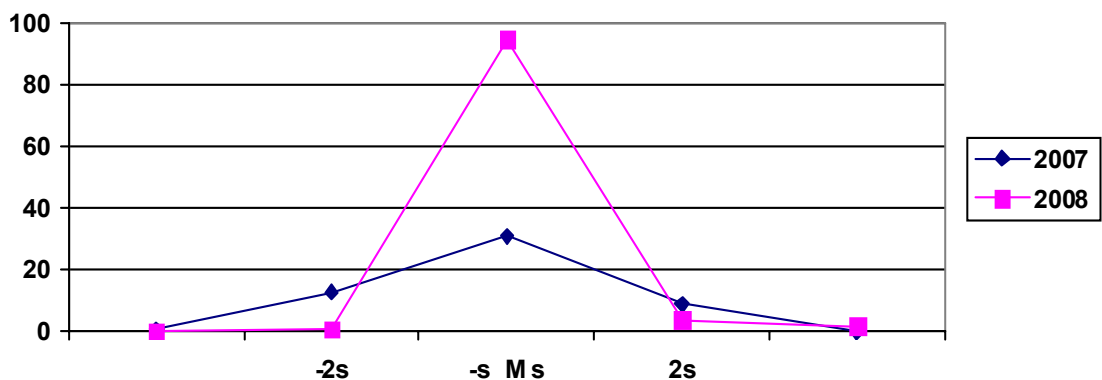
Predmet	Število učencev		Število učencev pod 2σ		Število učencev pod 1σ		+1 σ do -1 σ		Število učencev nad 1σ		Število učencev nad 2σ	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Slovenščina	41	111	1	2	6	35	29	39	5	34	0	1
Matematika	54	107	1	0	13	45	31	25	9	34	0	3
Naravoslovje		110		1		36		29		43		1

Slika 4.37 Porazdelitev števila učencev glede na rezultate pri slovenščini za leti 2007 in 2008

Porazdelitev dosežkov učencev se pri slovenščini nagiba bolj v pozitivni smeri od preteklega leta, povprečni rezultat je boljši; v letu 2007 pa se je porazdelitev nagibala v negativno smer in povprečni rezultati so bili nižji. Med učenci ni nihče dosegel subnormalnega rezultata (2007 en učenec), en je podpovprečen (leta 2007 šest učencev), 10 je nadpovprečnih (leta 2007 pet učencev) in dva visoko nadpovprečna (2007 nihče).

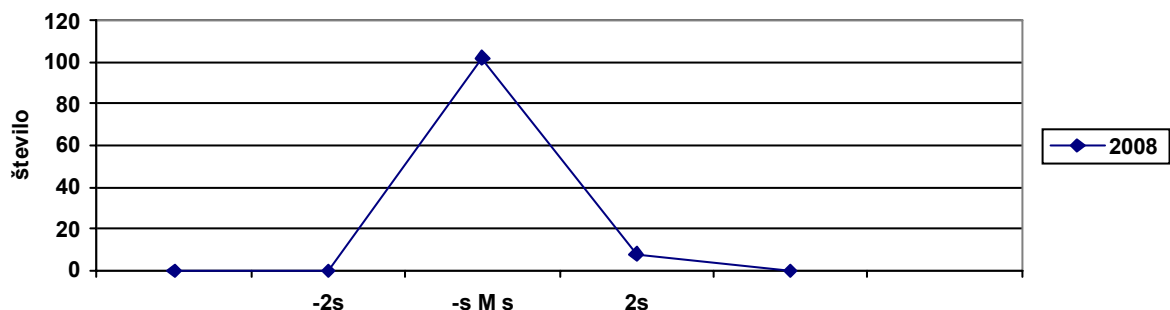
Slika 4.38 Porazdelitev števila učencev glede na rezultate pri matematiki za leti 2007 in 2008

Pri dosežkih iz matematike leta 2008 se porazdelitev učencev nagiba v pozitivno smer, medtem ko je bila 2007 bolj uravnotežena. V letu 2008 ni bilo učenca s subnormalnim rezultatom (2007 en učenec),

en učenec je dosegel podpovprečni rezultat (2007 13 učencev), nadpovprečni rezultat so dosegli štirje učenci (2007 devet učencev), trije učenci pa so dosegli visoko nadpovprečen rezultat (leta 2007 nihče).

Slika 4.39 Porazdelitev števila učencev glede na rezultate pri naravoslovju za leto 2008

Tudi pri dosežkih iz naravoslovja se porazdelitev učencev nagiba malo v pozitivno smer. Nihče nima subnormalnega ali podpovprečnega rezultata, nadpovprečnih pa je osem in nihče ni dosegel visoko nadpovprečnega rezultata.

4.2.11.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Preizkus znanja je sestavljen iz 24 nalog, ki so glede na cilje in standarde pouka slovenščine razdeljene v dva dela. Če učenci pravilno rešijo vse naloge, osvojijo 40 točk.

V prvem delu je 15 nalog, ki so jih učenci rešili s pomočjo neumetnostnega besedila (javno obvestilo – vremenska napoved), v drugem delu je bilo 9 nalog, ki so bile povezane z branjem in razumevanjem umetnostnega besedila (ljudska pravljica O štirih godcih).

Namen preizkusa znanja je z umetnostnim in neumetnostnim besedilom preveriti:

- bralne zmožnosti – sposobnost samostojnega tihega branja neznanega besedila,
- branje podatkov iz slike in iz besedila,
- razumevanje in vrednotenje prebranega besedila,
- uporabo knjižnih in jezikovnih pojmov,
- pravopisne zmožnosti,
- samostojne tvorbe krajšega besedila.

Preizkus znanja je sestavljen iz naslednjih tipov nalog: alternativnega tipa nalog, nalog dopolnjevanja, povezovanja, obkroževanja, nalog kratkih odgovorov in nalog, pri katerih so učenci zapisali odgovor v več povedih.

V preizkusu so v različnih deležih zastopane tri taksonomske ravni po poenostavljeni Bloomovi taksonomiji.

Preglednica 4.40 Sestava preizkusa znanja iz slovenščine glede na taksonomske ravni

Ravni zahtevanega znanja	Deleži v preizkusu znanja
1. raven: Znanje in poznavanje	50 %
2. raven: Razumevanje in uporaba	35 %
3. raven: Samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija in vrednotenje	15 %

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.41 Osnovni statistični podatki

Število učencev	111
Število postavk v preizkusu	40
Možne točke	40
Povprečno število točk	26,11
Povprečno število odstotnih točk	65,27
Standardni odklon odstotnih točk	16,99
Indeks težavnosti	0,65
Indeks zanesljivosti	0,87

Preizkus znanja iz slovenščine je opravljalo 111 učencev. Od 40 možnih točk so v povprečju osvojili 26,11 točk (65,27 % točk). V prvem delu so učenci reševali naloge s pomočjo neumetnostnega besedila – javnega obvestila (vremenska napoved) in zemljevida, kjer so učenci lahko osvojili 24 točk od 40. V povprečju so osvojili 14,98 točk (62,42 % točk). Drugi del preizkusa je predstavljal naloge iz umetnostnega besedila – ljudske pravljice O štirih godcih. Od 16 možnih točk so učenci v povprečju osvojili 11,13 točk (69,56 % točk).

Učenci so bili uspešnejši pri reševanju nalog drugega dela preizkusa, povezanih z umetnostnim besedilom. Uspešnost oziroma dober rezultat bi lahko na eni strani pripisali besedilu s preprosto zgradbo, s potekom dogajanja ter z jasnim koncem, po drugi strani pa so učenci pokazali precejšnje bralne zmožnosti oziroma razumevanje prebranega besedila.

Malo manj uspešni so bili pri reševanju nalog s pomočjo neumetnostnega besedila. Učenci so reševali naloge, pri katerih so se morali orientirati na vremenski karti iz dnevnega časopisa in hkrati razbrati določene podatke iz besedila. Vzrok za več težav bi lahko iskali v neenotnih grafičnih simbolih (sličicah) za vreme v različnih časopisih, ki jih učenci ne poznajo oziroma imajo premalo izkušenj pri branju in razumevanju vsebin in podatkov iz stvarnih virov – publikacij.

Minimalno število doseženih točk v preizkusu je bilo šest, dosegel jih je en učenec. Vse možne točke je od 111 učencev dosegel prav tako en učenec. Rezultati kažejo, da imajo učenci več težav pri zahtevnejših miselnih operacijah, ki vključujejo samostojno pristopanje in reševanje problema.

Na neumetnostnem področju je manjša variabilnost med doseženimi rezultati, kar kaže, da je znanje učencev primerljivejše, v drugem delu preizkusa, kjer so učenci reševali naloge iz umetnostnega besedila, je za malenkost več razlik v znanju med učenci.

Analiza dosežkov po postavkah v mrežnem diagramu

Analiza dosežkov nalog, povezanih z neumetnostnim besedilom (vremenska napoved), po taksonomskih ravneh glede na indeks težavnosti

Na prvi **taksonomski ravni** so bili učenci najuspešnejši pri reševanju 1. naloge, kjer so morali prepoznati vrsto besedila, in 6. naloge, pri kateri so morali v besedilu poiskati določene podatke ter jih prepisati oziroma povzeti njihov smisel. Najmanj uspešni na tej ravni so bili pri reševanju 2. naloge, ki je zahtevala, da učenci iz besedila natančno prepišejo datum, za katerega velja vremenska napoved. Naloga je zahtevala natančnost in popolnoma pravilen prepis vključno z vsemi ločili, ki se uporabljajo pri navajanju datumov. Največ napak so učenci naredili pri zapisu ločil. Prav tako so imeli več težav tudi pri reševanju 7. naloge, kjer se je od učencev zahtevalo, da pravilno preberejo karto vremenske napovedi. Več napak pri tej nalogi bi morda lahko pripisali različnim grafičnim oznakam simbolov v vremenskih kartah, ki jih učenci morda manj poznajo. Pomembno sporočilo bi bilo, da se v vseh fazah učnega procesa čim več uporablja praktična in funkcionalna besedila, vključno z legendami, grafi, simboli, ki bodo učencem koristila v vsakdanjem življenju.

Naloge na **drugi taksonomski ravni** so učenci razmeroma dobro reševali glede na to, da obsegajo zahtevnejše miselne procese, kot sta razumevanje in uporaba. Največ uspeha so imeli pri reševanju 10.

naloge, ki je preverjala jezikovno znanje, in sicer so učenci iskali protipomenke določenim pojmom in glagolom. Najslabše rešena je bila 13. naloga, ki je prav tako preverjala jezikovno znanje, in sicer so učenci morali v napisani povedi popraviti pravopisne napake. 48 % učencev je popravilo 3 napake, manj kot 1% učencev pa je popravilo vseh 6 pravopisnih napak.

Na **tretji taksonomski ravni** so bili učenci najuspešnejši pri reševanju 14.1 naloge, ki je zahtevala samostojni odgovor in se nanaša na razumevanje in vrednotenje vzročno-posledičnih zvez. Učenci so uspešno navedli en razlog, zakaj je vremenska napoved pomembna za promet. Zanimivo pa je, da je le 22 % učencev znalo navesti dva razloga. Več težav na tej ravni so imeli tudi pri 15. nalogi, ki je zahtevala samostojno tvorjenje vremenske napovedi s ključnimi vremenskimi parametri. Parametri niso bili posebej navedeni, vendar smo glede na besedilo, vremensko karto in legendo od učencev pričakovali, da bodo navedli vsaj tri različne (npr. temperatura, padavine, oblačno ...). Učenci so točke izgubljali pri navedbi istovrstnih podatkov, pri navedbi vremenske napovedi za zimske dni in napovedi za več krajev ali za pokrajine in celo za državo.

Analiza dosežkov nalog, povezanih z umetnostnim besedilom (pravljico O štirih godcih) po taksonomskih ravneh, glede na indeks težavnosti

Izhodiščno besedilo je bila slovenska narodna pravljica O štirih godcih. V drugem delu preizkusa je bilo devet nalog na vseh treh taksonomskih ravneh. Naloge v drugem delu preizkusa so bile glede na dosežke učencev malo lažje.

Na **prvi taksonomski ravni** so bili učenci najuspešnejši pri 4. nalogi, pri kateri so morali prepoznati vsebinsko ustrezno trditev. Največ težav na tej ravni so imeli v prvem delu 5. naloge, kjer se je od učencev zahtevalo natančno branje in razumevanje prebranega, saj so morali prepoznavati pravilne in nepravilne trditve, ki so se nanašale na besedilo.

Na **drugi taksonomski ravni** so učenci dobro rešili vse naloge, najbolje pa 8. nalogo. Verjetno je sama zvrst besedila vplivala na to, da so učenci uspešno določili zaporedje dogodkov v pravljici. Nekoliko manj uspešni pa so bili učenci pri 7. nalogi.

Miselne procese **tretje taksonomske ravni** preverja 9. naloga drugega dela preizkusa. Tako kot smo ugotovili že pri nekaterih drugih nalogah so učenci uspešno navedli eno zanimivost pravljice, bistveno manjši delež učencev pa je znalo navesti dve zanimivosti.

4.2.11.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom iz matematike ob koncu tretjega obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

V preizkusu znanja iz matematike je 17 nalog, ovrednotenih s 50 točkami. Preizkus znanja je sestavljen iz snovnih področij aritmetike, geometrije, merjenja in podatkov.

Naloge v preizkusu znanja preverjajo naslednje cilje po sklopih:

- merjenje, merske enote,
- geometrijski liki, telesa,
- naravna števila do 1 000 000,
- računske operacije, lastnosti računskih operacij,
- ulomki in decimalna števila,
- računske operacije z naravnimi števili, ulomki in decimalnimi števili, zbiranje in uporaba podatkov.

Glede na tipe nalog preizkus znanja vsebuje naloge kratkih odgovorov, obkroževanja, razvrščanja in slikovnih odgovorov.

Miselne procese prve taksonomske ravni preverja sedem nalog, osem nalog procese druge taksonomske ravni in dve nalogi procese tretje taksonomske ravni.

Preglednica 4.42 Sestava preizkusa znanja iz matematike glede na taksonomske ravni

Ravni zahtevanega znanja	Deleži v preizkusu znanja
1. raven: Poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev	40 %
2. raven: Izvajanje rutinskih postopkov	45 %
3. raven: Uporaba kompleksnih postopkov Reševanje in raziskovanje problemov	15 %

Osnovni statistični podatki

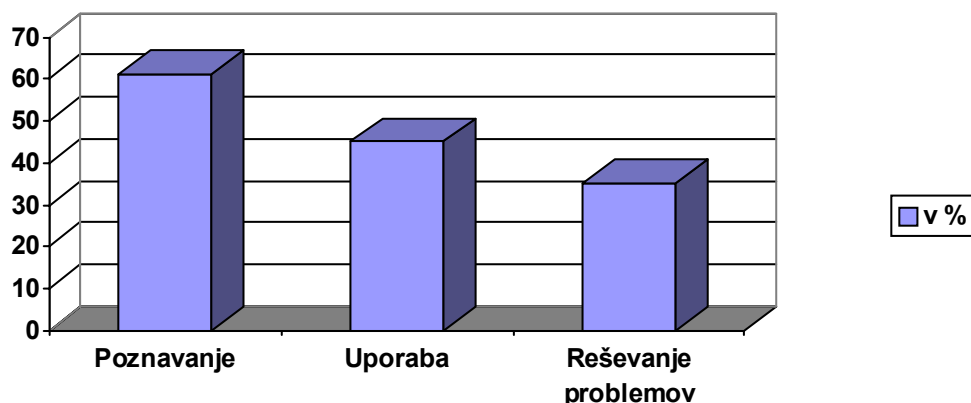
Preglednica 4.43 Osnovni statistični podatki

Število učencev	107
Število postavk v preizkusu	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	25,35
Povprečno število odstotnih točk	50,69
Standardni odklon odstotnih točk	20,22
Indeks težavnosti	0,51
Indeks zanesljivosti	0,92

Učenci so od 50 možnih točk povprečno osvojili 25,35 točk ali 50,69 % točk. En učenec je dosegel vseh 50 točk (100 % točk). 4 učenci so osvojili več kot 45 točk (90 % točk) in 11 učencev več kot 40 točk (80 % točk). Minimalno število točk, ki jih je osvojil en učenec, je 6 točk (12 % točk). Deset in manj točk (20 % točk) so osvojili štirje učenci. Frekvenčna porazdelitev dosežkov je levo asimetrična. Največji delež učencev je doseglo med 30 in 60 % točkami. Standardni odklon kaže na velike razlike v znanju med učenci. Zaradi nekaterih izredno dobrih dosežkov učencev je indeks težavnosti celotnega preizkusa znanja 0,51, kar dokazuje, da je bil preizkus znanja srednje težak.

Analiza dosežkov po taksonomskih ravneh glede na indeks težavnosti

Slika 4.40 Povprečni indeks težavnosti nalog določene taksonomske ravni v preizkusu znanja iz matematike

Na področju prepoznavanja in znanja so učenci rešili naloge 61-odstotno. Na področju uporabe, izvajanja rutinskih postopkov so dosegli povprečni indeks težavnosti 0,46. Na področju reševanja problemov pa so dosegli povprečni indeks težavnosti 0,35.

Pri matematiki je bila struktura preizkusa spremenjena glede na šolsko leto 2006/2007. Zmanjšali smo število nalog, povečali pa število postavk oziroma število točk, ki so jih morali osvojiti učenci. Razlog za povečano število točk je v enakovrednem vrednotenju nalog kompleksnih problemskih nalog.

Rezultati kažejo na dobro prepoznavanje in poimenovanje, slabši dosežki pa so pri nalogah uporabe in izvajanja rutinskih postopkov, medtem ko je reševanje matematičnih problemov skladno s pričakovanji.

Znotraj **prve taksonomske ravni** so glede na indeks težavnosti učenci najbolj reševali nalogo 2.1, kjer so morali zapisati število, prikazano na računalu (rešilo jo je 84 % učencev), in nalogo 2.2, kjer so morali na računalu prikazati zapisano število (rešilo jo je 87 % učencev).

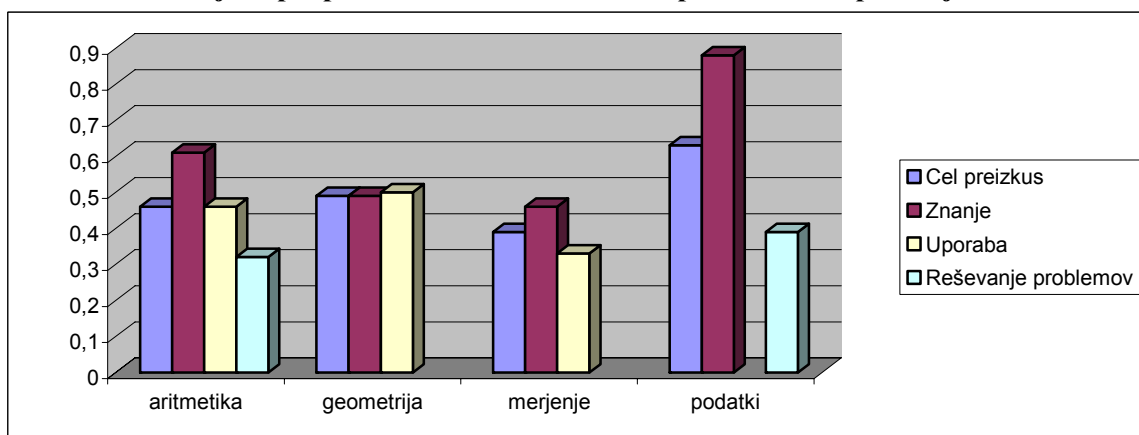
Učenci so uspešno rešili tudi celotno 5. nalogo, ki zahteva branje in urejanje podatkov s preglednice. Učenci so slabše rešili nalogo 3.3, pri kateri so označevali ulomkovo število na številskem traku. Sicer so preostala števila (celo, negativno in racionalno) uspešno prikazali na številskem traku. Najslabše pa so učenci rešili nalogo 6.2. Samo 7 % učencev je med oznakami za merske enote prepoznala dm^3 in m^3 kot oznaki za prostornino.

Na **drugi taksonomski ravni** so učenci najbolj rešili nalogo 15.1. Izkazali so se pri nastavljanju računa ob preprosti besedilni nalogi. Nekoliko manj učencev pa je nastavljen račun tudi pravilno izračunalo. S skoraj enakim indeksom težavnosti je naloga 12.1, pri kateri je kar 79 % učencev uspešno narisalo enakostranični trikotnik. Žal pa ga je le polovica omenjenih učencev tudi pravilno označila. Najslabše pa so rešili nalogo 9.2 (pretvarjanje prostorninskih merskih enot), ki jo je rešilo samo 8 % učencev. Učenci so bili neuspešni tudi pri reševanju enačbe z ulomkom pri 14.1 in 14.2 nalogi. Verjetno je dosežek učencev tako zelo slab zaradi izbora ulomka.

Na **tretji taksonomski ravni** so bili učenci uspešnejši pri reševanju problemske besedilne naloge (celotna 16. naloga) kot pri reševanju problemske naloge s pomočjo grafično predstavljenih podatkov (celotna 17. naloga). Žal je verjetno na slabše reševanje naloge vplivala tudi napaka sestavljalcev naloge.

Analiza dosežkov po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Slika 4.41 Primerjava povprečnih indeksov težavnosti po vsebinskih področjih

Geometrijske naloge so učenci reševali približno enako dobro kot aritmetične. Med geometrijskimi nalogami so najbolj rešili nalogo, pri kateri so morali poimenovati premico in daljico. Pri 11. nalogi

so učenci slabše merili kot, pri katerem so morali kot izhodišče vzeti 180° . Tudi kot, ki je meril 180° , so učenci slabo označili.

Pri **aritmetiki** je učencem največ težav povzročalo reševanje enačbe z ulomkovim številom in vpisovanje ulomkovega števila na številski trak. Odlično pa učenci obvladajo zapis števil z desetiškimi enotami in prikaz števila na računalu ter reševanje preproste besedilne naloge.

Povprečni indeks težavnosti je pri nalogah, ki so preverjale **merjenje**, nižji kot pri nalogah aritmetike in geometrije. Učenci so imeli težave s pretvarjanjem enot (dl v hl in l) in prepoznavanjem oznak merskih enot za prostornino (m^3 , dm^3).

Najvišji povprečni indeks težavnosti imajo naloge, ki so jih učenci reševali s pomočjo **podatkov**, vendar je povprečje visoko na račun naloge 17.1, pri kateri smo zaradi napake v nalogi vsem učencem priznali eno točko. Najbolje so učenci razbrali podatke iz preglednice, pričakovano slabše pa so razbrali in računali s podatki s stolpičnega grafa.

4.2.11.3 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom iz naravoslovja ob koncu tretjega obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Preizkus znanja je sestavljen iz treh vsebinskih delov in 28 nalog. 18 nalog preverja znanje biologije, tri kemije in sedem nalog znanje fizike. Učenec lahko s pravilno rešenimi nalogami osvoji 56 točk.

Namen preizkusa znanja iz naravoslovja je preverjanje:

- osnovnega znanja biologije: živa in neživa narava, razmere za življenje, predstavniki živih bitij različnih ekosistemov in njihove značilnosti, gozd, človeško telo ...;
- osnovnega znanja kemije: agregatno stanje, simboli za označevanje nevarnih snovi, elementi in spojine ...;
- osnovnega znanja fizike: svetila in osvetljena telesa, gibanje, elektrika, zvok, pretvarjanje energije, veter ...;
- sposobnost prepoznavanja ekološko sprejemljivejšega delovanja človeka in s tem povezanega varovanja naravnega in družbenega okolja (varčevanje z energijo, previdnost pri škropljenju ...);
- poznavanje posledic (ne)ustreznega ravnanja za človekovo zdravje: načela zdrave prehrane, posledice odvisnosti, zaščita pred hrupom.

V preizkusu znanja so zbrane naloge izbirnega tipa (naloge dopolnjevanja, obkroževanja, razvrščanja) in naloge kratkih in daljših odgovorov.

Preizkus znanja sestavljajo naloge vseh treh taksonomskih ravni poenostavljene Bloomove taksonomije.

Preglednica 4.44 Sestava preizkusa glede na taksonomske ravni

Ravni zahtevanega znanja	Deleži v preizkusu znanja
1. raven: Znanje in prepoznavanje <ul style="list-style-type: none"> • naštevaje, prepoznavanje, reprodukcija vsebin, podatkov, dejstev, pojmov, načel in posplošitev 	50 %
2. raven: Razumevanje in uporaba <ul style="list-style-type: none"> • interpretacija podatkov v različnih grafičnih prikazih in drugem slikovnem gradivu • primerjava, razlikovanje dejavnikov, pojavov in procesov 	35 %

3. raven: Analiza in sinteza <ul style="list-style-type: none"> • načrtovanje rešitev, ukrepov, razvoja • interpretacija vzročno-posledičnih povezav • vrednotenje dejavnikov, pojavov, procesov 	15 %
---	------

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.45 Osnovni statistični podatki

Število učencev	110
Število postavk v preizkusu	56
Možne točke	56
Povprečno število točk	33,43
Povprečno število odstotnih točk	59,69
Standardni odklon odstotnih točk	16,77
Indeks težavnosti	0,60
Indeks zanesljivosti	0,88

Preizkus znanja iz naravoslovja je pisalo 110 učencev. 56 točk je maksimalno število točk, ki so ga lahko učenci osvojili, v povprečju pa so dosegli 33,55 točk (59,69 % točk), pri reševanju nalog s področja biologije od 36 točk 21,9, s področja fizike od 14 točk 8,28 in s področja kemije od 6 točk 3,33. Maksimalnega števila točk ni osvojil noben učenec. En učenec je dosegel 54 točk (96 % točk). 50 točk in več (90 % točk) so dosegli trije učenci, 14 učencev pa je doseglo 44 in več točk (80 % točk). Vsi učenci so na preverjanju dosegli več kot 5 oziroma 11 točk (10 oziroma 20 % točk). 12 točk (21 % točk) je minimalno število točk, ki jih je osvojil en učenec. Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev je desno asimetrična. Pri tej porazdelitvi pogrešamo večji delež dosežkov s 70 % točkami in več, kar bi pripomoglo k bolj simetrični porazdelitvi.

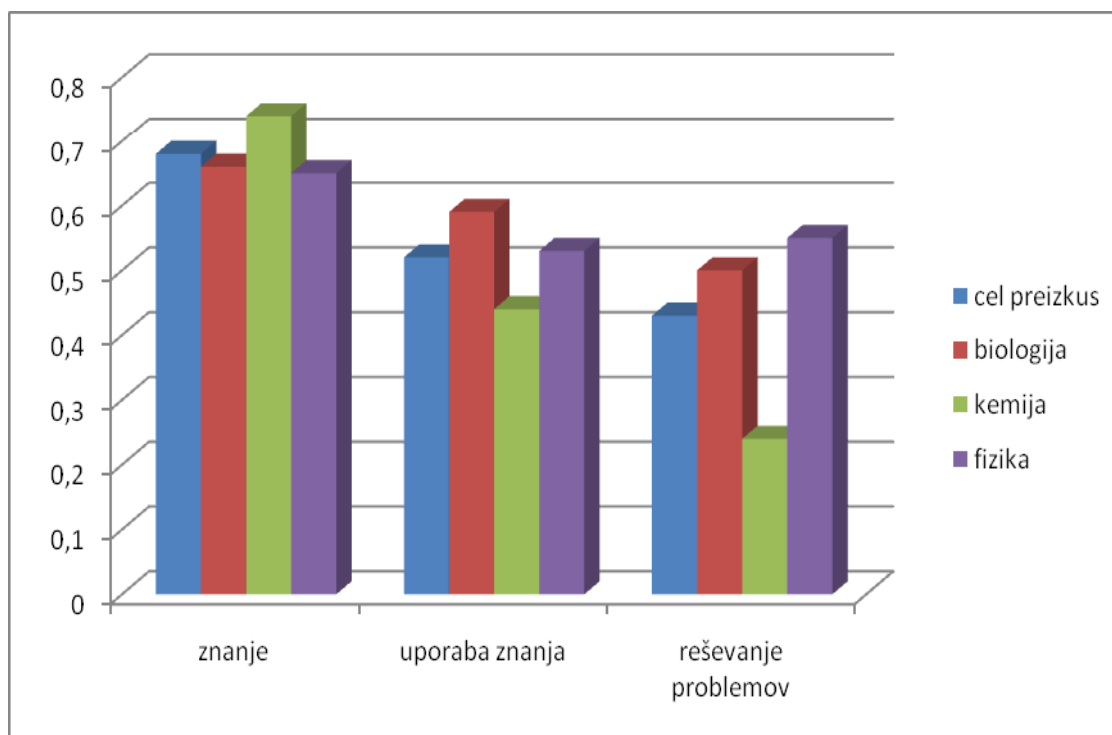
Težavnost celotnega preizkusa znanja je bila 0,60, kar pomeni je bil preizkus znanja srednje težak. Učenci so nekoliko bolje reševali naloge biologije (indeks težavnosti 0,60) kot naloge fizike (indeks težavnosti 0,57). Slabše dosežke so učenci dosegli pri reševanju treh nalog kemije (indeks težavnosti 0,47).

Standardni odklon kaže na večja odstopanja v znanju posameznih učencev.

Preglednica 4.46 Indeks težavnosti, indeks diskriminativnosti nalog in variabilnost določene taksonomske ravni

Taksonomske ravni	Deli preizkusa	Indeks težavnosti	Standardni odklon
Znanje	Celoten preizkus	0,57	0,36
	Biologija	0,68	0,37
	Kemija	0,73	0,38
	Fizika	0,64	0,32
Uporaba	Celoten preizkus	0,5	0,41
	Biologija	0,53	0,43
	Kemija	0,45	0,36
	Fizika	0,52	0,44
Reševanje problemov	Celoten preizkus	0,44	0,43
	Biologija	0,52	0,32
	Kemija	0,24	0,42
	Fizika	0,55	0,41

Slika 4.42 Povprečje doseženih točk za posamezno postavko določene taksonomske ravni

Dosežki preizkusa iz naravoslovja so glede na taksonomske ravni pričakovano razporejeni. Najboljše rezultate so učenci dosegli na področju znanja, sledi uporaba, na zadnjem mestu pa je samostojno reševanje naravoslovnih problemov, ki zahtevajo analizo, sintezo ter na podlagi tega samostojno odločanje.

Na taksonomski ravni znanja so bili najboljše dosežki na področju kemije, vendar pa so bili dosežki tega področja na ravni uporabe znanja in reševanja problemov najnižji.

Pri fiziki so učenci dosegli najboljše rezultate na ravni znanja, pozitivno pa izstopa raven reševanja problemov, kjer so bili učenci boljši kot na ravni uporabe znanja. Dosežek reševanja problemov na področju fizike je boljši tudi od dosežkov kemije in biologije na isti ravni. To je posledica srečevanja s fizikalnimi pojavi v vsakdanjem življenju.

Pri primerjavi indeksa diskriminativnosti lahko ugotovimo, da glede na ravni znanja učenci postajajo vse manj homogeni, če se gibljemo od znanja in uporabe do reševanja problemov.

Analiza dosežkov nalog, ki so preverjale znanja biologije po taksonomskih ravneh glede na indeks težavnosti

Učenci so bili najuspešnejši pri reševanju nalog **prve taksonomske ravni**. Najuspešnejši so bili pri reševanju 2. naloge, pri kateri so morali našeta drevesa razvrstiti v preglednico in jih tako ločiti na listavce in iglavce. Pri razvrščanju iglavcev so bili uspešnejši od razvrščanja listavcev. Najslabše so učenci rešili 1. nalogo, kjer so morali obkrožiti dva predstavnika nežive narave. Najverjetneje gre za slabše razumevanje in predstavljivost poimenovanih predstavnikov: zemlja, glive, mikroorganizmi, svetloba. Slabo so rešili tudi nalogo 4.1, kjer učenci niso znali zapisati, s čim diha paglavec.

Pri izkazovanju razumevanja in uporabe znanja na **drugi taksonomski ravni** so dosežki učencev višji pri nalogah, kjer izbirajo pravilne med danimi odgovori. Tako so najboljše reševali nalogo 12.1, kjer je bilo potrebno izmed naštetih predstavnikov živih bitij izpisati tri, ki imajo svoj življenjski prostor v jezeru ali ob njem. Za zelo uspešno pa se je pokazala tudi naloga 13.3, kjer so učenci odgovorili, da kri po telesu poganja srčna mišica. Najslabše so rešili nalogo 14, ki je preverjala razumevanje aktivnosti, s katero si najbolj izboljšamo svojo pljučno kapaciteto. Učenci so dejavnost lahko izpisali iz

preglednice, vendar mnogi niso povezali posameznih podatkov v preglednici ali pa so naštevili več aktivnosti, kot se je od njih zahtevalo.

Učenci so naloge **tretje taksonomske ravni** reševali najslabše. To je sicer pričakovano, a so pri tem izgubljali točke tudi na račun premalo pestrih in raznovrstnih odgovorov. Najboljši so bili pri reševanju 16. naloge, kjer so ponujali zelo smiselne in praktične razlage, zakaj je bolje plevel na njivah uničevati z okopavanjem kot pa s škropljenjem. Najslabše pa je bila rešena naloga 18.3, kjer so morali učenci zapisati načela zdrave prehrane glede na količino zaužite hrane. Pogosto so pri vseh treh kategorijah (sestava, razporeditev obrokov, količina zaužite hrane) navajali iste odgovore.

Analiza dosežkov nalog, ki so preverjale znanja kemije po taksonomskih ravneh glede na indeks težavnosti

Ta del preizkusa je bil sestavljen iz treh nalog. 1. naloga je bila s prve taksonomske ravni znanja, naloga 2 je bila z druge taksonomske ravni znanja ter naloga 3 s tretje taksonomske ravni.

Na **prvi taksonomski ravni** so dosegli učenci na področju kemije najboljše rezultate celotnega testa. Naloga je preverjala znanje o agregatnem stanju posameznih snovi pri sobni temperaturi. Najnižji rezultat celotnega preizkusa je bil dosežen na **tretji taksonomski ravni**. Naloga je od učencev zahtevala znanje o spojinah in elementih, komentirati so namreč morali trditev, da je voda spojina.

Analiza dosežkov nalog, ki so preverjale znanja fizike po taksonomskih ravneh glede na indeks težavnosti

Ta del preizkusa je bil sestavljen iz sedmih nalog, prve tri naloge so bile iz prve taksonomske ravni znanja, naloge 4, 5 in 6 so bile iz druge taksonomske ravni, uporabe znanja. Sledi pa še ena naloga iz tretje taksonomske ravni.

Na **prvi taksonomski ravni** so učenci najboljše rezultate dosegli pri 2. nalogi, kjer so morali na podlagi slikovnega gradiva obkrožiti črko pred sliko, ki prikazuje telo v gibanju. Najbrž je k rezultatu pripomoglo ustrezno slikovno gradivo in izbirni tip naloge. Najslabši rezultat prve taksonomske ravni je bil dosežen pri 1. nalogi, ki je preverjala znanje o svetilih in osvetljenih telesih. Mogoče bi učenci nalogo rešili bolje, če bi bila izbirnega in ne dopolnilnega tipa.

Razlike v dosežkih med posameznimi nalogami na **drugi taksonomski ravni** niso velike. Najboljši rezultati so doseženi pri 4. nalogi, ki je preverjala znanje o pretvarjanju energije. Učencem je bila v veliko oporo slika. Najslabši rezultat pa je bil dosežen pri 6. nalogi. Ta naloga je učenca spodbujala k navajanju primerov, kako je v hiši možno zmanjšati hrup. Učence je verjetno zmedla formulacija navodil oziroma nepoznavanje določenih pojmov (vdiranje okoliškega hrupa).

7. naloga pa je bila na **tretji taksonomski ravni** in pri njej so učenci dosegali boljše rezultate kot na drugi taksonomski ravni. Vprašanje je bilo odprtega tipa, učenci pa so morali navesti ukrepe/načine, kako bi zmanjšali porabo energije v hiši.

Učenci so bili v povprečju najuspešnejši na področju biologije. To področje je bilo zastopano tudi v prejšnjih učnih načrtih za osnovne šole s prilagojenim programom. Z uvajanjem devetletne osnovne šole pa so bile vsebinam spoznavanja narave priključeni še področje fizike in kemije. Tako je nastal tudi nov predmet naravoslovje. Učitelji so bili za področje biologije precej izurjeni, verjetno pa je veliko težav in mogoče tudi odklanjanja nastalo ravno na področju fizike in kemije – vsebine namreč tudi mnogim učiteljem niso blizu. Težava je najbrž tudi v primernosti in kvantiteti učil. Ker je vsebine pri fiziki in kemiji treba podajati bolj eksperimentalno, torej da je učenec čim aktivnejši, je bilo treba spremeniti metode in oblike dela. Veliko časa pa so najbrž izgubili učitelji z iskanjem ustrezne literature, izdelavo ustreznih učnih in delovnih gradiv, saj vemo, da učbenikov za naravoslovje še ni. Glede na to, da je zdaj predmet naravoslovje sestavljen iz treh področij, si je moral učitelj (re)organizirati tudi čas – posledično vsebine biologije skrajšati in dodati kemijske in fizikalne.

Da bi izboljšali dosežke pri naravoslovju, bo potreben večji vložek v materialnem smislu in razmerah dela. Ker gre za nov predmet, je treba veliko pozornosti nameniti tudi dodatnemu izobraževanju učiteljev in na nekaterih področjih tudi posodobitev učnega načrta.

4.2.11.4 Sklepne ugotovitve

Nacionalno preverjanje znanja se tudi v programu z nižjim izobrazbenim standardom čedalje bolj uveljavlja. Povečalo se je zaupanje staršev, učencev in učiteljev v zunanje preverjanje, kar kaže veliko povečanje števila učencev, ki so k preizkusu pristopili. Kljub temu pa predstavlja to število le približno polovico vseh učencev 9. razreda tega programa.

Glede znanja učencev lahko ugotovljamo dobre rezultate tako pri slovenščini, matematiki kot tudi naravoslovju. Preizkus namreč ni temeljil le na minimalnih standardih znanja. Rezultati celo malenkost tendirajo v pozitivno smer. Povprečni rezultat pri slovenščini je za eno odstotno točko boljši od leta 2007, pri matematiki pa za štiri odstotne točke slabši od preteklega šolskega leta. Manj je subnormalnih rezultatov in nekaj je tudi visoko nadpovprečnih rezultatov. Podrobnejše analize po posameznih šolah ali regijah glede na skromno število učencev in njihovo neenakomerno razporejenost niso možne. Rezultati pa dajejo možnost analize posameznim učiteljem, primerjalno s slovenskim povprečjem

Glede učnih tem so šibkejša področja opazna bolj v neumetnostnem besedilu pri zahtevah za natančno branje in razumevanje prebranega, pri zahtevah po samostojnem tvorjenju neumetnostnega besedila s ključnimi parametri, pri pravopisu, slovnici in seveda manj pri umetnostnem besedilu, kjer pa je tudi prisotno premalo natančno branje in šibka argumentacija.

Pri matematiki so učenci približno enako dobro reševali geometrijske naloge kot aritmetične. Težave so opazne pri enačbah z ulomkom, pri vpisovanju ulomka na številski trak, s pretvarjanjem enot in pri razbiranju in računanju s podatki, ki so grafično predstavljeni.

V okviru naravoslovja so učenci fizikalne in biološke teme uspešneje reševali kot kemijske in to tudi v uporabi tega znanja in pri reševanju bioloških ali fizikalnih problemov.

Ta spoznanja bo treba upoštevati ob korekciji učnih načrtov in zanje poiskati ustrezne odgovore v fondih ur, metodiki dela, učnih sredstvih, črtanju vsebin in iskati funkcionalnejše in dejavnejše znanje. Problem predstavlja nedejavno znanje, znanje z učiteljevo pomočjo, kot je zapisano v učnih ciljih, kar pa je težko preverjati.

4.3 Ugotovitve in ocene državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2007/2008

Način izvedbe nacionalnega preverjanja znanja je v šolskem letu 2007/2008 ostal enak kot v predhodnem letu. Za učence 6. razreda ter za tiste, ki so bili vključeni v program z nižjim izobrazbenim standardom, je bila udeležba prostovoljna, za učence 9. razreda pa obvezna. Preizkusi so trajali po 60 minut, izvedeni so bili v pisni obliki in so imeli enako taksonomsko strukturo kot v prejšnjem šolskem letu: približno tretjina nalog se je nanašala na znanje in poznavanje, tretjina na razumevanje in uporabo ter tretjina na samostojno reševanje novih problemov, samostojno interpretacijo in vrednotenje. Letošnji dosežki učencev so podrobno predstavljeni v poročilih posameznih predmetnih komisij, in sicer skupaj z ugotovitvami in s sugestijami za učitelje. Tu bomo povzeli le nekatere najzanimivejše ugotovitve.

4.3.1 Preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja

Preverjanja znanja iz slovenščine se je udeležilo 7683 učencev. Porazdelitev doseženih točk je asimetrična, na kar kaže tudi indeks težavnosti: učenci so v povprečju dosegli 71 odstotkov možnih točk. Predmetna komisija za slovenščino ugotavlja, da so cilji in standardi, kot jih določa učni načrt, doseženi v zadovoljivi meri. Poročilo prinaša učiteljem slovenščine zelo izčrpno analizo celotnega preizkusa z mnogimi zanimivimi ugotovitvami in opozorili. Iz matematike je opravljalo preverjanje znanja 7600 učencev. Tudi tu je porazdelitev dosežkov izrazito asimetrična, povprečno število odstotnih točk pa tudi zelo visoko (75 odstotkov). Predmetna komisija je pripravila zelo temeljito analizo preizkusa z različnih vidikov in nanizala vrsto zanimivih ugotovitev. Med njimi najdemo tudi podatek, da se je povečalo število napak pri rezultatih osnovnih računskih operacij.

Svoje znanje iz nemščine je v šolskem letu 2007/2008 preverilo 451 učencev, ki so v povprečju dosegli 75 odstotkov vseh možnih točk. Tudi tu je torej porazdelitev asimetrična in slabo diskriminira boljše dosežke. Predmetna komisija znanje ocenjuje kot solidno. Učenci najbolje obvladajo slušno razumevanje, največ težav pa jim povzroča pisno sporočanje, kar pa je, po mnenju komisije, na tej stopnji pričakovano. Preverjanje znanja iz angleščine je opravilo 7176 učencev. Porazdelitev dosežkov je nekoliko bolj simetrična. Učenci so v povprečju dosegli 64 odstotkov možnih točk. Na splošno je mogoče reči, da učenci dobro obvladajo zmožnost slušnega razumevanja ter da dobro prepoznavajo osnovno besedišče pri nalogah s slikovnim izhodiščnim besedilom. Manj uspešni so pri nalogah bralnega razumevanja, težave jim povzroča natančno branje in iskanje podrobnosti v besedilu. V poročilu najdemo tudi vrsto koristnih priporočil za učitelje.

Preizkusa iz znanja italijanščine in madžarščine je opravljalo po 38 učencev. Pri italijanščini so v povprečju dosegli 72 odstotkov vseh možnih točk, pri madžarščini pa 63. Zlasti pri italijanščini je porazdelitev dosežkov pri italijanščini asimetrična in predmetna komisija pravilno ugotavlja, da naloge slabo ločujejo učence, ki so naloge reševali boljše in slabše. Ugotovljeno znanje je ocenjeno kot ustrezno. Nekaj slabše so učenci reševali naloge, ki preverjajo poimenovalno, upovedovalno, skladijsko, metajezikovno in slogovno zmožnost. S prikazanim znanjem je zadovoljna tudi predmetna komisija za madžarščino. Učenci dobro obvladajo bralno razumevanje besedila, težave pa imajo pri pravopisu in jezikovni razčlembi.

4.3.2 Preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja

Pri povzemanju ugotovitev predmetnih komisij bomo upoštevali le dosežke rednega roka, saj je število učencev, ki so se udeležili naknadnega, majhno.

Preverjanja znanja iz slovenščine se je v 9. razredu udeležilo 18 814 učencev. Porazdelitev doseženih točk je nekoliko asimetrična, vendar še v mejah normalnosti. Učenci so v povprečju dosegli 62 odstotkov vseh možnih točk. Ugotovitve predmetne komisije so podobne kot v prejšnjem šolskem letu. Tudi letos komisija ugotavlja nekoliko višjo uspešnost pri reševanju nalog, ki preverjajo

funkcionalne cilje oziroma zmožnosti. Na drugi strani pa se spet kažejo težave pri samostojnem razlaganju besedil. Komisija navaja še nekaj šibkih točk, pri tem pa opozarja, da bodo zanesljivejše ugotovitve mogoče šele po nekaj letih izvajanja nacionalnega preverjanja znanja. Meni, da bo v naslednjih letih treba več pozornosti posvetiti vrednotenju tvorbnih nalog in nalog, ki zahtevajo odgovore v povedih, saj se z njimi jezikovno oziroma književno znanje preverja najceloviteje.

Znanje matematike je preverilo 18.805 učencev, ki so dosegli povprečno 53 odstotkov vseh možnih točk. Porazdelitev dosežkov je nekoliko sploščena in simetrična. Glede vsebinskih področij predmetna komisija ugotavlja najboljše znanje na področju obdelave podatkov in geometrije. Najslabše pa so bile rešene naloge s področja merjenja in algebre. Kar se tiče taksonomskih stopenj, so bili učenci najuspešnejši pri izvajanju rutinskih postopkov, nižji dosežki pa so povezani z nalogami na četrti taksonomski stopnji (Gagnejeva klasifikacija znanja) pri reševanju in raziskovanju kompleksnih problemov. To po mnenju komisije kaže na premalo povezano in konsistentno znanje. Na drugi strani je znanje dobro, ko so problemi enoplastni, naloge pa direktne in nesestavljene. Težave nastanejo, če je treba povezovati, nadgraditi, dopolniti in so podatki v nalogah izraženi implicitno. Poudariti velja podatek, da ima precej učencev težave pri izvajanju osnovnih računskih operacij v številskih izrazih, ki so minimalni standard znanja. Predmetna komisija na osnovi podatkov, ki jih ima, ne more povedati, kje bi lahko bil vzrok za to. Glede tipov nalog so bile najboljše reševanje naloge povezovanja in urejanja, najslabše pa naloge, ki so zahtevale utemeljitev odgovora.

Na narodnostno mešanih področjih je znanje iz italijanščine preverilo 37 učencev, iz madžarščine pa 32. Prvi so v povprečju dosegli 67 odstotkov vseh možnih točk, drugi pa 72 odstotkov. Obe porazdelitvi dosežkov sta asimetrični. Načeloma to pomeni prelahka preizkusa, vendar pa ta ocena pri tako majhnih numerisih ni prav zanesljiva. Predmetna komisija za italijanščino meni, da je ugotovljeno znanje primerno. Učenci so uspešno reševali tvorbno nalogo, ki preverja zmožnost pisnega sporočanja razlagalnega besedila. Tako kot v 6. razredu pa so učenci tudi tukaj nekoliko slabše reševali naloge, ki preverjajo poimenovalno, upovedovalno, skladijsko, metajezikovno in slogovno zmožnost. Tudi predmetna komisija za madžarščino ugotovljeno znanje ocenjuje kot primerno. Ugotovitev je enaka kot pri učencih 6. razreda. Učenci dobro obvladajo bralno razumevanje besedila, težave pa imajo pri pravopisu in jezikovni razčlembi.

Znanje iz fizike se je v tem šolskem letu preverilo že drugo leto zapored. V vzorcu je bilo 5014 učencev in v povprečju so dosegli 44 odstotkov vseh možnih točk. Porazdelitev dosežkov je nekoliko asimetrična in kaže na to, da so bile naloge za celotno populacijo nekoliko težke, vendar pa je razpršenost dosežkov taka, da še vedno omogoča zelo dober vpogled v kakovost znanja tega predmeta. Končna ugotovitev predmetne komisije za fiziko je, da so letošnje ugotovitve precej enake lanskim in jih je možno na kratko strniti v ugotovitev, da prehod od kvalitativnega (oziroma reproduktivnega) znanja h kvalitativni uporabi (oziroma k produktivnejšemu znanju) pri večini učencev ni dosežen v zadostni meri. Z drugimi besedami, večina populacije dobro odgovarja na vprašanja na ravni prepoznavanja in ločevanja pravilno/neppravilno ali preprostega odčitavanja in poznavanja dejstev, ima pa težave z razumevanjem konceptov oziroma fizikalnega ozadja pojavov. Učenci po mnenju predmetne komisije očitno niso pripravljeni na računsko ali postopkovno zahtevnejše naloge. Predmetna komisija za fiziko pa ni le skrbno analizirala celotnega preizkusa, pač pa učitelje opozarja tudi na nekatere posebnosti preizkusa, ki so za razumevanje dosežkov zelo pomembne. Zlasti je treba opozoriti, da s pisnimi preizkusi, ki trajajo 60 minut, ni mogoče ustrezno preveriti vseh vsebinskih področjih in taksonomskih stopenj, kot to predpisuje učni načrt. Zato so vsako leto naravnani nekoliko drugače in so neposredne primerjave med dvema generacijama zato lahko nekoliko problematične. Seveda pa so ugotovitve, ki se pojavljajo iz generacije v generacijo, lahko zelo pomembne. Komisija za fiziko napoveduje, da bo v naslednjih letih poskušala sestaviti preizkuse, ki bodo bolje merili razlike med manj in srednje uspešnimi učenci. Zato pričakuje višji povprečni dosežek, ki pa ne bo pomenil večjega znanja. To bo le posledica oblikovanja preizkusa, s katerim bo poskusila dobiti boljši vpogled v razlike med »malo, malo manj in malo več znanja«, torej v razlike med učenci, ki se po svojem znanju uvrščajo v sredino porazdelitve.

Preverjanje znanja iz zgodovine je opravilo 4506 učencev. Porazdelitev dosežkov je simetrična, povprečje doseženih točk pa znaša dobrih 48 odstotkov, kar pomeni skoraj idealno razpršitev dosežkov in s tem tudi najboljši možni vpogled v kakovost znanja zgodovine, kot ga je mogoče ugotavljati s tem preizkusom. Tudi ta komisija podrobneje predstavi vse naloge iz preizkusa z vsemi potrebnimi podatki, ki kažejo na mesto naloge v mrežnem diagramu. Zgodovina se je tako kot fizika

preverjala drugo leto zapored in predmetna komisija je pri oblikovanju preizkusa že upoštevala pripombe učiteljev na lanski preizkus. Za razliko od prejšnjega leta se je tokrat izogibala vprašanjem, kjer bi učenec z branjem vira že našel pravilen odgovor, več nalog pa je posvetila poznavanju osnovnih dejstev. Tudi ta komisija, tako kot predmetna komisija za fiziko, ugotavlja, da lahko vsako leto svojo pozornost usmeri le v določen del vsebine iz učnega načrta. Letošnji preizkus je bil naravnani na šest vsebinskih sklopov in dosežki na vsakem so podrobno predstavljeni in analizirani. Opravljena je tudi skrbna analiza dosežkov glede na taksonomske stopnje, tipe nalog in indeks težavnosti. Sklepne ugotovitve so bogate. V ospredju je enako opažanje kot v prejšnjem letu, da namreč učencem največ težav povzročajo gospodarske in politične teme ter naloge, ki zahtevajo abstraktno razmišljanje. Težave imajo torej takrat, ko je treba o nekem problemu razmišljati z različnih zornih kotov in ko so potrebne kritične primerjave ter utemeljevanje. Slabše je poznavanje nekaterih vsebin (romanika, gotika, slovenska osamosvojitve, leto 1848) in komisija misli, da je to verjetno zato, ker so te teme pri pouku slabše obdelane. Zanimivo je tudi, da so učenci nekatere naloge na drugi taksonomski stopnji reševali bolje kot tiste na prvi. Komisija si to pojasnjuje s tem, da dodatno gradivo, kot so slike, grafi in besedila, učencem pri reševanju nalog niso v pomoč, če ne poznajo osnovnih zgodovinskih dejstev. Se pravi, da za dobro znanje ni pomembna le kritičnost, iznajdljivost in samostojnost, ampak tudi solidna faktografija. Tako kot prejšnje leto pa predmetna komisija ugotavlja, da imajo učenci težave z izražanjem in da največ točk izgubijo zaradi nenatančnega izražanja in zapisovanja posameznih strokovnih terminov.

Svoje znanje iz geografije je preverilo 4508 učencev. Tudi pri tem predmetu, ki se je preverjal prvič, je porazdelitev doseženih točk bolj ali manj dobro simetrična, na kar kaže tudi povprečen odstotek vseh možnih točk, ki znaša 52 odstotkov. Tudi tu so posamezne naloge s treh vsebinskih področij predstavljene precej natančno s parametri mrežnega diagrama, tako da učitelji lahko ugotavljajo, kako uspešni so bili njihovi učenci z različnih vidikov, npr. glede na taksonomske stopnje, tipe nalog, uporabo slikovnega gradiva in podobno. Predmetna komisija za geografijo je na osnovi skrbne analize dosežkov prišla do zelo podobnih ugotovitev kot predmetna komisija za zgodovino. Reševanje nalog tretje taksonomske stopnje je na primer pokazalo, da učenci o določenih problemih razmišljajo preveč enostransko in premalo poglobljeno. Zanimiva je tudi ugotovitev, da pogosto zamenjujejo pojme: vzrok, posledica, proces in pojav. Tudi pri tem predmetu so ponekod šibka osnovna znanja kot tudi sposobnost preciznega pisnega izražanja ter slabše poznavanje strokovne terminologije ali lastnih imen. Tu naj bi bil po mnenju predmetne komisije vzrok, da so učenci slabše reševali naloge na nižjih taksonomskih stopnjah, da pa so bili uspešnejši, ko se je preverjalo nekoliko zahtevnejše znanje. Predmetna komisija je učiteljem namenila celo vrsto sugestij za učinkovitejši pouk in jih med drugim pozvala k večji natančnosti ter pogostejši uporabi metode diskusije in eksperimentalnega učenja. Vredno se zdi omeniti tudi opozorilo, da vsi učbeniki niso najprimernejši in da je treba slediti učnemu načrtu tudi takrat, ko se uporablja učbenik, v katerem so določene vsebine izpuščene ali slabše obdelane.

Znanje iz predmeta tehnika in tehnologija se je v šolskem letu 2007/2008 preverilo prvič. Sodelovalo je 4841 učencev, ki so v povprečju dosegli 56 odstotkov vseh možnih točk. Porazdelitev dosežkov je simetrična, kar pomeni, da preizkus dobro diskriminira. Predmetna skupina je dosežke podrobno analizirala s pomočjo postavk mrežnega diagrama za vsako nalogo posebej. Na osnovi analize komisija ugotavlja, da je bil preizkus ustrezno sestavljen. Učenci in učenke z razumevanjem besedil in navodil za reševanje niso imeli težav. Njihovo znanje pa je mogoče na splošno oceniti kot solidno in je komisija z njim zadovoljna. Pri tem pa podrobnejša analiza vendarle pokaže tudi nekaj posebnosti, ki bi lahko bile pomembne za prihodnje poučevanje tega predmeta. Tako na primer znanje ni enako dobro na vseh vsebinskih področjih, ki jih je preizkus zajel. Poleg tega pa komisija tudi ugotavlja, da učenci ne poznajo vseh specifičnih podatkov, dejstev in načinov ravnanj z njimi ter imajo težave z razumevanjem, uporabo, interpretacijo ter s samostojnim reševanjem novih problemov. Tudi ta komisija daje učiteljem različne pobude za izboljšavo pouka.

Učenci v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom so preverili svoje znanje iz treh predmetov: slovenščine, matematike in naravoslovja. Predmetna komisija za to področje je sestavila preizkuse nekoliko drugače kot preostale komisije. Največji poudarek je pri vseh treh predmetih dobila prva taksonomska stopnja (znanje in poznavanje), zadnja (samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija in vrednotenje) pa je bila zastopana s 15 odstotki nalog. Zaradi razmeroma majhnega števila učencev so vse porazdelitve dosežkov precej sploščene in

razgibane. Povprečje doseženega odstotka vseh možnih točk znaša v dveh primerih približno 60 odstotkov in enkrat dobrih 50 odstotkov, kar je razmeroma dobro. Tudi ta predmetna komisija je zelo skrbno analizirala vse dosežke in bogato komentirala reševanje vsake naloge posebej. Tudi tu lahko učitelji dobijo vrsto koristnih informacij za nadaljnje delo.

4.3.3 Nekateri značilnosti poročil predmetnih komisij

Za preverjanje ob koncu drugega obdobja je mogoče reči, da so bili praktično vsi preizkusi slabo diskriminativni, kar je razvidno že iz precej asimetričnih porazdelitev dosežkov. Tako kot v prejšnjem šolskem letu lahko tudi letos predvidevamo, da je to zaradi prelahkih preizkusov ali pa zato, ker so se preverjanja, ki je prostovoljno, udeležili predvsem učenci z boljšim znanjem. Precej verjetno pa je, da gre kar za kombinacijo obeh dejavnikov. Ne glede na vzroke pa zaradi tega seveda ne dobimo dobrega vpogleda v vse dimenzije znanja. Iz istega razloga je treba biti previden pri medsebojnem primerjanju šol ali regij, ker je zelo verjetno, da je odstotek učencev, ki so se na posameznih šolah udeležili preverjanja znanja, pomembno različen. Vse predmetne komisije so s prikazanim znanjem razmeroma zadovoljne.

Poročila predmetnih komisij o dosežkih na preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja so letos poenotena. Poleg osnovnih statističnih podatkov so vse predmetne komisije precej natančno obdelale vsako nalogo v preizkusu posebej in jo ocenile z vidika postavk mrežnega diagrama. Tako lahko učitelji dobijo temeljite informacije o tem, katero vsebinsko področje naloga pokriva, na kateri taksonomski stopnji se nahaja, za kakšen tip naloge gre, poleg tega pa še indeksa težavnosti in diskriminativnosti ter opis vseh značilnosti njenega možnega reševanja. S tem dobivajo učitelji v roke zelo kakovostno gradivo, s katerim si bodo lahko pomagali ne le pri analizi svojega dela, ampak tudi pri vsakodnevem ukvarjanju s preverjanjem in z ocenjevanjem. Še posebno bodo v tem pogledu koristni različni napotki predmetnih komisij. Vse komisije namreč ob komentarjih posameznih nalog napišejo, kakšne spremembe pouka priporočajo in na kaj naj bi bili učitelji v prihodnje pozornejši.

Splošna ocena preverjenega znanja bi lahko bila dobra, saj ga bolj ali manj vse komisije ocenjujejo kot solidnega. Pri tem pa je treba opozoriti, da dosežkov pri formativni funkciji preverjanja znanja ni mogoče neposredno spremeniti v ocene in zato tudi povprečnih dosežkov ne moremo razumeti kot povprečno znanje, ki si zasluži šolsko oceno dobro. To, da je večina učencev dosegla polovico vseh možnih točk, pomeni zgolj to, da je bil preizkus sestavljen tako, da so v njem enakomerno zastopane vse naloge od tistih, ki jih lahko uspešno rešijo skoraj vsi učenci, do tistih, ki jih rešijo le nekateri. Tako dobimo najboljši vpogled v to, kaj je tisto, kar ločuje bolj in manj uspešne učence. Pri izrazito asimetričnih porazdelitvah, kakršne imamo pri preverjanju znanja ob koncu drugega obdobja, seveda ne dobimo dovolj teh informacij. Pri tem je ustrezno spomniti na opozorilo predmetnih komisij za fiziko in zgodovino, da s pisnim preizkusom, ki traja 60 minut, ni mogoče pokriti vseh vsebin, vseh tipov nalog in vseh taksonomskih stopenj. Zato je nujno, da se preverjanje vsakokrat natančneje usmeri v izbrane dele učnega načrta. Tako je treba tudi razumeti vsakoletne dosežke. Ocena primernosti znanja se tako lahko nanaša predvsem na tisto, kar je komisija z določenim preizkusom poskušala ugotoviti. Tudi v tem je razlog, da dosežkov posameznih učencev in povprečnega dosežka določene šole ni mogoče preprosto prevesti v šolsko oceno, ki naj bi označevala celotno znanje preverjanega predmeta. Namesto splošne ocene znanja, ki bi jo bilo mogoče izraziti s šolsko oceno, nam predmetne komisije v svojih poročilih posredujejo natančnejše podatke o znanju na posameznih vsebinskih področjih, glede na tipe nalog in glede na taksonomske stopnje. Za učinkovito spremljanje kakovosti poučevanja je to seveda veliko boljše, saj so informacije vsebinsko veliko bogatejše, bolj specifične, bolj poglobljene in zato tudi veliko bolj uporabne. To opozorilo je morda še najpomembnejše za predmete, pri katerih se lahko s pisnim načinom preverjanja znanja dotaknemo le manjšega dela znanja, ki naj bi ga učenci dobili pri določenem predmetu. Dosežki letošnjega preverjanja znanja iz tehnike in tehnologije tako na primer kažejo le na tisti del znanja, ki ga je bilo mogoče preveriti pisno, ne pa znanja pri tem predmetu v celoti.

Iz analize dosežkov pri preverjanju znanja v šolskem letu 2007/2008 izstopajo tri ugotovitve, do katerih so prišle skoraj vse predmetne komisije. Najprej ugotavljajo, da je znanje učencev dobro, zlasti ko gre za rutinske operacije. Predmetna komisija za fiziko na primer ugotavlja, da večina populacije

dobro odgovarja na vprašanja na ravni prepoznavanja in ločevanja pravilno/neppravilno ali preprostega odčitavanja in poznavanja dejstev. Podobno je zapisala tudi predmetna komisija za matematiko, in sicer da je znanje dobro, če je problem enoplasten, naloge pa direktne in nesestavljene. Predmetna komisija za slovenščino ugotavlja, da so učenci najuspešnejši pri izvajanju rutinskih postopkov.

Vse komisije brez izjeme opozarjajo, da se težave pojavijo pri zapletenejših nalogah oziroma na višjih taksonomskih stopnjah. Predmetna komisija za slovenščino ugotavlja, da se težave kažejo pri samostojnem razlaganju besedil. Pri matematiki nastanejo težave, če je potrebno povezovanje, nadgrajevanje, dopolnjevanje in so podatki v nalogah izraženi implicitno. Predmetna komisija za fiziko navaja, da imajo učenci težave z razumevanjem konceptov oziroma fizikalnega ozadja pojavov. Učenci po njihovem mnenju očitno niso pripravljeni na računsko ali postopkovno zahtevnejše naloge. Pri zgodovini nastanejo težave, ko je treba o nekem problemu razmišljati z različnih zornih kotov in ko so potrebne kritične primerjave in utemeljevanje. Predmetna komisija za geografijo ugotavlja, da učenci o določenih problemih razmišljajo preveč enostransko in premalo poglobljeno ter da pogosto zamenjujejo pojme vzrok, posledica, proces in pojav. Približno enako ugotovitev najdemo tudi pri predmetni komisiji za tehniko in tehnologijo, saj je tam tudi nekaj težav z razumevanjem, uporabo in interpretacijo ter s samostojnim reševanjem novih problemov.

Vse predmetne komisije torej ugotavljajo, da imajo učenci težave predvsem z višjimi taksonomskimi stopnjami oziroma z znanjem, ki je povezano z višjimi oblikami poučevanja. Slabše se znajdejo v novih situacijah, težave imajo s kritičnostjo in samostojnim načinom dela. To bi lahko pomenilo, da je pouk naravnani preveč faktografsko in je premalo problemsko zasnovan. Vendar ta sklep ni zanesljiv. Kot tretjo značilnost namreč v večini poročil najdemo ugotovitev, da je na nekaterih vsebinskih področjih mogoče opaziti slabo poznavanje osnovnih podatkov. Pri matematiki ima precej učencev težave pri izvajanju osnovnih računskih operacij v številskih izrazih, ki so minimalni standard znanja. Predmetna komisija za zgodovino ugotavlja slabše poznavanje nekaterih vsebin in opozarja, da zaradi nepoznavanja osnovnih zgodovinskih dejstev dodatno gradivo, kot so slike, grafi in besedila, učencem pri reševanju nalog niso v tako pomoč, kot bi lahko pričakovali. Tudi predmetna komisija za geografijo ugotavlja ponekod šibka osnovna znanja kot tudi sposobnost preciznega pisnega izražanja ter slabše poznavanje strokovne terminologije ali lastnih imen. Pri tehniki in tehnologijo pa učenci ne poznajo vseh specifičnih podatkov, dejstev in načinov ravnanj z njimi.

Teh navedb ni mogoče razumeti kot slabo oceno celotnega znanja naših učencev, saj v poročilih predmetnih komisij lahko najdemo tudi vrsto svetlih točk. Kljub temu pa je ugotovitev, da so težave predvsem s samostojnim reševanjem novih problemov in kritičnostjo, vredna vse pozornosti. Razlog za to je gotovo v dejstvu, da živimo v hitro spreminjajočem se svetu in da je nemogoče napovedati, kaj natančno bodo mladi ljudje potrebovali že ob svoji prvi zaposlitvi, kaj šele pozneje v teku svojega življenja. Če jih hočemo dobro pripraviti na svet, katerega ne poznamo, potem so kritičnost, samostojnost in sposobnost znajdenja v novih situacijah, to je reševanje novih problemov, bistvenega pomena. Podatki letošnjega nacionalnega preverjanja znanja nas opozarjajo, da bi na tem področju lahko naredili še veliko. Vendar pa ta napredek ni v rokah posameznih učiteljev. Potrebni premiki so v rokah predmetnih področij oziroma tistih strokovnjakov, ki znajo povedati, kaj bi bilo treba v poučevanju posameznih predmetov spremeniti, da bi lahko dosegli višje oblike učenja in poučevanja. Seveda pri tem lahko igrajo zelo pomembno vlogo tudi šole, vendar le, če imajo možnost avtonomnega ravnanja in znajo tako priložnost tudi izkoristiti. Premiki v kakovosti niso mogoči z direktivami iz centra, marveč le tako, da se z njo ukvarjajo šole same v svojem konkretnem okolju. To je mogoče z razvijanjem timskega dela, ki pa lahko svoje učinke pokaže le v šolah, ki delujejo kot učee se organizacije in so motivirane, da vsako leto skrbno analizirajo informacije, ki jim jih o znanju učencev posreduje nacionalno preverjanje znanja, ter si na tej osnovi postavljajo cilje in s pomočjo naslednjih preverjanj ugotavljajo, koliko so doseženi. S formativno funkcijo nacionalnega preverjanja znanja in z doseženo kakovostjo preizkusov je to zdaj že mogoče narediti.

4.3.4 Ocena kakovosti preizkusov in objektivnost vrednotenja

Predmetne komisije v svojih poročilih podrobneje navajajo edukometrične indekse, ki kažejo, da so bili zlasti preizkusi za preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja dokaj solidni. Indeksi zanesljivosti so primerno visoki, prav tako pa so ustrezni indeksi težavnosti. Porazdelitve dosežkov so pretežno

normalne, kar pomeni, da preizkusi omogočajo dober vpogled v znanje celotne populacije. Ob indeksih težavnosti je morda potrebno opozorilo, da povprečen odstotek vseh možnih točk, ki se giblje okrog 0,50, ne pomeni ocene celotnega znanja, pač pa le dejstvo, da je večina učencev na konkretnem preizkusu dosegla približno polovico vseh možnih točk. Ker so preizkusi vsako leto nekoliko drugačni in nikoli ne morejo preveriti vsega znanja v celoti, primerjanje povprečnih odstotkov vseh možnih točk med različnimi šolskimi leti ni primerno. Povprečne odstotke doseženih možnih točk je treba videti bolj v vsebinskem kot v kvantitativnem pogledu. Nekoliko slabši so z edukometričnega vidika preizkusi za preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, saj so indeksi težavnosti nekoliko previsoki. Kot pa smo že omenili, bi razlog za to lahko bil tudi v tem, da se učenci s slabšim znanjem preverjanja niso udeležili. Vsekakor bo treba tem preizkusom v prihodnje nameniti več pozornosti.

V šolskem letu 2007/2008 je bilo vseh poizvedb v povprečju nekaj manj kot 8 %, kar je razmeroma veliko. Največ jih je bilo pri zgodovini, geografiji in slovenščini. Predmetne komisije so naredile analizo poizvedb in večina se strinja, da gre za kombinacijo dejavnikov. Učitelji s tovrstnim vrednotenjem nimajo veliko izkušenj, tako da je potrebno uvajanje, ki pa je naporno. Več bi bilo mogoče sicer narediti v študijskih skupinah, vendar udeležba na njih ni zadostna. Ponekod so bile težave zaradi premajhnega števila pomočnikov glavnega ocenjevalca, vendar pa tudi učitelji popravljavci naj ne bi vedno upoštevali vseh rešitev, ki so bile zapisane v moderiranih navodilih. Kar nekaj predmetnih komisij meni, da je vzrok za večje število napak tudi v manjši motivaciji učiteljev in njihovi slabi seznanjenosti s funkcijo nacionalnega preverjanja znanja. Predmetne komisije so pripravile predloge, kako bi lahko povečali učinkovitost vrednotenja. Med drugim naj bi v prihodnje namenili več pozornosti usposabljanju pomočnikov glavnih ocenjevalcev, izboljšali pa naj bi tudi delo z učitelji v študijskih skupinah.

4.3.5 Primerjava dosežkov glede na spol in regije ter razporeditev šol

Zanimiva je primerjava dosežkov glede na spol, regije in razporeditev šol. Tako kot v preteklih letih imajo tudi v šolskem letu 2007/2008 pri slovenščini učenke v povprečju višje dosežke kot učenci. Pri drugih predmetih ni opaziti pomembnejših razlik med spoloma. Pri tem se je morda dobro spomniti, da smo znanje iz fizike in zgodovine preverjali tudi v prejšnjem šolskem letu in v tem pogledu prav tako nismo ugotovili pomembnejših razlik. Kar se tiče primerjave med regijami, najdemo najmanjšo razpršenost pri slovenščini, medtem ko pri matematiki, tako kot že v šolskem letu 2006/2007, nekoliko bolj navzdol odstopa predvsem Pomurje. Bolj razgibana slika je pri vseh tretjih predmetih. Vendar pa je tukaj za pravilno razumevanje podatkov potrebna posebna previdnost. Tretje predmete smo namreč preverjali na štirih vzorcih, od katerih je imel vsak približno četrtno vse populacije, se pravi nekje med 4500 in 5000 učenci. Regije so različno velike in imajo tudi različno število prebivalcev, zaradi česar je zelo različno tudi število učencev, ki so se znašli v njihovih vzorcih. Kjer je šol malo, je majhno tudi število učencev v vzorcu. Tako nam podatki kažejo, da je bilo v nacionalno preverjanje znanja v nekaterih regijah vključenih le po nekaj sto učencev, včasih pa še celo manj. V Zasavski regiji je na primer pri fiziki sodelovalo 122 učencev, pri tehniki in tehnologiji 105, pri zgodovini pa le 75. Odstopanja te regije pri omenjenih predmetih tako navzdol kot navzgor je treba zato sprejeti z veliko previdnostjo. Zaradi majhnega števila učencev in zlasti zaradi majhnega števila šol, ki so bile vključene v preverjanje, je namreč zelo verjeten vpliv različnih slučajnih dejavnikov. Zato navedeni podatki za regije z majhnim številom učencev in šol niso zanesljiv kazalnik resničnega znanja v celotni regiji. Do zanesljivejše ocene znanja določenega predmeta lahko pridejo regije same, če se šole na njenem področju dogovorijo, da bodo vsako leto preverile znanje vseh štirih tretjih predmetov.

Določena previdnost je potrebna tudi pri interpretaciji razporeditve šol glede na prikazano znanje. Pri slovenščini najdemo kar nekaj šol, ki izrazito odstopajo navzdol. Vzrok za to so predvsem zavodi in šole z majhnim številom učencev, kot je prikazano na grafu. Podobno kot pri primerjavi regij je treba tudi tukaj opozoriti, da se pri majhnem številu učencev zaradi različnih naključnih dejavnikov lahko zgodi, da dosežki šole pomembno odstopajo od državnega povprečja tako navzdol kot tudi navzgor.

Podatek torej ne pomeni nujno, da je pouk na šoli bolj ali manj kakovosten. Morda je med učenci zgolj po naključju več takih, ki so bolj ali manj uspešni zaradi različnih drugih dejavnikov. Podobno velja za matematiko, kjer sta imeli slabše dosežke prav tako omenjeni dve vrsti šol. Mogoče je reči, da so šole glede znanja iz matematike bolj razpršene kot glede znanja iz slovenščine. Pri tretjih predmetih je

razporeditev šol bolj strnjena, kar je razumljivo, saj so zavodi in šole z majhnim številom učencev razporejene po štirih vzorcih in zato v nobenem ne pridejo do izraza tako kot pri slovenščini in matematiki, kjer so sodelovali vsi učenci. Če torej odmislimo šole z majhnim številom učencev ter zavode, lahko tako kot v preteklih letih ugotovimo, da med osnovnimi šolami v Sloveniji v znanju, ki ga posredujejo, ni prevelikih razlik.

5. DODATEK

Nacionalno preverjanje znanja: kje smo danes in kakšna je pot naprej

Zunanje preverjanje znanja ima pri nas kar bogato zgodovino, saj se je skupinsko preverjanje znanja začelo že na začetku devetdesetih let. Sledili so najprej nacionalni preizkusi znanja (šolsko leto 2001/2002), nato pa v šolskem letu 2005/2006 še nacionalno preverjanje znanja s formativno funkcijo. V tem času se je nabralo veliko koristnih izkušenj in zdi se, da smo dosegli točko, ko je dobro pogledati, kaj nam je že uspelo in katere naloge so še pred nami. Ker je ta presoja narejena z vidika formativne funkcije preverjanja, je prav, da najprej na kratko ponovno opišemo nekaj najpomembnejših ciljev, ki smo si jih zastavili v tem okviru.

Dosežki na nacionalnem preverjanju znanja so najprej zanimivi za učence in starše, ker jim omogočajo natančnejši vpogled v strukturo znanja. Preizkusi so sestavljeni tako, da pokažejo, koliko so obvladana posamezna vsebinska področja določenega predmeta, kako uspešen je učenec na različnih taksonomskih stopnjah in kako mu odgovarjajo različni tipi nalog. Tako je iz dosežkov mogoče razbrati ne le količino usvojenega znanja, ampak tudi nekatere individualne posebnosti, ki so lahko koristne za načrtovanje nadaljnjega učenja in izobraževanja. Tako lahko na primer ugotovimo pomanjkljivo faktografsko znanje in obenem dober rezultat na višjih taksonomskih stopnjah, slabosti na specifičnih vsebinskih področjih ipd. Take informacije lahko koristijo tudi učencem, ki zaključujejo osnovno šolo, saj lahko tako bolje načrtujejo način dela v srednji šoli. Seveda potrebujejo za tovrstno analizo ustrezno strokovno pomoč. Posebej pa analiza dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja lahko koristi učencem 6. razreda, saj omogoča načrtovanje dela v zadnjih treh letih devetletke in pomaga pri odločanju za vključevanje v tako ali drugačno obliko diferenciranega pouka. Tudi v tem primeru brez pomoči strokovnih delavcev na šoli seveda ne gre.

Učiteljem posameznega predmeta so dosežki njegovih učencev pomembna refleksija kakovosti lastnega dela. Na osnovi rezultatov svojega dela se lahko primerjajo z drugimi učitelji, ki poučujejo v paralelkah, pa tudi z državnim povprečjem. Primerjava lahko pokaže, na katerih vsebinskih področjih je pouk ustrezen, učinkovit ali pa šibek. Prav tako dosežki pokažejo morebiten prevelik ali premajhen poudarek na posameznih taksonomskih stopnjah. S sprotno analizo dosežkov svojih učencev lahko učitelji ugotavljajo, kako se spremembe v njihovem delu odražajo v znanju učencev in ali so dosegli cilje, ki so si jih postavili s spremenjenim načinom pouka. Dosežki učencev na nacionalnem preverjanju znanja so za učitelje le dodatna informacija o znanju učencev, ki je ni mogoče neposredno spremeniti v oceno, ki pa vendarle omogoča približno primerjavo s šolskimi ocenami. Ta lahko pokaže na primer, da je pri vsakodnevem ocenjevanju morda preveč ali premalo poudarjena faktografija, da niso dovolj upoštevane nekatere taksonomske stopnje ali pa da pri ocenjevanju igrajo preveč pomembno vlogo vedenjske značilnosti učencev.

Za šolo (vse strokovne delavce, zlasti pa za ravnatelje) so dosežki na nacionalnem preverjanju znanja pomembna informacija o tem, kako deluje šola kot sistem. Znanje učencev v 9. razredu namreč ni odvisno le od učiteljev, ki poučujejo preverjane predmete v tem razredu, pač pa tudi od drugih dejavnikov. Na dosežke vplivajo vsi učitelji, ki so učenca poučevali v prejšnjih letih, prevladujoča klima in kultura na šoli, delo svetovalne službe, način vodenja šole pa tudi nekateri dejavniki okolja, v katerem je šola. Izboljšanje kakovosti znanja tako ni odvisno le od učiteljev v 9. razredu, ampak vsaj posredno od vseh zaposlenih na šoli. Na dosežkih učencev se tako lahko odrazijo različne novosti pri delu na šoli: uvedba timskega dela, medpredmetno povezovanje, oblike diferenciranega pouka, prizadevanja za izboljšanje klime ali spremembo kulture, uvajanje fleksibilnega predmetnika ipd. Dobrega in celostnega ukvarjanja s kakovostjo dela na šoli si brez kakovostne informacije, kot so dosežki na nacionalnem preverjanju znanja, sploh ne moremo predstavljati. Bistvo vsake spremembe je dovolj konkretno in zanesljivo preverjanje, v kakšni meri so bili načrtovani cilji doseženi. Brez informacije, kakršno zagotavlja nacionalno preverjanje znanja, tudi ni mogoče narediti uspešnih analiz

po vertikali, brez takega pristopa pa ni mogoče izboljšati tistih dimenzij kakovosti znanja, ki so danes najpomembnejše: kritičnost, samostojnost, iznajdljivost ipd.

Tudi za državo oziroma ustanove, ki za izobraževanje skrbijo na državni ravni, so dosežki na nacionalnem preverjanju znanja nepogrešljivi. Posamezna predmetna področja ne morejo učinkovito oblikovati učnih načrtov in usposabljanje učiteljev, če ne vedo, kakšno je znanje učencev oziroma kakšne posledice prinesejo različni ukrepi. Ob vzgojni problematiki je znanje učencev gotovo temeljni kriterij za presojo učinkovitosti delovanja celotnega sistema: od usposabljanja učiteljev pa do zakonske urejenosti področja. Preko dosežkov je torej mogoče presojati učinkovitost različnih reformnih posegov na področju vzgoje in izobraževanja, prav tako pa se je mogoče pravočasno odzivati na nezaželene pojave.

Za nacionalno preverjanje znanja lahko rečemo, da je učinkovito, kadar so v zadostni meri doseženi naštetih cilji, to je takrat, ko posredovanje vsakoletnih dosežkov koristi tako učencem in staršem kot tudi učiteljem, šolam in državi. Iz opisanih funkcij je lepo razvidno, da lahko celoten sistem s pomočjo korektno opravljenega nacionalnega preverjanja znanja deluje dobro le pod določenimi pogoji.

Učenci in njihovi starši morajo dobiti ustrezna strokovna pojasnila glede tega, kaj dosežki pomenijo in kako si lahko z njimi pomagajo.

Učitelji morajo razumeti posredovane podatke, jih znati analizirati in biti morajo motivirani za kritično ukvarjanje s kakovostjo svojega dela.

Na šolah je potrebno dobro pedagoško (strokovno) vodenje, s katerim je zagotovljeno, da so vsakoletni dosežki ustrezno analizirani ter da zaposleni razumejo, kako so dosežki povezani s kakovostjo njihovega dela.

Šole potrebujejo ustrezno klimo in kulturo, ki je značilna za učečo se organizacijo in je naravnana na trajno ukvarjanje s kakovostjo. To samo po sebi zahteva tudi primerne oblike in načine dela, kot je npr. timsko delo ali pa medpredmetno povezovanje.

Šolam mora biti zagotovljena potrebna avtonomija in morajo biti razbremenjene nepotrebnega birokratskega dela.

Ustanove, ki s svojo formalno močjo obvladujejo področje vzgoje in izobraževanja – to so zlasti Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo, Urad za razvoj šolstva, vse šole oziroma fakultete, ki usposablja učitelje in ravnatelje, in seveda tudi ustrezne raziskovalne institucije –, morajo biti usklajene glede tega, kaj je kakovost in katera glavna načela naj nas vodijo do nje.

Med predmetnimi komisijami, ki pripravljajo preizkuse, in posameznimi predmetnimi področji mora obstajati tesna povezava in pretok informacij v obe smeri: dosežki na nacionalnem preverjanju so lahko spodbuda za spremembe, na drugi strani pa tudi kazalnik uspešnosti sprememb, ki so jih predmetna področja že izvedla.

Zakonodaja mora biti usklajena s formativno funkcijo nacionalnega preverjanja znanja in podpirati šolsko avtonomijo ter filozofijo učeče se organizacije.

Naštetih pogoji govorijo pravzaprav veliko bolj o tem, kako se je treba ukvarjati s kakovostjo šolskega dela, kot pa o samem nacionalnem preverjanju znanja. Vendar pa lahko vidimo, da brez dobre in strokovno korektno povratne informacije, kakršno lahko zagotovi prav nacionalno preverjanje znanja s formativno funkcijo, uspešnega dela na področju kakovosti ne more biti. V tem smislu je nacionalno preverjanje znanja bistvenega pomena, njegova učinkovitost pa odvisna od izpolnjenosti naštetih pogojev.

V letih, ko se izvaja nacionalno preverjanje znanja (vse od tako imenovanih ekstercev naprej), smo dosegli naslednje:

Predmetne komisije obvladajo osnovne zakonitosti sestavljanja dobrih preizkusov in analize dosežkov. Državni izpitni center je sposoben izvesti ustrezno osnovno statistično obdelavo dosežkov, ki je potrebna za dobre analize.

Logistika izvajanja nacionalnega preverjanja znanja je postala rutinska in zdaj že poteka brez večjih težav.

Z uvedbo štirih tretjih predmetov smo šolam omogočili, da lahko vsako leto na vsaki šoli preverijo znanje svojih učencev iz šestih različnih predmetov, k čemur je treba na narodnostno mešanih področjih prišteti tudi italijanščino in madžarščino.

Z uvedbo štirih tretjih predmetov je omogočeno, da lahko pride vsak predmet na vrsto za preverjanje vsaki dve do največ treh let. S tem je vsem predmetom dana možnost, da učinkovito in kontinuirano spremljajo kakovost znanja na svojem področju. Tako je mogoče hitro preveriti učinkovitost izpeljanih sprememb ter novosti in se prav tako hitro odzvati na ugotovljene posebnosti.

Z imenovanjem posebne ožje posvetovalne skupine na Zavodu RS za šolstvo je postavljen temelj za tesno povezavo posameznih predmetnih področij z nacionalnim preverjanjem znanja.

S spremembo zakonodaje v zadnjem letu ravnatelji niso več nagrajevani za dosežke svoje šole, ampak za kakovost analize vsakoletnega preverjanja znanja. S tem je v večji meri omogočeno, da se izrabijo prednosti formativnega pristopa.

Z gradivom za pomoč ravnateljem pri analizi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, ki je namenjeno tudi drugim strokovnim delavcem na šoli, smo naredili prvi korak k spodbujanju sistematičnejšega analiziranja dosežkov in obenem dali tudi vzorec, kako naj se to dela.

Z oblikovanjem posebnih spletnih strani na Državnem izpitnem centru (eRic za učitelje) in vsakoletnimi posveti o nacionalnem preverjanju znanja v Ljubljani (Kolosej) smo začeli vzpostavljati neposreden stik z učitelji, kar se lahko razvije v pomembno pomoč pri izboljšanju kakovosti preverjanja in ocenjevanja.

V letu 2007/2008 so bili dosežki na nacionalnem preverjanju znanja osnova za nekaj raziskovalnih projektov na Zavodu RS za šolstvo in Pedagoškem inštitutu, kar pomeni ustrezen sistemski odziv. S pomočjo takih projektov je mogoče dodatno osvetliti in pojasniti tiste podatke, s katerimi nacionalno preverjanje znanja opozori na določene težave ali posebnosti, ne more pa jih tudi pojasniti.

Vse naštetu pa vendarle ne pomeni, da so cilji nacionalnega preverjanja znanja s formativno funkcijo že doseženi. Ugotovimo lahko, da so za to ustvarjeni osnovni pogoji. O doseženih ciljeh bo mogoče govoriti, ko bo večina šol dosežke svojih učencev znala dobro analizirati in temu ustrezno prilagajati svoje delo ter ko bo nacionalno preverjanje znanja postalo temelj za vsako spreminjanje oblik in načina dela na posameznih predmetnih področjih. Tega brez dvoma ni mogoče doseči čez noč, zdi pa se pomembno, da se zavedamo možnih ovir na tej poti kot tudi potrebnih korakov, ki jih je še treba storiti. Veliko stvari je, ki niso neposredno povezane z nacionalnim preverjanjem znanja, pa vendarle odločilno vplivajo na to, kakšna je njegova učinkovitost. Med te spada na primer usposobljenost ravnateljev za dobro pedagoško (strokovno) vodenje šol, sposobnost šol za avtonomnejše delovanje, oblikovanje primerne šolske kulture s filozofijo učeče se organizacije in podobno. Koristne bi bile tudi nekatere zakonodajne spremembe. Tako na primer s formativno funkcijo nacionalnega preverjanja znanja ne gre skupaj vpisovanje dosežkov v spričevala in tudi ne dejstvo, da lahko v nekaterih redkih primerih dosežek na nacionalnem preverjanju znanja še vedno odloča o vpisu na srednjo šolo.

Vse naštetu zahteva zelo premišljeno in skrbno načrtovano delo, ki pa ni v pristojnosti Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja. Prav je, da opozorimo, da smo v danih pogojih verjetno zelo blizu tistega, kar je bilo mogoče narediti. Za nadaljnje izboljšave, ki so neposredno povezane z učinkovitostjo nacionalnega preverjanja znanja, bi bil potreben razmislek o nekaterih težavah, ki se že nakazujejo in jih bo treba rešiti, če hočemo še napredovati. Najpomembnejše se zdijo naslednje:

Predmetne komisije na Državnem izpitnem centru so oblikovale način dela in kakovost, s katero smo lahko v tem trenutku zadovoljni. Vendar pa so bile ustanovljene predvsem z namenom, da oblikujejo preizkuse ter analizirajo dosežke in so temu primerno tudi sestavljene. Z novimi nalogami, ki jih zahteva neposredno povezovanje z učitelji (urejanje spletnih strani za učitelje ter srečanja z njimi na posvetu o nacionalnem preverjanju znanja v Ljubljani (Kolosej) in povezovanje s predmetnimi skupinami na Zavodu RS za šolstvo (zlasti izobraževanje učiteljev), pa se povečuje njihova obremenitev, ki ji zlasti tiste komisije, katerih predmeti so bili doslej največkrat preverjani, niso več kos. Če bi predmetne komisije v prihodnje nove naloge prevzele kot svoje dodatne obveznosti, bi bilo treba ponovno razmisliti o njihovi funkciji, sestavi in načinu dela.

Posebne spletne strani za učitelje prinašajo nove možnosti. Na teh straneh učiteljem ni mogoče posredovati le informacij, povezanih z nacionalnim preverjanjem znanja, ampak tudi znanje in pomoč pri preverjanju in ocenjevanju nasploh. V to bi se lahko morda dejavneje vključila tudi predmetna področja. Razvoj v tej smeri bi bil gotovo zelo koristen, vendar je s sedanjimi predmetnimi komisijami neizvedljiv. Če bi se odločili za razširitev funkcije spletnih strani za učitelje, bi bilo treba razmisliti, kdo naj bi za to prevzel odgovornost.

Sodelovanje med predmetnimi komisijami na Državnem izpitnem centru ter predmetnimi skupinami na Zavodu RS za šolstvo je sedaj zagotovljeno tako, da je v vsaki predmetni skupini tudi ustrezen svetovalec Zavoda, ki skrbi za prenos informacij v obe smeri. S tem je dana osnova za povezanost predmetnih komisij s predmetnimi področji. Če bo to sodelovanje postalo intenzivnejše, kar bi bilo gotovo dobro, se lahko tudi s tega vidika postavi vprašanje, ali je dosedanja funkcija predmetnih komisij še ustrezna. V tem primeru namreč ne gre le za vprašanje, kako naj se oblikuje preizkus, s katerim je predmetnim področjem zagotovljena korektna informacija o znanju učencev, ampak tudi kako naj se, glede na dobljene podatke, izpeljejo primerne oblike izobraževanja učiteljev. Morda zato ne bi bilo treba spreminjati sedanje funkcije predmetnih komisij, ampak le jasno opredeliti odnos med njimi in predmetnimi skupinami na Zavodu RS za šolstvo kot tudi funkcijo zavodovih svetovalcev.

Posebno vprašanje je preverjanje znanja v 6. razredu. Da bi bilo zares učinkovito, bi bilo treba učencem in staršem pa seveda tudi šolam zagotoviti informacije, ki bi bile resnično uporabne. Z vidika kakovosti šolskega dela je lahko preverjanje v 6. razredu pomembnejše kot tisto v 9. Učenci namreč po tem preverjanju ostanejo na šoli še tri leta. Sedanje preverjanja znanja v 6. razredu je zelo podobno preverjanju v 9. in tudi obdelava podatkov je bolj ali manj enaka. Vprašanje je, ali je to za 6. razred najustreznejše. Morda bi bilo dobro preverjanje ob koncu drugega obdobja oblikovati na način, ki bi bil bolj prilagojen njegovi specifičnosti. Preoblikovanje preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja bi bilo lahko poseben projekt, ki bi ga izvedli v naslednjih letih. Drugačen poudarek preverjanja znanja bi ob koncu drugega obdobja zelo verjetno pomenil preveliko obremenitev predmetnih komisij, če bi ostale v enaki sestavi in z enako funkcijo kot zdaj. Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja je dobila kar nekaj sugestij, da bi bilo dobro preverjanje znanja izpeljati tudi ob koncu prvega obdobja. Bolje bi bilo, da najprej najdemo učinkovitejši način preverjanja ob koncu drugega obdobja in šele nato, na osnovi teh izkušenj, oblikujemo preverjanje ob koncu prvega obdobja.

6. PRILOGE

6.1 Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2007/2008

Podrobnejša navodila o šolskem koledarju za šolsko leto 2007/2008 – 2. del.
Izvedba nacionalnega preverjanja znanja (NPZ) v osnovni šoli

Šolsko leto 2007/2008:

6. maj 2008	torek	NPZ iz slovenščine/italijanščine/madžarščine za 6. in 9. razred
7. maj 2008	sreda	NPZ iz tretjega predmeta za 9. razred
12. maj 2008	ponedeljek	NPZ iz matematike za 6. in 9. razred
13. maj 2008	torek	NPZ iz tujega jezika za 6. razred
29. maj 2008	četrtek	NPZ iz slovenščine/italijanščine/madžarščine, naknadni rok, 9. razred
30. maj 2008	petek	NPZ iz tretjega predmeta, naknadni rok, 9. razred Razdelitev obvestil o dosežkih učencev pri NPZ za učence 6. razreda
2. junij 2008	ponedeljek	NPZ iz matematike, naknadni rok, 9. razred
13. junij 2008	petek	Razdelitev zaključnih spričeval za učence 9. razreda

6.2 Člani organov za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja

Člani Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja

dr. Janez Bečaj, predsednik, UL, Filozofska fakulteta (od 15. 9. 2005)
dr. Mojca Štraus, namestnica, Pedagoški inštitut Ljubljana (od 15. 9. 2005)
Mojca Škrinjar, članica, Ministrstvo RS za šolstvo in šport (od 15. 9. 2005)
Marija Mojca Maleš, članica, Ministrstvo RS za šolstvo in šport (od 15. 9. 2005)
Katarina Rigler Šilc, članica, Osnovna šola Ledina, Ljubljana (od 5. 12. 2005)
mag. Milan Čotar, član, Zavod RS za šolstvo, OE Nova Gorica (do 29. 11. 2007)
Igor Selan, član, Osnovna šola Preserje, Preserje (od 15. 9. 2005)
dr. Andrejka Slavec Gornik, članica, Državni izpitni center (od 6. 11. 2006)
Stanislav Dražumerič, član, Zavod RS za šolstvo, OE Novo mesto (od 29. 11. 2007)

Člani predmetnih komisij za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja

slovenščina

dr. Martina Križaj Ortar, predsednica, UL, Pedagoška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Milena Čuden, glavna ocenjevalka, Osnovna šola Matije Čopa Kranj (od 17. 3. 2006)
Katja Arzenšek, članica, Osnovna šola Spodnja Šiška, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Mojca Cestnik, članica, Osnovna šola Polzela, Polzela (od 23. 11. 2005)
mag. Vida Gomivnik Thuma, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23. 11. 2005)
dr. Mateja Pezdirc Bartol, članica, UL, Filozofska fakulteta (od 10. 1. 2006)
Milena Kerndl, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 23. 11. 2005)
Darinka Rosc Leskovec, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Slovenj Gradec (od 23. 11. 2005)
Tina Žagar Pernar, članica, Osnovna šola Naklo, Naklo (od 23. 11. 2005)

italijanščina

dr. Nives Zudič Antonič, predsednica, UP, Fakulteta za humanistične študije, Koper (od 23. 11. 2005)
Marino Maurel, glavni ocenjevalec, Scuola Elementare Dante Alighieri, Izola (od 23. 11. 2005)
Franca Chersicla, članica, Scuola Elementare Vincenzo de Castro, Piran (od 23. 11. 2005)
dr. Sergio Crasnich, član, Zavod RS za šolstvo, OE Koper (od 23. 11. 2005)
Klara Klarič, članica, Scuola Elementare Pier Paolo Vergerio il Vecchio, Koper (od 23. 11. 2005)
Neva Šečerov, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Koper (od 23. 11. 2005)

madžarščina

Mária Písnjak, predsednica, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota (od 23. 11. 2005)
Zita Lebar Nedelko, članica, Dvojezična Osnovna šola Lendava, Lendava (od 23. 12. 2005)
Valika Balaško, glavna ocenjevalka, Dvojezična Osnovna šola Lendava, Lendava (od 23. 11. 2005)
dr. Anna Forgács, članica, Pedagoški inštitut Budimpešta, Madžarska (od 23. 11. 2005)
Elizabeta Gaal, članica, Dvojezična Osnovna šola Prosenjakovci, Prosenjakovci (od 23. 11. 2005)
Valeria Varga, članica, Dvojezična Osnovna šola Dobrovnik, Dobrovnik (od 23. 11. 2005)

angleščina

dr. Karmen Pižorn, predsednica, UL, Pedagoška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Jelka Čeligoj, članica, Osnovna šola Pivka, Pivka (od 23. 11. 2005)
mag. Emika Asani, članica, Osnovna šola Bežigrad, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Mojca Jerala Bedenk, članica, Osnovna šola Vižmarje – Brod, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Mojca Kolin, Osnovna šola Frana Roša, Celje (od 23. 11. 2005)
Barbara Lesničar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 19. 12. 2005)
Darinka Šaubah Kovič, članica, Osnovna šola Majde Vrhovnik, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
dr. Dianne Wall, članica, Lancaster University, Lancaster, Velika Britanija (od 23. 11. 2005)
Vanda Laznik, članica, Osnovna šola Braslovče, Braslovče (od 19. 11. 2007)

nemščina

dr. Vesna Kondrič Horvat, predsednica, UM, Filozofska fakulteta (od 23. 11. 2005)
Brigita Lovenjak, članica, Osnovna šola II Murska Sobota, Murska Sobota (od 23. 11. 2005)
mag. Nada Holc, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 23. 11. 2005)
Olga Hull, članica, Osnovna šola Kuzma, Kuzma (od 23. 11. 2005)
Breda Premzl, članica, Osnovna šola Starše, Starše (od 23. 11. 2005)
Danica Števančec, članica, Osnovna šola Dol pri Ljubljani, Dol pri Ljubljani (od 23. 11. 2005)
mag. Sabine Fanfule, konzulentka, UM, Filozofska fakulteta (od 7. 11. 2007)

matematika

dr. Amalija Žakelj, predsednica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Nada Nikolič, glavna ocenjevalka, Osnovna šola Vojke Šmuc, Izola (od 23. 11. 2005)
Sonja Kosič, članica, Osnovna šola Antona Žnideršiča, Ilirska Bistrica (od 23. 11. 2005)
Aleš Kotnik, član, Osnovna šola Rada Robiča, Limbuš (od 4. 12. 2006)
Nada Marčič, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Boštjan Repovž, član, Osnovna šola Krmelj, Krmelj (od 23. 11. 2005)
Vesna Vršič, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota (od 23. 11. 2005)
mag. Mateja Sirmik, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Kranj (od 15. 1. 2008)

fizika

dr. Jure Bajc, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Branko Beznec, glavni ocenjevalec, Osnovna šola Gornja Radgona, Gornja Radgona (od 23. 11. 2005)
dr. Ivo Verovnik, Zavod RS za šolstvo, OE Slovenj Gradec (od 22. 1. 2007)
Zlatka Ferlinc, članica, Osnovna šola Bojana Iliča, Maribor (od 21. 9. 2007)

biologija

dr. Jelka Strgar, predsednica, UL, Biotehniška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Danica Pintar, članica, Osnovna šola Majde Vrhovnik, Ljubljana (do 21. 3. 2008)
Bernarda Sopčič, članica, Osnovna šola Šempeter v Savinjski dolini, Šempeter v Savinjski dolini (od 23. 11. 2005)
Anka Zupan, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 23. 11. 2005)
Danica Volčini, članica, Osnovna šola Rodica, Domžale (od 21. 3. 2008)

kemija

dr. Saša Aleksij Glažar, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Violeta Stefanovik, članica, Osnovna šola Franceta Bevka, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Marjeta Križaj, članica, Osnovna šola Rada Robiča, Limbuš (od 4. 12. 2006)
mag. Stanka Preskar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Novo mesto (od 21. 9. 2007)

geografija

dr. Franc Lovrenčak, predsednik, UL, Filozofska fakulteta (od 23. 11. 2005)
Bojan Hozjan, član, Dvojezična osnovna šola I Lendava, Lendava (od 22. 1. 2007)
Danijel Lilek, član, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 12. 10. 2006)
Helena Maglica Susman, članica, Scuola Elementare Vincenzo de Castro, Piran (od 23. 11. 2005)
Fikreta Markovič, članica, Osnovna šola Franceta Bevka, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Jelka Zamuda, glavna ocenjevalka, Osnovna šola Dušana Flisa, Hoče (od 23. 11. 2005)

zgodovina

dr. Dragan Potočnik, predsednik, UM, Pedagoška fakulteta (od 8. 9. 2006)
Marjan Rode, glavni ocenjevalec, Osnovna šola Bičevje, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Janez Globočnik, član, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 9. 3. 2007)
Silvia Hardi, članica, Dvojezična Osnovna šola I. Lendava, Lendava (od 23. 11. 2005)
David Runco, član, Scuola Elementare Pier Paolo Vergerio il Vecchio, Koper (od 15. 5. 2007)
Elissa Tawitian, članica, Osnovna šola Ivana Cankarja Vrhnika, Vrhnika (od 5. 10. 2006)
Vojko Kunaver, član, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 21. 9. 2007)

likovna vzgoja

dr. Matjaž Duh, predsednik, UM, Pedagoška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Marija Cenc, članica, II. Osnovna šola Celje, Celje (od 23. 11. 2005)
Natalija F. Kocjančič, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 5. 10. 2006)
mag. Silva Karim, članica, Osnovna šola Col, Col (od 23. 11. 2005)

glasbena vzgoja

dr. Branka Rotar Pance, predsednica, UL, Akademija za glasbo (od 23. 11. 2005)
mag. Milka Ajtnik, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (do 22. 10. 2007)
Aleksander Gradinac, član, Osnovna šola Dušana Muniha, Most na Soči (od 28. 3. 2006)
Palmira Klobas Pečnik, članica, Osnovna šola Savsko naselje, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Alenka Kovačič, članica, Osnovna šola Trnovo, Ljubljana (od 5. 10. 2006)
Eleonora Matijašič, članica, Scuola Elementare Dante Alighieri, Izola (do 22. 10. 2007)
Mira Prel, članica, Osnovna šola Franca Lešnika – Vuka Slivnica, Orehova vas (od 23. 11. 2005)
dr. Dragica Žvar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Celje (od 22. 10. 2007)

športna vzgoja

dr. Stanislav Pinter, predsednik, UL, Fakulteta za šport (od 23. 11. 2005)
mag. Silvo Koželj, član, Osnovna šola Milana Šuštaršiča, Ljubljana (od 5. 10. 2006)
Nives Markun Puhan, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (do 24. 10. 2007)
Marica Žakelj, članica, Osnovna šola Franceta Bevka, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Gorazd Sotošek, član, Zavod RS za šolstvo, OE Celje (od 24. 10. 2007)

državljska vzgoja in etika

dr. Irena Šumi, predsednica, Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Milena Fekonja, članica, Osnovna šola Spodnja Šiška, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
mag. Pavla Karba, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 5. 10. 2006)
Ana Hrovat, članica, Osnovna šola Valentina Vodnika, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Rado Kostrevec, član, Osnovna šola Krmelj, Krmelj (od 23. 11. 2005)

tehnika in tehnologija

dr. Amand Papotnik, predsednik, UM, Pedagoška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Milan Fakin, član, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 5. 10. 2006)
Drago Slukan, glavni ocenjevalec, Osnovna šola Sava Kladnika Sevnica, Sevnica (od 4. 12. 2006)
Jana Tomažin, članica, Osnovna šola Louisa Adamiča, Grosuplje (od 23. 11. 2005)

posebna Predmetna komisija za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom

dr. Stane Košir, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta (od 5. 10. 2006)
Emilija Mrlak, glavna ocenjevalka, Zavod za usposabljanje Janeza Levca, Ljubljana (od 5. 10. 2006)
Sonja Dobravec, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Celje (od 5. 10. 2006)
mag. Darinka Ložar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 5. 10. 2006)
Ivanka Smrekar, članica, Zavod za usposabljanje Janeza Levca, Ljubljana (od 5. 10. 2006)
mag. Aleksander Vališer, član, Osnovna šola Jela Janežiča, Škofja Loka (od 19. 11. 2007)